بسم الله الرحمن الرحيم

"Ey iman edenler! Sizlere, elem verici azaptan kurtarıcı bir ticareti haber vereyim mi? Allah'a ve Rasulü'ne iman eder, O'nun yolunda mallarınız ve canlarınızla cihad edersiniz. Eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Böylece Allah, sizin günahlarınızı affeder ve sizleri Adn Cennetinde güzel meskenlere, altından ırmaklar akan Cennetlere koyar. İşte büyük kurtuluş da budur." (61 Saf/10-12)

Nedâ

Yayın No: 6

Kitabın Adı: *Meşariu'l Eşvak ila Mesâriu'l Uşşak fi Fedaili'l Cihad*
Yazarı: *Ahmed b. İbrahim b. Nehhas*
Tercüme: *Erhan Okumuşlar*
Birinci Baskı: *Kasım/2011*

Tashih&Redakte: *Abdullah Yıldırım*
Son Okuma: *Betül Güldiren*

Teknik Hazırlık: *Ayfer Berden*
Kapak Tasarım: *Mustafa Erikçi*
Dizgi: Şehadet
Cilt: *ART*
Baskı: *Ofsis*

İLETİŞİM

Tel: 0 554 511 63 56

e-Mail: neda_yayinlari@hotmail.com

CİHAD

Ahmed b. İbrahim b. Nehhas

GENEL DAĞITIM

Meva Kitap

0 332 350 63 62

KONYA

İçindekiler

Hutbetu'l Hace

Hamd, ezelden ebede dek yalnızca Allah'a özgüdür. O'nu över ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i, ehli beytini ve sahabilerini rahmetiyle kuşatmasını dileriz. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

> *"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının. Sizler, kesinlikle Müslüman olarak ölün!" (3/Ali İmran 102)*
>
> *"Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar vücuda getirip (dünyanın dört bir tarafına) yayan Rabbinizden (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının. Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan ve sıla-i rahmi kesmekten korkun. Hiç şüphesiz ki O, sizin üzerinize Rakîb'tir. (En ince ayrıntısına kadar her halinizi daima gözetendir.)" (4 Nisa/1)*
>
> *"Ey iman edenler! Allah'tan (emir ve nehiylerine riayetsizlikten) sakının ve doğru olan sözü söyleyin ki, Allah, yaptığınız amelleri kabul etsin ve günahlarınızı affetsin. Allah ve Resulüne itaat eden, elbette ki bütün büyük emel ve beklentilerini elde etmiştir." (33 Ahzab/71)*

Bütün hitap ve kitapların başında ifade edilmesi sünnet olan "hamd ve salât" fasılasını ifa ettikten sonra...

En doğru söz, Allah'ın kelamı ve en mustakim yol, Muhammed'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* rehberlik ettiği yoldur. Yoldan saptıran en şerli şeyler, dinde sonradan çıkartılan şeylerdir. (Din adına başlı başına bir ibadet olması amacıyla) dinde sonradan çıkartılan her şey bid'attir. Her bid'at sapkınlıktır. Ve hiç şüphesiz ki, her sapkınlık azaba mustehaktır.

Müellifin Hayatı ve Eserleri

Müellefin asıl ismi Ahmed b. Muhammed ed-Dımeşki ed-Dimyatî'dir. "İbni Nehhas" künyesi ile meşhurdur. Hicri 8. asır alimlerindendir. Hayatının büyük kısmını 8. asırda geçirmiş, vefatı ise 9. asrın başlarında olmuştur. Onun hayatını konu alan kitaplarda doğum yılı, ailesinin ismi ve "İbni Nehhas" isminin niçin verildiği hakkında hiçbir bilgi verilmemektedir.

İbni Nehhas, Dımeşk'te dünyaya gelmiştir. İlmi bu şehirde bulunan alimlerden tahsil etmiştir. Onun hal tercümesini veren hiçbir eserde onun şeyhlerinin isimlerine rastlayamadık. Çünkü bu eserler onun ilmî ve amelî hayatıyla ilgili bilgiler içermemektedir.

Bilindiği üzere 8. asırda Dımeşk'te İslam kültürünün değişik alanlarında yetişmiş büyük alimlere rastlamak mümkündür. Bunlar arasında İbni Teymiyye *(rahimehullah)*, İbni Kayyım el-Cevzi *(rahimehullah)*, Ebu'l Haccac el-Mezzi *(rahimehullah)*, Şemsuddin Muhammed b. Ahmed ez-Zehebi *(rahimehullah)* ve Hafız İbni Kesir *(rahimehullah)*'ı sayabiliriz.

İbni Nehhas'ın yaşadığı dönemde Mısır ve Şam, Memlukler'in egemenliğinde idi. Bununla birlikte Mısır Hırıstıyanların, Şam da Moğolların tehditi altında idi.

Hicri 8. asrın sonlarına doğru İbni Nehhas parmakla gösterilen büyük alimler arasında sayılmaktaydı. İbni Nehhas hadis ve fıkıh konusunda alim bir kişiydi. Bunun yanısıra hayır işlemek, iyiliği emredip kötülükten nehyetmek, insanlara nasihat edip irşad etmek hususunda da oldukça hırslı idi. Şöhreti dört bir yana ulaşmış olmasına rağmen mutevazi bir kişiliğe sahipti.

İbni Nehhas h. 803 senesine kadar Dımeşk'te ilim öğretmek, davet ve tebliğ çalışmaları ile meşgul oldu. İkinci Moğol devletinin kurucusu Timurlenk b. Tergay b. Ebgay ülke yöneticilerinin karşı koyamayacağı büyüklükte bir orduyla doğudan gelip Şam'ın başkenti Dımeşk ve Haleb'i yerle bir etti. Önce Haleb'e saldırdı ve orayı yerle bir etti. Orada işlenen

vahşeti anlatmaya sözler yetersiz kalır. Timurlenk Haleb'ten sonra Dimeşk'e saldırdı. Burada da olmadık işkenceler yaptı. Namusa tecavüz, insanın tüylerini diken diken edecek türdendi. Bu bela tam 19 gün sürdü. Bu süre içerisinde cezalandırma ve açlıktan ölenlerin sayısını ancak Allah bilir. Timurlenk, Dimeşk'ten ayrıldığında orası artık bir harabeydi. Bu vahşetten sağ çıkabilenler hep beraber Mısır'a göç ettiler. Bu fitne dolayısıyla İbni Nehhas da Mısır'ın Menzel şehrine göç etti ve oraya yerleşti. Menzel ehli ona ikramda bulundu. Ancak o, bir süre sonra Dimyat'a yerleşip şehid edildiği h. 814 senesine kadar orada kaldı.

H.814 senesinde Frenkler Mısır'ın "Tine" köyüne saldırdılar. Dimyat ehli onlara yardım için yola çıktı. Yola çıkanların başında İbni Nehhas vardı. İki taraf arasında çok şiddetli bir savaş oldu. İbni Nehhas işte bu savaşta şehid edildi. O düşmana karşı arkasını dönüp kaçmadı, kahramanlar gibi savaştı ve (inşaallah) şehid olarak Rabbine kavuştu.

Döneminde yaşayan ve onu tanıyan pek çok alim, İbni Nehhas'ın faziletini, ilmini ve cihada olan düşkünlüğünü övmüş ve şöyle demişlerdir:

Hafız İbni Hacer: "İbni Nehhas, Dimyat sınırında cihad ediyordu. Hiç şüphe yok ki o, faziletin tümünü kendinde toplamıştır."

İbnu'l Îmad el-Hanbeli: "Hiç Şüphesiz İbni Nehhas; şeyh, imam, allame ve önderdi."

Es-Sahavi: "İbni Nehhas, feraiz ve hesab ilimlerini mükemmel derecede bilirdi. Öyle ki bu konuda kitap da tasnif etmiştir. Fıkhı da çok iyi bilirdi. Bunların dışındaki ilimlerde de parmağı vardı. Aynı zamanda hayır işleri yapmaya hırslıydı. İyilikleriyle ve ilmiyle böbürlenmezdi. Öne çıkmayıp kendini gizlerdi. Öyle ki onun güzel surete ve vücud itidalına sahip olmasına rağmen görenler onu avamdan biri sanırdı. Onun en belirgin özelliği ise cihada olan düşkünlüğü idi. O şehid edilinceye kadar çok defa cihad etmiş ve ribatta bulunmuştur."

Alimlerin söylediklerinden de anlaşıldığı üzere İbni Nehhas ilim ile ameli, davet ile cihadı birleştiren ender şahsiyetlerden birisidir. Onun ömrü ilim öğrenmek, öğretmek ve o ilimle amel etmek ile geçti ve şehadet ile sona erdi. Bununla birlikte İbni Nehhas ardında çok faydalı eserler de bıraktı. Onun eserlerinden bazıları:

1. Beyanul Muğnim fi Virdi'l Azam

Bu kitabı 26 babdan oluşmaktadır. Birinci bölümünde Kuran'ın

faziletinden bahsetmektedir. Yine bu kitabında ilmin ve muallimin faziletlerini de ele almıştır.

2. Tenbihu'l Gafilin an A'mâli'l Cahilin ve Tahziru's-Salikin Min Efali'l Halikin

Bu kitapta "Emr-i bil Maruf Nehy-i anil Münker" konusunu ele almıştır. Ayrıca müslümanları günah, bidat ve sünnete muhalefet konusunda uyarmıştır. İbni Nehhas bu kitabın mukaddimesinde şöyle demiştir:

"Emri bil maruf nehyi anil münker rüknünün kesildiğini, onu yerine getirmekten kaçınanların da çoğaldığını, Sünnet'in şekil ve işaretlerinin kaybolup isminden başka hakikâtınden hiç bir şeyin kalmadığını, münkeri inkar etmenin insanların yanında büyük küçük herkesi kapsayan bir zillete dönüştüğünü gördüğümde bu sahifeleri yazma isteği bende hasıl oldu. Ki bununla isyan ehlinden benim gibi olanlar ile gaflet ve nisyanda olanlara nasihat niteliğinde olsun..."

Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan ömrünü müslümanları ıslah etmek ve kafirlerle savaşmakla geçiren alim ve mücahid imam İbni Nehhas'a merhamet etmesini ve çalışmalarının karşılığını Ahiret'te fazlasıyla vermesini dileriz.

Velhamdulillahi Rabbil â'lemin....

Mukaddime

Allah’ım! Yarattıklarının en hayırlısı olan Muhammed'e, âline ve ashabına salat ve selam ederim. Allahım! Rabbim! Sana hamd ederim. Senden şehadetin en büyük mertebesini diliyorum. Şehadet ederim ki senden başka ibadete layık ilah yoktur. Bu şahitliğimi sana emanet ediyorum. Benden bildiğin her şeyden sana istiğfar ediyorum. Sen görüneni ve gaybı bilensin. Bana verdiğin nimetleri ikrar ediyor ve onları artırmanı diliyorum...

Kuvvet, kudret ve iradenden, senin azametine sığınıyorum. Günahlarımı da itiraf ediyorum.

Ey benim ilahım! Kereminin bolluğundan cömertlik et! Zenginliğine fakirlik elini uzatana nimetlerinden ver! Arzu ve umutları zayıf olanlara merhamet et. Çünkü cömertliğin hazineleri infak etmekle tükenmez. Hata ve sürçmelerimizi affet! Örtü kalkmadan evvel kaçırdıklarımızı idrak etmeyi nasip et!

Rabbim! Güçlü, kuvvetli örtünü üzerimize ger! Bolluk cilbabını yanımıza bırak. Razı olduğuna bizi muvaffak et! Başarı senin elindedir. Temenni ettiğimize bizi nail kıl! Sen kerem etmeye layıksın! Bizleri nebi, salih ve şehitlerden nimet ettiklerinle birlikte haşret! Rahmetinle bizleri saidlerle beraber Cennetine koy!

Allah'ım! Orada Kerim yüzüne bakmakla bizi nimetlendir! Hiç şüphesiz sen büyük fazilet ve büyük minnet sahibisin!

Rabbim! Malumatının ve kelimelerinin sayısı, yaratıklarının ağırlığı, yer ve göğünün dolusu kadar salat ve selam, rahmet ve bereket; Nebin, Habibin, Rasulün ve Eşref-i Mahlukat olan Halilinin, yer ve gök ehlinin en efdalı olan Muhammed Mustafa'nın üzerine olsun. O ki, kendisine ölüm gelinceye kadar Senin yolunda hakkıyla cihad etti. Apaçık sözüyle ve fiili ile cihada teşvik etti.

Salat ve selam; müslümanlara merhametli, kafîrlere karşı sert olan âl ve ashabı ile pak ve şerefli olan zevceleri ve zürriyeti üzerine de olsun. Her zaman zikredenlerin zikri, gafillerin sehvi ve bakanların bakışıyla beraber daima kat kat artarak yenilenen salat ve selam da onların üzerine olsun! Ey cömertlerin en cömerdi! Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

Bilinen bir gerçektir ki, yaratıkların tümü Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın mülkü ve kuludur. Şüphesiz Allah da mülkünde dilediğini yapar. O, yaptığından sorulmaz, kullar ise sorulurlar. Allah *(Subhanehu ve Teala)* için "Neden istemedi? Neden olmadı?" denilemez. Bununla beraber kendi indindeki fazileti ve ihsanıyla kendi katında değerli oluşundan dolayı müminlerden nefislerini satın almıştır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* bu değerli anlaşmayı mübarek kitabında kayıt altına almıştır. O dillerle okunur, tilavet edilir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* ta ezelden, bu anlaşmanın gereklerini şöyle belirlemiştir:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

"Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır." (9 Tevbe/111)

Bundan sonra canlarını satın aldığı kişileri, bundaki büyük kazanç ve büyük fazilete teşvik ederek canlarını teslim etmeye vefa göstermeye irşad etmiştir:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (*)
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (*) يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

"Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur." (61 Saf/10-12)

Alışverişi ikrar edip canı ve malı teslim etmede oyalananlara muhkem kitapta ebedi okunacak bir hitap, bir azarlamayla şöyle hitap etmiştir:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى
الْأَرْضِ أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ
إِلَّا قَلِيلٌ (*) إِلَّا تَنفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki, Allah yolunda savaşın denildiği zaman, yerinizde ağırlaşıp kaldınız? Ahiret hayatını bırakıp dünya hayatına mı razı oldunuz? Ama ahirettekine göre bu dünya hayatının faydası pek azdır. Eğer savaşa çıkmazsanız, o sizi pek acı bir azapla azaplandıracak ve yerinize bir başka topluluğu getirip değiştirecektir. Siz O'na hiçbir şeyle zarar veremezsiniz. Allah her şeye güç yetirendir." (9 Tevbe/38,39)

Kardeşlerim biliniz ki hakikatte din, muameledir. Yakîn sahibinin yolu en faziletli yoldur. Eşya, pazarlamacı ve müşteri ile değer kazanır. Anlaşma gerçekleştikten sonra oyalanan, zalim ve müfteridir. Varlıklı olup da gevşeklik gösterenlerin oyalananlar gibi cezalandırılması helal olur. Tevfikten mahrum bırakılanın musibeti büyük olur. İnanılması gereken ki ecel kesindir ve rızıklar taksim edilmiştir. Herkesin ölüm oku hedefe isabet etmiştir ve her nefis ölümü tadacaktır. Ezelde takdir edilenin elden gitmesinden korkulmaz.

Hiç şüphesiz Cennet, kılıçların gölgesindedir. Allah yolunda iki ayağı tozlanan kişiye Allah ateşi haram kılar. Allah yolunda cihad için bir dinar infak edene yedi yüz (başka bir rivayette yedi yüz bin) dinar yazılır. Şehid Allah katında gerçekten diridir. Onların ruhları Arş'a asılı kandilleri olan yeşil kuşların karnında, Cennette istedikleri gibi gezerler. Şüphesiz şehidin tüm günah ve hataları bağışlanacağı gibi şehidler, yakın akrabalarından yetmiş kişiye şefaat edecektir.

Muhakkak ki şehid, Kıyamet gününde büyük korkudan emin olur, ölüm üzüntüsünü bulmaz, mahşerin korkunç ve korkulu anlarını yaşamaz. Muhakkak ki o, ölümü ancak bir cimdik acısı kadar hisseder.

Oruç tutmayan ve geceleri uyuyan bir mücahid, oruç tutan ve geceleri ibadet ile geçiren kimseden daha hayırlıdır. Allah yolunda nöbet tutanın gözlerine ateş değmez. Murabıtın salih amelinin ecri, kıyamete dek devam eder. Bir gün onun tek bir gününe denk gelmez. Onun rızkı şehidinki gibi devamlı olarak kendisine sunulur. Bir günün ribatı, dünya ve dünyanın içindekilerden daha hayırlıdır.

Şüphesiz ki şehid, kabir fitnesinden ve azabından emin olur ve Allah *(Subhanehu ve Teala)* kıyamette ona en güzel şekilde ikramda bulunur.

Bunların haricinde şehidler için eşsiz fazilet ve bitmez tükenmez iyilikler vardır. Durum bu olunca akıllı olan kişiye düşen şudur: Onu kazanmak belirlenmiş ise de bu rütbeye erişmeye çalışması, ömrünü onun talebinde harcaması gerekir. Cihad için kollarını sıvaması, cihad için koşması, ordu ve seriyyeleri hazırlaması, infakta ve bağışta bulunması, karşılığını kat kat verecek ve tezkiye edecek olana malını borç vermesi, müşterisini oyalamadan satın alınan canını teslim etmesi gerekir.

Yaya veya binekli olarak Allah düşmanlarıyla cihad etmek için öne atılmalıyız. Büyük, engin ve çok sayıdaki asker ve orduyu, İblisin aşağılık ve ayak takımı dostlarına, dinlerinden İslam'a girinceye kadar yahut aşağılanmış olarak cizye verinceye kadar veya canlarını bedenlerinden ayırıncaya ve kafalarından taçlarını alıncaya kadar süreriz. İlhad ehlinin ordusu sayıca fazla da olsa hezimete uğrar. İnatçılar ordusu akıllarıyla öncü veya tedbirli olsalar da arkalarına döner ve darmadağın olurlar.

Dalalet ehli her ne kadar erkek ve büyük de olsalar, onların azimleri küçük ve dişidir. Görmüyor musun Allah *(Subhanehu ve Teala)* bir müslümanı onlardan ikisine galip kılmış, akıl ve tedbirde erkeğin bir payını dişinin iki payına denk kılmıştır:

﴿الآنَ خَفَّفَ اللّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفاً فَإِن يَكُن مِّنكُم مِّئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُواْ مِئَتَيْنِ وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُواْ أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللّهِ وَاللّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

"O halde sizden sabırlı yüz kişi bulunursa, onlardan ikiyüz kişiye galip gelir. Eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle onlardan iki bin kişiye galip gelir. Hiç şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir." (8 Enfal/66)

Dolayısıyla tek başımıza ve toplu olarak onlara uçmamız, yaya ve atlarla onlara saldırmamız, onlarla canımızla ve kanımızla çarpışmamız gerekir. Yol bulmak için karanın çölüne ve denizin ortasına girmemiz, dağlar gibi gemilerle denizin büyük ve çok dalgaları arasında gündüzleri çıkıp her hava şartında kanatsız uçabilecek, at ve kuşları geçecek ayaklara sahip bir gemi ile onlara varmamız, İslam bayrağını dağlar gibi olan gemilerin tepesinde dalgalandırmamız, onunla upuzun mesafeleri tahtaları üzerinde ayaksız katetmemiz, karada denizdeki fırtınalarla yürümemiz, birbirleriyle çarpışan kişneyen atlarla dalgaları geçmemiz gerekir. Ta ki atlılar akını güvenli yere, en yüksek yerlere dalsın! Şehir ve kasabalar erlerin kılıç ve mızraklarıyla ezilip ufalsın! Her birimizin gürültüsü olan keskin kılıçla gecelemesi, baharı olan bir savaş için çarpışma ile sabahlaması gerekir. Ayrıca şiddetlenen savaşın bol yağmuru da var. Bu arada ölüme çağıranın sesine muti olarak "lebbeyk" demesi, yere yıkılıp ölse de sese tabi olması gerekir.

Tüm esir ve dertlilerin kurtuluşu için çaba göstermemiz, sevilen ve değerli olan herkesi avlamamız, şirkin koruyucuları ve yardımcılarını cellatların eliyle ortadan kaldırmamız, demirlerin uçlarını küfrün davetçilerinin üzerine koyup gizledikleri örtüleri yırtmamız, müşrik ve kafirlerin kanıyla günahların pisliğinden ve necasetinden temizlenmemiz, sabır yorganını kahraman ve yiğitlerden oluşan ordunun saf tuttuğu, tozun dumana katıldığı, savaşın her yerinde mızrakçılar ile okçuların birbirine dolandıkları, atıcıların ok ve mızraklarıyla atıştıkları, savunma pozisyonundakilerin sıkıştıkları, yiğitlerin mızrak uçlarıyla birbirlerini dürttükleri, mızrak boğumlarının mızraklarla boğuştuklarında kavmin kılıç avuçlarıyla musafaha ettikleri, ölüm cezasının ruh sevgisini aniden alıp götürdüğü, nefislerin mücadele edenlerin eliyle alındığı, nesil sahiplerinin başları üzerinde ecel taşlarının dönüp dolaştığı, keskin ve beyaz kılıçların toz duman ve karanlıklar içinde parıldadığı, kanın hançerlerle boğazdan oluk oluk

aktığı savaşta sabır yorganını kendimize sarmamız gerekir. Orada! Evet orada Cennetin kapıları açılır, tahtı yükselir, taşları konur, yaşıt sevgili huriler ortaya çıkarlar.

Çaba ayakları üstünde dayanmaya çalışıp onu istediler, kılıçların darbeleriyle boyunlarından vuruldular ve ölümün acısını tattılar. Fani hayatı baki olan hayata karşılık sattılar. Ondan sonra hiç susamayacakları şehadet kaynağına varıp ondan içtiler. Ticaretleri kar etti ve en mutlu insanlardan oldular. İşte onlar satışlarında kar edenlerin ta kendileridir:

﴿فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

"Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar." (3 Al-i İmran/170)

Allahım! Sana niyaz avuçlarını açıyoruz... Bizleri onlardan kıl! Kıyamet günü bizi, onlardan ayırma! Allahım! Bizlere şehadeti nasib et! Rica ettiğimiz ve umduğumuz şeyde hayal kırıklığına uğramaktan sana sığınırız. Sen rahmet edenlerin en merhametlisisin.

Bu asırda cihadın izlerinin silinip görünmediğini, ateşler içerisinde nurunun söndüğünü, gecesi dolunayken ve gündüzleri aydınlıkken karardığını, dalları yapraklıyken solduğunu, güzelliği parlarken söndüğünü, kapılarının çalınmaz olduğunu, sebeplerinin ihmal edilip diriltilmediğini, atlarının dinlendirilip seğirtilmediklerini, aslanlarının çöküp ayağa kalkamadıklarını, aşağılık kafirlerin ellerinin müslümanlara uzatıldığını ve bu ellerin tutulmadığını, İslam düşmanlarına yönelik kılıçların ebediyyen kınlarına konulduğunu, onlara karşı seferberlik dilinin kesildiğini, kafirlerin ise iman ehli içerisinde bağırmaya başladığını, isteyeni olmadığı için şehadet gelininin dul kaldığını, insanların dünyanın geçici nimetlerine heveslenerek ve ölüm endişesinden dolayı cihadı terkettiklerini, infaktaki cimriliklerinden ve tamahkarlıklarından dolayı cihaddan yüz çevirdiklerini ve ahirete karşılık dünya hayatına razı olduklarını görünce istedim ki, uykudaki arzuları uyandırayım ve oturmuş azimleri ayağa kaldırayım. Donmuş sırları yumuşatayım. Gizlenmiş nurları açıklığa kavuşturayım...

Tüm bunları cihadın fazileti, ona teşvik, Allah'ın yanında cihad ehli

için hazırladığı bol mükafat, murabıt ve şehit kulları için hazırladığı ihsan ile yaptığı vaadi hakkında toplayacağım bir telif ile yapmayı uygun gördüm. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala)*’ya istiharede bulundum. Boyun eğmenin, itaatin iplerini ona verdim. Tüm güç ve kuvveti ona tevdi edip insana hasıl olabilecek her türlü unutkanlıktan O'na sığındım. Meşhur kaynaklardan yararlanarak bu kitabı telif ettim. Onu tedvin edilmiş şu eserlerden seçtim:

1. Abdullah b. Mübarek'in Kitabu'l Cihad'ı. Bildiğim kadarıyla bu kitap bu hususta yazılmış ilk eserdir.

2. İmam Abdurrezzak b. Hemam es-Sanani’nin Musannef'i

3. İmam Said b. Mansur el-Horasani’nin Kitabu's Sünen'i

4. İmam Ahmed b. Hanbel eş-Şeybani'nin Müsned'i

5. İmam Ebu Bekr Abdullah b. Muhammed b. Ebi Şeybe'nin Musannef’i

6. İmam Ebu Abdullah el-Buhari'nin Sahih'i

7. İmam Müslim b. Haccac en-Nişaburi'nin Sahih'i

8. İmam Ebu Davud es-Sicistani'nin Sünen'i

9. İmam Ebu İsa et-Tirmizi'nin Cami'i.

10. İmam Ebu Abdurrahman en-Nesai'nin Sünen'ül-Kübra'sı

11. Ebu Abdullah b. Mace el-Kazvini'nin Sünen’i

12. İmam Ebu Avane Yakub b. İshak el-Mehrecani'nin Sahih’i

13. Ebu Ya'la el-Musıli'nin Müsned'i

14. İmam Ebu Bekr el-Bezzar'ın Müsned'i

15. İmam Ebul Kasım et-Taberani'nin üç mücemi

16. İmam Ebu Hatem b. el-Hıbban'ın Sahih’i

17. İmam Ebu Bekir Muhammed b. İbrahim b. el-Mun-zir'in “Kitabu'l Evsat'i fi's-Süneni vel İcmai vel İhtilaf” adlı eseri. Bu çok değerli bir kitaptır. Onbeş ciltten oluşmaktadır.

18. Aynı müellifin Kitabu't-Tefsir’i

19. İmam Ebu Abdullah el-Hakim'in el-Müstedrek Ala Sahiheyn'i

20. İmam Ebu Bekr el-Beyhaki'nin Sünen'ül-Kübra’sı

21. Aynı müellifin Kitabu Şuab'ul İman'ı. Allah onların tümünden razı olsun. Bizleri ve onları cennetinde toplasın. Bunlara güvenilir daha başka kitapları da ekledim. Onlar:

22. İbn Ebi Hatem'in Tefsir'ul Kuranil Azim'i

23. Kurtubi'nin tefsiri

24. Kurtubi'nin Kitabu't Tezkire'si

25. İbn Munzir'in Kitabu'l İsraf ala'l Mezahib'il Eşari'si

26. Rafii'nin Şerhü'l-Kübra'sı

27. Rafii'nin "Er Ravza" adlı eseri

28. İbn Abdusselam'ın Şerhu Muhtasar'ı

29. İmam Ebu Hanife mezhebi üzerinde el-Hidaye fi Şerhil Bidaye

30- İmam Ahmed b. Hanbel mezhebi üzerinde el-Muğni...

Allah onlardan razı olsun. Bu eserlere başka eserleri de ekledim. Bunların yerlerini belirttim ki inşaallah sen de göreceksin.

"Şifau's Sudur" adlı kitabın bazı cüzleri bu cümledendir. Onu İskenderiyye limanında dört büyük kitap halinde gördüm. O kitap amellerin fazileti hakkındaki hadisleri içermektedir. Müellif kitabını, usul ve füru olarak acaib şeyler hususunda yazmış. Onda ölü-diri her şeyi toplamıştır. Hadisleri senetten soyut ve tashih edilmekten halidirler. Onları nakletmekle ruhsata tabi oldum ve bir kısmını seçtim. Onları asıllarına dayandırdım. Çok eskiden bazı hocalarıma cihadın fazileti hususunda yazılmış en iyi kitabı sorduğumda öncekiler ile sonrakilerin tasnif ettikleri arasında en iyisinin Hafız Bahaiddin Ebi Muhammed el-Kasım b. Asakir'in kitabı olduğunu söylerlerdi.

Yaklaşık 12 sene onu aradım. Onun bir bölümünü görmek için yanıp tutuşuyordum. Neticede iki cilt halinde önüme düşüverdiler. Kitabı iki elle tutup mürekkep yerine altın ve gümüşle yazılması gerektiğini gördüm. Çünkü o bu alanda tasnif edilmiş en kapsamlı ve en değerli ansiklopedidir. Ancak şu var ki; müellif senet ile bunların farklı tariklerini ve bablarını çok iyi getirmekle, sahabeden bir cemaatten gelen tek lafızlı hadisleri tekrar etmekle, onunla ilgili ahkam kitaplarındaki babları zikretmekle ve ahiret talibi için fazla önemi olmayan hadisleri zikretmekle meseleyi uzatmıştır. Kitaba muteber bir kriter gözüyle baktığımda gördüm ki, ihtisarı halinde kitabın ancak beşte biri kalır. Halbuki müellif bu kitapta olan bir şeyi ihmal etmiş, özlerin özü olan sahih hadisleri illetli olanlardan ayırdetmemiş, beyan etmemiştir. Şüphelerin giderilmesi için hadislerin garip lafızlarını açıklamamış, isnad ve metinlere hiçbir şey eklememiştir. Ancak bab içerisinde çok nadir de olsa yapmıştır. Zikredilen kitaplarda görmediğimi ve seçilmesi

gerekeni seçtim. İhtisarı tercih ettiğimden dolayı kitaptaki diğer hadislerden vazgeçtim.

Kitabımda hadislerin senedlerini getirmek yerine, onları yorumlamakla iktifa ettim. Belki de sağnağının çokluğundan çok, çisisinin azlığıyla yetindim. Anlayışımın kısır, kulaçlarımın kısa, azmimin küçük, kanatlarımın kırık oluşuna, arzumun çok fazla olmasına, aczimin apaçık oluşuna, yardımcımın olmamasına aldırış etmeden Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan yardım istedim. Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* kırık kalpler kendisine yalvardığında hatalarını örter ve onları düzeltir. Allah bana yeter...

Kitabıma "Meşariu'l Eşvak ila Masan'il Uşşak fi Fadailil Cihad" ismini verdim. Onu otuz üç bab ve bir sonuç bölümü şeklinde tertib ettim.

Mutlak zengin olan Allah'a, fakir ellerimi uzatıp beni muhlislerden kılmasını dilerim. O'nun bol affının kapısında aczimi ve taksiratımı itiraf ederek tüm hatalarımı örtmesini dilerim. Beni *"Dünya hayatında bütün çabaları boşa gitmiş olan ve kendileri de iyi iş yaptıklarını sanan kimseler" (18 Kehf/104)* den kılmaması için O'na yalvarıyorum. O'na tevekkül eder ve O'nun ipine sarılırım.

Allah bana yeter. O ne güzel vekildir...

1.BÖLÜM

KAFİRLERLE CİHAD ETMENİN VUCUBİYETi

Bu bölümde kâfirlerle cihad etme emri, cihadın vucubiyyeti ve Allah yolunda cihadı terk eden kimseler hakkındaki şiddetli tehdit ele alınmıştır.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئاً وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تُحِبُّواْ شَيْئاً وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ﴾

“Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı oduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz.” (2 Bakara/216)

﴿وَقَاتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

“Allah yolunda savaşın ve bilin ki Allah, her şeyi işitir ve bilir.” (2 Bakara/244)

﴿وَلَوْلاَ دَفْعُ اللّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الأَرْضُ وَلَكِنَّ اللّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾

“Eğer Allah'ın insanlardan bir kısmının kötülüğünü diğerleriyle savması olmasaydı elbette yeryüzü altüst olurdu. Lâkin Allah bütün insanlığa karşı lutuf ve kerem sahibidir.” (2 Bakara/251)

﴿فَإِذَا انسَلَخَ الأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُواْ الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُواْ لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾

“Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün! Onları yakalayın, hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup

bekleyin!" (9 Tevbe/5)

﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾

"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Rasulunun haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın!" (9 Tevbe/29)

﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾

"Eğer Allah bir kısım insanları diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi mulak surette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Allah kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir." (22 Hac/40)

İmam Ebu Abdullah el-Halimi "İmanın Şubeleri" isimli kitabında bu ayetin tefsiri hakkında şöyle demiştir:

"Allah *(Subhanehu ve Teala)* bize haber verdi ki; eğer müşrikleri müminlerle defetmeseydi, müslümanları onlara musallat kılıp İslam diyarından kovmasaydı, güçlerini kırmasaydı ve topluluklarını dağıtmasaydı, şirk yeryüzüne galip gelir ve hakiki din ortadan kalkardı. Böylece anlaşıldı ki dinin bekası ve ehlinin yayılmasının yegane nedeni cihaddır. Öyleyse bu kadar önemli olan cihadın, imanın rükunlarından biri olması ve müslümanların da var güçleriyle ona istekli olmaları gerekir."

Allah *(Subhanehu ve Teala)* buyuruyor ki:

﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾

“İnkâr edenlerle karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun. Nihayet onlara iyice vurup sindirince bağı sıkıca bağlayın (esir alın). Savaş sona erince de artık ya karşılıksız veya fidye karşılığı salıverin. Durum şu ki, Allah dileseydi, onlardan intikam alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek ister. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmaz.” (47 Muhammed/4)

Müşriklerle ve Allah'ın düşmanlarıyla cihad etmeyi ve savaşmayı emreden ayetlerin sayısı gerçekten çoktur. Aynı şekilde cihaddan bahseden ve müslümanları ona teşvik eden hadislerin sayısı da oldukça çoktur:

1- قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم : « **أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ , فَإِذَا قَالُوهَا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلا بِحَقِّهَا, وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ** »

1. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“İnsanlarla *Lailaheillallah* deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu söylediklerinde kanlarını ve mallarını, Allah'ın hakkı hariç benden korurlar. Hesapları ise Allah'a aittir.”[1]

Bu hadisi sahih, sünen ve müsned sahiplerinin çoğu Sahabeden büyük bir topluluktan rivayet etmiştir.

2- عن ابْنِ الْخَصَاصِيَّةِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأُبَايِعَهُ قَالَ فَاشْتَرَطَ عَلَيَّ شَهَادَةَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنْ أُقِيمَ الصَّلاةَ وَأَنْ أُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ وَأَنْ أَحُجَّ حَجَّةَ الإِسْلامِ وَأَنْ أَصُومَ شَهْرَ رَمَضَانَ وَأَنْ أُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا اثْنَتَانِ فَوَاللَّهِ مَا أُطِيقُهُمَا الْجِهَادُ وَالصَّدَقَةُ فَقَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ ثُمَّ حَرَّكَهَا ثُمَّ قَالَ « **فَلا جِهَادَ وَلا صَدَقَةَ فَلِمَ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِذًا** » قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أُبَايِعُكَ قَالَ فَبَايَعْتُ عَلَيْهِنَّ كُلِّهِنَّ.

2. Bekir b. Hasasiyye *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

“Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e biat etmek için geldiğimde

---

[1] Buhari, (2924); Müslim, (33).

bana Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in O'nun kulu ve rasulu olduğuna şehadet etmemi, namaz kılmamı, zekât vermemi, İslam haccıyla haccetmemi, Ramazan orucu tutmamı ve Allah yolunda cihad etmemi şart koştu. Bunun üzerine ben:

"Ey Allah'ın Rasulü! Hepsini kabul ediyorum ama cihad ve zekâta gücüm yetmez. Çünkü savaştan kaçan kimsenin Allah'ın gazabına uğrayacağı söylendi. Seninle birlikte savaşa çıktığım takdirde ölümden korkup nefsime uyarak savaştan kaçmaktan korkuyorum. Zekâta gelince ise, Allah şahittir ki ganimet ve öşürden bana düşen pay ile ailemin akrabalarının verdiklerinden başka benim hiçbir malım yoktur" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beyat için uzattığı elini çekti ve bana:

"Cihad yok... Zekât yok... Peki, ne ile cennete gireceksin?" dedi. Bunun üzerine ben:

"Ey Allah'ın Rasulü! Sen nasıl emir buyurursan öyle olsun" dedim ve Rasulullah'ın getirdiği şartların hepsi üzerine biat ettim."[2]

Bekir b. Hasasiyye *(radıyallahu anh)*'ın mal olarak sadece 10 tane devesi vardı. Ailesi onların sütünü sağıp içiyor ve yolculuklarda onlara biniyorlardı.

3-عن سلمة بن نفيل رضي الله عنه قال: بينما أنا جالس مع رسول الله إذ دخل رجل فقال يا رسول الله! إن الخيل قد سيبت، ووضع السلاح وقد زعم أقوام أنه لا قتال وأنه قد وضعت الحرب أوزارها!

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم «كذبوا! الآن جاء القتال! وإنه لا تزال أمة من أمتي يقاتلون في سبيل الله لا يضرهم من خالفهم يزيغ الله بهم قلوب أقوام، ليرزقهم منهم، يقاتلون حتى تقوم الساعة. ولا تزال الخيل معقودا في نواصي الخيل إلى يوم القيامة. تضع الحرب اوزارها، حين يخرج يأجوج ومأجوج...»

3. Seleme b. Nufeyl *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile otururken bir adam yanımıza girip "Ey Allah'ın Rasulü! Atlar salıverilmiş ve silah bırakılmış.

---

[2] Beyhaki, Sünenul Kübra, 9/20; Hakim, Mustedrek, 2/80. Hakim ve Zehebi hadis için "sahih" demişlerdir.

Bazıları artık savaşın olmayacağını ve harbin bittiğini iddia ediyorlar" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Yalan söylüyorlar. İşte savaş zamanı geldi. Ümmetimden bir grup Allah yolunda cihad etmeye devam edecektir. Muhalif olanlar onlara asla zarar veremez. Allah, onlarla bir kavmin kalplerini kaydırır ki, onlarla onları rızıklandırsın. Kıyamet kopuncaya kadar savaşırlar. Hayır, Kıyamet gününe, savaş bitinceye, Yecuc ve Mecuc çıkıncaya kadar atların kaküllerine bağlıdır" buyurdu."[3]

4- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: « **جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ**»

4. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Müşriklere karşı malınızla, canınızla, elinizle ve dilinizle savaşın!"[4]

Kafirlere karşı dille cihad etmek, hoşlanmadıkları ve duyduklarında kendilerine zor gelecek ağır sözleri onlara işittirmektir.

5- عَنْ حذيفة بن اليمان رَضِيَ الله عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى الله عَلَيه وَسَلَّم ، قَالَ « **الإِسْلامُ ثَمَانِيةُ أَسْهُمٍ : الإِسْلامُ سَهْمٌ , وَالصَّلاةُ سَهْمٌ ، وَالزَّكَاةُ سَهْمٌ ، وَالْحَجُّ سَهْمٌ ، وَالْجِهَادُ سَهْمٌ ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ سَهْمٌ ، وَالأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ سَهْمٌ ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ سَهْمٌ ، وَخَابَ مَنْ لا سَهْمَ لَهُ** »

5. Huzeyfe b. el-Yeman *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"İslam sekiz paydır. İslam bir paydır, namaz bir pay, zekat bir pay, hac bir pay, cihad bir pay, Ramazan orucu bir pay, emri bil maruf bir pay, nehyi anil münker bir paydır. Hiç şüphesiz payı olmayan kaybetmiştir."[5]

6- عن الْحارِثَ الأَشْعَرِيَّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال بَعْدَ أَنْ ذَكَر مَا بَلَّغَ يحيى بنزكريا عَلَيهِ السَلام بَني إِسْرائيلَ مِنْ الأوامرِ الخَمْسَةَ « **آمُرُكُم**

---

[3] Nesaî, 6/214; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 4/104. İsnadı sahihtir.

[4] Ebu Davud, 3/22; Nesai, 6/7; Hakim, 2/81. Hadis sahihtir.

[5] İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/352; Abdurrezzak, Musannef, 5/173,174.

بِخَمْسٍ اللَّهُ أَمَرَنِي بِهِنَّ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ وَالْجِهَادُ وَالْهِجْرَةُ وَالْجَمَاعَةُ، فَإِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قِيدَ شِبْرٍ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلاَمِ مِنْ عُنُقِهِ إِلاَّ أَنْ يُرَاجِعَ»

6. Haris el-Eşari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Yahya *(aleyhisselam)*'ın İsrailoğullarına 5 şey emrettiğini zikrettikten sonra "Ben de Allah'ın bana emrettiği beş şeyi size emrediyorum: İşitmek, itaat etmek, cihad, hicret ve cemaat... Kim cemaatten bir karış kadar ayrılırsa (tekrar dönmesi hariç) boynundan İslam halkasını çıkarmıştır"[6] buyurdu.

7- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « لاَ هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا»

7. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Fetihten sonra hicret yoktur. Lakin cihad ve hicret vardır. Cihad için çağrıldığınızda hemen cihada koşun!"[7]

Bu hadis, imamın bir kişiyi cihada çağırmasıyla onun üzerine cihadın farz-ı ayn olduğunu göstermektedir. Zira Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Cihad için çağrıldığınızda hemen cihada koşun!" diye emretmiştir.

8- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قَالَ Ë (خَطَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْجِهَادَ فَلَمْ يُفَضِّلْ عَلَيْهِ شَيْئًا إِلاَّ الْمَكْتُوبَةَ)

8. Ebu Katade el-Ensarî *(radıyallahu anh)* dedi ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir hutbe irad etti. Onda cihadı zikretti. Farzların dışında hiçbir ameli cihattan üstün tutmadı."[8]

Sahabe ve Tabiin'in Cihad Hakkındaki Sözleri

Hakim ve İbni Cerir et-Taberi, Ebu Raşid el-Hubrani'nin şöyle

---

[6] Tirmizi, 4/225,226. Hadis sahihtir.

[7] Buhari, (2783); Müslim, 1353.

[8] Beyhaki, Sünen-i Kübra, 9/48; Darimi, Sunen, 2/207.

dediğini rivayet etmişlerdir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in suvarilerinden Mikdad b. Esved’i Humus'ta sarrafların sandıklarından bir sandık üstünde oturmuş, insanları cihada teşvik ederken gördüm. Bünyesi ihtiyarlıktan dolayı çökmüştü ama kendisi hala cihada çıkmayı istiyordu. Kendisine "Allah *(Subhanehu ve Teala)* seni mazur görmüştür" dedim. Bunun üzerine Mikdad “Be’us (tevbe) suresi benden bunu kaldırdı” dedi ve *“Ağırlıklı ve ağırlıksız olarak savaşa çıkın. Ve Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla cihad edin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (9 Tevbe/41)* ayetini okudu.

Mikdad, Tevbe suresini “Be’us Suresi” olarak isimlendirdi. Diğer bir rivayette ise “Behus Suresi” şeklinde geçmektedir.

Abdullah ibni Mubarek, Cihad kitabında Atıyye b. Ebi Atıyye’nin Abdullah b. Ümmi Mektum *(radıyallahu anh)*’ı Kadısıyye gününde üzerinde bol bir zırhla cihad meydanına doğru ilerlediğini gördüğünü rivayet etmiştir.[9]

Bilindiği gibi Abdullah b. Ümmi Mektum *(radıyallahu anh)* gözleri görmeyen bir kimse idi. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu ve onun gibileri cihad hususunda mazur görmüştü. Ancak o cihada katılmak istiyordu ve Kadîsiyye Savaşına katıldı. Savaşta sancağı teslim aldı ve o gün şehid edildi.

Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*’dan şöyle rivayet edilmiştir: “Ebu Talha el-Ensari *(radıyallahu anh) “Ağırlıklı ve ağırlıksız olarak savaşa çıkın. Ve Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla cihad edin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (9 Tevbe/41)* ayetini okudu ve "Allah bize emretti. Biz de genç-yaşlı savaşa çıkacağız. Beni cihad için donatıp hazırlayın!" dedi. Bunun üzerine oğulları "Allah sana rahmet etsin! Sen Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in Ebu Bekir’in ve Ömer’in zamanında cihad ettin. Artık biz senin yerine savaşıyoruz" dediler. Ancak o, oğullarını dinlemedi ve cihada çıktı. Bir deniz savaşına katıldı ve vefat etti. Onu defnetmek için bir ada aradılar ama 7 gün boyunca bulamadılar. Bu süre zarfında onun cesedinde hiçbir bozulma görülmedi.”[10]

İbni Şihab ez-Zuhri *(rahimehullah)* der ki: “Said b. Müseyyeb cihada katılmış ve gözlerinden birini kaybetmişti. Kendisine "Sen mazurlusun" denildiğinde "Allah *(Subhanehu ve Teala)* ağırlıklı ve ağırlıksız cihada

---

9 Kitabul Cihad, İbni Mubarek, 1/119.

10 Kitabul Cihad, İbni Mubarek, 1/116; Müstedrek, Hakim, 2/104.

çıkmamızı emretmiştir. Savaşma imkanım olmasa bile müslümanların sayısını çoğaltır ve malları korurum" demiştir."[11]

İbni Ebi Şeybe ve İbni Cerir, Hasan Basrî *(rahimehullah)*'ın *"Ağırlıklı ve ağırlıksız olarak savaşa çıkın!..." (9 Tevbe/41)* ayetini "Genç-ihtiyar hep birlikte savaşa çıkın"[12] şeklinde, Mansur b. Zezânî'nin de "Çalışanlar ve çalışmayanlar olarak hep birlikte savaşa çıkın"[13] şeklinde tefsir ettiğini rivayet etmişlerdir.

Bazı alimler "Ayetteki ağırdan kasıt; malı mülkü olup da bırakmaktan hoşlanmayan, ağırlıksızdan kasıt ise malı ve mülkü hiç olmayan kişidir" demişlerdir.

Bazıları da "Ağırlıksız ile kast edilen cesaretliler, ağırdan maksad ise korkaklardır" demişlerdir.

İmam Kurtubi de tefsirinde şöyle demiştir: "Ayetin anlamı şudur: Allah *(Subhanehu ve Teala)* insanlara, kendilerine hafif de gelse ağır da gelse hep birlikte savaşa çıkmalarını emretti."

Hibban b. Yezid diyor ki: "Ben, Safvan b. Amr ile savaşa katıldım. Çok yaşlı ve zayıf bir adam gördüm. Öyle ki kaşları, gözlerinin üzerine düşmüştü. O adam Şam halkından idi. Savaşanlarla birlikte bineğinin üzerinde bulunduğu bir sırada yanına vardım ve "Ey Amca! Allah seni mazur görmüştür" dedim. O kaşlarını kaldırdı ve "Ey Yeğenim! Allah *(Subhanehu ve Teala)* bizim zinde olanlarımızın da ağır haraket edenlerimizin de hep birlikte cihada katılmamızı emretti" dedi."[14]

İmam Abdurrezzak *(rahimehullah)* Musannefinde şöyle rivayet etmiştir:

"Makhul *(rahimehullah)* kıbleye dönüp on defa yemin ettikten sonra "Ey müslümanlar! Savaş sizin üzerinize vacip kılınmıştır. İsterseniz bunu daha da arttırırım" demiştir.

"İsterseniz bunu daha da arttırırım" sözünün anlamı, mutmain olmanız için yemin sayısını daha da arttırabilirim" demektir."[15]

Cihad Farz-ı Kifaye midir? Yoksa Farz-ı Ayn mı?

---

[11] Taberi Tefsiri, 10/98.

[12] Musannef, İbni Ebi Şeybe, 5/306; Taberi Tefsiri, 10/85.

[13] Musannef, İbni Ebi Şeybe, 5/306; Taberi Tefsiri, 10/97.

[14] Taberi Tefsiri, 10/98.

[15] Musannef, Abdurrezzak, 5/174.

Bil ki! Kafirlerle kendi ülkelerinde cihad etmek, alimlerin ittifakıyla farz-ı kifayedir. Bununla birlikte İbn Müseyyeb ve İbn Şebreme'nin kafirlerle kendi ülkelerinde cihad etmenin de farzı ayn olduğunu söylediği nakledilmiştir.

Farz-ı Kifayenin Manası

Yeteri kadar kadar kişi, bu farzı yerine getirdiğinde diğerlerinden sorumluluk ve günah düşer. Eğer ümmetin tümü onu terkederse hepsi günahkâr olur. Ancak tercih edilen görüşe göre Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın mazur gördüğü özür sahipleri günahkâr olmazlar.

Cihadın yılda en az bir defa yapılması gerekir. Bu sayının arttırılmasının efdal olduğunda ise ihtilaf yoktur. Düşmanların çok olup müslümanların az ve zayıf olması, savaş edildiğinde müslümanların tamamen ortadan kalkacağından endişe edilmesi ve erzağın az olması gibi zaruret halleri olmadığı müddetçe bir yılı savaş etmeksizin geçirmek caiz değildir. Eğer ortada bir zaruret ve özür hali olmazsa cihadı bir yıl ertelemek caiz değildir. Şafii ve arkadaşları bunu ifade etmişlerdir.

İmam Cuveynî der ki: "Benim tercih ettiğim görüş, usulcülerin yoludur. Onlar diyor ki; cihad zorlu bir davettir. Müslüman olanların veya müslümanlarla barış yapanların dışında kimse kalmayıncaya kadar imkanlar dahilinde bunu ikame etmek gerekir. Yılda bir kez yapmakla bu görev yerine getirilmiş olmasına rağmen imkanlar müsait olduğunda sayıyı artırmak gerekir.

Fakihlerin cihadın yılda bir defa olacağını söylemeleri genel duruma hamledilmiştir. O da şudur: ordunun teçhizatı için mal ve levazım, yılda bir seferden başkasına yetmiyordu."[16]

İbni Kudame el Makdisi "Muğni" adlı eserinde şöyle demiştir:

"Yılda en az bir defa cihad edilmesi gerekir. Özrü olanlar bu hükmün dışındadır. Eğer yılda birden fazla cihad etme ihtiyacı hasıl olursa o kadar cihada çıkmak vaciptir. Çünkü o farz-ı kifayedir ve kendisine ihtiyaç hissedildiğinde yerine getirmek vaciptir."[17]

İmam Kurtubi tefsirinde der ki: "Yılda bir kez düşman üzerine ordu çıkarması İmam üzerine farzdır. Ordunun başında kendisi gidemezse güvendiği bir kişiyi tayin eder. Bunu da onları İslâm'a davet etmek ve

---

[16] Ravdatu'l Talibin, İmam Nevevî, 10/209.

[17] Muğni, İbni Kudame, 8/348.

İslâm'a girmelerini teşvik etmek için yapar, onların eziyetlerini önlemek, onlar üzerinde Allah'ın dininin üstünlüğünü sağlamak kastıyla yapar. Bu da İslâm'a girinceye yahut da elleriyle cizyeyi verecekleri vakte kadar böylece devam eder.”[18]

Çocuk, deli, kadın ve kendisini savaştan engelleyecek bir hastalığı olana cihad vacip değildir. Ancak tek gözlü, baş ağrısı olan, dişleri ağıran, hafif bir humma veya az topal olan kişilere cihad vaciptir.[19]

Savaşmanın yalnızca müslüman ebeveynin izniyle caiz olacağında icma edilmiştir. Anne ve babanın olmaması durumunda dede ve nine aynı konumdadır. Olaki ebeveyn önce izin verir sonra çocukları safa varmadan kararlarından ikisi veya birisi vazgeçerse onun dönmesi gerekir. Ancak malına veya canına bir zarar geleceğinden yahut dönüşüyle müslümanların kalplerinin kırılmasından korkuluyorsa o zaman dönmez.

Eğer ebeveyn, çocukları savaşa başladıktan sonra kararlarını değiştirirler ise en sahih görüşe göre savaş meydanından ayrılması haramdır.[20]

Üzerinde borç olan kişinin cihada çıkması hususunda alimler ihtilaf etmişlerdir. İmam Malik *(rahimehullah)* borcunu ödeme gücü olmayan borçlunun savaşa çıkmasına ruhsat verirdi. İmam Evzaî *(rahimehullah)* borçlunun borç sahibinden izin almadan savaşa çıkmasına ruhsat vermiştir. İmam Şafii ise bu ikisine muhalefet etmiş ve “Borcu olan, borç sahibinin izni olmadan savaşa çıkamaz. Borcun müslüman veya kafire olması neticeyi değiştirmez”[21] demiştir.

Abdullah b. Haram el-Ensari *(radıyallahu anh)*’ın borcu olduğu halde Uhud savaşına çıkmış olması ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in bu durumu bildiği halde savaşa katılmaktan menetmemesi, borcu olanın savaşa katılmasının caiz olduğuna delildir. Abdullah b. Haram *(radıyallahu anh)* Uhud savaşında şehid edildi ve oğlu Cabir babasının ardında bıraktığı tüm borcunu ödedi.[22]

Borçlu olan kişinin Cabir *(radıyallahu anh)*’ın babasının yaptığı gibi

---

[18] El-Camiu li-Ahkamul Kur’an, Kurtubî, 8/152.

[19] Muğni, İbni Kudame, 8/347-348.

[20] Muğni, İbni Kudame, 8/358-359.

[21] El-Umm, İmam Şafii, 4/163.

[22] Buhari, (2395).

yerine borcunu ödeyecek birini bırakarak cihada çıkması caizdir. Çünkü o cihada çıkarken oğlunu borçlarını ödemekle görevlendirmişti. Oğlu da babasının borçlarını ödemişti.

İmam Ahmed b. Hanbel *(rahimehullah)*, Abdullah b. Haram el-Ensari *(radıyallahu anh)*'ın kısasını delil göstererek borçlunun, borcunu ödeyecek birisini vekil tayin ederek borçlu olduğu kişiden izin almaksızın savaşa çıkmasının caiz olduğunu söylemiştir.[23]

Cihada çıkmak için anne-babanın ve borçlu olduğu kimsenin iznini almak, farz-ı kifaye olan cihad için geçerlidir. Eğer müslümanlara ait olan beldeye kafirler girmişlerse veya girmek üzere iseler, sayıca oradaki ahalinin iki misli veya daha fazla iseler anne-babanın ve borçlu olduğu kimsenin iznini alma şartı ortadan kalkar. Çünkü bu durumda cihad, müslüman erkek ve kadınların tümüne farz olur. Bu durumda köle efendisinin, kadın (eğer savunma gücü varsa) kocasının, çocuk anne-babasının, borçlu da borçlu olduğu kişinin izni olmadan cihada katılır. Bu, İmam Malik, Ebu Hanife ve Ahmed b. Hanbel'in mezhebidir.[24]

Eğer düşman aniden saldırmış ve hücum etmişse, müslümanların da savaş için toplanıp hazırlık yapma imkanı yoksa ve kafirlerin karşısında olan kişiler teslim olduklarında öldürülmekten korkuyorlarsa nefislerini korumak için imkanlar dahilinde hareket etmeleri ve savaşmaları gerekir. Burada hür ile köle, kadın ile erkek, ama, topal ve hasta arasında hiçbir fark yoktur. Her ne kadar öldürülme veya esir düşme durumu söz konusu olsa bile... Eğer teslim olmaktan imtina etmesi halinde öldürüleceğini bilirse teslim olması caizdir. Ancak efdal olan, düşmanla savaşmaktır. Çünkü bu halde öldürülürse şehid olacaktır. Eğer kadın, teslim olması halinde ırzına el uzatacaklarını biliyorsa, öldürülse dahi kendini savunması gerekir. Çünkü kim zinaya zorlanırsa öldürülmeyi defetmek amacıyla da olsa zinaya boyun eğmesi caiz değildir. Zahir olan görüşe göre emradın (bıyığı terlememiş oğlanın) da durumu kadınla aynıdır.

Düşman, İslam beldelerinden bir bölgeye girmiş ise diğer bölgelerdeki müslümanların da işgal edilmiş bölgedeki müslümanlara yardım etmesi vaciptir.

---

[23] Muğni, İbni Kudame, 8/360-361.

[24] Ravdatul Talibin, İmam Nevevî, 10/214; Muğni, İbni Kudame, 8/364.

Kasır[25] mesafesinin altında olan bir yere düşman girerse, düşmanın girdiği beldedekilerin üzerine olduğu gibi bunların üzerine de cihad farz-ı ayn olur. İmam Maverdi *(rahimehullah)* bu halde cihadın farz oluşunun nedenini şu sözlerle açıklamıştır: “Çünkü bu, savunma cihadıdır, saldırı cihadı değil... Dolayısıyla gücü yeten herkese farz olur.”

Müslüman beldelerinden birini eğer kafirler işgal etmiş ise kasır mesafesinden uzakta olanların da müslümanlara yardım etmesi vaciptir. Eğer onlara yardım etmek için yeteri sayıda insan çıkmışsa geri kalanlardan günah ve sorumluluk düşer. Ancak büyük ecri ve bol sevabı kaçırmış olurlar.

Eğer kafirler İslam diyarında bir dağa veya çöle iner ve orada konaklarsa bu yer, yerleşim birimlerinden uzak olsa bile müslüman beldesi hükmünü alır ve kafirlerin oradan çıkarılmaları vacip olur.

İmam Nevevî der ki: “Defedilmeleri mümkün iken kafirlerin İslam diyarını istila etmelerine imkan vermek asla caiz değildir.”[26]

İmam Kurtubi ise tefsirinde şöyle der: “Düşman İslam diyarına yaklaşsa (içerisine girmese dahi) Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın dini hakim oluncaya, İslam diyarı korununcaya, etrafı muhafaza edilinceye ve düşman cezalandırılıncaya kadar onlarla savaşmak lazım gelir. Bunda ihtilaf yoktur.”[27]

İmam Beğavi der ki: “Kafirler İslam diyarına girerlerse cihad, yakın olanlara farzı ayn, uzak olanlar hakkında da farzı kifayedir.”[28]

Cihadı Terkedenler Hakkında Varid Olan Tehditler

Allah *(Subhanehu ve Teala)* buyuruyor ki:

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾

“De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım

---

25 Günümüz ölçü birimlerine göre yaklaşık 80 km’lik mesafe.

26 Ravdatul Talibin, İmam Nevevî, 10/216.

27 El-Camiu li-Ahkamul Kur’an, Kurtubî, 8/151-152.

28 Şerhus Sünne, Begavî, 10/374.

akrabanız kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Rasulünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin! Allah fâsıklar topluluğunu hidayete erdirmez." (9 Tevbe/24)

Bu ayet-i kerimede cihadı terkederek ve ondan yüzçevirerek, malı ve ehli ile sukün bulanlar hakkında tehdit, korkutma ve uyarı vardır. Ey akıl sahipleri ibret alın!

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى
الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ
إِلَّا قَلِيلٌ (*) إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki "Allah yolunda savaşa çıkın!" denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz? Dünya hayatını ahirete tercih mi ediyorsunuz? Fakat dünya hayatının faydası ahiretin yanında pek azdır. Eğer (gerektiğinde savaşa) çıkmazsanız, (Allah) sizi pek elem verici bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir kavim getirir; siz (savaşa çıkmamakla) O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Allah her şeye kadirdir." (9 Tevbe/38,39)

İmam Kurtubi bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: "Bu ayette cihadı terkedenlere ve cihada çıkmayıp oturanlara bir azarlama vardır. *"yere çakılıp kalıyorsunuz"* ifadesinin anlamı ise "Siz yerin nimetlerine meylederek ağırlaştınız veya (cihada çıkmayarak) bulunduğunuz yerde ikamet etmeye meyledip ağırlaştınız" şeklindedir. Cihada çıkmaktan hoşnutsuzluğu izhar ederek üşenmek, ağırlaşmak herkese haramdır. Eğer imam bir kavmi tayin eder ve onlara cihadı emrederse, onların ağır davranmaları caiz değildir. Çünkü imamın tayin ettiği kişilere cihad farz-ı ayn olur."[29]

﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ
كَانُوا يَفْقَهُونَ (*) فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

[29] El-Camiu li-Ahkamul Kur'an, Kurtubî, 8/140.

(*) فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ (*) وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾

“Allah'ın Rasulüne muhalefet etmek için geri kalanlar (sefere çıkmayıp) oturmaları ile sevindiler. Mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad etmeyi çirkin gördüler ve "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennem ateşi daha sıcaktır!" Keşke anlasalardı! Artık kazanmakta olduklarının cezası olarak az gülsünler, çok ağlasınlar!

Eğer Allah seni onlardan bir gurubun yanına döndürür de (Tebük seferinden Medine'ye döner de başka bir savaşa seninle beraber) çıkmak için senden izin isterlerse de ki: "Benimle beraber asla çıkmayacaksınız ve düşmana karşı benimle beraber asla savaşmayacaksınız! Çünkü siz birinci defa yerinizde kalmaya razı oldunuz. Şimdi de geri kalanlarla (kadın ve çocuklarla) beraber oturun!" Onlardan ölmüş olan hiçbirine asla namaz kılma! Onların kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Rasulune küfrettiler ve fâsık olarak öldüler.” (9 Tevbe/81-84)

Allah sana rahmet etsin. Cihaddan geri kalıp oturanlar ve cihad için infak etmeyi kerih görenler hakkındaki bu şiddetli tehdite ve büyük vebale bir bak! Her ne kadar bu ayetler Tebuk gazvesinde cihada çıkmayan bazı münafıklar hakkında nazil olmuşsa da, aynı fiili işleyen ve vacip olan cihaddan geri kalan herkes için geçelidir. Ve la havle vela kuvvete illa billah.

Cihaddan Geri Kalmayı Nehyeden Hadisler

9- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ « **إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذُلاًّ لاَ يَنْزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ**»

9. Abdullah ibni Ömer *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Siz İ’yne ile alışverişte bulunur, ineklerin kuyruklarına yapışır, ziraatten razı olur ve cihadı terkederseniz Allah *(Subhanehu ve Teala)*

boyunlarınıza zillet damgasını vurur. Tevbe edip dininize dönmedikçe de bu zilleti sizden kaldırmaz.”[30]

Beyhaki, Şuubul İman’da şöyle demiştir: “İ’yne ile alışveriş "Bu malı şu şu fiyata al, ben de senden şu fiyata alırım" diyerek yapılan alışveriştir.”

Ebu Ubeyd el-Haravî “Garibeyn” adlı eserinde şöyle demiştir: “İ’yne; bir şahsın belli bir süreye kadar başka bir şahsa bir malı satması, daha sonra bu malı sattığı değerin altında aynı şahıstan (tekrar) satın almasıdır. Bu ise nehyedilmiş bir alışveriştir.”

Maverdi “Havî” adlı eserinde şöyle der: “İ’yne denilmesinin sebebi paranın kârla alınmasıdır. Ayn ise dirhem ve dinarladır.”

Hadisin manası şudur: “İnsanlar cihadı terkedip ziraat ve benzeri şeylere yöneldiklerinde Allah *(Subhanehu ve Teala)* da onların üzerine düşmanlarını musallat kılar. Onların düşman saldırılarına karşı bir hazırlıkları da yoktur. Çünkü onlar içinde oldukları dünya nimetlerine rıza göstermişlerdir. Dolayısıyla hakir ve zelil olmaları haktır. Onlar üzerlerine vacip olan kafirlerle cihada, onlara karşı sert olmaya, dini ikame etmeye, İslam ve ehline yardım edip küfür ve ehlini zelil kılmaya dönmedikçe o zilletten kurtulamazlar.”

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in “dininize dönmedikçe” sözü cihadı terketme ve ondan yüz çevirip dünyaya dalmanın dinden çıkma ve ondan ayrılma olduğuna delalet eder. Bu da insana günah olarak yeter…

Ayrıca insanlar cihadı terk ettiğinde Allah *(Subhanehu ve Teala)* yaptıklarının cezası olarak onlara fakirliği musallat eder. Ancak bu fakirlikten mal fakirliğini anlamamak gerekir. Çünkü asıl fakirlik, kalp fakirliğidir. Yani Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara kalp fakirliğini, aşırı hırsı ve cimriliği musallat kılar. İşte gerçek fakirlik budur. Velev ki dünya dolusu malı olsa bile…

10- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ « **لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ**»

10. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Zenginlik, meta çokluğundan olan

[30] Ebu Davud, 3/740; İmam Ahmed de Müsnedinde rivayet etmiştir. Ahmed Şakir hadisi tahkik etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir.

zenginlik değildir. Asıl zenginlik nefsin zenginliğidir”[31] buyurmuştur.

Asıl zenginlik kalp zenginliği, asıl fakirlik de kalp fakirliğidir. Bugün biz şahit olmaktayız ki insanlar, cihad ve ganimetten yüz çevirip mubah olan veya olmayan yollarla mal kazanmaya yönelince Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara kalp fakirliğini, aşırı hırsı, cimriliği musallat kıldı. Vacip olan bir çok hakkı menettiler. Gümrük vergisi gibi bir çok harama el uzattılar. Azıcık dünya malı onların yanında büyüdü de büyüdü. Hırs ve tamahkarlık onları zelil kıldı. Azı hariç rızıklarının kendi taraflarından geldiğini zannedenlere zilletin hakim olduğunu, malını kaybetme korkusundan dolayı tamahkarlığının kendisini köleleştirdiğini görmekteyiz. Eğer kalbi zengin olsaydı hakikatte hür olacaktı. Ancak o her ne kadar servet sahibi de olsa aslında fakirdir. Zahirde aziz görünse de, aslında zillet kalbini bürümüş ve onda iskan etmiştir.

Kılıcı vesilesiyle rızıklanan mücahidlerde ne fakirlik ne de zillet görebilirsin. Çünkü rızkını ganimetten kazanmaktadır ve Allah'tan başka hiç kimseye minneti yoktur. Ganimet apaçık bir şekilde helaldir ve onda asla şüphe yoktur. Kalbin aydınlanmasında cimrilik ve hırs karanlıklarını ağartan en önemli sebeplerdendir. Rızkını ganimet yoluyla elde eden mücahid, eli itibariyle fakir de olsa aslında kalbi zengindir. Onun zahirdeki elbisesi fakirlik ve miskinlik olsa da batın şiarı Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın vasıflandırdığı gibi izzet ve yüceliktir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴾

“Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırmazlar). Bu, Allah'ın dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.” (5 Maide/54)

Ancak rızkını ganimet dışındaki yollardan sağlayan ve tamahkarlığın kendisini zelil duruma düşürdüğü kimseye gelince, o her ne kadar za-

[31] Buhari, (6446); Müslim, (1051).

hirde aziz görünse de onun kalbi zilletin değişik çeşitleriyle doludur. Zahirde her ne kadar topladığı ile zengin de olsa, o batında hırs ve tamahkarlıkla fakirdir.

Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Allah için cihad, Cennetin kapılarından bir kapıdır. Kim Allah yolunda cihad etmeyi terkederse Allah *(Subhanehu ve Teala)* ona zillet elbisesini giydirir. Ona belalar gönderir, onu rezil eder ve adalet vasfını ondan kaldırır."

11عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ»

11. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim cihad etmeden veya cihad etmeyi içinden geçirmeden ölürse nifaktan bir şube üzere ölmüştür."[32]

12- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَنْ لَمْ يَغْزُ أَوْ يُجَهِّزْ غَازِيًا أَوْ يَخْلُفْ غَازِيًا فِى أَهْلِهِ بِخَيْرٍ أَصَابَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِقَارِعَةٍ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

12. Ebu Umame el-Bahilî *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim gaza etmez veya mücahidi teçhiz etmez ya da mücahidin arkasında bıraktığı ailesini gözetmez ise Allah *(Subhanehu ve Teala)* Kıyamet günü gelmeden önce şiddetli musibetleri onun üzerine gönderir"[33] buyurmuştur.

Kurtubi diyor ki: "Eğer "Cihad hususunda herkes ihmalkar davranırsa tek bir kişi ne yapabilir?" diye sorulursa şöyle cevap verilir: Bir esire kastederek onu fidye karşılığında salıverir. Eğer o kişiyi fidye ile alırsa, cemaatte yapamadığını birey olarak yapmış olur. Çünkü eğer zenginler esirlerin fidyelerini aralarında bölüştürürlerse her biri ancak bir dirhemden az bir şey öder. Gücü varsa savaşır. Yoksa bir savaşçıyı teçhiz eder."[34]

Cihadı Terkedenlerin İleri Sürdükleri Mazeretler

Ey kendisine farz kılınan cihattan yüz çeviren ve tevfik kurallarından

---

32 Müslim, (191).

33 Ebu Davud, 3/22; İbni Mace, 2/923. İsnadı hasendir.

34 El-Camiu li-Ahkamul Kur'an, Kurtubî, 8/152.

sapan! Bil ki sen kovulma ve uzaklaşma ile karşı karşıyasın. Allah'a yemin olsun ki murada nail olmak ile mesud olmaktan mahrum kaldın. Savaştan kaçmanın, kahramanların savaşlarında bulunmayışının ve Allah yolunda malın ve canın ile savaşmamanın sebebini keşke bilseydim!

Bunun sebebi uzun yaşama arzusu, ölüm korkusu, mal ve ehilden; çoluk-çocuk, hizmetçi, kardeş, yakın ve kerim olan bir dost ve samimi bir arkadaştan ayrılmak, salih amelleri çoğaltma arzusu, güzel ve çekici olan eşinin sevgisi, yüksek mevkilerden ve ihtişamlı köşklerden, huzurlu bir gölgeden, güzel elbiseler veya lezzetli yiyeceklerden ayrılmaktan başka bir şey midir? Seni cihaddan alıkoyan ve Rabbinden uzaklaştıran bunlardan başkası değildir. Ey Kardeşim! Sen, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın şu sözünü hiç duymadın mı?

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾

"Ey iman edenler! Size ne oldu ki "Allah yolunda savaşa çıkın!" denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz? Dünya hayatını ahirete tercih mi ediyorsunuz? Fakat dünya hayatının faydası ahiretin yanında pek azdır." (9 Tevbe/38)

Sana yazacağım kesin hüccetlere kulak ver! Sana sunulacak apaçık burhanları dinle! Bil ki seni cihattan alıkoyan ve geciktiren yegane sebep nefis ve şeytandır.

1. Uzun Yaşama Arzusu

Senin uzun yaşama umudu içerisinde olman, geleceğinde şüphe olmayan ölümden ve yürünmesi gerekli olan yolda yürümekten korkmana gelince... Allah'a yemin olsun ki cihatta öne geçmek ömrü kısaltmayacağı gibi, cihattan geri kalmak da ömrü arttırmaz.

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾

"Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler." (7 Araf/34)

﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾

"Allah, eceli geldiğinde hiç kimseyi (ölümünü) ertelemez. Allah,

yaptıklarınızdan haberdardır." (63 Munafikun/11)

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴾

"Her can ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz." (29 Ankebut/57)

Ölümün sekeratı var ey günahkar! Canın bedenden çıkması çok şiddetlidir ama farkında değilsin. Kabrin öyle bir azabı var ki ondan ancak salihler kurtulur. Orada sorgulayıcı iki meleğin sorgusu vardır.

﴿ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴾

"Allah iman edenleri dünya hayatında ve ahirette sapasağlam sözle sebat içinde kılar. Zalimleri şaşırtıp saptırır. Allah dilediğini yapar" (14 İbrahim/27)

Bu büyük tehlikeden (ölümden) sonra kişi ya ebedi nimetlerin bulunduğu Cennet'e ya da ebedi azabın olduğu Cehennem'e gider. Şehide gelince o, tüm bunlardan emindir. Bu helak edici şeylerin hiç birinden korkmaz. Ayrıca şehid ölümü esnasında çimdik acısı kadar bir acıdan başka bir acı çekmez.

13عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «**مَا يَجِدُ الشَّهِيدُ مِنْ أَلَمِ الْقَتْلِ إِلاَّ كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَسِّ الْقَرْصَةِ**»

13. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Şehid, ölümün acısını ancak bir çimdik acısı kadar hisseder."[35]

Ey kardeşim! Bu fırsatı değerlendirmekten seni alıkoyan nedir? Eğer sen bu fırsatı değerlendirirsen kabirdeki azaptan kurtulur, Allah indindeki en güzel ve en iyi sonucu kazanır, sorgulama sınavı ile ondan sonraki korku ve dehşetten emin olursun. Ayrıca şehitler Rabbleri katında diridirler ve rızıklandırılırlar. Allah'ın fazlından kendilerine verdiği ile sevinirler ve kendilerinden sonra gelenlere bu nimeti müjdelemek isterler. Ruhları yeşil kuşların kursaklarında İliyyin Cennetlerinde dolaşır. Bu şerefli ölüm ile acı dolu diğer ölüm arasında ne kadar büyük fark vardır!

---

35 Tirmizi, 3/109; Nesai, 6/36; İbni Mace, 2/937. İsnadı hasendir.

2. Mal, Ehil ve Çocuk Sevgisi

Eğer "Cihaddan beni alıkoyan ehlim, malım ve çoluk-çocuğumdur" diyorsan hiç şüphesiz sen çok büyük hata yapıyorsun. Senin bu mazeretin batıl ve reddilmiş bir mazerettir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmaktadır:

﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾

"Ey insanlar! Sizi Bana yaklaştıracak olan ne mallarınız ne de çocuklarınızdır. Ancak iman edip salih amel işleyen kimselerin yaptıklarına karşılık mükafatları kat kattır. İşte onlar, yüksek derecelerde ve güven içerisindedirler." (34 Sebe/37)

﴿زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ﴾

"Nefsanî arzulara, kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı. Bunlar dünya hayatının geçici menfaatleridir. Halbuki varılacak güzel yer, Allah'ın katındadır." (3 Al-i İmran/14)

﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾

"Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve daha çok mal ve evlât sahibi olma isteğinden ibarettir. Tıpkı bir yağmur gibidir ki, bitirdiği ziraatçilerin hoşuna gider. Sonra kurur da sen onun sapsarı olduğunu görürsün; sonra da çer çöp olur. Ahirette ise çetin bir azap vardır. Yine orada Allah'ın mağfireti ve rızası vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir geçimlikten başka bir şey değildir." (57 Hadid/20)

Bu hususta ayetler oldukça çok, deliller açık ve aydınlatıcıdır.

-14 عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ**»

14. Sehl b. Sa’d *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Eğer dünyanın Allah katında sivrisineğin kanadı kadar değeri olsaydı, kafirlere ondan bir damla su bile vermezdi.”[36]

-15 عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « **مَوْضِعُ سَوْطِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ،وَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَخِمَارُ جَارِيَةٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا**»

15. Sehl b. Sa’d el-Saidî *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Cennette, birinizin kamçısının kapladığı kadar yer, dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Allah yolunda gecelemek veya sabahlamak dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Cennet ehlinden bir cariyenin baş örtüsü dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır.”[37]

Ehlin bu büyük mülk ve saltanattan seni nasıl alıkoyuyor? Ki onlar, çok geçmeden ölecekler. Değişik eller onları parçalayabilir, afet ve musibetler bölük börçük edebilir. Onlardan genellikle cimrilik, düşmanlık ve kötü ahlak sadır olur. Malın az olduğu zamanda senden ayrılır ve durumların değişmesiyle sana karşı olan sevgileri değişir. Bundan daha büyüğü ise Allah’a dönüşte senden kaçmaları, sorgulama yerinde en küçük şeyin bile hesabını sormalarıdır. Öyle ki her biri kurtulmak için tüm günah ve ağır yüklerini sana yüklemek isterler. Peki gidici ve zeval bulucu olan malın seni cihaddan nasıl alıkoyuyor? Onun kaybıyla arkadaşlar kaçar, çoluk çocuk dağılır. Sana o kadar yakın duran dostun seni terkeder.

Sonra Kıyamet günü “Nereden kazandın?” ve “Nereye infak ettin?” diye de sorulursun. O günde sorgu ne kadar zordur. O gün çocuklar yaşlanır, korku büyük olur ve izdiham yaşanır. Çekişme şiddetli olur. Her

---

36 Tirmizi, 3/383. Hadis sahihtir.

37 Buhari, (2892).

emziren emzirdiğini terkedip kaçar. Her gebe karnındakini bırakır. Mücrimler simalarından tanınır. O günde zenginler az ve pek az olandan, hakir ve şerefli de eksik ve tam olandan sorgulanacaklar. Fakirler zenginlerden beşyüz sene evvel Cennete girecekler. Onlar orada yerler içerler ve Darus-Selam'da refah içinde olurlar. Ve sen ey zengin! Malından dolayı bunlardan yoksun olursun. O mal, az olduğunda gam ve zahmetini arttırır, çok olduğunda da seni zengin ve azgın kılar. Eğer ölür ve arkanda bırakırsan seni aşağılar. Önünde de onun üzerinde sorgulanacağın bir yer var. O günü bilir misin? Farzet ki dünya ve içindekiler senin olsun. Onun çekiciliğine ve aldatıcılığına meyletsen dahi, onun sonu fani olma ve senin de ondan mutlaka ayrılman söz konusu olmayacak mı?

16-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «**يَدْخُلُ فُقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ وَهُوَ خَمْسُمِائَةِ عَامٍ**»

16. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Fakir mümin, zengin müminden yarım gün önce cennete girecektir. O gün (dünya senesiyle) 500 senedir."[38]

Eğer çocuğunu hatırlar ve ona karşı şefkat ve merhamet duyguların kabarırsa Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın şu buyruğunu hatırla!

﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

"Şüphesiz sizin mallarınız ve çocuklarınız birer fitnedir. Allah'ın indinde ise büyük ecir vardır." (64 Teğabun/15)

Allah'a yemin olsun ki O *(Subhanehu ve Teala)*, çocuğa karşı anne babasından, kardeş ve amcalarından daha şefkatli ve merhametlidir. Nasıl olmasın ki? Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* babasının sulbünden annesinin rahmine düşmeden önce de o çocuğun Rabbi idi. Öyleyse o çocuk nasıl olur da seni nimetler diyarından ve Kerim olan Rabbinin yakınlığından alıkoyabilir? Eğer o küçük ise de büyük ise de sen onun için üzüntü duyarsın. Sağlıklı ise üzerine titrersin, hasta ise kalbin onun zayıflığı ile muzdarip olur.

Çoğu çocukta olan mutad isyan bir tarafa, eğer terbiye etmeye çalışırsan kızar ve taatinden çıkar. Nasihatte bulunursan sinirlenir ve kin

---

[38] Tirmizi, 4/6-9; İbni Mace, 2/1380; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/296. Hadis sahihtir.

tutar. Eğer sen cesur isen seni korkaklaştırır, cömert isen cimrileştirir, zühd ehli isen dünyaya meylettirir. Sen bu çocuk ile büyük bir fitneye uğramışsın ama ne yazık ki onu nimet sanıyorsun.

Ey adam! Onu hatırından çıkarıp seni ve onu yaratana yönelsene! Şimdi seni ve çocuğunu rızıklandırdığı gibi senden sonra da onu rızıklandıracak olan Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya tevekkül et! Mülk ve melekütun tedbirini Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya teslim ediyor ama ölümünden sonra çocuğunun tedbirini O'na vermiyorsun. Onun tedbirinde (az veya çok) bir payın mı var? Göklerin, yerin ve ikisinin arasında olanların mülkü Allah'ındır. Dönüş de ancak Allah'adır.

Allah'a yemin olsun ki ne kendine, ne de çocuğuna yarar veya zarar sağlamaya, öldürmeye veya diriltmeye gücün yetmez. Onun ömrünü uzatmaya gücün yetmeyeceği gibi rızkına bir çekirdek eklemeye bile gücün yetmez.

Halbuki ölüm aniden seni yakalar, kabire konulur ve ameline esir olursun. Aziz olan çocuğun senin ölümünden sonra yetim olur. Varislerin malını bölüştürür, evladın ve akrabaların darmadağınık olur ve sen "Keşke şehidlerle beraber olsaydım da büyük bir kurtuluş ile kurtuluşa erseydim" dersin. İşte o zaman sana "Heyhat! Geçen geçmiştir. Artık sen önceden gönderdiğin iyilik ve günahlarınla başbaşa kaldın" diye cevap verilir. Yoksa sen, içinde bulunduğun aldatıcı duruma karşı seni uyaran Aziz ve Gafur olan Allah'ın şu sözünü işitmedin mi?

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾

"Ey İnsanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının! Ne babanın evlâdı, ne evlâdın babası nâmına bir şey ödeyemeyeceği günden çekinin! Bilin ki Allah'ın verdiği söz gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve şeytan, Allah'ın affına güvendirerek sizi kandırmasın." (31 Lokman/33)

Eğer çocuğun saidlerden ise cennetler sizi bir araya getirir. Eğer şakilerden ise ayrılık şimdi olsun ve Cennet ile ateş ehli ve iyiler ile kötüler birbirinden ayrılsın. Ayrıca umulur ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* sana şehadeti nasib eder de ona şefaat edersin. Ondan ayrılışın onun kurtuluşunun vesilesi olur. Öyleyse onu azaptan kurtaracak şeye karşı

hırslı ol ve onda çaba göster. Çünkü kıyamet günü kişi kardeşinden, annesinden babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacaktır. O gün onlardan herkesin işi başından aşkındır. Şüphesiz bu, apaçık bir beyandır ve Allah *(Subhanehu ve Teala)* dilediğini dosdoğru yola iletir.

3. Dost ve Arkadaşlardan Ayrılmaktan Hoşlanmama

Eğer sen "Cihaddan uzak durmama sebep, dost ve arkadaşlarımdan ayrılmak korkusudur" diyorsan bu batıl bir mazerettir ve asla kabul edilemez.

Düşün ki Kıyamet günündesin ve tüm yaratıkların başına kıyamet kopmuş. O gün muttakiler hariç tüm dostlar birbirlerine düşmandır. Eğer dostluk Allah için ise, şüphesiz ebedi nimetler içinde iliyyun da bir araya gelirsiniz. Eğer dostluk Allah için değilse, o zaman arkadaş arkadaş ile haşrolmadan önce birbirlerinden ayrılmalıdırlar. Çünkü kişi ahirette arzusuna ortak olduğundan dolayı sevdiği ile beraber haşrolunur. Ancak o muttakilerden ise kardeşine yardımı dokunur. Eğer bedbahtlardan ise ona zarar verir.

Dost ve yakınların bu dünyadaki cefası yüz çevirmesi, vefasızlığı, mutsuz kılmaları, saf niyetli olmamaları, senin yanında değişmeleri, sana yaptıkları kötülükler, senden ayrı durmaları, kalplerinin gizledikleri illet ve hastalıklar bir yana, eğer zorluğa girersen senden vazgeçerler. Eğer ayağın kayarsa veya fakir duruma düşersen senden uzaklaşırlar. Bolluğun kardeşleri, darlığın düşmanlarıdırlar. Dostlukları zenginliğe bağlıdır. Arkadaşlıkları meşakkatlerle doludur. Malın azalırsa seni usandırırlar, halin yerinde olursa seninle candan kardeş olurlar.

Eğer bu söylediklerimden şüphe edersen, imtihan esnasında yakinen öğreneceksin. Eğer temiz bir insanla kardeş olmayı başarmışsan veya vefakâr bir insan ile dost olmuşsan, doğru sözlülerin en doğrusunun buyurduğu gibi *"Biz, onların gönüllerindeki kini söküp attık. Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklardır." (15 Hicr/47)*

Ey adam! Ne dost ne de yakın arkadaşlar seni, cihattan alıkoymasın! Belki güneş batmadan önce onlardan ayrılırsınız. O zaman da büyük sevabı kaçırmış, en yakın dostun senden ayrılmış, arzu ettiğin derecelerden mahrum kalmış olursun. O gün pişman olursun ama pişmanlık sana bir şey kazandırmaz.

17– عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضي الله عنه قَالَ: جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه

وسلم فقال: يا محمد إن الله يقول لك: عِشْ ما شِئْتَ فإنك ميتٌ، وأحبب من شئت فإنك مفارقه، اعمل ما شئت، فإنك مفارقه، واعلم أن شرف المؤمن قيام الليل، وعزه استغناؤه عن الناس.

17. Sehl b. Sa'd *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Cebrail *(aleyhisselam)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in huzuruna geldi ve "Ey Muhammed! Şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* sana "Dilediğin kadar yaşa, sonunda mutlaka öleceksin. Dilediğini sev muhakkak ondan ayrılacaksın. Hangi ameli yaparsan yap muhakkak onunla cezalandırılacaksın" diye buyurmaktadır" dedi."[39]

Ölüm, sevdiklerinden ayrılma ve yapılan amellere verilecek karşılık, kısacık birkaç cümleyle nasıl da güzel anlatılmış! Bu uyarıdan daha büyük bir uyarı var mı? Hiç şüphesiz bunda gören gözler ve yaşayan kalpler için büyük bir ibret vardır.

4. Makam ve Mevki Sevgisi

Eğer "Beni cihaddan alıkoyan; sahip olduğum makam, yüksek mevki ve izzetimdir" diyorsan makamın sana ulaşıncaya kadar kendisine hayran olan kaç kişinin ondan ayrıldığını ve onun gölgesinin senden önce nice kimseleri gölgelediğini keşke bilseydin! O makam, senden öncekilerden ayrıldığı gibi senden de ayrılacaktır. Sanki sen şimdi bunu yaşıyor gibisin ve görünen o ki onun gelip çalmasıyla kalbin hasetle ve göğsün hüzünle dolacak.

Makam ve mevki olarak içinde bulunduğun ortam devam etmedi. Başarı sebepleri diye talep ettiklerinle kurtuluşa eremedin. Halbuki kişiyi ateşten çıkaracak, dünya sultanlarının en büyüğü kadar ve onun on misli kadarı ile beraber Cennet'e girecek olanlarla beraber Cennet'e girmek için başka sebepler var. Daha önce geçmiş nebi, sıddık, şehid ve salihler ile beraber olmaya ne dersin?

Makam ve mevkilerde bulunmanın zorluğu, kazanacağın onca düşman ve hasedçi, onların kalplerinde gizledikleri ve makamının elden gitmesiyle sana yapacakları hakaret ve sövmeler, gelecek olanın gelmemesinden dolayı eyvahlar etmen, önceden ayaklarına kapanan insanların makamını kaybettiğinde senin yüzüne bakmayacağı gizli bir şey değildir.

Ey kardeşim! Cennet'i ve Cennet nimetlerini talep et! Allah

---

[39] Şuubul İman, Beyhaki, 3/373; Mustedrek, Hakîm, 4/325.

(Subhanehu ve Teala) şu buyruğuna kulak ver:

﴿ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ (*) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴾

"Adn Cennetleri... Oraya babalarından, eşlerinden ve çocuklarından sâlih olanlarla beraber girecekler. Melekler de her kapıdan onların yanına varacaklardır. (Melekler) Sabrettiğinize karşılık size selam olsun! Dünya yurdunun sonu ne güzeldir! (derler)." (13 Rad/23,24)

Allah'a yemin olsun ki gözlerin aydınlanacağı şey işte budur! Amel edenler de bunun için amel etmelidir.

5. Güzel Meskenlerden Ayrılmak İstememek

Eğer "Evimden, köşkümden ve onun gölgesinden ayrılmak bana çok zor geliyor. Çünkü ondaki ihtaşamım ve hizmetçilerim, benim sevincim ve nimetlerimdir" diyorsan acaba bu dünyadaki evlerin hepsi, toprak, taş ve çamurdan, demir ve keresteden başka bir şey midir? Süpürülmezse çöple dolar. İçerisinde kandil yakılmazsa kapkaranlık olur. Bakım yapılmazsa yıkılır. Aslında bakım yaparsan da neticesi yine yıkımdır. Çok geçmeden toprak gibi olur. Sakinleri dağılır, hizmetçiler oradan gider. İzi silinir, haberi kaybolur...

Ey mağrur adam! Kısa bir süre sonra yok olacak köşkünü yüksek, aydınlık, altından ırmaklar akan, sevinci sürekli olan bir yurtla değiştir!

Eğer onun yapısını sorarsan kerpiçleri vardır gümüştendir. Kerpiçleri vardır altındandır. Orada yorgunluk ve meşakkat yoktur. Toprağını sorarsan misk kokuludur. Taşlarını sorarsan inci ve değerli taşlardandır.

Eğer onun ırmaklarını soruyorsan onda sütten ırmaklar, baldan ırmaklar ve kevser nehirleri vardır. Onun köşklerini sorarsan orada yüksekliği yetmiş mil olan incilerden yapılmış köşkler, yeşil yakuttan göz kamaştırıcı köşkler veya kırmızı yakuttan yapılmış çok yüksek köşkler vardır. Orada her köşede mümin için hizmetçiler vardır. Bahçesinin çok geniş oluşundan dolayı onlar birbirlerini göremezler.

Eğer onun döşeklerinden sorarsan, onun astarı işlenmiş atlastandır. Acaba astarları buysa yüzleri nasıldır? Bu döşekler yüksekçedir. Her bir döşek arası kırk yıldır. Onların üzerinde ne uyku gelir ne de uyuklama...

Onların üstünde sahipleri karşılıklı bağdaş kurup otururlar.

Eğer cennetin yiyeceklerinden sorarsan, onun sofraları konulmuş, yemeği daimi, kesilip eksilmeyen ve yasaklanmayan meyveler... Arzulayıp seçecekleri meyveler, canlarının çektiği kuş etleri... Onlara katıksız bir şaraptan içirilir ki onun sonu misktir. Şu halde yarışmak isteyenler, bunun için yarışsınlar... Cennet ehli kaza-i hacet yapmaz. Onlar tükürmez ve sümkürmezler. Yiyecekleri derilerinden misk kokusu, rengi de inci renginde süzülüp akar. Bir de bakarsın ki karnı önceki halini almış...

Eğer Cennetteki hizmetçilerden sorarsan Allah *(Subhanehu ve Teala)* şu buyruğuna kulak ver:

﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا (*) وَإِذَا
رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا (*) عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ
وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا (*) إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ
جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا﴾

“O insanların etrafında öyle ölümsüz genç nedîmler dolaşır ki, onları gördüğünde, etrafa saçılıp dağılmış inciler sanırsın. Ne yana bakarsan bak, (yığınla) nimet ve ulu bir saltanat görürsün. Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirir. (Onlara şöyle denir:) Bu, sizin için bir mükâfattır. Sizin gayretiniz karşılığını bulmuştur.” (76 İnsan/19-22)

Buraya kadar anlattıklarımın tümü haberlerde, Kur’an ve hadislerde varid olanlardır. Yoksa Cennette gözün görmediği, kulağın işitmediği ve hiçbir beşerin hatırına gelmeyen şeyler de vardır.

Onların bu büyük nimet ve yüce makamdaki kalmalarından soracak olursan orada ebedi kalıcılardır. Diridirler ölmezler, gençtirler yaşlanmazlar, sıhhatlidirler hastalanmazlar, sevinçlidirler üzülmezler, razıdırlar kızıp öfkelenmezler. Ayrıca onlar nimetlerin kesilmesinden ve oradan kovulmaktan yana emindirler.

﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

“Onların oradaki duası: "Allah'ım! Seni noksan sıfatlardan tenzih

ederiz!" (sözleridir). Orada birbirleriyle karşılaştıkça söyledikleri ise "selâm" dır. Onların dualarının sonu da şudur: Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.” (10 Yunus/10)

Artık sen bu büyük, uçsuz bucaksız mülk ile, kısa ömürlü ve düşük değerli köşkünü kıyasla! Ve şehadet ile ondan ayrıldığında nelere mazhar olacağına bir bak! Ama şu bir gerçektir ki içinde bulunduğun makam aldatıcıdır. Bunu, her şeyden haberi olan Allah gibi hiç kimse haber veremez.

6. Salih Amelleri Çoğaltma Düşüncesi

Eğer “Cihaddan geri durmamın sebebi, amellerimi ıslah etmektir” diyorsan bu da aldanmadan ve uzun emel peşinde koşmaktan başka bir şey değildir. Allah’a yemin olsun ki takdir edilen ecelde gecikme olmuş değildir.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ (*) إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾

“Ey insanlar! Allah’ın vâdi gerçektir, sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcı (şeytan) da Allah hakkında sizi kandırmasın! Çünkü şeytan sizin düşmanınızdır. Siz de onu düşman sayın! O, kendi taraftarlarını ancak ateş ehlinden olmaya çağırır.” (35 Fatır/5,6)

Allah'a yemin olsun ki bu, şeytanın tuzaklarından başka bir şey değildir. Bu Allah’ın velilerinin ve salihlerinin amaçlarından değildir. Eğer söylediğinde doğru isen sahabe ve tabiin bu amaca daha evla kişiler değil midir? Eğer onlar ecelin tayinine meyletseydiler Allah uğrunda o dehşetli halleri yaşamaz, müşrik ve kafirlerle cihad etmez, şehir, kasaba ve ülkeleri kuşatmazlardı.

Ey şaşkın adam! Sen Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın şu buyruğunu hiç duymadın mı?

﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

“(Ey müminler!) Gerek hafif, gerek ağır olarak savaşa çıkın, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır.” (9 Tevbe/41)

Ya Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın şu sözünü hiç düşünmedin mi?

﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

"Allah, cihad edenleri oturanlara göre büyük bir ecirle üstün kılmıştır." (4 Nisa/95)

18- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ قِيَامَ الرَّجُلِ فِي الصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللهِ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَتِهِ فِي أَهْلِهِ سَبْعِينَ عَامًا»

18. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Bir adamın, Allah yolundaki savaş safında bir defa durması ehlinin evinde yetmiş yıl yapacağı ibadetten efdaldır."[40]

Ey mağrur! Şüphe yok ki mücahidin uykusu, gece kıyamından ve tüm seneyi oruçlu geçirmekten efdaldır. Farzet ki sen söylediğin şeylerde doğru söylüyorsun. Senin amelin kabul ve red arasında dolaşıp durmuyor mu? Önünde korkulacak dehşetli ve korkunç bir durum yok mu? Acaba önünde dehşet dolu hesap günü yok mu? Allah'a yemin olsun ki eğer amel etmişsen bu amelin seni kurtarıp kurtarmayacağını bile bilmiyorsun. Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* insanın gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir. Andolsun ki ölseniz de öldürülseniz de şüphesiz Allah'a varıp toplanacaksınız.

7. Eşinden Ayrılmak İstememek

Eğer "Eşimden, onun güzelliğinden, ona yakın olmakla oluşan ünsiyetten ve sevinçten ayrılmak doğrusu bana güzel gelmiyor" diyor isen farzet ki eşin kadınların en güzeli, asrının en güzel kadını olsun. Onun başlangıcı değersiz bir nutfeden sonu da kokuşmuş tiksindirici cesetten başka bir şey midir? O, bu iki nokta arasında da pislik taşır. Hayzı, ömrünün yarısından seni engeller. Sana karşı isyanı itaatinden daha fazladır. Sürme çekmezse gözleri bulanık olur. Süslenmezse çirkinliği ortaya çıkar. Taranmazsa saçı dağınık kalır. Yağlanmazsa parlaklığı söner. Koku sürünmezse veya temizlenmezse pis kokar. Hastalıkları çok, bıkkınlığı seridir. Büyüdüğünde adeti kesilir. Yaşlandığında zayıf düşer. Ona karşı iyi davranırsın ancak, kızgınlığında o bunu inkar eder.

---

[40] Beyhakî, Sunen-i Kubra, 9/160,161; Tirmizi,3/101; Hakim, 2/68. Hadisin isnadı hasendir.

-19 عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما أن رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قال عن جحود المرأة فضل زوجها « لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ»

19. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Kadınlara ömür boyu iyilik edersin de senden (hoşuna gitmeyen) bir şey görürse "Senden hiçbir iyilik görmedim" der.”[41]

Kadından kendisinde bulunan en kötü şeyi istersin. Onun ayrılmasından ve yüz çevirmesinden endişe içerisinde olursun. Onun sevgisi sana çalışmayı, yorulmayı, şiddeti, meşakkati ve bitkinliği yükler. Seni helak edici yollara düşürür. En düşük arzusunda helak olmanı ister, muradına ermek için seni sever ve istediğini elde ettiğinde senden yüz çevirir. Senden başkasını talep etmeye başlar. Seni bıktırır ve sana karşı buğzunu izhar eder. Lisan-ı hal ile her ne kadar sözlü olarak söylemiyor ise de şöyle der: “Benimle alakanı kesmez isen bana infak et ya da benden ayrıl ve boşa! Kısacası ondan ancak eğrilik üzere yararlanabilirsin. Beraberliğin ancak zorluk ve sıkıntı ile olur. Allah aşkına bak şu işe! Bunun sevgisi nimetler ve sevinçler diyarında nurdan yaratılmış, civaneler ve hurilerle beraber köşklerin gölgesinde yaşayanlara ulaşmaktan seni nasıl da engelliyor.

Allah'a yemin olsun ki şehidin kanı kurumadan onlarla karşılaşır. Gözleri onların nurunu görmek mutluluğuna erişir. Bunlar hur-i ayndır. Göz kamaştırıcı derecede güzeldirler. Tertemiz bakiredirler. Onlar sanki yakuttur. Senden önce onlara ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur. Konuşmaları yumuşak ve naziktir. Boyları mutedil ve güzeldir. Saçları tek renktir. Gözleri zayıf bakışlıdır. Güzellikleri göz kamaştırıcıdır. Cemalleri parıldar ve çok nazlıdırlar. Görünüşte gözleri sürmelidirler. Şekl-u şemali güzeldir. Konuşması tatlıdır. Yaratılışı hayrette bırakır. Ahlakı güzeldir. Takıları güzel ve değerlidir. Giysileri zarif ve hoştur. Sevgisi çoktur. Bıkkınlığı söz konusu değildir. Gözlerini sana mahsur kılmış, senden başkasına bakmaz. Arzu ettiğin kadar sana sevgiyle bağlanmış.

Tırnağı görünse ayın nuru yok olur. Bilezikleri geceleyin görünse ka-

---

[41] Buhari, (29); Müslim, (907).

inatta karanlık kalmaz. Eldeki bilezik yerleri görünse tüm insanları tutsak kılar. Yer ve gök arasında çıkarsa ikisinin arasını güzel kokuyla doldurur. Şayet denizlere tükürürse en tatlı sular gibi olur. Ona baktıkça senin gözünde onun güzelliği artar. Onunla oturdukça güzelliğinin üstüne güzellik gelir. Bunları duyup onlara kavuşmak için çaba sarfetmeyip yerinde oturmak akıllı bir insanın yapacağı bir iş midir?

Şunu bil ki, inşaallah Cennet zevcenle ikinizi buluşturur. Eğer o salihalardan ise orada onunla buluşmak ne güzeldir. Yine eğer o salihalardan ise onunla buluşman için ondan mutlaka ayrılman gereken sadece ölüm vaktidir. Onu ahirette niteliklerini sadece Allah'ın bildiği en güzel hur-i ıynlerden bulursun. Onda tiksindiğinin ondan gittiğini, ondaki kötü hasletlerin yok olduğunu, ahlakının güzelleştiğini, yaratılışının kemale erdiğini, sürmeli ve güzel gözlü parıldayan güzellikte, bakire, tahire, hayız ve nifazdan temizlenmiş olduğunu, necasetten artık uzak olduğunu, eğriliğinin gittiğini, sevgisinin arttığını, nurunun arttığını, bu dünyada olduğu gibi orada da güzellik ve nurda hur-i îynlere üstün kıldığını görürsün...

Eğer Cennet ehlinden ise mutlaka senin olur. Ey adam! Allah'a yemin olsun ki bu dünya karar yeri, toplanma ve kaynaşma yeri değildir. Burası öyle bir yer ki, bugün güldürürse yarın ağlatır. Seni sevindirirse akabinde seni aşağılar. Şayet nimetlerin tümü onda toplansa, intikamı seri olur. Bolluk olursa zamanla kıtlığa dönüşür.

Nimetleri, mal-mülkü toplanmışsa yine de darmadağın olur. Bir araya toplasa bölük-börçük olur. Eksilirse ona sıkıntı verir. Zengin olursa zorluk çeker hatta zenginlik bazen helak eder. Yaşlatırsa helak eder. Duru olursa zulmeder. Yapıları çoğalırsa kapıcıları da çoğalır. Onunla iyi buluşmuşken ayrılık gelir. Yakınlığı uzak, sevgilisi kovulmuş, görüntüsü serap, tatlılığı azaptır. Üzüntü, keder, tasa, sıkıntı, gam, ayrılık ve firak, zorluk ve meşakkat, hastalık ve dert, meşakkat ve yorgunluk diyarıdır.

Bu dünyanın çokluğu az, azizi zelil, zengini fakir, büyüğü hakirdir. Afetle doludur. Esef ve vah vahları çoktur. Saflığı azdır, vefasızdır. Sözlerine güven olmadığı gibi, vaatlarını da yerine getirmez. Sevgilisi yorgun, aşığı şaşkın, ona güvenen mahçuptur. Muhakkak ki dünya ayıplarını örtmüş, musibetlerini ve felaketlerini gizlemiştir. Hurafeleriyle ve rüşvetiyle aldatmıştır. Tuzaklarını kurmuş, ağlarını örmüş, düşüklüğünü mubah kılmış, kılıcını çekmiş, güzel yönlerini gösterip çirkin yerlerini örtmüştür.

Ve ey adamlar! Buluşma, buluşma diye sesleniyor. Onunla buluşma, ona kavuşmayı dileyen, onun ağına düşmüş, onun kötü durumu ona görünmüş, cezası büyük olmuştur. Şerri ile ilgili cehaletinden onun esaretine düşmüş, tuzağı onun başına gelmiş, dünya halini görmediğinden pişmanlıktan ellerini ısırır. Gözyaşından sonra kan ağlar. Kötü sonuca kadar dilediğini ona vermiş, kaçmak için çaba gösterir ancak kaçması imkansızdır...

Hey adam! Nefsini helaktan önce ikaz et! Ayrılmak zorlaşmadan önce nefsini onun esaretinden kurtar. Tevfik ve saadet ayakları üzere kalk! Umulur ki Allah fazlı ile sana şehadeti nasip eder... Hiçbir sebep seni bu büyük sevaptan alıkoymasın!

Akıllı kişi büyük azim için paçalarını sıvayandır. İsabetli görüşlü ise cihaddan nasibi olandır. Tembelliğe saplananın ayakları kayar ve pişmanlığın fayda vermeyeceği zamanda pişman olur. En yüksek Cennet odalarında şehitleri gördüğünde de, aşırı gittiğinden ve her şeyin elden gitmesinden dolayı ellerini ısırır. Allah ise hakkı söyler ve doğru olan yola iletir.

Allah bize yeter. O ne güzel vekildir.

2. BÖLÜM

Allah Yolunda Cihadın ve Cihad Edenlerin Fazileti

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا (*) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

"Müminlerden (özür sahibi olanlar dışında) oturanlarla malları ve canlarıyle Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik (cennet) vadetmiştir; ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Kendinden dereceler, bağışlama ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (4 Nisa/95,96)

﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

"O halde dünya hayatını ahiret karşılığında satanlar, Allah yolunda savaşsınlar. Kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse biz ona yakında büyük bir mükâfat vereceğiz." (4 Nisa/74)

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (*) يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ (*) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

"İman edip de hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler, rütbe bakımından Allah katında daha üstündürler. Kurtuluşa erenler de işte onlardır. Rableri onlara, tarafından bir rahmet ve hoşnutluk ile, kendileri için, içinde tükenmez nimetler bulunan cennetler müjdeler.Onlar orada ebedî kalacaklardır. Şüphesiz ki Allah katında büyük mükâfat vardır." (9 Tevbe/20-22)

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُم بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

"Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır." (9 Tevbe/111)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾

"Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz O da size yardım eder, ayaklarınızı kaydırmaz." (47 Muhammed/7)

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾

"Müminler ancak Allah'a ve Resûlüne iman eden, ondan sonra asla şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla savaşanlardır. İşte doğrular ancak onlardır." (49 Hucurat/15)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (*) تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (*) يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (*)
وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (*)يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ
أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي
إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾

"Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur.

Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele!

Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun. Nitekim Meryem oğlu İsa havârîlere: Allah'a (giden yolda) benim yardımcılarım kimdir? demişti. Havârîler de: Allah (yolunun) yardımcıları biziz, demişlerdi. İsrailoğullarından bir zümre inanmış, bir zümre de inkâr etmişti. Nihayet biz inananları, düşmanlarına karşı destekledik. Böylece üstün geldiler." (61 Saf/10-14)

Bu konuyla ilgili ayeti kerimeler çoktur. Şunu bil ki, Allah yolunda cihad etmenin fazileti sınırlanamaz. İşte Allah'ın beni müyesser kılması ile bunu fasıl fasıl açıklayacağım. Yardım istenilen sadece Allah'tır.

Cihad En Faziletli Amellerdendir

20- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضى الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **الصَّلاَةُ على وَقْتِهَا**. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: **بِرُّ الْوَالِدَيْنِ**. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: **الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللهِ** ...

20. Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "En faziletli amel hangisidir?" diye sorduğumda bana şöyle cevap verdi:

- Vaktinde (kılınan) namazdır.

- Ondan sonra nedir?

- Ana-babaya iyiliktir.

- Ondan sonra hangisidir?

- Allah yolunda cihaddır."[42]

21- عَنْ أبي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيّ رضى الله عنه قال: (خَطَبَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَذَكَرَ الجِهاد، فَلَمْ يُفَضِّلْ عَلَيْهِ شَيئاً إلاَّ الصَّلاَة المكتوبة)

21. Ebu Katade el-Ensari *(radıyallahu anh)* dedi ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir gün insanlara hitap etti ve cihattan bahsetti. Farz namazlar hariç hiçbir ameli ona üstün kılmadı."[43]

Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* Allah yolundaki cihadın, namaz hariç tüm amellerden daha faziletli olduğunu söylemiştir.[44]

Allah'a İmandan Sonra En Faziletli Amel Allah Yolunda Cihaddır

22- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ سُئِلَ النَّبِىُّ صلى الله عليه وسلم أَىُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ**. قِيلَ: ثُمَّ ماذا؟ قَالَ: **الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ**. قِيلَ: ثُمَّ ماذا؟ قَالَ: **حَجٌّ مَبْرُورٌ**.

22. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Amellerin en hayırlısı nedir?" diye sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

- Allah'a ve Rasulüne iman...

- Bundan sonra nedir?

- Allah yolunda cihad...

- Bundan sonra hangisidir?

- Kabul olunmuş hacdır.[45]

Bu hadisi, kendilerine iyilik edeceği veya izin alacağı ebeveyni olmayan kişiye ya da farz-ı ayn olan cihada hamletmek gerekir. Çünkü farz-ı ayn olan cihad, ana ve babaya iyilikten önce gelir.

---

42 Buhari, (2782); Müslim, (85).

43 Beyhaki, Sünen-i Kubra, 9/48; Darimi, 2/207. Hadis sahihtir.

44 Beyhaki, Sünen-i Kubra, 9/48.

45 Buhari, (26); Müslim, (83).

23- عَنْ أَبِي ذَرٍّ رضى الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِى سَبِيلِهِ**. قُلْتُ: أَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **أَنْفَسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا وَأَكْثَرُهَا ثَمَنًا**.

23. Ebu Zer Gıffarî *(radıyallahu anh)*'dan şöyle rivayet edilmiştir:

“Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Amellerin en faziletlisi hangisidir?" diye sorduğumda "Allah'a iman ve O’nun yolunda cihad etmektir" buyurdu. Hangi köleyi azad etmenin daha faziletli olduğunu sorduğumda ise "Sahibinin yanında en değerli ve ücret bakımından en pahalı olanı" buyurdu.”[46]

24- عَنْ أَبِى قَتَادَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم قَامَ خَطِيباً، فَذَكَرَ لَهُمْ أَنَّ الْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَالإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ الأَعْمَالِ. فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ تُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ كُلُّهَا؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **نَعَمْ إِنْ قُتِلْتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ** » ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **كَيْفَ قُلْتَ؟** »

قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **نَعَمْ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلاَّ الدَّيْنَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَالَ لِى ذَلِكَ** »

24. Ebu Katade el-Ensari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir gün aralarında kalkıp Allah yolunda cihadın ve Allah’a iman etmenin amellerin en faziletlisi olduğunu zikretti. Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı ve "Ey Allah’ın Rasulü! Eğer Allah yolunda öldürülürsem tüm hatalarıma keffaret olur mu?" dedi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Evet, eğer ihlasla sabrettiğin halde ileri gidip asla geri dönmeyerek Allah yolunda savaşır ve öldürülürsen” buyurdu ve daha sonra “Sen nasıl demiştin?” diye sordu.

Adam “Ne buyurursun, ben Allah yolunda öldürülürsem günahlarım affolunur mu?” dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Evet, eğer

---

[46] Buhari, (2518); Müslim, (84).

ihlasla sabrettiğin halde ileri gidip asla geri dönmeyerek Allah yolunda savaşır ve öldürülürsen ancak borç müstesna! Gerçekten bunu bana Cibril söyledi” buyurdu.[47]

Cihad Mescid-i Haram’ı İmar Etmekten Daha Faziletlidir

25- عَنْ النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ رَجُلٌ مَا أُبَالِي أَنْ لاَ أَعْمَلَ عَمَلاً بَعْدَ الإِسْلاَمِ إِلاَّ أَنْ أُسْقِيَ الْحَاجَّ. وَقَالَ آخَرُ مَا أُبَالِي أَنْ لاَ أَعْمَلَ عَمَلاً بَعْدَ الإِسْلاَمِ إِلاَّ أَنْ أَعْمُرَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ. وَقَالَ آخَرُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِمَّا قُلْتُمْ فَزَجَرَهُمْ عُمَرُ وَقَالَ لاَ تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ عِنْدَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَلَكِنْ إِذَا صَلَّيْتُ الْجُمُعَةَ دَخَلْتُ فَاسْتَفْتَيْتُهُ فِيمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لاَ يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

25. Numan b. Beşir *(radıyallahu anh)*’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in minberinin yanında bulunuyor idim. Bir adam "Ben müslüman olduktan sonra hiçbir amel işlemiş olmama aldırış etmem yalnızca hacılara su vermek hariç..." dedi. Başka bir adam: "Ben müslüman olduktan sonra hiçbir amel işlemiş olmama aldırış etmem yalnızca Mescid-i Haram’ı tamir etmek müstesna..."dedi. Başka birisi de: "Allah yolunda cihad etmek sizin bu söylediklerinizin hepsinden efdaldir" dedi. Bunun üzerine Ömer *(radıyallahu anh)* “Bugün Cuma günüdür. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in minberinin yanında sesinizi yükseltmeyin! Ben cumayı kıldığınız zaman içeri girer ve sizin ihtilaf ettiğiniz hususu sorarım” dedi. Arkasından Allah *(Subhanehu ve Teala) “Siz hacılara su vermeyi ve Mescid-i Haram'ı onarmayı, Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad edenlerin imanı ile bir mi tutuyorsunuz? Halbuki onlar Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.” (9 Tevbe/19)* ayetini indirdi.”[48]

Cihad Mutlak Surette En Faziletli Ameldir

---

[47] Müslim, (1885).

[48] Müslim, (1879).

26- عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا الإِسْلامُ؟قَالَ: أَنْ
يُسْلِمَ قَلْبُكَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَأَنْ يَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدِكَ. قَالَ: فَأَيُّ
الإِسْلامِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الإِيمَانُ. قَالَ: وَمَا الإِيمَانُ؟ قَالَ: تُؤْمِنُ بِاللَّهِ ، وَمَلائِكَتِهِ ،
وَكُتُبِهِ ، وَرُسُلِهِ ، وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ. قَالَ: فَأَيُّ الإِيمَانِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الْهِجْرَةُ.
قَالَ:فَمَا الْهِجْرَةُ ؟ قَالَ: تَهْجُرُ السُّوءَ. قَالَ:فَأَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الْجِهَادُ قَالَ:
وَمَا الْجِهَادُ؟ قَالَ: أَنْ تُقَاتِلَ الْكُفَّارَ إِذَا لَقِيتَهُمْ قَالَ:فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: مَنْ
عُقِرَ جَوَادُهُ ، وَأُهْرِيقَ دَمُهُ.

26. Amr b. Abese *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in huzuruna bir adam geldi ve şöyle sordu:

- İslam nedir?

- Kalbinin Allah'a teslim olması, müslümanların da senin dilinden ve elinden emin olmalarıdır.

- Hangi İslam daha faziletlidir?

- İman…

- İman nedir?

- Allah'a, meleklere, kitaplara, rasullere ve ölümden sonra dirilmeye iman etmendir.

- Hangi iman daha faziletlidir?

- Hicret…

- Hicret nedir?

- Kötülüklerden uzaklaşmaktır.

- Hangi hicret daha faziletlidir?

- Cihad…

- Cihad nedir?

- Karşılaştığında kafirlerle savaşmandır…

- Hangi cihad daha faziletlidir?

- Atı boğazlanan ve kanı akıtılan kişinin cihadı…[49]

---

49 Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/114; Beyhaki, Şuubul İman, 1/9. Hadis sahihtir.

Ey Kardeşim! İyice düşün! Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* cihadı nasıl da İslam'ın özü kılmış ve mutlak olarak en faziletli amel saymıştır.

27- عَنْ عائشة رضى الله عنها قالت: يا رسول الله! نرى الجهاد أفضل الأعمال، أفلا نجاهد؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: **لكن أفضل الجهاد، حج مبرور.**

27. Aişe *(radıyallahu anha)* "Ya Rasulallah! Görüyoruz ki cihad amellerin en faziletlisidir. Bizler kadınlar da cihad edebilir miyiz?" diye sorduğunda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Sizin için en faziletli cihad, Hacc-ı mebrurdur" buyurdu.[50]

28-عَنْ عائشة رضى الله عنها قالت: يا رسول الله! هل على النساء من جهاد؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: « **عليهن جهاد لا قتال فيه، الحج والعمرة**»

28. Aişe *(radıyallahu anha)*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ya Rasulallah! Kadınlara da cihaddan bir pay var mıdır?" diye sorduğumda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kadınlara, içinde savaş olmayan cihad vardır. O da hac ve umredir" buyurdu.[51]

İbn Asakir, Mufaddal b. Fudale'den o da babasından şöyle rivayet etmiştir: "Bir topluluk müminlerin emiri Abdulmelik b. Mervan'la görüşmek için izin alıp çok hasta olduğu halde yanına girdiler. Abdulmelik b. Mervan onlara şöyle dedi:

Ahirete yöneldiğim ve dünyaya arka çevirdiğim bir anda geldiniz. Benim için umut verici amellerimi düşündüm. Bunu da Allah yolunda yaptığım bir gaza olarak buldum. Ben bunlardan uzağım. Sakın bizim bu kötü kapılarımızla cihad ateşini söndürmeyin!"[52]

Abdulmelik b. Mervan, yanına gelen kimseleri sultanlara yaklaşmaktan nehyetti. O, tabiinin alimlerindendi. Muaviye onu 16 yaşındayken Medine'ye vali olarak atadı. Rumlara karşı yapılan deniz savaşına katıldı.

Hatib, Tarihul Bağdat'ta Muhammed b. Fudayl b. Iyad'ın şöyle dediğini nakletmiştir: "İbni Mübarek'i rüyada gördüm. "Hangi ameli daha faziletli buldun?" diye sordum. "Yaptığın ameldir" dedi. Ben: "Ribat ve cihad mı?" diye sorunca "Evet" dedi. "Rabbin sana ne yaptı?" dedim.

---

[50] Buhari, (1915).

[51] İbnu Huzeyme, 3874; İbnu Mace, 2/968. İsnadı sahihtir.

[52] El-Kamil fit-Tarih, İbn Asakir,4/520.

"Rabbim bana kendisinden sonra mağfiret olmayan bir mağfiretle mağfiret etti" dedi."[53]

Ahmed b. Hanbel'in yanında cihaddan zikredildiğinde ağladı ve şöyle dedi: "İyi işler içerisinde ondan daha faziletlisi yoktur. Düşmanla karşılaşmaya hiçbir şey denk olmaz. Savaşa bizzat iştirak etmek, amellerin en faziletlisidir. Düşmanla savaşanlar İslam'ı ve mukaddesâtını savunanlardır. Öyleyse hangi amel ondan daha faziletli olabilir? İnsanlar güven içindeyken onlar tedirgin ve korku içindedirler. Şüphesiz onlar canlarını, en değerli şeylerini ortaya koymuşlardır."[54]

Allah'ın En Sevdiği Amel Cihaddır

29-عن عبد الله بن سلام رضى الله عنه قال: قَعَدْنَا نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ،
فقلنا: لَوْ نَعْلَمُ أَيَّ الأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ لَعَمِلْنَاهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لا تَفْعَلُونَ﴾
فَقَرَأَهَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ .

29. Abdullah b. Selam *(radıyallahu anh)*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından bir grupla oturuyorduk. "Allah'ın en çok sevdiği ameli bilseydik onu yapardık" dedik. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala) "Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ı tesbih eder. O üstündür, hikmet sahibidir. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılanır. Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever." (61 Saf/1-4)* ayetlerini indirdi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* da onu bize okudu."[55]

30-عن عبد الله بن سلام رضى الله عنه قالË أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ
صلى الله عليه وسلم قَالُوا لَوْ أَرْسَلْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم رَسُولاً
يَسْأَلُهُ عَنْ أَحَبِّ الأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ . فَلَمْ يَذْهَبْ إِلَيْهِ أَحَدٌ مِنَّا وَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ
قَالَ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أُولَئِكَ النَّفَرَ رَجُلاً رَجُلاً حَتَّى جَمَعَهُمْ

53 Tarihul Bağdat, Hatıb el-Bağdadi, 1/168.
54 El-Muğni, İbnu Kudame, 8/348,349.
55 Tirmizi, 5/85; Beyhaki, Sunen-i Kubra,9/159,160; Hakim, 2/69. Hadis sahihtir.

وَنَزَلَتْ فِيهِمْ هَذِهِ السُّورَةُ ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ ...﴾ فَقَرَأَهَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كُلَّهَا

30. Başka rivayette ise Abdullah b. Selam şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından bir grup "Rasulullah'a elçi gönderip Allah'ın en sevdiği amelin ne olduğunu sorsak" dediler. Ancak kimse bu işi yapmaya cesaret edemedi. Tam biz soruyu sormak için hazırlık yaparken Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hepimizi teker teker yanına çağırdı ve bir araya topladı. İşte o sırada *"Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ı tesbih eder. O üstündür, hikmet sahibidir. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılanır. Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever." (61 Saf/1-4)* ayetleri nazil oldu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* surenin tümünü bize okudu."[56]

Mücahid Allah Katında İnsanların En Faziletlisidir

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا (*) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

"Müminlerden (özür sahibi olanlar dışında) oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik (cennet) vadetmiştir ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Kendinden dereceler, bağışlama ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (4 Nisa/95-96)

---

[56] Sunen-i Kubra,Beyhaki, 9/159. Hadis sahihtir.

31- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ Ë قَالَ رَجُلٌ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ ! قَالَ Ë مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ . قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ:
رَجُلٌ مُعْتَزِلٌ فِي شِعْبٍ مِنَ الشِّعَابِ يَعْبُدُ رَبَّهُ وَيَدَعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ.

31. Ebu Said el-Hudri *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre bir adam Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in huzuruna gelerek şöyle dedi:

- Hangi insan en faziletlidir?

- Allah yolunda malı ile canı ile cihad eden kimse...

- Ondan sonra kim?

- Kuytulardan bir kuytuda Rabbi Allah'a ibadet eden ve insanları kendi şerrinden azade eden kimse...[57]

"Kuytulardan bir kuytu" diye tercüme ettiğimiz "eş-Şi'bu" iki dağ arasındaki açıklık, ova, kuytu ve tenha yer anlamına gelmektedir.

İmam Nevevi der ki: "Amaç özellikle ova değildir. Aksine bundan kasıt, yalnızlık ve toplumdan uzaklaşma, el etek çekmedir. Burada kuytu yerin zikredilmesi örnek babındandır. Çünkü burası genelde insanlardan hâli olur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* cihadın, insanlardan el etek çekip uzaklaşarak kendini ibadete vermekten daha faziletli olduğunu ifade etmiştir. Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ın şu ayetleri de bunu teyid etmektedir:

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا ...﴾

"Müminlerden (özür sahibi olanlar dışında) oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı..." (4 Nisa/95)

---

57 Buhari, (2786); Müslim, (1888).

Allah Yolunda Cihad Etmeye Denk Olan Hiçbir Şey Yoktur

32- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم مَا يَعْدِلُ الْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ « **لاَ تَسْتَطِيعُونَهُ** ». قَالَ فَأَعَادُوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ « **لاَ تَسْتَطِيعُونَهُ** ». وَقَالَ فِى الثَّالِثَةِ « **مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْقَانِتِ بِآيَاتِ اللَّهِ لاَ يَفْتُرُ مِنْ صِيَامٍ وَلاَ صَلاَةٍ حَتَّى يَرْجِعَ الْمُجَاهِدُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى** »

32. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Allah yolunda cihad etmeye denk ne olabilir?" diye soruldu. "Sizin ona gücünüz yetmez" buyurdu. Bu soruyu iki veya üç defa tekrarladılar. Hepsinde de "Sizin ona gücünüz yetmez" buyurdu. Daha sonra "Allah yolunda cihad eden kimsenin misali oruç tutan, namaz kılan, Allah'ın ayetlerine bağlı kişi gibidir. Allahu Teala'nın yolundaki mücahid dönünceye kadar ne oruçtan gevşer, ne de namazdan..." buyurdu.[58]

33- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: دُلَّنِى عَلَى عَمَلٍ يَعْدِلُ الْجِهَادَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: «**لاَ أَجِدُهُ ... هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ الْمُجَاهِدُ أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَكَ فَتَقُومَ وَلاَ تَفْتُرَ وَتَصُومَ وَلاَ تُفْطِرَ؟**» قَالَ الرَّجُلُ: وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ؟

33. Buhari'nin rivayetinde ise şöyledir: "Adamın biri "Ey Allah'ın Rasulü! Bana cihada denk olan bir amel göster!" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Böyle bir amel bulamıyorum" dedi ve ardından "Mücahid, cihad için çıktığında sen de mescidine girip ara vermeden namaz kılıp aralıksız oruç tutmaya güç yetirebilir misin?" diye sordu. Adam da: "Bunu kim yapabilir?" dedi.[59]

Yüce gayeleri olan, aşağılık niteliklerden uzak nefislere ve dini şerefe haiz olan, nebevi sohbete nail olmaları sebebiyle ecirleri kat kat olan, her türlü kemalde önde olan, ictihad mertebesinde olan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabı, cihada denk bir ameli yapmaya güç yetiremiyorlarsa, bizim gibi kişiler nasıl sevinebilir? Nasıl da aşağılık

---

[58] Müslim, (1878).

[59] Buhari, (2785).

hakir amaç ve gayelerle azıcık amellere sevinip duruyoruz? Ona karışan, riya ve ihlassızlık ile ondan kurtulmanın imkansız olduğu oyun ve entrikalar ise cabası... Allah'ım! Ölüm gelmeden önce bizleri bu gafletten uyandır ve yolunda cihad etmek için muvaffak et! Her hayır senden istenir. La havle vela kuvvete illah billah...

İbnu Asakir, Ebu Gadi el-Muzeni'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Osman b. Afvan *(radıyallahu anh)*'ı minberde hutbe verirken "Ey Medine ehli! Allah yolunda cihaddan kendi nasibinizi ve payınızı almaz mısınız? Şam, Mısır ve Irak ehlinden olan kardeşlerinizi görmüyor musunuz? Allah'a yemin olsun ki sizin Allah yolunda çalışacağınız bir gün bıkıp usanma ve iftar etmeden evinde geçireceği bir günlük çalışmadan daha hayırlıdır" dediğini işittim."

Cihad Uzletten ve Kendini İbadete Vermekten Daha Hayırlıdır

Daha önce geçen ve Ebu Said el-Hudri'den rivayet edilen hadiste insanların en faziletlisinin, Allah yolunda cihad eden mümin, daha sonra da uzlete çekilen mümin olduğu belirtilmişti.[60]

34- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قال: أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَرَّ بِشِعْبٍ فِيهِ عُيَيْنَةٌ مِنْ مَاءٍ عَذْبٍ فَأَعْجَبَتْهُ طِيبُهُ وَحُسْنُهُ فَقَالَ: لَوِ اعْتَزَلْتُ النَّاسَ وَأَقَمْتُ فِى هَذَا الشِّعْبِ ثُمَّ قَالَ: لاَ أَفْعَلُ حَتَّى أَسْتَأْمِرَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم. فَذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ **«لاَ تَفْعَلْ فَإِنَّ مُقَامَ أَحَدِكُمْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صَلاَتِهِ فِى أَهْلِهِ سِتِّينَ عَامًا أَلاَ تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ الْجَنَّةَ اغْزُوا فِى سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ قَاتَلَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ»**

34. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından biri, içinde tatlı su bulunan bir ovadan geçti. İçinden "İnsanlardan el etek çekip buraya gelsem ve burada ikame etsem? Ancak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den izin almadan bunu yapamam" dedi. Bu düşüncesini Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e anlatınca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Bunu yapma! Şüphesiz Allah yolundaki

---

[60] 31. hadise bakınız.

mücahidin makamı evinde kılacağı yetmiş yıllık namazdan daha faziletlidir. Allah'ın sizi bağışlamasını ve Cennete koymasını istemez misiniz? Allah yolunda savaşın! Kim iki süt sağma arası kadar Allah yolunda savaşırsa Cennet ona vacib olur."[61]

Yani sütün sağıldığı zaman kadar... Buna göre murad lafzın hakitâtidir ki en güzeli de budur. Hadiste insanları savaşa teşvik için mübalağada bulunulmuştur. Bu hadis cihadın, ibadet için insanlardan uzaklaşmaktan daha faziletli olduğuna en büyük delildir. Keşke bilseydim! Acaba ibadetinde, yemeğinin güzel oluşunda ve insanlardan uzak olmasında bu sahabenin yerinde kim olabilir? Buna rağmen Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona "Uzlete çekilme!" demiş ve cihada teşvik etmiştir.

Bizden herhangi biri amellerinin azlığına, çokluğundan dolayı kendisinden izale olmayan hatalara, yasaklanan şeylerde serbest olan organlara, nehyedilen şeylerde asi olan nefse, Yaratıcısı tarafından bilinen vesveselere, iflah olmaz niyetlere, inayet olmazsa kurtuluşu olmayan tabiliklere rağmen nasıl olur da cihadı terkediyoruz?

Sonra amellerin neticelerine bakmak gerekir. Ki bunlar, tehlike ve büyük korku alanlarıdır. Said, Allah'ın kendisini cihada muvaffak kıldığı ve cihadı kendisine müyesser kıldığı kişidir. Şaki ise korkup aldanan ve üzerinde ziyanın göründüğü kişidir. Allahım! Cihadı bize, bizi de cihada müyesser kıl! Bize muvaffakiyet ihsan eyle! Hiç şüphesiz sen çok yakınsın, dualara icabet edensin.

Abdullah b. Mübarek cihada ve gazveye karşı çok hırslıydı. İnsanları savaş meydanlarına bağlı olmaya teşvik ediyor, ibadet için uzlete çekilmeyi kerih görüyordu. Çünkü o cihad önderlerinden idi.

Muhammed b. İbrahim b. Ebi Sekine dedi ki: "Abdullah b. Mübarek ile Tarsus'ta beraberdik. Biz mevzilerde nöbet tutuyorduk. Ben Hacca gitmeyi istiyordum. Fudayl b. İyad da Kabe'de uzlete çekilmiş kendisini ibadete vermişti. İbni Mübarek Fudayl b. Iyad için şu şiiri yazdı ve benimle gönderdi:

Ey Harameynin abidi! Eğer bizleri görseydin

Şüphesiz ibadetle oyalandığını bilirdin.

Bazılarının yanakları yıkanıyorsa

---

[61] Tirmizi, 13/101,102; Beyhaki, 9/160,161; Hakim, 2/68. Hadis hasendir.

Bizim boğazlarımız kanla yıkanıyor.

Yahut onun atı batılda yoruluyorsa,

Bizimkiler günün sabahında yoruluyor.

Miskin kokusu size olsun, bizim kokumuz da bize...

Tırnakların tozu ve duman bizim için daha güzeldir.

Şüphesiz nebimizin sözü gelmiştir bize...

O sahih bir sözdür, yoktur içinde yalan.

Hayır! Eşit olamaz! Allah'ın atlarının burnundaki tozla

Tutuşan ateşin dumanı...

Aramızda konuşan Allah'ın kitabıdır,

Şehid ölü değildir, bu da yalanlanamaz...

Fudayl b. İyad ile karşılaşınca ona mektubu verdiğimde iki gözünden yaşlar aktı ve "Ebu Abdurrahman doğru söylemiş ve bana nasihatte bulunmuş" dedi."[62]

Allah Katında İnsanların En Hayırlısı Mücahidlerdir

35- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ مَنْزِلًا؟** قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: **رَجُلٌ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَمُوتَ أَوْ يُقْتَلَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَلِيهِ؟** قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: **امْرُؤٌ مُعْتَزِلٌ فِي شِعْبٍ، يُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَيَعْتَزِلُ شُرُورَ النَّاسِ...**

35. İbn Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre onlar bir yerde otururlarken Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yanlarına geldi ve şöyle buyurdu:

- Size insanlardan derecesi en hayırlı olanını haber vereyim mi?

- Evet ey Allah'ın Rasulü!

- Ölünceye veya öldürülünceye kadar Allah yolunda atının başını tutan kişidir.

- Ondan sonra geleni haber vereyim mi?

- Evet ey Allah'ın Rasulü!

- Issız bir yere çekilip namaz kılan, zekat veren ve insanların

[62] Siyer-u Alâmun Nubela, Zehebi, 8/412.

şerrinden uzak durduğu kişi…”[63]

Mücahidin Uykusu Gece Namazından ve Gündüz Orucundan Daha Faziletlidir

Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Sizden biriniz sağ kaldıkça geceleri namaz kılmaya, gündüzleri de iftar etmeksizin oruç tutmaya güç yetirebilir mi?” Kendisine “Ey Ebu Hureyre! Bunu kim yapabilir?” denildiğinde “Nefsim elinde olan Allah’a yemin olsun ki mücahidin Allah yolundaki uykusu bundan daha hayırlıdır” demiştir.

Eğer mücahidlerin uykuda olanın derecesi bu ise, acaba geceleri namaz kılan, gündüz oruç tutan mücahidin derecesi nasıldır? Eğer bu onlardan gafil olanın derecesi ise, acaba bilfiil cihad edenin rütbesi nasıldır? Ve yine eğer bu onların ayakkabı ipinin mertebe ve şerefi ise, acaba yaptıkları eylemlerin mertebesi ne olur?

Şüphesiz bu apaçık bir fazilettir. Bunun için çaba gösterenler cennet için kollarını sıvasınlar. Onu kaybeden ihmalkar ve acizler de ağlasınlar. Onun dışında ömrünü kaybedenler ise sadece hüzünlensinler.

Allahım! Kurtuluş vesilelerini bize göster ve kolaylaştır! Rahmet ve inayet nazarıyla bize bak! Şüphesiz ömrü uzatmaksızın kesersin ve sen her şeye kâdirsin.

36- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **إِنَّ مَثَلَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللهِ -وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ- كَمَثَلِ الْقَائِمِ الصَّائِمِ الْخَاشِعِ الرَّاكِعِ السَّاجِدِ.**

36. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in şöyle buyurduğunu işittiğini söylemiştir: “Allah yolunda cihad edenin misali geceleri namaz kılan, gündüzleri oruç tutan, ibadetini huşu ile yapan, itaatkar, rukü ve secde eden kişinin misali gibidir.”[64]

37- عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: **مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ نَهَارَهُ، الْقَائِمِ لَيْلَهُ، حَتَّى يَرْجِعَ مَتَى يَرْجِعُ.**

37. Numan b. Beşir el-Ensari *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine

---

[63] Tirmizi, 3/102; Nesai, 5/83; Hakim, 2/67. Hadis hasendir.

[64] Nesai, 6/18; İbnu Mubarek, Cihad, 1/65. Hadis sahihtir.

göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Allah yolunda cihad eden mücahidin misali; döneceği zamana kadar gündüzünü oruç, gecesini kıyam ile geçiren adamın misali gibidir.”[65]

Mücahidin Cennetteki Derecesi

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿لاَ يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا (*) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

“Müminlerden (özür sahibi olanlar dışında) oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik (cennet) vadetmiştir ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Kendinden dereceler, bağışlama ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.” (4 Nisa/95-96)

38-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَأَقَامَ الصَّلاَةَ وَصَامَ رَمَضَانَ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ جَاهَدَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ ، أَوْ جَلَسَ فِى أَرْضِهِ الَّتِى وُلِدَ فِيهَا** فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! أَفَلاَ نُبَشِّرُ النَّاسَ؟ قَالَ: **إِنَّ فِى الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ،وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ، فَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ.**

38. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Kim Allah’a ve Rasulüne iman eder, namazı kılar, zekatını verir ve Ramazan orucunu tutarsa onu Cennete sokması Allah’ın üzerinde bir haktır. İster Allah yolunda hicret

[65] Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/272. İsnadı hasen li gayrihi’dir.

etsin, isterse de doğduğu toprağında otursun…” buyurmuştur. Sahabiler: “Ey Allah'ın Rasulü! İnsanları bundan haber edelim mi?” diye sorunca da “Muhakkak ki Cennette yüz derece vardır. Allah bunları kendi yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. Her iki derece arası yer ile gök arası kadardır. Allah'tan Cenneti dilediğinizde Firdevsi isteyin! Çünkü o Cennetin ortası ve en yüksek Cennettir. Cennetin nehirleri ondan fışkırır ve Rahman'ın arşı da onun üstündedir.”[66]

39- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالإِسْلاَمِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ** فَعَجِبَ لَهَا أَبُو سَعِيدٍ فَقَالَ: أَعِدْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: **وَأُخْرَى يُرْفَعُ بِهَا الْعَبْدُ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ. قَالَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.**

39. Ebu Said el-Hudri *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Kim Rab olarak Allah’tan, din olarak İslam’dan ve Rasul olarak da Muhammed’den razı olursa Cennet ona vacip olur” buyurdu. Ebu Said el-Hudri *(radıyallahu anh)* “Ya Rasulallah! O sözü bir defa daha söyler misin?” dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* daha önce söylediği sözü tekrar etti ve şöyle dedi:

- Başka bir şey de vardır ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* onunla kimi kullarını yüz derece yükseltmiştir. Her iki derecesinin arası yer ile gök arası kadardır.

- Nedir o ya Rasulallah?

- Allah yolunda cihad etmektir.[67]

İslam Ümmetinin Seyahati Allah Yolunda Cihad Etmektir

Allah *(Subhanehu ve Teala)* malları ve canları ile kendi yolunda cihad edenlerin vasıflarını beyan ederken şöyle buyurmuştur:

﴿التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾

---

[66] Buhari, 2790.

[67] Müslim, 1884.

“Allah'a tevbe eden, kullukta bulunan, O'nu öven, O'nun uğrunda seyahat eden, rüku ve secde eden, iyiliği emredip kötülüğü yasaklayan ve Allah'ın yasalarını koruyan müminleri de müjdele!” (9 Tevbe/112)

Burada seyahat etmekten kasıt, cihad etmektir.

40-عَنْ أَبِي أُمامَة الباهِلِي رضى الله عنه: أن رجلاً استأذن رسُول اللهصلى الله عليه وسلم في السَياحة. فقال: **إنَّ سَياحةَ أُمَّتي الجِهادُ فِي سَبيل الله.**

40. Ebu Umame el-Bahilî *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre bir adam seyahat etmek için Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den izin istedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Ümmetimin seyahatı cihad etmektir” buyurdu.[68]

Seyahat maddeden kaçış amacıyla yeryüzünde gezip ibretli gözlerle eserlere bakmak olduğuna göre Allah yolunda cihada da seyahat denilmiştir. Çünkü bu vücuddan kaçıp iman ayakları ve mevcudu tasdik ile mabuda bir yürümedir. Ayrılık aleminden çıkıp insaflı gözlerle nefsi satıcısına teslim etmektir. Nefsini dinlendirmek için yürüyen ile onu telef etmek için çaba gösterenler arasında fark vardır. İşte gerçek seyahatçi budur. Ve apaçık bir kârla nefsini satıp büyük kazanç sağlayan satıcı da budur.

İslam'ın Zirvesi Allah Yolunda Cihad Etmektir

41- عَنْ مُعاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مع رَسُولِ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم في غَزْوَةِ تَبُوك، فقال: **إنْ شِئْتَ أَنْبَأْتُكَ بِرَأْسِ الأَمْرِ وَعَمُودِه وذُرْوَةِ سَنَامه.** قُلْتُ: أَجَل يا رَسُولَ الله! قال: **أَمَّا رَأْسُ الأَمْرِ فَالإِسْلامُ وَأَمَّا عَمُودُه فَالصَّلاَةُ وَأَمَّا ذُرْوَةُ سَنَامِه فَالْجِهَادُ.**

41. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)*’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte Tebük gazvesindeydik. "Dilersen sana işin başını, omurgasını ve hörgücünün zirvesini haber vereyim" diye sorunca "Evet, Ey Allah'ın Rasulü" dedim. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: İşin başı İslam,

[68] Ebu Davud, 3/12; Beyhaki, Sunen-i Kubra, 9/161; Hakim, 2/73. Hadis sahihtir.

omurgası namaz, hörgücünün zirvesi de cihaddır."[69]

İslam'ın işin başı olması, ameller ancak onun varlığıyla sıhhat bulduğu içindir. Baş gidince ameller başsız ceset gibi kalırlar. Bu nedenle bu gibi durumlardaki ameller, ahirette saçılmış toz zerreleri gibi olurlar.

Namazın dinin direği oluşu ise çadırın direğine benzetilmesindendir. Çünkü kişinin hesaba çekileceği ilk amel, namazdır. Aynı şekilde çadırda dikilen ilk şey direklerdir. Namaz reddedilirse kişinin geri kalan amelleri de reddedilir.

Cihadın devenin hörgücüne benzetilmesine gelince... Şüphesiz hörgücün zirvesine devenin hiçbir azası muadil olamaz. Aynen bunun gibi, cihada da İslam'ın hiçbir ameli denk gelmez. Bunu, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Allah yolunda cihada ne muadil gelir?" diye sorulduğunda "Bulamıyorum" başka bir rivayette ise "Ona güç yetiremezsiniz" buyurmasından anlıyoruz.

Bu benim anladığımdır. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ne murad ettiğini ise en iyi bilen Allah'tır. Şu da muhtemeldir ki; Deve insanı taşıyıcı ve amaçladığı yere ulaştırıcı olduğu gibi İslam dini de mümini dünyevi seferinden, ilk vatanı olan cennete ulaştırır.

Daha sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* İslam'ı devenin başına benzetmiştir. Görmek veya ellemek ile herkes devenin başına ulaşabileceği gibi İslam'a da ulaşılabilir. Cihadın hörgüce benzetilmesine gelince, ona yalnızca malda ve imanda ilerde olan müminler erişir. Şüphesiz cihada ancak en faziletliler ulaşır.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in cihadı hörgüce benzetmesi şundan dolayı da olabilir: Hörgücünün zirvesine tırmanıp çıkan, devenin geri kalan tüm parçalarına hakim olmuş olur. Aynı şekilde Allah'ın kendisini cihad ile rızıklandırdığı kişi de İslam'da olan tüm faziletlere erişmiş olur. Çünkü mücahidin uykusu, nafakası, nöbet tutması, korkusu, susaması, açlığı ve hareketlerinin hepsi de birer ecirdir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* en iyi bilendir.

---

[69] Tirmizi, 4/134,135; Ahmed b. Hanbel, 5/231; Hakim, 2/76. Hadis bir çok yoldan sahihtir.

Mücahid Evinden Çıkıp Dönünceye Kadar Allah'ın Kefaleti ve Himayesindedir

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾

"Bizim uğrumuzda mücahede edenleri elbette yollarımıza eriştiririz. Şüphesiz ki Allah, ihsan edenlerle beraberdir." (29 Ankebut/69)

Süfyan b. Uyeyne der ki: "İnsanların ihtilafa düştüklerini gördüğünde mücahidler ve sınırlarda nöbet tutup orayı koruyanlarla beraber ol! Çünkü Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlar hakkında *"elbette yollarımıza eriştiririz"* buyurmuştur."

42- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ، لاَ يُخْرِجُهُ مِنْ بَيْتِهِ إِلاَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ ، وَتَصْدِيقُ كَلِمَتِهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ ، أَوْ يَرُدَّهُ إِلَى مَسْكَنِهِ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.**

42. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah *(Subhanehu ve Teala)* kendi yolunda cihad eden, evinden Allah yolunda cihad ve O'nun kelimesini tasdikten başka hiçbir şey çıkarmayan kimseyi cennete koyacağına yahut evine kazandığı ecir veya ganimetle beraber döndüreceğine kefil olmuştur."[70]

43- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **انْتَدَبَ اللَّهُ لِمَنْ يَخْرُجُ فِي سَبِيلِهِ، لاَ يُخْرِجُهُ إِلَّا الإِيمَانُ بِي وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِي أَنَّهُ عَلَيَّ ضَامِنٌ حَتَّى أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ بِأَيِّهِمَا كَانَ، إِمَّا بِقَتْلٍ أَو بِوَفَاةٍ أَوْ أَرُدَّهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ نَالَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.**

43. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i "Allah yolunda iman üzere çıkan ve Allah yolunda cihad eden kimse Cennete girinceye kadar - ister savaşta şehid olsun isterse vefat ederek ölsün- Allah'ın garantisi altındadır veya o kimse elde edeceği sevap ve ganimetlerle evine dönünceye kadar yine Allah'ın himaye ve garantisi altındadır" derken

---

[70] Buhari, 3123; Müslim, 1876.

işittim."[71]

İmam Nevevi bu hadisin şerhinde der ki: "Allah'ın garanti altına alması; fazlı ve keremi sayesinde bu mücahidi cennete koymasıdır."[72]

"Ecir veya ganimetle.." sözünden kimileri ecrin, ganimetle bir araya gelemeyeceğini, ganimetten alanın ecirden mahrum olacağını zannedebilir. Ancak durum öyle değildir. Bilakis Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu ganimet hasıl olmasa da kamil bir ecirle ya da ecir ve ganimetle evine döndürebilir. Ecrin ganimetle birlikte hasıl olabileceğini Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şu hadisiyle haber vermektedir:

44- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا مِنْ غَازِيَةٍ أَوْ سَرِيَّةٍ يَسْلَمُونَ أَوْ يَغْنَمُونَ إِلاَّ تَعَجَّلُوا ثُلُثَيْ أَجْرِهِمْ.**

44. Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Gaza ederek ganimet alan veya selametle kalan hiçbir ordu ya da seriyye yoktur ki ecirlerinin üçte ikisini peşin almış olmasınlar..."[73] buyurmuştur.

Buradaki "veya" kelimesi "ve" anlamındadır. Çünkü ganimet ecre mani değildir, onu yok etmez. Buna göre manası şöyle olur: "Ganimet olmadan sadece ecirle veya ecirle beraber ganimetle evine döndürebilir."

45-عن ابن عمر رضى الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم فيما يحكي عن ربه عز وجل أنه قال: **أَيُّما عَبْدٍ مِنْ عِبادي خَرَجَ مُجاهِداً في سَبِيلِي وابتغاء مَرْضاتي، ضَمِنْتُ لَهُ إِنْ أَرْجَعْتُهُ أَنْ أُرجِعَهُ بِما أصابَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَة، وإِنْ قَبَضْتُهُ غَفَرْتُ لَهُ**

45. İbni Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın "Kullarımdan herhangi birisi rızamı kazanmak amacıyla yolumda cihad etmek için çıkarsa onu geri döndürdüğümde ecir ve ganimetle döndürmeyi, canını aldığımda da onu bağışlamayı garanti altına alırım"[74] buyurduğunu rivayet etmiştir.

---

[71] Nesai, 6/16.
[72] Şerhu Nevevî ala Sahihi Müslim, 13/20.
[73] Müslim, 1916.
[74] Nesai, 6/18. Senedi sahihtir.

46- عَنْ مُعَاذ بن جَبَل رضى الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: **مَنْ جَاهَدَ في سَبِيلِ اللهِ كانَ ضامِناً عَلَى اللهِ، وَمَنْ غَدا إلى المَسْجِدِ أَوْ راح كانَ ضامِناً على اللهِ، وَمَنْ دَخَلَ عَلَى إمامٍ يُعَزِّرُهُ كان ضامِناً على الله، ومَنْ جَلَسَ في بَيْتِهِ لَمْ يَغْتَبْ إنْساناً كانَ ضامِناً عَلَى اللهِ.**

46. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "Allah yolunda cihad edene Allah kefildir. Hasta olarak dönene Allah kefildir. Sabah veya akşam mescide gidene Allah kefildir. Bir imamın yanına gidip tazir olana Allah kefildir. Evinde oturup hiç kimsenin gıybetini yapmayana da Allah kefildir"[75] buyurmuştur.

47-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنْ رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **ثَلاَثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمُ الْمُجَاهِدُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُكَاتَبُ الَّذِى يُرِيدُ الأَدَاءَ وَالنَّاكِحُ الَّذِى يُرِيدُ الْعَفَافَ.**

47. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Üç sınıf insan var ki onlara yardım etmek Allah'ın üzerinde bir haktır: Allah yolunda cihad eden mücahid, azadlık parasını vermek isteyen mukatib ve iffeti isteyip de evlenen kişi…"[76]

Allah'ın mücahide yaptığı yardımlardan biri de İmam Buhari'nin Sahihinde "Mücahidin Yaşarken veya Vefat Ettikten Sonra da Malının Bereketlenmesi" babında Zubeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)*'ın kıssasının zikredildiği şu hadiste geçmektedir.

48. Abdullah b. Zubeyr *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Zubeyr b. Avvam Cemel günü (savaş için) durduğunda beni çağırdı. Ben de yanına durdum, bana şöyle dedi: "Ey oğul! Benim en büyük kaygım borçlarımdır. Acaba borçlarımız ödense malımızdan geriye bir şey kalır mı? Oğulcuğum malımızı sat ve borçlarımı öde! Borcu ödedikten sonra malımızdan bir şey artarsa onun üçte biri çocuğun için olsun" dedi.

Borçlarının ödenmesini bana vasiyet edip "Eğer borçlarımı ödeme hususunda aciz kalırsan mevlamdan yardım iste!" dedi. Allah'a yemin

---

[75] İbnu Huzeyme, 2/376; İbnu Hibban, 384; Hakim, 1/212.

[76] Tirmizi, 3/103; İbnu Hibban, 398; Hakim, 2/217. İsnadı hasendir.

olsun ki "Babacığım mevlan kim?" diye soruncaya ve "Allah'tır" cevabını alıncaya kadar onun ne dediğini anlayamadım.

Allah'a yemin olsun ki onun borçları hususunda hiç sıkıntıya girmedim. Ödeyemeyecek gibi olursam "Ey Zubeyr'in Mevlası! Onun borcunu öde!" diye dua ederdim O da öderdi. Zübeyr öldürüldü. Arkasında dinar veya dirhem bırakmadı. Medine'de on bir, Basra'da iki, Kufe'de ve Mısır'da da birer evi vardı.

Zubeyr'in üzerindeki borçları şöyle olmuştu; Adamın biri yanına gelir ve malını emanet olarak bırakmak isterdi. Ama Zubeyr "Hayır! Bu ancak seleftir. Ben onun kaybolmasından korkarım" der ve kabul etmezdi. O hiçbir zaman emirliği üstlenmedi ve haraç toplamadı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Ebu Bekir, Ömer ve Osman'ın beraberinde savaşa giderken ganimetten bir şey alırdı. Onun üzerindeki borcu hesapladım, tam olarak iki milyon iki yüz bin idi.

Hakim b. Hizam, Abdullah b. Zübeyr ile karşılaştı ve "Ey kardeşimin oğlu! Kardeşim Zubeyr'in ne kadar borcu var?" dedi. Abdullah asıl rakamı gizledi ve "yüz bindir" dedi. Hakim "Vallahi malınızın buna yeteceğini sanmıyorum" dedi. Abdullah "Peki ya borcun iki milyon iki yüz bin olduğunu söylesem ne dersin?" diye sorunca "Buna güç yetirebileceğinizi hiç zannetmiyorum" dedi.

Zubeyr bir araziyi yüz yetmiş bine almıştı. Abdullah onu bir milyon altı yüz bine sattı. Sonra kalkıp "Zubeyr'in üzerinde kimin hakkı varsa bahçe ile hakkını alsın" dedi. İbni Zubeyr onun borçlarını ödemeyi bitirince Zubeyr'in diğer çocukları "Mirasımızı aramızda bölüştür" dediler. Abdullah "Dört sene boyunca «Zubeyr'in üzerinde borcu olan varsa gelsin ödeyelim» diye duyurmadıkça vallahi onu aranızda taksim etmem" dedi. Dört sene boyunca duyurma işlemi yapılınca Zubeyr'in malını mirasçılarının arasında taksim etti. Zubeyr'in dört hanımı vardı. Üçte birinin üçte birini kaldırdıktan sonra her bir hanımına bir milyon iki yüz bin düştü. Malının tümü elli milyon iki yüz bin idi. Allah en iyi bilendir."[77]

Allah Mücahidleri Asla Zayi Etmez

---

[77] Buhari, (3129).

49. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizi sefere gönderdi. Başımıza Ebu Ubeyde'yi komutan tayin etti. Kureyş'in bir kervanı ile karşılaşacaktık bize azık olarak bir dağarcık kuru hurmadan başkasını veremedi. Ebu Ubeyde bize birer hurma veriyordu. O hurmayı çocuğun emziği emdiği gibi emiyor, sonra üzerine su içiyorduk. Bu bize o gün geceye kadar yetiyordu. Bir de sopalarımızla selem ağacının yaprağını silkiyor sonra onu su ile ıslatarak yiyorduk.

Deniz boyunca giderken denizin boyunda bize yüksek kum tepesi şeklinde bir şey yükseldi. Onun yanına vardık. Bir de ne görelim balina denilen hayvan! Ebu Ubeyde: "Bu leşdir" dedi. Sonra "Hayır, biz Rasulullah'ın elçileriyiz ve Allah yolundayız. Siz zorda kaldınız. Binaenaleyh yeyin!" dedi. Artık onun yanında bir ay kaldık, üç yüz kişi idik. Bu süre zarfında yemek sıkıntısı çekmedik. Vallahi onun gözünün içinden testilerle iç yağı aldığımızı hatırlıyorum. Ondan öküz büyüklüğünde parçalar kesiyorduk.

Ebu Ubeyde bizden on üç kişi alarak bu hayvanın gözünün içine oturttu. Onun kaburgalarından bir kaburga alarak dikti. Sonra beraberimizdeki en büyük deveyi semerledi ve deve onun altından geçti. Onun etinden et haşlamaları yaptık. Medine'ye geldiğimiz vakit Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e giderek olanları kendisine anlattık da Rasulullah: "O Allah'ın sizin için çıkarttığı bir rızıktır. Yanınızda onun etinden bir şey var mı? Bize de tattırın" buyurdu. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e ondan bir parça gönderdik, o da yedi.”[78]

50. Yine Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizi üç yüz süvari olarak gönderdi. Komutanımız da Ebu Ubeyde b. Cerrah idi. Bizden her adamın günlük yiyeceği bir hurma idi. Onu emer sonra elbisesinin içine koyardı. Yaylarımızla yaprak silker de yerdik. Hatta dudaklarımız yara oldu. Yemin ederim ki bir gün yanlışlıkla bizden birine hurma verilmedi de (takâtsizliğinden) onu kaldırmaya gittik ve kendisine hurma verilmediğine şahidlik ettik. Bunun üzerine ona hurma verildi. Adam kalkarak onu aldı.

Derken deniz sahiline vardık. Deniz bir dalgalandı ve bir hayvan attı.

---

[78] Müslim, 1935.

Biz bu hayvanın yarısı üzerine ateş yaktık, pişirip kızartma yaptık ve doyuncaya kadar yedik. Onu tam 18 gün boyunca yedik..."[79]

Bu hadis zorda kalanın ölüden doyuncaya kadar yiyebileceği ve azıklanabileceğini savunanlar için delildir. Çünkü sahabe *(radıyallahu anhum)* yediklerini, zorda kaldıklarından dolayı kendilerine helal kılınmış bir leş hesabıyla yiyorlardı ve onlar semiz oluncaya kadar yemişler hatta bir kısmını da saklamışlardı.

Sahabe-i Kiram, Allah yolunda cihad etmek için çıkmışlardı. Allah *(Subhanehu ve Teala)* da onları darda bırakmadı ve lutfu ile yardımda bulundu. Onlardan açlığı ve açlığın vereceği zararları giderdi. Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* kendi yolunda cihad edenlerin duasını kabul edendir.

51- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **وَفْدُ اللهِ ثَلاثَةٌ: الغَازِي، والحاجّ، والمعْتَمِر. إنْ دَعَوْهُ أجابَهم، وإنْ استغفروه غفر لهم.**

51. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda savaşan, hacceden ve umre yapan kişilere Allah ihsanda bulunur. Eğer kendisine dua ederlerse icabet eder, istiğfarda bulunurlarsa onları bağışlar."[80]

52- عَنْ عقْبَة بن عامر رضي الله عنه عَنْ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قال: **ثَلاثَةٌ تُستجابُ دعوتُهم: الوالد والمسافر والمظلوم.**

52. Ukbe b. Amir *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Üç kişinin duasına icabet edilir: Baba, yolcu ve mazlum."[81]

53- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **ثَلاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ.**

53. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Üç kişinin duaları müstecaptır. Allah tarafından icabet edileceğinde hiçbir şüphe

---

79 Buhari, 4361.

80 Nesai, 5/113; İbn Mace, 2/966. Hadis sahihtir.

81 Mecmuuz Zevaid, Beyhaki, 10/15. Hadis hasendir.

yoktur. Babanın, mazlumun ve yolcunun duası..."[82]

Allah *(Subhanehu ve Teala)* yolcunun, yolcu olduğu için duasına icabet ediyorsa, neden mücahidin duasına icabet etmesin? Halbuki sefer bakımından insanların en iyisi, seferinde en fazla ecri olanıdır.

İbni Ebi'd-Dünya kendi isnadıyla Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'den şunu tahric etmiştir:

"Gaza için bir kavim yaz mevsiminde yola çıktı. Aralarında Muhammed b. Munkedir de vardı. Onlar artçılar arasında yürürken topluluğun içerisinden biri "Canım yaş peynir istiyor" dedi. Muhammed b. Munkedir "Allah'tan sizi yedirmenizi isteyiniz. O da sizi yedirir, nimetlendirir. Çünkü o kâdirdir" dedi. Bunun üzerine kavim dua etti. Çok yürümeden bir sepet buldular. Sanki Seyale veya Revha'dan gelmişti. Baktılar ki içinde yaş peynir var. Topluluktan bazıları "Keşke bal olsaydı!" deyince Muhammed Munkedir "Size peyniri yediren Allah, balı yedirmeye de kadirdir. Onu isteyin!" dedi. Kavim yine dua etti. Fazla yürümeden yolun üstünde bir testi bal buldular. Orada inip peynir-bal yediler ve tekrar binip yollarına devam ettiler."

Cihad ve Mücahidlerin Fazileti

54- عَنْ فضالة بن عُبيد رَضِيَ الله عنه قال: سَمِعتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يقُول: **أنا زَعِيمٌ لِمَنْ آمَنَ وأسلَمَ وهاجَرَ بِبيتٍ في ربض الجنّة وبَيتٍ فِي وسط الجنة، وأنا زَعِيمٌ لِمَنْ آمَنَ بِي وأسْلَمَ وجاهَدَ في سَبِيل الله بِبيتٍ في ربض الجنة، وبِبيتٍ في وسط الجنة، وبِبيتٍ في أعلى غُرَفِ الجَنَّة. فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ لَمْ يَدَعْ لِلخَيْرِ مطلباً، ولا مِنَ الشَّرِّ مهرباً، يَمُوتُ حَيثُ شاءَ اللهُ أَنْ يَمُوت.**

54. Fudale b. Ubeyd *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu işittiğini söylemiştir: "İman eden, teslimiyet gösteren ve hicret edenler için cennetin etrafında ve cennetin ortasında bir köşk hususunda kefilim. Yine bana iman eden, teslimiyet gösteren ve Allah yolunda cihad eden için cennetin etrafında bir, ortasında bir ve cennetin odalarınn üstünde bir köşk hususunda kefilim. Kim bunu yaparsa hayır için bir taleb, şerden de bir kaçış... Her ne şekilde ölürse ölsün..."[83]

---

[82] Ebu Davud, 2/187; Tirmizi, 3/210; İbn Mace, 2/1270.

[83] Nesai, 6/21; Hakim, 2/71. Hakim "Hadis Müslim'in şartlarına göre sahihtir" der.

55- عَنْ أبي بكر بن أبي موسى الأشعري قالَ: سَمِعْتُ أبِي –وهو بحضرة العدو– يَقُول: قالَ رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **إنَّ أبْوابَ الجنّة تحتَ ظِلاَلِ السَّيْفِ.**

55. Ebu Bekir b. Ebi Musa el-Eşarî der ki: Ben babamı, düşman karşısında iken şöyle söylerken duydum. “Rasulullah "Muhakkak cennet kapıları kılıçların gölgesi altındadır"buyurdu. Bunun üzerine pejmürde kılıklı bir adam ayağa kalkarak "Ya Eba Musa! Bunu Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den sen mi işittin?" dedi. Ebu Musa "Evet" cevabını verdi. Derken adam da arkadaşlarına dönerek "Size selam ederim" dedi, kılıcının kınını kırarak attı. Sonra kılıcıyla düşmana yürüyerek öldürülünceye kadar onunla vurdu.”[84]

Abdullah b. Mubarek, Ebu Umran el-Cuni'den şöyle rivayet etmiş. “Ebu Musa el-Eşari Fars beldelerinden İsbahan’ın fethi sırasında ordunun arasında ayağa kalktı, müslümanları Allah yolunda savaş etmeye teşvik etti ve şöyle dedi: Ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "Cennet kapıları kılıçların gölgesi altındadır" dediğini işittim.”[85]

“Cennet kapıları kılıçların gölgesi altındadır” cümlenin anlamı -Allah en iyi bilendir- eliyle kılıcı Allah yolunda kaldıran veya Allah yolunda kendisine kılıç kaldırılan, hangi halde olursa olsun kılıç onu gölgelendirir. Bununla sanki cennetin kapılarına ulaşmak üzeredir. Az kala şehid olup onu hemen cennete koyar. Yahut gecikir ve yatağında ölür ve onu bilahere cennete koyar. Çünkü malumdur ki Allah yolunda savaşana cennet vacip olur. Sanki bundan dolayı cennet gerçekten de kılıçların gölgesi altındadır.

56- عَنْ عبد الله بن أبي أوفى أن رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قال: **واعلَموا أَنَّ الجَنَّةَ تحت ظِلال السَيفِ.**

56. Abdullah b. Ebi Evfa *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Bilin ki, cennet kılıçların gölgesi altındadır”[86] buyurmuştur.

---

[84] Müslim, 1906.
[85] Abdullah b. Mubarek, Cihad, 2/188.
[86] Buhari, 2818; Müslim, 1742.

57- عَنْ عبد الله بن عمرو رَضِي الله عنهما :قال: قال لي رَسُول الله صلى الله عليه وسلم: **أتعلَمُ أول زُمرةٍ تدخل الجَنَّةَ مِنْ أمتي؟** قلتُ: الله ورسولُه أعلم. قال: **المهاجِرونَ، يأتُونَ يومَ القِيامَةِ إلى بابِ الجَنّة، ويستفتحون. فتقُول لهُم الخزنة: أوقد حوسبتم؟ قالوا: بأيِّ شَيءٍ نُحاسَبُ، وإنما كانتْ أسيافُنا على عواتِقِنا في سَبيل الله؟ فيُفْتَحُ لهم بابُ الجنة، فيَقيلون فِيها أربعين عاماً قبْلَ أنْ يدخلَها الناس.**

57. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana "Ümmetimden cennete girecek ilk zümreyi biliyor musun?" dedi. Ben: "Allah ve Rasulu daha iyi bilir" dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

- Muhacirler kıyamet günü cennetin kapılarına gelirler. Kapıların açılmasını isterler. Bekçiler: "Yoksa hesap gördünüz mü?" derler. Onlar: "Neyle hesap görürüz? Kılıçlarımız Allah yolunda omuzlarımızdaydı" derler. Bunun üzerine kapılar onlara açılır, insanlar oraya girmeden kırk yıl önce onlar orada kalırlar."[87]

58-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عنْ رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **ألا تُحِبُّونَ أنْ يغفِرَ الله لَكم ويدخلَكم الجنة؟** قالوا: بَلى. قال: **فاغْزوا!**

58. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Allah'ın sizi bağışlayıp cennete koymasını istemez misiniz?" sorunca sahabiler "Elbette" diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "O zaman savaşın!" buyurdu.[88]

59- عَنْ عُبادة بن الصَامِت رضى الله عنه عنْ رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **جاهِدوا فِي سَبيل اللهِ، فَإنَّ الجهادَ فِي سَبِيل اللهِ بابٌ من أبوابِ الجَنَّة، يُنْجي اللهُ به من الهَمِّ والغَم**

59. Ubade b. Samit *(radıyallahu anh)*, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve*

---

87 Ahmed b. Hanbel, Musned, 2/168; Ebu Avane, Mustedrek, 5/94; Hakim, Mustedrek, 2/70. Hadis sahihtir.

88 Tirmizi, 3/102; Hadis hasendir.

sellem)'in “Allah yolunda cihad edin! Çünkü Allah yolunda cihad, cennetin kapılarından bir kapıdır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onunla gam ve kederden kurtarır”[89] buyurduğunu rivayet etmiştir.

60. Ebu Katade el-Ensari *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Amr b. Cumuh ki Ensar'ın en yaşlılarındandı ve topaldı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Bedir'e çıkınca çocuklarına "Beni de hazırlayın!" dedi. Onlar Rasulullah'a babalarının topal olduğunu söyleyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kalması için ona izin verdi.

Uhud günü gelip insanlar savaş için yola çıkınca yine çocuklarına "Beni de hazırlayın!" dedi. Çocukları: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sana ruhsat ve geride kalmak için izin verdi" dediler. Babaları: "Heyhat! Bedir'de beni cennetten menettiniz, şimdi de Uhud'dan mı men ediyorsunuz?" dedi ve yola koyuldu.

Uhud'da düşmanlarla karşılaşınca "Ey Allah'ın Rasulu! Öldürülürsem şu topal halimle cennete ayak basacak mıyım?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet" deyince "Seni hak ile gönderene yemin ederim ki ben bugün -inşaallah- cennete ayak basacağım" dedi. Yanındaki Selim adındaki kölesine: "Haydi sen ehline dön!" dedi. Selim: "Seninle birlikte ben de hayra ulaşmak istiyorum" deyince "O zaman ilerle!" dedi. Köle ilerleyip öldürülünceye kadar savaştı. Sonra kendisi ilerledi ve öldürülünceye kadar savaştı. Allah her ikisinden de razı olsun.”[90]

61- عَنْ مُعاذ بن جَبَلٍ رضى الله عنه أنَّه سمع رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ الله فُوَاقَ ناقة وَجَبَتْ لَهُ الجنة.**

61. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)*'dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu işittiği rivayet edilmiştir: “Kim Allah yolunda devenin sağılma suresi kadar savaşırsa ona cennet vacip olur.”[91]

62- عَنْ أَنس بن مالك رَضِيَ الله عنه قال: انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وأَصْحابه إلى بَدْرٍ، حَتَّى سَبَقُوا الْمُشرِكِينَ إِلَيْها. وجاء الْمُشرِكُون... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **قُومُوا إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْض.** قَالَ عُمَيْرُ بْنُ الْحُمَامِ الأَنْصَارِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! جَنَّةٌ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ؟ قَالَ: **نَعَم!** قَالَ

---

[89] Ahmed b. Hanbel, Musned, 5/314; Hakim, Mustedrek, 2/75.

[90] Ahmed b. Hanbel, Musned, 5/299. İsnadı hasendir.

[91] Ebu Davud, 3/46; Tirmizi, 3/103; Nesai, 2/25,26; İbn Mace, 2792. Hadis sahihtir.

بَخٍ بَخٍ! فقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا يَحْمِلُكَ عَلَى قَوْلِكَ بَخٍ بَخٍ؟** قَالَ: لاَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلاَّ رَجَاءَةَ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِهَا. قَالَ: **فَإِنَّكَ مِنْ أَهْلِهَا.** فَأَخْرَجَ تَمَرَاتٍ مِنْ قَرَنِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُنَّ ثُمَّ قَالَ: إِنْ أَنَا حَيِيتُ حَتَّى آكُلَ تَمَرَاتِي هَذِهِ إِنَّهَا لَحَيَاةٌ طَوِيلَةٌ! فَرَمَى بِمَا كَانَ مَعَهُ مِنَ التَّمْرِ ثُمَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى قُتِلَ.

62. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve Ashabı Bedir’e doğru yola koyuldular ve müşriklerden önce Bedir'e vardılar. Daha sonra müşrikler de geldi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Haydi kalkın! Genişliği göklerle yer kadar olan cennete!" buyurdu. Umeyr b. Humam el-Ensari "Ya Rasulallah! Genişliği göklerle yer kadar olan cennet mi!" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet" diye buyurunca Umeyr "Hele, hele!" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Seni ‘Hele! Hele!’ demeye sevkeden nedir?" dedi. Umeyr "Hayır vallahi ya Rasulallah! Cennet ehlinden olmayı ümit etmekten başka bir şey yok!" dedi. Rasulullah "Öyleyse sen onun ehlindensin" buyurdu. Bunun üzerine Umeyr torbasından bir kaç hurma çıkararak onlardan yemeye başladı. Daha sonra "Eğer ben bu hurmaları yiyinceye kadar yaşarsam bu gerçekten uzun bir hayattır"dedi ve elindeki hurmaları attı. Sonra öldürülünceye kadar müşriklerle savaştı.”[92]

63- عَنْ سبرة بن الفاكه رَضي الله عنه قال: سَمعتُ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **إِنَّ الشَّيطَانَ قَعَدَ لاِبْنِ آدَمَ بِطُرُقِ الإِسْلاَمِ، فَقَالَ: تُسْلِمُ وَتَذَرُ دِينَكَ وَدِينَ آبَائِكَ؟ فَعَصَاهُ فَأَسْلَمَ. ثُمَّ قَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْهِجْرَةِ فَقَالَ: تُهَاجِرُ، وَتَذَرُ دَارَكَ وَأَرْضَكَ وَسَمَاءَكَ؟ فَعَصَاهُ فَهَاجَرَ ثُمَّ قَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْجِهَادِ فَقَالَ تُجَاهِدُ فَهُوَ جَهْدُ النَّفْسِ وَالْمَالِ فَتُقَاتِلُ فَتُقْتَلُ فَتُنْكَحُ الْمَرْأَةُ وَيُقْسَمُ الْمَالُ فَعَصَاهُ فَجَاهَدَ. فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَمَاتَ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ! وَإِنْ غَرِقَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ وَقَصَتْهُ دَابَّتُهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ.**

63. Sebura b. Fakîh *(radıyallahu anh)*’dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i şöyle buyururken işittiği rivayet edilmiştir: “Şeytan Ademoğlunun yolunda oturup İslam hakkında ona "Sen müslüman olup

---

[92] Müslim, 1901.

dinini ve atalarının dinini mi bırakıyorsun?" der. O müslüman olur ve günahları bağışlanır. Şeytan yine yolunda durur ve hicret hakkında "Sen hicret edip evini, barkını ve memleketini mi terkediyorsun?" der. Adam şeytana isyan eder ve hicret eder. Bundan sonra cihad hakkında "Cihad mı ediyorsun? O mal ve can cihadıdır. Bunun üzerine savaşır ve öldürülürsün. Kadının başkası ile evlenir ve malın da taksim edilir?" der. Adam buna da isyan eder ve cihad eder. Kim böyle yapar ve ölürse, onu cennete koymak Allah *(Subhanehu ve Teala)* üzerinde bir haktır. Boğulsa ya da bir hayvan tarafından öldürülse de onu cennete sokması Allah *(Subhanehu ve Teala)* üzerinde bir haktır."[93]

64- عَنْ مُحَمد بن حُبيب المصري رَضِي الله عنه، عن النَّبِي صلى الله عليه وسلم:
لاَ تَنْقَطعُ الهِجَرةُ ما قوتل الكُفار.

64. Muhammed b. Hubeyb el-Mısrî *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kafirlerle savaşıldığı sürece hicret kesilmez"[94] buyurmuştur.

İman edip cihad eden her kimse, her ne kadar kendi ülkesinde de olsa, o faziletle muhacirlere dahildir. Hicretin "muhacirlerin diyarına hicret etmek" gibi bir vucubiyeti yoktur.

İbni Ebi Şeybe, Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet eder: "Ben Allah yolunda yürümeseydim veya alnımı Allah için toprağa koymasaydım yahut iyi hurmanın devşirildiği gibi ben de güzel sözleri devşiren insanlarla oturmasaydım Allah'a kavuşmak isterdim."[95]

İbni Ebi Şeybe, Halid b. Velid *(radıyallahu anh)*'ın da şöyle dediğini rivayet eder: "Soğuğu şiddetli, dondurucu, ve sabahında düşmana saldıracağım bir seriyyenin gecesi, sevdiğim bir gelinin bana hediye edileceği ve ondan bir oğlan ile müjdeleneceğim bir geceden daha sevimlidir. Öyleyse cihad edin! Size cihadı tavsiye ediyorum."[96]

Ayrıca Halid b. Velid *(radıyallahu anh)* "Yemin olsun ki Allah yolunda cihad, beni Kuran'dan çokça engelledi"[97] demiştir.

---

93 Ahmed b. Hanbel, Musned, 3/483; Nesai, 2/21,22; Beyhaki, Şuubul İman, 2/95. Hadis sahihtir.

94 Bezzar, 2/304.

95 İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/317.

96 İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/318.

97 Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 9/350.

3. BÖLÜM

Allah Yolunda Cihad Etmek Hacdan Daha Faziletlidir

Daha önceden de zikrettiğimiz Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edilen hadiste Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Amellerin en hayırlısı nedir?" diye sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

- Allah'a ve Rasulüne iman...

- Bundan sonra nedir?

- Allah yolunda cihad...

- Bundan sonra hangisidir?

- Kabul olunmuş hacdır.[98]

Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* "Allah yolunda (yapılan) bir sefer elli hacdan daha efdaldir"[99] buyurmuştur.

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Hacca dikkat edin ve yerine getirin! O, Allah'ın emrettği salih bir ameldir. Ancak cihad hacdan daha faziletlidir."[100]

Abdurrahman b. Ganam el-Eşari'nin şöyle demiştir: "Gazveden önceki bir hac, 10 gazveden daha hayırlıdır. Ancak hacdan sonraki bir gazve seksen hacdan daha hayırlıdır."[101]

Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* ise şöyle demiştir: "Hac yapmış olanın Allah yolunda yapacağı bir gazve, on hacdan daha hayırlıdır."[102]

Dirar b. Amr şöyle demiştir: "Cihad bölgesinde ikâmetim uzun sürdü. Bu arada ben de hacca iştiyak duydum ve Beytul Haram'a yakın oturmak istedim, ardından hac için hazırlığımı yapıp kardeşlerimle vedalaşmaya geldim. İshak b. Ebi Ferve'ye de vedalaşmak için geldim. Bana:

- Ya Dırar! Nereye böyle?

- Hacca...

---

98 Buhari, (26); Müslim, (83).

99 İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/304.

100 İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/310.

101 Abdullah b. Mubarek, Cihad, 2/187.

102 İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/303.

- Cihad hakkındaki düşünceni zayıflatan nedir?

- Hayır! Sadece cihad yerinde ikametim uzadı. Haccı sevip o eve komşuluk yapmak istedim.

- Kendi sevdiğine değil, Allah'ın sevdiğine bak ya Dırar! Sen, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in o evi sadece bir defa hac ettiğini, Allah'a kavuşuncaya kadar da gaza ettiğini bilmiyor musun? Ey Dirar! Hacc ettiğinde haccın ve umrenin ecri sanadır. Ama murabıt veya mücahid olduğunda veya müslümanların namusunu koruduğunda bu evi de yüz bin defa hac edenlerin hac ve umre sevapları kadar sana da olur. Ayrıca senin için Allah'ın Adem'i yaratmasından sur'a üfürüleceği zamana kadarki mümin erkek ve kadın sayısı kadar ecir vardır. Çünkü kim son müslümana yardım ederse, evveline ve ahirine yardım etmenin ecri vardır. Yine ona Allah'ın Adem'i yaramasından sur'a üfürülünceye kadar geçmiş gelecek müşrik erkek ve kadın sayısı kadar ecir vardır. Çünkü son müşrikle cihad eden, ilk ve son müşrikle savaşmış olur. Yine onun için Allah'ın indirdiği Tevrat, İncil, Zebur ve Kuran'ın harfleri sayısı kadar ecir vardır. Çünkü sen nurunun sönmemesi için Ruhullah için cihad ediyorsun.

Ey Dırar! Nübüvvet derecesine alimlerin ve mücahidlerin derecesi gibi hiçbir kimsenin yakın olmadığını bilmiyor musun?

- Allah sana rahmet etsin bu nasıl oluyor?

- Alimler, nebilerin getirdiklerini Allah'ın arzında ve kullarında hakim kılmak görevini yaerine getirirler. İnsanları Allah'a götürürler. Mücahidler de nebilerin Rab'den getirdiklerini nurunun sönmemesi için tevhidini ikame etmek, Allah'ın kelimesinin en üstün olması, kafirlerinkinin de en aşağı olması için çaba gösterirler.

Dırar b. Amr der ki: İçimdeki hac niyetini terkettim ve Allah'a ulaşıncaya kadar cihad bölgesinde kaldım.

4. BÖLÜM

Cihada Teşvik Etmeye Dair

﴿ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴾

"Artık Allah yolunda savaş! Sen, kendinden başkası sebebiyle sorumlu tutulmazsın. Müminleri de teşvik et! Umulur ki Allah kâfirlerin gücünü kırar ve güçleriyle size zarar vermelerini önler. Allah'ın gücü daha çetin ve cezası daha şiddetlidir." (4 Nisa/84)

﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴾

"Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüze (kâfire) galip gelirler. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişiye galip gelirler. Çünkü onlar anlamayan bir topluluktur." (8 Enfal/65)

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (*) تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾

"Ey iman edenler! Acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasulune iman eder, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır." (61 Saf/10,11)

Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın "Cihadı teşvik" sünneti eskiden beri süregelmiştir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de çok sayıda ayet vardır. Sünnet-i Nebevi de bununla doludur. Elinizdeki bu kitap da cümleten onu konu ediniyor. Sahabe, Tabiin, Teba-i Tabiin ve selef imamları da Allah yolunda cihad etmeyi ve Allah'ın düşmanlarıyla savaşmayı teşvik etmekte geri durmadılar. Onlardan gelen haberler sayısızdır.

Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* der ki: "Kim kardeşini cihada teşvik ederse, onun ecrinin misli kadar kendisine de ecir vardır…" Buna Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şu hadisi delalet etmektedir:

65- عنْ أبي مسعد الأنصاري رضِي الله عنه عن رَسُول الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ دَلَّ عَلَى خَيرٍ فَلَهُ مِثْلُ أجْرٍ فاعله.

65. Ebu Mesud el-Ensari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Her kim bir hayra delalet ederse ona da hayrı yapanın ecri kadar ecir verilir"[103] buyurmuştur.

Hansa binti Amr *(radıyallahu anha)* sürekli olarak oğullarını cihada teşvik ederdi. Kendisi dört oğluyla beraber Kadisiyye savaşına katıldı. Fasih bir dille şiirler söyleyerek onları savaşa teşvik ediyor, cennete rağbetlerini arttırıyordu. O gün oğullarının hepsi şehid oldular.

İslam tarihinde cihada teşvik eden pek çok kıssa vardır. Hafız Zehebi *(rahimehullah)* "Tarihul İslam" adlı eserinde İbni Cevzi'nin torunu Ebu Muzaffer'in 607 senesinde Dımeşk camisinde oturup yeryüzünde fesad çıkaran Tatarlara karşı cihad etmek için insanları teşvik ettiğini söylemiştir. Sabıt ibn Cevzi der ki:

"Onun dersine katılanlar, yaklaşık otuz bin civarında idi. O gün öyle bir gündü ki benzeri ne Dımeşk'te ne de başka yerde görülmüştü. Tevbe edenlerin kestikleri saçtan benim yanımda oldukça çoğalmıştı. Ben de Ebu Kudame'nin, mücahidlerin atlarına bukağı yapılması için saçlarını kesen kadınla olan hikayesini anlattım. Kadın Ebu Kudame'ye "Onu Allah yolunda bukağı (atının bağı) yap!" demişti. Ben de yanımda biriken saçlardan mücahidlerin atları için bukağı yaptım. Bunlar yaklaşık üçyüz bukağı idi. İnsanlar bunu görünce feryad edip bir o kadarını daha kestiler.

Müslümanlar cihad için Dımeşk'ten yola çıktı. Kesve denilen köye vardığımızda bizimle beraber toprak gibi insan vardı. Sadece Zemleke köyünden tam teçhizatlı üç yüz kişi katılmıştı. Bunların da dışında çok insan çıktı. Bizler "Ufik" denilen yere geldik. O zaman Ferenklerden korkulacak zamandı. Nablus'a geldik. Sultan Muazzam da yola çıktı. Bizimle karşılaşınca çok sevindi. Nablus camisinde oturup saçları getirdim. Sultan Muazzam bunları aldı, yüzüne sürüp ağladı. Bizler de Frenklerin ülkesine gittik; kimi yerleri tahrib ettik, kimisini yerle bir ettik, bir grubu esir ettik, bir grubu öldürdük ve sağ-salim ülkemize döndük."

Ebu Cafer Ahmed b. Cafer b. Lebban da "Tenbihu Zevi'-Akdar Ala

---

[103] Müslim, 1893.

Mesalik'il-Ebrar" adlı kitabında cihad eden kadınlardan Ümmi İbrahim el-Haşimiyye'nin kıssasını şöyle anlatmıştır:

"Basra'da abide kadınlar vardı. Onlardan bir tanesi de Ümmü İbrahim el-Haşimiyye idi. Düşman, müslümanların sınırlarından birine saldırdı. İnsanlar cihada icabet edip koştular. Abdulvahid b. Zeyd el-Basri insanlara hitap etmek için kalktı. Onları cihada teşvik etti. Ümmü İbrahim de onun meclisinde bulunanlardandı. Abdulvahid konuşmasını uzattı. Sonra Hurilerden bahsedip onlar hakkında söylenenleri zikretti. Onların vasıfları ile ilgili şiirler okudu. İnsanlar dalgalanmaya başladı. Meclis çalkalandı. Ümmü İbrahim Abdulvahid'e şöyle dedi:

- Ey ibn Zeyd! Oğlum İbrahim'i Basra eşrafının kızları için istediklerini, benim de oğlumu onlardan esirgediğimi biliyorsun! Ancak Allah'a yemin olsun ki bu kız hoşuma gitti. Onu oğluma gelin kabul ettim. Onun güzellik ve cemalinden biraz daha bahset!

Abdulvahid ona "Yemin olsun ki eğer bunu yaparsan sen, çocuğun ve çocuğunun babası büyük bir kurtuluş ile kurtulaşa erersiniz" dedi. Sonra çocuğunu yanına çağırdı. İnsanların ortasından sıçrayan İbrahim "Buyur anacığım emrindeyim!" dedi. Ümmü İbrahim: "Oğulcuğum! Yolunda canını verip günahlardan sakınarak bu kıza zevce olarak razı oluyor musun?" deyince oğlu: "Anacığım evet vallahi hem de nasıl bir rıza ile razı oldum" dedi. Annesi: "Allah'ım bu oğlumu şu cariye ile senin yolunda canını vermek ve günahlara dönmeyi bırakmak üzere evlendirdim. Sen şahit ol! Ey merhametlilerin merhametlisi bunu benden kabul et!" diye dua etti.

Ümmü İbrahim zengin idi ve on bin dinar ile Abdulvahid'in yanına geldi ve "Ya Eba Ubeyd! İşte bu anlattığın kızın mehridir, onunla çeyizini yap ve Allah yolundaki gazileri onunla donat" deyip ayrıldı.

Oğluna iyi bir at ve güzel bir silah aldı. Abdulvahid çıkınca İbrahim de koşarak çıktı. Etrafındaki kurralar da *"Şüphesiz Allah müminlerin canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır." (9 Tevbe/111)* ayetini okuyorlardı.Ümmü İbrahim çocuğundan ayrılmak istediğinde ona kefen ve güzel koku verip "Ey oğulcuğum! Düşmanla karşılaşacağın zaman bu kefeni giy ve bu kokuyu sür! Sakın Allah kendi yolunda seni taksiratlı görmesin" dedi. Bundan sonra onu kucaklayıp bağrına bastı ve "Allah bizleri sadece kıyamet günü Arasat'ta O'nun önünde bir araya getirsin" dedi.

Abdulvahid der ki: Düşman ülkesine geldiğimizde, orduda savaş ilan

edildiğinde ve insanlar savaşmak için hareket ettiklerinde İbrahim en öndeydi ve savaşıyordu, birçok kafir öldürdü. Kafirler de toplanıp onun üzerine saldırdılar ve onu öldürdüler. Basra'ya dönmek istediğimizde arkadaşlarıma "Ümmü İbrahim'e ben güzel bir şekilde taziyesini yapmadan çocuğunun durumunu söylemeyin! Belki sabredemez ki bu durumda ecri gider" dedi. Basra'ya ulaştığımızda insanlar bizi karşılamak için çıktılar. Ümmü İbrahim de onların arasındaydı. Beni görünce: “Ya Eba Ubeyd! Hediyem kabul edildi mi? Yoksa bana geri mi çevrildi? Eğer kabul edildi ise seni tebrik edeyim, ancak geri çevrildi ise de bu duruma sabredeyim?" dedi. Dedim ki “Allah'a yemin olsun ki hediyen kabul edildi. Şüphe yok ki İbrahim dirilerle birlikte diridir ve rızıklanıyor.” Bunun üzerine secdeye kapanarak “Zannımı hüsrana uğratmayan ve kurbanımı benden kabul buyuran Allah'a hamdolsun” deyip ayrıldı.

Ertesi gün Ümmü İbrahim, Abdulvahid'in mescidine gelip “Esselamu aleyke ya Eba Ubeyd! Sana müjde!" dedi. Ebu Ubeyd: “Hayırda müjde vermeye devam mı ediyorsun?" deyince “Dün gece oğlum İbrahim'i güzel bir bahçede gördüm. Üzerinde yeşil bir kubbe vardı. İnciden bir yatak üzerindeydi. Kafasında bir taç vardı ve şöyle diyordu: Anacığım sana müjdeler olsun, mehir kabul olundu ve gelin zifafa girdi.”

5. BÖLÜM

Cihadda Öne Geçmek ve Bu Hususta Yarışmak

﴿سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾

“Rabbinizden bir mağfirete; Allah'a ve Rasulune iman edenler için hazırlanmış genişliği gökle yerin genişliği kadar olan cennete koşuşun!” (57 Hadid/21)

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

“Öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya! İşte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur.” (9 Tevbe/100)

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (*) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (*) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾

“Hayırda önde olanlar, ecirde de öndedirler. İşte bunlar, Naîm cennetlerinde Allah'a en yakın olanlardır.” (56 Vakıa/10-12)

Osman b. Ebi Şevde der ki: Bize *“Hayırda önde olanlar, ecirde de öndedirler”* ayetinin manasının “Allah yolunda cihada ve namaza ilk olarak çıkanlar” olduğuna dair bilgi ulaşmıştır.

Osman b. Ebi Şevde Tabiinin imamlarından ve yine onların savaşçılarındandır. Kendisine “Acaba bu yıl da savaşa çıkacak mısın?” denildiğinde “Bu yıl savaşa çıkmasam ve yüz bin dinar kazansam buna hiç sevinmem” demiştir.

6. BÖLÜM

Allah Yolunda Sabah ve Akşam Seferlerinin Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmaktadır:

﴿وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"Yaptıklarının karşılığını en güzel şekilde kendilerine vermek üzere, az veya çok sarfettikleri her şey, yürüdükleri her yol, onlar için yazılır. (9 Tevbe/121)

66- عَنْ أَنس بن مالِك رضي الله عنه أن رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **لَرَوْحةٌ أو غَدْوَةٌ في سَبِيلِ اللَّهِ ، أَوْ غَدْوَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيا وَما فِيهَا ، ولَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ من الْجَنَّةِ أَوْ مَوْضِعُ قَيْدِ سَوْطِه خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيا وَما فِيهَا، ولَوْ أَنَّ امرأة مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ اطلعت إِلى أَهْلِ الأَرْضِ لأَضَاءَتْ ما بَيْنَهُما ولَمَلأَتْهُ رِيحاً ، ولَنَصِيفُها على رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيا وَما فِيهَا.**

66. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda bir sabah veya akşam seferi dünyadan ve içindekilerinden daha hayırlıdır. Birinizin cennetteki bir kamçılık yeri dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Cennet ehlinden bir kadın dünya ehline görünse doğu ile batı arasını aydınlatır ve onu güzel kokuyla doldurur. Onun başı üzerindeki örtüsü dünya ve içindekilerinden daha hayırlıdır."[104]

Hadiste geçen gadve, bir defa gitmek, ravha ise bir defa gelmektir.

İmam Nevevi, Sahih-i Müslim şerhinde şöyle demiştir:

"Gadve; günün başlangıcından güneşin zevalına kadar ki sefer, ravha ise güneşin zevalinden akşama kadarki seferdir. Yani bu gadve ve ravha zamanıyla sevap hasıl olur. Aslında sevap sadece beldesindeki sabah-akşam vakitleriyle sınırlandırılamaz.

Allah yolunda sabah ve akşam seferleri ile sevapları, dünyanın tüm nimetlerinden daha hayırlıdır. Düşün ki bir insan onların tümüne malik

---

[104] Buhari, 2796; Müslim, 1880.

ve onlardan yararlanıyor. Hiç şüphesiz dünya fani, ahiret ise bakidir."[105]

67- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: لَرَوْحَة فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَوْ غَدْوَةٌ خَيْرٌ مِما تطلُع عَلَيهِ الشَّمسُ وتغرب، ولَقَابُ قَوْسٍ فِي الجنة خَيْرٌ مِما تطلُع عَلَيهِ الشَّمسُ وتغرب

67. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Allah yolunda bir sabah veya akşam seferi, güneşin üzerinde doğup battığı her şeyden daha hayırlıdır. Cennette yayın kabzası ile ucu arasındaki mesafe de güneşin üzerine doğup battığı her şeyden daha hayırlıdır."[106]

68-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: تَضَمَّنَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِى سَبِيلِهِ لاَ يُخْرِجُهُ إِلاَّ جِهَادًا فِى سَبِيلِى وَإِيمَانًا بِى وَتَصْدِيقًا بِرُسُلِى فَهُوَ عَلَىَّ ضَامِنٌ أَنْ أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ أَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِى خَرَجَ مِنْهُ نَائِلاً مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا مِنْ كَلْمٍ يُكْلَمُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ إِلاَّ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهِ حِينَ كُلِمَ لَوْنُهُ لَوْنُ دَمٍ وَرِيحُهُ مِسْكٌ.

وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْلاَ أَنْ يَشُقَّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ مَا قَعَدْتُ خِلاَفَ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَبَدًا وَلَكِنْ لاَ أَجِدُ سَعَةً فَأَحْمِلَهُمْ وَلاَ يَجِدُونَ سَعَةً وَيَشُقُّ عَلَيْهِمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّى.

وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّى أَغْزُو فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ.

68. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Allah, kendi yolunda cihad etmek için yola çıkana "Kim sırf benim yolumda, bana iman ederek ve rasullerimi tasdik ederek çıkarsa, onu cennete koymayı ya da çıktığı evine bir çok sevaplar veya ganimetler elde ederek döndürmeyi garanti ederim" diye garanti verdi.

---

[105] Şerhu Nevevi ala Sahih-i Müslim, 13/26,27.

[106] Buhari, 2793.

Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, herhangi bir kimse Allah yolunda yaralanırsa, kıyamet gününde yaralandığı gündeki haliyle gelir. Rengi kan renginde, kokusu da misk kokusu gibidir.

Muhammed'in canını elinde bulundurana yemin ederim ki, müslümanlara meşakkat vermeyecek olsam, Allah yolunda gazveye çıkan hiçbir seriyyeden geri kalmazdım. Ancak onları hayvana bindirecek imkan bulamıyorum. Onlar da beni takibe imkan bulamıyorlar. Benden geri kalmak da onlara zor geliyor.

Muhammed'in canını elinde bulundurana yemin ederim ki, Allah yolunda harbe çıkıp ödürülmeyi, sonra yine çıkıp öldürülmeyi, sonra yine çıkıp öldürülmeyi ne kadar isterdim."[107]

69- عَنْ سَعْدِ بن أبي وقاص رضي الله عنه قَالَ: أَنَّ رَجُلاً جَاءَ إِلَى الصَّلاَةِ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي بِنَا فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى الصَّفِّ قَالَ: اللَّهُمَّ آتِنِي أَفْضَلَ مَا تُؤْتِي عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ! فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الصَّلاَةَ قَالَ: مَنِ الْمُتَكَلِّمُ آنِفًا؟ قَالَ الرَّجُلُ: أَنَا، قَالَ: **إِذَنْ يُعْقَرُ جَوَادُكَ، وَتُسْتَشْهَدُ فِي سَبِيلِ اللهِ.**

69. Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bize namaz kıldırırken adamın biri geldi. Namaz safına durdu ve "Allahım! Salih kullarına verdiğin en faziletli şey ne ise bana da ondan ver" diye dua etti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* namazını bitirince "Az önce konuşan kim idi?" buyurdu. Adam "Bendim" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Öyleyse cömertliğini artır ve Allah yolunda şehid olmaya gayret et!" buyurdu."[108]

İbnu Asakir Abdullah b. Muhayriz'den[109] şöyle rivayet etmiştir:

"Kendisi ve babası, Dımeşk'ten Rumlara karşı çıkarılan orduya katılmıştı. Muhayriz yazın gönderilen bu orduda iken çok kötü hastalanmıştı. Oğluna "Oğulcuğum! Beni taşı ve Rum toprağına götür!" dedi. Oğlu onu taşırken Muhayriz sürekli olarak "Oğulcuğum beni çabuk Rum toprağına ulaştır" diyordu. Abdullah "Babacığım sen hastasın" dediğinde

---

107 Müslim, 1876.

108 Keşful Estâr, 2/281.

109 Muhayriz, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabındandır. Oğlu Abdullah da tabiinin ileri gelenlerindendir.

ise “Oğulcuğum ecelimin bana Rum toprağında yetişmesini istiyorum" dedi. Oğlu onu götürürken Humus yakınlarında vefat etti.”

Hafız ibn Zehebi, Huseyn b. Cundeb’ten şöyle rivayet etmiştir: Müslüman ordusu Muaviye *(radıyallahu anh)* zamanında Konstantiniye’ye Rumlara karşı gazveye çıktı. Daha sonra ordu oradan Mısır’a geldi. O gün Konstantiniye’de bulunanlardan bazıları bana şunu anlattılar: “Düşmanlarının kendilerini görecekleri şekilde gazalarını bitirince ve Ebu Eyyub el-Ensari *(radıyallahu anh)*’a ölüm yaklaşınca etrafındakileri toplayıp "Canımı verdiğimde beni de atınıza bindirin ve düşmana doğru son noktaya kadar saldırın. Orada bir kabir kazıp beni defnedin ve kabrimi yerle bir seviyede yapın ki tanınamayıncaya kadar atlar ve insanlar üzerinden geçsin" dedi.”

İbnu Asakir Said b. Abdulaziz'den şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Ebu Müslim el-Havlani Muaviye *(radıyallahu anh)* döneminde Rum topraklarında humma hastalığı sebebiyle vefat etti. Ölüm döşeğinde iken Beşr b. Ertât *(radıyallahu anh)*’a şöyle dedi:

- Eğer ben ölürsem seninle birlikte olan müslümanlardan ölenlere beni emir tayin et! Onlar içinde bana bir sancak bağla! Kabrimi düşmana doğru en son noktaya yapın! Kıyamet günü onların sancağıyla gelmeyi umuyorum.”

7. BÖLÜM

Allah Yolunda Ayakların Tozlanmasının Fazileti

70- عَنْ عبد الرَّحمان بن جبر رضى الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ.**

70. Abdurrahman b. Cebir *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda ayakları tozlanan kişiyi Allah *(Subhanehu ve Teala)* ateşe haram kılar."[110]

İmam Buhari'nin diğer rivayetinde "Allah yolunda (her iki) ayağı tozlanan kula ateş dokunmaz" şeklindedir.

71- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **لاَ يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى يَعُودَ اللَّبَنُ فِى الضَّرْعِ وَلاَ يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَدُخَانُ جَهَنَّم في منخري مسلمٍ أبداً.**

71. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah'ın azabından korktuğu için ağlayan bir kimse sağılan süt tekrar memeye dönmedikçe Cehennem ateşine girmeyecektir. Allah yolunda cihad eden bir kimseye bulaşan toz ve toprakla Cehennem dumanı asla bir araya gelmez."[111]

72- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لاَ يَجْتَمِعَانِ فِى النَّارِ اجتماعاً يَضُرُّ أحدهما الآخر: مُسْلِمٌ قَتَلَ كَافِرًا. ثُمَّ سَدَّدَ مسلِمٌ وَقَارَبَ. وَلاَ يَجْتَمِعَانِ فِى جَوْفِ عبد: غُبَارٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَدخانُ جَهَنَّم. وَلاَ يَجْتَمِعَانِ فِى قَلْبِ عَبْدٍ: الإِيمَانُ وَالشُّحّ.**

72. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Birbirine zarar veren iki şey cehennemde bir araya gelmez. Allah yolunda kafir öldüren, sonra doğruluktan ayrılmayan müslüman ile kafir cehnnemde bir araya gelmez. Müminin içinde Allah yolunda yutulan tozla cehennem soluğu bir araya gelmez. Mümin bir kulun kalbinde imanla haset bir araya

---

[110] Buhari, 907.

[111] Nesai, 6/12; Tirmizi, 1633; Hakim, 4/260. Hadis sahihtir.

gelmez”[112] buyurmuştur.

Abdullah b. Mübarek *(rahimehullah)* ölümünden sonra rüyada görülmüş ve "Sana nasıl muamelede bulunuldu" diye sorulmuş, o da "Bağışlandım" demiştir. Kendisine "İnsanlar arasında yaydığın ilmin ile mi bağışlandın?" diye sorulunca "Hayır! Hayır! Allah yolunda burnuma giren tozlardan dolayı bağışlandım" demiştir.”

73. İbnu Hibban, Abdullah b. Mubarek ve Beyhaki, Ebu Musabbih el-Mukrai'den rivayet etmişlerdir: “Biz Rum toprağında başımızda Malik b. Abdullah el-Haşimi'nin olduğu bir grup ile dolaşırken Malik, Cabir b. Abdullah'a uğradı. Cabir kendisine ait katırı yularından çekip yürüyordu. Malik ona “Ey Eba Abdullah bineğine bin! Allah sana bineceğin bir binek nasip etmiş” deyince Cabir:

“Bineğim uygun ve ben kavmimden de müstağniyim. Ancak ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "Allah yolunda ayakları tozlanan kişiyi Allah ateşe haram kılar" buyurduğunu duydum ve onun için yürüyorum” dedi. Malik onun bu cevabını çok beğendi ve onunla birlikte yürümeye başladı. Onun bu cevabını herkese işittirmek için de yüksek sesle “Ey Eba Abdullah bineğine bin! Allah sana bineceğin bir binek nasip etmiş” dedi. Cabir, Malik'in maksadını anladı ve yüksek sesle “Bineğim uygun ve ben kavmimden de müstağniyim. Ancak ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "Allah yolunda ayakları tozlanan kişiyi Allah ateşe haram kılar" buyurduğunu duydum ve onun için yürüyorum” dedi. İnsanlar bineklerinin üzerinden çabucak inmeye başladılar. O güne dek bu kadar insanın birlikte yürüdüğünü hiç görmemiştim.”[113]

Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)* ayaklarının Allah yolunda tozlanması için cihad esnasında bineğine binmeyip de yürümeyi tercih etmiştir. O böyle yapmakla büyük ecre nail olmayı murad etmiştir. Bu sebepten dolayı bazı alimler Allah yolunda ağza ve burna kaçan tozu defetmek için tükürmeyi veya sümkürmeyi kerih görmüşlerdir. Tıpkı bazı alimlerin oruçlunun zeval vaktinden sonra misvak kullanmasını kerih gördükleri gibi... Hakkında varid olan bir nehiyden dolayı değil de, Allah indinde kokusu misk kokusundan daha sevimli olan ağız kokusunu

---

[112] Müslim, 1891; Nesai, 6/12.

[113] Beyhaki, 9/162; Abdullah b. Mubarek, Cihad, 1/77,78; Mevaridu ez-Zaman, 382. Hadis sahihtir.

giderici olduğundandır. O zaman tozdan sakınmak için tükürmek (kerahiyet bakımından) daha evladır. Çünkü misvak en faziletli ve en müekked sünnetlerdendir. Ancak merğub olan bu eseri (kokuyu) gidermesinden dolayı mekruh oluyorsa neden sünnet ve müstehap olmayan tükürme mekruh olmasın. Çünkü bu tükürme ateşe haram olmaya sebep olan tozu engelliyor. Yine de en iyi bilen Allah'tır.

74- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضى الله عنه قَالَ: كُنَّا يَوْمَ بَدْرٍ كُلُّ ثَلاثَةٍ عَلَى بَعِيرٍ فَكَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَأَبُو لُبَابَةَ زَمِيلَيِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَكَانَ إِذَا كَانَتْ عُقْبَةُ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالا: يَا رَسُولَ اللهِ! ارْكَبْ نَحْنُ نَمْشِي عَنْكَ فَقَالَ: **مَا أَنْتُمَا بِأَقْوَى مِنِّي، وَلاَ أَنَا بِأَغْنَى، عَنِ الأَجْرِ مِنْكُمَا!**

74. Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Bedir günü biz, bir deveye nöbetleşe üç kişi biniyorduk. Ebu Lübabe ve Ali b. Ebi Talib, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile aynı deveyi paylaşıyorlardı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in yürüme sırası geldiğinde her ikisi de "Ey Allah'ın Rasulu! Senin yerine biz yürüyelim" dediler. Ancak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bunu kabul etmedi ve şöyle buyurdu:

- Ne ikiniz benden daha kuvvetlisiniz ne de ben, ecir hususunda ikinizden zenginim.”[114]

---

[114] Hakim, Mustedrek, 2/91. Hadis hasendir.

8. BÖLÜM

Deniz Gazvesinin Kara Gazvesine Üstünlüğü

75- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ. فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ. فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ ثُمَّ جَلَسَتْ تَفْلِى رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ: مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: **نَاسٌ مِنْ أُمَّتِى عُرِضُوا عَلَىَّ غُزَاةً فِى سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الأَسِرَّةِ.** قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِى مِنْهُمْ. فَدَعَا لَهَا ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ: مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: **نَاسٌ مِنْ أُمَّتِى عُرِضُوا عَلَىَّ غُزَاةً فِى سَبِيلِ اللَّهِ**. كَمَا قَالَ فِى الأُولَى قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِى مِنْهُمْ. قَالَ: **أَنْتِ مِنَ الأَوَّلِينَ.** فَرَكِبَتْ أُمُّ حَرَامٍ بِنْتُ مِلْحَانَ الْبَحْرَ فِى زَمَنِ مُعَاوِيَةَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ.

75. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Bir gün Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Teyzem Ümmü Haram binti Milhan'ın evine gitti, bir yere yaslanıp uyudu. Az sonra gülümseyerek uyandı. Ümmü Haram: "Ya Rasulallah, neden tebessüm ettiniz?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Rüyamda ümmetimden bazılarının yeşil deniz üstünde padişahların tahtlara kuruldukları gibi gemilere binerek Allah yolunda gazaya gittikleri gösterildi. Ona gülümsüyorum" buyurdu. Teyzem Ümmü Haram "Ya Rasulallah! Benim de onlardan biri olmam için dua buyurun" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Allah'ım! Ümmü Haram'ı da onlardan eyle!" diye dua etti. Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* başını yastığa koyarak bir süre daha uyudu. Yine gülümseyerek uyandı. Ümmü Haram: "Ya Rasulallah, neden tebessüm ettiniz?" diye sorduğunda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bu defa da kara

vasıtaları üzerinde ihtişamlı bir şekilde cihada gittikleri gösterildi" diyerek cevap verdi. Teyzem "Beni de onlardan kılması için Allah'a dua buyurun" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Sen öncekilerdensin" buyurdu.

Hicretin 27. yılında Osman *(radıyallahu anh)*'ın hilafeti devrinde Şam valisi Muâviye, Rumların elinde bulunan Kıbrıs adasını almak için bir donanma hazırlatır. Ümmü Haram da bu gazaya iştirak eder. Denizden karaya çıktığında bindiği hayvanın ürkmesi sonucu düşerek vefat etmiştir."[115]

İmam Nevevi, Şerhul Müslim'de şöyle demiştir: "Alimler Ümmü Haram'ın Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in mahremi olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Zira Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun yanına girmiş ve uyumuştur. Ümmü Haram da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e yemek vermiş ve başını taramıştır. Alimlerden bazıları Ümmü Haram'ın Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in süt teyzesi olduğunu söylemişlerdir."[116]

76- عَنْ أُحَرام بنت مِلحان قالت: سَمِعَت النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا.** قُلْتُ: يا رَسُولَ اللَّهِ أَنا مِنْهم؟ قَالَ: **أَنْتِ مِنْهم.** ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: **أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ.** قُلْتُ: أَنا مِنْهم يا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: **لاَ، أَنْتِ مِنَ الأولين.**

76. Buhari, Ümmü Haram binti Milhan *(radıyallahu anha)*'dan şöyle rivayet etmiştir: **"**Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Ümmetimden denizde savaşacak ilk orduya icabet edilmiştir" buyurduğunu işitince "Ey Allah'ın Rasulu! Ben de onlardan mıyım?" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet, sen onlardansın" buyurdu. Daha sonra "Kayser'in şehrine gaza edecek ümmetimden ilk ordu bağışlanmıştır" buyurunca "Ey Allah'ın Rasulu! Ben de onlardan mıyım?" diye sordum. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Hayır! Sen öncekilerdensin" buyurdu."[117]

Denizde ilk olarak gaza yapan Osman *(radıyallahu anh)* döneminde Şam Valisi olan Muaviye *(radıyallahu anh)*'dır. Kıbrıs'a gaza için Ubade b. Samit *(radıyallahu anh)* ve beraberinde eşi Ümmü Haram da çıktı.

---

[115] Buhari, 2788; Müslim, 1912.

[116] Şerhu Nevevi ala Sahih-i Müslim, 13/57.

[117] Buhari, 2924.

Müslümanlar Kıbrıs'ı fethettiğinde Ümmü Haram'a binmesi için bir at yaklaştırıldı. Ancak at onu düşürdü ve boynu kırıldı. Cenazesi Kıbrıs'a defnedildi.

Emir'ul Müminin Süleyman b. Abdülmelik döneminde Müslümanlar Rumların başkenti olan Kostantiniye'ye hem denizden hem de karadan ordular hazırlayarak gazveye çıktı. Şam ve Cezire ehline karşı yalaşık iki yüz yirmi bin kişi ile savaştı. Mısır ve Mağrib ehli ile bin yelkenli gemi ile savaştılar. Bunların komutanı Amr b. Hubeyri idi. Tümünün komutanı ise Mesleme b. Abdülmelik idi. Müslümanlar Kostantiniyye'yi otuz ay muhasara etti. Öyleki insanlar kışlada zaruretten dolayı leş ve artıkları yemeye başladılar. Ömer b. Abdülaziz halife olunca onların oradan ayrılmalarına izin verdi.[118]

Hayy el-Muafiri'den şöyle dediği nakledilmiştir:

"Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)* ile İskenderiyye deniz feneri yanında gemiler düşmana doğru yönelip hareket edince oturuyorduk. Abdullah b. Amr şöyle dedi:

- Ey Mesleme! Bu mücahidlerin günahları nerede?

- Günahları boyunlarında...

- Kesinlikle hayır! Nefsim elinde olana yemin olsun ki onlar günahlarını şu çölde arkalarında bıraktılar.

Ayrıca Abdullah b. Amr'ın "Benim için denizde bir defa gaza yapmak, Allah yolunda makbul bir yığın malı infak etmekten daha sevimlidir" dediği rivayet edilmiştir.

Heyseme der ki: "Bizim yanımızda Trablustan ismi Asım olan bir zat vardı. Pek çok deniz gazvesine katılmıştı. O vefat ettikten sonra onu rüyamda gördüm ve "Allah *(Subhanehu ve Teala)* sana nasıl muamele etti?" diye sordum. "Denizde yaptığım pek çok cihadımdan dolayı geniş bir rahmete ve yüce bir cennete nail oldum" dedi."

Kadı Ebubekir b. el-Arabi der ki: "Kim yalnız Allah'ın fail olduğuna ve O'nunla beraber başka faillerin olmadığına kesin olarak inanıyor, sebeplerin zayıf olduklarına ve Allah'a tevekkülün, işleri O'na havale etmenin gerekliliğine kanaat getiriyorsa deniz gazvesine çıksın!"

İbnu Kudame "el-Muğni" adlı eserinde şöyle demiştir: "Denizdeki gaza, karadaki gazadan daha hayırlıdır. Çünkü o meşakkatli ve daha

---

[118] Tarihul Ümemi vel-Muluk, Taberi, 5/291-293.

tehlikelidir. Çünkü onda kişi düşman tehlikesiyle ve boğulma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ayrıca mucahid ancak arkadaşlarıyla kaçabilir."

Deniz güven verdiği zaman cihad, hac ve başka şeyler için deniz yolculuğu yapmak caizdir. Fakat denizin güven vermediği ve fırtınalı olduğu zamanlarda deniz yolculuğu caiz değildir, faili asilerden sayılır.

77- عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ قَالَ: كُنَّا بِفَارِسَ وَعَلَيْنَا أَمِيرٌ، هو زهير بن عبد الله، فأبصر إنساناً فوق بيت أو إجار ليس حوله شئ! فقال لي: سمعت في هذا شيئاً؟ قلت: لا. قال: حَدَّثَنِي رَجُلٌ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ بَاتَ فَوْقَ إِجَّارٍ أَوْ فَوْقَ بَيْتٍ لَيْسَ حَوْلَهُ شَيْءٌ يدفع رجله، فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ. وَمَنْ رَكِبَ الْبَحْرَ بَعْدَ مَا يَرْتَجُّ فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ.**

77. Ebu Ümran el-Cuveni'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir. "Bizler Fars bölgesindeydik. Başımızda Zübeyr b. Abdullah emir idi. Bize etrafında bir şey olmayan bir evin üstünde duran bir adamı gösterdi ve "Bu konuda bir şey duydun mu?" diye sordu. "Hayır" dedim. O: "Bir adam bana Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Kim ki damda veya etrafı olmayan bir evin üstünde gecelerse zimmet ondan beri olur. Kim de deniz dalgalandıktan sonra denize çıkarsa zimmet ondan beri olur" buyurduğunu söyledi"dedi."[119]

78- عَنْ أنس بن مالك رضي الله عنه قال: صَبَحَ رسول الله صلى الله عليه و سلم خيبر بكرة، وقد خرجوا بالمساحي! فلما نَظَروا إلى رسول الله صلى الله عليه و سلم جاءوا يسعون إلى الحصن، قَالُوا: مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ! فرفع رسول الله صلى الله عليه و سلم رأسه ثمَّ قال: **اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ، فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ.**

78. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hayber'e sabah erkenden vardı. Hayber ehli kürekleriyle tarlaya çıkıyorlardı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i görünce kalelerine koşmaya başladılar ve "İşte Muhammed ve ordusu" dediler.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* başını kaldırıp "Allahu ekber!

---

[119] Ahmed b. Hanbel, Musned, 5/79; Said b. Mansur, Sunen, 2/162.

Hayber harap oldu. Şüphesiz biz bir kavmin sahasına indiğimiz zaman, uyarılanların sabahı ne kötü olur"[120] buyurdu.

Eşheb b. Abdulaziz dedi ki: "İmam Malik'e, düşman karşısında veya düşman olmaksızın deniz sahilinde yüksek sesle tekbir getirmeyi sordum. Mekruh mu? Yoksa adam sesini kendisinin duyabileceği kadar mı yükseltecek? Malik *(rahimehullah)* şöyle cevap verdi:

"Düşman olmasa da sahilde tekbir getirmede bir beis yoktur. Ancak sesini yükselterek insanların namaz ve kıraatlerine engel olup onlara eziyet etmeyi de doğru görmüyorum.

Leys b. Sa'd "Geçmişte savaşlarda ve gece seferlerinde tekbir getirirlerdi. Bununla bekçilikte kuvvet alıyorlardı. Şu günler gelmeden kimsenin bunu ayıpladığını görmedim" demiştir.

[120] Buhari,3647; Müslim, 1365.

9. BÖLÜM

Allah Yolunda İnfak Etmenin Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

"Allah'a karşılığını çok artırma ile kat kat artıracağı güzel bir borcu verecek olan kimdir? Allah, daraltır ve genişletir ve siz O'na döndürüleceksiniz." (2 Bakara/245)

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِئَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

"Mallarını Allah yolunda infak edenlerin örneği yedi başak bitiren, her bir başakta yüz tane bulunan bir tek tanenin örneği gibidir. Allah, dilediğine kat kat artırır Allah (ihsanı) bol olandır, bilendir." (2 Bakara/261)

79- عن خريم بن فاتك الاسدي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ أَنْفَقَ نَفَقَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كُتِبَتْ لَهُ بِسَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ.**

79. Harim b. Fâtik el-Esedi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kim Allah yolunda bir infakta bulunursa ona yedi yüz kat olarak sevap yazılır."[121]

80- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ بِنَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ فَقَالَ: هَذِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُ مِائَةِ نَاقَةٍ كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ.**

80. Ebu Mesud el-Ensari *(radıyallahu anh)*'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Bir adam yularlanmış dişi bir deve ile gelerek "Bu deve Allah yolunda sadakadır" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onun sebebi ile kıyamet gününde hepsi yularlı yedi yüz deve

---

[121] Tirmizi, 3/90; Nesai, 6/49; Hakim, 2/87. Hadis sahihtir.

sana verilecek!" buyurdu.

"Onun sebebi ile kıyamet gününde hepsi yularlı yedi yüz deve sana verilecek!" sözü ya "Yedi yüz devenin ecri sana verilecektir" manasına gelmektedir ya da söz zahiri üzere olur ki o zaman mana "Sana cennette yedi yüz deve vardır ve her biri yularlıdır. Onlardan dilediğine binip gezersin" manasına gelmektedir.

81- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ نُودِىَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ ، هَذَا خَيْرٌ فتعال! فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلاَةِ دُعِىَ مِنْ بَابِ الصَّلاَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِىَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِىَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِىَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ** فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رضى الله عنه: بِأَبِى أَنْتَ وَأُمِّى يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا عَلَى مَنْ دُعِىَ مِنْ تِلْكَ الأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ، فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الأَبْوَابِ كُلِّهَا قَالَ: **نَعَمْ، وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.**

81. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kim Allah yolunda malından bir çift infak ederse cennette kendisine "Ey Allah'ın kulu bu hayrındır!" diye nida olunacak. Namaz kılanlardan olan namaz kapısından, cihad ehlinden olan cihad kapısından, sadaka ehlinden olan sadaka kapısından ve oruç ehlinden olan da Reyyan kapısından çağrılacaktır."

Bunun üzerine Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* şöyle dedi: "Anam babam sana feda olsun bir kimsenin bu kapıların hepsinden çağrılması mümkün müdür?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet! Ümit ederim ki sen onlardansın" buyurdu."[122]

82-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّه سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يقول: **مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ دَعَاهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ كُلُّ خَزَنَةِ بَابٍ أَىْ فُلْ هَلُمَّ.** فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَلِكَ الَّذِى لاَ تَوَى عَلَيْهِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **إِنِّى لأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.**

82. Müslim'in yine Ebu Hureyre'den naklettiği diğer bir rivayette

[122] Buhari, 1897; Müslim, 1027.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Elinin malik olduğu şeyden kim Allah yolunda çiften birini infak ederse cennetin bekçilerinin tümü "Ey müslüman bu (daha) hayırdır buraya gel" diye nida ederler” buyurmuştur. Bunun üzerine Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* "Ey Allah'ın Rasulü! Hiç şüphesiz bu adam helak olmaz" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Ben senin onlardan olmanı ümit ediyorum" buyurmuştur.”[123]

83. Ahnef’in amcası Sa'saa b. Muaviye *(radıyallahu anhuma)*’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Ebu Zer'e gittim. Fakat onu evinde bulamadım. Beni, boynunda ehli için su doldurduğu tulumu ile devesini sürerken karşıladı. Ona dedim ki:

- Ebu Zer sen misin?

- Onun ehli ona öyle derler.

- Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den işittiğin bir hadisi bana söyle de umulur ki Allah beni onunla faydalandırır.

- Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "Kim malından bir çifti Allah yolunda infak ederse cennet bekçileri ona koşarlar" buyurduğunu işittim.

- Malından bir çiftin manası nedir?

- Atlarından iki at, develerinden iki deve demektir.[124]

84- عَنْ ثَوْبَانَ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ دِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَابَّتِهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ .**

84. Sevban *(radıyallahu anh)*’dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Kişinin harcadığı en hayırlı dinar, çoluk-çocuğuna harcadığı dinardır. Sonra Allah yolunda bineğine harcadığı, sonra Allah yolunda arkadaşlarına harcadığı dinardır.”[125]

Zuhri der ki: "Abdurrahman b. Avf, Bedir'den geri kalanların her birine yedi yüz dinar verilmesini vasiyyet etti. Onlar yüz kişiydiler ve içlerinde Osman b. Afvan da vardı. Kendisi o zaman Müslümanların

---

[123] Müslim, 1027.

[124] Nesai, 6/48; Hakim, 2/86. İsnadı sahihtir.

[125] Müslim, 994.

halifesiydi. Gerçekten de Abdurrahman b. Avf'ın malı helal ve bereketli idi."

Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* az miktardaki sadakayı da kabul eder. Sadaka veren kimsenin Allah yolunda verdiği sadakayı küçük görmesi doğru değildir.

85- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: **لاَ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ.**

85. Ebu Zer Gıffari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Sakın verdiğin sadakayı küçük görme! Velev ki din kardeşini güler yüzle karşılamak bile olsa..."[126] buyurmuştur.

Müslümanın elinde bulunan hayrı asla küçümsememesi gerekir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* nice küçük ve yerine getirilmesi kolay olan ameli, sahibinin salih niyetinden dolayı bereketlendirmiştir.

Mücahidlerin emiri Ukbe b. Nafi el-Fehri *(rahimehullah)* kendisine sunulan Allah yolundaki sadakaları ne kadar az olursa olsun kabul etmiştir. Kadının biri kendisine Allah yolunda harcaması için bir ip yumağı getirmiş ve o, bu hediyeyi memnuniyetle kabul etmiştir. Yine aynı şekilde kendisine bir dinarın üçte biri verilmiş ve onu da kabul etmiştir. Kendisine "Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* seni bundan zengin kılmıştır" denildiğinde şöyle cevap vermiştir: "Evet! Allah *(Subhanehu ve Teala)* beni bu sadakalara muhtaç olmayacak şekilde zengin kıldı. Ancak ben bunu onlardan alırım, Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara ecir verir. Biz de onlara veririz ki bu takdirde Allah bize ecir verir."

Allah ona rahmet etsin ne kadar da doğru söylemiş. Gerçek şu ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* asla zulmetmez. Zerre kadar bir iyilik olursa onu kat kat kılar ve kendi katından pek büyük bir ecir verir.

Ebu Kudame'nin saç örgüsünü Allah yolunda at için bukağı yapan kadınla olan kıssası meşhurdur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şehri Medine'de Ebu Kudame eş-Şami adında bir zat vardı. Allah *(Subhanehu ve Teala)* ona kendi yolunda cihad etmeyi ve Rum topraklarında savaşmayı sevdirmişti. Bir gün Rasulullah *(sallallahu aleyhi*

---

[126] Müslim, 2626.

ve sellem)'in mescidinde oturmuş dostlarıyla sohbet ediyordu. Ona "Ey Ebu Kudame! Cihad hususunda gördüğün en acaip şeyden bahset!" dediler. O da "Peki!" dedi ve anlatmaya başladı...

Yılın birinde Rakka'ya gidip silahımı taşıyacak bir deve satın almayı istiyordum. Kadının biri yanıma gelip şöyle dedi:

- Ey Ebu Kudame! Cihaddan bahsettiğini ve ona teşvik ettiğini duydum. Şu bir gerçek ki başka kadınlara nasip olmayan bir saç bana nasip olmuştur. Onu kesip at için bukağı yaptım. Ona hiç kimsenin bakmaması için de toprağa sürdüm. Onu yanına almanı istiyorum. Kafirlerin ülkesine vardığında kahramanlar hücum ettiğinde, oklar atıldığında, kılıçlar çekildiğinde, mızraklar doğrultulduğunda eğer ona ihtiyacın olursa sen al yoksa ihtiyacı olan birine ver de o, Allah yolunda tozlansın. Ben dul bir kadınım. Benim kocam ve aşiretim vardı ama tümü Allah yolunda öldürüldüler. Eğer bana cihad düşseydi hiç durmaz hemen cihada koşardım.

Bana bukağıyı uzattı ve şöyle dedi:

- Ey Ebu Kudame şunu iyi bil ki kocam öldürüldüğünde geride gençlerin en yakışıklılarından birini bıraktı. O, Kuran'ı, biniciliği ve ok atmayı öğrendi. Geceleri kaim, gündüzleri oruçludur. Yaşı onbeştir. O şu anda babasının kendisine bıraktığı çiftliktedir. Sen sefere çıkmadan önce yanına gelebilir. Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya hediye olarak onu seninle gönderiyorum. Allah aşkına istediğim bu sevaptan beni mahrum etme!

Bukağıyı aldım ve baktım ki saçlarının örgüsüdür. Kadın "Eşyalarının içine koy da onu göreyim ve kalbim mutmain olsun" dedi. Onu eşyalarımın içine koydum ve Rakka'dan arkadaşlarımla birlikte yola çıktım. Mesleme b. Abdulmelik'in kalesine vardığımızda arkamızdan bir süvari "Ey Ebu Kudame! Allah sana rahmet etsin beni bekle!" diye seslendi. Arkadaşlarıma "Siz ilerleyin ben şuna bakayım. Acaba kimdir?" dedim. Süvari yanıma yaklaşıp bana sarıldı ve şöyle dedi:

- Beni senin beraberliğinden mahrum bırakmayan ve eliboş olarak çevirmeyen Allah'a hamd olsun!

- Dostum yüzünü bir aç! Eğer senin savaşman gerekiyorsa bizimle yürümeni isterim yok eğer sana savaş düşmüyorsa geri çeviririm.

Yüzünü açtı... Yüzü bedir gecesindeki ay gibi parlıyordu. Onun üzerinde rahat yaşamın izleri vardı. Babasının olup olmadığını sorduğumda bana şöyle dedi:

- Hayır! O Allah yolunda şehid oldu. Bilakis seninle çıkıp babamın öcünü almak istiyorum. Ümit ederim ki Allah, babama nasip ettiği gibi bana da şehadeti nasip eder.

- Dostum! Annen var mı?

- Evet!

- O zaman ona git ve ondan izin al. Eğer sana izin verirse o zaman olur yoksa yanında kalırsın. Senin ona itaatin cihadından daha faziletlidir. Çünkü cennet, kılıçların gölgesi altında olduğu gibi anaların da ayakları altındadır.

- Ey Ebu Kudame! Yoksa beni tanımadın mı? Ben sana emanet bırakan kadının çocuğuyum. Ne çabuk bukağı sahibi annemin vasiyetini unuttun. İnşaallah ben şehid oğlu şehid olacağım. Allah aşkına Allah yolunda seninle beraber gaza etmekten beni mahrum bırakma! Allah'ın kitabını hıfzetmiş, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in sünnetini, biniciliği ve atıcılığı bilen biriyim. Yaşımın küçük oluşundan dolayı beni hakir görme! Annem bana geri dönmemek üzere yemin ettirdi ve "Oğulcuğum! Kafirlerle karşılaştığında arkanı dönme! Kendini Allah için hazırla! Cennette Allah'a yakınlığı ve baban ile salih dayılarının komşuluk ve beraberliğini taleb et! Allah sana şehadeti nasip ettiğinde bana da şefaat et! Bana ulaştığına göre şehid, ehlinden yetmiş kişiye ve komşularından da yetmiş kişiye şefaat eder" dedi ve beni kucaklayıp öptü. Başını göğe kaldırdı ve şöyle dua etti:

"Ey benim ilahım, efendim ve velim! Bu benim oğlum, kalbimin reyhanı, gönlümün semeresi... Onu sana teslim ediyorum. Onu babasına yakınlaştır."

Delikanlının sözlerini duyunca onun güzelliğine, gençliğine ve anasının ona karşı sevgisinden daha çok anasının ona karşı sabrına şaşırdığımdan dolayı hüngür hüngür ağladım.

- Amcacığım ağlaman niye? Eğer benim küçük yaşıma ağlıyorsan şüphe yok ki Allah benden daha küçükleri de kendisine isyan ettiklerinde azaplandırır.

- Ben yaşının küçüklüğüne ağlamıyorum. Ancak senden sonra annenin durumuna üzüldüğüm için ağlıyorum.

Sonra yürüdük ve o gece konakladık. Sabah da yola koyulduk. Genç, sürekli olarak Allah'ı zikrediyordu. Ayrıca bizim içimizde ata en iyi binenimiz, konakladığımızda da en fazla hizmet edenimiz idi. Yürüdükçe

onun azmi ve çalışkanlığı artıyor, kalbi berraklaşıyor ve üzerinde sevinç belirtileri zahir oluyordu. Yürümeğe devam ettik. Akşam vakti kafirlerin memleketine yaklaştık. Orada konakladık. Bizler oruçluyduk, genç iftarımız için yemek pişirdi. Sonra onu bir uyuklama bastı ve uykuya daldı. O uykudayken tebessüm etti. Bunun üzerine dostlarıma "Şu gencin uykudaki gülmesini görüyor musunuz?" dedim. Genç uyandığında şöyle dedim:

- Canım dostum! Uykudayken tebessüm ettiğini gördüm. Bunun sebebi nedir?

- Göz alıcı yeşil bir bahçedeydim. Orada gezerken bir köşk gördüm. Merdivenleri cevher ve incidendi, kapıları altındandı, perdeleri çekilmiş idi. Perdeleri genç kızlar kaldırmaya başladılar. Onların yüzleri ay gibiydi. Elimi uzatmak istedim ancak o "Acele etme! Daha zamanın gelmedi" dedi. Sonra birisinin şöyle dediğini duydum: "O Merdiyye'nin kocasıdır. Allah sana rahmet etsin! Bana doğru ilerle" Önünden yürüdüm baktım ki köşkün en tepesinde bir oda var. Kırmızı altındandı, orada yeşil yakuttan bir yatak vardı. Sütunları beyaz gümüştendi. Onda bir kız vardı. Yüzü sanki güneşti. Allah gözlerimi sabit kılmasaydı odanın ve cariyenin güzelliğinden gözlerim ve aklım giderdi. Kız beni görünce "Merhaba! Hoş geldin ey Allah'ın sevgilisi ve velisi! Sen banasın, ben de sana!" dedi. Onu kucaklamak istedim ancak "Yavaş ol acele etme! Çünkü sen çirkin şeylerden uzaksın. Buluşma vaktimiz yarın öğlen namazı vaktidir" dedi.

- Dostum sen hayır gördün ve hayır olacak İnşaallah...

Bizler oğlanın uykusuna şaşırdık. Sabahladığımızda atlarımıza binmeğe koştuk. Bir de baktık ki bir nidacı "Ey Allah'ın atlarının binicileri bininiz ve cennetle müjdeleyiniz. "Ağır ve hafif olarak Allah yolunda kuşanın!" diyordu. Bir müddet sonra küfrün ordusu yayılmış çekirgeler gibi çıkıverdi. Bizden onlara ilk hamle yapan bu gençti. Topluluklarını dağıttı, ortalarına dalıp onlardan bir çok güçlü askeri öldürdü. Onu böyle görünce ona ulaşıp atının yularını tuttum ve şöyle dedim:

- Dostum dön! Sen çocuksun, savaşın hilelerini bilmezsin.

- Ey amcacığım! Allah'ın *"Ey iman edenler! Kafirlerle toplu olarak karşılaştığınızda sırtınızı onlara vermeyiniz." (8 Enfal/15)* buyurduğunu bilmiyor musun? Sen benim ateşe girmemi mi istiyorsun?

O benimle konuşurken müşrikler bizlere tek bir adamın hamlesi gibi

hamle yaptılar. Benimle çocuğun arasına girdiler ve beni ondan engellediler. Her biri kendi nefsiyle meşgul oldu. Müslümanlardan çok sayıda insan öldürüldü. Atımla ölüler arasında gezmeğe başladım. Kanları yere akıyor, kan ve tozun çokluğundan yüzleri tanınmıyordu. Ben ölüler arasında gezerken bu genci atın tırnakları arasında her tarafı toz-toprak ve kan olmuş bir halde gördüm. O şöyle diyordu:

- Ey müslümanlar topluluğu! Allah aşkına bana amcam Ebu Kudame'yi gönderin!

Onun sesini duyduğumda yanına gittim. Toz, çamur ve kanın çokluğundan dolayı yüzü tanınamayacak bir haldeydi. "İşte ben Ebu Kudame" dedim. Dedi ki:

- Amcacığım! Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki rüyam doğru çıktı. Ben bukağının sahibi kadının oğluyum...

Hemen yanına yaklaşıp iki gözünün arasını öptüm. Yüzünden tozu toprağı sildim ve şöyle dedim:

- Dostum! Amcan Ebu Kudame'yi unutma! Onu da şefaatine kat!

- Amcacığım yüzümdeki tozu ve kanı bırak! Ta ki Allah'ın huzuruna onunla varayım. Amcacığım işte ana vasfettiğim kız başucumda ayaktadır. Ruhumun çıkmasını bekliyor ve "Acele etme! Çünkü ben de sana müştakım" diyor. Amcacığım! Eğer Allah seni sağ salim geri gönderirse şu kanlı elbisemi oğlunu kaybeden mahzun anneme götür! Bilsin ki ben onun vasiyyetini yerine getirdim. Müşriklerle karşılaştığımda korkmadım. Benden ona selam söyle ve de ki: Şüphesiz Allah, takdim ettiğin hediyeni kabul etti.

Amcacığım bir de on yaşında bir kız kardeşim var. Her eve girdiğimde beni karşılar, çıktığımda da en son veda eden o olurdu. Bu çıktığımda da benimle vedalaşıp "Abiciğim! Allah aşkına gecikme!" demişti. Onunla karşılaştığında selamımı söyle ve "Ağabeyin sana “Kıyamete dek sizin üzerinizde Allah benim vekilimdir” diyor" de!

Sonra tebessüm etti ve şöyle dedi:

- Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O tektir, ortağı yoktur ve vaadinde durandır. Yine şehadet ederim ki Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* O'nun kulu ve rasuludur. Bu Allah'ın ve Rasulünun bizlere vaadettikleridir. Hiç şüphesiz Allah ve Rasulu doğru söylemiştir.

Sonra ruhunu teslim etti. Onu elbisesiyle kefenledik ve defnettik. Bu

gazadan dönüp Rakka'ya girdiğimizde oğlanın evine gitmekten başka arzum yoktu. Evine doğru giderken baktım ki kapıda oğlanın güzelliğinde bir kız var. Ayakda durmuş her geçene "Amca nereden geliyorsun?" diye soruyor "Gazadan" diyenlere de "Kardeşim seninle dönmedi mi?" diye soruyordu. Beni görünce de şöyle dedi:

- Amca nerden geliyorsun?

- Gazadan...

- Kardeşim seninle dönmedi mi? Ne oluyor bana! İnsanların tümünün döndüğünü görüyorum da kardeşim hâlâ dönmedi...

- Ey kızım! Evin sahibine "Ebu Kudame kapıdadır. Sizi bekliyor" der misin?

Kadın benim sözümü işitmiş olacak ki dışarıya çıktı. Ona selam verdim, selamımı aldı ve şöyle dedi:

- Ey Ebu Kudame! Sen taziyeci misin yoksa müjdecimisin?

- Allah sana rahmet etsin! Müjdeyi ve taziyeyi bana beyan et!

- Eğer oğlum sağ salim dömüşse sen taziyecisin! Yok eğer Allah yolunda şehid olmuşsa o zaman sen müjdecisin...

- Müjdeler olsun! Şüphe yok ki Allah senin hediyeni kabul etti.

- Gerçekten de kabul etti mi?

-Evet!

- Onu ahirette benim için azık kılan Allah'a hamd olsun.

- Çocuğun kız kardeşi ne yapıyor?

- Az önce konuştuğun kız, onun kardeşidir.

Kız, bana doğru yaklaştı. Ona şöyle dedim:

- Kardeşin sana selam etti ve "Kıyamete dek sizin üzerinizdeki halifem Allah'tır" dedi.

Bunun üzerine bir çığlık attı ve yüzüstü baygın düştü. Bir müddet onu hareket ettirdim. Fakat o ölmüştü. Çocuğun yanımdaki elbiselerini annesine verdim ve taaccüp içerisinde oradan ayrıldım.”

10. BÖLÜM

Allah Yolunda Cimrilik Etmekten Sakındırma

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ﴾

“Allah yolunda infak eden! Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın ve iyilik edin! Şüphesiz Allah ihsan sahiplerini sever." (2 Bakara/195)

Huzeyfe *(radıyallahu anh) "Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın!"* ayetinin “Allah yolundaki infakı terkederek kendinizi tehlikeye atmayın” manasına geldiğini söylemiştir.

İbni Ebi Hatem der ki: “İbni Abbas, İkrime, Hasan, Mücahid, Ata, Said b. Cübeyr, Ebu Salih, Dahhak, Suddi, Mukatil b. Hayyan ve Katade'den, Huzeyfe *(radıyallahu anh)*’nın bu açıklamasının aynısı rivayet edilmiştir.”

Kurtubi bu ayetin tefsirinde der ki: “Huzeyfe b. el-Yeman, İbni Abbas, Ata, İkrime, Mücahid ve alimlerin cumhuru ayetin "Allah yolunda infak etmeyi fakirlik korkusuyla terkederek kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın" manasına geldiğini söylemiştir.”[127]

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ
بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا
يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (*) يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ
جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا
مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ﴾

“Ey iman edenler! Biliniz ki hahamlardan ve râhiplerden bir çoğu insanların mallarını haksız yollardan yerler ve insanları Allah yolundan engellerler. Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda

---

127 Kurtubi, El-Camiu li-Ahkamul Kur’an, 2/362.

harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azap vardır. Bu mallar cehennem ateşinde kızdırılıp sahiplerinin alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün onlara "İşte bu kendiniz için biriktirdiğiniz servettir. Artık yığmakta olduğunuz şeylerin azabını tadın!" denilir." (9 Tevbe/34,35)

﴿ ها أنتم هؤلاء تدعون لتنفقوا في سبيل الله فمنكم من يبخل ومن يبخل فإنما يبخل عن نفسه والله الغني وأنتم الفقراء وإن تتولوا يستبدل قوما غيركم ثم لا يكونوا أمثالكم﴾

"İşte siz Allah yolunda harcamaya çağırılıyorsunuz ama içinizden kiminiz cimrilik ediyor. Kim cimrilik ederse ancak kendi nefsine cimrilik etmiş olur. Allah zengindir, siz ise fakirsiniz. Eğer O'ndan yüz çevirirseniz yerinize sizden başka bir toplum getirir, artık onlar sizin gibi de olmazlar." (47 Muhammed/38)

﴿ وما لكم ألا تنفقوا في سبيل الله ولله ميراث السماوات والأرض لا يستوي منكم من أنفق من قبل الفتح وقاتل أولئك أعظم درجة من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا وكلا وعد الله الحسنى والله بما تعملون خبير﴾

"Size ne oluyor da Allah yolunda harcamıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Elbette içinizden fetihten önce harcayan ve savaşanlar, fetihten sonra harcayıp savaşanlarla eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine en güzel olanı vaad etmiştir. Hiç şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (57 Hadid/10)

Kurtubi der ki: "Ayetin manası "Sizler ölecek ve mallarınızı geride bırakacaksınız. Mallarınız da Allah'a dönecek olmasına rağmen sizi Allah yolunda infak etmekten engelleyen şey nedir?" şeklindedir. Ayette infak etmeyenlere şiddetli bir azarlama vardır. Halbuki yer ve göklerin mirası Allah'ındır. Bu ikisi, içindekilerin yok olmasıyla mirasın hak sahiplerine döndüğü gibi Allah'a dönerler."[128]

86. Abdullah b. Samit el-Gıffari'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ben Ebu Zer ile birlikte idim. Beraberinde bir cariye ile çıktı. Cariye

---

128 Kurtubi, El-Camiu li-Ahkamul Kur'an, 17/239.

onun ihtiyaçlarını gideriyordu.Alışverişten sonra bir miktar parası arttı. Cariyeye bu para karşılığında fulus[129] almasını istedi. Ona "Bu parayı ileride olabilecek veya sana gelecek bir misafir için kaldırsan" dediğimde "Dostum Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana şöyle söyledi:

(أيّما ذهب أو فضة أُوكى عَلَيه، فهو جمرٌ على صاحبه، حتى يفرّقه في سَبِيلِ الله عزّ و جلّ)

- Hangi altın ve gümüşte cimrilik edilirse, Allah *(Subhanehu ve Teala)* yolunda infak edilinceye kadar sahibi üzerine bir kordur."[130]

Ebu Umame *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim gaza etmez, gaza edenleri teçhiz etmez ya da mucahidin ehline hayırlı bir halef olmazsa kıyamet günü gelmeden Allah onun başına ansızın bir felaket getirir."[131]

Ebu İmran Eslem b. Yezid *(radıyallahu anh)*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Abdurrahman b. Halid b. Velid'in komutası altında İstanbul şehrini fethetmek için yola çıktık ve nihayet oraya vardık. Bizanslılar şehrin duvarını arkalarına almışlardı. İçimizden bir adam tek başına düşmana hamle yapınca insanlar "Yavaş ol, yavaş ol! La ilahe illallah! Adama bak, kendisini tehlikeye atıyor" dediler. Bunun üzerine Ebu Eyyub el-Ensari *(radıyallahu anh)* müdahale edip şöyle dedi:

- Bu ayet, biz Ensar topluluğu hakkında nazil olmuştur. Allah *(Subhanehu ve Teala)* rasulüne yardım edip İslam'ı galip kılınca biz kendi aramızda "Artık işlerimizin başına döner, onları da yoluna koyarız" diyorduk ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* *"Allah yolunda infak eden! Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın ve iyilik edin! Şüphesiz Allah ihsan sahiplerini sever." (2 Bakara/195)* ayetini inzal buyurdu.

"Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmak" demek, cihadı bırakıp sadece işlerimizi yoluna koymak demektir. Onun için Ebu Eyyub *(radıyallahu anh)* Allah yolunda devamlı savaştı ve nihayet İstanbul

---

[129] Dirhemin altıda biri değerindeki altın ve gümüş dışındaki bir para birimi.

[130] Ahmed b. Hanbel, Musned, 5/156.

[131] Ebu Davud, 3/27; Tirmizi, 4/280; Hakim, 2/275. Hadis sahihtir.

şehrinde şehid düşüp orada defnedildi."[132]

İbni Abbas *(radıyallahu anhuma) "Allah yolunda infak edin!"* ayetinin tefsiriyle ilgili şunları söylemiştir:

"Sizden biriniz "Ya bir şey bulamıyorsam" demesin! Yalnızca okun demir ucuyla bile olsa katkıda bulunsun ve kendisini elleriyle tehlikeye atmasın!"[133]

Allah Yolunda İnfak Etmek

Amellerin En Faziletlilerindendir

Allah yolunda infak etmek, en üstün ve Allah'a yakınlaştırıcı amellerdendir. Mücahidin kendisine, bineğine, kendi dışındaki mücahidlere silah, binek ve azık tedarikinde bulunması yahut mücahidlerin ailesine yardımda bulunması, Allah katında en değerli sadakalardandır.

Şeytan Allah yolundaki infakı engellemek için gösterdiği cehd ve çabayı başka hiçbir salih ameli engellemek için göstermez. Çünkü şeytan Allah yolunda infak etmedeki büyük ecir ve sevabı, onu çıkararak varılacak yüce dereceleri ve ondan cimri davranmakla işlenecek büyük günahları çok iyi biliyor. Ona bu hususta nefsin hırs ve cimriliği, infakı adet edinmeme ve Allah yolunda infak etmedeki sayısız fazileti bilmemek de yardım etmektedir.

Özellikle şu zamanımızda cihadın izi kaybolmuş, şekli silinmiş ve ülkemizde tamamen yok olmuştur. (La havle vela kuvvete illa billah)

Allah yolunda bir şey infak etmeye ancak güçlü ve aziz olan Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın melun düşmana karşı yardımıyla yol buluruz. Çünkü o fakirlikle korkutur ve kötülüğü emreder. En doğru söyleyen şöyle buyurmuştur:

﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾

"Allah yolunda her ne infak ederseniz Allah yerine bir başkasını verir. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır." (34 Sebe/39)

Hiç şüphesiz mucahid Allah yolunda cihada çıkma hususunda şeytanı yenebilir ama Allah yolunda infak etme hususunda ona güç yetiremeyebilir. Çünkü şeytan ona şunları fısıldar:

---

132 Ebu Davud, 2512; Tirmizi, 2976.

133 Beyhaki, Sunen-i Kübra, 9/45.

"Cihaddan döndüğünde kendin için mal bulamazsın. Ayrıca savaşta yara alabilir, hastalanır veya malın talan edilebilir. Bu takdirde beraberinde bir şey olmadan fakir olarak ve dayanacağın bir şey olmadan evine dönersin. O zaman dönünceye kadar malını bırak ve imkan dahilinde infak edeceğini yanında bollaştır."

Bu ve benzeri bir çok sözü söyler, bu vesveseye ancak dünyaya dönme iştiyaki, Allah yolunda ölme endişesi ve Allah yolunda canı vermekte cimri oluşundan içinde riyakarlık olup bunun farkında olmayan kişiler kulak verir. Çünkü eğer şehadeti istemede kararlı ve talebinde de sadık ise dönme işini tefekkür etmez ve içinden hiçbir zaman dönüşü geçirmez. Bunun içindir ki Selef-i Salihin kalplerini kaplayan şehadet sevgisi ve Allah'a kavuşma iştiyaki, Allah yolunda öldürülmeyle büyük kurtuluşu ümit etme dolayısıyla kendilerinin dönmeyeceklerine dair kanaatlarında düşmanla karşılaştıklarında kılıçlarının kınını kırarlardı.

Seleften bazılarının şöyle dediği nakledilmiştir: İki topluluk saf tuttuğunda, şeytan mücahide gelip hanımının güzelliğini hatırlatıp onun firakını kerih gösterir. Ona hayatının refahını ve malının çokluğunu hatırlatır. Ona o kadar yaklaşır ki nerede ise düşmanla karşılaşmaktan korkar ve kaçmayı düşünür. İşte bu durumda metin ve güçlü olandan ilahi yardım gelir ve şöyle der:

"Ey nefis! Eğer kaçarsan zevcem boşanmış, köle ve cariyelerim azat ve malımın tümü de fakir ve miskinlere sadakadır. Acaba fakirlik içinde ve zevcenin firakında bir hayat hoşuna gider mi? Bunun üzerine nefsi ona şu cevabı verir:

- O zaman dönmek istemem.

- Öyleyse gel, ilerle!

Şeytan sana vesvese verip şöyle diyebilir:

- Sen öldürüldüğün takdirde senden sonra çocukların fakir, ehlin de muhtaç kalır. O zaman malını onlara bırak ve infak etme! Onların seni kaybetmeleri musibet olarak yeter.

Bu vesveseyi Allah'a güveni olmayan, Allah'ın kulların rızıklarına kefil olduğuna ve işlerin müdebbiri olduğuna kalbinde şek ve şüphe taşıyan kimse rıza gösterir.

Mümin bir mücahidin, kendisinin çoluk-çocuğuna rızıklarının ulaşmasında bir vasıta olduğuna itikad etmesi gerekir. Hiç şüphesiz o, ne

kendisi için ne de ailesi için zerre kadar bir şeye malik değildir. Öyleyse hayatında veya ölümünden sonra onların rızıklarını neden bu kadar dert ediniyor?

Hatem el-Asım *(rahimehullah)* yolculuğa çıkmak ister. Hanımına “Ben seferden dönene kadar sana ve çocuklara ne kadar para yeterli olur? Söyle de ona göre hazırlık yapayım” deyince hanımı “Ey Hatem! Allah'a yemin olsun ki seni hiçbir zaman rezzak addetmedim, bilakis yiyici addettim. Dilediğin yere gidebilirsin" diye cevap verir.

Hiç şüphesiz Selef-i Salihin Allah yolunda çokça infak ediyor ve bu konuda birbirleriyle yarışıyorlardı.

87- عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: أمرنا رسول الله صلى الله عليه وسلم أن نتصدق في سبيل الله، فوافق ذلك مالاً عندي. فقلت في نفسي: اليوم أسبق أبا بكر! فجئت بنصف مالي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: **ما أبقيت لأهلك؟** قلت أبقيت لهم مثله! وأتى أبو بكر بكل ما عنده فقال: **يا أبا بكر ما أبقيت لأهلك؟** قال أبقيت لهم الله ورسوله. قلت والله لا أسبقه في شيء أبداً.

87. Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bize elimizde bulunan mallardan Allah yolunda infak etmemizi emretti. Ben malımın yarısını infak etmek için ayırdım. İçimden "İşte bugün Ebu Bekir’i hayırda geçtim" diyordum. Malımın yarısını Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e teslim ettim. Bana "Ehline ne bıraktın?" dedi. Ben "Bunun kadar mal da ehlime bıraktım" dedim. Daha sonra Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* geldi. Malının tümünü getirdi ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e teslim etti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona "Ehline ne bıraktın?" diye sordu. Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* "Allah’ı ve rasulünü bıraktım" diye cevap verdi. Bu olaydan sonra ben "Hiçbir konuda Ebu Bekir’i geçemeyeceğim" dedim.”[134]

Aynı şekilde Ebu Bekir Sıddık’ın kızı Ümmü'l Mü'minin Aişe *(radıyallahu anha)* da aynısını yapardı. Muaviye *(radıyallahu anh)* tarafından kendisine verilen yüz bin dirhemi dağıtmış geriye bir dirhem bile bırakmamıştı. Hizmetçisi "Bize bir dirhem bıraksaydın onunla et

---

134 Darimi, 1/391,392; Ebu Davud, 1678; Tirmizi, 3675.

alırdık" demesi üzerine O "Hatırlatsaydın onu yapardım" demiştir.[135]

88عَنْ أَبِى ذَرٍّ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ جَالِسٌ فِى ظِلِّ الْكَعْبَةِ. فَلَمَّا رَآنِى قَالَ: **هُمُ الأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ.** فَجِئْتُ حَتَّى جَلَسْتُ فَلَمْ أَتَقَارَّ أَنْ قُمْتُ فَقُلْتُ: مَنْ هُمْ فِدَاكَ أَبِى وَأُمِّى؟ قَالَ: **هُمُ الأَكْثَرُونَ أَمْوَالاً، إِلاَّ مَنْ قَالَ هَكَذَا! وَهَكَذَا! هَكَذَا! مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ!**

88. Ebu Zer *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına vardım. O Kabe'nin gölgesinde oturuyordu. Beni görünce "Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki zarar edenler kendileridir" buyurdu. Ben gelip oturmaya karar kılmadan kalktım ve "Ya Rasulallah! Anam babam sana feda olsun onlar kimlerdir?" diye sordum. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onlar malları çok olanlardır. (Önüne, arkasına, sağına ve soluna işaret ederek) Ancak şöyle, şöyle ve şöyle yapanlar hariç... Ama onlar da azdır" buyurdu."[136]

89عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **يَا أَبَا ذَرٍّ! مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي أُحُداً ذَهَباً وَفِضَّةً، أُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَمُوتُ يَوْمَ أَمُوتُ، أَدَعُ مِنْهُ قِيرَاطاً.**

89. Ebu Zer *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Ya Eba Zer! Benim Uhud kadar altın veya gümüşüm olsa ve onu Allah yolunda infak etsem, öldüğüm günde ondan bir kırat bırakmış olmamdan daha sevimlidir" buyurdu.[137]

Bu kıssa Emir'ul Mü'minin Ömer b. Abdulaziz'in kıssasına benzerlik arz ediyor. Ona ölüm yaklaşınca on bir çocuğunu bir araya toplar. Geride bıraktığı malını da hazırlamalarını ister. Hanımına lazım olanı verdikten sonra geri kalanı çocuklarına taksim edecektir. Her oğula bir dinar düşer.

Müslime b. Abdulmelik, Ömer b. Abdulaziz'e "Ya Emir'el Mü'minin! Onlara bir dinarın ne faydası olacak? İstersen beni onların üzerine vekil tayin et!" deyince "Onlar eğer salih iseler şüphesiz Allah salihleri veli

---

[135] Hakim, Mustedrek, 4/13.

[136] Buhari, 6638; Müslim, 990.

[137] Mecmuu ez-Zevaid, Heysemi, 10/239. Hadis sahihtir.

edinir. Yok eğer değillerse ben de Allah'a isyanda onlara yardım etmem" demiştir.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* onun çocuklarından salih olanları gerçekten de zengin kıldı. Onun ölümünden sonra oğlunun birisi, yüz atlıyı Allah yolunda hazırladı.

Kim Allah yolunda infak etme hususunda Allah'ın vadine güvenir, Allah'a tevekkülünü sağlamlaştırır ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın, harcadığı malın karşılığını vereceğine kesin olarak inanırsa, Ebu Bekir *(radıyallahu anh)*'ın yaptığı gibi malının tümünü infak etmesi ona zarar vermez.

İşte bu, Allah indinde çok güzel bir ameldir. Onun ecri ve sevabı ne kadar çok ve değerlidir. Tabii ki bu saadete ancak büyük pay sahipleri nail olur. Kimin de tevekkülü zayıf, yakini güçsüz ise çoluk-çocuğuna biraz mal bıraksın. Zira Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bazı ashabına "Malının bir kısmını kendine bırak. Bu senin için daha hayırlıdır" buyurmuştur.

90- كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رضى الله عنه قال: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ، فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ.**

90. Kab b. Malik *(radıyallahu anh)* Allah'a tevbe ettiğinde "Malımı Allah ve Rasulune sadaka vermek benim tevbemdendir" demişti. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona şunu tavsiye etmişti:

"Malının bir kısmını kendine bırak. Bu senin için daha hayırlıdır."[138]

91- عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رضى الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال له: **إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ.**

91. Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah kendisine şöyle demiştir:

"Varislerini zengin bırakman, onları fakir bırakıp insanlara avuç açıp bir şeyler istemelerinden daha hayırlıdır."[139]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Kab b. Malik ve Sad b. Ebi

---

[138] Buhari, 4418; Müslim, 2769.

[139] Buhari, 1295; Müslim, 1628.

Vakkas'a söylediği bu sözlerden, o ikisinde tevekkül ve yakin zayıflığı gördüğünü düşünmemek gerekir. Zira sahabe *(radıyallahu anhum)* hakkında böyle şeylerin düşünülmemesi gerekir. Görünen şu ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in o ikisine böyle bir şey emretmesi, tevekkülü zayıf kişilerin onları örnek edinmeleri içindir. Çünkü tevekkülü zayıf olan kişiler zayıf halleriyle güçlülerin amellerini takip ederler ve malının tamamını infak ederlerse, infaktan sonra pişman olmaları durumu vardır ki ecirleri ya eksilir veya kaybolur.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabı yıldızlar gibidir. Müslümanlar onlardan hangisine tabi olursa olsun hidayete erer. Tevekkül ve yakîninde zaaf olanlar, Kab b. Malik ve Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anhuma)*'ya uyarak malının bir kısmını infak eder bir kısmını kendine bırakır. Tevekkülü güçlü olan da Ebu Bekir es-Sıddık *(radıyallahu anh)*'ın yaptığını yapar ve malının tamamını infak eder.

Ancak gücü yettiği halde infakı tümüyle terketmek, kendi elleriyle kendi nefsini tehlikeye atmaktan başka bir şey değildir. Bu konuda hiçbir şekilde ruhsat yoktur.

Hiç şüphesiz Allah, hakkı söyler ve dosdoğru olan yola iletir…

11. BÖLÜM

Allah Yolundaki Mucahidi Techiz Etmenin Fazileti ve Mucahidin Ehline Yapılan Hıyanetin Çirkinliği

92- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بَعَثَ بَعْثًا إِلَى بَنِي لِحْيَانَ مِنْ هُذَيْلٍ، فَقَالَ: **لِيَنْبَعِثْ مِنْ كُلِّ رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا وَالأَجْرُ بَيْنَهُمَا.**

92. Ebu Said el-Hudri *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Lehyan Oğulları kabilesine bir müfreze göndererek "Her iki kişiden biri cihada çıksın! Sevabı aralarında müşterektir"[140] buyurmuştur.

İmam Ebu Bekir b. el-Munzir der ki: "Bu hadiste, yeterli sayıda insanın cihad farizasını yerine getirmesi halinde farziyetinin diğerlerinden düşeceğine dair delil vardır."

93- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الجهني رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا ، وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا.**

93. Zeyd b. Halid b. el-Cuheni'den Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Her kim Allah yolundaki bir gaziyi teçhiz ederse o da gaza etmiş olur. Her kim gazinin ailesi hakkında hayırla onun yerini tutarsa o da gaza etmiş olur."[141]

94- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا، مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الغازي شئ.**

94. Yine Zeyd b. Halid b. el-Cuheni'den rivayet edildiğine göre

---

[140] Müslim, 1896.

[141] Buhari, 2843; Müslim, 1895.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Kim bir oruçluyu yedirirse ona oruçlunun ecri kadar ecir vardır. Onun ecrinden de eksilme olmaz. Kim Allah yolunda bir gaziyi teçhiz ederse onun ecrinden bir şey eksilmeden ona da aynısı vardır.”[142]

95- عَنْ زيد بن ثابت رضى الله عنه عن رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **مَنْ جَهزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللهِ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، وَمَنْ خَلفَ غَازِيًا فِي أهلِهِ بِخَيْرٍ وأَنْفقَ عَلى أهْلِهِ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ.**

95. Zeyd b. Sabit *(radıyallahu anh)*’dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Kim Allah yolundaki bir gaziyi teçhiz ederse gazinin ecri kadar ona da vardır. Kim gazinin ehline hayırla halef kalır ve gazinin ehline infak ederse gazinin ecri kadar ona da ecir vardır.”[143]

Kim cihad için hazırlanır da hastalık gibi sebeplerden dolayı cihada çıkamazsa teçhizatını, savaşması için başkasına vermesi gerekir. Zira Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Her kim Allah yolundaki bir gaziyi teçhiz ederse o da gaza etmiş olur”[144] buyurmuştur.

96- عَنْ أَنسِ بْنِ مَالِكٍ رضى الله عنه أَنَّ فَتًى مِنْ أَسْلَمَ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ !إِنِّي أُرِيدُ الْغَزْوَ وَلَيْسَ مَعِي مَا أَتَجَهَّزُ بِهِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **ائْتِ فُلاَنًا، فَإِنَّهُ قَدْ كَانَ تَجَهَّزَ فَمَرِضَ**. فَأَتَاهُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَيَقُولُ: أَعْطِنِي الَّذِي تَجَهَّزْتَ بِهِ! قَالَ لامرأته: يَا فُلاَنَةُ! أَعْطِيهِ الَّذِي تَجَهَّزْتُ بِهِ، وَلاَ تَحْبِسِي عَنْهُ شَيْئًا، فَوَاللَّهِ لاَ تَحْبِسِي مِنْهُ شَيْئًا فَيُبَارَكَ لَكِ فِيهِ.

96. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Eslem kabilesinden bir genç "Ey Allah'ın Rasulu! Ben gaza etmek istiyorum ama yanımda teçhizat olarak hiç bir şeyim yok" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Filana git! Çünkü o hazırlık yapmış ama hastalanmıştı” buyurdu. Genç, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in dediği adama giderek “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sana selam ediyor ve techizatını bana vermeni söylüyor" dedi. O da “Ey filan hanım!

---

142 Tirmizi, 2/151; İbnu Mace, 1/555. Hadis sahihtir.

143 Mecmuu ez-Zevaid, Heysemi, 234.

144 93 numaralı hadis.

Benim techizatımı bu gence ver! Ondan hiçbir şeyi saklama! Allah aşkına ondan bir şey saklama ki sana onun hakkında bereket verilsin" dedi."[145]

97- عَنْ بُرَيْدَةَ بن الحصيب الأسلمي رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: حُرْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ كَحُرْمَةِ أُمَّهَاتِهِمْ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْقَاعِدِينَ يَخْلُفُ رَجُلاً مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِى أَهْلِهِ فَيَخُونُهُ فِيهِمْ إِلاَّ وُقِفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَأْخُذُ مِنْ عَمَلِهِ مَا شَاءَ فَمَا ظَنُّكُمْ؟

97. Bureyde b. el-Hasib el-Eslemî *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Mücahidlerin kadınlarının, evlerinde oturan erkeklere haramlığı, annelerinin haramlığı gibidir. Evinde oturan erkeklerden biri, mücahidlerden birinin ailesine halef olur da hıyanet ederse kıyamet gününde durdurulular ve mücahid onun amelinden dilediğini alır. Siz bu işi ne zannediyorsunuz!"[146]

Bu hadis mücahidin ehline hıyanet etmenin ne kadar büyük bir günah olduğunu göstermektedir. Mücahidlerin hanımlarının evinde oturan erkeklere anaları gibi haram olduğunu da beyan etmektedir. Allah en iyi bilendir.

Ebu Abdullah el-Halimi der ki: "Bu durum, mücahidin evinde oturanlar üzerinde hakkının büyük oluşundandır. Çünkü o, mücahide vekil oldu. Mücahidin cihadıyla onun üzerindeki cihada çıkma farziyeti sakıt oldu. Bununla birlikte mücahid onu canıyla korudu, canını ona bir kalkan yaptı. Bu durumda nasıl olur da o, mücahidin ehline hıyanet edebilir? Hiç şüphesiz mücahidin ehli hususundaki hıyanet, komşunun ehline olan hıyanetten kat be kat büyük bir günahtır. Allahu a'lem..."

---

[145] Müslim, 1894.

[146] Müslim, 1897.

12. BÖLÜM

Mücahidlere Yardımcı Olmanın ve Onlara Hizmet Etmenin Fazileti

98- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ أَعَانَ مُجَاهِدًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ غَارِمًا فِى عُسْرَتِهِ أَوْ مُكَاتَبًا فِى رَقَبَتِهِ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِى ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ.**

98. Abdullah b. Sehl b. Hanif *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim Allah yolundaki mücahide veya zor durumda olan gaziye ya da efendisiyle hürriyetinin bedelini ödemek için anlaşma yapan köleye yardım ederse, hiçbir gölgenin olmadığı günde Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu kendi gölgesinde gölgelendirir."[147]

Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)* "Allah yolunda bir kamçı hazırlamak bana, hac ardından başka bir hac yapmaktan daha sevimli gelir" demiştir.

99- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ الباهِلِيِّ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **أَفْضَلُ الصَّدَقَاتِ ظِلُّ فُسْطَاطٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَمَنِيحَةُ خَادِمٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ طَرُوقَةُ فَحْلٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ .**

99. Ebu Umame el-Bâhili *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Sadakaların en hayırlısı, Allah yolunda kıl çadırı vererek mücahidi gölgelendirmek, Allah yolunda mücahidin hizmetine bir hizmetçi vermek ve yine Allah yolunda bir at vermektir."[148]

Hadiste gölgelenmeleri için bir çadır vererek ya da hizmetini görmesi

---

[147] Ahmed b. Hanbel, Musned, 3/487; İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/351; Hakim, 2/89. Hadisin isnadı hasendir.

[148] Tirmizi, 3/91. İsnadı hasendir.

için hizmetçi tayin ederek ya da kullanmaları için binek vererek mücahidlere yardım etmeye teşvik vardır. Hiç şüphesiz bunlar Allah katında sadakaların en faziletlisidirler.

100- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَغْزُوَ فَقَالَ:

يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ! إِنَّ مِنْ إِخْوَانِكُمْ قَوْمًا لَيْسَ لَهُمْ مَالٌ وَلَا عَشِيرَةٌ، فَلْيَضُمَّ أَحَدُكُمْ إِلَيْهِ الرَّجُلَيْنِ أَوِ الثَّلَاثَةَ.

وَمَا لِأَحَدِنَا مِنْ ظَهْرٍ يَحْمِلُهُ إِلَّا عُقْبَةٌ كَعُقْبَةِ يَعْنِي أَحَدِهِمْ، فَضَمَمْتُ إِلَيَّ اثْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً، مَا لِي إِلَّا عُقْبَةٌ كَعُقْبَةِ أَحَدِهِمْ مِنْ جَمَلِي.

100. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)*'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gazveye niyet etti ve "Ey muhacir ve ensar topluluğu! Sizin kardeşlerinizden öyleleri vardır ki onların ne malı ne de aşiretleri vardır. Sizden her biri onlardan bir iki tanesini yanına alsın!" buyurdu.

Vallahi bizim sizin gibi herkes için bineceği develerimiz yoktu. Ben en az iki veya üç kişiyi yanıma alırdım."[149]

Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)* der ki: "Allah yolundaki yoldaşlarımın eşyalarını tamir etmem ve bineklerine su vermem bana birinci hacdan sonraki on hacdan daha sevimlidir."

Bilal b. Sad, Amir b. Abdulkays *(radıyallahu anh)*'ı Rum diyarında gören bir kişiden şöyle rivayet etmiştir:

"Amir nöbetleşe bindikleri bir katır üzerindeydi. Muhacirler de sırayla biniyorlardı. Amir b. Abdulkays gazveye çıktığında yolda durup geçen arkadaşlarını gözetlerdi. Onun yanına bir grup geldiğinde şöyle derdi:

- Baksanıza! Sizinle nefsinizden üç şey vermek üzere arkadaşlık etmek istiyorum.

- Nedir onlar?

- Birincisi; Sizin hizmetçiniz olacağım, sizden hiç kimse bu hususta benimle çekişmeyecek! İkincisi; Sizin müezziniz olacağım ve yine hiç kimse benimle bu konuda çekişmeyecek! Üçüncüsü; gücüm nispetinde

[149] Ebu Davud, 3/41; Hakim, 2/90. Hadis sahihtir.

size infakta bulunacağım…

Evet demeleri halinde onlara katılırdı. Eğer onlar bu hususlardan birini bile kabul etmezse onlardan başkasına bakardı.”[150]

İşte Selefimizin cihada çıkarken takındığı tavır buydu. Onlardan her biri arkadaşlarının hizmetinde bulunmak, gücü oranında onları sevindirmek ve infak etmek, gücü yetmediğinde ise onları kendi nefsine tercih etmek için çaba gösteriyorlardı. Bunu yaparken de yalnızca Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın rızasını kazanmak ve Allah katındaki sevaba nail olmak için yapıyorlardı.

Ebu Cehm b. Huzeyfe el-Adavi der ki: “Yermuk savaşında yanımda az miktar bir su olduğu halde amcamın oğlunu aramaya koyuldum. Eğer hayattaysa ona su verip yüzünü yıkayacaktım. Gezerken bir de baktım ki çok şiddetli bir ses geliyor. Ona "Sana su vereyim mi?" dedim. "Evet" diye işaret etti. Bu arada bir başkası "Ah!" dedi. Amcamın oğlu ona gitmemi söyledi. O, Amr b. As’ın kardeşi Hişam b. As idi. Yanına vardım ve "Sana su vereyim mi?" dedim. Bu arada bir başkasının "Ah" sesi duyuldu. Hişam ona gitmemi işaret etti. Onun yanına vardığım da vefat etmişti. Sonra Hişam'a döndüm o da vefat etmişti. Bundan sonra amcamın oğluna döndüm ki o da vefat etmişti. Allah'ın rahmeti onların üzerinde olsun.”

Subhanallah!.. Allah sana rahmet etsin! Selefin şu halde bile kardeşlerini kendilerini tercih etmelerine, ihtiyaç hissetmelerine rağmen cömert oluşlarına ve hayatları pahasına yaptıkları iyiliklere bir bak! Elbette ki onlar Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın rızasını ve güzel sonucu hak ettiler.

Allah'ım! Onlara tabi olmayı bize nasip et!

Allah’ım! Rızanın mahallinde ve bağışlamanın menzilinde bizimle onları bir araya getir ey Keremlilerin en keremlisi!

Mücahidleri Yüreklendirme ve Cihada Gönderirken Onlarla Vedalaşma

101- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَهَّزَ جَيْشاً، فَمَشَى مَعَهُمْ إِلَى بَقِيعِ الْغَرْقَدِ، حِينَ وَجَّهَهُمْ، ثُمَّ قَالَ: **انْطَلِقُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ أَعِنْهُمْ!**

101. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir:

---

150 İbnu Mübarek, Cihad, 2/178,179.

“Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir ordu hazırlayıp da cihada gönderirken onlarla beraber Baki el-Garkad’a kadar yürür ve şöyle buyururdu:

- Allah'ın adıyla gidin! Allah'ım onlara yardım et!”[151]

İbni Asakir, Yahya b. Said'ten şöyle rivayet etmiştir:

“Ebu Bekir es-Sıddık *(radıyallahu anh)* Şam’a ordular gönderdi. Orduyu yolcu etmek için ordunun dörtte birinin komutanı olan Yezid b. Ebi Süfyan ile birlikte yürüdü. Yezid, Ebu Bekir *(radıyallahu anh)*’a "Ya sen bineceksin ya da ben ineceğim" deyince Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* "Ne sen ineceksin ne de ben bineceğim! Şu adımlarımın Allah yolunda atılmış adımlar olmasını umuyorum" cevabını verdi.”

102. Mücahid *(rahimehullah)* şöyle demiştir: “Ben gazveye çıkıyordum. İbni Ömer de bizi yolcu etmeye geldi. Bizden ayrılmak üzere iken “Yanımda size verebileceğim hiçbir şey yoktur. Ancak ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "Şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)*’ya bir şey emanet bırakılırsa O, emanetleri korur" buyurduğunu işittim. Ben de dininizi, emanetinizi ve amellerinizin neticelerini Allah’a emanet ediyorum” dedi.”[152]

Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Kim dostuna "Haydi birlikte şu mücahidi yolcu etmeye gidelim!" derse Allah *(Subhanehu ve Teala)* "Bunu söyleyen ve kendisine söyleyene müjdeler olsun" buyurur.”

Mucahidlerin cihada giderken yolcu edildikleri gibi cihaddan dönerken de karşılanmaları gerekir.

103. Sâib b. Yezid *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Çocuklarla beraber Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i Tebük seferinden dönüşlerinde karşılamak için Veda tepesine çıkmıştık.”[153]

---

[151] Hakim, Mustedrek, 2/98. Hadisin isnadı hasendir.

[152] Beyhaki, Sunen-i Kubra, 9/173. Hadis sahihtir.

[153] Buhari, 3083.

13. BÖLÜM

Allah Yolunda Cihad Niyetiyle At Beslemenin ve Ona Harcama Yapmanın Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾

"Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve besili atlar hazırlayın! Bununla Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanınızı ve bunların dışında sizin bilmeyip Allah'ın bildiği diğer (düşmanları) korkutup-caydırasınız. Allah yolunda her ne infak ederseniz size eksiksiz olarak ödenir ve siz asla haksızlığa uğratılmazsınız." (8 Enfal/60)

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا * فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا * فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا * فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا * فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾

"Soluk soluğa koşanlara, Nallarıyla çakarak kıvılcım saçanlara, Ansızın sabah baskını yapanlara, Orada tozu dumana katanlara ve topluluğun ta ortasına dalanlara and olsun ki..." (100 Adiyat/1-5)

İbni Abbas, Mücahid, İkrime ve Katade *"Soluk soluğa koşanlara"* ayeti ve ardından gelen ayetlerde geçen kasemin, kendisiyle düşmana saldırılan atlar olduğu görüşündedirler.

Ey kardeşim! Bil ki atların bir çok fazileti vardır:

Birincisi; Kim Allah yolunda cihad niyetiyle at edinip bağlarsa onun açlığı ve tokluğu, susamışlığı ve susuzluğunun giderilmesi, bevli ve tersi, yediği, içtiği ve attığı adımların sayısınca kıyamet gününde amel defterinde sevap bulur.

104عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: **مَنِ احْتَبَسَ فَرَسًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ إِيمَانًا بِهِ وَتَصْدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَهُ وَرِيَّهُ وَرَوْثَهُ وَبَوْلَهُ فِى مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.**

104. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre

Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah yolunda, O'na iman ederek ve vaadini tasdik ederek bir at beslerse, o atın tokluğu, su içmesi, bevli ve tersi kıyamet gününde onun mizanında iyilik olarak karşısına çıkar.”[154]

105عَنْ أبي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُول الله صلى الله عليه وسلم:
الْخَيْلُ ثَلَاثَةٌ: هِيَ لِرَجُلٍ وِزْرٌ وَهِيَ لِرَجُلٍ سِتْرٌ وَهِيَ لِرَجُلٍ أَجْرٌ. فَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ وِزْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا رِيَاءً وَفَخْرًا وَنِوَاءً عَلَى أَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ لَهُ وِزْرٌ. وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ سِتْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي ظُهُورِهَا وَلَا رِقَابِهَا فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ. وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فِي مَرْجٍ وَرَوْضَةٍ. فَمَا أَكَلَتْ مِنْ ذَلِكَ الْمَرْجِ أَوِ الرَّوْضَةِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا كُتِبَ لَهُ عَدَدَ مَا أَكَلَتْ حَسَنَاتٌ وَكُتِبَ لَهُ عَدَدَ أَرْوَاثِهَا وَأَبْوَالِهَا حَسَنَاتٌ، وَلَا تَقْطَعُ طِوَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَدَدَ آثَارِهَا وَأَرْوَاثِهَا حَسَنَاتٍ وَلَا مَرَّ بِهَا صَاحِبُهَا عَلَى نَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَسْقِيَهَا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَدَدَ مَا شَرِبَتْ حَسَنَاتٍ.

105. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Atlar üç çeşittir. Bir kısmı sahibi için günahtır, bir kısmı sahibi için örtü, bir kısmı da ecirdir. Sahibi için günah olan; riya, övünme ve İslam ehline düşmanlık için bağlanan ve beslenen attır. Sahibi için örtü olan; Allah yolunda bağlanıp beslenen, boynunda ve sırtında Allah'ın hakkının unutulmadığı attır. Sahibi için ecir olan ise Allah yolunda ve İslam’ın faydası için mera veya bahçelerde bağlanan attır. O otlaktan veya bahçeden yediği şeyler kadar sahibine iyilik yazılır. O atın tersi ve bevli kadar sahibine iyilik yazılır.

İpi bırakılıp bir iki mil şahlanarak koşan hiç bir at yoktur ki onun adımları ve tersleri sahibine iyilik olarak yazılmasın. Sahibi onunla bir nehirden geçip sahibi istemediği halde nehirden su içmesin ki Allah içtiği su kadar sahibine iyilik yazmasın...”[155]

---

[154] Buhari, 2853.

[155] Buhari, 2371; Müslim, 987.

Allah yolunda beslenen atın karnına bir şey girmesin ki sahibine ecir olmasın... Çayırda sahibi onu otlatırsa karnına giren her şey için sahibine iyilik yazılır. Bir iki mil şahlanarak koşarsa onun attığı her adım için sahibine ecir vardır.

Hadiste geçen "sahibi istemediği halde" ifadesi, niyeti olmasada atın midesine inen herşey için sahibinin sevap aldığına işaret etmektedir. Peki, bunu kasteden ve bunun için atını besleyenin ecri nasıldır?

İkincisi; Allah yolunda kim bir at beslerse kıyamet gününde ona bir örtü olur.

Üçüncüsü; Kim Allah yolunda bir at bağlayıp beslerse gece-gündüz gizliden ve açıktan malını infak eden kişinin sevabı gibi sevap alır. Böyle kimselerin ecirleri Rabbleri katındadır.

Dördüncüsü; Allah yolunda at besleyen ve bunun için harcama yapan kimse Allah yolunda çok sadaka veren kimse gibidir.

106- عنْ أَبِي كَبشة الأنماريِّ رضي الله عنه عن رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **الْخَيْرُ مَعْقُودٌ فِى نَوَاصِى الْخَيْلِ، وَأَهْلُهَا مُعانُونَ عَلَيها والْمُنْفِقُ عَلَيها كالباسطِ يَدِه بالصدقة.**

106. Ebu Kebşe el-Enmari *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Hayır, atların alınlarına bağlanmıştır. Sahipleri onlara özen gösterirler. Onlara infakta bulunan, sadaka verme hususunda eli açık kimse gibidir."[156]

Beşincisi; Sahipleri atlarına harcama yaptıklarında ve hizmet ettiklerinde Allah *(Subhanehu ve Teala)* da yardımıyla onları destekler.

107- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِى نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ وَالنَّيْلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَهْلُهَا مُعَانُونَ عَلَيْهَا فَامْسَحُوا بِنَوَاصِيهَا وَادْعُوا لَهَا بِالْبَرَكَةِ.**

107. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kıyamete dek atların alınlarında hayır bağlıdır. Onları bağlayıp

---

[156] Ebu Avane, Musned, 5/19; Hakim, Mustedrek, 2/91. Hadis sahihtir.

bakımlarını yapanlar Allah tarafından yardım olunurlar. Onların perçemlerini okşayın ve onunla Allah'tan bereket dileyin!"[157]

Altıncısı; Dünya ve ahiretin hayrı kıyamete kadar atların alınlarına bağlıdır.

Hayrın galabe çalmasından dolayıdır ki araplar atlara "hayır" ismini vermişlerdir.

108- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَلْوِي نَاصِيَةَ فَرَسٍ بِإِصْبَعِهِ وَهُوَ يَقُولُ: **الْخَيْلُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الأَجْرُ وَالْغَنِيمَةُ.**

108. Cerir b. Abdullah *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i atının perçemini parmaklarıyla örüp "Atların alınlarında kıyamete kadar hayır bağlıdır: Ecir, bir de ganimet..." derken gördüm."[158]

109- عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قَالَ: **الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ، الأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.**

109. Urve el-Barıkî *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Atların alınlarına kıyamete kadar hayır (ahirette) ecir ve (dünyada) ganimet düğümlenmiştir."[159]

Şebib b. Garkad der ki: "Urve *(radıyallahu anh)*'ın evinde Allah yolunda cihad için hazırlanmış yetmiş at vardı."

Bu hadis çok sayıda sahabiden rivayet edilmiştir. Onlardan bazıları şunlardır:

1. Cerir b. Abdullah el-Beceli
2. Urve el-Barıkî
3. Abdullah b. Amr
4. Ali b. Ebi Talib
5. Abdullah b. Mesud

---

[157] Ahmed b. Hanbel, Musned, 3/302.
[158] Müslim, 1872.
[159] Buhari, 2850; Müslim, 1873.

6. Ebu Zer el-Gıffari
7. Abdullah b. Amr b. As
8. Ebu Said el-Hudri
9. Enes b. Malik
10. Bera b. Azib
11. Ebu Umame el-Bahili
12. Muğire b. Şube
13. Suvade b. Rabi
14. Seleme b. Nufeyl
15. Utbe b. Abd es-Selemi (Allah onlardan razı olsun)

Yedincisi; Atlar, kadınlardan sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e en sevgili gelen şeylerdir.

110. Makul b. Yesar *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e kadınlardan sonra hiç bir şey atlardan daha sevimli değildi."[160]

Bu hadisten dolayı (isterse başkasının olsun) Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sevdiği için atları sevmek her müslüman için sünnettir.

Sekizincisi; Atlar kendilerini sahiplerine sevdirmesi çin Allah'a dua ederler.

Buna kimse şaşırmasın! Hiç şüphesiz atlar kendilerine has bir şekilde Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya dua ederler. Zira onlar idrak ve fehimlerinin fazla olması, erken terbiyeyi kabul etme ve güzel ahlak sahibi olma gibi gözle görünen özelliklerle diğer binek hayvanlarından üstündürler.

111- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَا مِنْ فَرَسٍ عَرَبِيٍّ إِلَّا يُؤْذَنُ لَهُ عِنْدَ كُلِّ سَحَرٍ، بِكَلِمَاتٍ يَدْعُو بِهِنَّ: اللَّهُمَّ خَوَّلْتَنِي مَنْ خَوَّلْتَنِي مِنْ بَنِي آدَمَ وَجَعَلْتَنِي لَهُ، اللَّهُمَّ فَاجْعَلْنِي أَحَبَّ أَهْلِهِ وَمَالِهِ إِلَيْهِ.**

111. Ebu Zer el-Gıffari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

"Hiçbir arap atı yoktur ki seher vakti şu kelimelerle dua etmesi için kendisine izin verilmesin:

---

[160] Nesai, 6/218.

Allah'ım! Ademoğullarından beni dilediğinin mülkü eyledin ve beni onun malı kıldın. O halde beni ona onun en sevgili malı, en sevgili ehli kıl!”[161]

Abdullah ibn Mübarek, Suddi’nin şöyle dediğini rivayet eder: “Amr b. Utbe b. Ferkad cihada çıkmak için dört bin dinara bir at satın aldı. Atın fiyatını çok yüksek bulan bazı kimseler onu kınayıp ayıplamaya başladılar. O şöyle dedi: O, beni düşmana doğru yaklaştırmak için hiç bir adım atmaz ki bana dört bin dinardan daha sevimli olmasın!”[162]

Amr b. Utbe adındaki bu zat, Kufe'li muhterem bir zahiddir. Tabiinin büyüklerinden, mücahid ve şehidlerindendir. Gaza etmek için çıktığında arkadaşlarına, hizmet etmeyi şart koşardı.

A’meş der ki: “Amr b. Utbe şöyle derdi: Allah'tan beni dünyada zahid kılmasını istedim, beni zahid kıldı. Dünyadan gelip gidene asla önem vermem. Allah’tan namaz güç getirmeyi istedim, beni onunla rızıklandırdı. Son olarak da Allah’tan şehadeti istedim, şimdi onun yolunu gözlüyorum...”

Abdurrahman b. Yezid der ki: “Bir ordu ile birlikte cihada çıktık. Bizimle birlikte Amr b. Utbe de vardı. Üzerinde bembeyaz ve yeni bir cübbe ile çıkıp "Bu elbisenin üzerine kan, ne kadar da yakışır!" dedi. Düşmandan gelen bir taş ona isabet etti ve başını yardı. Kan üzerine akıyordu ve bu yara sebebiyle vefat etti. Biz de onu defnettik.”

Dokuzuncusu; Kim Allah yolunda bir at bağlarsa, Allah'ın ve Rasulunun emrine uymuş olur.

Zira Allah *(Subhanehu ve Teala) “Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve besili atlar hazırlayın!” (8 Enfal/60)* diye emretmiştir.

-112 عَنْ أَبِى وَهْبٍ الْجُشَمِّى رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **ارْتَبِطُوا الْخَيْلَ وَامْسَحُوا بِنَوَاصِيهَا وَأَعْجَازِهَا وَقَلِّدُوهَا وَلاَ تُقَلِّدُوهَا الأَوْتَارَ.**

112. Ebu Vehb el-Cuşemî *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Besili atlar edinin! Perçemlerini ve sırtlarını sıvazlayın! Boyunlarına takı takın ancak kiriş bağlamayın!”[163] buyurmuştur.

---

[161] Nesai, 6/233; Ahmed b. Hanbel, 5/170; Hakim, 2/92. Hadis sahihtir.

[162] Abdullah ibn Mubarek, Cihad, 2/134,135.

[163] Ebu Davud, 3/53; Nesai, 6/218.

Kiriş takmanın nehyedilmesi, onun atın boğulmasına sebep olmasından dolayıdır. Bir başka görüşe göre ise onlar, nazar değmesine karşı kiriş taktıkları için nehyedildiler.

Rasulullah'ın Atlarının İsimleri

1. Es-Sekbu: Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in sahip olduğu ilk attır. Alnı sakar, ayakları sekili, sağ tarafı açık kahverenginde bir at idi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu bir bedeviden on evak'a satın almıştı. Uhud Savaşında onun üzerinde savaşa çıkmıştı. Bu ata es-Sekbu isminin verilmesi çok hızlı koştuğundan dolayıdır.

2. El-Murtecez: Çok güzel kişnediğinden dolayı bu isim verilmiştir. Kişnediğinde saki şiir söylüyor gibiydi.

3. El-Luhayf: Sanki kuyruğu yere sürtüyor gibiydi. Bu atı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e Ferve b. Amr el-Cezami hediye etmiştir.

4. El-Lezzaz: "Yapışmak" anlamına gelen fiil kökünden türetilmiş bir isimdir. Süratinden dolayı sanki matlub olana yapışıyordu. Bu atı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e Mukavkis hediye etti.

5. Ez-Zarib: Bu atı da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e Ferve b. Amr hediye etti. Ez-Zarib küç dağlara denilir. Bazılarına göre onun büyüklüğü ve semizliğinden dolayı, bazılarına göre ise kuvveti ve salabetinden dolayı bu isim verilmiştir.

6. El-Verd: Bu atı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e Temim ed-Dari hediye etmişti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de onu Ömer b. Hattab'a verdi. Verd, sarıya çalan bir renktir.

7. Es-Sebha: Koşarken ön ayaklarını güzel atan atlara verilen bir isimdir.

Bu yedi isim üzerinde alimler ittifak etmişlerdir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in bindiği ve kendisiyle cihada çıktığı at es-Sekbu idi. Zikredilen bu yedi atın dışındakilerde ihtilaf edilmiştir.

Üzerinde ihtilaf edilen diğer isimler ise şöyledir: Eblak, Zu'l-Ukkal, Zu'l-Lemme, el-Murtecel, el-Muravih, es-Sirhan, el-Ya'sub, el-Ya'bub, el-Mendub, el-Bahr, en-Neciptir.

Bu babıdan alacağımız derse gelince; atları isimlendirme hususunda da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in sünnetine tabi olmak gerekir.

14. BÖLÜM

Atlara Hizmet Etmek ve İkram Etmenin Fazileti

Revha b. Zenba der ki: “Temim b. Evs ed-Dari *(radıyallahu anh)* Beytu’l Makdis'in emiriydi. Yanına girdiğimde atı için arpa ayıkladığını gördüm. Oysa onun etrafında ehli ve hizmetçileri de vardı ama o, atına ikram etmek amacıyla böyle yapıyordu.”

Atların perçemlerinin kesilmesi kerih (kötü) görülmüştür. Çünkü kıyamete kadar hayır ve bereket bağlıdır.

113- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **الْبَرَكَةُ فِى نَوَاصِى الْخَيْلِ.**

113. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Bereket atların perçemlerindedir”[164] buyurmuştur.

114- عَنْ أَبِى قَتَادَةَ الأَنْصَارِىِّ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! إِنِّى أُرِيدُ أَنْ أَشْتَرِى فَرَساً فَأَيُّهَا أَشْتَرِى؟ قَالَ: **اشْتَرِ أَدْهَمَ أَرْثَمَ مُحَجَّلَ طَلْقَ الْيَدِ الْيُمْنَى أَوْ مِنَ الْكُمْتِ عَلَى هَذِهِ الشِّيَةِ تَغْنَمْ وَتَسْلَمْ.**

114. Ebu Katade *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Bir adam "Ya Rasulallah! Ben bir at satın almak istiyorum. Nasıl bir at alayım?" diye sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de şöyle cevap vermiştir: Atın en hayırlısı yağız, alnında beyaz nişan ve ayaklarında beyazlık bulunan, burnu ve üst dudağı beyaz ve sağ ön ayağı nişansız attır.”[165]

115- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **يُمْنُ الْخَيْلِ فِى شُقْرِهَا.**

115. İbnu Abbas *(radıyallahu anhuma)*’dan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Atın bereketi kızıllığındadır.”[166]

---

[164] Buhari, 2851; Müslim, 1874.

[165] Darimi, 2/212. Hadis sahihtir.

[166] Ebu Davud, 3/48; Tirmizi, 3/120. Hadis sahihtir.

116. Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* atların şikallısından hoşlanmazdı.

Şikal, atın ön sağ ve arka sol ayağında veya ön sol ayağında ve arka sağ ayağında beyazlığın bulunmasıdır.

15. BÖLÜM

Mucahid ve Murabıtın Namaz ve Oruç Gibi Amellerinin Fazileti

117- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ يَوْمًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَوْمِ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.**

117. Ebu Said el-Hudri *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda bir gün oruç tutan hiç bir kul yoktur ki Allah onun yüzünü ateşten yetmiş yıl uzaklaştırmasın."[167]

Seleften bir çok kişi, Allah yolunda cihad ederken de oruç tutuyorlardı. Oruçlu iken savaşıyor, oruçlarını bozmuyorlardı. Bunu Allah'tan bir ihsan beklemek, rızasını taleb etmek, sevabına nail olmak için yapıyorlardı. Onlardan bazıları:

1. Abdullah b. Mahreme *(radıyallahu anh)*

"İbni Ömer der ki: "Ben Abdullah b. Mahreme ve Ebu Huzeyfe'nin mevlası Salim ile Yemame gününde arkadaştık. Bizden her biri bugün öbürlerini gözetip kollardı. Birgün gözetleme günü bende iken savaş oldu. Yönelip baktım ki Abdullah b. Mahreme vurulmuş. Başında durdum. Bana "Oruçlu iftar edebilir mi?" dedi. Ben "Hayır" dedim. Dedi ki "Benim için şu yoldan su getir! Belki iftarımı açarım" dedi. Söylediğini yaptım. Sonra döndüm ki kendisi vefat etmişti."[168]

2. Mucahid Genç (Ayna'nın Nişanlısı)

Sabit el-Bunani şöyle demiştir:

"Bir genç zamanın birinde gaza edip şehadetin peşine düştü, ancak ona nail olmadı. Kendi kendine "Vallahi aileme dönüp evlenmekten başka bir şey görmüyorum" dedi. Sonra kıl çadırda kaylule uykusuna daldı. Arkadaşları onu öğlen namazına kaldırmaya gittiler. O öyle bir ağlıyordu ki, arkadaşları ona bir şey oldu sandılar. İnsanların bu halini

---

[167] Buhari, 2840; Müslim, 1153.

[168] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/316.

görünce "Hiçbir şeyim yok! Az önce bana biri geldi ve "Haydi eşin Aynâ'ya gidelim" dedi. Beni tertemiz, beyaz bir yerden geçirdi. Ondan daha güzelini görmediğim bir bahçeye geldik. Orada on hizmetçi vardı. Kesinlikle onlardan daha güzel birisini görmemiştim. Onlardan biri olmasını ümit ettim. "Aynâ nerede?" dedim. "O önümüzdedir. Biz de onun hizmetçileriyiz" dediler. Arkadaşımla yürüdük. Sonra bir bahçeye geldik ki onun güzelliği geride bıraktığımızdan kat kat daha güzeldi. Onda da yirmi hizmetçi vardı. Aynâ'nın onlardan biri olmasını ümit ederdim. "Aynâ hanginiz" dedim. O önümüzdedir. Bizler onun hizmetçileriyiz" dediler. Sonra kırmızı yakuttan etrafını aydınlatan bir kubbeye geldim. Arkadaşım "Gir!" dedi. Girdim bir de ne göreyim çadırın, onun yanında ışığı olmayan bir bayan var. Oturup onunla bir müddet konuştum. O da benimle konuşuyordu. Arkadaşım bana "Çık ve git!" dedi.

Arkadaşıma karşı gelemediğimden kalktım. Elbisemin bir kenarından tutup "Bu akşam bizde iftarını aç" dedi. Beni uyandırdığınızda bunun bir düş olduğunu gördüm ve onun için ağladım.

Çok geçmeden süvarilere savaş için seslenildi. İnsanlar atlarına binip güneş batıncaya kadar düşmanla savaştılar. Güneş batıp oruçluya iftar etme helal olunca da işte o vakitte yara aldı ve şehid oldu. Kendisi oruçluydu…"[169]

Allah yolundaki mücahidin ibadetinin sevabı yedi yüz ile çarpılır. Bu ibadet namaz, oruç, Kur'an kıraati veya tesbih, zikir ve istiğfardır.

---

[169] Abdullah b. Mubarek, Cihad, 2/144,145.

16. BÖLÜM

Allah Yolunda Ribatın Önemi ve Murabıtın Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾

“Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün! Onları tutuklayın, kuşatın ve onların bütün geçit yerlerini kesip tutun!” (9 Tevbe/5)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

“Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın, sınırlarda nöbetleşin ve Allah'tan korkun! Umulur ki kurtulursunuz.” (3 Ali İmran/200)

Hasan Basrî (rah) *"Sabredin, sabırda yarışın"* ayetini okuyup şöyle dedi: Müslümanlar, kafirlere karşı sabretmekle emrolundular. Ta ki kafirler dinlerinden bıksınlar.”

Muhammed b. Ka'b el-Kurazi bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Benim ve kendi düşmanınızı, kendi dinlerini sizin için bırakıncaya kadar sınırlarda nöbetleşin!”[170]

Ezheri *"sınırlarda nöbetleşin"* ayetiyle ilgili şöyle demiştir: “Bu ayetin manası ile ilgili iki görüş vardır. Birincisi; “Düşmanınızla cihad edin ve onlara karşı besili atlar hazırlayın!” manasına gelir. İkincisi ise Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in de buyurduğu gibi meşakkatli de olsa abdesti usulüne uygun alıp namazlardan sonra bir sonraki namazı beklemektir.

118-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **أَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟** قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: **إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الصَّلاَةِ فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ.**

118. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

---

170 Tefsiru’t Taberi bi-Tahkiki Mahmud Şakir, 7/52.

- Allah’ın kendisiyle hataları sildiği ve dereceleri yükselttiği şeyi size söyleyeyim mi?

- Buyur ya Rasulallah!

- Güçlüklere rağmen abdesti güzelce alıp mescidlere gitmek ve namazdan sonra diğer namazı gözlemektir. İşte sizin ribatınız budur.”[171]

Bu ameller, Allah'ın düşmanlarıyla cihad etmek için süvarinin nöbet tutmasına denk tutulmuştur.

Muhammed b. Atiyye tefsirinde şöyle demiştir: “Bu görüşlerin en doğrusu; ribat, Allah yolunda cihaddan ayrılmamaktır. Onun aslı at besleyip bağlamaktır. Sonra müslümanların sınırlarından birini koruyan herkese bu isim verilmiştir. İster süvari olsun, ister yaya... Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in "İşte bu ribattır" sözü, bunu Allah yolundaki ribata benzetmek içindir. Çünkü ribatın sözlük anlamı yukarıda zikredilen birinci anlamdır.”

İbni Rüşd “Mukaddimat” adlı eserinde İbni Ömer *(radıyallahu anhuma)*’dan şöyle rivayet etmiştir:

“Cihad, müşriklerin kanını akıtmak için farz kılındı. Ribat da müslümanların kanını korumak için farz kılındı. Müslümanların kanını korumak, müşriklerin kanını akıtmaktan bana daha çok sevimli gelmektedir.”[172]

Şunu iyi bil ki ribat, imanın şubelerinden ve bağışlanmanın nedenlerindendir. Onun fazileti ile ilgili olarak, başka ibadet ve iyilikler hakkında varid olmayan şeyler varid olmuştur. Ribatın başlıca faziletleri şunlardır:

* Bir günlük ribat, dünya ve içerisindekilerden daha hayırlıdır.

119- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **رِبَاطُ يَوْمٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا، وَمَوْضِعُ سَوْطِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا.**

119. Sehl b. Sad *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Allah yolunda bir günlük ribat, dünya ve içerisindekilerden daha

---

[171] Müslim, 251.

[172] İbnu Rüşd, Mukaddimat, 1/275.

hayırlıdır. Birinizin cennetteki bir kamçılık yeri, dünya ve üzerindekilerden daha hayırlıdır."[173]

Hadisteki "Dünya ve içerisindekilerden daha hayırlıdır" ifadesi kimisine göre zahiri anlamı üzere hamledilmelidir. Kimisi de "Bu taat şayet kişi dünya ve üzerindekilerine malik olabilse ve bunu Allah yolunda infak etse, dünya ve üzerindekinden daha hayırlıdır" manasına geldiğini söylemiştir. Bu görüşü Nevevi, Sahi-i Müslim şerhinde Kadı İyad'tan nakletmiştir.

Kimisi de şöyle demiştir: "Bu, nefiste daha fazla yer etmesi için gayb olanı somutlaştırmak içindir. Çünkü dünya, nimetlerine ve lezzetlerine sahip olmak istemenin, nefsin tabiatında büyük yer tutar. Onun yanında hakikat bulan ribatta tek bir günün sevabı -ki bu soyut ve gaybtır- dünya lezzetlerinden bildiğiniz somut nimetlerden daha hayırlıdır." İbni Dakik el-İd bu görüşü tercih etmiştir.

* Bir günlük ribat, bir ay gündüz oruç tutup geceleri namaz kılmaktan daha hayırlıdır.

120- عَنْ سَلْمَانَ الفارسي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قال رَسُول اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **رِبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ وَإِنْ مَاتَ فِيهِ جَرَى عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ وَأُجْرِيَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ وَأَمِنَ الْفَتَّانَ.**

120. Selman el-Farisi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Bir günlük ribat, bir ayın orucundan ve kıyamından daha hayırlıdır. Ölürse üzerine dünyada iken yaptığı ameli ve rızkı cereyan eder. Fitnelerden de emin olur."[174]

121-عن أبي الدرداء رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: **رِبَاطُ شَهْرٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ دَهْرٍ، وَمَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللهِ أَمِنَ مِنَ الفَزَعِ الأَكْبَرِ. وَغُدِيَ عَلَيْهِ بِرِزْقِهِ وَرِيحَ مِنَ الجَنَّةِ، وَيَجْرِي عَلَيْهِ أَجْرُ الْمُرَابِطِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ.**

121. Ebu Derda *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

---

173 Buhari, 2892.

174 Müslim, 1913.

"Bir aylık ribat bir asırlık oruçtan daha hayırlıdır. Kim Allah yolunda murabıt olarak ölürse büyük korkudan emin olur. Rızkı cennetten getirilir. Allah onu diriltinceye kadar murabıtın ecri devam eder."

* Ölen kimsenin amel defteri kapanır ancak murabıtlar bundan müstesnadır. Eğer o, ribat esnasında ölür ise ribat veya diğer salih amellerinin ecri kıyamet gününe kadar devam eder.

122- عَنْ فُضَالَةَ بن عبيد رَضِيَ الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **كُلُّ مَيِّتٍ يُخْتَمُ عَلَى عَمَلِهِ إِلَّا الْمُرَابِطُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَيُؤَمَّنُ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ.**

122. Fudale b. Ubeyd *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Allah yolunda murabıt olarak ölen hariç her kişinin ameli mühürlenir. Murabıtın ameli kıyamet gününe kadar artar ve kabir fitnesinden emin olur."[175]

Bu hadis, ribatın ölümden sonra baki kalacak amellerin en hayırlısı olduğuna delildirler. Başka bir hadiste Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, ölümünden sonra sahibi için sevabı devam edecek salih amelleri şöyle haber vermişti:

123- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ، وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ.**

123. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan nakledildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Şu üç sınıf hariç öldüğünde amel defterleri kapatılır: Ardında sadaka-ı cariye, kendisinden yararlanılan ilim ve kendisine dua eden salih çocuk bırakan kimseler."[176]

Sadaka-i cariye, sadakanın bitmesiyle, kendisinden yararlanılan ilim, ilmin gitmesiyle, dua eden salih çocuk da çocuğun ölmesiyle son bulur. Ribatın ise ecri kıyamete kadar kat kat artar. Kat kat artmanın haricinde artmanın bir manası yoktur. Ayrıca bu bir sebebe mebni de değildir. Ki onun yok olması ile kesilsin. Bilakis o kıyamete kadar Allah'tan sürekli

---

[175] Ebu Davud, 3/20; Tirmizi, 3/98; Hakim, 2/144.

[176] Müslim, 1631.

bir fazilettir. Çünkü tüm iyilikler ancak düşmandan emin olmakla, dinin hudutlarını koruyarak onlardan korunmak ve islam şiarlarını ikametle mümkündür.

124- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَرْبَعَةٌ تَجْرِي عَلَيْهِمْ أُجُورُهُمْ بَعْدَ الْمَوْتِ: مُرَابِطٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنْ عَمِلَ عَمَلاً أُجْرِيَ لَهُ مِثْلُ مَا عَمِلَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَجْرُهَا لَهُ مَا جَرَتْ، وَرَجُلٌ تَرَكَ وَلَدًا صَالِحًا فَهُوَ يَدْعُو لَهُ.

124. Ebu Umame *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

"Dört sınıfın ecirleri ölümlerinden sonra da devam eder: Allah yolundaki murabıt, hayırlı bir amel işleyen -ki bu amel edildikçe ona da ecir devam eder- sadaka veren kişi buna da o sadaka sürdükçe ecir yazılır. Arkasında kendisine dua eden bir çocuk bırakan kişi..."[177]

Ubade b. Samit *(radıyallahu anh)* der ki: "Hiç bir fert yoktur ki canı çıkmadan önce varacağı yerini görmesin. Ancak murabıt olanlar bundan müstesnadır. Çünkü onun ecri, ribat sürdükçe devam eder."

Çünkü ölünün son nefesiyle beraber ameli kesilir ve mühürlenir. Bunun üzerine hayatı boyunca yaptığı amellerle hak ettiği yerini görür. Murabıt ise Allah indindeki yerini göremez. Çünkü hayatının sona ermesiyle ameli sona ermez. Bilakis ameli, ölümünden sonra da kıyamete kadar fazlalaşır ve kat kat artar. Ecrinin nereye varacağını, derecesinin nereye ulaşacağını Allah'tan başka hiç kimse bilemez.

* Murabıt, ribatı esnasında ölürse Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu kıyamet günündeki o büyük korkudan emin kılar.

125عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ: مَنْ مَاتَ مُرَابِطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُجْرِيَ عَلَيْهِ أَجْرُ عَمَلِهِ الصَّالِحِ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ، وَأُجْرِيَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ، وَأَمِنَ مِنَ الْفَتَّانِ، وَبَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ آمِنًا مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ.

125. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den şöyle rivayet etmiştir: "Kim Allah yolunda murabıt olarak ölürse daha önce yapmış olduğu salih ameller onun için devam eder. Rızkı devamlı olarak gelir. Kabir azabından emin olur. Allah, kıyamet günkü

---

[177] Ahmed b. Hanbel, Musned, 5/261.

büyük korkudan emin olarak onu diriltir.”[178]

* Murabıt, ribatı esnasında ölürse Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu kıyamet gününde şehid olarak diriltir.

126- عَن أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ مَاتَ مُرِيضًا مَاتَ شَهِيدًا، وَوُقِيَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ، وَغُدِيَ عليه وَرِيحَ بِرِزْقِهِ مِنَ الْجَنَّةِ و جَرَى له عمله.

126. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den şöyle rivayet etmiştir: “Kim murabıt olarak ölürse, şehid olarak ölür. Kabir fitnesinden emin olur. Rızkı cennetten getirilir ve yedirilir. Ameli de devam eder.”[179]

Allah *(Subhanehu ve Teala)* ribat esnasında ölen kişiyi şehid olarak diriltir. Çünkü bu kişi şehadeti talep etti ve bu konuda sadakatini ortaya koydu. Ancak bu dünyadan şehid olarak ayrılmak kendisine takdir edilmediği için normal bir şekilde öldü. Bu gibi kimseler, kıyamet gününde şehid olarak diriltilecektir.

İşte bu, Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın salih kulları için süregelen sünnetidir. Kim doğru bir şekilde Allah'a yakınlaştıracak bir şeye yönelir de, tüm istek ve arzusuna rağmen ilahi takdir onu kendisinden menederse, Allah *(Subhanehu ve Teala)* kıyamet gününde onun güzel kasdına, halis niyetine ve sadakatine karşılık ve kendisinden de bir iyilik olarak bu itaatin ecrini verir.

Kim mücahid olarak çıkar da ölürse o şehiddir. Kim haccetmek için yola çıkıp da ölürse hacı olarak yazılır. Kim gece namaz kılmaya niyet ederek yatağına girer de uykusu ona sabaha kadar galebe ederse niyet ettiği şey ona yazılır. Uykusu da Rabbinden ona bir sadaka olarak addedilir. Yine kim cemaatle namaz kılmaya kasteder ama cemaate yetişemez ise kendisine cemaatle kılanların sevabı yazılır.

Murabıt, ancak ve ancak şehadeti arzulamak, onu kazanmak için de canını feda etmek için ribat eder. Bu takdirde öldüğünde şehid olarak diriltilmesi tabiidir. Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın şehidlerin özelliklerinden olan şeyleri, onlara vermesi de bunu destekler.

* Allah yolunda ribat edene geride bıraktığı kişilerin ecri vardır.

---

[178] İbn Mace, 2/924. Hadis sahihtir.

[179] İbn Mace, 1/516. Abdurrezzak, Musannef, 5/283.

127-عن أنس قال: سُئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن أجر المرابط؟ فقال:

مَنْ رابِطَ ليلَةً حارِساً مِنْ وراءِ المسلمين، كان له أجْرُ مَنْ خَلْفَه ممنْ صام وصلَّى.

127. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e ribatın ecri sorulduğunda şöyle buyurdu: Kim müslümanların gerilerinde nöbet tutarak bir geceyi ribatla geçirirse, ona geride bıraktığı oruç tutan ve namaz kılanların ecri vardır."[180]

İbrahim el-Yemani der ki: "Yemen'den döndüm. Süfyan-ı Sevri'ye varıp "Ya Eba Abdullah! Nefsimden şunu geçirdim. Cidde'ye varıp her yıl ribatta bulunayım. Her ay bir umre yapayım ve her yıl bir kez haccedeyim. Dolayısıyla ehlime de yakın olmuş olurum. Bu mu sana daha sevimlidir yoksa Şam'a gitmek mi?" diye sorduğumda bana şöyle dedi: "Ey Yemen'li kardeş! Şam sahillerine git! Şam sahillerine git. Muhakkak ki şu beyti her yıl yüz bin, iki yüz bin veya üç yüz bin kişi ve Allah'ın dilediği kadar kişi haccediyor. Onların hac, umre ve ibadeti gibi sana da ecir var."

Osman b. Ebi Sevde der ki: "Biz Yafa'da Ebu Hureyre ile beraber ribatta idik. O şöyle dedi:

- Burada ribatta bulunmak bana, Beytu'l Makdis'teki kadir gecesinden bana daha sevimli gelmektedir."

* Allah yolunda bir günlük ribat, ribatsız geçen bin günden daha hayırlıdır.

128- عن عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال:

رِباطُ يَوْمٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَنَازِلِ.

128. Osman b. Affan *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda bir günün ribatı başka yerlerde geçirilen bin günden daha hayırlıdır."[181]

Bu hadise göre ribat mekanında murabıtın bir günlük ribatı, başka yerlerde geçirilen bin günden daha efdaldır. Bu yer ister Mekke, ister

---

180 Heysemi, Mecmuu Zevaid, 5/289.

181 Tirmizi, 3/108; Nesai, 6/40; İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/328.

Medine isterse de Beyt'ul Makdis olsun farketmez.

Hiç şüphesiz Sahabe, Tabiin, Teba-i Tabiinden sayılarını ancak Allah'ın bildiği kadar sayıda insan murabıt olarak Mekke ve Medine'den çıkıp Şam sahillerine gitmişler, ölünceye veya şehadetle Allah onlara ikram edinceye kadar oralarda kalmışlardır.

Haris b. Hişam[182] *(radıyallahu anh)* cihad ve ribat için Mekke'den, Şam beldelerine doğru yola çıktı. Mekke'nin tepelerinden Betha'nın üst tarafına vardığında durdu. Kendisini yolcu etmeye gelenler de durdular. Onlara şöyle seslendi:

"Ey insanlar! Allah'a yemin olsun ki, kendimi sizden üstün gördüğümden dolayı veya başka bir beldeyi sizin beldelerinize tercih ettiğimden dolayı çıkmıyorum. Ancak ribat ve cihad için çıkıyorum. Nice adamlar bu sebeple çıktılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte hicret ettiler, cihad ettiler. Vallahi Mekke dağı altın olsa ve bunu Allah yolunda infak etsek bile onların günlerinden bir güne bile ulaşamayız. Vallahi onlar bizleri dünyada geçmiş olsalar da, ahirette onlara ortak olmayı iltimas edelim. Bu, Allah'a bir göçtür."

Daha sonra Şam'a yöneldi. Orada Allah yolunda cihad etti ve ribata durdu. Nihayet Yermuk Savaşında şehadete kavuştu..

Şeyhulislam İbni Teymiye *(rahimehullah)* kişinin ribat yerinde murabıt olarak durmasının Mekke, Medine ve Beyt'ul Makdiste durmasından daha faziletli olduğu hususunda icma olduğunu nakleder.

Ahmed b. Hanbel'e "Mekke'de ikame etmek mi yoksa ribat mı sana daha sevimlidir?" diye sorulduğunda "Ribat daha sevimidir" cevabını vermiştir. Yine İmam Ahmed şöyle demiştir: "Bizim yanımızda gaza, cihad ve ribata muadil hiç bir salih amel yoktur."

Adamın biri İmam Malik'e "Medine-i Şerifte mi ikamet edeyim yoksa İskenderiye'de mi ikamet edeyim?" diye sormuş o da "İskenderiye'de ikamet et" cevabını vermiştir.

Murabıtın ribat yerindeki namazı, orucu, zikri, kıraat ve nafakası ecir bakımından kat kattır. Allah yolunda ameli salihin fazileti daha önce geçmişti. Yine şüphe yok ki murabıt da mücahid gibidir. Her ikisi de Allah yolundadır.

Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Murabıtın

---

[182] Ebu Cehl eş-Şakik'in kardeşidir. Feth günü müslüman olmuştur.

iyiliklerinden her bir iyilik, abidlerin tüm iyiliklerine denktir. Şüphesiz ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ümmetinin kötülerini sultanlar için seçtiği gibi, iyilerini de ribat için seçer."

Adamın biri Allah yolunda harcanmak üzere yüz dinarı vasiyyet etti. Kendisine vasiyyet edilen şahıs hac etti. Medine'ye uğrayıp Osman b. Affan'ın yanına gitti ve bu parayı nerede harcayacağını sordu. Osman b. Affan, ona "Nerede oturuyorsun?" dedi. "Şam'da" diye cevap verince "Onu kendine, ehline ve komşularına harca!" dedi. Şüphe yok ki Şam ehlinden biri ehline bir dirhem ile et alırsa bu ona yedi yüz dirhemdir."

Şam'daki harcama ancak Osman zamanında kat kattı. Çünkü o zaman oranın hepsi ribat yeri idi. Her bir tarafından düşmanın İslam topraklarına girmesi beklenilirdi. Ancak şimdi oranın ribat yeri düşmanın girebileceği sınırlar ve buna yakın olan yerlerdir.

Ribatın Manası ve Müddeti

Allah yolunda cihad ve ribat, amellerin en hayırlısı; murabıt ve mücahid ise insanların en hayırlısıdır.

129-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مِنْ خَيْرِ مَعَاشِ النَّاسِ لَهُمْ: رَجُلٌ مُمْسِكٌ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَيَطِيرُ عَلَى مَتْنِهِ كُلَّمَا سَمِعَ هَيْعَةً أَوْ فَزْعَةً طَارَ عَلَى مَتْنِهِ، يَبْتَغِي الْمَوْتَ أَوْ الْقَتْلَ مَظَانَّهُ. وَرَجُلٌ فِي غُنَيْمَةٍ فِي شَعَفَةٍ مِنْ هَذِهِ الشَّعَفِ أَوْ بَطْنِ وَادٍ مِنْ هَذِهِ الْأَوْدِيَةِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ وَيَعْبُدُ رَبَّهُ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْيَقِينُ، لَيْسَ مِنْ النَّاسِ إِلَّا فِي خَيْرٍ.**

129. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"İnsanların en hayırlı yaşayanlarından biri, Allah yolunda atının dizgininden tutup onun sırtında uçan, düşman sesi veya düşmana hücum feryadı işittiğinde atına binip öldürmeyi ve ölümü, ümid edilen yerlerinde arayan adamdır. Yahut şu tepelerden bir tepenin üstünde veya şu vadilerden bir vadinin içinde bir koyun sürüsünün içinde bulunup namazını kılan, zekatını veren ve eceli gelinceye kadar Rabbine ibadet eden, insanlara hayırdan başka bir şey yapmayan kimsedir."[183]

İbni Mubarek *(rahimehullah)* Abdullah b. Haris *(radıyallahu anh)*'ın

---

[183] Müslim, 1889.

şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Allah yolunda atının başını tutarak az bir ekmek ve soğuk bir su ile iftar eden kula ne mutlu! İnekler gibi etraflarında yemeklerin pervane olduğu kişilere ise yazıklar olsun!"

Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Deniz kenarında müslümanların bir sınırında ribat, bana Ka'be veya Medinedeki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in mescidinde kadir gecesini ihya etmekten daha sevimlidir. Üç günün ribatı bir yıla denktir. Ribatın tümü ise toplam kırk gecedir."[184]

Ata der ki: Ribatın tamamı 40 gündür.

Yezid b. Ebi Habib der ki: "Bir adam Ömer b. Hattab'ın yanına geldi. Ona şöyle dedi:

- Sen nerede idin?

- Ribatta!

- Ne kadar ribatta kaldın?

- Otuz gün.

- Kırka niye tamamlamadın?"[185]

İbni Ömer'in oğullarından biri otuz gün ribat edip sonra geri döndü. Bunun üzerine İbni Ömer oğluna şöyle dedi: "Vallahi sen geri dönecek ve kırk günü tamamlayıncaya kadar ribat edeceksin."

Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* der ki: "Üç kez ribat ettiğinde abidler, diledikleri gibi ibadet etsinler."

Ümmü Derda *(radıyallahu anha)* der ki: "Kim müslümanların sahillerinden birinde üç gün ribat ederse ona bir yıllık ribat için kafidir."

Arzulunan Ribat; insanın kendisini düşmanın girebileceği veya saldırabileceği sınırda cihad veya nöbet tutmak amacıyla kendini oraya bağlamak veya oralarda müslümanların sayısını çoğaltmaktan ibarettir. Bir yerde korku arttıkça buna parelel olarak ribat daha efdal ve sevap daha çoktur. İster bu yer deniz sahili olsun ister başka bir yer fark etmez.

İmam Malik Cidde'de ribat işini zayıf görmüştür. Çünkü düşman sadece bir kez buraya saldırmıştır. İmam Malik'e sınır bölgelerinde ve sahillerde çoluk-çocuklarıyla iskan edenler hakkında soru sorulduğunda

---

184 Abdurrezzak, Musannef, 5/281.

185 Abdurrezzak, Musannef, 5/280.

“Onlar murabıt sayılmazlar, ribat evinden bilinçli olarak korkunun olduğu yerde ribat için çıkan kişinin ribatıdır” demiştir.

Bana göre (Allah en iyi bilendir) kim sınırda ancak cihad veya nöbet tutmak amacıyla duran ve istediğinde meşakkatsiz gidebildiği halde oradan ayrılmıyorsa işte o murabıttır. Ona murabıtın ecri vardır. Onunla çoluk-çocuğa da olsa yine de böyledir. Şu şartla eğer ona sınır bölgesinin dışında hanımından daha güzel bir kadın veya içinde bulunduğundan daha güzel bir maişet teklif edildiği halde teklif edilenlere rağbet etmezse o zaman ribatta sayılır. Çünkü ameller niyetlere göredir. Sahabe ve tabiinden selef-i salih devamlı çoluk-çocuklarıyla ribat niyetiyle sınırlarda ikamet etmişlerdir.

İmam Malik, bununla orada doğup büyüyen kişileri kasdetmiş olabilir ki onların buradaki ikametleri ailelerinin orada bulunması ve vatanlarına olan sevgiden oradaki mal-mülk ve hayat kolaylığını arzulayan kişilerdir. Bunların ribat etmek gibi bir niyetleri yoktur.

İmam Malik “Kişinin ailesiyle ribata gitmesinde bir beis yoktur” demiştir.

Sahnun ise "Kişin ehliyle (İskenderiyye, Tunus, Safakıs (Afrika'da bir şehir) Susa (Fas'ta bir yer) gibi nüfûsu kalabalık güvenli (sınır) bölgelerine gitmekte bir beis yoktur.

İmam Ahmed "Kişinin ailesiyle düşmanın saldırabileceği tehlikeli sınır bölgesine gitmekten nehyederdi.

Zahir olan bunun, ailenin güvenli olmadığı yerler için olmasıdır. Çünkü o, evladını ve zürriyetini müşriklere maruz bırakmış olur. Ancak düşmanla karşı karşıya olan yerlerdeki yerli halkın çoluk-çocuklarıyla ikamet etmeleri bir gerekliliktir. Çünkü eğer bu olmazsa sınırlar yıkılır, ribat ve cihad sona erer.

17. BÖLÜM

Allah Yolunda Nöbet Tutmanın Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾

"İhtiyat tedbirlerini ve silahlarını alsınlar!" (4 Nisa/102)

﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾

"Bu gerçekten onların Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, dayanılmaz bir açlık çekmeleri, kafirleri kin ve öfkeyle ayaklandıracak bir yere ayak basmaları ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları karşılığında, mutlaka onlara salih bir amel yazılmış olması nedeniyledir. Şüphesiz Allah, iyilik yapanların ecrini kaybetmez." (9 Tevbe/120)

130- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ وَعَبْدُ الْخَمِيصَةِ، إِنْ أُعْطِىَ رَضِىَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ، تَعِسَ وَانْتَكَسَ، وَإِذَا شِيكَ فَلاَ انْتَقَشَ، طُوبَى لِعَبْدٍ آخِذٍ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، أَشْعَثَ رَأْسُهُ مُغْبَرَّةٍ قَدَمَاهُ، إِنْ كَانَ فِى الْحِرَاسَةِ كَانَ فِى الْحِرَاسَةِ، وَإِنْ كَانَ فِى السَّاقَةِ كَانَ فِى السَّاقَةِ، إِنِ اسْتَأْذَنَ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ، وَإِنْ شَفَعَ لَمْ يُشَفَّعْ.**

130. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Dinarın kulu helak olsun, dirhemin kulu helak olsun, kadifenin kulu helak olsun, midesinin kulu helak olsun! Kendisine (bunlar) verildiğinde sevinir, verilmediğinde kızıp öfkelenir. Helak olsun ve yüzüstü sürünsün! Ona diken batsın da çıkaran bulunmasın!

Allah yolunda atının dizginini tutmuş, saçı başı dağınık ve ayakları tozlanan kula ne mutlu! Şayet bu gazi, ileri karakolda düşman beklemekte ise o tam anlamıyla düşman beklemiş olur. Eğer gerisinde vazifede ise, orada da hakkıyla nöbetçilik vazifesinde bulunur. Bu mücahid bir meclise girmek için izin isterse küçük görülüp kendisine izin

verilmez. Bir konuda şefaat etmeye kalkışırsa, şefaati kabul edilmez."[186]

Abdullah b. Amr *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Allah yolunda korkuyla bir gece nöbet tutmak, sadaka olarak yüz deve infak etmekten daha sevimlidir."

Allah yolunda nöbet tutmak, en büyük ibadet ve taatlardandır. O, ribatın çeşitlerinden en hayırlısıdır. Kim düşmanın müslümanlara saldırabileceği bir yerde nöbet tutarsa şüphesiz ki o murabıttır. Allah yolunda nöbet tutana murabıtın ecri vardır. Ayrıca onun daha bir çok üstünlükleri de vardır.

Birincisi; Allah yolunda nöbet tutan göze cehennem ateşi dokunmaz.

131- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **عَيْنَانِ لا تَمَسُّهما النَّارُ، عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ** .

131. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i şöyle derken işittim:

- İki göz vardır ki onlara ateş değmez; Allah korkusundan ağlayan göz ve Allah yolunda nöbet tutan göz..."[187]

132-عن أبي ريحانة الأزدي قال: كُنَّا مع رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ، فَأَتَيْنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ إِلَى شَرَفٍ فَبِتْنَا عَلَيْهِ، فَأَصَابَنَا بَرْدٌ شَدِيدٌ حَتَّى رَأَيْتُ مَنْ يَحْفِرُ فِي الأَرْضِ حُفْرَةً يَدْخُلُ فِيهَا، يُلْقِي عَلَيْهِ الْحَجَفَةَ يَعْنِي التُّرْسَ. فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ النَّاسِ نَادَى: **مَنْ يَحْرُسُنَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةَ؟ وَأَدْعُو لَهُ بِدُعَاءٍ يَكُونُ فِيهِ فَضْلٌ**. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ: **ادْنُهْ** فَدَنَا فَقَالَ: **مَنْ أَنْتَ؟** فَتَسَمَّى لَهُ الأَنْصَارِيُّ فَفَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالدُّعَاءِ فَأَكْثَرَ مِنْهُ. قَالَ أَبُو رَيْحَانَةَ: فَلَمَّا سَمِعْتُ مَا دَعَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَنَا رَجُلٌ آخَرُ. فَقَالَ: ادْنُ فَدَنَوْتُ فَقَالَ: مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ فَقُلْتُ أَنَا أَبُو رَيْحَانَةَ. فَدَعَا بِدُعَاءٍ هُوَ دُونَ مَا دَعَا لِلأَنْصَارِيِّ ثُمَّ قَالَ: **حُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى عَيْنٍ دَمَعَتْ أَوْ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى عَيْنٍ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ** .

[186] Buhari, 2887.

[187] Tirmizi, 6/15; Hadis sahihtir.

132. Ebu Reyhane el-Ezdi *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile bir gazada idik. Bir gün bir tepenin üzerine çıkıp orada geceledik. Bize öyle şiddetli bir soğuk isabet etti ki insanlardan bazılarının çukur kazıp içine girdiklerini, üzerine de zırhını bıraktıklarını gördüm. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* insanlarda bu durumu görünce "Bu gece kim bize nöbet tutacak? Ben de ona üstünlüğü olan bir duada bulunayım" dedi. Ensardan bir adam:

- Ben ey Allah'ın Rasulu!

- Yaklaş! Kimsin?" diye sordu. Ensarî ismini söyleyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona çok dua etti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in duasını duyunca dedim ki:

- Bir başkası da benim ya Rasulallah!

- Yaklaş! Sen kimsin?

- Ebu Reyhane...

Bunun üzerine bana Ensardan olana yaptığı duadan farklı bir dua ile dua etti. Sonra şöyle buyurdu:

- Allah korkusundan ağlayan veya göz yaşı döken ve Allah yolunda nöbet tutarak sabahlayan göze ateş haram kılınmıştır.”[188]

İkincisi; Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah yolunda nöbet tutan kimsenin Cennet ehlinden olduğuna şahitlik etmiştir.

133- عن سَهْلِ ابْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ أَنَّهُمْ سَارُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ حُنَيْنٍ. فَأَطْنَبُوا السَّيْرَ حَتَّى كَانَتْ عَشِيَّةً فَحَضَرْتُ الصَّلَاةَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَجَاءَ رَجُلٌ فَارِسٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي انْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ حَتَّى طَلَعْتُ جَبَلَ كَذَا وَكَذَا، فَإِذَا أَنَا بِهَوَازِنَ عَلَى بَكْرَةِ آبَائِهِمْ بِظُعُنِهِمْ وَنَعَمِهِمْ وَشَائِهِمْ اجْتَمَعُوا إِلَى حُنَيْنٍ. فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَقَالَ: **تِلْكَ غَنِيمَةُ الْمُسْلِمِينَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ثُمَّ قَالَ: **مَنْ يَحْرُسُنَا اللَّيْلَةَ؟** قَالَ أَنَسُ بْنُ أَبِي مَرْثَدٍ الْغَنَوِيُّ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: **فَارْكَبْ!** فَرَكِبَ فَرَسًا لَهُ فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **اسْتَقْبِلْ هَذَا الشِّعْبَ حَتَّى تَكُونَ فِي أَعْلَاهُ وَلَا نُغَرَّنَّ مِنْ قِبَلِكَ اللَّيْلَةَ!** فَلَمَّا أَصْبَحْنَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله

[188] Nesai, 6/15; Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/134; Hakim, 2/83.

عليه وسلم إِلَى مُصَلاَّهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ: **هَلْ أَحْسَسْتُمْ فَارِسَكُمْ؟** قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَحْسَسْنَاهُ! فَثُوِّبَ بِالصَّلاَةِ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَهُوَ يَلْتَفِتُ إِلَى الشِّعْبِ حَتَّى إِذَا قَضَى صَلاَتَهُ وَسَلَّمَ قَالَ: **أَبْشِرُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ فَارِسُكُمْ!** فَجَعَلْنَا نَنْظُرُ إِلَى خِلاَلِ الشَّجَرِ فِي الشِّعْبِ فَإِذَا هُوَ قَدْ جَاءَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي انْطَلَقْتُ حَتَّى كُنْتُ فِي أَعْلَى هَذَا الشِّعْبِ حَيْثُ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَلَمَّا أَصْبَحْتُ اطَّلَعْتُ الشِّعْبَيْنِ كِلَيْهِمَا فَنَظَرْتُ فَلَمْ أَرَ أَحَدًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **هَلْ نَزَلْتَ اللَّيْلَةَ؟** قَالَ: لاَ إِلاَّ مُصَلِّيًا أَوْ قَاضِيًا حَاجَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **قَدْ أَوْجَبْتَ، فَلاَ عَلَيْكَ أَنْ لاَ تَعْمَلَ بَعْدَهَا.**

133. Sehl b. Hanzaliyye *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre, onlar Huneyn günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile akşam üstü oluncaya kadar yürüdüler. Namaz vakti geldi. Bir süvari gelip "Ey Allah'n Rasulu! Ben sizin aranızdan ayrılıp falan dağa çıktım, bir de ne göreyim! Havazin kabilesi kadınları, develeri ve davarları ile ve koyunlarını alıp Huneyn'e gelip toplanmışlar. Bunu duyan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gülümsedi ve şöyle buyurdu:

"Yarın inşaallah bunlar müslümanların ganimeti olacaktır. Bu gece bize kim nöbet tutacak?" diye sorunca Enes b. Amir Mursed el-Ganevi öne atılıp "Ben ey Allah'ın Rasulu!" dedi. "Haydi bin öyleyse!" buyurdu. Ata binip Rasulullah'ın yanına geldi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Şimdi şu vadiden git, en yüksek yerine çık ve bu gece dört gözle bizi bekle! Senin tarafından gafil avlanmayalım" buyurdu. Sabah olunca namazgahına gidip iki rekat namaz kıldı. Sonra şöyle buyurdu:

- Atlıdan bir haber var mı?

- Hayır!

Namaza duruldu, namaz kılarken vadiye doğru bazen dönüp bakıyordu ve "Müjde süvariniz geldi!" buyurdu. Ağaçların arasından baktık ki, hakikaten gelmiş ve Allah Rasulu yanında durmuş. Süvari dedi ki:

- Bana emrettiğin yere gittim ve vadinin tepesinde durdum. Sabah olunca iki geçit daha tırmandım fakat kimseyi göremedim.

- Peki bu gece atından hiç indin mi?

- Hayır, sadece namaz kılmak ve kaza-i hacet için indim.

- Sana, cenneti kazandıracak bir amel işledin. Bundan sonra başka bir şey yapmana gerek yok."[189]

Üçüncüsü; Kişinin ölüm tehlikesi olan bir yerde gece nöbeti tutması Kadir gecesini ihya etmesinden daha hayırlıdır.

134- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **أَلَا أُنَبِّئُكُمْ لَيْلَةً أَفْضَلَ مِنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ؟ حَارِسٌ حَرَسَ فِي أَرْضِ خَوْفٍ لَعَلَّهُ أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ.**

134. İbni Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kadir gecesinden daha hayırlı bir geceyi size haber vereyim mi? Ölüm tehlikesinin olduğu bir yerde tutan kimsenin geçirdiği gecedir. Öyle ki onun ailesine dönmeme ihtimali daha yüksektir."[190]

Dördüncüsü; Bir gece nöbeti; gündüzü oruçlu, geceleri de namazla geçirilen bin geceden hayırlıdır.

İbni Asakir, Artaa b. el-Münzir'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Ömer *(radıyallahu anh)* meclisinde oturanlara "Hangi insanın ecri daha büyüktür?" diye sordu. Oradakiler oruç tutan ve namaz kılan kimseleri zikretmeye başlayıp "Emir'ul Müminінden sonra falan ve filancadır" dediler. Ömer *(radıyallahu anh)* şöyle dedi:

- Size, zikrettiklerinizden ve Emir'ul Mümininden de ecir olarak büyük olanı haber vereyim mi?

- Evet!

- Şam'da bir adamcık ki, atının yularını tutmuş, müslümanların sınırlarını koruyup muhafaza etmektedir. Kendisini aslan mı yer, zehirli bir yılan mı sokar ya da düşman mı hapseder bilemez. İşte bu adamm ecri zikrettiğiniz kişilerin ve Emir'ul Mümininin ecrinden daha büyüktür.

Şam'ı zikretmesindeki gaye o dönemde Şam'ın cihad ve gaza yeri oluşundan dolayıdır.

135. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah

---

[189] Ebu Davud, 3/20. Ebu Avane, 5/18; Beyhaki, 9/49.

[190] Beyhaki, 9149; Hakim, 2/80,81. Hadis Buhari'nin şartlarına göre sahihtir.

(sallallahu aleyhi ve sellem) ile Zat'ur Rika gazvesine çıktık. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir yerde konakladı ve "Bize bu gece kim nöbet tutacak?" dedi. Biri muhacirlerden, ötekisi de ensardan olmak üzere iki gönüllü ortaya atıldı. Onlara "Geçidin ağzını tutun!" buyurdu. O iki adam yolun ağzına varınca ensardan olan muhacirden olana "Gecenin hangi vakti hoşuna gidiyor. Başında mı yoksa sonunda mı nöbet tutayım?" O da "Sen gecenin başında nöbet tut. Sonra beni kaldır" dedi.

Muhacir olan yattı. Ensari ise namaza durdu. Sonra müşriklerden birisi geldi ve namazdaki mücahidin kavmin nöbetçisi olduğunu anladı.

Ok torbasından bir ok çıkardı ve namaz kılan mücahide bir ok attı. Ensardan olan mücahid ayakta durmaya devam etti. Sonra müşrik bir ok daha attı ama o, namazda durmaya devam etti. Sonra adam üçüncü oku attı. Ensarî rukua gitti. Daha sonra arkadaşını uyandırdı ve "Yerinde dur! Ben hemen geliyorum" dedi. Müşrik adam kendisini tanıdıklarını anlayınca kaçıp gitti. Bunun üzerine muhacir olan, Ensari'ye şöyle dedi:

- Subhanallah! Sana ilk oku attığında beni neden uyandırmadın?

- Bir sûre okuyordum. O sureyi tamamlamadan namazı kesmek istemedim. Müşrik atışlarını arttırdı. Ben de rukua vardım ve seni uyandırdım. Allah'a yemin olsun ki Rasulullah'ın beni, korumak için görevlendirdiği geçidi kaybetmekten korkmasaydım, okuduğum sûreyi ya bitirecektim ya da ben onu kesmeden o müşrik beni ondan keserdi."[191]

---

[191] Ebu Davud, 1/136.

18. BÖLÜM

Allah Yolunda Cihad Ederken Korkan Kişinin Durumu

136- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ غَازِيَةٍ أَوْ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ الله، فَيسلمُون و يصيبون إلاَّ تعَجَّلُوا ثُلُثَى أُجرِهِمْ. وَمَا مِنْ غَازِيَةٍ أَوْ سَرِيَّةٍ تخْفِقُ،وتخَوَّفُ وَتصَابُ إِلاَّ تمَّ لهم أجرِهِمْ.

136. Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda gaza ederek ganimet alan ve selametle kalan hiçbir ordu yoktur ki, ahirette alacakları ecirlerinin üçte ikisini peşin almış olmasınlar. Ancak ganimet almadan gaza edip boş elle dönen, korkan ve esir düşen hiçbir ordu da yoktur ki ecirleri tamam verilmesin..."[192]

137-عن أم مالك البهزية قالت: ذكر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فتنةً فقرّبها، فقلت: يا رسول الله! من خير الناس فيها؟ قال: رجلٌ في ماشيةٍ يؤدّي حقّها ويعْبد ربّه، ورجلٌ آخذٌ برأس فرسه يخيف العدوَّ ويُخيفونه.

137. Ümmü Malik el-Behziyye *(radıyallahu anha)* der ki: "Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yakın bir fitneden bahsetti. Kendine "Ey Allah'ın Rasulu! O fitneler esnasında en hayırlı olan kimdir?" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Sürüsünü güderken hakkını veren ve Rabbine ibadet eden adam ile, atının başını tutup düşmanını korkutan, düşmanının da kendisini korkuttuğu kimsedir."[193]

İbni Ebi Şeybe'nin, Selman-ı Farisi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet etttiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda cihad eden müminin korkudan dolayı kalbi çarpsa, hurmanın salkımından düştüğü gibi hata ve günahları düşer."

---

[192] Müslim, 1906.

[193] Tirmizi, 3/320.

19. BÖLÜM

Allah Yolunda Saf Tutmanın ve Kıyam Durmanın Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ﴾

"Şüphesiz Allah, kendi yolunda sanki birbirlerini kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever." (61 Saf/4)

Mücahid *(rahimehullah)* der ki: "Bu ayet Ensardan bir grup hakkında nazil olmuştur. Onlardan biri Abdullah b. Revaha idi. Onlar bir mecliste otururken "Allah Azze ve Celle'ye amellerden hangisinin daha sevimli olduğunu bilseydik, onunla amel ederdik" dediler. Haklarında ayet nazil olunca Abdullah b. Revaha "Ölünceye kadar kendimi Allah yoluna vakfettim" dedi ve Allah yolunda öldürülünceye kadar savaştı.

138. Abdullah b. Selam *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından bir grupla oturuyorduk. Şöyle dedik: "Allah'a hangi amelin daha sevimli olduğunu bilseydik onu yapardık" Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala) "Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ı tesbih eder. O, üstündür, hikmet sahibidir. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılanır. Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever." (61 Saf/1-4)* ayetlerini indirdi."[194]

139- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **سَاعَتَانِ تُفْتَحُ فِيهِمَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَقَلَّ دَاعٍ تُرَدُّ عَلَيْهِ دَعْوَتُهُ ، حَضْرَةُ النِّدَاءِ بِالصَّلاَةِ ، وَالصَّفُّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .**

139. Sehl b. Sad *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Öyle iki zaman dilimi vardır ki, onlarda gök kapıları açılır ve dua edenin duası nadiren reddedilir. Bunlar; ezan vakti ve Allah yolunda saf bağlama vaktidir."[195]

---

[194] Tirmizi, 5/75; Beyhaki, 9/159,160.Hadis sahihtir.

[195] Ebu Davud, 3/45. Hadis sahihtir.

140- عن عمران بن حصين رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَقَامُ الرجُلِ في الصَفِّ أَفْضَلُ عِنْدَ اللهِ من عبادة الرَجُلِ سِتِّينَ سَنَةً.**

140. İmran b. Huseyn *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda saf tutan bir adamın Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın katındaki makamı, 60 yıl ibadet eden adamın makamından daha hayırlıdır."[196]

Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir: "Allah yolunda düşmana karşı kılıç sallamaksızın, mızrak veya ok atmaksızın bir kere durmak, Allah'a isyan etmeksizin 60 yıl ibadet etmekten daha sevimlidir."

Mücahid *(rahimehullah)* der ki: "Yezid b. Şecere *(radıyallahu anh)* fiili, sözünü doğrulayan bir zattı. Bize hitab ederek "Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Allah'ın üzerinizdeki nimetleri ne kadar da güzeldir! Onlardan yeşil, kırmızı ve sarı olanı görürsünüz. Evlerdeki ise daha başkadır" dedi. Mücahidler Allah yolunda savaşmak için saf tuttuklarında ise onlara şöyle derdi:

İnsanlar namaz ve savaş için saf bağladıklarında semanın kapıları açılır. Cennetin ve cehennemin kapıları açılır da huriler süslenip muttali olurlar. Namaz veya savaş başladığında "Allah'ım ona yardım et!" diye dua ederler. Arkasını döndüğünde ise ondan gizlenip "Allah'ım onu bağışla!" derler.

Anam babam size feda olsun! Hur'ul İynleri hayal kırıklığına uğratmayın! İnsanları teşvik edin! Şu bir gerçek ki, onun kanından akacak ilk damla amelinden hataları siler. Hurilerden iki tane zevcesi başucuna gelip yüzünden toz-toprağı silerler ve "Senin zamanın geldi" derler. O da "İkinizin zamanı geldi" der. Sonra yüz tane güzel ve yeni elbise giydirilir. Bunlar insanoğlunun dokuduğu cinsten değildir…

Ayrıca o şöyle de diyordu: Bana haber verildiğine göre kılıçlar, cennetin anahtarlarıdırlar."[197]

Ebu Said el-Hudrî *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Üç sınıf insan vardır ki kıyamet günü Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara tebessüm eder. Gece kalkıp namaz kılan adam, namazda saf duran bir kavim ve

---

[196] Hakim, Mustedrek, 2/68.

[197] Abdurrezzak, Musannef, 5/206,207.İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/292,293.

düşmanla savaşmak için saf tutan bir kavim…"[198]

Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Kıyamet günü Allah indinde en hayırlı konuma sahip şehidi haber vereyim mi? Düşmanla safta karşılaştığında ve onlara hücum ettiklerinde sağa sola bakmaksızın omuzlarına kılıcını koyup "Allah'ım! Geçmiş günlerde geçirdiğim ömür için canımı sana feda ediyorum" deyip o anda ölen kişidir. Bu kimse, cennetin yüksek odalarında oturup diledikleri gibi gezen şehidlerdendir."[199]

---

[198] İbni Ebi Şeybe, Musannef, 5/289.

[199] Abdullah b. Mübarek, Cihad, 1/70,71.

20. BÖLÜM

Allah Yolunda Atıcılığın Fazileti

Bil ki, Allah yolunda cihad ederken kullanmak maksadıyla atıcılık öğrenmek, öğretmek ve yarışmalar düzenlemek, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in davet ve teşvik ettiği bir husustur. Atıcılığın pek çok fazileti vardır. Onlardan bazıları şunlardır:

Birincisi; Allah *(Subhanehu ve Teala)*, kendi yolunda cihada hazırlık olması açısından atıcılığı emretmiştir. *"Ve onlara (düşmanlarınıza) karşı kuvvet hazırlayın!" (8 Enfal/60)* ayetine dayanarak bazı alimler, atıcılık ta'liminin vacip olduğunu söylemişlerdir. Zira ayet emir sıgasında gelmiştir ve kuvvetten kasıt da atıcılıktır.

141- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قال: سَمِعتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم –وهُوَ عَلَى الْمِنبَرِ– يَقُولُ: **وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْيُ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْيُ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْيُ.**

141. Ukbe b. Amir *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i minberin üzerinde *"Ve onlara (düşmanlarınıza) karşı kuvvet hazırlayın!" (8 Enfal/60)* ayetini okuyup "Dikkat edin! Kuvvet atıcılıktır. Dikkat edin! Kuvvet atıcılıktır. Dikkat edin! Kuvvet atıcılıktır" buyurduğunu işittim."[200]

İkincisi; Allah *(Subhanehu ve Teala)* tek bir ok sebebiyle tam üç kişiyi cennete koyar. Hayrı umarak onu imal edeni, onu bizzat kullanıp atanı ve atana yardım edeni...

142- عَنْ خَالِدِ بْنِ زَيْدٍ الأَنْصَارِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ وَكَانَ رَجُلاً يُحِبُّ الرَّمْيَ. إِذَا خَرَجَ خَرَجَ بِي مَعَهُ فَدَعَانِي يَوْمًا فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ: تَعَالَ أَقُولُ لَكَ مَا قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَمَا حَدَّثَنِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ، صَانِعَهُ الْمُحْتَسِبَ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ وَالرَّامِيَ بِهِ وَمُنَبِّلَهُ. ارْمُوا وَارْكَبُوا وَلَأَنْ**

---

[200] Müslim, 1917.

تَرْمُوا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَرْكَبُوا وَلَيْسَ مِنَ اللَّهْوِ إِلاَّ ثَلاَثٌ : تَأْدِيبُ الرَّجُلِ فَرَسَهُ وَمُلاَعَبَتُهُ امْرَأَتَهُ وَرَمْيُهُ بِقَوْسِهِ وَنَبْلِهِ وَمَنْ تَرَكَ الرَّمْيَ بَعْدَ مَا عَلِمَهُ رَغْبَةً عَنْهُ ، فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ تَرَكَهَا.

142. Halid b. Zeyd *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Ben atıcı bir kimseydim. Ukbe b. Amir bana uğrar "Haydi atış yapalım" derdi. Günün birinde ben ağır davranınca bana şöyle dedi: "Ey Halid! Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in ne söylediğini sana haber vereyim mi? Hiç şüphesiz O *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Allah *(Subhanehu ve Teala)* tek bir ok sebebiyle üç kişiyi cennete koyar. Hayrı umarak onu imal edeni, onu bizzat kullanıp atanı ve atana yardım edeni... Atınız ve ata bininiz. ata binmenizden bana daha sevimli gelmektedir. Oyun ve eğlence ancak üç şeydedir: Kişinin atını terbiye etmesi, hanımı ile oynaşması, yayını çekip okunu atması ve atılan okları toplaması. Öğrendikten sonra kim atıcılığı bırakırsa bir nimeti bırakmış, nankörlük etmiş olur.”[201]

Ukbe b. Amr *(radıyallahu anh)* vefat ettiğinde yetmiş küsur yayı vardı. Her yayla birlikte ok ve ok kuburu da vardı. Onların hepsini Allah yolunda vasiyyet etti.

Atana yardım edenler; atıcıya okları uzatanlardır. Bu da iki şekilde olur. Birincisi, atıcının yanında veya arkasında durarak ona birer birer okları uzatmakla olur. İkincisi ise atılan okları atana geri getirmekle olur. Bunlardan hangisini yaparsa yapsın atıcıya yardımcı olacağı rivayet edilmiştir.[202]

Ok atıcısına yardımcı olmak, malından onu teçhiz etmek anlamına da gelmektedir.

Üçüncüsü; Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabı ile birlikte ok atardı.

143- عن سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ رضى الله عنه قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: **ارْمُوا بَنِى إِسْمَاعِيلَ! فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا، ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِى فُلاَنٍ.** فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ

---

201 Ebu Davud, 5/103; Nesai, 6/28; Hakim, 2/95; Ebu Avane, 5/103. Hadis sahihtir.
202 Şerhu’s Sunne, Begavi, 10/383.

بِأَيْدِيهِمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ؟** قَالُوا: كَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ؟ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: **ارْمُوا! فَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ.**

143. Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)* der ki: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ok atma yarışı yapan bir kavme uğradı ve şöyle buyurdu: "Ey İsmailoğulları atın! Çünkü atalarınız güzel ok atıcı idi. Atın! Ben falanoğulları tarafındanım." Yarışan iki fırkadan diğerinin ellerinden tutup şöyle seslendi: "Siz neden atmıyorsunuz?" Dediler ki: "Sen onlarla berabersin, biz nasıl atalım?" Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Atın, ben hepinizle beraberim" buyurdu.”[203]

Hadiste kalplerini güçlendirmek, canlılıklarını artırmak, onları teşvik etmek için atıcılıkta taraftar olmaya delil vardır. Ancak bundaki niyetin halis olması ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in sünnetine tabi olma kastı bulunması gerekir. Yoksa günümüz insanında olduğu gibi, kendisinden şiddetli kin ve nefretin doğduğu şeytani istek ve nefsani duygularla dolu tarafgirlik asla caiz değildir. Ki bunların halini bizzat müşahede ediyoruz. Şüphesiz ki taassub, doğurduğu fesadlardan dolayı haramdır. Yine de en iyi bilen Allah'tır. Kılıçla, mızrakla, sopayla vs. savaş aletleriyle yarışmalar düzenlemek de buna kıyas edilir.

Dördüncüsü; Ok ve yay ile ilgilenmek (atış ta’limi yapmak) menduptur ve övülmüştür.

144- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمْ أَرَضُونَ وَيَكْفِيكُمُ اللَّهُ فَلَا يَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَلْهُوَ بِأَسْهُمِهِ.**

144. Ukbe b. Âmir *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Siz yakında bazı yerler fethedeceksiniz. Allah size kafidir. O halde sizden biriniz oklarıyla oynamaktan aciz kalmasın!”[204]

145-عن عطَاء بن أَبِي رَباح قال: رَأيتُ جابر بن عَبد الله و جابر بن عَمير رضى الله عنهما يرْمِيانِ فَملَّ أحدُهُما فَجَلَسَ فقال لَهُ الآخر: كَسَلْتَ؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **كلُّ شَيْءٍ لَيْسَ مِن ذِكرِ اللهِ عزَّ وجَلَّ فَهُوَ**

---

203 Buhari, 2899.

204 Müslim, 1918.

لهوٌ أو سَهوٌ إلا أربع خصال : مَشْي الرَّجُلِ بَيْنَ الغَرَضَينِ و تَأْدِيبِه فَرَسه و مُلاعبَتَهُ أهْلِه و تَعليم السباحة.

145. Ata b. Ebi Rebah der ki: Cabir b. Abdullah ile Cabir İbni Umeyr el-Ensarî'nin birlikte ok attıklarını gördüm. Biri bıkıp oturdu. Öbürü ona "Tembellik ettin! Oysa ben Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Dört şey hariç Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın zikrinde olmayan her şey ya eğlencedir veya sehivdir: Adamın iki hedef arasında gidip-gelmesi, atını terbiye etmesi, eşiyle oynaşması ve yüzme öğrenmesi..." buyurduğunu işittim"[205] dedi.

Alimler atışın karşılıklı iki hedef arasında olmasını müstehap görmüşlerdir. Bir hedefte yarışa katılanlar durup öbürüne atarlar, sonra ikincisine gelip okları toplar ve öbür hedefe atarlar. İki hedefin olması sünnettir. Çünkü bu, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabının fiilidir.

Ebu Osman en-Nehdi der ki: "Biz Utbe b. Ferkad ile Azerbeycan'da cihad ederken bize Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ın mektubu geldi. Mektupta şöyle yazıyordu: Önlüklerinizi giyin, ayakkabılarınızı ve ridanızı giyinin! Pantolon ve çizmelerinizi bırakın! Sizler atanız İsmail'in giysilerini giyinin! Konfordan ve acem libasından sakının! Güneşlenin, çünkü o Arapların hamamıdır. Güçlü, sert ve gösterişli olun! Toplanıp sizden isteneni yerine getirmek için hazır olun. Ayaklarınız açık olarak yürüyün. Ata sıçrayarak binin! Hedeflere atış yapın ve aralarında gidip gelin!"[206]

Beşincisi; Kim Allah yolunda bir ok atarsa Allah onun cennetteki derecesini bir yükseltir.

146-عن عمرو بن عبسة رضى الله عنه قال: حَاصَرْنَا مَعَ رَسُولِ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم قَصْرَ الطَّائِفِ ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ فله عِدْلُ مُحَرَّرٍ، مَنْ بَلَغَ بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ في الجنة...

146. Amr b. Abese *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte Taif'i muhasara ettik. O "Kim Allah yolunda bir ok atarsa, onu ateşten azad edecek bir fidye vardır. Kim de Allah

---

[205] Nesai, 6/222,223; Beyhaki, 10/14. Hadis sahihtir.

[206] Beyhaki, 10/14.

yolunda bir oku isabet ettirirse ona da cennette bir derece vardır" buyurdu. Ben o gün 16 oku düşmana isabet ettirdim."[207]

147- عن كَعْبِ بْنِ مُرَّةَ رضى الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنْ بَلَغَ الْعَدُوَّ بِسَهْمٍ رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً! قَالَ ابْنُ النَّحَّامِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الدَّرَجَةُ ؟ قال: أَمَا إِنَّهَا لَيْسَتْ بِعَتَبَةِ أُمِّكَ! مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مِائَةُ عَامٍ.

147. Ka'b b. Murre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim düşmana bir ok ulaştırırsa Allah onu bir derece yükseltir" buyurmuştur. Abdullah b. en-Nehham *(radıyallahu anh)* "Ey Allah'ın Rasulu! Bir derece ne kadardır?" diye sorunca da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "O annenin kapısının eşiği gibi değildir! İki derece arası bin yıllık mesafedir" buyurmuştur."[208]

Bunun yanısıra "Kim Allah yolunda bir ok atarsa ona cennette bir derece vardır" şeklinde okun düşmana ulaşma kaydı olmadan gelen rivayetler de vardır.

148-عن عمرو بن عبسة رضى الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِى الإِسْلاَمِ، كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللّهِ فبلغ بِه العدو أو لم يبلغ كَانَ لَهُ كَعِتْقِ رَقَبَةٍ مؤمنة،و كَانَتْ لَهُ فِدَاءَهُ مِنْ النَّارِ.

148. Amr b. Abese *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu işittim: İslam uğrunda başına ak düşen kimse için bu, kıyamet gününde bir nur olur. Kim de Allah yolunda bir ok atarsa isabet etsin ya da etmesin ona mümin bir köleyi azad etme ecri vardır. Bu onun ateşten fidyesi olur."[209]

Atıcılık Üzerine Alıştırmalar Yapmak

İbrahim b. Yezid et-Teymi, babasının şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Huzeyfe b. el-Yeman *(radıyallahu anh)*'ı şehirlerde üzerinde izar olmadan iki hedef arasında koştuğunu gördüm."[210]

Hedef; atış için yerden yükseltilen her türlü nesneye denilir.

---

[207] Nesai, 6/27; Hakim, 2/95. Hadis sahihtir.

[208] Nesai, 6/27. İsnadı sahihtir.

[209] Nesai, 6/27,28.

[210] Said b. Mansur, Sunen, 2/3/184.

Mücahid *(rahimehullah)* der ki: “Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*’nın iki hedef arasında koştuğunu ve "Ona ben vardım! Ona ben vardım!" dediğini duydum.”[211]

Huzeyfe b. el-Yeman ve Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhum)* atıcılık hususunda devamlı alıştırma yapıyorlardı. Onlar hedefler arasında yürümüyor, koşuyorlardı. Özellikle de Huzeyfe *(radıyallahu anh)* hafiflemek için izarını bile çıkarıyordu. Böylece spor yapıyor ve vücudunu cihada hazırlıyordu. Bu sana sahabenin ok atmaya ne denli özen gösterdiklerini, onun için toplandıklarını ve onunla uğraştıklarını göstermektedir. Malum olduğu üzere onlar *(radıyallahu anhum)* diğer müslümanlar için takip edilen yıldızlar ve hidayet rehberleridir. Onları Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle vasıflandırmıştır:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾

“Muhammed Allah'ın rasuludur. Onunla beraber olanlar kafirlere karşı çok çetin, kendi aralarında çok merhametlidirler. Sen onları rüku eder, secdeye kapanır halde görürsün...” (48 Fetih/29)

Atıcının atışı esnasında tüm ihtişamını ve mutad riyasetini bir yana bırakıp kardeşlerine atışta gayret göstermesi lazımdır. Asla ondan çekinmemeli, pasiflik göstermemelidir. Bu fiilini Allah'a bir itaat addetmelidir. Ayrıca bu büyük ecri kazanmak ve daha çok sevaba nail olmak için çalışmalıdır. Onu içinde barındırdığı en büyük ibadetlerden ve değerli taatlardan dolayı büyük görmeli, oyun-eğlence ve boşa vakit geçirmek olarak algılamamalıdır.

Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın kendisini buna muvaffak ettiğinden, kuvvet ve afiyet verdiğinden ve buna muktedir kıldığından, başka kötü oyun ve eğlenceleri değil de bu işi sevdirdiğinden dolayı hamdetmeli ve şükretmelidir. Hiç şüphesiz tevfik Allah'tandır. Ondan başka Rabb yoktur. Atışta kardeşlerle yayılıp gülmede bir beis yoktur. Hatta belki de bu, müstehaptır. Çünkü bunlar kişiyi güçlendiren, gelişimini artıran hususlardır. Tabii ki bu ibadetle mekruh derecesine varacak şeylerden de uzak durmak gerekmektedir.

---

[211] Said b. Mansur, Sunen, 2/3/185.

Bilal b. Said der ki: "Öyle kavimler gördüm ki hedefler arasında gülüşerek koşup duruyorlardı. Gece bastığında da ruhban oluveriyorlardı. Bilal adındaki bu zat da onlardandı. Tabiinin alimlerinden ve abidlerindendi. Bir günde bin rekat namaz kılardı."

Ebu Abdullah el-Halimi der ki: "Ok atmanın değerinin büyüklüğüne işaret eden bir olay da şudur: Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yalnızca Uhud gününde düşmana ok atan Sa'd b. Ebi Vakkas'a "Anam babam sana feda olsun" demiş, ondan başka hiç kimseye bu sözü kullanmamıştır."

149. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Uhud günü Sa'd b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*'a "At ya Sa'd! Anam babam sana feda olsun" diyordu."[212]

Ebu Abdullah el-Cevzecani er ki: "İbrahim b. Edhem ile birlikte denizde gaza ediyorduk. O vefat ettiği gecede ishal olduğundan dolayı tam yirmi beş kez helaya gitti. Her seferinde de abdest aldı. Ölümünü hissedince "Bana yayımı getirin" dedi. Yayını tuttu ve yay elinde iken Allah *(Subhanehu ve Teala)* canını aldı. O, böyle yaparak Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın canını aldığı hal üzere, diriltmesini ümit ediyordu."

İmam Malik *(rahimehullah)*'a göre ata binme ve onunla yarışma, ok atmayı öğrenme ve onunla yarışmaktan daha hayırlıdır. Cumhura göre ise ok atmayı öğrenmek ve onunla yarışmak, ata binmeyi öğrenmek ve onlarla yarışmaktan daha hayırlıdır. Cumhur-u Ulema bu görüşlerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Atınız ve ata bininiz. Atış yapmanız, ata binmenizden bana daha sevimli gelmektedir."[213] hadisini delil getirmişlerdir.

Müteahhirin ulemadan bazıları da şöyle demişlerdir: "Binicilik ancak, ok atmak ve ata binmek bir arada olursa bir anlam ifade eder. Düşmanın uzak mesafede olduğu savaş alanında ok atmak daha yararlı, vur-kaç taktiğinin uygulandığı durumlarda ise ata binme daha yararlıdır.

Sonuç olarak; Düşmanı öldürmede en etkili ve orduya en yararlı olan hangisi ise en faziletlisi odur. Bu üstünlük hal ve duruma göre ve şahıstan şahısa değişen bir şeydir. Yine de en iyi bilen şüphesiz ki Allah'tır.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in beş tane yayı vardı. Bunların

---

[212] Buhari, 2905; Müslim, 2411.

[213] 142. hadiste geçti.

isimleri; Revha, Safra, Beyda, Zevra ve Ketum idi. Ayrıca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Kafur" adında bir ok kuburu vardı. Kuşağının halkası deri, ucu da gümüştendi.

Müsabaka ve Yarış

Ok atma ve at ile müsabaka yapmanın caiz olduğu hususunda ümmet icma etmiştir. Atlarla yapılan müsabakaya "rihan" ok ile yapılana "müdala" ismi verilir. İkisi de sünnettir ve failleri Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan ecir alırlar. Ancak cihada hazırlık yapma ve cihada hazır olma için yapılmış olması şarttır.

Müsabaka esnasında uyulması gereken şartlar şunlardır:

1- Yarışılacak olan bineğin, savaşta kullanılır olması gerekir. At ve deve ile müsabaka ittifakla caizdir.

2- Müsabakanın başlangıç yeri ile bitiş yerinin bilinmesi ve yarış yapan iki tarafın da yarışa eşit başlaması gerekir. Eğer buna dikkat edilmezse yarış geçerli değildir.

3- Müsabakayı kazanana ödülün tümü veya bir kısmının verilmesi gerekir.

4- Yarış için konulan ödülü yarışan iki taraf karşılıyorsa veya biri öbürüne "Seni geçersem bana şu kadar vereceksin" derse bu kumarın ta kendisidir. Bunda bir ihtilafın olduğunu da bilmiyorum. Ancak aralarında üçüncü bir şahıs (muhallil) varsa o zaman kumar sayılmaz. Muhallilde aranan şart ise, atının öteki iki kişinin atına denk olmasıdır. Muhallil, o ikisini geçerse ikisinin şart koştukları ödülü alır. İster her ikisi ondan sonra gelsin ve ister biri öbürünü geçsin farketmez. Eğer ikisi muhallili geçerse onlara bir şey vermesi gerekmez.

5- Yarışa katılan herkesin birinci olma ihtimalinin olması gerekir. Birinin veya muhallilin atı zayıf ve geride kalacağı kanısına varılıyor ise sahih olan görüşe göre bu yarışma caiz değildir.

6- Bineklerin bizzat kendilerinin üzerinde akdin olması gerekir. Vasıfları üzerinde de akit yapılsa caizdir.

7- Bineklere binecek şahısların da yarışmadan önce tayin edilmesi gerekir.

8- Mesafe, iki bineğin de yorulmadan ve ara vermeden katedebilecekleri bir mesafe olmalıdır. Eğer ara vererek katedebilecekleri bir hedefi şart koşarlarsa, o zaman akit batıl olur.

150. Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* atlardan idmanlı olan ata Hafya’dan Seniyyet'ul Veda'ya kadar, idmansız olana ise Seniyyet'ul Veda’dan Beni Züreyk mescidine kadar bindi.”[214]

Süfyan der ki: “Hafya'dan Seniyyet'ul Veda'ya kadar beş-altı mil, Seniyyet'ul Veda’dan Beni Züreyk mescidine kadar ise bir mildir.”

9- Şart koşulan ödülün ne olduğunun bilinmesi gerekir.

10- Akdi bozacak fasid şartlardan kaçınmak gerekir.

Münadele için ise şu 6 şartın bulunması gerekir:

1- Yarış sonunda verilecek ödül, her iki yarışmacı tarafından karşılanıyor ise muhallilin olması gerekir.

2- Cinsin bir olması lazımdır. Eğer değişik olursa -mesela ok ile mızrak- o zaman sahih olan görüşe göre yarış sahih olmaz. Eğer değişiklik yay ve okun nevinde ise o zaman kesin olarak caizdir. Mesela Arap yayı ile Fars yayı gibi...

3- Atış yapacakları mesafenin yarışa katılanlar tarafından bilinmesi gerekir. Okların ulaşamayacağı bir mesafeyi şart koşarsalar akit batıl olur.

4- Kazanan kişinin alacağı ödülün belirlenmiş olması gerekir.

5- Atıcıların belirlenmesi gerekir. Akit ancak iki belli atıcı veya atıcılar arasında caiz olur. İki veya daha fazla grup arasında da olur. Her grup isabet ve hatada bir şahıs mesabesindedir.

6- Atış yapılacak yerin belirlenmesi, yarışa katılan her iki kişinin de eşit olması gerekir. Biri için hedefe daha yakın bir yer şart koşulsa caiz değildir.

Atıcılığı Öğrenip de Terkeden Kimse Hakkında Gelen Tehditler

151- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شَمَاسَةَ أَنَّ فُقَيْمًا اللَّخْمِيَّ قَالَ لِعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ تَخْتَلِفُ
بَيْنَ هَذَيْنِ الْغَرَضَيْنِ وَأَنْتَ كَبِيرٌ يَشُقُّ عَلَيْكَ. قَالَ عُقْبَةُ: لَوْلاَ كَلاَمٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ
اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَمْ أُعَانِهِ. قَالَ الْحَارِثُ فَقُلْتُ لاِبْنِ شُمَاسَةَ وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ
إِنَّهُ قَالَ: مَنْ تَعَلَّمَ الرَّمْيَ ثُمَّ تَرَكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا أَوْ قَدْ عَصَى.

---

[214] Buhari, 2868; Müslim, 1870.

151. Fukeym el-Lahmî, Ukbe b. Amir *(radıyallahu anh)*'a "Şu iki hedef arasında gidip geliyorsun. Halbuki sen yaşlı bir kişisin ve bu sana ağır gelir deyince Ukbe *(radıyallahu anh)* "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den işittiğim bazı sözler olmasaydı bunu asla yapmazdım" dedi. Kendisine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den işittiği o sözlerin ne olduğu sorulduğunda da "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i "Kim atıcılığı öğrenir ve daha sonra onu terk ederse bizden değildir (veya isyan etmiştir)" buyururken işittim" cevabını verdi.[215]

Cumhur-u Ulema atıcılığı öğrendikten sonra terk etmenin büyük günahlardan olduğunu söylemişlerdir. Çünkü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Bizden değildir" veya "Bana isyan etmiştir" gibi sözlerle nehyettiği fiiller, büyük günahlardandır.

İmam Nevevi bu hadisin şerhinde şöyle demiştir: Atıcılğı terk etmek, kerahati şiddetli bir mekruhtur.

Sonuç olarak; atıcılığı terk etmek veya unutmak büyük günahlardan değil küçük günahlardandır. Ancak küçük günahlarda ısrar edilirse o günah büyük günahlardan olur.

---

[215] Müslim, 1919.

21. BÖLÜM

Mucahidlerin Kılıç, Mızrak ve Mühimmatlarının Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* *“Silahlarını kuşansınlar.” (4 Nisa/102)* ve *“Onlar için gücünüzün yettiği kadar kuvvet hazırlayın!” (8 Enfal/60)* buyurmuştur.

İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)* bu ayetin tefsirinde "Kuvvet, silah ve yaydır" demiştir.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾

“Ey iman edenler! Allah sizi, ellerinizin ve mızraklarınızın erişeceği av türü bir şeyle mutlaka deneyecektir.” (5 Maide/94)

Bil ki, biniciliği ve silah kullanmayı öğrenmek ve onlarla ta’lim yapmak farz-ı kifayedir. Ancak müslümanların bunlara şiddetle ihtiyaç duydukları ve ümmet içerisinde bu ihtiyacı karşılayacak kimselerin bulunmaması durumunda ise farz-ı ayn olur.

Kılıç, mızrak ve diğer savaş aletlerinin fazileti ile ilgili pek çok hadis-i şerif varid olmuştur.

152- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدَ اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَجُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذِّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي وَمَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.**

152. Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Kıyametin kopmasına yakın bir zamanda kılıçla gönderildim. Ta ki sadece Allah’a ibadet edilsin ve O’na şirk koşulmasın. Rızkım da mızrağımın gölgesinin altında kılındı. Zillet ve küçüklük, emrine muhalefet edenlerin üzerinedir. Kim bir kavme benzer ise o da onlardandır...”[216]

İmam İbni Kayyım *(rahimehullah)* der ki: “İmam Ahmed b. Hanbel *(rahimehullah)* bu hadise dayanarak cihada ihtiyaç duyulan beldelerde mızrak ile ta’lim yapmanın nafile namaz kılmaktan daha faziletli

---

[216] Ahmed b. Hanbel, Musned, 2/50.

olduğunu söylemiştir.”[217]

Hiç şüphesiz diğer savaş aletlerinin durumu da mızrak gibidir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bize, Cennet’in kılıçların gölgesi altında olduğunu haber vermiştir.

153-عَنْ أَبِي موسى الأشعري رضى الله عنه أنه قال وَهُوَ بِحَضْرَةِ الْعَدُوِّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ.** فَقَامَ رَجُلٌ رَثُّ الْهَيْئَةِ فَقَالَ: يَا أَبَا مُوسَى آنْتَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ هَذَا؟ قَالَ: نَعَمْ فَرَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: أَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلاَمَ. ثُمَّ كَسَرَ جَفْنَ سَيْفِهِ فَأَلْقَاهُ ثُمَّ مَشَى بِسَيْفِهِ إِلَى الْعَدُوِّ فَضَرَبَ بِهِ حَتَّى قُتِلَ.

153. Ebu Musa el-Eşarî *(radıyallahu anh)* savaş meydanında “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Muhakkak ki cennet kapıları kılıçların gölgeleri altındadır" buyurdu” dedi. Bunun üzerine pejmürde kılıklı bir adam ayağa kalkarak "Ey Eba Musa! Sen gerçekten Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in bunu söylediğini bizzat duydun mu?" dedi O da "Evet" deyince adam hemen arkadaşlarının yanına dönüp "Size selam ediyorum!" dedi. Kılıcının kınını parçaladı ve düşmana doğru yürüyüp öldürülünceye kadar savaştı.[218]

154- عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ يَنْتَظِرُ حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ: **يَا أَيُّهَا النَّاسُ! لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا! وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ.**

154. Abdullah b. Ebi Evfa *(radıyallahu anh)* der ki: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* düşmanla karşılaştığı bazı günlerde güneş batıncaya kadar beklerdi. O zaman ayağa kalkar ve şöyle buyururdu: "Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin! Allah'tan afiyet isteyin! Onlarla karşılaştığınız zaman da sabredin! Bilin ki cennet, kılıçların gölgesi altındadır.”[219]

Yezid b. Şecere *(radıyallahu anh)* der ki: “Bana haber verildiğine göre

---

[217] Furusiyyetu li-İbni Kayyım, sy.18.

[218] Müslim, 1902.

[219] Buhari, 2965; Müslim, 1902.

kılıçlar, cennetin anahtarıdır."

Bu hadisle kılıçlar cennetin anahtarları kılınmıştır. Çünkü onun kapılarının açılması için bir sebeptir. İki saf karşı karşıya gelip Allah yolunda kılıçlar çekildiğinde cennetin kapıları açılır. Kılıç ile düşmana vurmak cennete girmek için bir vesiledir. Kılıç kişiye keramet ve izzet kazandırır. Mücahid, kılıç vesileyle Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın rızasını kazanır ve bu sayede cehennem azabından korunur.

Ashab-ı Kiram'ın *(radıyallahu anhum)* kılıçları altınlarla süslenmiş değildi. Hiç şüphesiz onlar, kılıçlarını Allah yolunda cihad etmek için edinmişlerdi.

155. Ebu Umame *(radıyallahu anh)* der ki: "Fetihleri öyle insanlar yaptı ki kılıçlarının süsü ne altın ne de gümüştü. Onların kılıçlarının süsü sarmaşık bitkisi, kurşun ve demir idi."[220]

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Düşman toprağında tırnaklarınızı uzatın, kesmeyin! Çünkü o da bir silahtır.

Ahmed b. Hanbel *(rahimehullah)* der ki: "Düşman toprağında tırnağa ihtiyaç duyulur. Görmüyor musun düğümü veya daha başka bir şeyi çözmek istediğinde tırnağa ihtiyaç duyulur."

Allah yolunda çekilen ilk kılıç Zübeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)*'ın kılıcıdır. Bu da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ettiği duadan dolayıdır. Olay şöyle gerçekleşmiştir:

"Zübeyr b. Avvam on iki yaşındayken bir gün kalbine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Mekke'nin yukarılarına kaçırıldığı konusunda bir vesvese geldi. Kılıcını kuşanıp yola çıktı. Onu görenler "Elinde kılıç olan bir çocuk" diyor ve önemsemiyorlardı. Bu haliyle Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına kadar geldi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Sana ne oldu?

- Kaçırıldığına dair kalbime bir his geldi ve seni aramaya çıktım.

- Eğer kaçırılmış olsaydım ne yapardın?

- Seni kaçıranları öldürürdüm...

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona ve kılıcına dua etti. Onun kılıcı Allah yolunda kınından sıyrılan ilk kılıç oldu. O, İslam'ın ilk

---

[220] Buhari, 2909.

kahramanlarından ve yiğitlerindendi. Zubeyr *(radıyallahu anh)* Sahabenin en güçlülerinden ve kılıçla en sert darbe indirenlerindendi. Onun kafirlere indirdiği darbeler oldukça meşhurdur.

Rasulullah'ın Kılıçları

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in çok sayıda kılıcı vardı. Onların adları da şöyleydi:

1. El-Mesur: Babasından miras kalmıştı. Medine'ye geldiğinde yanında o vardı.

2. El-Adb: Sa'd b. Ubade Bedir Savaşına giderken Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e gönderdi.

3. Zülfikar: Ortası omurga kemikleri gibiydi. Bedir'de ganimet olarak aldı. Tüm savaşlarında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanındaydı.

4. Es-Samsam: Amr b. Ma'di Kerib *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e hediye etmişti.

5. Kala'a: Çöldeki bir kaleye nisbetle bu isim verilmiştir.

6. El-Bettar.

7. El-Hatf: Hatfı ölümün isimlerindendir.

8. Er-Rasub: Suya dalmak demektir. Çünkü bununla vurduğunda vurulana dalar, gider.

9. El-Mihzam: Keskin kılıç demektir.

10. El-Kadib: Çok keskin, kesici ve etkili demektir.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ayrıca beş tane de mızrağı vardı. Üç tanesini Beni Kaynuka'dan edindi.

El-Mesva: Onunla vurulanın son yerine gitmesi, öldürmesidir. Diğeri de El-Munseni idi. Onun El-Bet'a adında kısa bir mızrağı da vardı. Beyda adında da büyük bir tane mızrağı vardı. Ayrıca Anze adında daha küçük bir mızrağı vardı. Ona dayanır, onunla yürür ve bayramlarda önünde taşır, namaz kılarken önüne bırakır ve sütre yapardı.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yedi tane zırhı vardı. Ayrıca demirden yapılmış Muveşşic ve es-Sebuğ adında iki miğferi vardı. Fetih günü Mekke'ye girince Rasulullah*(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in başında bulunan miğfer de buydu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Ez-Zeluk" ve "El-Fenak" adında iki tane de kalkanı vardı.

22. BÖLÜM

Allah Yolunda İsabet Eden Yaranın Fazileti

156- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لاَ يُكْلَمُ أَحَدٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكْلَمُ فِى سَبِيلِهِ إِلاَّ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالرِّيحُ رِيحُ الْمِسْكِ.**

156. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Herhangi bir kimse Allah yolunda yara alırsa (Allah kendi yolunda yara alanı en iyi bilir) kıyamet gününde yarası fışkırarak Allah’ın huzuruna getirilir. Kanının rengi kan rengi, kokusu misk kokusudur.”[221]

Başka bir rivayette ise “Müslümanın aldığı her yara Allah yolundadır. Sonra kıyamet gününde bu yara, yaralandığı günkü şeklinde olacak ve ondan kan fışkıracaktır. Kanın rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur.”[222]

İbnu Dakik el-İd *(rahimehullah)* şöyle der: “Kıyamet günü kanın fışkırır halde olmasının iki hikmeti vardır. Birincisi, onu yaralayan zalim düşmanın aleyhine şahitlik etmek. İkincisi ise oradaki insanlara bu güzel koku ile beraber Allah yolunda isabet eden yaranın şerefini izhar etmektir.”

157- عن مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عن رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **مَنْ قَاتَلَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فُوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ مِنْ عِنْدِ نَفْسِهِ صَادِقًا ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَلَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ نُكِبَ نَكْبَةً فَإِنَّهَا تَجِىءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَغْزَرِ مَا كَانَتْ لَوْنُهَا كَالزَّعْفَرَانِ وَرِيحُهَا كَالْمِسْكِ وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَعَلَيْهِ طَابَعُ الشُّهَدَاءِ.**

157. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Kim devenin sütü memelerine gelecek (iki sağım arası) kadar süre Allah yolunda

---

[221] Buhari, 3803; Müslim, 1876.

[222] Buhari, 237; Müslim, 1876.

savaşırsa cennet ona vacip olur. Kim Allah yolunda öldürülmek isteyip de ölür veya öldürülürse şehid sevabı alır. Kim de Allah yolunda yaralanırsa ya da tökezlerse, kıyamet gününde zaferan renginden daha hoş kokan bir koku ile gelir. Kimin Allah yolunda üzerinde bir çıban çıkarsa ona şehidlik damgası vurulur."[223]

158- عَنْ أَبِى أُمامَةَ عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَيْسَ شَىْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ وَأَثَرَيْنِ قَطْرَةٌ مِنْ دُمُوعٍ فِى خَشْيَةِ اللَّهِ وَقَطْرَةُ دَمٍ تُهَرَاقُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ . وَأَمَّا الأَثَرَانِ فَأَثَرٌ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَأَثَرٌ فِى فَرِيضَةٍ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ .

158. Ebu Umame *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah'a şu iki damla ve iki izden daha sevimli bir damla ve iz yoktur. İki damla; Allah korkusundan ağlayan kişinin göz yaşı ile Allah yolunda akıtılan kan damlasıdır. İki iz ise Allah yolunda savaşanın ayak izi ile, Allah'ın farzlarından herhangi birisini yerine getirmek için atılan adımın ayak izidir."[224]

Hasan Basri *(rahimehullah)* şöyle demiştir: "İki damla ve iki yutkunma vardır ki Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya onlardan daha sevimli bir damla ve yutkunma yoktur. Allah'ın rızasını kazanmak için bir kulun hilm ile kızgınlığını yutması ve musibet karşısında sabreden Allah kulunun yutkunması kadar Allah'a sevimli bir yutkunma yoktur. Allah yolunda akıtılan bir damla kan ile sadece Allah'ın yerini bildiği gece karanlığında secde eden kulun göz yaşı kadar Allah'a sevimli bir damla yoktur.

Aişe *(radıyallahu anha)*'dan rivayet edildiğine göre Ebu Bekir Sıddık *(radıyallahu anh)* Uhud gününden bahsettiğinde "O gün tümüyle Talha'nındı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte O'nu korumak için savaşan bir adam gördüm. Ona "Sen Talha b. Ubeydullah olmalısın!" dedim. Bir de ne göreyim Talha'nın vücudunda yaklaşık yetmiş küsur kılıç, mızrak ve ok darbesi vardı. Eli kopmuştu, onu tedavi ettik. Allah ondan razı olsun."[225]

---

223 Ebu Davud, 3/46; Tirmizi, 3/102; Nesai, 6/25,26; İbni Mace, 2/ 933,934. Hadis sahihtir.

224 Tirmizi, 3/109. Hadis hasendir.

225 El-Vakıdî, Megazi, 1/236.

Kays b. Ebi Hazm der ki: “Talha'nın elini gördüm, felçli idi. Onunla Uhud günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i korumuştu.”[226]

Urve b. Zubeyr dedi ki: “Babam Zubeyr’de üç kılıç darbesi vardı. Biri boynundaydı. Parmaklarımı içine sokabilirdim. İki darbeyi Bedir günü, birisini de Yermuk'te almıştı.”[227]

Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* der ki: “Yemame günü Ebu Dücane kendini bir bahçenin içine attı. Bacağı kırıldı. Öldürülünceye kadar kırık bacağıyla savaştı.”

Muaz b. Amr b. Cumuh der ki: “Bedir günü Ebu Cehl'i öldürmeye karar verdim. Fırsat bulduğumda ona hamle yaptım ve bir darbe vurdum ayağını ve baldırının yarısı kopardım. Onun oğlu İkrime omuzlarımdan vurdu. Kolum koptu. Yanımda derime asılı kaldı. Bu beni onunla savaşmaktan uzaklaştırmadı. Gün boyunca savaştım. Kolumu da arkamdan sürüklüyordum. Beni daha fazla rahatsız etmeye başlayınca ayağımın altına alıp kopardım ve attım.”[228]

Cafer b. Abdillah b. Eslem der ki: “Yemame günü savaş için ilk çıkan Ebu Ukayl idi. Ona bir ok atıldı, kalbi ile omuzu arasına isabet etti. Onu çıkardı, onun sol tarafı kuvvetten düştü. Daha sonra savaş kızıştı. Müslümanlar yenilmek üzereydi. Main b. Adiyy'in, Ensarı "Allah, Allah! Hamle düşmanınız üzerinedir" diye çağırmasını işitti.”

Abdullah b. Ömer der ki: "Bunun üzerine Ebu Ukayl ayağa kalktı. Kendisine şöyle dedim:

- Ne istiyorsun?

- Çağıran ismimi andı. Yara ne demek! Ben Ensar'danım ve ben ona bir kuşak kadar dahi olsa icabet ediyorum. Bağlanıp silahını aldı düşmana hamle yaptı. Aralarında kılıçlar gelip gitti. Onun yaralı kolu omuzundan koptu ve yere düştü. Kendisine seslenerek "Ey Ebu Ukayl!" dedim. Yavaş bir sesle: "Lebbeyk" diye cevap verdi. Daha sonra "Savaşta kim galip geldi?" diye sordu. "Allah düşmanları öldürüldü" dedim. Bunun üzerine parmaklarını göğe kaldırıp Allah'a hamdetti ve vefat etti.

Bu durumu babam Ömer b. Hattab’a haber verdiğimde şöyle dedi:

- Allah ona rahmet etsin o şehadeti devamlı istiyordu ve ona ulaştı.”

---

[226] Siyeru Â’lamu Nubela, 1/26.

[227] Siyeru Â’lamu Nubela, 1/52.

[228] Siyeru Â’lamu Nubela, 1/150-151.

Hanzala b. Ebi Süfyan der ki: “Yemame günü Ebu Huzeyfe *(radıyallahu anh)*’nın mevlası Salim'e sancağı alması hususunda "Kendi nefsinden bir şeyden korkuyorsan o zaman bırak onu başkası alsın" denildi. Bunun üzerine "O zaman ne kötü Kur'an hamili olurum" dedi ve sancağı sağ eline alarak savaşa daldı. Gelen darbelerden dolayı sağ eli koptu, bayrağı sol eline aldı. Solu da kopunca bayrağa sarılarak şu ayetleri okuyordu:

﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ
عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾

“Muhammed sadece bir rasuldur. Ondan önce de bir çok rasul gelip geçti. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz?” (3 Al-i İmran/144)

﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾

“Nice enbiya vardır ki beraberinde kendini Rabb’e adamış olanlarla birlikte savaşmıştır. Onlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler. Şüphesiz Allah sabredenleri sever.” (3 Al-i İmran/146)

Yere yıkılınca arkadaşlarına "Ebu Huzeyfe ne yaptı?" diye sordu. Onlar "Öldürüldü" deyince bir adamın ismini zikrederek "Filan ne yaptı?" dedi. "O da öldürüldü" denilmesi üzerine "O zaman beni ikisinin arasına defnedin" dedi.”[229]

Yezid b. Seken *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Uhud’ta etrafında savaş şiddetlendiğinde iki zırh giymişti. Düşman da ona iyice yaklaşmıştı. Musab b. Umeyr *(radıyallahu anh)* öldürülünceye kadar düşmanları O’ndan uzaklaştırdı. Ebu Ducane de aşırı derecede yara alıncaya kadar savaştı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in yüzü isabet aldı ve azı dişleri düştü. Dudağı ve yanağı da yaralandı. Bu durumda şöyle buyurdu: "Adamlardan nefsini bize satacak kim var?" Ensar'dan beş delikanlı fırladı. Onlar içinde Ziyad b. Seken de vardı. Hepsi öldürülünceye kadar savaştı. Onların sonuncusu Ziyad idi. O da dayanıncaya kadar savaştı. Sonra müslümanlardan bir grup onun yardımına koşup düşmanı

---

229 İbn Mubarek, Cihad, 1/123.

uzaklaştırdılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona "Bana yaklaş" dedi. Yaralardan dolayı hareket edemez hale gelmişti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ayaklarını ona yastık yaptı ve o, bu hal üzere can verdi.[230]

Zeyd b. Sabit *(radıyallahu anh)* der ki: "Uhud günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beni, Sa'd b. Rabi'yi bulmakla görevlendirdi ve "Şayet onu görürsen ona selam söyle ve "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sana "Kendini nasıl buluyorsun" diye soruyor" de!" dedi. Yaralılar arasında dolaşmaya başladım. Onu son nefeslerini verirken buldum. Vucudunda yaklaşık yetmiş darbe vardı. Ona, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in söylediklerini aktardım. Bana şöyle dedi: "Selam, Rasulullah'a ve sana olsun. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e söyle ki ben cennetin kokusunu hissediyorum. Kavmin Ensar'a da söyle ki görecek bir gözünüz olduğu halde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e bir şey olursa Allah indinde bir özrünüz olmaz!" Bunları söyledikten sonra ruhunu teslim etti."[231]

Irak beldelerinden Cisr'de yapılan savaşta ki bu savaşta binlerce müslüman şehid olmuştu. O gün müslümanların komutanı Ebu Ubeyd b. Mesud *(radıyallahu anh)* idi. Müslümanların sayısı da yaklaşık 6.000 idi. Ordu sarp bir bölgeye geldi. Behman Cazeviyye ordu komutanına şöyle bir haber gönderdi: "Ya bize doğru siz geçersiniz, o zaman geçmenize izin vereceğiz ya da bize siz izin verin size doğru gelelim." Ebu Ubeyd "Ölüme karşı bizim kadar cüretli olamazlar. Bilakis biz onlara doğru gideriz" dedi ve kaçışın, kovalamacanın neredeyse imkansız olduğu dar bir yoldan geçtiler. Orada savaştılar. Gün sonunda kılıçlarla musafaha etmeye başladılar. Atlar, fillere karşı ilerliyemiyordu. Ebu Ubeyd bunu görünce atından inip yaya yürüdü, müslümanlar da böyle yaptı. Sonra onlara şöyle dedi: "Filleri hedef alın!" O da beyaz file geldi. Daha önce böyle birini görmemişti. Onun karın altındaki kemerine asılıp kesti. Diğerleri de böyle yaptı. Yükü indirilmeyen ve üzerindeki öldürülmeyen tek bir fil kalmadı. Müşriklerden yaklaşık altı bin kişi öldürüldü. Sonra Ebu Ubeyd filin hortumunu kesti. Fil onun üzerine düşüp onu öldürdü. İnsanlar onun filin altında kaldığını görünce nefisleri zayıflık gösterdi. O gün müslümanlardan 4.000 kişi öldürüldü ve geriye yalnızca 2.000 kişi kaldı. Elleri ve bacakları kesilmiş bir adam müslümanların bu halini

---

[230] İbn Mubarek, Cihad, 1/104-105.

[231] Hakim, Mustedrek, 3/201.

görünce *“Kim Allah'a ve Rasul'e itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu nebiler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Onlar ne güzel arkadaştırlar!” (4 Nisa/69)* ayetini okudu ve ruhunu teslim etti.

Bil ki! Allah yolunda yaralanan, başka bir şekilde yaralananın çektiği acıyı çekmez. Allah yolunda öldürülen, sadece bir sivrisineğin sokması kadar ölüm acısını hisseder. Bu öldürülenin haliyse, onun altında olan yaralının hali nasıl olur. O zaman daha hafif olur. Bunu ancak tecrübe etmeyen kimseler inkar eder. Yukarıda geçen yaralıların kıssaları da bunu teyid etmektedir. Ayrıca akıl da bunu imkansız görmüyor. Şu bir gerçek ki, buğz ve heyecanın hiddeti hükmettiğinde ve şiddetlendiğinde insan, kendi içinde bundan önce geçirmediği kuvveti, sabrı, katlanmayı, zora aldırış etmemeyi ve elemi hissetmemeyi bulur.

Hatta bazen kavgalarda kimilerinin başları, yüzleri yarılır, etkili yara alırlar da içinde bulundukları durumu, ondan çıktıktan sonra fark ederler. Bu halleriyle ancak karşıdakini ölümden olan hoşnutsuzluğu ve başına gelmemesi için var gücüyle defederler. Bunların durumu bu iken, gazabı Allah için şiddetlenen, Allah için kendinden geçen, Allah indindeki şehadeti temenni eden, kendisine isabet edeni Allah'tan bir fazilet addeden, iman nurunun gücüyle Allah'ın kendi yolunda şehid düşen ve yaralananlar için hazırladığı büyük fazileti, soyut bir bilgi değil de hakiki bir görme ile gören kişinin durumu nasıldır?

Uhud günü Enes b. Nadr *(radıyallahu anh)* "Cennetin kokusu ne güzel! Muhakkak ki ben Uhud'un yanında onun kokusunu buluyorum" demiş, müşriklerin içine dalıp öldürülünceye kadar savaşmıştır.

Feth'ul Musili'nin hanımı der ki: “Kendisinin ayağı kayıp düşmüş ve tırnağı fırlamıştı. Buna rağmen gülüyordu. Ona "Tırnağını kaybettin ve hâla gülüyor musun" denilince "Sevabın tatlılığı benden elemin acılığını giderdi" diye cevap verdi.

Hayyaş b. Kays el-Kuşayri Yermuk'e katılınca kafirlerden bir çok kişi öldürdü. O gün ayağı kopmuştu fakat koptuğunu hissetmiyordu. Savaş bittiğinde onu bağlamaya çalışıyordu.

23. BÖLÜM

Allah Yolunda Kafirleri Öldürmenin Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

"Allah yolunda savaşıp da öldürülen yahut galip gelene biz yakında büyük bir ecir vereceğiz." (4 Nisa/74)

﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾

"Kafirlerle burun buruna geldiğinizde boyunlarını vurun!.." (47 Muhammed/4)

159عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لاَ يَجْتَمِعُ كَافِرٌ وَقَاتِلُهُ فِي النَّارِ أَبَداً .**

159. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kafir ile onu öldüren (mümin) cehennemde ebediyyen bir araya gelmezler."[232]

Selman b. Rebia el-Bahîlî *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Şu kılıcımla zırhlı yüz kişiyi öldürmüştüm. Tümü de Allah'ın dışında başka şeylere ibadet ediyorlardı. Hiç birini hapsederek öldürmedim."

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* zamanında Kufe'ye ilk atanan validir. Orada at besleyip hazırlardı. Çünkü Ömer *(radıyallahu anh)* her şehirde cihad için çok sayıda at hazırlayıp bağlatırdı. Küfe'de dört bin at düşman için hazırdı. Sonra Osman *(radıyallahu anh)* zamanımda Erminye gazasına katıldı ve şehid oldu.[233]

Muhammed b. Sirin der ki: "Bera b. Malik *(radıyallahu anh)* sırtı üzere yere düştü, bunun üzerine bir şeyler terennüm etti. Enes *(radıyallahu anh)* ona "Ey Kardeşim! Allah'ı zikret!" dedi. Oturup doğruldu ve şöyle dedi: "Ey kardeşimin oğlu Enes! Hayır, ben yatakta ölüyorum. Halbuki ölümüne iştirak ettiklerim hariç mübareze şeklinde

---

[232] Müslim, 1891.

[233] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/320.

müşriklerden yüz kişiyi öldürdüm."

Başka bir rivayette Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Bera b. Malik bir şiiri mırıldandı. Ona: "Ey kardeşimin oğlu bir şiir mısrasıyla misal verdin. Halbuki o, söyleyeceğin son söz olmalı" dedim. O da bana şöyle dedi: Hayır! Ben yatağımda ölüyorum. Yemin olsun ki müşriklerden ve münafıklardan yüz kişiyi öldürdüm."[234]

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle emir vermiştir: "Bera b. Malik'i orduya komutan tayin etmeyin! Çünkü o onları tehlikelerden bir tehlikeye sürükler."[235]

Bera b. Malik *(radıyallahu anh)* Yemame Savaşında bir zırh içerisinde mızrakların ucunda düşmana saldırdı. Onlarla savaşıp kapıyı açtı. O gün seksen küsur darbe ile yaralanmıştı.[236]

Müslümanlar Tuster şehrinde Farslılarla savaşırken Bera b. Malik'ten kendilerine dua etmesini istediler. Zira o, duası makbul olan bir kişi idi. Bera *(radıyallahu anh)* "Ey Rabbim! Sana yemin ediyorum. Onlara karşı bize zafer nasip et! İplerini bizim elimize ver ve beni rasulune ulaştır" diye dua etti ve düşmana hamle yaptı. Onunla beraber diğer müslümanlar da hamle yaptı. Farslar hezimete uğradılar ve Bera *(radıyallahu anh)* da bu savaşta şehid düştü.

Bera b. Malik *(radıyallahu anh)* cihada karşı oldukça istekliydi. Aynı zamanda o zahid bir kimse idi.

Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* der ki: "Ebu Musa el-Eşarî *(radıyallahu anh)* Basra'ya vali olarak gönderildiğinde beraberinde Bera b. Malik de gönderildi. Bera, Ebu Musa'nın yardımcılarından idi. Ebu Musa ona "Sen dilediğin görevi seç!" dedi. Bera *(radıyallahu anh)* "İstediğim görevi bana verecek misin?" dedi. Ebu Musa "Evet" deyince Bera: "Ben senden Mısır valiliğini veya vergi işini istemiyorum. Senden yalnızca yayımı, atımı, mızrağımı, kılıcımı, zırhımı ve Allah yolunda cihadı istiyorum" dedi. Ebu Musa da onu ilk orduyla cihada gönderdi. O savaşta ilk öldürülen kişi Bera b. Malik *(radıyallahu anh)* oldu."[237]

---

[234] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/312.

[235] Hakim, Mustedrek, 3/291.

[236] İbni Hacer, İsabe, 1/143.

[237] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/312.

160- عَنْ أَنس بن مالك رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ يَوْمَ حُنَيْنٍ مَنْ قَتَلَ قَتِيلاً فَلَهُ سَلَبُهُ .

160. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Huneyn günü "Kim birini öldürürse üzerindekiler ona aittir" buyurdu.

O gün Ebu Talha yirmi adam öldürdü ve üzerlerindekini de aldı.[238]

Ebu Hasan el-Muradi, Cihad hususundaki "Erbain" adlı eserinde kendi isnadıyla Ali b. Bekar'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Rumların ülkesinde bağırsakları semerin üstüne çıkmış bir adam gördüm. Adam onları karnına sokup karnını da sarı ot ile bağladı sonra da savaşmaya devam etti. Bu haliyle on küsur adam öldürdü."

---

[238] Ebu Davud, 3/162; Hakim, 3/292. Hadis sahihtir.

24. BÖLÜM

Cesaretli Bir Adamın veya Küçük Bir Gurubun Şehadet Arzusuyla Çok Sayıdaki Düşmanın İçerisine Dalıp Onları Perişan Etmesinin Fazileti

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

“Nice az topluluk vardır ki, Allah'ın izniyle nice büyük topluluklara galip gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir.” (2 Bakara/249)

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾

“İnsanlardan kimileri Allah'ın rızasını kazanmak için canlarını satarlar. Hiç şüphesiz Allah kullarına karşı merhametlidir.” (2 Bakara/207)

Alimlerin cumhuru bu ayetin Suhayb b. Sinan er-Rumi *(radıyallahu anh)* hakkında nazil olduğunu söylemiştir. Suhayb, Mekke döneminde müslüman olmuştu. Müslümanlar Medine’ye hicret ettiğinde o da hicret etmişti. Onu Kureyş'ten bir grup takip etti. Bineğinden inip ok kuburundaki okları çıkardı, yayını da alarak “Benim ne kadar iyi bir okçu olduğumu biliyorsunuz. Allah'a yemin ederim ki, kuburumdaki tüm okları size atmadan bana ulaşamazsınız. Elimdeki oklar bitinceye kadar sizinle savaşırım. Ondan sonra bana ne yaparsanız yapın!” dedi. Müşrikler de ona “Bizden zengin olarak gitmeni istemiyoruz. Halbuki bize fakir bir kişi olarak gelmiştin. Lakin bize Mekke'deki malını göster! Biz de seni serbest bırakalım” dediler ve bu hususta söz verdiler. O da onlara mallarının yerini söyledi.

Suhayb, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in yanına vardığında *“İnsanlardan kimileri Allah'ın rızasını kazanmak için canlarını satarlar. Hiç şüphesiz Allah kullarına karşı merhametlidir.” (2 Bakara/207)* ayeti nazil oldu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Ey Eba Yahya! Alışverişinde kârlı çıktın" buyurdu ve bu ayeti okudu.

Hafız İbni Kesir *(rahimehullah)* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Ancak alimlerin çoğu bu ayetin Allah yolunda cihad eden tüm mücahidler hakkında nazil olduğu görüşündedir. Bu ayet, Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın *"Şüphesiz Allah, mühimlerin canlarını ve mallarını*

Cennet karşılığında satın almıştır" (9 Tevbe/111) buyruğu gibidir."

İbni Abbas *(radıyallahu anhuma) "İnsanlardan kimileri Allah'ın rızasını kazanmak için canlarını satarlar." (2 Bakara/207)* ayeti hakkında şöyle demiştir: "Ayette zikredilen kimseler, Allah yolunda cihad etme ve Allah'ın hakkını yerine getirmek için canlarını satan ve bu uğurda ölen kimselerdir."

Ashab-ı Kiram *(radıyallahu anhum)* bu ayeti, Allah düşmanlarıyla savaşta nefsini satan kimselere hamletmişlerdir.

Hişam b. Amr el-Ensari *(radıyallahu anh)* iki saf arasında hamle yapınca insanlardan bazıları bunu hoş karşılamadı. Bunun üzerine Ömer b. Hattab, Ebu Hureyre ve daha başka sahabiler *(radıyallahu anhum)* onlara *"Şüphesiz Allah, müminlerin canlarını ve mallarını Cennet karşılığında satın almıştır" (9 Tevbe/111)* ayetini okuyarak cevap verdiler.[239]

Müdrik b. Avf el-Ahmesi der ki: "Ben Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ın yanındaydım. O sırada Numan b. Mukrin'in elçisi geldi. Ömer ondan insanların durumunu sordu. Elçi "Filan öldürüldü, filan ve filan da ayrıca tanımadığım bazıları da öldürüldü" dedi. Ömer *(radıyallahu anh)* "Lakin Allah onları tanıyor" dedi. Elçi "Ya Emirel mü'minin! Allah'a yemin olsun ki onlardan biri benim dayımdır. Ancak insanlardan bazıları onun kendi eliyle kendini tehlikeye attığını söylüyorlar" dedi. Bunun üzerine Ömer *(radıyallahu anh)* "Vallahi yalan söylüyorlar! Lakin o, ahirete karşılık dünyayı satanlardandır" dedi."[240]

İbn Ebi Şeybe der ki: "Doğu tarafından müşriklerin askerlerinden bir bölük geldi. Ensardan bir adam onlarla karşılaştı. Onlara hücum etti ve safı yarıp çıktı. Sonra aynısını yaparak döndü iki veya üç kez daha yaptı. Sa'd b. Hişam bunu Ebu Hureyre'ye anlatınca Ebu Hureyre *(radıyallahu anh) "İnsanlardan kimileri Allah'ın rızasını kazanmak için canlarını satarlar." (2 Bakara/207)* ayetini okudu."[241]

Ebu İshak der ki: "Bir adam Bera b. Âzib *(radıyallahu anh)*'ya *"Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın!" (2 Bakara/195)* ayetinde kastedilen kimsenin düşman ile karşılaşıp öldürülünceye kadar savaşan kimse mi olduğunu sordu. Bera b. Âzib "Hayır! Lakin o, günah işleyip de Allah

---

[239] Tefsiru Kuran'il Azim li-İbni Kesir, 1/247.

[240] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/303.

[241] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/322.

beni bağışlamaz diyen kimsedir" dedi."[242]

Başka rivayette ise şöyledir: "Bir adam Bera b. Âzib *(radıyallahu anh)*'a "Tek başıma düşmana hamle yaparsam ve beni öldürürlerse kendi elimle kendimi tehlikeye atmış olur muyum?" diye sorunca O "Hayır! Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* Rasulune *"Allah yolunda savaş! Şüphesiz sen sadece kendinden sorumlusun." (4 Nisa/84)* buyurmuştur. Senin sorduğun ayet ise Allah yolunda infak etme hususundadır" dedi."

Üçüncü bir rivayette ise "Yine Bera b. Âzib *(radıyallahu anh)*'a bir adam gelerek *"Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın!" (2 Bakara/195)* ayeti, düşman çok kalabalık iken elinde kılıcıyla onların arasına dalan adam hakkında mıdır? diye sorunca Bera *(radıyallahu anh)* "Hayır! Lakin o, günah işleyip de "Bana tevbe yoktur" diyerek kendini tehlikeye atan kimse hakkındadır" demiştir."

Ebu Umran der ki: "Biz bir Rum şehrindeydik. Rumlardan karşımıza büyük bir ordu çıktı. Müslümanların sayısı da onlar kadar belki de daha fazla idi. Mısır ehlinin başında Ukbe b. Amir, başka bir cemaatin başında da Fudale b. Ubeyd vardı. Müslümanlardan bir şahıs tek başına Rumların safına saldırıp aralarına daldı. İnsanlar "Subhanallah! Kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor!" diye bağırmaya başladılar. Ebu Eyyub ayağa kalkıp şöyle dedi:

"Ey insanlar! Sizler bunu te'vil ediyorsunuz. Halbuki bu ayet biz Ensar hakkında nazil oldu. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Rasulüne yardım edip İslam'ı galip kılınca ve ona yardım edenler çoğalınca, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in olmadığı bir ortamda birbirimize "Mallarımız kayboldu ve şüphesiz ki Allah İslam'ı aziz kıldı ve ona yardım edenler çoğaldı. Bizler işlerimizin başına dönüp onu yoluna koyalım" dedik. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala)* Rasulüne bize cevap verecek *"Allah yolunda infak edin! Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın!" (2 Bakara/195)* ayetini indirdi. Hiç şüphesiz asıl tehlike, malımızın başında durmak ve onları yoluna koymakla uğraşıp cihadı terketmemizdi."

Ebu Eyyub el-Ensarî *(radıyallahu anh)* Rum topraklarında vefat edip defnedilinceye kadar Allah yolunda dimdik ayakta durdu ve cihad etti."[243]

---

[242] Hakim, Mustedrek, 2/275,276.

[243] Tirmizi, 4/280; Ebu Davud, 3/27; Hakim, Mustedrek, 2/275.

Beyhaki Sünenin'de yukarıdaki hadisi "Düşman Ülkesinde Bir veya Birkaç Kişinin Öldürülme İhtimali Yüksek Olsa da Düşmanla Savaşmasının Cevazı"[244] konusunda nakletmiştir.

Beyhaki, Mücahid'den şu sözü rivayet etmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Abdullah b. Mesud'u ve Habbab'ı bir seriyye, Dıhye el-Kelbi'yi de tek başına bir seriyye olarak gönderdi."[245]

Ayrıca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Amr b. Umeyye ve Ensardan bir adamı bir seriyye, Abdullah b. Uneysi de tek başına bir seriyye olarak göndermiştir.

161. Yezid b. Ebi Ubeyd der ki: "Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*'ya "Hudeybiye günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile ne üzere biat ettiniz?" diye sorduğumda bana "Ölüm üzerine biat ettik" diye cevap verdi."[246]

162. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* der ki: "Amcam Enes b. Nadr, Bedir savaşında bulunamamıştı. "Ey Allah'ın Rasulu! Senin müşriklerle yaptığın ilk savaşta bulunamadım ama Allah bana müşriklerle savaşmayı nasip ederse ne yapacağımı herkes görecektir" dedi. Bilahare Uhud Savaşına katılmak ona nasip oldu. Müslümanlar bozguna uğradığında şöyle dedi: "Allah'ım! Bunların yaptıklarından dolayı senden özür diliyorum. Şu müşriklerin yaptıklarından da beri olduğumu sana arzederim." Sonra ilerledi. Sa'd b. Muaz'la karşılaştı ve ona "Ey Sa'd! Nadr'ın Rabbine yemin olsun ki Cenneti umuyorum! Ben onun kokusunu Uhud'un yanında buluyorum" dedi.

Savaş sonunda Sa'd *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e gelip "Ey Allah'ın Rasulu! Onun yaptığını anlatamıyorum" dedi. Onu öldürülmüş olarak bulduk ve cesedinde kimi kılıç darbesinden, kimi mızraktan kimi de oktan meydana gelmiş seksen küsur yara bulundu. Müşrikler onun uzuvlarını kesmişti. Hiç kimse onu tanıyamadı. Ancak kız kardeşi parmak uçlarından tanıdı. Biz *"Öyle adamlar vardır ki Allah'a verdikleri sözlerini yerine getirirler." (33 Ahzab/23)* ayetinin onun ve onun gibilerin hakkında nazil olduğunu düşünüyoruz."[247]

---

[244] Beyhaki, 9/99.

[245] Beyhaki, 9/100.

[246] Buhari, 3936; Müslim, 4929.

[247] Buhari, 4169; Müslim, 1860.

163- عن معاذ ابن عفراء رضي الله عنه قال: يا رسول الله! ما يضحك الرب من عبده؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: غمسه يده في العدو حاسرا، فألقى درعا كانت عليه وقاتل حتى قتل.

163. Muaz b. Afra *(radıyallahu anh)* “Ey Allah'ın Rasulu! Allah kulunun yaptığı hangi işine güler?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Zırhsız olduğu halde düşmana saldıran kişinin yaptığına..." buyurdu. Bunun üzerine üstündeki zırhını çıkardı ve ölünceye kadar savaştı.[248]

164- عن عبد الله بن مسعود أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: عجب ربنا من رجلين؛ رجل ثار عن وطائه ولحافه من بين حبه وأهله إلى صلاته. فيقول الله تعالى لملائكته: انظروا إلى عبدي ثار عن فراشه وطأته من بين حبه وأهله إلى صلاته رغبة فيما عندي وشفقة مما عندي. ورجل غزا في سبيل الله، فانهزم أصحابه، وعلم ما عليه في الانهزام وما له في الرجوع، فرجع حتى أريق دمه، فيقول الله لملائكته: انظروا إلى عبدي رجع رجاء فيما عندي،وشفقة مما عندي حتى يريق دمه.

164. Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: “Rabbimiz şu iki adamı beğendi. Eşiyle olan beraberliğini ve sevgisini bırakıp yataktan kalkan ve namaza kılan adamı ki, Allah *(Subhanehu ve Teala)* onun hakkında meleklerine "Kuluma bakın! Yanımdakini arzulamak için yatağını, şehvetini, ehliyle olan beraberliğini ve sevgisini bırakıp namaza kalktı" buyurur. Diğeri ise Allah yolunda gaza edip arkadaşları hezimete uğrayan kişidir. Hezimetteki sorumluluğunu ve savaşa dönmedeki sevabı bilir. Buna rağmen döner ve kanı akıtılır. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala)* meleklerine "Kuluma bakın! Kanı akıtılıncaya kadar yanımdakini elde etmek, rahmetimi ummak için savaşmaya döndü" buyurur.”[249]

Eğer düşmanın içerisine dalmanın fazileti hususunda bu sahih

---

[248] İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/338.

[249] Ahmed b. Hanbel, Musned, 6/22; İbn Ebi Şeybe, Musannef, 5/313. Hadisin isnadı sahihtir.

hadisten başka bir hadis olmasaydı bile bu hadis, delil olarak bize yeterdi.

165. Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)* der ki: “Hudeybiye seferinden Medine'ye döndük. Ben ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in hizmetçisi Rabah, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in yük develeri ile birlikte çıktık. Ben, Talha b. Ubeydullah'ın atını almıştım. Atı develer ile birlikte meraya getirip götürüyordum. Sabah karanlığında Abdurrahman b. Uyeyne Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in develerine saldırdı ve çobanlarını öldürdü. Abdurrahman b. Uyeyne ve yanındakiler atlar üzerinde onları sürüklüyorlardı. Dedim ki: "Ey Rabah! Şu ata bin! Talha'ya ulaş ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e "Sürüsünün yağmalandığını haber ver!"

Daha sonra ben tepenin üstüne çıkıp Medine'ye döndüm. Üç defa: "Ya Sabahahu!" diye haykırdım. Sonra yanımda kılıcım ve oklarımla onları izlemeye başladım. Ağaçların bol olduğu yerde onlara ok atıyor ve atlarını öldürüyordum. Bana doğru bir süvari döndüğünde bir ağacın dibinde oturur ona ok atardım. Bana doğru gelenin mutlaka hayvanını vuruyordum. Onlara hem atıyor hem de şöyle diyordum: "Ben İbnu’l Ekva’yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!"

Ben onlardan birine yetişir bineği üzerindeyken okumu atar hem ata hem de adama isabet ettirirdim. Öyleki omuzu felç olurdu. "Al bunu! Ben İbnul Ekva’yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!" derdim. Ağacın dibinde olduğumda onları oklarla yakardım, dağ daraldığında dağın üstüne çıkıp üzerlerine taş yuvarlıyordum. Böylece recaz söyleyerek onları kovalıyordum. Öyle ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in hayvanlarından hiçbir deve yoktur ki onların elinden kurtarmayayım. Sonra ok atarak onları takip ettim. Nihayet otuzdan fazla elbise, otuzdan fazla mızrak bıraktılar. Hafiflemek istiyorlardı. Bir şey attılar mı üzerine taşlardan nişanlar koyuyordum. Onları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in yolu üzerine topladım. Kuşluk vakti güneş kızıştığında dar bir dağ yolunda iken imdatlarına Uyeyne b. Bedr el-Fezari geldi. Dağa çıktım ve onların üstündeydim. Uyeyne "Bu ne? Şu gördüğüm nedir?" dedi. Müşrikler: "Bu adamla belaya çattık! Vallahi alaca karanlığından şimdiye dek peşimizden ayrılmadı. Elimizde ne varsa aldı, arkasına kattı" dediler. Uyeyne: "O adam arkasında kendisine yetişecek kimselerinin olduğunu görmeseydi mutlaka sizi bırakırdı. O halde sizden dört kişi ona gitsin" dedi. Onlardan dört kişi derhal dağa yanıma çıktı.

Onlara sesim yetiştiğinde: "Beni tanıyor musunuz?" diye sordum. Onlar: "Sen kimsin?" dediler. "Allah'a yemin olsun ki, sizden bir adamı yakalamak istersem mutlaka ona yetişirim. Ama sizden biri beni yakalamak isterse bana asla yetişemez" dedim. Onlardan biri: "Ben biliyorum" dedi.

Ben yerimden ayrılmadım. Ta ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in süvarilerini ağaçların arkasına girerken gördüm. Bir de baktım ki başlarında Ahram el-Esedi, onun peşinde Ebu Katade var. Dağdan inip Ahram'a dönüp atının gemini tuttum. "Ey Ahram! Onlardan sakın ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile ashabı yetişinceye kadar O'nun yolunu kesmesinler" dedim. Ahram: "Ey Seleme! Eğer Allah'ın, ahiret gününün, cennetin ve cehennemin hak olduğunu biliyorsan benimle şehidliğin arasına girme!" dedi. Bunun üzerine atının gemini bıraktım. O da Abdurrahman b. Uyeyne ile karşılaştı. Abdurrahman ona saldırdı. O da Abdurahman'ın atını öldürdü. Abdurrahman da onu yaralayıp öldürdü ve atına bindi. Ebu Katade, Abdurrahman ile karşılaştı. Karşılıklı yaralandılar. Ebu Katade onu yaralayıp öldürdü ve Ahram'ın atına geçti. Sonra çıkıp onların izini takip ettim. Hatta arkamdaki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından ve onların tozundan bir şey göremiyordum. Nihayet güneş batmadan önce içinde Zül-Kared denilen su bulunan bir dağ yoluna saptılar. Susuz olduklarından ondan su içmek istiyorlardı. Bana baktılar, arkalarında koşuyordum. Ondan vaz geçtiler ve sarp bir yola çıktılar. Güneş de batıyordu. Ben de koştum ve onlardan bir adama yetişerek bir ok attım ve "Al bunu! Ben İbnu'l Ekva'yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!" dedim. Adam "Ey anası ağalayasıca! Sabahki Ekva'mı?" dedi. Ben de "Evet, ey kendi nefsinin düşmanı!" dedim. Ona bir ok daha attım. Ben bunları sürerek Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e getirdim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve ashabı geride bıraktığım Zül-Kared suyunun başındaydılar. Bir de ne göreyim Allah'ın nebisinin yanında beşyüz kişi var. Bilal de bir deve boğazlamış, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e ciğerinden ve hörgücünden kızartma yapıyordu. Ben "Ey Allah'ın Rasulu! Bana müsaade buyur da şu cemaatten yüz adam seçeyim geceleyin kafirlere baskın edip onlardan muhbir olarak tek bir kişiyi bırakmayayım" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*:

"Ey Seleme! Bunları yapacağını zannediyor muydun?" buyurdu. Ben de "Evet! Sana ikram buyuran Allah aşkına!" cevabını yerdim. Bunun

üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* güldü hatta gündüzün aydınlığında yan dişleri göründü. Sabahladığımızda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bugün en hayırlı atlımız Ebu Katade, en hayırlı piyademiz de Seleme idi" buyurdu. Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana iki hisse verdi. Biri süvari hissesi, biri de piyade hissesi idi."[250]

Bu sabit ve sahih hadiste şehadeti taleb etmede ihlaslı olmak şartıyla çok düşmanın içerisine (öldürülme ihtimali yüksek olsa da) tek başına saldırmanın caiz olduğuna dair delil vardır.

Nitekim Ahram el-Esedi böyle yapmış, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu ayıplamamış ashabını da buna benzer fiillerden nehy etmemiştir. Hatta hadiste bu fiilin müstehap ve faziletli olduğuna delil vardır. Az önce de geçtiği gibi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ebu Katade ve Seleme'nin yaptıklarını medhetmiştir. Halbuki her biri müslümanların kendilerine katılmalarını beklemeden tek başına düşmana saldırmıştı. Yine de en iyi bilen Allah'tır.

Hadiste ayrıca İmam'ın veya başka bir müslümanın çok düşmanın içerisine girecek olan şehadet aşığını kendisine olan şefkatinden dolayı menedebileceği gibi, şehadetteki samimi niyeti ve azmini gördükten sonra onu serbest bırakabileceğine delil vardır. Nitekim Seleme b. Ekva'nın, Ahram el-Esedi'ye karşı tutumu böyle olmuştur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun ne menetmesini ne de serbest bırakmasını ayıplamamamıştır.

Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*'ın müşrikleri takip edip saldırmak için Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den yüz kişi seçmesini istemesi, kafirlerin büyük bir topluluk olduklarını göstermektedir. Şayet sayıları az olsaydı sahabeden seçkin yüz kişinin oraya yönelmesini gerektirecek bir durum olmazdı.

Ukbe b. Kays el-Kellabî der ki: "Yermuk günü bir adam Ubeyde b. Cerrah *(radıyallahu anh)*'a "Muhakkak ki ben düşmana saldırmaya niyet ettim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e bir şey söylemem hususunda bana vasiyetiniz var mı?" dedi. Ubeyde b. Cerrah *(radıyallahu anh)* "O'na *(sallallahu aleyhi ve sellem)* selam söyle! Bizlerin Rabbimizin bize vaadettiğini hak olarak bulduğumuzu haber ver!" dedi.

İbn Asakir kendi isnadıyla Muhammed b. İshak b. Seman'dan şöyle

---

[250] Müslim, 1807.

rivayet etmiştir:

“Müslümanlardan biri tek başına Humus’a yakın olan Mashal Manastırı'nın yanına kadar geldi. Suya varıp atına su içirdi. Humus'tan yaklaşık otuz kişi geldi. Bunun tek başına olduğunu görünce ona doğru yöneldiler. Atını orada bırakıp kendisi suyu geçerek onlara saldırdı. Onların ilk atlısını, ikincisini ve üçüncüsünü öldürdü. Sonra onları takip ederek tek tek onlardan öldürüyordu. Mishal Manastırına gelinceye kadar takibini sürdürdü. Onlardan geride 11 ölü bırakmıştı. Onlar manastıra girdiler, o da girdi. Manastır ehli onu öldürünceye kadar taşladılar. Allah ona rahmet etsin.”

Hafız Ebu'l-Haccac el-Mezzi ve daha bir çokları İsmail b. Ayyaş'tan, Ebubekir b. Ebi Meryem'den, Ala b. Süfyan el-Hadrami'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: “Busr b. Arta, Rumlara karşı gaza ediyordu. Artçıları sürekli saldırıya uğruyor, onlara pusular kuruluyor, kendileri de buralarda saldırıya maruz kalıyorlardı. Bu durumu görünce ordusundan yüz kişi ile geride kaldı. Bir gün Rum vadilerinden birinde tek başına kalmıştı. Bir de ne görsün! 30 kadar beygir bağlanmış duruyor. Onların yanında da bir kilise var. Kilisede bunların sahipleri ve onları takip edip pusu kuranlar duruyor. Atından indi ve onu bağladı. Sonra kiliseye girip hem kendi üstüne hem de onların üstüne kapıları kapattı. Rumlara kapının kapanması çok tuhaf geldi. Onlar mızraklarına ulaşmadan onlardan üç kişi öldürüldü. Busr'un arkadaşları onu kaybedince onu aramaya koyuldular. Onun atını tanıdılar. Kiliseden de (büyük bir) gürültü işitince kiliseye geldiler. Ancak kapılar kapalıydı. Bunun üzerine tavandan delip aşağı indiler. Bir de ne görsünler! Busr sol eliyle bir kısım bağırsaklarını sağ eliyle de kılıcını tutmuş savaşıyor. Arkadaşları kiliseye hakim olunca, Busr bayılarak yere yıkıldı. Müslümanlar, onlara yönelerek kimilerini öldürdü kimilerini de esir aldılar. Esirler onlara dönerek: "Allah aşkına kim bu?" diye sordular. Onlar "Busr b. Arta" deyince "Allah'a yemin olsun ki kadınlar onun benzerini doğurmamıştır" dediler. Onun bağırsaklarını içine yerleştirdiler. Ondan bir şey delinmemişti. Sonra sarıklarıyla bağlayıp taşıdılar. Sonra da diktiler. Bilahare Allah'tan şifa ve afiyet buldu.”

Busr b. Arta’nın sahabe oluşu hakkında ihtilaf vardır ancak Busr’un bu ümmetin yiğitlerinden ve kahramanlarından olduğu hakkında hiçbir ihtilaf yoktur.

Busr'un yaptığından daha büyüğünü Yemame günü Bera b. Malik

(radıyallahu anh) yapmıştı. Zırhı içinde, mızrakların ucunda düşmanın içine atıldı. Tek başına çarpıştı. Onlardan on kişiyi öldürdü ve kapıyı açtı, O gün seksen küsur yara almıştı. Sahabeden hiçbiri bundan dolayı Bera b. Malik *(radıyallahu anh)*'ı kınamadı.

İbni Asakir kendi isnadıyla Velid b. Müslim'den şöyle dediğini haber vermiştir: "Bana Hums şeyhlerinden biri haber verdi. Kendisi Humus'ta daha önce Rumların süvarilerinden olan kör ve yaşlı bir adam gördü. Ona kör olmasının sebebini sorduğunda yaşlı adam şöyle cevap verdi:

"Müslümanlar Humus'a yürüdüklerinde Ürdün nehri üzerindeki Kudüs gölü çevresinde konakladılar. Humus patriği beni otuz kadar süvariyle gönderdi. Bize Ürdün nehrine kadar gidip müslümanların ordusunun durumunu gözetlememizi, onlardan haber veya esir getirmemizi emretti. Bunun üzerine yola çıktık. Vadinin ortasına kadar yürüdük. Müslümanların konakladığı yere yaklaştığımızda nehrin öbür tarafında bir adamı tek başına yanında mızrağı olduğu halde atına su içirirken gördük. Bizi gördüğünde atına bindi ve mızrağını aldı. Onun bizden korktuğunu ve orduya bizi haber vermeye gittiğini zannettik. Atı koşturarak nehre daldı ve bize doğru gelmeye başladı. Nehre ve bize karşı olan bu cüretine şaşırdık. Atı onu nehirden çıkardı ve onunla silkelendi. (Nehir suyunun oluşturduğu) uçuruma geldiğinde, onu geçmek istedi ancak bunu yapamadı. Eğerin üstüne kalkıp mızrağına dayanarak sıçradı. Birde baktık ki uçurumun üstündedir. Atına seslendi o da yanına geldi. Onun üstüne sıçradı ve bize doğru geldi. Bizler şaşkınlık içinde birbirimize bakıyorduk. Bize saldırıp bizleri ayırdı. Bir adamı yalnız yakalayıp sırtından vurdu. Biz birbirimize bakarken yine bize saldırdı ve bizi ayırdı. Yine bir adamı yakalayıp öldürdü. Bunu defalarca tekrarladı. Biz bunu görünce mağlub ve hazimete uğramış halde şehre geldik. O yine bizi takip etti. Yakaladığı her bir kişiyi öldürüyordu. Öyle ki benden başka kimseyi bırakmadı. Humus kapısına da oldukça yaklaşmıştı. Kapının kulesinde bulunan insanlar onun yaptığını gördüler. Bize doğru süvariler çıkardılar. Atlıları görünce onun onlardan korkup kaçtığını sandım. Onun ne yapacağını görmek için geri baktım ki bakmamla beraber mızrağımın ucunu gözümde gördüm. Atlılar saldırıp onu öldürdüler. Müslümanlardan bir grup onu aramaya koyuldu. Onu öldürülmüş olarak buldular. Biz de şehre girdik. Onu manastırın çevresinde bir yerde defnettiler. Onun için oraya Mishal manastırı denildi."

166. Bera b. Azib *(radıyallahu anh)* der ki: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Abdullah b. Atik ve Abdullah b. Atebe'yi beraberinde bir grup insanla yahudi Ebu Rafia’ya gönderdi. Kaleye yaklaşıncaya kadar gittiler. Abdullah b. Atik yanındakilere "Siz burada durun! Ben gidip bakayım" dedi.

İbnu Atik olayın ondan sonrasını şöyle anlatmıştır:

- Nezaketle içeri girdim. Merkeplerini kaybetmiş ellerinde bir meşale ile onu arıyorlardı. Tanınmaktan korktum ve ihtiyaç gideriyormuş gibi başımı örterek oturdum. Sonra kapıcı "İçeriye girmek isteyenler ben kapıyı kapatmadan içeri girsin" diye seslendi. Ben de içeri girdim ve merkebin bağlandığı yerde kapıya yakın bir yerde gizlendim. Ebu Rafia’nın yanında akşam yemeklerini yediler. Gece geç saate kadar sohbet ettiler sonra da evlerine döndüler. Sesler kesilince ve gürültü duymayınca çıktım. Kapıcının anahtarı nasıl baca deliğine koyduğunu gördüm. Onu alıp kale kapısını açtım. Eğer onlar beni farkederlerse yavaş yavaş giderim diye düşündüm. Sonra evlerinin kapılarına dönüp dışardan kapılarını üzerlerine kapattım. Sonra merdivenden Ebu Rafia’nın yanına çıktım. Evin lambasının söndürüldüğünü gördüm. Adamın nerede olduğunu bilmiyordum. "Ey Ebu Rafi!" diye seslendim. "Kim o?" diye sordu. Ben sese doğru gidip vurmak istedim. Bağırdı. Bağırınca fayda etmedi. Sonra tekrar gelip yardıma gelmiş gibi yaptım ve "Ey Ebu Rafia! Sana ne oluyor?" dedim. Sesimi de değiştirmiştim. Ona vurmak istedim ama isabet ettiremedim. Bunun üzerine bağırdı ve ailesi de uyandı. Sonra dışarı çıkıp sesimi değiştererek yardıma gelen biri şeklinde tekrar geldim. Baktım ki yüzüstü uzanmış. Kılıcı sırtına batırıp kemiklerin sesini işitinceye kadar kılıcıma yüklendim. Sonra hemen dışarı çıktım. Merdivene gelip inmek istedim. Ancak düştüm ve ayağım çıktı. Onu sarıp arkadaşlarımın yanına topallayarak geldim. Onlara "Gidin ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e müjde verin! Ben ölünün ilan haberini duymadan ayrılmayacağım" dedim. Sabaha doğru çağırıcı "Ebu Rafi öldürüldü" diye sesleniyordu. Ben de ayağa kalkıp hiçbir elem ve acı çekmeden yürüdüm. Arkadaşlarıma, onlar Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e varmadan önce yetiştim ve müjdeyi kendim verdim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana "Ayağını uzat" buyurdu. Ben de ayağımı uzattım. Ayağıma elini sürdü. Bunun üzerine

ayağım tamamen iyileşti."[251]

İbn Hişam'ın rivayet ettiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ebu Hadrad el-Eslemî ve iki arkadaşını büyük bir orduya karşı beraberlerinde dördüncü bir şahıs olmadan göndermiş ve Allah müşriklere karşı onlara yardım etmiş, büyük bir ganimet elde etmişlerdi.

Irak'ta gerçekleşen Kadısiyye Savaşı da çok büyük bir savaştır. Müslümanlar yedi binden daha fazla kişi idiler. Başlarında komutan olarak Sa'd b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)* vardı. Müşrikler ise kırk bin, bazı rivayetlere göre ise altmış bin idi. Beraberlerinde yetmiş fil vardı. Komutanları ise ünlü Farslı komutan Rüstem idi.

Tartuşi "Sıracu'l Muluk" adlı kitabında şöyle demiştir: "Amr b. Ma'di Kadısiyye günü nehre inip arkadaşlarına şöyle dedi:

-Ben köprüden geçiyorum. Eğer devenin kesilmesi süresi kadar acele ederseniz beni, elimde kılıcımla onlarla yüz yüze savaştığımı, onların beni sardığını ve benim de onlar arasında ayakta olduğunu bulursunuz. Yok eğer biraz geç davranırsanız, beni onların arasında ölü olarak bulursunuz.

Daha sonra Amr dediği gibi köprüyü geçti ve düşmanın arasına daldı. Müslümanlardan bazıları da birbirlerine "Ey Zübeyr oğulları! Neden arkadaşınızı terkediyorsunuz? Allah'a yemin olsun ki sağ olarak onu bulacağımızı da sanmıyoruz" dediler. Onlar da hamle yapıp Amr'ın yanına vardılar. Amr'ı yere düşmüş ve bir düşman süvarisinin atının ayaklarını tutmuş bir halde gördüler. Süvari Amr'a kılıcıyla durmadan vuruyordu. Hemen yetişip etrafını sardığımızda süvari atından inip kaçmaya başladı. Amr da onun atına bindi ve "Ben Ebu Sevr'im. Vallahi az kala beni kaybediyordunuz" dedi.

Yine Tartuşi aynı eserinde şöyle demiştir: "Tarık b. Ziyad Endülüse 1.700 kişi ile girdi. Tezfir, Lezrik'in vekiliydi. Onlarla 3 gün savaştı. Sonra Lezrik'e mektup yazarak "Bize bir millet geldi. Bunlar yeryüzünden mi yoksa göktenmidirler bilemiyorum. Onlarla savaştık ancak onlara gücümüz yetmiyor. Çabuk bize yetiş!" dedi.

Lezrik 90.000 süvari ile yardıma geldi. Müslümanlarla 3 gün savaştı ve müslümanlara çok zarar verdi. Bunun üzerine Tarık b. Ziyad şöyle dedi:

---

[251] Buharî, 4040.

- Kılıçtan başka seçeneğiniz yoktur. Sizler onların ülkesinin ortasındayken ve deniz etrafınızı sarmış iken nereye gideceksiniz? Ben bir şey yapacağım; ya zafer ya ölüm!

- O yapacağın şey nedir?

- Onların tağutunu hedef alacağım. Hamle yaptığımda siz de bütün olarak benimle beraber hamle yapın!

Onlar Tarık b. Ziyad'ın dediğini yaptılar. Lezrik ve onunla birlikte çok sayıda arkadaşı öldürüldü. Allah onları hezimete uğrattı. Müslümanlar 3 gün onları takip ederek kılıçtan geçiriyorlardı. O gün Müslümanlardan çok az sayıda kişi öldürülmüştü."

Müslümanların çok az zarar gördüğü kafirlerin ise bozguna uğratıldığı bir başka savaş ise Müslümanların komutanlığını Alparslan'ın üstlendiği Rumlarla yapılan Malazgirt Savaşıdır.

Rum kralı Kostantiniyye'den gönüllüler hariç 600.000 kişi ile çıktı. Peşpeşe bölüklerden oluşan kalabalık bir orduydu.

O gün Acem ve Irak'ın sultanı olan Alparslan et-Turki, ülkesinin ileri gelenlerini toplayıp şöyle dedi:

- Müslümanların başına geleni biliyorsunuz. Görüşünüz nedir?

- Görüşümüz senin görüşüne tabidir. Bu sayıdaki bir topluluğa da karşı konulamaz.

- Kaçış nereye? Ölümden başka seçenek kalmadı, o zaman şerefli bir şekilde ölmeniz daha iyidir.

- Kendine bunu uygun görüyorsan canlarımız feda olsun!

- Onları ülkemizin girişinde karşılayalım.

Alparslan seçkin, izzetli ve yiğit 20.000 kişi ile yola çıktı. Sabahleyin onlarla yüzyüze gelince akılları hayrete düşürecek durumu gördü. Kafirlere karşı müslümanlar, siyah öküzdeki beyaz bir nokta mesabesindeydiler. Alparslan çevresindekilere "Zevalden sonra onlarla savaşa niyet ettim" dedi. Bunun nedeni sorulduğunda ise "Çünkü bu saatte yeryüzünde olan hiçbir minber yoktur ki bize yardım için dua etmiş olmasın" dedi. O gün Cuma günüydü. Güneş zeval edince önce namaz kıldı ve "Herkes arkadaşıyla vedalaşsın ve vasiyyet etsin" dedi. Onlar da denileni yaptılar.

Müşrikler yirmi saf oldu. Her saf iki tarafını göremiyordu. Sonra şöyle dedi: "Bismillahi ve ala bereketillahi (Allah'ın adıyla ve O'nun

bereketi üzerine) Benimle birlikte hamle yapın! Ben yapmayıncaya kadar sizlerden hiç kimse ok atmasın, kılıç vurmasın ve mızrak kullanmasın!"

Alparslan hamle yaptı. Onunla beraber askerler de hamle yaptılar. Müşriklerin saflarını tek tek yardılar. Onların önünde hiç bir şey duramıyordu. Kralın çadırına gelinceye kadar savaştılar. Orada durup onu kuşattılar. O birilerinin kendisine ulaşabileceğini zannetmiyordu. Yakalanıncaya kadar farketmedi bile... Etrafındakileri öldürüp birisinin kafasını kestiler. Bunu bir mızrağın ucunda kaldırıp kral öldürüldü diye bağırdılar. Hezimete uğramış olarak geriye kaçtılar. Hiçbir şeye iltifat etmiyorlardı. Günlerce onlarda kılıç hükmetti. Onlardan kurtulan olmadı. Ya öldürüldü veya esir edildi. Alparslan kralın çadırında, yatağı üzerindeki örtü üzerine oturdu. Onun yemeğini yedi. Onun elbiselerini giydi. Kralı boynunda bir iple huzuruna getirtti ve şöyle dedi:

- Eğer bana galip gelseydin bana ne yapacaktın?

- O zaman seni kesinlikle öldürürdüm.

- Ancak sen benim gözümde öldürülmeye bile değmeyecek kadar aşağılıksın.

Daha sonra yanındakilere kralı götürüp satmalarını emretti. Boynunda bir iple tüm kışlayı dolaştılar ancak onu satın alacak kimse çıkmadı. Kışlanın sonuna gelinceye kadar devam ettiler. En sonunda bir adam "Eğer şu köpeğe karşılık satarsanız, alırım" dedi. Onu ve köpeği alıp Alparslan'a getirdiler ve durumu anlattılar. Bunun üzerine Alparslan şöyle dedi:

- Köpek ondan daha iyidir. Çünkü köpek fayda veriyor. Bu ise faydasızdır. Köpeği alın ve sahibine geri verin!

Sonra kralı serbest bırakmalarını ve ülkesine ulaştırılmasını emretti. Ülkesine ulaştığında onu azlettiler."

İbni Asakir, Zübeyr b. Bekar'ın çöl ehlinden bazılarının şunu anlattıklarını rivayet etti:

"Abdulaziz b. Zürare el-Kilabi servetli ve şerefli bir insandı. Malı oldukça çoğalınca "Allah'ım! Abdulaziz malını, canını ve ailesini Allah yolunda vakfettiğine seni şahit tutuyor" dedi. Sonra babasına gelerek "Babacağım! Takip edeceğim bir nasihatın var mı?" dedi. Babası "Onda itaat et ve onunla faydalandır ey Abdulaziz!" diye cevap verdi. Abdulaziz "Canımı, malımı ve ailemi Allah yoluna vakfettim" deyince babası: "O zaman Allah'ın bereketiyle git ey Abdulaziz!" dedi.

Abdulaziz b. Zürare 50. yılda Kostantiniyye savaşına katıldı, şehadeti arzuluyordu. Bir gün savaş kızıştı, darbeler şiddetlendi, onu takip edenleri öldürüp ortalarına daldı. İri adamlar ona mızraklarıyla saldırdılar ve şehid oldu.

Muhammed b. Taberi şöyle rivayet etmiştir: "Abdulvehhab b. Baht, Muhammed el-Battal ile birlikte gaza etti. Abdulvehhab atını düşmana sürdü ve şöyle diyordu: "Senden daha korkak bir at görmedim. Eğer senin kanını akıtmazsam Allah da kanımı akıtsın!" Sonra başındaki miğferi attı ve şöyle bağırıyordu: "Ben Abdulvehhab b. Baht'ım! Cennetten mi kaçıyorsunuz?" Sonra düşman içinde savaşmaya başladı. Adamın biri geçip "Ah susuzluk!" deyince o: "Öne atıl, su önündedir" derdi. Nihayet bu savaşta Abdulvehhab da atı da öldürüldü."

Ayrıca Taberi şöyle demiştir: "Ali b. Esed, adam öldürmüş ve daha pek çok büyük günah işlemişti. Bir gece Kufe'den geçerken bir adamın *"Ey kendilerine yazık eden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin!" (39 Zümer/53)* ayetini sonuna kadar okuduğunu işitti ve adamdan ayeti tekrar okumasını istedi. Adam da tekrar okudu. Sonra yine tekrar etmesini istedi. Adam da tekrar etti. Kalkıp boy abdesti aldı, elbiselerini yıkadı, gözleri ağlamaktan bulanıncaya kadar ibadet etti. İki dizi devenin dizleri gibi olmuştu. Denizde gaza edip Rumlarla karşılaştı. Gemilerini düşmanın gemisine yaklaştırdılar. Ali şöyle dedi:

- Bu günden sonra ebediyyen cenneti aramayacağım!

Kendini düşman gemisine attı. Durmadan düşmana vuruyor, onlar da kaçıyordu. O vuruyor onlar da kaçıyor. Öyleki düşmanlar geminin bir tarafına toplandılar. Gemi onların üzerine devrildi. Gemi içindekileriyle beraber battı. Ali de üzerinde demir zırh olduğu halde battı."

İbn Mübarek şöyle rivayet etmiştir: "İkrime b. Ebi Cehl *(radıyallahu anh)* Yermük savaşına hazırlandı. Halid b. Velid "Bunu yapma! Çünkü öldürülmen müslümanlara ağır gelir" dedi. O: "Ey Halid beni bırak! Şüphesiz ki ben müslüman olmadan önce babamla birlikte Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e karşı insanların en acımasızı idik" dedi ve öldürülünceye kadar yürüyerek savaştı."

Bir Adamın Şehadet Arzusuyla Çok Sayıdaki Düşmanın İçerisine Dalıp Savaşması Hususunda Alimlerin Görüşleri

Bil ki alimler bir adamın tek başına çok sayıdaki düşmana hamle yapıp saldırması konusunda ihtilaf etmişlerdir. Getirdiğimiz delil, söz ve

fillerde bunun mustehap oluşuna ve faziletine dair yeter derecede açıklama vardır.

İmam Ebu Hamid el-Gazali “İhya-u Ulumuddin” adlı eserinde şöyle der:

"Bir müslümanın tek başına öldürüleceğini bilse de kafirlerin saflarına hücum edebileceği hususunda ihtilaf yoktur. Kafirlerle öldürülünceye kadar savaşması caiz olduğu gibi bu cevaz, emr-i bil ma’ruf ve nehyi anil münker için de geçerlidir. Ancak kafirlere hücum etmekle düşmanı öldüremeyeceğini veya zarar veremeyeceğini bilirse (safa doğru kendisini atan kör veya çok yaşlı kimse gibi) işte bu haramdır. Bu durum, kendi eliyle kendini tehlikeye atma ayetinin kapsamına girer.

Öldürmeyinceye kadar öldürülmeyeceğini, kafirlerin kendisini gördüklerinde korkacağını bilmesi, müslümanların savaşa gereken önemi vermediklerini görmesi, kişinin tek başına çok sayıdaki düşmana hücum etmesini caiz kılar. Zira böyle bir davranış, kafirlerin azmini ve şevkini kırar.”

İmam Nevevi *(rahimehullah)* der ki: “Kişinin tek başına çok sayıdaki düşmana hücum etmesi hususunda kafirlere saldırıp şehadete nail olma vardır ki bu, cumhur ulemaya göre caizdir ve bunda kerahet yoktur.”

İmam Şafii *(rahimehullah)* der ki: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in önünde mübareze yapılmıştı. Bedir günü Ensardan bir zat, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona bunun hayrını bildirdikten sonra müşriklerden bir gruba saldırdı ve öldürüldü.”

Ebu Abdullah el-Kurtubi tefsirinde şöyle demiştir: Alimler bir adamın savaşta tek başına düşmana saldırması konusunda ihtilaf etmişlerdir. Alimlerimizden Kasım b. Muhaymire ve Kasım b. Muhammed b. Abdülmelik "Kişinin kuvvetli ise, halis bir niyetle tek başına çok sayıdaki düşmana saldırmasında bir beis yoktur. Eğer gücü yoksa bu, tehlikeli sayılır" demiştir.

Kimi alimler de “Eğer şehadeti isterse ve niyeti de halis ise saldırsın. Çünkü onun amacı onlardan biridir. Bu da *"İnsanlardan öyleleri vardır ki Allah'ın rızasını kazanmak uğruna canlarını satarlar." (2 Bakara/207)* ayetinde açıklanmıştır” demişlerdir.

İbni Huvayyiz Mindad der ki: “Kişinin asker, hırsız çetesi veya emre karşı gelen isyankarlara saldırmasına gelince bunun iki durumu vardır. Eğer saldıracağı insanları öldürüp kendisinin de kurtulacağını biliyor ve

zannediyorsa bu çok güzeldir. Yine aynı şekilde öldürüleceğini bilse veya zannetse ancak bununla düşmana zarar verecek veya müslümanlara bir yarar sağlayacak ise bu da caizdir.”

Muhammed b. Hasan der ki: Şayet bir tek adam müşriklerden bin kişiye saldırsa bunda bir beis yoktur. Eğer kurtulmayı ümid ediyor veya düşmana zarar vereceğini umuyorsa... Eğer durum böyle değilse o zaman saldırması mekruh olur. Çünkü nefsini, müslümanlara bir yarar sağlamaksızın telef etmeye maruz bırakmıştır.

Eğer onun amacı müslümanları yüreklendirip onun yaptığını yapmalarını sağlamaksa bu da caizdir. Çünkü bunda da bazı yönleriyle müslümanlara yarar vardır. Onun amacı, eğer düşmanı korkutup müslümanların dinde ne denli güçlü ve dayanıklı olduklarını bilmelerini sağlamaksa bunun caiz oluşu da uzak değildir. Eğer onda müslümanlara yarar varsa ve dini aziz, küfrü de alçaltmak için canı telef ediyorsa Allah’ın müminleri medhettiği yüce makam işte budur.

"Şüphesiz Allah, müminlerin canlarını ve mallarını Cennet karşılığında satın almıştır" (9 Tevbe/111)

Mubareze (Duello)

Mübareze ittifak ile caizdir. Eğer bunu kafir isterse çıkmak müstehaptır. Şafii mezhebinin sahih görüşüne göre onu başlatmak ne müstehaptır ne de mekruhtur. Ancak nefsini denemiş olan ve kuvvetini bilen için iyi, kendine güvenmeyen için ise mekruhtur. Emirin izniyle ancak sünnet olur. Sahih görüşe göre izni olmadan da caizdir.

İmam Malik *(rahimehullah)*’a iki saf arasında durup “Benimle mübarezeye kim var?” diyen kişi sorulduğunda “Eğer bununla Allah’ın rızasını istiyorsa bunda bir sakıncanın olmayacağını umuyorum” demiştir.

İmam Şafii *(rahimehullah)* “Mübarezede bir beis yoktur” der.

İbnu’l Münziri “İmamın izniyle yapılan mübareze iyidir. Emirin izni olmadan mubareze yapana da bir günah yoktur. Ayrıca mekruh da değildir. Çünkü bunu meneden bir haber görmedim" der.

Savaşta mübareze, mübarezeye icabet etmek; Cahiliye döneminde de İslam'da da yiğitlerin sünneti, sloganı ve iftiharları olmuştur.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabını mübarezeye teşvik ederdi. Hatta bizzat Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in emriyle mübareze etmişlerdir. Aynı şekilde müslümanlar Hulefa-i Raşidin ve

sonraki dönemlerde de mübareze etmişlerdir. Mübareze konusundaki haberleri saymaya kalkışırsak amacımızdan uzaklaşırız. Bera b. Malik *(radıyallahu anh)*'ın yaklaşık yüz kere mubarezede bulunduğu ve rakiplerini öldürdüğü sahih haberlerle sabittir.

İbni İshak *(rahimehullah)* siyerinde Hendek günü Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* ile Amr b. Abdivûd mübareze etmişti. Amr çıkıp "Kim mübareze edecek?" diye bağırdı. Ali *(radıyallahu anh)* ayağa kalktı, başına demir maske takmıştı ve "Ona ben varım ey Allah'ın rasulu" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*: "O Amr'dır, otur!" buyurdu. Amr alaylı bir tavırla "İçinizde bir adam yok mudur? Hani nerede sizden biri öldürüldüğünde gireceğini vaat ettiğiniz cennet! İçinizde benimle mübareze edecek bir adam yok mu?" diye bağırdı.

Bunun üzerine yine Ali *(radıyallahu anh)* ayağa kalktı ve "Ona ben varım ey Allah'ın Rasulu!" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Otur!" buyurdu. Amr üçüncü kez seslenerek şu mısraları okudu:

Mübareze edecek biri var mı? diye bağıra bağıra sesim kısıldı.

Çünkü yiğitlik bitmiş, korkaklar her yanı sarmış.

İşte ben cesaretle savaşa doğru koşuyorum,

Yiğitlik gençlerdedir, kerem ve cömertlik de hasletlerin en iyisidir...

Ali *(radıyallahu anh)* ayağa kalkıp "Ona ben varım ey Allah'ın Rasulu" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "O Amr'dır" buyurdu. Ali *(radıyallahu anh)* "Amr da olsa bana izin ver ey Allah'ın Rasulu!" diye cevap verdi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona izin verdi. Ali *(radıyallahu anh)* ona doğru yürüyerek şu mısraları okudu:

Hiç acele etme! Senin sesine icabet edildi.

Bil ki karşındakiler aciz değildir.

Onlar basiretli, sadık ve her ödülü kazanacak olandır.

Yakınlarına matemini tattırmayı umuyorum.

Dillere destan olacak tek bir vuruşla...

Bunun üzerine Amr şöyle seslendi:

- Kimsin sen?

- Ben Ali b. Ebi Talib'im.

- Ey kardeşimin oğlu! Senden daha yaşlı bir amcan gelsin. Çünkü ben senin kanını akıtmayı hoş görmüyorum.

- Vallahi ben, senin kanını akıtmayı hoş görüyorum.

Bu söz üzerine Amr sinirlendi ve atından indi. Kılıcını çekti ve kızgın bir şekilde Ali *(radıyallahu anh)*'a doğru yürüdü. Ali onu deri kalkanıyla karşılıyordu. Amr onu deri kalkanından vurdu. Kalkanı yırtıldı, kılıç onda kaldı. Başına da isabet edip kafasını yarmıştı. Ali *(radıyallahu anh)* da onu omuz ile boyun arasındaki damardan vurdu. Bu darbeyle düştü ve yerden toz duman kalktı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ali *(radıyallahu anh)*'ın öldürdüğünü bildi ve tekbir getirdi. İbni Sad'ın bildirdiğine göre o gün Amr, doksan yaşındaydı.

Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Bedir günü Utbe b. Rebia, oğlu Velid ve kardeşi Şeybe safın önüne çıkmıştı. Utbe "Bugün bizimle mubarezeye kim var?" diye seslendi. Ensardan bazı gençler onlara cevap verdi. Utbe onlara kim olduklarını sorunca Ensar'dan olduklarını öğrendi ve "Bizim işimiz sizinle değil! Biz, kavmimizden olan hasımlarımızı istiyoruz!" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kalk ey Hamza! Kalk ya Ali! Kalk ya Ubeyde!" diye buyurdu. O gün Hamza *(radıyallahu anh)* Utbe b. Rebia ile karşılaştı ve onu öldürdü. Ben Şeybe ile karşılaştım ve onu öldürdüm. Ubeyde b. Haris *(radıyallahu anh)* ile Velid ise yenişemedi her ikisi de rakibini yaraladı ama öldüremedi. Biz yetişip Velid'i öldürdük ve Ubeyde'yi kaldırıp taşıdık."[252]

Bir müslüman bir kafirle, aralarındaki çarpışma bitinceye kadar, müslümanların müslümana, kafirlerin de kafirlere yardım etmemeleri üzerine mübareze ederse şarta vefa göstermek gerekir. Biri kaçar veya müslüman öldürülürse, bu takdirde müslümanlar kafiri öldürebilirler.

Bir kafir mübareze için öne çıkarsa ona ok atmak ve onu öldürmek caizdir. Çünkü o, bir müşriktir. Onun ahd-u emanı olmaz. Diğer müşrikler gibi onun da katli mubahtır.

---

[252] Ebu Davud, 3/119-120. İsnadı hasendir.

25. BÖLÜM

Kafirlerle Savaşırken Arkasını Dönüp Kaçmak

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ (*)
وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ
مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾

“Ey iman edenler! Toplu olarak kafirle karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin! Kim onlara böyle bir günde yine savaşmak için bir yana çekilen ya da başka bir bölüğe katılmak için yer tutanın dışında arkasını çevirirse onun yeri cehennemdir. O, ne kötü bir yataktır!” (8 Enfal/15-16)

Bil ki: Toplu olarak kafirlerle karşılaşıldığında kaçmak caiz olmadığı gibi, alimlerin ittifakiyle bu Allah indinde en büyük günahlardandır. Böyle yapan kimseler Allah'ın gazabına, cezasına ve azabına müstehaktır. Bu konu hakkında çok sayıda sakındırma ve ikaz varid olmuştur. Onlardan bazıları şunlardır:

168- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ **اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ**. قِيلَ: وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ: **الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِى حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَأَكْلُ الرِّبَا وَالتَّوَلِّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ.**

168. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “Yedi büyük günahtan sakınınız!” buyurdu. “Ey Allah'ın Rasulu bunlar nelerdir?” diye sorulduğunda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle cevap verdi:

- Allah'a şirk koşmak, sihir, Allah'ın haram kıldığı bir nefsi öldürmek, yetimin malını yemek, faiz yemek, karşılaşma gününde kaçmak, iffetli mümin kadınlara iftira atmak...”[253]

---

[253] Buhari, 6857; Müslim, 89.

169- عن عبيد بن عمير الليثي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ في حجة الوداع: إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ الْمُصَلُّونَ وَمَنْ يُقِيمُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ الَّتِي كَتَبَهُنَّ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ وَيَصُومُ رَمَضَانَ وَيَحْتَسِبُ صَوْمَهُ يَرَى أَنَّهُ عَلَيْهِ حَقٌّ وَيُؤْتِي زَكَاةَ مَالِهِ طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ أَيَحْتَسِبُهَا وَيَجْتَنِبُ الْكَبَائِرَ الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَنْهَا! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ الْكَبَائِرُ؟ قَالَ: تِسْعٌ أَعْظَمُهُنَّ الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ الْمُؤْمِنِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَةِ وَالسِّحْرُ وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَأَكْلُ الرِّبَا وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ الْمُسْلِمَيْنِ وَاسْتِحْلَالُ الْبَيْتِ الْحَرَامِ قِبْلَتِكُمْ أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا لَا يَمُوتُ رَجُلٌ لَمْ يَعْمَلْ هَؤُلَاءِ الْكَبَائِرَ، وَيُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ إِلَّا رَافَقَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بُحْبُوحَةِ جَنَّةٍ أَبْوَابُهَا مَصَارِيعُ الذَّهَبِ.

169. Ubeyd b. Umayr el-Leysi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* veda haccında şöyle buyurmuştur:

- Allah'ın velileri; Allah'ın üzerine farz kıldığı beş namazı kılan, Ramazan orucunu tutup orucuyla Allah'tan iyilik uman ve O'nun üzerinde bir olduğunu gören, zekatı gönül hoşnutluğuyla ve sevabını Allah'tan bekleyerek veren ve Allah'ın yasakladığı büyük günahlardan sakınanlardır.

Sahabeden birisi "Ey Allah'ın Rasulu! Büyük günahlar kaç tanedir?" diye sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

- Dokuzdur. Bunların en büyüğü Allah'a şirk koşmaktır. Haksız yere bir mümini öldürmek, karşılaşma gününde kaçmak, iffetli bir kadına iftira atmak, sihir, yetimin malını yemek, faiz yemek müslüman ana-babaya karşı gelmek, kıbleniz Beyt'ul-Haramı sağ veya ölü olarak mubah saymaktır. Bu büyük günahları işlemeden namaz kılarak ve zekatını vererek ölen hiçbir şahıs yoktur ki, kapı kanatları altın olan cennetin ortasında Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile arkadaş olmasın..."[254]

İbn Mübarek Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Allah'a karşı en cüretli kişi, düşmanla karşılaşıp arkasını dönüp kaçan kişidir. Allah'tan en çok sakınan kimse ise düşmanla

---

[254] Taberanî, 17/47,48 (101).

karşılaştığında onlara saldırandır. Allah'ın ondan dilediği kadar devam eder.” Kendisine "Ey Ebu Hureyre bu nasıl olur?" diye sorulduğunda "Kaçan Allah'a cüret ederek kaçmış, korkan ise Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan korkup sabretmiştir" diye cevap vermiştir.

Saflar Hazır Olduğunda Cihad Farz-ı Ayn Olur

Bil ki! Cihad müslümanlar üzerine farz-ı kifaye olup bazı durumlarda farz-ı ayn olur. Müslümanlarla kafirlerin saflarının hazır olması durumu, bu durumlardan birisidir. Böyle bir durumda savaştan kaçmak haramdır. Firar, kafirlerin sayısı müslümanların sayısının iki mislinden daha fazla olmadıkça haramdır. Eğer bir yerde pusu kurup saldırmak, dar bir yerde olup savaşabileceği daha geniş bir alana düşmanı çekmek için ayrılması veya güneş yahut rüzgarın yönünden kaçınmak için taktik icabı firar etmek ise caizdir. Yine aynı şekilde kendilerinden yardım istemeyebileceği bir gruba katılması caizdir. İster bu grup az olsun ister çok. İster uzak olsun ister yakın sahih görüşe göre farketmez.

Kim hastalık gibi bir durumdan dolayı aciz kalırsa veya yanında silah ve muhimmat tükenirse eğer taş da atamıyorsa saftan ayrılabilir. Ancak taş atabiliyorsa sahih olan görüşe göre saftan ayrılması haramdır. Eğer kafirlerin sayısı müslümanların sayısının iki mislinden daha fazlaysa kaçabilirler.

Ebu'l Kasım er-Rafii der ki: “Kafirlerin sayısı iki kattan daha fazla ise kaçmanın caiz oluşunda düşünmek gerekir. Eğer sebat ederlerse zafer elde edecekleri galip zanları ise sebat etmeleri gerekir. Yok sebat ettikleri zaman helak olacakları zann-ı galip ise o zaman kaçabilirler mi? Bunda iki görüş vardır. Birincisi kaçmalarının caiz olduğu, ikincisi ise caiz olmadığı şeklindedir.”

İmam Nevevi der ki: “İki görüşün en sahihi bu durumda kaçmanın vacip değil müstehap olduğudur.”[255]

Ahmed b. Hanbel'in bu konudaki görüşü; Eğer düşman sayısı iki kattan daha fazla ise müslümanların galip zannına göre sebat etmeleri durumunda helak, ayrılmalarında da kurtuluş varsa evla olan onların ayrılmasıdır. Sebat etmeleri de şehadete olan hırslarından dolayı caiz olur.”

---

[255] Ravdatu'l Talibin, 10/249.

Yerinde kalıp bu kalışı ile düşmana hiçbir şekilde etki edemiyorsa ve sadece kendisi helak olacak ise öldürülünceye kadar yerinde durması haramdır. İşte bu kişi, kendi eliyle kendini tehlikeye atmış olur. Bu, gözleri görmeyen ve silahsız bir adamın düşman karşısında durması ve onlar tarafından öldürülmesi gibidir.

Ancak halis bir niyetle şehadete yöneliş ve yiğitlik gösterek düşmanın kalbine korku salmak gibi bir niyetle olursa, ayrıca düşmana ulaşma, onlara ok, ateş, taş vb. şeyleri atıp zayiat verme ve öldürme imkanı olursa bu durumda düşünmek gerekir. Acaba efdal olan sebat mı yoksa firar mı? Bir önceki konuda geçen deliller, sebatın müstehap olduğunu göstermektedir. Yine de en iyi bilen Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dır.

Bir müslüman iki müşrik ile karşılaşırsa ve müşrikler onu öldürmek isterlerse kaçabilir ancak sebat etmesi daha faziletlidir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* müminlere, kafirlerin sayısı kendilerinin sayısının iki katı olduğu durumda savaşmayı emretmiştir. Bundan dolayı bir müslümanın iki kafirden kaçması caiz değildir.

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ
صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِئَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (*) الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ مِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

"Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et! Eğer sizden sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüz kâfire galip gelir. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişiye galip gelir. Çünkü onlar anlamayan bir topluluktur. Şimdi Allah, yükünüzü hafifletti; sizde zayıflık olduğunu bildi. O halde sizden sabırlı yüz kişi bulunursa, onlardan ikiyüz kişiye galip gelir. Eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle onlardan iki bin kişiye galip gelir. Hiç şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir." (8 Enfal/65-66)

Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Bir kişi, üç kişiden kaçarsa kaçmış sayılmaz ve bu caizdir. Ancak iki kişiden kaçarsa kaçmış olur ve caiz değildir."

Kurtubi tefsirinde şöyle demiştir: "Kafirlerin ordusu, müslümanların

ordusunun iki katından fazla ise müslümanların kaçması caizdir. Ancak sabretmeleri ve onlarla savaşmaları daha faziletlidir. 3000 kişilik Mute ordusu Rumlardan 200.000 kişi karşısında durmuştur. Ayrıca Endülüs'ün fethinde vaki olduğu üzere Tarık b. Ziyad 1.700 kişiyle, 90.000 kişilik İspanyol ordusuna karşı savaştı. Bu savaşta Allah *(Subhanehu ve Teala)* tağutları hezimete uğrattı ve fetih gerçekleşti.

İbn Kasım der ki: "Müslümanlar, kafirlerin sayısı kendilerinin sayısının iki katından fazla olursa kaçabilirler. Ancak kafirlerin sayısı, müslümanların sayısının iki katını geçmiyorsa kaçmak helal değildir. Her ne kadar müşriklerin sayısı onlardan fazla olsa bile... Hatta alimlerin çoğu bunu müslümanların sayısının 12.000'den az olduğu durumlar için geçerli saymıştır. Eğer müslümanların sayısı 12.000'den fazla ise kafirlerin sayısının kaç olduğunun önemi yoktur. Bu sayıdaki bir ordunun savaştan kaçması asla caiz değildir. Bunun delili ise:

170-أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لَنْ يغلب اثنا عشر ألفاً مِنْ قلة.**

170. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "On iki bin kişi, azlıktan dolayı mağlup olmaz"[256] buyurmuştur.

İlim ehlinin çoğu bu hadisin, ayetin umum ifadesini tahsis ettiğini kabul etmiştir.

Sonuç olarak; müslümanların sayısı 12.000'e ulaştığında, düşmanın sayısı müslümanların sayısının iki katından daha fazla olsa bile düşmandan kaçmaları caiz değildir.

Allah'ın Mücahidlerle Beraber Olması

Bil ki beraberlik iki şekilde olur.

1. Genel Beraberlik

Bu beraberlik ihata ve ilim beraberliğidir. Bu beraberlikte kafirler ve müslümanlar eşittir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* kullarını çepeçevre kuşatmıştır ve onların her yaptığını bilir. Hiçbir şey O'ndan gizli kalmaz. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾

---

[256] Ebu Davud, 3/82; Tirmizi, 3/56-57; Darimi, 2/215; Hakim, 2/101.

"O, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'ın üzerine istivâ edendir. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, O sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür." (57 Hadid/4)

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

"Göklerde ve yerde olanları Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını haber verecektir. Doğrusu Allah, her şeyi bilendir." (58 Mücadele/7)

2. Özel Beraberlik

Bu beraberlik yardımcı olma, destekleme ve yeterli olma manasında bir beraberliktir. Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın salih müslüman kullarıyla olan beraberliğidir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾

"Ona (Muhammed'e) yardım etmezseniz, bilin ki, inkar edenler onu Mekke'den çıkardıklarında mağarada bulunan iki kişiden biri olarak Allah ona yardım etmişti. Arkadaşına (Ebu Bekir'e) "Üzülme, Allah bizimledir" diyordu..." (9 Tevbe/40)

﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾

"Üstün durumda iken gevşeyip barışa çağırmayın! Allah sizinle beraberdir. O amellerinizi asla eksiltmeyecektir." (47 Muhammed/35)

Bu beraberlik halisane ubudiyyete bağlıdır. Kim Allah'a hakkıyla ibadet ederse ona galip gelecek yoktur. Çünkü Allah *(Subhanehu ve Teala)* onunla birliktedir. Onun yardımcısı ve destekleyicisidir.

﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ﴾

"İşte böyle! Allah, müminlerin velisidir. Kafirlerin ise hiçbir velisi yoktur." (47 Muhammed/11)

Ne zaman ki mücahid, kulluk vasıflarından birini bozarsa veya iman elbisesini çıkarıp kafirlerin elbiselerinden birini giyerse, düşmanları ile arasında bir ağ oluşur ki sıfatlarından bir şeyi ona giydirir. Düşmanlarından onun içine doğru karanlık bir çizgi uzanır. Bu münasebetten dolayı kalbine korku, zillet ve dünyaya meyil dolar. Hayatta kalmaya tamah ettiğinden dolayı kaçmaya yeltenmek gibi aşağılık sıfatlar onda kendisini gösterir.

Huneyn Gününü hiç düşünmez misin! Hani müslümanlardan bazıları "Bugün az değiliz. Bundan dolayı mağlup olacak da değiliz!" demişlerdi. O gün müslümanlar 12.000 kişi idi. Çokluklarıyla övünmeleri ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan yardım dilememelerinden dolayı Allah *(Subhanehu ve Teala)* onları hezimete uğrattı. Çünkü bu iki sıfat kafirlerin sıfatlarındandır. Kendileri bu düşünceyi taşıdıklarından dolayı kalplerinde korku oluştu. Bu da kaçmayı kaçınılmaz hale getirdi. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurdu:

﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ﴾

"Andolsun Allah bir çok yerde ve Huneyn Gününde de size yardım etti. Hani çok sayıda oluşunuz, sizi böbürlenip gururlanmaya sevk etmiş fakat size bir şey sağlamamıştı. O gün yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. Sonra arkanıza dönüp gerisin geri gitmiştiniz!" (9 Tevbe/25)

Uhud Savaşında yaşananlar hakkında da Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا﴾

"İki topluluğun karşı karşıya geldikleri gün sizden geri dönenleri, kazandıkları bazı şeyler dolayısıyla şeytan ayaklarını kaydırmak istemişti." (3 Al-İmran/155)

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yüce makamına yakışır ge-

reklilikte bir ismet ile bundan masum olduğundan ve yine aynı şekilde bazı müslümanların da kendilerini bundan koruduklarından dolayı Allah *(Subhanehu ve Teala)* Rasulu ve kendilerini koruyan müminlere sekinetini indirdi. Düşmanları onlara bir yol bulamadı. Allah da onları muzaffer kılıp düşmanı hezimete uğrattı. Bu anlattıklarımızı şu ayetler de desteklemektedir:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾

"Ey iman edenler, kafirlerden size en yakın olanlarla savaşın! Onlar sizde bir güç ve cayrıdıcılık görsünler!" (9 Tevbe/123)

Allah *(Subhanehu ve Teala)* bu ayetin devamında ise *"Bilin ki Allah muttaki olanlarla beraberdir"* buyurmuştur. Ki akıl sahipleri ayetin bu siyak ve nazımından anlasınlar ki yardım ve teyid beraberliği yalnızca muttakilere hastır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şu buyrukları da bu durumu teyid etmektedir:

﴿وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلاَّ بِاللَّهِ وَلاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلاَ تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ (إِنَّ) اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾

"Sabret! Senin sabrın da ancak Allah'ın yardımı iledir. Onlardan dolayı kederlenme! Kurmakta oldukları tuzaktan da kaygı duyma! Çünkü Allah, sakınanlar ve güzel amel edenlerle beraberdir." (16 Nahl/127-128)

Bu hususu Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ümmetine pek çok yerde öğretmiştir.

171-عن ابن عباس رضي اله عنهما قال: كنت خلف النَّبِيّ صلى الله عليه وسلم يوماً فقال: **يا غُلامُ إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتِ احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الأَقْلامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.**

171. İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Bir gün Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in terkisinde idim. Bana "Ey oğul! Sana bazı kelimeler öğreteceğim. Allah'ı (dinini) koru ki, Allah da seni korusun.

Allah'ı koru ki O'nu karşında bulasın. İstediğin zaman Allah'tan iste! Yardım dilediğin zaman da Allah'tan yardım dile! Bil ki ümmet eğer sana bir şeyle fayda vermek üzere toplansa, sana ancak Allah'ın yazdığı şey ile fayda verebilirler. Yine eğer sana bir şey ile zarar vermek üzere toplansalar ancak Allah'ın yazdığı şeyle sana zarar verebilirler. Kalemler kaldırıldı ve sahifeler kurudu" diye nasihat etti."[257]

Önceki mücahidler günah ve masiyetten oldukça çekinirlerdi. Çünkü onlar günahlarının savaşın seyrini etkilediğini çok iyi biliyorlardı.

Hafız İbni Kesir tarihinde şunu nakleder: "Bazı müslümanlar Sultan Zahir Baybars zamanında gaza ettiler. Şahlanmak ve düşmana hücum etmek atının özelliği idi. Günün birinde yine ondan bunu istedi ancak geride kaldı. Düşmana doğru gitmek için her ne kadar onu vurduysa da o hep geride durdu. Bu durum çok tuhafına gitti. Gece olduğunda rüyasında atını gördü. Ona yaptığını ayıplıyor ve neden ilerlemediğini soruyordu. Atı kendisine "Nasıl düşmana hücum edeceğim! Halbuki sen yemimi sahte bir para ile almışsın" dedi. Sabah olduğunda yemciye gitti. Yemci ona "Dün bana verdiğin dirhem iyi değildir" dedi ve iade etti. Yani o, atının yemini haram bir para ile almıştı ve bu haram para ile alınan yem atın üzerinde etki etmişti.

Hikaye edilir ki müslümanlar kafirlerin kalelerinden birini muhasara ederken fetih gecikti. Komutanları onlara "Ey insanlar! Bidatlardan ne irtikap ettiniz veya sünnetlerden neyi terkettiniz ki bu kalenin fethi bize zor geldi?" dedi. Araştırdıklarında misvak sünnetini ihmal ettiklerinin farkına vardılar. Misvak kullanmaya başladılar, Allah da onlara kaleyi fethetmeyi nasip etti.

Bir sünneti terketmedeki büyük etkiye bir bak! Haramları işleme, giyim-kuşam ve yemede harama el uzatmayı da buna kıyas et! Şeytanın onların ayaklarını kaydırıp onları kaçma ve isyana nasıl düşürdüğünü artık öğrendin.

Ey Mücahid! Allah'ın emirlerine karşı gelmenin, kalbine etki edip himmetini zayıflatmasından, azmine ve niyetine galebe çalmasından sakın! İçini, isyan ve geride kalma kirinden temizle! Onun vesvese dolu delhizlerinde tevekkül ve yakın meşalesini yak! Herhalukarda ölümün geleceğini, dağların zirvelerinin ve erkeklerin mahirliğinin de bunu defedemediğini bilen biri olarak atıl!

---

[257] Tirmizi, 2516. İmam Tirmizi hadisin "Hasen sahih" olduğunu söylemiştir.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* buyuruyor ki:

﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ﴾

“Nerede olursanız olun ölüm size ulaşır. Sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile!” (4 Nisa/78)

Allah *(Subhanehu ve Teala)* kimin öldürülmesini takdir etti ise onun için başka bir çıkar yol yoktur.

﴿لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ﴾

“Deki: Evlerinizde olsaydınız da, üzerlerine öldürülmesi yazılmış olanlar yine devrilecekleri yerlere gideceklerdi.” (3 Al-i İmran/154)

﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾

“Allah kendi dinine yardım edenlere kesin olarak yardım eder. Şüphesiz Allah, güçlü ve aziz olandır.” (22 Hac/40)

Ey ömrümün uzamasını isteyen! Bil ki ömür ne cihaddan kaçmakla uzar ne de sebat etmekle kısalır. Ecel ne bir saniye öne alınır ne de bir saniye sonraya...

Ey ölüm korkusundan dolayı cihaddan kaçan! Muhakkak ki sen bu kaçmanla Cebbar olan Allah’a isyan etmiş ve O’nun gazabına uğramışsın. Sen bu yaptığınla üzerine zillet ve utanç elbisesini giymişsin!

Esir edilip dininde fitneye uğrayıp ahireti kaybetmekten yahut değişik işkencelere maruz kalıp aşağılık bir şekilde öldürülmekten korkmuyor musun? Her akıl sahibi yanında su götürmez bir gerçektir ki; ölümü vakti yaklaştığında karşılamak, ona sırtını vermekten daha hayırlıdır.

Mutenebbi'nin şu sözü ne güzeldir:

Olmadığı zaman ölümden bir kaçış, acizliktendir korkudan ölmen.

Yezid b. Hakem b. Ebi As da şöyle demiştir:

Padişah gibi yaşa ve şerefinle öl! Unutmaki elinde kılıçla ölürsen mazursun.Yiğitlerden bazıları şöyle demiştir:

Ona söylüyorum; hani kahramanlardan dolayı şaşırmıştı!

Yazıklar olsun hayret etme!

Güç yetiremediğin ecelden birgün istersen

O zaman ölüm meydanında güzelce sabretmek gerek!

Ölümsüzlüğe ermek imkansızdır.
Beka; izzet elbisesi değil, zillet ve korkunun kardeşidir.
Ölüm, her canlının geçeceği bir yoldur,
Ona çağıran yeryüzü ehlini çağırıyor.
Sağlam iken ölmeyen yaşlanır ve hayattan bıkar.
Onun ölümü hayatından daha hayırlı olur...

Arapların cengaverlerinden Behlul b. Bişr şöyle derdi:

Kim ölümüyle karşılaşmaktan hoşlanmaz ki?
Halbuki ben ölümü baldan daha çok arzuluyorum.
Coşarak ilerlemek ecelimi hızlandırmayacağı gibi,
Sakınmak da beni ecelimden kurtarmaz.

Bir bıçağın kabzasında şunlar yazılı idi:

Savaşla karşılaşırsan sende gevşeme olmasın!
Çünkü her kim kaçarsa, kurtulamaz kaderden...

Başkaları da şöyle demiştir:

Şayet rızıklar takdir edilmiş ve dağıtılmışsa,
Kişinin rızkına hırslı olmaması daha güzeldir.
Şayet mal, terkedilmek üzere toplanıyorsa,
Kişinin onu terketmesi, cimrilik değildir.
Şayet dünya değerli addediliyorsa,
Allah'ın sevabının değeri daha yücedir.
Bedenler ölüm için yaratılmışsa,
Kişinin Allah için öldürülmesi daha güzelidir.

Hiç şüphesiz firar, ölüm sofralarından bir sofradır. Nice hayat vardır ki, sebebi ölüme atılmadır. Nice ölüm de vardır ki sebebi uzun yaşama sevdasıdır. Kim Allah yolunda ölmek için çaba gösterirse güzel ameli ile birlikte ona hayat bahşedilir. Kaçan nefsini düşmana teslim etmiş, savaşan ise müdafaa etmiştir. Ecel bittiğinde kaçınılmaz olan ölüm gelir.

Ey kaçan kişi! Kaçarken ölümün sana yetişmesinden ve ateş ehlinden olmaktan korkmuyor musun? Yine sen arkanı verip kaçarken sana bir ok isabet edip seni helak yurduna göndermesinden de korkmuyor musun?

Ebu'l Kasım el-Kuşayri "Kuşayri Risalesi" adlı eserinde Mansur b.

Halef el-Mağribi'den şöyle rivayet etmiştir: “İki adam zamanın birinde ibadet ve itaatte dost oldular. Sonra biri yolculuğa çıkıp arkadaşından ayrıldı. Bir müddet ondan haber alınamaz oldu. Diğeri Rumlarla yapılan savaşta iken müslümanların karşısına silaha bürünmüş bir adam çıkıp müslümanları mübarezeye çağırıyordu. Müslümanların yiğitlerinden biri çıktı ve Rum olan onu öldürdü. Sonra ikincisi çıktı, onu da öldürdü. Sonra üçüncüsü çıktı onu da öldürdü. Son olarak bu adam çıktı ve birbirlerini kovaladılar. Rum olan yüzünü açınca bir de baktı ki yıllarca ibadet ve itaatte arkadaşlık ettiği adam! Bunun nasıl olduğunu sorunca eski arkadaşı, kendisinin irtidat edip Rumlara karıştığını ve orada çocuklarının olduğunu ve malının çoğaldığını söyledi. Arkadaşı "Hani sen pek çok Kur'an okuyordun, onlara ne oldu?" diye sorunca o "Vallahi Kuran’dan tek bir harfi bile hatırlamıyorum" dedi. Arkadaşı "Böyle yapma ve geri dön!" deyince "Hayır! Bunu yapamam. Benim onlarda evlad-u iyalım ve malım var. En iyisi sen dön! Yoksa diğer adamlara yaptığımı sana da yapar ve şuracıkta öldürürüm" dedi. Arkadaşı "Sen müslümanlardan üç kişiyi öldürdün, dönüşünde bir zorlanma olmaz. Sen ayrıl ben sana mühlet vereyim" dedi. Bunun üzerine adam döndü. Müslüman kalan arkadaşı onu takip ederek mızrakla vurdu ve o öldürdü. Adam yaptığı tüm bu çabalar ve yaşadığı sıkıntılardan sonra dünya ve ahirette hüsrana uğrayarak Hristiyanlık dini üzere öldürüldü. İşte apaçık ziyan budur. Buna benzer hikayeler çoktur.”

Beyhaki İbn Abdurrahim’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Rum topraklarına bir seriyye düzenledik. Bizimle birlikte bir genç vardı ve içimizde ondan daha fazla Kur'an okuyan, ondan daha fakih ve ondan daha çok namaz kılan kimse yoktu. Gündüzleri oruçlu geceleri kaimdi. Bir kalenin önünden geçiyorduk. Bunun üstünde durma emrini almamıştık. Kalenin yakınında durdu ve bineğinden indi. Onun ihtiyaç gidermek istediğini sandık. Hristıyanlardan bir kadına bakıp ona aşık oldu. Ona Rumca "Sana nasıl ulaşılır?" dedi. Kadın "Hıristiyan olursan kapı sana açılır ve ben de senin olurum" dedi. O da bunu yaptı ve kaleye girdi. Büyük bir keder içinde gazamızı bitirdik. Bizden her biri onu öz çocuğu gibi sayıyordu. İkinci bir kez yine bir seriyyeye çıktık. O kalenin önünden geçtik. O genç de Hristiyanlarla birlikte bize bakıyordu. Biz "Ey filan! Kuran'ı ne yaptın? İlmin ne oldu? Namazın ve orucun ne durumda?" dedik. O "Bilin ki *"Kafirler zaman zaman, keşke biz de müslüman olsaydık diye arzu ederler. Onları bırak! Yesinler, eğlensinler ve boş ümit onları oyalaya dursun! Onlar yakında bilecekler!" (15 Hicr/2)* ayeti

hariç Kuran'ın tümünü unuttum" dedi.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* sıdk ile cihad eden daha sonra düşmanlarının eline esir düşen bazı müminleri fitneden koruyup dinlerini muhafaza etmiştir. Bunlardan bir tanesi de Abdullah b. Huzafe *(radıyallahu anh)*'dır.

İbni Esir *(rahimehullah)* "Esedu'l Gabe fi Marifet'is Sahabe" adlı eserinde kendi isnadıyla İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan şöyle rivayet etmiştir: Rumlar Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in sahabesinden Abdullah b. Huzafe'yi esir aldı. Rum kralı ona "Hrıstiyan ol yoksa seni bakırdan bir çukura atacağım" dedi. O: "Hayır! Asla Hrıstıyan olmayacağım" dedi. Bakırdan bir kab getirip içine yağ doldurdu ve kaynattı. Müslüman esirlerden birini çağırıp ona hrıstiyanlığı teklif etti ama o reddetti. Bunun üzerine onu çukura attı. Çukurun içerisinde kemikleri bile eridi. Bunun üzerine Abdullah'a "Hristiyan ol, yoksa seni de onun içine atarım" dedi. Abdullah "Ben onu yapmam" dedi. Götürülüp bakır kazanın içine atılmasını emretti. Bunun üzerine Abdullah ağladı. İnsanlar "Korkusundan ağlıyor" dediler. Kral "Onu geri getirin" diye emir verince Abdullah'ı getirdiler. Abdullah şöyle dedi:

- Bana yapacağından korkmuyorum. Ben sadece bir cana sahibim. Oysa isterdim ki üzerimdeki kıllar sayısınca canım olsun da sen de bana bunu yapasın. Hiç çekinmeden hepsini Allah için feda ederdim!

Bunun üzerine kral çok şaşırdı ve onu salmak istedi. "Başımı öp seni salıvereyim" dedi. Abdullah "Yapmam" dedi. "Hristiyan ol! Sana kızımı vereyim mülkümü seninle paylaşacağım" deyince Abdullah yine "Yapmam" dedi. "Başımı öp! Seni ve seninle beraber müslümanlardan seksen kişiyi salıvereyim" teklifini yapınca "Tamam" dedi ve kralın başını öptü. Kral da onu ve onunla beraber seksen kişiyi salıverdi. Müslümanlar Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ın yanına geldiklerinde olanları anlattılar. Ömer *(radıyallahu anh)* gidip Abdullah'ın başını öptü."

Müslümanların ölümden korkarak savaştan kaçması asla caiz değildir. Kendisinden kaçtığın ölümden, ölüm sekeratından rahatlama olmasaydı savaşta sebatı gerektirecek bir durum olmazdı. Öyleyse Allah yolunda öldürülmekten daha büyük bir kurtuluş var mıdır?

Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* savaşa teşvik eder ve şöyle derdi: "Öldürülmezseniz, ölürsünüz. Nefsim elinde olana yemin olsun ki, kılıçla vurulan bin darbe, yataktaki ölümden daha hafiftir."

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ (*) يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾

“Ey insanlar! Rabbinizden korkun! Çünkü kıyamet vaktinin depremi müthiş bir şeydir! Onu gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiği çocuğu unutur, her gebe kadın çocuğunu düşürür. İnsanları da sarhoş bir halde görürsün. Oysa onlar sarhoş değillerdir; fakat Allah'ın azabı çok dehşetlidir!” (22 Hac/1,2)

Yine Allah *(Subhanehu ve Teala)* şehidlerin kendi katındaki hayatlarını bize şöyle haber vermiştir:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (*) فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın! Bilakis onlar diridirler. Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar.” (3 Al-i İmran/169,170)

İşte Allah yolunda öldürülen bu şehidler, ahiretteki büyük korku ve sıkıntılardan kurtulmuş, Firdevs Cennetlerine girmeye hak kazanmışlardır. Onlar orada yüksek koltuklara kurulacak ve en güzel nimetlerle rızıklandırılacaklardır. Onların ruhları yeşil kuşların karınlarında olup cennette diledikleri gibi dolaşacak, nimetlerden faydalanacak ve Rahman’ın Arşına asılı olan kandillere konacaklardır. Onlar bu büyük nimetler içerisinde olmalarına rağmen yine de dünyaya dönmeyi ve tekrar Allah yolunda cihad edip bu uğurda öldürülmeyi temenni etmektedirler. Çünkü onlar Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın şehidlere verdiği sevab ve ecri bizzat görmüşlerdir.

Ey cihaddan geri duran kardeşim! Seni bu nimetleri talep etmekten ve Allah yolunda cihad etmekten alıkoyan sebep nedir? Hiç şüphesiz yarın sen de ölecek ve Rabbinin huzuruna çıkacaksın. Peki niçin O’nun

huzuruna, kendisinden razı olunmuş ve sayısız nimetler verilmiş bir şehid olarak çıkmak için çaba göstermiyorsun?

Ey elinde kalplerin ipleri olan Allahım! Senin yolunda cihad etme hususunda sebat etmek için sana yalvarıyoruz. Ey gaybleri bilen! Kastımızın düzeltilmesi ve niyetimizin halis olması hususunda da sana güveniyoruz. Sana muhtaç olan ellerimizi uzatıp razı olacağın şehadeti bize nasip etmeni diliyoruz. Yolunda ayaklarımızı sabit kıl! Hareket de durmak da senin içindir. Her hayırda sana muhtacız ve sen her şeye kâdirsin.

26. BÖLÜM

Cihadın Sevabı Ancak Salih Niyetle Elde Edilir

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾

"Dikkat edin! Halis din sadece Allah'a aittir." (38 Zümer/3)

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾

"Onlar yalnızca dini Allah'a has kılıp sadece O'na ibadet etmekle emrolundular." (98 Beyyine/5)

172- عن عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضى الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يقُولُ: **إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.**

172. Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu işittim: Şüphesiz ki ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır. Kim ki Allah ve Rasulü için hicret ederse, onun hicreti Allah'a ve Rasulünedir. Kim de dünyalık elde etmek için veya bir kadını nikahlamak için hicret ederse, onun hicreti de hicret ettiği şeyedir."[258]

173-عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي غَزَاةٍ فَقَالَ: **إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالاً مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ.**

173. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Biz, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte bir gazvede idik. Bize şöyle dedi: Muhakkak ki Medine'de nice kimseler vardır ki, siz ne kadar yol alırsanız ve hangi vadiyi geçerseniz onlar da

---

[258] Buhari, 1; Müslim, 1515.

sizinle beraberdirler. Fakat hastalık onları alıkoymuştur.”[259]

174- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم رَجَعَ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ فَدَنَا مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ: **إِنَّ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلاَ قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ**. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ؟ قَالَ: **وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ ، حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ.**

174. Enes *(radıyallahu anh)*’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Tebuk gazvesinden geri dönüyordu. Medine'ye yaklaşınca şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Medine'de bazı kimseler vardır ki siz ne kadar yol alırsanız ve ne kadar vadi geçerseniz onlar da sizinle beraberdir." Bazı kimseler "Ya Rasulallah! Ama onlar Medinededirler" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onlar Medinededirler ama onları özürleri alıkoymuştur" buyurdu.”[260]

Kurtubi şöyle demiştir: “Bu hadis, özür sahibine de savaşan kimsenin ecri kadar ecir verileceğine delalet etmektedir. İkisinin sevapları eşittir. Allah'ın fazlı geniştir. O'nun verdiği sevap hak edilen değil fazlındandır. Allah doğru niyete karşılık verdiğini, işlenen fiile karşılık vermeyebilir.”

175- عَنْ أَبِى مُوسَى رضى الله عنه قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: يا رسول الله! الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ ، فَمَنْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ ؟ قَالَ: **مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِىَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ .**

175. Ebu Musa *(radıyallahu anh)*’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Bir adam Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in huzuruna geldi ve "Ya Rasulallah! Bir adam ganimet için, biri övülmek için, bir diğeri de kendi konumunu göstermek için savaşır. Bunların hangisi Allah yolundadır" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de "Kim ki Allah’ın kelimesinin üstün olması için savaşırsa, o Allah yolundadır" buyurdu.”[261]

---

[259] Müslim, 1514.

[260] Buhari, 5/136.

[261] Buhari, 3/206; Müslim, 3/1512.

176- عَنْ أَبِي مُوسَى رضي الله عنه أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَيُقَاتِلُ لِيُحْمَدَ وَيُقَاتِلُ لِيَغْنَمَ وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.**

176. Yine Ebu Musa el-Eşari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edilen başka bir hadiste Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e cesaret, hamiyyet ve riyakarlık için savaşanlardan hangisinin Allah yolunda olduğu soruldu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim Allah'ın kelimesi üstün olsun diye savaşırsa o, Allah yolundadır"[262] buyurdu.

177- عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قال: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنِ الْجِهَادِ وَالْغَزْوِ فَقَالَ: **يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو! إِنْ قَاتَلْتَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا بَعَثَكَ اللَّهُ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَإِنْ قَاتَلْتَ مُرَائِيًا مُكَاثِرًا بَعَثَكَ اللَّهُ مُرَائِيًا مُكَاثِرًا يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو عَلَى أَيِّ حَالٍ قَاتَلْتَ أَوْ قُتِلْتَ بَعَثَكَ اللَّهُ عَلَى تِيكَ الْحَالِ.**

177. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre kendisi "Ya Rasulallah! Bana savaş ve Cihad'dan haber ver!" dediğinde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Ey Amr'ın oğlu Abdullah! Eğer sonunu düşünerek ve sabrederek savaşırsan, Allah da seni sabırlı ve güzel sona kavuşmuş olarak haşreder. Eğer riyakar ve yaptığını büyüterek savaşırsan Allah da seni riyakar ve yaptığını büyüten olarak haşreder. Hangi hal üzerine savaşırsan ve öldürülürsen Allah *(Subhanehu ve Teala)* seni o hal üzerine haşreder" buyurdu.[263]

178. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre bir adam "Ya Rasulallah! Bir adam Allah yolunda cihad etmekle beraber dünyalık da elde etmek istemektedir. Bunun durumu nedir?" diye sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onun için ecir yoktur" buyurdu. İnsanlara bu çok ağır geldi. Adama "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e dön! Bir daha sor, belki sen anlamamışsındır" dediler. Adam tekrar gelerek "Ya Rasulallah! Adam Allah yolunda cihad etmekle beraber dünyalık da elde etmek istemektedir. Bunun durumu nedir?"

---

[262] Ebu Davud, 3/31. Hadis sahihtir.

[263] Ebu Davud,3/32; Beyhaki, Sunen, 9/168; Hakim, Mustedrek, 2/85. Hadis hasendir.

diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onun için ecir yoktur" buyurdu. İnsanlar adama yine "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e dön de tekrar sor!" dediler. Adam üçüncü sefer sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yine "Onun için ecir yoktur" buyurdu."[264]

Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*'ya "Allah seni ıslah etsin. Savaşa çıkıyorum ve Allah rızası için infak ediyorum. Ben böyle çıkıyorum. Savaş sırasında benim savaşmamın ve şiddetimin görülmesini istiyorum. Benim durumum nedir" diye sorulduğunda Abdullah b.Ömer "O halde sen riyakar bir adam olursun" diye cevap verdi.

Bazı kimseler Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)*'ın yanında bir topluluğu anarak onların Allah yolunda savaştıklarını söylediler. Abdullah onlara şöyle dedi:

- Durum sizin bildiğiniz ve gördüğünüz gibi değildir. İki taraf karşılaşınca melekler iner ve herkesi kendi konumuna göre yazarlar ve "Falan dünyalık için, falan mal için, falan övülmek için, falan da Allah rızası için savaştı. Öyleyse kim Allah rızası için savaşırsa, o cennettedir" derler.

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in mescidinde Allah yolunda cihada çıkıp öldürülen bir seriyyeyi anan topluluğun yanına geldi. Onlardan bazıları "Onlar, Allah'ın işçileridirler. Allah yolunda öldüler. Onların ecirleri Allah'a vacib oldu" diyordu. Bazıları da "Allah onları daha iyi bilir. Onlar için niyetlendikleri şey vardır" diyordu. Ömer *(radıyallahu anh)* onları görünce "Ne hakkında konuşuyorsunuz?" dedi. Onlar "Şu seriyye hakkında konuşuyoruz. Kimimiz böyle diyor, kimimiz şöyle diyor" dediler. Bunun üzerine Ömer *(radıyallahu anh)* "Allah'a yemin ederim ki insanlardan bazıları vardır dünyalık için savaşır, bazıları riyakarlık için, bazıları savaş aniden karşılarına çıktığı için ondan başkasını yapamazlar. Bazıları da sadece Allah rızası için savaşır. İşte sonuncuları şehid olanlardır. Onlardan her biri öldüğü hal üzere diriltilir. Allah'a yemin olsun ki kimse kimsenin ne yaptığını bilemez. Bir adamın geçmiş ve gelecek günahlarının affedildiğini bizler bilemeyiz" dedi.

Ebu Ecefa es-Sulemî der ki: "Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ı şöyle derken işittim: Sizin savaşlarınızda ölen veya öldürülen başkaları da var-

---

[264] Ebu Davud, 3/30; Hakim, Mustedrek, 2/85; Mevaridu'z Zaman, sy.386.

dır ki onlar hakkında "Falan şehid olarak öldürüldü veya şehid olarak öldü" diyorsunuz. Belki de hayvanın acizliği ona ağır gelmiştir veya ticaret maksadıyla cihada çıkmıştır. Siz böyle söylemeyin! Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in dediği gibi söyleyin ve "Kim Allah yolunda ölür veya öldürülürse o Cennet'tedir" deyin!"

179. Ya'la b. Münebbih *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* savaş için çağrıda bulunduğu sırada ben ihtiyar birisiydim. Hizmetçim yoktu. Ben de bana yeterli olarak ücretli bir adam yanıma almak istedim. Karşılığında da ganimetlerden kendisine bir ok hissesi vereceğimi söyledim. Sefer yaklaştığı zaman adam bana geldi ve "Oklar nedir ve benim okuma ne isabet eder bilmiyorum. Bana belirli bir miktar ücret söyle" dedi. Ben de ona üç dinar vereceğimi söyledim. Ganimetler gelince ona bir ok ayırmak istedim ama dinarlar aklıma geldi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e geldim ve adamın durumunu anlattım. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Bu gazvede o adam için dünya ve ahiretlik olarak sadece söylediğin dinarlardan başka bir ecir bulamıyorum."[265]

180. Ebu Hureyre'den gelen rivayete göre Amr b. Akyeş'in cahiliyye devrinden bir faiz alacağı vardı. Onu almadan müslüman olmayı uygun bulmuyordu. Uhud günü müslümanların yanına geldi "Amcamın oğulları nerede?" dedi. Uhud'da olduğu söylendiğinde üstünü giyindi, atına bindi ve onlara doğru yola çıktı. Müslümanlar onu görünce "Ey Amr! bize yaklaşma!" dediler. Amr "Ben iman ettim" dedi. Yaralanıncaya kadar savaştı. Yaralanınca ehlinin yanına götürüldü. Sa'd b. Muaz yanına gelerek kızkardeşine "Sor bakalım! Kavmini korumak için mi ya da onların düşmanlarına kızdığın için mi yoksa Allah ve Rasulune düşmanlık ettikleri için mi savaştın?" dedi. Amr "Allah ve Rasulune düşmanlık ettikleri için" cevabını verdi ve öldü. O Allah için bir vakit namaz bile kılmadan cennete girdi.

181- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ: **الْغَزْوُ غَزْوَانِ ؛ فَأَمَّا مَنِ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ الإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَيَاسَرَ الشَّرِيكَ**

---

[265] Ebu Davud, 3/37; Beyhaki, 9/29; Hakim, Mustedrek, 2/112. Hadis sahihtir.

وَاجْتَنَبَ الْفَسَادَ فَإِنَّ نَوْمَهُ وَنُبْهَهُ أَجْرٌ كُلُّهُ وَأَمَّا مَنْ غَزَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَسُمْعَةً
وَعَصَى الإِمَامَ وَأَفْسَدَ فِى الأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَرْجِعْ بِالْكَفَافِ.

181. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Cihad iki çeşittir. Birincisi; Allah'ın dinini yüceltmek için savaşan, imamına itaat eden, Allah yolunda infak eden, ortağına kolaylık gösterip fesattan kaçınan kimsenin yaptığı cihad ki onun uykusu ve uyanıklığı tamamen ecirdir. İkincisi ise övünme, riya ve gösteriş için savaşan, imamına isyan edip yeryüzünde fesad çıkaran kimsenin cihadı ki; böyle bir kimsenin sevabı, günahını karşılamaya bile yetmez..."[266]

Hadisteki ortak, cihad meydanında kendisine hizmet eden kimse manasına gelmektedir.

182- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتُشْهِدَ فَأُتِىَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ! قَالَ: كَذَبْتَ! وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لأَنْ يُقَالَ جَرِىءٌ. فَقَدْ قِيلَ. ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِىَ فِى النَّارِ.

وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ فَأُتِىَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ. قَالَ: كَذَبْتَ! وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ عَالِمٌ. وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئٌ. فَقَدْ قِيلَ. ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِىَ فِى النَّارِ.

وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ كُلِّهِ فَأُتِىَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلاَّ أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ. قَالَ: كَذَبْتَ! وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ. ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِىَ فِى النَّارِ.

182. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i şöyle derken işittim: "Kıyamet gününde hakkında hüküm verilecek ilk kişi Allah yolunda öldürülen kimsedir. Huzura

---

[266] Ebu Davud, 3/30; Nesai, 6/49. Hadis hasendir.

getirilir, nimetleri kendisine gösterilir ve o da onları tanır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurur:

- Bunlarla ne yaptın?

- Senin yolunda şehid oluncaya kadar savaştım.

- Yalan söylüyorsun! Sen "Ne cesaretli kimsedir" denilmesi için savaştın. Bu da senin için söylendi.

Sonra emredilir ve yüzüstü sürüklenerek ateşe atılır. Sonra ilim öğrenen, öğreten ve Kur'an okuyan kimse getirilir. Nimetleri ona gösterilir ve onları tanır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurur:

- Bunlarla ne yaptın?

- İlim öğrendim, öğrettim ve senin için Kur'an okudum.

- Yalan söylüyorsun! Sen "Ne büyük alimdir ve ne güzel Kur'an okuyor" denilmesi için ilim öğrendin ve Kur'an okudun. Bunlar da söylendi.

Sonra emredilir ve yüzüstü sürüklenerek ateşe atılır. Sonra Allah'ın bolca mal-mülk verdiği kimse getirilir. Nimetleri de getirilir ve o nimetleri tanır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurur:

- Bunlarla ne yaptın?

- Senin infak edilmesini istediğin bütün yollarda senin için infak ettim.

- Yalan söylüyorsun! Sen "Ne cömert adamdır" denilmesi için bunu yaptın. Bu da söylendi.

Sonra emredilir ve yüzüstü sürüklenerek ateşe atılır."[267]

Cihad Hususunda Niyetlerin Farklı Oluşu

Cihad konusunda niyetin Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın rızasını kazanmak olması gerekir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* mücahidin cihadını yalnızca ihlaslı olduğunda kabul eder.

İbadet ve itaatin sebepleri yok olsa da, çeşitli ibadetlerin sahiplerinin maksatları değişik olsa da, ibadette riya ve nifakın kokusu bulunsa da, sahiplerinin o ibadeti başka bir zamanda ihlasla yapmaları mümkündür. Kişinin bu hataları telafi edecek bir ameli başka bir zamanda yapması ve hayatta olduğu müddetçe Allah'a tevbe etmesi mümkündür. Ancak savaşta böyle bir şekilde hayatını kaybeden kişinin durumu farklıdır.

---

[267] Müslim, 1905.

Onun için sadece Rabbinin rızasını kastetmesi gerekir.

Öldürülen kimse ya nimet ve şerefe kavuşur ya da zorluk ve rezilliğe duçar olur. Madem ki durum böyledir, o zaman cihadda ve kısımlarında niyeti netleştirmek gerekir. Cihadda maksatlar çeşitlilik arzettiğinden dolayı ondaki niyetler de çeşitlilik arzeder. Bu niyet ve maksatlardan başlıcaları şunlardır:

Birincisi: Cihad edenlerden bazıları cihadlarında yalnızca Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın rızasını kazanmayı umarlar. Zaten Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kullarına emrettiği ve farz kıldığı da budur. Hiç şüphesiz böyle bir ibadeti hak eden tek mabud Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dır.

Bu gruptaki mücahidler sadece Allah *(Subhanehu ve Teala)* emrettiği için cihad ederler. Cihadlarının ahiretteki ceza ve mükafatına bakmaz, sırf Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın emri olduğu için cihad ederler. Böyle durumda olanlar ise çok nadirdir.

Ebu Muzaffer b. El Cevzi "Cevheretü'z Zaman" adlı kitabında Abbas b. Yusuf'un şöyle dediğini nakletmiştir:

"Biz bir savaşta savaşıyorduk ki bir genç sağ tarafa yüklenip orayı dağıtıyor, sol tarafa hücum edip orayı da dağıtıyor ve merkeze hücum edip ikiye bölünceye kadar saldırıyordu. Sonra şöyle diyordu:

Mevlâna beslediğin zannı güzelleştir.

Bu temenni etmekte olduğun şeydir.

Ey cennet hurileri bizden uzak durun!

Sizin için savaşmadık ve öldürülmedik.

Fakat biz Rabbimize iştiyak duyduk.

O bizim gizlimizi de açığımızı da bilir.

Sonra hücum ederek şöyle diyordu:

Ben ümit ediyordum ve ümidim kaybolmadı.

Ki bugünkü şiddetim ve yorgunluğum kaybolmasın.

Ey şu köşkleri oyunlarla dolduran!

Sen olmasaydın iyi olmazdı, sevinç de güzel olmazdı.

Sonra yine hücuma kalktı ve düşmandan çokça kişiyi öldürdü ve geri dönerek yine hücuma kalktı ve şöyle diyordu:

Ey benim oyuncağım ebedilik! Dur ve dinle!

Senin için savaşmadık, dur ve geri dön!

Sonra Cennet'e geri dön ve çabuk ol!

Ümit etme! Ümit etme! Ümit etme!

İkincisi: Bazı mücahidleri ise Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kelimesini yüceltmeye olan hırsları, İslamî gayret ve küfür kelimesini ve kafirleri yok etme hırsı cihada sevk eder.

Bu iki çeşit niyetin doğru olduğunda şüphe yoktur. Bunlarla Allah katında kurtuluşa erilir. Kişinin amelini o anda saklamaya çalışması, ahirette yaptığı amele karşı alacağı mükafata sevinmemesi bu niyetteki ihlasına delalet eder. Yaptıklarından bir şeyin anılmasından hoşlanmaması ve orada öldürülürse hesabını Allah'a bırakması, Allah'ın bilmesiyle yetinip başkasının farkına varmasından hoşlanmaması ve başına gelenleri Allah katında kendisine mükafat sayması, bu niyetlerin sıhhatine işaret eder.

Üçüncüsü: Bazıları da cihad ile Cenneti, sevabını, hurilerini, ateş ve azabından kurtuluşu kast ederler. Bundan başkasını kastetmezler. Bu çeşit niyet çoğunlukta olan çeşittir. Bazıları bu çeşit niyetin şehitlik rütbesine kavuşmak için yeterli olamayacağını söylemektedir. Fakat sahih olan görüş, bu çeşit niyetin şehitlik rütbesine kavuşmak için yeterli olacağı, sahibinin Cennetle kurtuluşa erenlerden olacağı şeklindedir. Naslar ve Sahabe-i Kiram'ın uygulamaları bu görüşün doğru olduğuna delalet etmektedir. Ayrıca Allah *(Subhanehu ve Teala)* mücahidleri Cennete ve onun nimetlerine özendirerek şöyle buyurmuştur:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾

"Allah müminlerden canlarını ve mallarını Cennet karşılığında satın almıştır." (9 Tevbe/111)

Başka bir ayette de cihadı, kazançlı ve cehennemden kurtaran bir ticaret olarak nitelendirerek şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (*)
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (*) يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

“Ey iman edenler! Sizlere, elem verici azaptan kurtarıcı bir ticareti haber vereyim mi? Allah'a ve Rasulü'ne iman eder, O’nun yolunda mallarınız ve canlarınızla cihad edersiniz. Eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Böylece Allah, sizin günahlarınızı affeder ve sizleri Adn Cennetinde güzel meskenlere, altından ırmaklar akan Cennetlere koyar. İşte büyük kurtuluş da budur.” (61 Saf/10-12)

183- عن أنس بن مالك رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال يوم بدر: **قُومُوا إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ!** قَالَ عُمَيْرُ بْنُ الْحُمَامِ الأَنْصَارِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ جَنَّةٌ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ؟ قَالَ: **نَعَمْ**. قَالَ: بَخٍ بَخٍ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا يَحْمِلُكَ عَلَى قَوْلِكَ بَخٍ بَخٍ؟** قَالَ: لاَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلاَّ رَجَاءَةَ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِهَا! قَالَ: **فَإِنَّكَ مِنْ أَهْلِهَا**. فَأَخْرَجَ تَمَرَاتٍ مِنْ قَرَنِهِ فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُنَّ ثُمَّ قَالَ: لَئِنْ أَنَا حَيِيتُ حَتَّى آكُلَ تَمَرَاتِي هَذِهِ إِنَّهَا لَحَيَاةٌ طَوِيلَةٌ! فَرَمَى بِمَا كَانَ مَعَهُ مِنَ التَّمْرِ ثُمَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى قُتِلَ.

183. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Bedir Günü “Haydi genişliği yer ile gök arası olan Cennet için kalkınız!” buyurmuştur.

Bunun üzerine Umeyr b. Humam şöyle demiştir:

- Ya Rasulallah! Genişliği yer ile gök arası kadar olan Cennet mi?

- Evet.

- Vay vay!

- Vay vay demenin sebebi nedir?

- Hayırdan başka bir sebep yok ya Rasulallah! Sadece oranın ehlinden olmayı ümid ediyorum.

- Sen oranın ehlindensin.

Umeyr b. Humam *(radıyallahu anh)* torbasından biraz hurma çıkarmış yiyordu. Sonra “Ben bu hurmaları yemek için mi yaratıldım? Vallahi bu, çok uzun bir hayat!" dedi ve elindeki hurmaları fırlattı. Düşman saflarının arasına daldı ve ölünceye kadar savaştı.”[268]

184. Şeddad b. Had *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre bedevilerden biri Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in huzuruna

---

[268] Müslim, 3/1510.

gelerek iman etti ve ona tabi oldu. Sonra da "Seninle hicret edeyim mi?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona bazı arkadaşlarını tavsiye etti. Hayber savaşının sonunda Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ganimetleri paylaştırırken ona da bir pay ayırdı. Onun payına düşeni arkadaşlarına verdi. O adam arkadaşlarına çobanlık yapıyordu. Gelince payını ona verdiler. "Bu ne?" dedi. Arkadaşları "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in senin için ayırdığı paydır" dediler. Payını da yanına alarak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına geldi ve şöyle dedi:

- Ya Rasulallah! Bu nedir?

- Senin için ayırdığım paydır.

- Ben sana bunun için tabi olmadım. (Boğazını işaret ederek) İşte buramdan bir okla vurulup ölmek ve Cennete girmek için sana tabi oldum.

- Eğer sen Allah'ı doğrularsan Allah da seni doğrular.

Adam bu konuşmadan sonra az bir müddet orada kaldı. Sonra düşmana karşı savaşa gittiler. Savaş sonunda onun cesedini Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e getirdiler. İşaret ettiği yerden vurulmuştu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bu o adam mı?" diye sordu. "Evet" demeleri üzerine "O Allah'ı doğruladı, Allah da onu doğruladı" buyurdu. Sonra onu kendi cübbesine sardı ve önüne alarak cenaze namazını kıldırdı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle dua ediyordu:

(اللَّهُمَّ هَذَا عَبْدُكَ خَرَجَ مُهَاجِرًا فِي سَبِيلِكَ فَقُتِلَ شَهِيدًا أَنَا شَهِيدٌ عَلَى ذَلِكَ!)

- Allah'ım! Bu senin kulundur. Yolunda hicret etti ve şehid olarak öldü. Ben buna şahidim."[269]

Adam Cennetten başka bir şey istemediğini söylemesine rağmen Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in onun şehidliğine şahitlik etmesine bak! Eğer bu niyet doğru olmasaydı adam söylediği zaman Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu başka niyete iletirdi.

İmam İbn Dakik el-İyd şöyle demiştir: "Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın vereceği sevabı ve ebedi nimetleri istemek için cihad eden, Allah yolunda cihad etmektedir. Sahabenin yaptıkları da buna şahitlik etmektedir. İslam şeriatında Cenneti kazanmak için salih ameller işlemek sahihtir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* salih amel işleyenler için hazırladığı cenneti zikretmiş ve müslümanları salih ameller işlemeye

---

[269] Nesai, 4/61.

teşvik etmiştir. Eğer Cenneti kazanmak için salih amel işlemek sahih olmasaydı Allah *(Subhanehu ve Teala)* kullarını buna teşvik eder miydi?”[270]

Bu üç niyet maksada kavuşmak için yeterlidirler. Ebedilik yurduna kefildirler. Ancak üçüncü niyet, birinci ve ikinciye nispetle dış kabuk mesabesindedir.

Dördüncüsü: Kimisi de vardır ki savaş zorlaştığı zaman yüzünü dönerek savaşmaya başlar. Ancak nefsini savunmadan başka niyeti yoktur. Böyleleri üçüncü niyet sahiplerinin rütbesine yakındır ancak onlar gibi değildirler. Öldürülürlerse şehid olurlar. Çünkü yol kesenlere karşı nefsini savunan ve öldürülen kimse şehiddir. Öyleyse düşman kılıcıyla öldürülen kimse nasıl şehid olmaz?

Savaşta haram olan bir şekilde sırtını dönerek kaçarken öldürülen kimse şehid değildir. Ancak ona da bu dünyada şehid muamelesi yapılır.

185 عَنْ أَبِى قَتَادَةَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَامَ فِيهِمْ فَذَكَرَ لَهُمْ: **أَنَّ الْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَالإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ الأَعْمَالِ.** فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ تُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **نَعَمْ إِنْ قُتِلْتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ.** ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **كَيْفَ قُلْتَ؟** قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ؟ فَقَالَ: **نَعَمْ! وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلاَّ الدَّيْنَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَالَ لِى ذَلِكَ.**

185. Ebu Katade *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanların arasında ayağa kalktı. Allah'a iman ve Allah yolunda cihadın, amellerin en faziletlileri olduğunu anlattı. Bir adam ayağa kalkıp "Ya Rasulallah! Eğer Allah yolunda öldürülürsem, hatalarıma kefaret olur mu?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet! Eğer Allah yolunda sabrederek ve sevabını Allah'tan bekleyerek sırtını düşmana dönmeksizin savaşır ve öldürülürsen olur" buyurdu. Daha sonra şöyle dedi: "Nasıl dedin?" Adam: "Eğer Allah yolunda öldürülürsem hatalarıma kefaret olur mu?" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle

---

[270] Şerhu’l Umdetu’l Ahkam, 4/248.

buyurdu:

- Eğer Allah yolunda sabrederek ve sevabını Allah'tan bekleyerek sırtını düşmana dönmeksizin savaşır ve öldürülürsen olur. Ancak borç hariç... Çünkü Cebrail bana böyle dedi."[271]

Bu hadis, düşmana sırtını dönüp kaçmanın caiz olmadığı durumda kaçarken öldürülen kişinin şehid olmadığını göstermektedir. Bilakis o Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın gazabıyla hüsrana uğramıştır:

﴿وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾

"Kim kafirlere böyle bir günde (yine savaşmak için bir yana çekilen ya da başka bir bölüğe katılmak için yer tutanın dışında) arkasını çevirirse onun yeri cehennemdir. O, ne kötü bir yataktır!" (8 Enfal/16)

186- عن أبي اليسر رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كان يقول في دعائه: **وأعوذ بك أن أقتل في سبيلك مدبرا!**

186. Ebu Yesir *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Ya Rabbi! Senin yolunda sırtımı dönüp kaçarken ödürülmekten sana sığınırım"[272] diye dua etmiştir.

İmam Nevevi şöyle demiştir: "Şehidler üç kısımdır. Dünya ve ahirette şehid olanlar, Ahirette şehid olup dünyada şehid hükümleri uygulanmayanlar, Dünyada şehid hükmü uygulanıp ahirette şehid olmayanlar. Bu sonuncusu ganimetlerde hile yapan veya sırtını dönmüşken öldürülen kimsedir."[273]

Beşinci; Kimisi de vardır ki savaşta müslümanların sayısının çok görünmesi için cihada çıkar. Öldürme veya öldürülme niyeti yoktur. Böyle kimseler öldürülürlerse şehiddirler. Çünkü kim bir topluluğun sayısını çoğaltırsa o da onlardandır.

Altıncısı: Bazıları da vardır ki cihad etmekten maksadı hem Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın rızasını hem de ganimet elde etmektir. Böyle bir kimse sadece cihada çağrılsa, gücünü toplar ve cihada çıkar. Öyleki

---

[271] Müslim, 3/1501.

[272] Nesai, 8/282. Hadis sahihtir.

[273] Sahih-u Müslim bi Şerhi'n Nevevî, 13/63.

ganimet alınacak malları olmayan bir topluluk ile savaşmaya çağrılsa da cihaddan geri kalmaz. Ancak biri fakir, diğeri zengin iki toplulukla cihada çağrılırsa ganimet ümidiyle zengin toplulukla savaşa iştirak etmeyi ister. Böyle bir niyet hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir. Bazıları bu niyetin fasid olduğunu, sahibinin ahiret ameline dünyalık işini karıştırdığı için cezalandırılacağını söylemiştir.

Alimlerin çoğunluğu ise bu niyetin sahih olduğunu ve sahibine Allah *(Subhanehu ve Teala)* tarafından ecir ve sevap verileceğini söylemektedir ki sahih olan görüş de budur. Zira bu görüş, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabının uygulamasına daha uygundur.

İmam Kurtubi der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Ebu Süfyan'ın kervanıyla karşılaşmak için Medine'den çıkışı, ganimet için çıkışın cevazına delalet etmektedir. Çünkü ganimet helal bir kazançtır. İmam Malik'in bu konuda kerih görerek belirttiği görüş kabul edilemez. O "Bu, dünyalık için yapılan bir savaştır" demiştir.

Hadise göre başka niyetlerle savaşanlar değil sadece Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kelimesinin üstün olması için savaşan kimse Allah yolundadır. Ancak bu, sadece ganimet için yapılan ve dinî hiçbir menfaat olmayan savaşlar için geçerlidir."

İmam Kurtubi'nin getirdiği bu delil, bu konuda getirilen en güzel delildir.

Aynı şekilde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Zeyd b. Harise'yi Kureyşlilerin kervanını rahatsız etmesi için göndermiştir ki kervanda Safvan b. Ümeyye ve Kureyşin ileri gelenlerinden pek çok kişi ve onlarla birlikte çokça mal, gümüş ve para vardı.

Zeyd b. Harise ve beraberindeki 100 kadar mücahid, kervanın ileri gelenlerini öldürdü ve kervan alınarak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e getirildi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ganimetin beşte birini aldı. Beşte biri 20.000 dirhem tutuyordu. Geriye kalanları ise seriyyedeki müslümanlara dağıttı."[274]

Böyle bir niyetin sahih olduğuna ve bu niyetle şehidliğe kavuşulacağına dair başka bir delil de Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın mümin kullarını birçok ayette ganimetlere teşvik etmesidir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

---

[274] Tabakatu'l İbn Sa'd, 2/36.

﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾

"Allah size, elde edeceğiniz birçok ganimet vâdetmiştir. (Bu ganimetlerden) işte şunları hemen vermiş ve insanların ellerini sizden çekmiştir ki bu, müminlere bir işaret olsun ve sizi dosdoğru yola iletsin." (48 Fetih/20)

Allah'ın kullarını ganimete teşvik etmesi, onlara ganimetleri hazırlayıp ellerine ulaşmasını sağladıktan sonra onları böyle bir niyetten ve maksattan sakındırması uzak bir görüştür.

Bu konudaki büyük delillerden biri de Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in müşriklerin sürülerini, mallarını ve eşyalarını engellemek için seriyyeler göndermesidir. Müşriklerle karşılaştıkları zaman onlarla savaşıyorlardı. Ta ki onlarda bulunan mal ve ganimetlere el koysunlar ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kelimesini yüceltsinler. Bazen Müslümanlar galip gelip ganimetleri alıyorlar, bazen de diğer taraf galip geliyordu. Bu savaşlarda Sahabe-i Kiramdan pek çok kişi şehid oldu. Bu savaşlarda müşrikler yenilip kaçınca Müslümanlar, onları takip etmiyorlar ve ele geçirdikleri ganimetleri alıp geri dönüyorlardı.

187- عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لِنَغْنَمَ عَلَى أَقْدَامِنَا فَرَجَعْنَا فَلَمْ نَغْنَمْ شَيْئًا وَعَرَفَ الْجَهْدَ فِي وُجُوهِنَا فَقَامَ فِينَا فَقَالَ: **اللَّهُمَّ لاَ تَكِلْهُمْ إِلَيَّ فَأَضْعُفَ عَنْهُمْ وَلاَ تَكِلْهُمْ إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَيَعْجِزُوا عَنْهَا وَلاَ تَكِلْهُمْ إِلَى النَّاسِ فَيَسْتَأْثِرُوا عَلَيْهِمْ.**

187. Abdullah b. Havale *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizleri ganimet elde etmemiz için yaya olarak gönderdi. Bizler ganimet alamadan geri döndük. Bizim yüzlerimizdeki çaba izlerini görünce kalktı ve şöyle dua etti:

- Allah'ım! Onları bana bırakma! Ben zayıfım. Kendilerine de bırakma! Onlar nefislerine güç yetiremezler. İnsanlara da bırakma! Onları baskı altına alırlar."[275]

Bu hadis ganimet ve sevap elde etmek için cihad etmenin caiz olduğu hususunda apaçık bir delildir. Zira Abdullah b. Havale *(radıyallahu anh)*

---

275 Ebu Davud, 3/41. Hadis sahihtir.

“Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizleri ganimet elde etmemiz için gönderdi” demiştir.

Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizi Ebu Ubeyde'nin komutasında 300 atlıyla Kureyş'in kervanını gözetlemek için gönderdi...”

Bu hadis, kişinin Allah yolunda cihad etmek ile ganimet elde etmeye birlikte niyet etmesinin caiz olduğunu göstermektedir. Ancak ganimete meyil edenle, ganimete iltifat etmeyip sadece Allah rızası için cihad eden kimse elbetteki bir değildir. Çünkü savaşta ganimete ulaşma, cihadın ecrini azaltır. Her ne kadar ganimete niyet etmeseler bile...

188-عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أَنَّ رسولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **ما مِنْ غازَيِةٍ أو سَرِيَّةٍ تخْفقُ وتُخَوَّفُ وتُصَابُ إلا تَمَّ أَجْهُرُم.**

188. Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

“Izdırap, korku ve musibetin olduğu har savaş ve seriyyenin ecri tam olarak verilir.”[276]

Başka bir rivayette ise “Allah yolunda yapılan her savaş ve seriyyede eğer ganimete kavuşurlarsa muhakkak ki ecirlerinin üçte ikisini acilen almışlardır. Geriye onlara üçte biri kalmıştır. Eğer ganimet elde edemezlerse ecirleri ahirette tam olarak verilir” şeklindedir.

“En ızdıraplı gazi, savaştığında ganimet ve zafer elde edemeyendir” denilmiştir. Savaşta ganimet almanın ecri azalttığı şaibesi, bazılarının ganimetleri almamalarına sebep olmuştur. İbrahim b. Edhem bunlardan birisidir. Savaşa çıktığı zaman ganimetleri almazdı. "Ganimetin helalliğinden şüphe mi ediyorsun?" denildiği zaman "Asla! Ganimetin helal olduğunda şüphem yoktur ancak zühd, helaldedir" derdi. Bazıları bu hususta şairin şu beyitlerini söylemektedir:

Ata sormadın mı ey Malik'in kızı?

Bilmediklerinden cahil olduysan,

Olaya şahid olanlar sana haber verecektir

Ki ben arı sesinden korkar ve ganimetten el çekerim...

---

[276] Müslim, 3/1515.

Ganimetten payına düşeni almayan kimseler ya zühdten dolayı ganimeti terkederler veya nefislerini şereflendirmeyi kesmek için terk ederler. Eğer dünyada zühd ve ahirette ecrine tam kavuşma kastıyla terkederse bunun efdaliyetinin benzeri yoktur.

Eğer ganimeti, nefsini şereflendirmeyi kesmek ve ganimete kavuşmasını engellemek için terkederse güzeldir. Çünkü nefsin ganimeti görmesi ve onun varlığına şahitlik etmesi ihlastaki eksikliğe delalet eder. Her ne kadar esas kastın sıhhatine hükmetsek de sonucu böyledir.

Yedincisi: Bazıları da vardır ki cihad eder ve niyeti herhangi bir ibadet kastı olmaksızın dünyalık elde etmektir. Öyle ki kafirlerden bir toplulukla savaşacağı fakat onların ganimet alınacak mallarının olmadığı veya olsa da ganimetlerin dağıtılmayacağı söylense, adam savaştan vazgeçecektir. Bu kişi eğer öldürülürse şehid değildir. Dünyada ona şehidlik hükümleri uygulunsa da şehid değildir. Onun için ahirette hiçbir ecir yoktur.

Sekizincisi: Bazıları da gösteriş, övülme ve nam yapmak için cihad eder. Böyle kimseler "Falan ne güzel savaşçıdır veya ne kadar cesaretlidir" denilmesi için cihada çıkar. Allah'a yakınlaşma ve O'nun rızasını kazanma hatırına bile gelmez. Öyle ki cihaddan beklediği medh edilme durumu olmaz ise hemen cihaddan vazgeçer. Bu kimse eğer savaş sırasında öldürülürse Allah katında şehidlerden olmadığında ihtilaf yoktur. Bilakis bu kişi yaptığı işten zarar etmiş, ahirette zillet ve rezilliğe düşmüştür. O, Cehennemin kendileriyle ilk defa tutuşturulduğu üç kişiden biridir. Bu kişi ibadet mahiyeti taşıyan bir ameli, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan başkasına yöneltti̇ği için Allah'ın azabına müstehak olmuştur. O amelle başka şeylere ibadet etmiş olacağından dolayı Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya şirk koşmaktadır. Böyle bir kimse zahirde kendisine şehidlerin hükmü uygulansa da aslen şehid değildir. Çünkü o sadece övgü ve gösteriş için savaşmıştır.

Sadece gösteriş ve övülme için cihad eden kimsenin ecir alamayacağı hususunda ittifak olmasına rağmen cezalandırılıp cezalandırılmayacağı konusunda ihtilaf edilmiştir. Bazıları böyle bir kişinin ne ecir alacağı ne de cezalandırılacağı görüşündedir. Zira amellerinin ve cihadının boşa gitme cezası ona yeter. Ayrıca kişinin nefsini feda edip de hiçbir ecir alamaması en büyük cezadır. Bazıları ise "İbadet türünden olan bir amelle Allah'tan başkasının rızasını kasdettiğinden dolayı cezalandırılır" demişlerdir.

189-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عن رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ مَنْ عَمِلَ عَمَلاً أَشْرَكَ فِيهِ مَعِى غَيْرِى تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ.

189. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah *(Subhanehu ve Teala)* "Ben ortaklıktan en müstağni olanım. Kim bana bir ibadet yapar da o amelde ortak koşarsa, ben ondan beriyim. Onu ortak koştuğu kimseye versin" buyurdu."[277]

190-عَنْ أَبِى سَعْدِ بْنِ أَبِى فَضَالَةَ رضي الله عنه قَالَ: سمعت رَسُول اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يقُول: إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِيَوْمٍ لاَ رَيْبَ فِيهِ، نَادَى مُنَادٍ: مَنْ كَانَ أَشْرَكَ فِى عَمَلِهِ أَحداً فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَه مِنْ عِنْدِه، فَإِنَّ اللَّهَ أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ.

190. Ebu Said b. Ebi Fudale *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i şöyle derken işittim: Allah *(Subhanehu ve Teala)* öncekileri ve sonrakileri kendisinde şüphe olmayan kıyamet gününde topladığı zaman bir çağırıcı "Kim amelinde başka birini ortak koşmuş ise sevabını ondan istesin! Allah şirkten en münezzeh ve müstağni olanıdır" diye seslenir."[278]

Dokuzuncusu: Cihad eden bazı kimseler de vardır ki acı veren bir zayıflığı, üzerinde bulunan bir borcu, fakirliği ve başına gelmiş olan bir musibetten kurtulmak için savaşıp ölmek ister. Böyle bir kimsenin Allah'a yakınlaşma veya O'nun kelimesini yüceltmek hatırına bile gelmez. Bu kişinin cihad ederken öldürüldüğünde şehid olup olmayacağı hususunda farklı görüşler vardır. Amelinde Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya yakınlaşma ve O'nun kelimesini yüceltme maksadı olmadığı için Allah katında şehid olmadığını söyleyenler olduğu gibi, "Bu kişi şehiddir. Çünkü nefsini başka yollarla öldürme imkanı olduğu halde cihad ederek öldürmeyi tercih etmiştir" diyenler de olmuştur.

---

[277] Müslim, 2/1405.

[278] Tirmizi, 5/314; İbn Mace, 2/1406; Ahmed b. Hanbel, 3/466. Hadis hasendir.

Bu ikinci görüş doğruya daha yakındır. Fakat böyle olduğu kabul edilse bile ihlaslı kimseler ve şehidlerin derecelerine yükselemeyeceği aşikârdır.

Ücretle Savaşan Kimselerin Durumu

İmamlar bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Kimisi caiz görürken, kimisi caiz görmemiştir. Caiz olduğunu söyleyenler bu kişinin niyetinin gözönüne alınıp yukarıdaki meselelerle kıyaslanması gerektiğini söylemişlerdir. Dolayısıyla şöyle denilebilir: Eğer bu verilen ücret olmasa adam savaşı terk edecekse bu kişi için bir ecir yoktur. Zengin ve fakir oluşunun bunda etkisi yoktur. Eğer öldürülürse Allah katında şehid değildir. Bu kişi savaş safına geldiği zaman Allah *(Subhanehu ve Teala)* kendisine ihlas nasip etmiş ve düşmana sırtını çevirme imkanı olduğu halde savaşmış ve savaşta öldürülmüş ise bu durumda şüphesiz şehiddir. Fakat bu kimsenin daha önce yapmakta olduğu yemek yeme, geceleyin kavminin yanına gitme, tozda kalma ve korkma gibi şeylerden dolayı bir ecir yoktur. Çünkü eğer ücreti olmasaydı bunların hiçbirini yapmayacak idi.

Bu kimse kendisine savaşta yetecek nafakası olmayacak kadar fakir ise ve ücreti kendisini cihada hazırlamak için alıyor ise cihadından dolayı ecir alır. Bu kimse hiçbir ücret almadan savaşan kişi gibidir. Eğer bu savaşta öldürülürse Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şu sözü icabı şehiddir:

191- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **لِلْغَازِى أَجْرُهُ وَلِلْجَاعِلِ أَجْرُهُ وَأَجْرُ الْغَازِى.**

191. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Savaşçı için ecri vardır. Ücretli için ise hem ecri hem de ücreti vardır."[279]

Savaşta, savaş için değil de hizmet için ücretle tutulan kimse ise eğer ihlasla savaşa katılırsa onun Allah yolundayken yemeğinde, yorgunluğunda ve istirahatında kendisi için ecir vardır. Yine aynı şekilde tüccarlar, sanatkârlar halis bir niyetle savaşa katıldıkları zaman onlar için de bu şartlara uydukları halde ecir vardır. Eğer öldürülürlerse dünya ve ahiret hükmüne göre şehiddirler.

---

[279] Ebu Davud, 3/37. Hadis sahihtir.

Halis Niyetle Cihada Çıkıp da Cihad Meydanında Riya Yapan Kimsenin Durumu

Bir kimse halis ve doğru bir niyetle Allah yolunda cihada çıktıktan sonra kendisinde riya hasıl olursa durumuna bakılır. Eğer bu riyakarlık durumundan önce savaşın kendisiyle doğrudan ilgili olmayan Allah yolunda mal infak etme, Allah yolunda savaşan birini donatma, bu yolda zorluğa girme, Allah yolunda kullanmak için at besleme ve bekçilik gibi ibadetler yapmış ise riyadan önceki bu işlerinden dolayı ecir alır. Çünkü riya kendisinden önce yapılan amelleri değil, sonra yapılan amelleri boşa çıkarır. Bu görüş Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın geniş rahmetiyle, fazl ve insanıyla kullarına muamelesine daha uygundur.

Eğer bu riyadan önce Allah rızası kastedilerek yapılan bir iş yoksa, savaşa çıkar çıkmaz insanların kendisini görmesinden dolayı içine sevinç ve ferahlık gelmişse veya yaptığı infakı bilmelerinden huzur duymuşsa ve bundan dolayı onların övgüsünü beklemeye başlamışsa, bu kişi Allah'ın rızasından uzaklaşıp insanlara yönelmişse ve onların verecekleri ödül ve makamlardan hoşlanır duruma gelmişse amellerinin hepsini kaybeder.

Eğer kişi halis bir niyetle cihada çıkmış, iki taraf karşılaşıp insanlar saf tutunca ondan halis niyet gitmişse ve bu niyete ters bir amelde bulunmamışsa, sahih görüşe göre onun için ilk niyeti geçerlidir. Savaş başlamadan önceki niyetle kıyaslanmasa da bu niyet, onun için ecir almasına sebep olur. Çünkü o, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın yolunda O'nun kelimesini yüceltmek için cihada çıkmıştır. Fakat bunu söylediğimiz zaman olayı daraltmamamız gerekir. Öyle ki savaşın başlangıç saatindeki niyetiyle karşılaştırmamamız gerekir. Bilakis olayı daha geniş tutmamız lazım. Savaşa gelişiyle oluşan genel maksadla yetinip onun savaşa çıkışının Allah'ın kelimesini yüceltmek için olduğunu söylemekle yetinmemiz gerekir.

Cihada ilk başta niyet etme olayı meydana gelmişse, bunun ayrıntılarda da olması şart değildir. Genel ile ayrıntı arasında fark olduğu açıktır. Eğer kişi halis niyetle cihada çıkarsa, niyeti de iki taraf karşılaşıncaya kadar devam ederse, insanlar saf tutunca savaşmaktan ve öne geçmekten korkar fakat yenilme konusunda insanlardan utanırsa, öyle ki kimse onu görmese veya gece olsa yenilgiyi kabul edip kurtulacaksa, ancak insanların yenilgiden dolayı onu ayıplayacaklarını ve kınayacaklarım bildiğinden dolayı savaşırsa; bu durumdaki utanç, Allah'a yakınlaştıran bir çeşit utanca benzemektedir. Çünkü aynı adama

aynı sahne yol kesenlerle oluşturulsa adam yenilgiyi kabul edecektir. Bu durumda kınama ve utanç korkusuna kapılmayacaktır. Fakat kafirlerle savaştaki bu sebat, kınama korkusuyla ecir kasdının karışık bir sebatıdır. Bu durumda yukarıdakiyle kıyaslanınca bu kişinin ahiret şehidleri gibi olmaması gerekir. Çünkü kınama korkusu ile övülme isteği arasında herhangi bir fark yoktur.

Eğer kişi yol kesenlerle yapılan çatışmada da yenilmeyi kabul etmeyecek durumda ise, her iki durumda da ayıplama ve kınama korkusundan dolayı savaşa devam ederse, işte bu kişinin durumundan ibret alınması gerekir. Bu kişi zarar etmiştir. Çünkü savaşta ihlaslı olmaktan aciz kalmıştır. Savaş safından kaçması da kendisine haram kılınmıştır. Bu adamın sebat etmesi ve riya tehlikesine karşı da nefsiyle mücadele etmesi gerekir. İhlası oluşturmak için Allah'a sığınması lazımdır. Umulur ki Allah aciz ve ızdıraplı olan bu kişiye bakar ve ona ihlası nasip eder. Dolayısıyla şehadete kavuşarak kurtulur. Fakirlikten sonra saadet hazinesiyle zengin olur. Allah dilediğini korur, dilediğini doğru yola eriştirir.

Cihad ve Gazveye Katıldığını İnsanlara Anlatan Kimsenin Durumu

İhlaslı bir şekilde cihad ettikten sonra kendisinin savaştığını bilmeyen birisine savaşını anlatan veya genel hatlarıyla savaşı bilen birine cesaretini, sabrını ve savaştaki maharetini anlatan kimsenin durumu nedir?

192- عَنْ أبِي قَتادَة رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ لِرَجُلٍ قال ' صُمْتُ الدَّهْرِ يا رَسُولَ الله!' فَقال: **ماَ صُمْتَ ولاَ أفْطَرْتَ.**

192. Ebu Katade el-Ensarî *(radıyallahu anh)*'dan riveyet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Ya Rasulallah! Bütün zamanlarda oruç tuttum" diye övünen bir adama "Sen oruç da tutmadın, iftar da etmedin" buyurmuştur.[280]

Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)* "Dün Bakara suresini okudum" diyen bir adamı duyunca "Bu onun okuduğundan aldığı nasibidir" dedi.

Kişinin salih amelinin boşa çıkması korkusundan dolayı faydası olmadığı halde hiçbir amelini açığa vurmaması gerekir. Ancak halis bir

---

[280] Müslim, 2/828.

niyetle kendine güvenerek kendisine uyacak birine anlatırsa ve anlattığında onun kalbinde ibadete karşı daha fazla kuvvet, cesaret ve iştiyak meydana gelirse o zaman durum farklıdır. Örneğin "Ben şuradaydım, şuradan ata binmiştim, Allah yolunda şöyle infak ettim, içimden şöyle geçiyordu" türünden sözler söylemesi gibi... Dinleyen kimse de bunları duyunca kalbi güçlenip nefsi ve malıyla mücadeleye katılıyorsa, kalbinden korkaklık ve cimrilik karanlığı gidiyorsa bunda bir mahzur yoktur. Çünkü nefisler kendi akranlarına benzeme, zamanının insanlarıyla yarışma tabiatı üzere yaratılmıştır. Selefin yaptıklarını anlatmadaki maksat işte budur.

Bir kimse muhatabının anlattıklarını başkasına nispet etmekle ona da tabi olacağını biliyorsa, bu durumda kendi amellerini anlatmasına herhangi bir ruhsat bulamamaktayım. Zira selef kendi yaptıkları salih amelleri kendilerine nispet etmeksizin "Gördüğümüz bazı kimseler şöyle yapıyorlardı" veya "Şöyle şöyle yapan birini tanıyorum" gibi sözler kullanılardı. Bu gibi sözlerde muhatab, işi yapan kişinin karşısındaki olduğunun farkına varmaz. Aynı zamanda adamın bu işlerde başkasına tabi olması da meydana gelmiş olur. Selef-i Salihin yaptıkları amelleri gizlemek için çaba harcarlardı. Bazıları kendilerine uyulacağını bildikleri halde bunu yaparlardı. Çünkü kişi çoğu zaman kendi nefsine güvenememektedir.

193-عن عبد الله بن عمرو رضى الله عنهما قال:قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ سَمَّعَ النَّاسَ بِعَمَلِهِ، سَمَّعَ اللهُ بِهِ خلقه، وصَغَّره وحَقَّره.

193. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kim kendi amelini başkalarına duyurursa, Allah da onu işiten mahluklarına duyurur. Onu küçültür ve tahkir eder."[281]

194-عن عبد الله بن عمرو رضى الله عنهما عن رسولِ الله صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللهُ بِهِ.

194. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kim duyurursa, Allah da onu duyurur."[282]

---

[281] Heysemi, Mecmuu'z Zevaid, 10/222. Hadis sahihtir.

[282] Buhari, 7/189; Müslim, 4/2289.

Yani kim amelini açıklar ve riyakarlıkla insanlara duyurursa, Allah *(Subhanehu ve Teala)* da onun bu bozuk niyetini açıklar ve onu mahlukâtının ileri gelenleri yanında rezil eder. Salih kimseler ibadetlerin açıklanmasının büyük bir tehlike olduğunu ve nefsin hilelerinin sayılamayacak kadar çok olduğunu bildiklerinden dolayı ibadetlerini korumak için gizleme yoluna gitmişler ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın bu amelleri bilmesiyle yetinmişlerdir. Çünkü onlara karşılık olarak ecir verecek olan yalnızca O'dur. İbadetlerin gizlenmeye ve korunmaya en çok değer olanı ve evla olanı, yalnız başına ebedi saadeti veya ebedi azabı gerektiren cihaddır.

İbni Asakir, Abdullah b. Sinan'ın şöyle dediğini nakletmiştir: "Ben İbni Mübarek ve Mu'temir b. Süleyman ile Tarsus'ta beraberdim. Birden insanlar "Savaşçılar! Savaşçılar!" diye bağırdılar. İbni Mübarek ve Mutemir ile beraber insanlar da çıktılar. Müslümanlar ve düşman saf oluşturduktan sonra Rumlardan biri ortaya çıkıp müslümanlardan mübareze (düello) istedi. Bir müslüman öne çıktı. Kafir müslümanı sıkıştırdı ve öldürdü. Sonra başkalarıyla beraber altı müslümanı öldürdü. İki saf arasında dolaşmaya ve karşısına çıkacak birini istemeye başladı. Kimse karşı çıkmadı. Adam İbni Mübarek'e döndü ve şöyle dedi: "Ey Abdullah! Eğer başıma ölüm gelecek ise bunu yap!" İbni Mübarek bineğini sürdü ve kafire karşı çıktı. Onunla bir saat mücadele etti. Sonra onu öldürdü. Sonra düello istedi. Başka biri geldi, onu da öldürdü. Taki sonunda altı kafiri öldürdü. Sonra yine düello istedi. Düşman sanki ondan korkmuştu.

İbni Mübarek bineğini hareket ettirdi ve iki saf arasından kayboldu. Ben bir şeyin farkına varmadan baktım ki İbni Mübarek yanımda duruyor. Bana "Ey Abdullah! Ben sağ olduğum müddetçe kimseye bir şey söyleme!" dedi. O sağ iken hiç kimseye bir şey söylemedim."

Yine İbni Asakir'in Esmai'den rivayet ettiğine göre Mesleme b. Abdulmelik bir kaleyi kuşattı. Bu kuşatmada büyük bir sıkıntıya düştüler. İnsanlar tünel açmaya başladılar. Kimse içeriye giremedi. Askerlerden biri geldi ve içeri girmeyi başardı. Allah kaleyi fethetmeyi onlara nasip etti. Mesleme'nin çağırıcısı "Tünel sahibi nerede?" diye bağırdı. Kimse gelmedi. Çağrı iki, üç ve dört sefer tekrarlandı. Dördüncüde bir adam geldi ve şöyle dedi:

- Tünel sahibi benim ey emir! Üçer sefer söz ve güvence almak istiyorum. İsmimi kayıtlara geçirmeyeceksiniz. Benim için bir şey emretmeyeceksiniz. Beni işimde meşgul etmeyeceksiniz.

- Tamam! İstediğin gibi olsun.

Sonra adam ortadan kayboldu ve bir daha görülmedi. Mesleme bundan sonra namazlarından sonra "Allah'ım! Beni tünel sahibiyle beraber kıl" diye dua ederdi.

27. BÖLÜM

Allah Yolunda Savaşmak İçin Çıkıp Savaşmadan Ölen Kimse de Şehiddir

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (*) وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ﴾

"Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz bilin ki, Allah'ın mağfireti ve rahmeti onların topladıkları şeylerden daha hayırlıdır. Andolsun! Ölseniz de öldürülseniz de Allah'ın huzurunda toplanacaksınız." (3 Al-i İmran/157-158)

﴿وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

"Kim Allah ve Rasulü uğrunda hicret ederek evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse artık onun mükâfatı Allah'a düşer. Allah da çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (4 Nisa/100)

﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (*) لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾

"Allah yolunda hicret edip sonra öldürülen yahut ölenleri hiç şüphesiz Allah güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır. Şüphesiz Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır. Allah onları, herhalde memnun kalacakları yerlere yerleştirecektir. Şüphesiz Allah, Alimdir ve Halimdir." (22 Hac/58,59)

195- عن أبي هُرَيْرَة رضي الله عنه أن رسُول الله صلى الله عليه وسلم قال: **مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ الله كمثل القَانِت الصَّائم لا يَفْتُرُ صلاةً ولا صياماً حتى يُرجِعَه الله إلى أَهْلِهِ بِما يُرْجِعُه إليهم مِنْ غَنِيمَةٍ أوأَجْرٍ أو يتوفَّاه فَيُدْخِلُه الجنَّة.**

195. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda cihad edenin misali, sürekli namaz kılan ve oruç tutan kişi gibidir. Bu kişi Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kendisine verdiği ecir ve ganimetle ehline dönünceye kadar böyledir. Ya da Allah onu vefat ettirir ve Cennete yerleştirir."[283]

196-عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَا تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ قَالُوا: مَنْ قُتِلَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. قَالَ: إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِى إِذًا لَقَلِيلٌ! قَالُوا: فَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ قُتِلَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِى الطَّاعُونِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِى الْبَطْنِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ غَرِقَ فَهُوَ شَهِيدٌ.

196. Yine Ebu Hureyre'nin rivayetine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

- Siz kimi şehid olarak sayıyorsunuz?

- Kim Allah yolunda öldürülürse o şehiddir ya Rasulallah!

- O zaman benim ümmetimin şehidleri pek azdır.

- Peki, şehidler kimlerdir ya Rasulallah?

- Kim Allah yolunda öldürülürse o şehiddir. Kim Allah yolunda iken ölürse o şehiddir. Kim taun hastalığından ölürse o şehiddîr. Kim karın ağrısından ölürse o şehiddir. Kim boğularak ölürse o şehiddir."[284]

197- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: خَمْسٌ مَنْ قُبِضَ فِي شَيْءٍ مِنْهُنَّ فَهُوَ شَهِيدٌ؛ الْمَقْتُولُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ وَالْغَرِقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ وَالْمَبْطُونُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ وَالْمَطْعُونُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ وَالنُّفَسَاءُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدَةٌ.

197. Ukbe b. Amir *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Beş şey vardır ki bunlardan biriyle ölen şehiddir: Allah yolunda öldürülen şehiddir. Allah yolunda boğulan şehiddir. Allah yolunda taun hastalığından ölen

---

[283] Buhari, 3/201; Müslim, 3/1498.

[284] Müslim, 3/1561.

şehiddir. Allah yolunda karın ağrısından ölen şehiddir. Allah yolunda göz değmesi sonucu ölen kadın şehiddir."[285]

198-عن عبد الله بن عمر رضى الله عنهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فيما يحكي عَنْ رَبِّهِ أَنَّهُ قَالَ: **أَيُّما عَبْدٍ مِنْ عِبَادِي خَرَجَ مُجَاهِداً فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ضَمِنْتُ لَهُ إِنْ رَجَعْتُهُ أُرْجِعُهُ بِمَا أَصَابَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ وَإِنْ قَبَضْتُهُ غَفَرْتُ لَهُ.**

198. Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anh)*'dan gelen rivayete göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Rabbinden şöyle nakletmektedir: "Kullarımdan hangisi Allah yolunda mücahid olarak çıkar ve rızamı isterse onun için güvence vermişimdir. Eğer onu geri döndürürsem ecir ve elde ettiği ganimetle döndürürüm. Eğer ruhunu kabzedersem onu affederim."[286]

199-عَنْ سَبْرَةَ بْنِ أَبِي فَاكِهٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: **إِنَّ الشَّيْطَانَ قَعَدَ لابْنِ آدَمَ بِأَطْرُقِهِ، فَقَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الإِسْلامِ فَقَالَ: تُسْلِمُ وَتَذَرُ دِينَكَ وَدِينَ آبَائِكَ؟ ثُمَّ قَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْهِجْرَةِ، فَقَالَ: تُهَاجِرُ وَتَدَعُ مولدك؟ ثُمَّ قَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْجِهَادِ، فَقَالَ: تُجَاهِدُ فَتُقْتَلُ،فتُزَوَّجُ امرأتك ويُقَسَّمُ مِيراثُك؟**

فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ ضمنَ الله له الجنة، إن قُتِلَ أو مات غرِقاً أو حَرِقاً أو أكلَهُ السَّبع.

199. Sebure b. Fakih *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Şeytan, Adem oğlunun yollarında durur. İslam yolunda oturur ve "Müslüman olup dinini ve babalarının dinini bırakıyor musun?" der. Hicret yolunda oturur ve "Doğduğun yeri terkedip hicret ederek boynunda yular olan at gibi mi olacaksın?" der. Cihad yolunda oturur ve "Cihad edip öldürülecek misin? O halde hanımın evlenir, mirasın paylaşılır" der. Kim bu vesveselere iltifat etmezse Allah *(Subhanehu ve Teala)* ona cenneti vacip kılar. İster düşman tarafından öldürülsün ister boğularak, yanarak veya yırtıcı hayvanın yemesi sonucu ölsün fark etmez."[287]

---

[285] Buhari, 3/211; Müslim, 3/1521.

[286] Tirmizi, 4/164; Nesai, 6/18. Hadis sahihtir.

[287] Nesai, 5/293; Ahmed b. Hanbel, Musned, 3/483; İbn Ebi Şeybe, 5/293. Hadis sahihtir.

Abdullah b. Atik şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i "Allah yolunda cihad edenler nerede? Kim Allah yolunda cihada çıkar da bineğinden düşerek ölürse, onun ecri Allah'a kalmıştır. İsterse burnunun üstünde ölsün!" derken işittim.”

Ravi diyor ki: “Bu kelimeyi (yani hadiste geçen "Burnunun üstünde ölmek" manasına gelen "Hetfu en fihi" kelimesini) Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den önce Araplardan kimsenin kullandığını görmedim. Bu sözden maksad yatağında ölmektir. Denildi ki; kişinin nefesi ağzından ve burnundan çıkmaktadır. Burun ve ağızdan biri diğerine galip getirilmiş ve bu şekilde kullanılmıştır.

200. Hamid b. Abdurrahman’dan rivayet edildiğine göre sahabeden kendisine "Hammame" denilen biri Ömer *(radıyallahu anh)*’ın hilafeti sırasında İsfehan’a gelmiş ve şöyle demişti: “Allah'ım! Hammame seninle karşılaşmayı sevdiğini zannediyor. Eğer Hammame söylediğinde doğru ise doğru söylediğiyle ona muamele et! Eğer yalan söylüyorsa kerih görse de ona söylediğiyle muamele et! Allah'ım! Hammame'yi bu seferinden geri döndürme!" Onu karın ağrısı tuttu ve İsfahan'da öldü.

Ebu Musa el-Eş'ari ayağa kalktı ve şöyle dedi: Ey insanlar! Allah'a yemin olsun ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den duyduğumuz ve bildiğimiz kadarıyla Hammame şehiddir.”[288]

Kim Allah yolunda öldürülürse şehiddir. Kim Allah yolunda kullanmak için bir at besleyip yatağında ölürse o şehiddir. Kim Allah yolunda kullanmak üzere bir silah ve at hazırlamak isteyip hazırlamadan önce ölürse şehiddir. İsterse hazırlamak istediği şey yanında olmadan ölsün. Bu onun niyetidir ve o şehiddir.

Bazı alimlere göre Allah yolunda ölen ile öldürülen eşittir. Tercih edilen görüşe göre ise onların arasında fark vardır. Allah yolunda öldürülenin, Allah yolunda iken ölene göre üstünlüğü vardır. Çünkü ona Allah’ın zatından bir şeyler isabet etmektedir.

201- عَنْ جَابِرِ بن عبد الله رضِي الله عنهما: أَنَّه سُئِلَ رَسُول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ' أَيّ الجهاد أَفْضل؟ قال: **أَنْ يُعْقَرَ جَوَادُكَ، و يراقَ دَمُك.**

201. Abdullah b. Cabir *(radıyallahu anh)* der ki: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e hangi cihadın daha faziletli olduğu

---

288 Usudul Gâbe, İbni Esir, 2/58; Mecmuuz Zevaid, Heysemi, 9/400.

soruldoğunda "Atının yaralandığı, kanının akıtıldığı cihad" diye cevap vermiştir."[289]

Allah yolunda öldürülen, Allah yolunda ölenden daha faziletlidir. Çünkü bir işe niyet edip onu yapan, o işe niyet edip de yapamayandan daha faziletlidir. Aynı şekilde Allah yolunda ölene şehid ecri verilse de kendisine ölü denilmektedir. Öldürülene ise ölü denilmemektedir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara ölü dememizi yasaklamıştır.

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

"Allah yolunda öldürülenlere "ölüler"" demeyin! Bilakis onlar diridirler, lâkin siz anlayamazsınız." (2 Bakara/154)

Allah yolunda öldürülen, kıyamet günü kanı misk kokusunda akarak getirilecektir. Ölen için ise böyle bir durum söz konusu değildir. Yine Allah yolunda öldürülen, tekrar dünyaya dönüp Allah yolunda öldürülmeyi temenni edecektir. Ölen için ise bu durum geçerli değildir.

202- عَنْ أَنسٍ عن أنس بن مالك رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوتُ لَهَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ، يَسُرُّهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا، وَأَنَّ لها الدنيا وما فيها إِلاَّ الشَّهِيدُ، يتمنّى أَنْ يَرْجِعَ فيُقتلَ في الدنيا لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ.**

202. Enes b Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Ölen hiç bir nefis yoktur ki Allah indinde kendisi için bir hayır olsun da dünyaya dönmeyi ve dünya ile onun içinde bulunan bütün varlıkların kendisinin olmasını arzu etsin. Yalnız şehid bundan müstesnadır! Çünkü o, şehidliğin faziletini gördüğü için dünyaya dönmeyi ve tekrar öldürülmeyi temenni eder."[290]

Allah yolunda öldürülmek, bütün günahlara keffarettir. Ölümün ise böyle bir durumu yoktur.

Allah yolunda ölenin namazı kılınır, öldürülen ise hem yıkanmaz hem de namazı kılınmaz. Onun üzerine kılınacak namaz, günahlarının affedilmesi için şefaatçi olması içindir. Oysa öldürülenin bütün günahları affedilmiştir. Dolayısıyla üzerine namaz kılınmaz.

---

[289] Mevariduz Zaman, Sy. 387. Hadis sahihtir.

[290] Müslim, 1877.

Öldürülenin ruhu Cennette yeşil bir kuş şeklinde gezer. Ölen için böyle bir durum geçerli değildir.

Öldürülenin şefaat hakkı vardır. Ölenin ise yoktur.

Öldürülen kabir fitnesine uğramaz ölen ise bu fitneye uğrar.

Öldürülen kanı kurumadan hurileri görür. Ölen ise böyle değildir.

Sonuç olarak; Her ikisi de şehid kelimesinde ortak olsalar da aralarında bu farklar vardır. Allah yolunda ölen kimse de, taundan, karın ağrısından, boğulmadan, yangından ve şehidlerden sayılan diğerlerinden daha faziletlidir. Çünkü onun Allah yolunda çektiği sıkıntılar, yediği yemek, temin ettiği nafaka kendisi için ecirdir. Ecri katlanarak verilir. Diğerleri de şehidlerden sayılmalarına rağmen aralarında bu farklar vardır.

28. BÖLÜM

Şehadeti Arzulama ve Ona Karşı Hırslı Olma

Allah *(Subhanehu ve Teala)* kullarına, her namazda nimet verilenlerin yoluna hidayet edilmeyi istemeyi farz kılmıştır.

﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (*) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾

"Bizleri dosdoğru yola ilet! Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna..." (1 Fatiha/6-7)

Allah *(Subhanehu ve Teala)* kendilerine nimet verilenleri şöyle açıklamıştır:

﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾

"Kim Allah'a ve Rasûl'e itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!" (4 Nisa/69)

203- عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ، بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ.**

203. Sehl b. Hanif *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim sıdk ile Allah'tan şehadeti isterse, Allah onu şehidlerin mertebesine ulaştırır. İsterse yatağında ölsün."[291]

204- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا وَلَوْ لَمْ تُصِبْهُ.**

204. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim sıdk ile şehadeti isterse, ona kavuşmasa bile kendisine

---

[291] Müslim, 3/1517.

verilir."[292]

205- عن مُعاذ بن جَبَلٍ أَنَّه سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ فَقَدْ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ مِنْ نَفْسِهِ صَادِقًا ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَإِنَّ لَهُ أَجْرَ شَهِيدٍ.**

205. Muaz b. Cebel *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i şöyle derken işittiğini söylemiştir:

"Kim deveden süt sağımı kadar bir süre Allah yolunda savaşırsa ona Cennet vacip olur. Kim Allah'tan sıdk ile nefsinin öldürülmesini ister, daha sonra ölür veya öldürülürse onun için şehidlerin ecri vardır."[293]

206-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **تَضَمَّنَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَإِيمَانًا بِي وَتَصْدِيقًا بِرُسُلِي فَهُوَ عَلَيَّ ضَامِنٌ أَنْ أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ أَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ نَائِلًا مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا مِنْ كَلْمٍ يُكْلَمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهِ حِينَ كُلِمَ لَوْنُهُ لَوْنُ دَمٍ وَرِيحُهُ رِيحُ مِسْكٍ.**

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْلَا أَنْ يَشُقَّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ مَا قَعَدْتُ خِلَافَ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَلَكِنْ لَا أَجِدُ سَعَةً فَأَحْمِلَهُمْ وَلَا يَجِدُونَ سَعَةً وَيَشُقُّ عَلَيْهِمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي.

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ.

206. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah *(Subhanehu ve Teala)* yolunda cihad etmek için çıkan kimseyi güvence altına almış ve şöyle buyurmuştur: "O sadece benim yolumda cihad etme, bana iman ve rasullerimi tasdik etme sebebiyle cihada çıkmıştır. İşte onun güvencesi bana aittir. Ta ki onu Cennete sokayım veya evine ecir ve ganimete kavuşmuş olarak döndüreyim."

---

[292] Müslim, 3/1517.

[293] Ebu Davud, 3/46; Tirmizi, 4/185; Nesai, 6/25. Hadis sahihtir.

Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki Allah yolunda alınan her yara, kıyamet günü kendi şekliyle gelecektir. Rengi kan rengidir. Kokusu misk kokusudur.

Muhammed'in nefsi elinde olana yemin ederim ki müslümanlara zorluk çıkarmamış olsaydım, Allah yolunda çıkan hiçbir seriyyeden geri kalmazdım. Fakat ben bir genişlik bulamayıp onları geride bırakıyorum. Onlar da bir genişlik bulamıyorlar. Benden geride kalmak da onlara zor geliyor.

Nefsim elinde olana yemin ederim ki ben Allah yolunda savaşıp öldürülmek, sonra tekrar savaşıp öldürülmek, sonra tekrar savaşıp öldürülmeyi arzu ederim."[294]

Hakim'in Sa'd b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*'dan rivayet ettiğine göre Abdullah b. Cahş *(radıyallahu anh)* Sad b. Ebi Vakkas'a Uhud günü "Gelmiyor musun birlikte Allah'a dua edelim" dedi. Bir köşeye çekilip dua ettiler. Sad *(radıyallahu anh)* şöyle dua etti:

- Ya Rabbi! Yarın düşmanla karşılaştığımızda güçlü ve kızgınlığı şiddetli biriyle beni karşılaştır. Senin için onunla savaşayım, o benimle savaşsın. Sonra bana zafer nasip et ki onu öldüreyim."

Abdullah b. Cahş *(radıyallahu anh)* ise şöyle dua etti:

- Allah'ım! Bana güçlü ve öfkesi şiddetli birini nasip et. Senin için onunla savaşayım, o benimle savaşsın. Sonra o, beni öldürsün. Sonra da burnumu ve kulaklarımı kessin. Yarın seninle karşılaştığımda Sen: "Ey Abdullah niçin burnun ve kulakların kesildi?" diye sorduğun zaman "Senin ve Rasulün için" diye cevap vereyim ve Sen "Doğru söyledin" diyesin.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* Abdullah b. Cahş'ın duasını kabul etti ve Uhud günü şehid edildi.

Sad b. Ebi Vakkas oğlu İshak'a şöyle demiştir: "Ey oğlum! Abdullah'ın duası, benim duamdan daha hayırlı idi. Günün sonunda onu gördüğümde burnu ve kulakları bir ipte asılı duruyordu."

İbni İshak'ın Mute ordusundakilerden naklettiğine göre ordunun çıkış zamanı gelince herkes ailesiyle vedalaştı. Abdullah b. Revaha *(radıyallahu anh)* veda edeceklerine veda edince ağladı. Kendisine "Ey İbni Revaha niçin ağladın?" diye soranlara şöyle demişti:

---

[294] Buhari, 4/11; Müslim, 3/1495.

- Allah'a yemin ederim ki bende dünya sevgisi ve ona karşı şiddetli bir şevk yoktur. Ondan dolayı ağlamıyorum. Fakat Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i Allah'ın kitabından içinde ateşin zikredildiği *"İçinizden cehenneme uğramayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, Rabbin için kesinleşmiş bir hükümdür. Sonra biz Allah'tan sakınanları kurtarırız, zalimleri de diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız." (19 Meryem/71,72)* ayetini okurken işittim. Ben, oraya uğradıktan sonra durumumun ne olacağını bilemediğim için ağlıyorum."

Bunun üzerine müslümanlar "Allah sizinle beraber olsun, sizleri korusun ve bizleri de salihler olarak geri döndürsün" deyince Abdullah b. Revaha şöyle dedi:

- Fakat ben Rahman'dan mağfiret istiyorum. Geniş yaralar açan ve kan fışkırtan bir darbe ya da mızrakla iç organları parçalayan bir vuruş...

Sonra müslümanlar Rumlardan ve yandaşlarından oluşan büyük bir toplulukla karşılaşıncaya kadar ilerlediler. O gün ordunun komutanı önce Zeyd b. Harise idi. O şehid edildikten sonra yerine Cafer b. Ebi Talib geçti ve o da şehid edildi. Ondan sonra ordunun başına Abdullah b. Revaha komutan oldu ve o da şehid edildi. Allah ona istediğini verdi.

Zeyd b. Eslem'den rivayet edildiğine göre Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle diyordu: "Allahım! Senin yolunda şehidlik ve Rasulünün beldesinde ölümü senden isterim." Allah *(Subhanehu ve Teala)* onun duasına icabet etti ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in beldesinde şehid olmayı nasip etti.

Zehebi, Selim b. Amr'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Cerrah b. Abdullah el-Hakemi'nin yanına girdim. O iki elini kaldırdı. Oradaki amirler de ellerini kaldırdılar. Uzun bir müddet durdular. Sonra yaralı bir şekilde bana şöyle dedi:

- Ey Ebu Yahya! İçinde bulunduğumuz durumu biliyor musun?

- Hayır! Sizleri bu şekilde buldum. Ben de ellerimi kaldırdım.

- Biz Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan şehadet istedik.

Allah'a yemin ederim ki onlardan hiç kimse kalmadı. Hepsi savaşlarda şehid oldu."

İbn Mubarek, Humeyd b. Hilal'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Esved b. Külsüm cihada çıkarken şöyle dua etti: "Allah'ım! Benim bu nefsim rahatlıkta iken seni sevdiğini sanıyor. Eğer bunda doğru ise

onu sana kavuşmakla rızıklandır. Eğer yalancı ise bu iş onun zoruna gitse de ona yönelt! Nefsime senin yolunda öldürülmeyi nasip et! Etimi vahşi hayvanlara ve kuşlara yedir" daha sonra cihada çıktı ve düşmanlar tarafından öldürülünceye kadar savaştı.”

Amr b. As *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Ben ve kardeşim Hişam, Yermuk savaşında bulunduk. Geceleyin bizleri şehadetle rızıklandırması için Allah *(Subhanehu ve Teala)*’ya dua ettik. Sabah olunca Allah onu şehadetle rızıklandırdı. Ben ise ona ulaşamadım.”

207- عَنْ أَنس بن مالك رَضِي الله عنه قال: انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وأَصْحابه إلى بَدْرٍ، حَتَّى سَبَقُوا الْمُشرِكِينَ إِلَيها. وجاء الْمُشركُون... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **قُومُوا إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ.** قَالَ عُمَيْرُ بْنُ الْحُمَامِ الأَنْصَارِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! جَنَّةٌ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالأَرْضُ؟ قَالَ: **نَعَمْ!** قَالَ بَخٍ بَخٍ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **مَا يَحْمِلُكَ عَلَى قَوْلِكَ بَخٍ بَخٍ؟** قَالَ: لاَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا رَجَاءَةَ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِهَا. قَالَ: **فَإِنَّكَ مِنْ أَهْلِهَا.** فَأَخْرَجَ تَمَرَاتٍ مِنْ قَرَنِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُنَّ ثُمَّ قَالَ: إِنْ أَنَا حَيِيتُ حَتَّى آكُلَ تَمَرَاتِي هَذِهِ إِنَّهَا لَحَيَاةٌ طَوِيلَةٌ! فَرَمَى بِمَا كَانَ مَعَهُ مِنَ التَّمْرِ ثُمَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى قُتِلَ.

207. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve ashabı yola çıkarak müşriklerden önce Bedir’e ulaştılar. Müşrikler gelince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanları savaşa teşvik etti ve "Genişliği yerle gök arası kadar olan Cennet için kalkın!" buyurdu. Umeyr b. Humam şöyle dedi:

- Ya Rasulallah! Genişliği yer ile gök arası kadar olan Cennet mi?

- Evet!

- Vay vay!

- Böyle söylemene sebep nedir?

- Allah'a yemin ederim ki, oranın ehlinden olma ümidinden başka bir şey değil!

- Sen oranın ehlindensin.

Umeyr çantasından biraz hurma çıkarmış onları yiyordu. Daha sonra "Eğer ben bu hurmaları yemek için vakit kaybedersem bu bile çok uzun bir vakit olur" dedi ve elindeki hurmaları hurmaları attı. Düşman

saflarının içine daldı ve öldürülünceye kadar savaştı."[295]

İbni Mübarek, Enes *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Yemame günü Sabit b. Kays b. Şemmas'ın yanına uğradım. Ölülere sürülen güzel kokudan sürüyordu. Ona "Ey amca! Müslümanların başına gelenleri görmüyor musun da burada duruyorsun?" dedim. Tebessüm etti ve "Şimdi, ey kardeşimin oğlu!" dedi ve silahını kuşanarak atına bindi. Düşman saflarının arasına girdi ve öldürülünceye kadar savaştı."

O, ölülere sürülen güzel kokuyu nefsini ölüme alıştırmak ve şehadete kavuşmaya azmini güçlendirmek için sürüyordu.

208- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم: يُؤْتَى بِالرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يَا ابْنَ آدَم! كَيْفَ وَجَدْتَ مَنْزِلَكَ؟ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ خَيْرِ مَنْزِلٍ. فَيَقُولُ الله: سَلْ وَتَمَنَّ! فَيَقُولُ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَرُدَّنِي إِلَى الدُّنْيَا فَأُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ عَشْرَ مَرَّاتٍ! وَذَلِكَ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ.

208. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Cennet ehlinden bir adam getirilir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* ona şöyle sorar: "Ey Adem oğlu! Yerini nasıl buldun?" Adam "Ya Rabbi yerlerin en hayırlısıdır" der. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurur: "İste ve temenni et!" Adam "Yarabbi! Bir şey istemiyorum ve temenni etmiyorum. Sadece senden beni dünyaya döndürmeni ve senin yolunda on defa daha öldürülmeyi istiyorum." Hiç şüphesiz adamın böyle demesinin sebebi şehadetin faziletini görmesinden başka bir şey değildir."[296]

Cennet ehli, büyük kurtuluşa erdikleri ve ebedi nimetlere kavuştukları halde şehadeti istiyorlar ve temenni ediyorlar. Peki şer, mihnet ve zorluklar diyarı dünyada bulunanlar onu nasıl temenni edip istemezler?

İbni İshak, Siyer'inde Mahmud b. Lebid *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Uhud'a çıkınca Huseyl b. Cabir (Huzeyfe b. el-Yeman'ın babasıdır) ve Sabit b.

---

[295] Müslim, 3/1509.

[296] Nesai, 6/36; Ebu Avane, Musned, 5/33. Hadis sahihtir.

Vakkaş'ı kadın ve çocuklarla beraber yüksek bir yere çıkardı. Her ikisi de yaşlıydı. Biri diğerine şöyle dedi: "Biz neyi bekliyoruz? Allah'a yemin olsun ki bizim herbirimizin kalan ömrü, ancak eşeğin susuzluğu kadardır. Biz bugün veya yarın ölürüz. Niçin kılıçlarımızı alıp Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e katılmıyoruz? Umulur ki Allah *(Subhanehu ve Teala)* bize Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte savaşırken şehadet nasip eder."

Sonra kılıçlarını aldılar ve orduya katıldılar. Fakat onları kimse tanımadı. Sabit b. Vakkaş *(radıyallahu anh)*'ı müşrikler öldürdüler. Huseyl b. Cabir ise müşriklerden zannedildiği için müslümanlar tarafından öldürüldü. Onu tanımadıklarından dolayı öldürmüşlerdi. Huzeyfe *(radıyallahu anh)* koşarak geldi ve "Vallahi bu babamdır" dedi. Müslümanlar "Allah'a yemin olsun ki onu tanımadık" dediler ve doğru söylediler. Huzeyfe *(radıyallahu anh)* da "Allah sizleri affedecektir. O merhametlilerin en merhametlisidir" dedi.

Hata sonucu öldürüldüğü için Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun fidyesini ödemek istedi. Huzeyfe *(radıyallahu anh)* fidyeyi müslümanlar arasında dağıttı. Bununla Huzeyfe'nin Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in katındaki değeri daha da arttı.

Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Ömer *(radıyallahu anh)* Uhud günü kardeşi Zeyd *(radıyallahu anh)*'a "Ey kardeşim! Benim zırhımı al" deyince kardeşi "Ben de senin istemekte olduğun şehadeti istiyorum" cevabını vermiştir. Şehadete olan arzularından dolayı her ikisi de zırhlarını bıraktılar ve öyle savaştılar.

Zeyd b. Hattab *(radıyallahu anh)* Yemame savaşında şehid edildi. Onun şehadet haberi Ömer *(radıyallahu anh)*'a ulaşınca şiddetli bir şekilde üzüldü ve şöyle dedi: "Kardeşim benden önce müslüman oldu ve benden önce şehid oldu."

İbn Esir "Usudu'l Gabe" adlı eserinde Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizlere Bedir'e çıkmamızı emretmeden önce kardeşim Umeyr b. Ebi Vakkas'ı gördüm, gizleniyor idi. "Ey kardeşim sana ne oluyor?" dedim. Bana şöyle cevap verdi: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in beni görüp yaşı küçük diye geri göndermesinden korkuyorum. Ben ise Allah'a kavuşmak istiyorum."

Sonra durum Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e arz edilince onu

küçük gördü ve geri dönmesini emretti. Umeyr ağlamaya başladı. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de gelmesine izin verdi. Ben onun kılıcının kınını taşırdım. Bedir günü öldürüldü. O zaman on altı yaşında idi. Onu Amr b. Abduvud öldürdü."

İbni Mübarek "Cihad" adlı eserinde şöyle demiştir: "Sıla b. Eşyem *(radıyallahu anh)*'ın kavminden bir adam Sıla'ya "Ey Ebu Sahba! Rüyamda bana bir kap bal, sana ise iki kap bal verildiğini gördüm" deyince Sıla şöyle cevap verdi: "Sen hayırlı bir rüya görmüşsün. Sen şehid edileceksin. Ben ve oğlum da şehid edileceğiz."

Sıla b. Eşyem *(radıyallahu anh)* 130 yaşında iken oğlu ile cihada çıktı. Müslümanlar Sicistan'da Türklerle karşılaştılar. Savaş kızıştığında Sıla oğluna "Ey oğlum! Annenin yanına dön!" dedi. Oğlu şöyle cevap verdi: "Ey baba! Sen kendin için hayır istiyorsun, bana ise geri dönmemi emrediyorsun. Allah'a yemin ederim ki sen annem için benden daha hayırlısın." Bu cevap üzerine Sıla "Madem böyle söyledin, o zaman ilerle!" dedi. Oğlu ilerledi ve vuruldu. Sıla onun cesedinin etrafında bulunanları ok yağmuruna tuttu. Onları oradan savınca yanına gitti. Başında durup onun için dua etti. Sonra öldürülünceye kadar savaştı.

Kocasının ve oğlunun şehadet haberi Sıla'nın hanımına ulaşınca şöyle dedi: Eğer Allah'ın bizlere ikram ettiği durumdan dolayı tebrik etmeye geldiyseniz, tamam. Yoksa geri dönün!"

İbn Ebi Şeybe, Sad b. İbrahim'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Kadısiye günü bir adamın yanından geçiyorduk. Adamın elleri ve ayakları kesilmişti. Toprağın üzerinde yuvarlanıyor ve *"Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salihlerle beraber onlar ne güzel arkadaştırlar." (4 Nisa/69)* diyordu. Bir adam "Ey Allah'ın kulu! Sen kimsin?" diye sorunca yerde yuvarlanan adam "Ben Ensar'dan bir kişiyim" dedi.

29. BÖLÜM

Allah Yolunda Öldürülen Şehidin Fazileti

Ey kardeşim! Bil ki şehadet, üstün bir mertebe ve yüce bir derecedir. Ona ancak büyük nasip sahipleri kavuşabilirler. Kader defterinde ebedi kurtuluş yazılanlar onu elde edebilirler. Şehidler Cennet'te peygamberlerle birliktedir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾

"Kim Allah'a ve Rasule itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!" (4 Nisa/69)

Alimler, Allah yolunda öldürülen kimselere niçin "şehid" isminin verildiği hususunda ihtilaf etmişlerdir.

Bazılarına göre bunun sebebi, o kişi için Cennet şahitliği yapılmasından dolayıdır.

Bazılarına göre onların ruhları selamet diyarına şahid olup orada hazır bulunacaklardır. Çünkü onlar, Rablerinin katında diridirler.

Şehid, aynı zamanda şahid manasına gelmektedir. Yani şehid, Cennette hazır olandır. Kurtubi, bu görüşün sahih olduğunu söylemiştir.

İbni Faris şöyle demiştir: "Şehid, Allah yolunda öldürülendir. Ona şehid denilmesinin sebebi; Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın melekleri ona şahidlik edeceklerdir."

Başka bir görüşe göre ise Allah yolunda öldürülen kimse, kendi nefsine Allah için şahitlik edeceği için şehid olarak isimlendirilmiştir.

Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın *"Allah müminlerden mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, gerçekten büyük kazançtır." (9 Tevbe/111)* ayetinde geçen biata vefa gösterdiğine şahitlik edecektir.

Hakiki şehidin şehadeti, kulun şehadetiyle birleşmektedir. Bunun için onu şehid diye isimlendirmiştir.

İbn Anbari şöyle demiştir: “Çünkü Allah ve melekleri onlar için Cennetin şahitliğini yapacaklardır.”

Başka bir görüşe göre ise şehid, ruhunun çıkışı sırasında kendisi için hazırlanan sevabı ve ecri müşahede edecektir. Bir görüşe göre rahmet melekleri ona şahitlik edecekler ve onun ruhunu alacaklardır. Bir başka görüşe göre ise onun üzerinde şehid olduğuna şahidlik edecek bir şahit vardır. O da kanıdır.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şehidlere sayılamayacak kadar fazilet ve üstünlük vermiştir. İnşaallah bunlardan bazılarını zikredeceğiz. Bu nimetlerden en büyüğü; şehidlerin Allah *(Subhanehu ve Teala)* katında hayatta olmaları ve rızıklandırılmalarıdır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لاَ تَشْعُرُونَ﴾

“Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin! Çünkü onlar diridirler. Fakat siz bilemezsiniz.” (2 Bakara/154)

﴿وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (*) فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (*) يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

“Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayın! Bilakis onlar diridirler ve Rableri katında rızıklandırılmakta ve Allah'ın, fazlından kendilerine verdikleriyle sevinmektedirler. Daha sonra kendilerine katılacaklarla müjdeleşip onlar için korku ve üzüntü olmadığını müjdelemektedirler. Hiç şüphesiz Allah müminlerin ecrini zayi etmez.” (3 Al-i İmran/169-171)

209- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **الشُّهَدَاءُ عَلَى بَارِقِ نَهَرٍ بِبَابِ الْجَنَّةِ، فِي قُبَّةٍ خَضْرَاءَ يَخْرُجُ عَلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً وَعَشِيًّا.**

209. İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Şehidler,

Cennetin kapısındaki bir nehrin kenarında yeşil bir kubbededirler. Onların rızkı gece gündüz Cennetten kendilerine getirilir."[297]

210-عن جابر بن عبد الله قال: َنظَر إلّي رسول الله ذات يوم فقال: **يا جابر! مالي أراك ُمهتّماً؟** قلتُ: يا رسول الله استُشْهِدَ أبي وتَرَكَ َديناً وعيالاً، قال: **ألاَ أخْبُرَكَ ما كلَّم الله أحدً قطٌ إلاَّ مِنْ َوراءِ حجاب وإنه ُ كلَّم أباك كِفاحاً فقال: َسْلني أُعطك، قال: أَسْأَلُك أَنْ أُردَّ إلى الّدنيا فأُقتل فيك ثانيةً . فقال الرَّبُّ: إنَّه قد سبق مِنّ ِي إنَّهم إليها لا يُ ْرجَعونَ.**

210. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir: "Rasulullah bir gün bana baktı ve şöyle dedi:

- Ey Cabir! Ne oluyor seni dertli görüyorum.

- Ya Rasulallah! Babam şehid oldu ve bana, ödemem gereken borç ve geçimlerini sağlamam gereken bir aile bıraktı.

- Sana söylemedim mi? Allah *(Subhanehu ve Teala)* insanlarla ancak perde arkasından konuşur. Fakat senin babanla yüzyüze konuştu. Allah *(Subhanehu ve Teala)* babana "Benden iste! Sana istediğini vereyim" buyurdu. Baban "Yarabbi! Senden beni dünyaya geri döndürmeni ve tekrar öldürülmeyi istiyorum" dedi. Allah *(Subhanehu ve Teala)*: "Karar verdim ki onlar bir daha dünyaya geri dönmeyecekler" buyurdu. Baban: "Ya Rabbi! Benden sonrakilere bunu tebliğ et!" dedi de Allah *(Subhanehu ve Teala) "Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayın! Bilakis onlar diridirler ve Rableri katında rızıklandırılmakta ve Allah'ın, fazlından kendilerine verdikleriyle sevinmektedirler. Daha sonra kendilerine katılacaklarla müjdeleşip onlar için korku ve üzüntü olmadığını müjdelemektedirler. Hiç şüphesiz Allah müminlerin ecrini zayi etmez." (3 Al-i İmran/169-171)* ayetlerini indirdi."[298]

Alimler şehidlerin hayatta olmalarının mahiyeti hakkında ihtilaf etmişlerdir. Kurtubi şöyle demiştir: "Büyük çoğunluğun görüşüne göre şehidlerin hayatı vardır. Onlar Cennette canlıdırlar. Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın haber verdiği gibi rızıklanıyorlar. Onların öldüklerinde ve cesetlerinin toprakta olduğunda şüphe yoktur. Onların ruhları ise diğer müminlerin ruhları gibi canlıdır. Onlar Cennetten rızıklandırılmakla üs-

---

[297] Ahmed b. Hanbel, 1/266; Hakim, 2/74; İbn Ebi Şeybe, 5/290. Hadis sahihtir.

[298] Tirmizi, 5/230; Hakim, 3/203. Hadisin isnadı hasendir.

tün kılınmışlardır. Bu rızıklanma ölüm vaktinden itibarendir. Sanki onların dünya hayatı devam etmektedir."

Alimlerden bazıları şöyle demiştir: "Onların ruhları kabirlerinde kendilerine geri verilmektedir. Kafirlerin kabirlerinde canlanıp azap çektikleri gibi onlar kabirlerinde nimetlendirilirler."

Mücahid şöyle demiştir: "Cennet meyvelerinden rızıklanırlar. Yani onlar Cennetin kokusunu duyarlar fakat Cennette değillerdir."

Ancak en doğru görüş, şehidlerin ruhlarının yeşil kuşların karnında olduğu, Cennetten rızıklanıp nimetlendikleri görüşüdür. Naslarda bildirilenler bu görüşün doğru olduğunu göstermektedir.

Şehidlerin Allah katındaki mertebelerinin hepsi aynı değildir. Onların ruhlarının konumu değişiktir. Çünkü ihlasları, birbirlerine karşı müsamahaları, şehid olmadan önceki hayatlarındaki yaşantıları ve iman dereceleri değişiktir. Şehidlerden bazıları vardır; onların ruhları yeşil kuşların karnındadır. Cennette istedikleri gibi dolaşırlar. Arş'ın altındaki kandillere konarlar. Bazıları ise cennetin kapısında akan nehrin üzerindeki meskenlerdedir. Onların rızıkları sabah ve akşam Cennetten gelir. Yine şehidlerin bazıları, meleklerle birlikte gökyüzünde ve Cennette istediği gibi dolaşırlar. Bazıları da gökyüzünde ve cennette istedikleri gibi uçarlar.

Şehidlerin Cesedleri Üzerinden Yıllar Geçse de Bozulmaz

Abdurrahman b. Ebu Sasâ'dan rivayet edildiğine göre Amr b. Cumuh ve Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)* ikisi de Uhud'da şehid edilmişti. Kabirleri selin akış yerinde bulunuyordu. İkisi bir kabirde defnedilmişlerdi. Yerlerini değiştirmek için kabirleri açılınca cesedlerinin hiç değişmedikleri görülmüştür. Sanki dün ölmüşlerdi. Birisi yaralandığında elini yarasının üzerine koymuştu. Öylece de defnedilmişidi. Eli yarasının üzerinden kaldırılmış ve düzeltilmişti. Ancak eli bırakılınca tekrar yaranın üzerine kapandı. Öldükleri gün ile kabirlerinin açıldığı gün arasında kırk altı sene vardı."[299]

İbn Mubarek, Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)*'nın şöyle dediğini nakletmiştir: "Muaviye dere ağzını açmak isteyince "Kimin Uhud şehidlerinden ölüsü burada var ise getirsin." dedi. Onları ıslak ve ağırlaşmış olarak çıkardı. Onlardan birinin ayağına "mesahe" denilen yer

---

[299] İmam Malik, Muvatta, 2/470; İbn Sa'd, Tabakat, 3/562,563.

kazmada kullanılan demir değdi. Ayağından kan aktı."[300]

Abdurrezzak'ın, Kays b. Ebu Hazim'den rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Talha b. Ubeydullah'ın ailesinden bazıları rüyasında Talha b. Ubeydullah'ı görür. Talha b. Ubeydullah onlara şöyle der: "Siz beni öyle bir yere defnettiniz ki su beni rahatsız ediyor. Beni başka yere taşıyın!" Onu çıkardıklarında sanki değişmemiş sütle denilen ince deri gibiydi. Sadece sakalından bazı kıllar değişmişti."[301]

Hakim, Sabit b. Kays b. Şemmas'ın kızının şöyle dediğini nakletmiştir: "Babam Yemame gününde Halid b. Velid komutasında Müseyleme'ye karşı savaşa çıktı. Şehid edilinceye kadar savaştı. O gün Sabit'in üzerinde güzel bir zırh vardı. Müslümanlardan biri yanından geçerken onu aldı. Müslümanlardan biri rüyasında Sabit'in kendisine geldiğini ve şöyle dediğini görür:

"Ben sana bir vasiyyette bulunacağım. Bu rüyayı mutlaka anlat, onu unutma! Ben dün öldürülünce müslümanlardan biri yanımdan geçti. Benim zırhımı aldı. Evi, insanlardan en uzakta olanıdır. Evinin yanında bir at yeri eşelemekte ve ayağından bağlanmış bulunmaktadır. Adam zırhını silkeledi ve bir torbaya koydu. Torbanın üzerinde de devenin eğeri vardır. Halit b. Velid'e git! Ona söyle gidip ondan zırhımı alsın. Medine'ye Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in halifesinin yanına gittiğinde ona söyle: Benim şöyle şöyle borcum var. Falan da benim beyaz kölemdir. O da azad edilmiştir. Sakın bu bir rüyadır deyip unutma!"

Adam Halit'e gelip durumu anlattı. Halit bir kişiyi zırha gönderdi. Zırhı getirtti. Durumu Ebu Bekir *(radıyallahu anh)*'a da anlattı. Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* vasiyyeti yerine getirdi. Sabit'ten başka ölümünden sonra vasiyyeti yerine getirilen kimse bilmiyoruz."[302]

Şehidler hükmen yaşıyor kabul edildiği için canlı olan bir kimse gibi üzerine namaz kılınmaz. Alimler şehidlerin yıkanması konusunda ihtilaf etmişlerdir. Malik, Şafii, Ebu Hanife ve Sevriye göre savaşta öldürülen kimse yıkanmaz.

211. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Uhud günü şehid olanların

---

[300] İbn Mubarek, Cihad, sy. 84; Abdurrezzak, Musannef, 5/277.

[301] Abdurrezzak, Musannef, 5/277

[302] Hakim, Mustedrek, 3/230; Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 9/321.

yıkanmadan ve kefenlenmeden defnedilmesini ve üzerlerine namaz kılınmamasını emretti.[303]

Şehidlerin yıkanmadan defnedilmesinin sebebi, hadiste geldiği üzere onların kanı kıyamet günü misk gibi kokacaktır. Hasan Basri ve İbni Müseyyeb'e göre şehidler yıkanırlar. Tercih edilen görüş, yıkanmayacağı görüşüdür.

Alimler, şehidlerin cenaze namazlarının kılınıp kılınmayacağı hususunda da ihtilaf etmişlerdir.

Malik, Şafii ve Ahmed'e göre Cabir'in hadisine göre şehidlerin cenaze namazları kılınmaz. Küfe, Basra ve Şam fukahasına göre cenaze namazları kılınır. Ancak tercih edilen görüş şehidlerin cenaze namazının kılınmayacağı yönündedir.

Sonuç olarak; şehidlerin kanları yıkanmaz ve üzerlerine cenaze namazı kılınmaz. Bu hüküm savaş meydanında ölen kimse için geçerlidir.

Ancak şehid olan kişi savaş meydanından diri olarak taşınmış ve savaş alanında ölmemiş ise, ondan sonra yaşamış, yiyip içtikten sonra ölmüş ise üzerlerine namaz kılınır. Ashab-ı Kiram *(radıyallahu anhum)*'un Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'a yaptığı gibi…

Şehidlerin Faziletleri

Şehidlerin Allah *(Subhanehu ve Teala)* katında faziletleri oldukça çoktur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu faziletleri bize haber vermiştir.

Birincisi; Cennete girdikten sonra dünyadaki herşey kendisine verilse de şehid hariç hiç kimse dünyaya dönmeyi istemez. Ancak o, gördüğü büyük ikramdan dolayı tekrar Allah yolunda öldürülmek isteyecek ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan kendisini tekrar dünyaya göndermesini isteyecektir.

212- عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضى الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ الشَّهِيدُ، يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ، لِمَا يَرَى مِنَ الْكَرَامَةِ.**

212. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre

303 Buhari, 5/39.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Şehid hariç, cennete girdikten sonra kendisine dünyadaki herşey verilse de, dünyaya dönmeyi isteyecek kimse yoktur. O, gördüğü ikramdan dolayı, tekrar dünyaya dönmeyi ve Allah yolunda on kere daha öldürülmeyi temenni edecektir.”[304]

Başka bir rivayette ise “Şehid hariç, cennete girdikten sonra kendisine dünyadaki herşey verilse de dünyaya dönmeyi isteyecek kimse yoktur. O, şehidlerin faziletini gördüğünden dolayı tekrar dünyaya dönmeyi ve Allah yolunda on kere daha öldürülmeyi temenni edecektir”[305] şeklindedir.

213-عن أَنسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: **يُؤْتَى بِالرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يَا ابْنَ آدَم! كَيْفَ وَجَدْتَ مَنْزِلَكَ؟ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ خَيْرِ مَنْزِلٍ. فَيَقُولُ الله: سَلْ وتَمَنَّ! فَيَقُولُ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَرُدَّنِي إِلَى الدُّنْيا فَأُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ عَشْرَ مَرَّاتٍ! وذلِكَ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ.**

213. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Cennet ehlinden bir adam getirilir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* ona şöyle sorar: "Ey Adem oğlu! Yerini nasıl buldun?" Adam "Ya Rabbi yerlerin en hayırlısıdır" der. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurur: "İste ve temenni et!" Adam "Yarabbi! Bir şey istemiyorum ve temenni etmiyorum. Sadece senden beni dünyaya döndürmeni ve senin yolunda on defa daha öldürülmeyi istiyorum." Hiç şüphesiz adamın böyle demesinin sebebi şehadetin faziletini görmesinden başka bir şey değildir.”[306]

214-عن أبي هُرَيْرَة رضي الله عنه أن رسُول الله صلى الله عليه وسلم قال: **وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّى أَغْزُو فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَغْزُو فَأُقْتَلُ.**

214. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “...Nefsim

---

304 Buhari, 3/208.

305 Müslim, 3/1498.

306 Nesai, 6/36; Ebu Avane, Musned, 5/33. Hadis sahihtir.

elinde olana yemin ederim ki ben Allah yolunda savaşıp öldürülmek, sonra tekrar savaşıp öldürülmek, sonra tekrar savaşıp öldürülmeyi arzu ederim..."[307]

215- عَنْ محمد بن أَبِي عَمِيرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **مَا مِنْ نَفْسٍ مُسْلِمَةٍ يَقْبِضُهَا رَبُّهَا تُحِبُّ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْكُمْ وَأَنَّ لَهَا الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا غَيْرُ الشَّهِيدِ. وَلَأَنْ أُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي أَهْلُ الْوَبَرِ وَالْمَدَرِ.**

215. Muhammed b. Ebi Umeyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Şehidden başka Rabbi tarafından kabzedildikten sonra dünya ve içindekilerin hepsi kendisine verilse de dünyaya dönmeyi isteyecek hiçbir nefis yoktur. Hiç şüphesiz Allah yolunda öldürülmek, şehir ve kırsal kesim ehlinin hepsinin benim olmasından daha sevimlidir."[308]

İkincisi; Allah yolunda şehadet, kulun Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya karşı işlediği günahlara keffaret olur.

216- عَنْ أَبِى قَتَادَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَامَ خطيباً، فَذَكَرَ لَهُمْ أَنَّ الْجِهَادَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَالإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ الأَعْمَالِ. فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ تُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ كُلُّهَا؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **نَعَمْ إِنْ قُتِلْتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ** » ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **كَيْفَ قُلْتَ؟** »

قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكَفَّرُ عَنِّى خَطَايَاىَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم « **نَعَمْ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلاَّ الدَّيْنَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَالَ لِى ذَلِكَ** »

216. Ebu Katade el-Ensari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir gün aralarında kalkıp Allah yolunda cihadın ve Allah'a iman etmenin amellerin en faziletlisi olduğunu zikretti. Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı ve "Ey Allah'ın Rasulü! Eğer Allah yolunda öldürülürsem tüm hatalarıma keffaret olur mu?" dedi.

---

[307] Buhari, 4/11; Müslim, 3/1495.

[308] Nesai, 6/33; Ahmed b. Hanbel, 4/216.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet, eğer ihlasla sabrettiğin halde ileri gidip asla geri dönmeyerek Allah yolunda savaşır ve öldürülürsen" buyurdu ve daha sonra "Sen nasıl demiştin?" diye sordu.

Adam "Ne buyurursun, ben Allah yolunda öldürülürsem günahlarım affolunur mu?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet, eğer ihlasla sabrettiğin halde ileri gidip asla geri dönmeyerek Allah yolunda savaşır ve öldürülürsen ancak borç müstesna! Gerçekten bunu bana Cibril söyledi" buyurdu.[309]

Burada borç ile kastedilen, insanların haklarının tümüdür. Gasp, malı haksızlıkla alma, kasten öldürme, yaralama, gıybet, kovuculuk ve alay etme gibi her türlü zulüm bunun içerisine girer.

217- عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضى الله عنهما أن رسولَ الله صلى الله عليه وسلم قال: **يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الدَّيْنَ.**

217. Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Borç hariç şehidin her şeyi affedilir."[310]

Başka bir rivayette ise "Allah yolunda öldürülme, borç hariç her şeyi örter" şeklindedir.

218- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِهِ فِى الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ** ﴿النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ...﴾ **فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ تَرَكَ مَالاً فَلْيَرِثْهُ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا ، فَإِنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضَيَاعًا فَلْيَأْتِنِى وَأَنَا مَوْلَاهُ.**

218. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Ben müminlere kendi öz canlarından daha yakınım. İsteyen Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın *"Peygamber, müminler için kendi öz canlarından önce gelir." (33 Ahzab/6)* ayetini okusun! Müslümanlardan kim geriye mal bırakırsa o mal, varislere aittir. Her kim de borçlu olarak vefat ederse, onu ödemek bana düşer."[311]

---

309 Müslim, 3/1501.

310 Müslim, 3/1503.

311 Buhari, 6/22; Müslim, 3/1237.

Eğer emir şehidin borcunu ödemezse, Allah *(Subhanehu ve Teala)* onu öder ve alacaklıyı razı eder.

219- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلاَفَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ

219. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Kim insanlardan mal alıp onu ödemeye çalışırsa, Allah onun yerine öder. Kim de mal alıp telef etmeye çalışırsa Allah da onu telef eder."[312]

Üzerinde ödemesi gereken bir borç olduğu halde öldürülen kimsenin, bu borcundan dolayı Cennetten mahrum kalmayacağının delili, Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'ın babası Abdullah b. Haram'ın kıssasıdır.

Abdullah Uhud savaşına çıktığında üzerinde çokça borç vardı. Bu savaşta şehid edildi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Cabir *(radıyallahu anh)*'ın, babasının üzerindeki borçları düşündüğünü görünce Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın babasıyla yüzyüze konuştuğunu kendisine haber vermiştir. Eğer Abdullah b. Haram *(radıyallahu anh)* borcu yüzünden cennetten alıkonmuş olsaydı Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın yüzyüze konuşması gibi büyük bir dereceyle mükafatlandırılmazdı.

Üçüncüsü; Melekler şehidi kanatlarıyla gölgelerler.

220. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: "Babam azaları kesik bir halde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in huzuruna getirildi. Ben yüzünü açmak istedim ama beni engellediler. Birden gür bir ses işitildi ve baktım ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle diyordu:

فَلِمَ تَبْكِى أَوْ لاَ تَبْكِى فَمَا زَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا)

"Ey Amr'ın kızı! (veya Ey Amr'ın kızkardeşi!) Niçin ağlıyorsun? Melekler hala onu kanatlarıyla gölgeliyorlar."[313]

Dördüncüsü; Halis bir şekilde Allah yolunda öldürülmek, kesinlikle cennete girmeyi gerektirir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle

---

[312] Buhari, 3/82.

[313] Buhari, 3/208; Müslim, 4/1917.

buyurmuştur:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾

"Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır." (9 Tevbe/111)

﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ (*) سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ (*) وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾

"Allah yolunda öldürülenlerin amelleri kaybolmaz. Allah onları hidayete erdirecek ve durumlarını düzeltip ıslah edecektir. Ayrıca onları kendilerine tarif edip tanıttığı cennete sokacaktır." (47 Muhammed/4-6)

221- عَنْ سَمُرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: **رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِى فَصَعِدَا بِى الشَّجَرَةَ، فَأَدْخَلاَنِى دَارًا هِىَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ، لَمْ أَرَ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهَا. قَالاَ لِي: أَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ.**

221. Semure b. Cundeb *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Bu gece iki adam gördüm. Gelip beni bir ağaca çıkardılar. Beni öyle bir eve götürdüler ki ondan daha güzelini ve efdalini kesinlikle görmedim. Bana şöyle dediler: İşte bu ev, şehidlerin evidir."[314]

222- عن أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **يَضْحَكُ اللَّهُ لِرَجُلَيْنِ، يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الآخَرَ كِلاَهُمَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ.** قَالُوا: كَيْفَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: **يُقْتَلُ هَذَا فَيَلِجُ الْجَنَّةَ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الآخَرِ فَيَهْدِيهِ إِلَى الإِسْلاَمِ ثُمَّ يُجَاهِدُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَيُسْتَشْهَدُ.**

222. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

- Allah *(Subhanehu ve Teala)* biri diğerini öldüren, sonra her ikisi de cennete giren iki adama güler.

- Nasıl ya Rasulallah?

- Biri diğerini öldürür. Öldürülen cennete girer. Sonra Allah,

---

314 Buhari, 3/202.

öldüreni de İslam'a hidayet edip tevbe nasip eder. O da Allah yolunda cihad edip şehid olur."[315]

223-عن أنس بن مالك أَنَّ أُمَّ الرُّبَيِّعِ بِنْتَ الْبَرَاءِ وَهِىَ أُمُّ حَارِثَةَ بْنِ سُرَاقَةَ أَتَتِ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَتْ: يَا نَبِىَّ اللَّهِ! أَلاَ تُحَدِّثُنِى عَنْ حَارِثَةَ وَكَانَ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ سَهْمٌ غَرْبٌ فَإِنْ كَانَ فِى الْجَنَّةِ صَبَرْتُ، وَإِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ اجْتَهَدْتُ عَلَيْهِ فِى الْبُكَاءِ. قَالَ: يَا أُمَّ حَارِثَةَ! إِنَّهَا جِنَانٌ فِى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ ابْنَكِ أَصَابَ الْفِرْدَوْسَ الأَعْلَى.

223. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Ümmü Rebia binti Bera (ki Harise binti Süraka'nın annesidir) Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Ya Rasulallah! Bana Harise'den haber ver! O Bedir gününde öldürülmüştü. Eğer cennette ise sabredeyim, başka bir yerde ise de ona ağlayayım" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Ey Ümmü Harise! Cennette bir çok derece vardır. Senin oğlun Firdevs'in en üst derecesindedir.

Başka bir rivayette ise şöyledir:

- Oğlunu kaybettin mi? Cennet sadece bir tane midir? Çok Cennet vardır. Oğlun, Firdevs cennetlerindedir."[316]

Beşincisi; Allah yolunda şehid edilenlerin ruhları, cennetteki yeşil kuşların kursaklarındadır.

224. Mesruk *(rahimehullah)* şöyle demiştir: "Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)*'a *"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın! Bilakis onlar diridirler. Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar." (3 Al-i İmran/169)* ayetini sorduğumuzda şöyle dedi: "Biz de bu ayeti Rasulullah'a sorduk. O *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

(أَرْوَاحُهُمْ فِى جَوْفِ طَيْرٍ خُضْرٍ لَهَا قَنَادِيلُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ تَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ثُمَّ تَأْوِى إِلَى تِلْكَ الْقَنَادِيلِ فَاطَّلَعَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمُ اطِّلاَعَةً فَقَالَ: هَلْ تَشْتَهُونَ شَيْئًا؟ قَالُوا: أَىَّ شَىْءٍ نَشْتَهِى وَنَحْنُ نَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْنَا؟ فَفَعَلَ ذَلِكَ بِهِمْ

---

315 Buhari, 3/210; Müslim, 3/1503.

316 Müslim, 3/1502.

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا رَأَوْا أَنَّهُمْ لَنْ يُتْرَكُوا مِنْ أَنْ يُسْأَلُوا قَالُوا: يَا رَبِّ نُرِيدُ أَنْ تَرُدَّ أَرْوَاحَنَا فِى أَجْسَادِنَا حَتَّى نُقْتَلَ فِى سَبِيلِكَ مَرَّةً أُخْرَى. فَلَمَّا رَأَى أَنْ لَيْسَ لَهُمْ حَاجَةٌ تُرِكُوا)

- Onların ruhları yeşil kuşların karnındadır. Cennette istedikleri gibi uçarlar. Orada Arş'ta asılı duran kandiller vardır. Sonra o kandillere konarlar. Rableri onların yanına çıkar ve "Bir şey mi istiyorsunuz?" diye buyurur. Onlar "Neyi isteyelim ki? Cennette istediğimiz gibi uçuyoruz" derler. Allah *(Subhanehu ve Teala)* bu soruyu üç sefer tekrarlar. Onlar istekte bulunmadan bırakılmayacaklarını anlayınca "Yarabbi! Ruhlarımızın cesetlerimize tekrar döndürülmesini ve senin yolunda bir kere daha öldürülmeyi isteriz" derler. Allah *(Subhanehu ve Teala)* da onların herhangi bir isteklerinin olmadığını görünce onları serbest bırakır."[317]

225- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: **لَمَّا أُصِيبَ إِخْوَانُكُمْ جَعَلَ اللَّهُ أَرْوَاحَهُمْ فِي أَجْوَافِ طَيْرٍ خُضْرٍ تَرِدُ أَنْهَارَ الجنة، وتَأْكُلُ ثِمَارَهَا، وتأوي إلى قَنَادِيلَ مِن ذَهَبٍ مُعَلَّقَةٍ في ظِلِّ العرش. فلمَّا وجدوا طيبَ مأكَلِهم ومَشربهم ومقيلهم، قالوا: مَنْ يُبَلِّغُ إِخْوَانَنَا عَنَّا أَنَّا أَحْيَاءٌ فِي الْجَنَّةِ نُرْزَقُ، لِئَلا يَزْهَدُوا فِي الْجِهَادِ، ولا يَنْكُلُوا فِي الْحَرْبِ؟ فَقَالَ اللَّهُ: أَنَا أُبَلِّغُهُمْ عَنْكُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَلا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾**

225. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kardeşlerinizin başına gelenler gelince Allah onların ruhlarını yeşil kuşların karnına koydu. Onlar Cennetteki ırmakların kenarına konarlar ve oranın meyvelerinden yerler. Arş'ın gölgesinde asılı duran altından kandillere konarlar. Onlar en güzel yiyecek, içecek ve meskenleri gördüklerinde "Kardeşlerimize bizim diri olduğumuzu ve rızıklandığımızı kim haber verecek? Ta ki onlar gevşemesinler ve cihaddan geri kalmasınlar" dediler de Allah *(Subhanehu ve Teala)* "Ben sizin haberinizi onlara ulaştırırım" buyurdu ve *"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın! Bilakis onlar diridirler. Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar." (3 Al-i İmran/169)* ayetini indirdi."[318]

---

[317] Müslim, 3/1502.

[318] Ebu Davud, 3/32. Hadis sahihtir.

226-عن كعب بن مـ الك رضى الله عنه عَنِ النَّبِّيصلى الله عليه وسلم قـَالَ: **أرواحُ الشُّهداءِ في أجْوافِ طيرٍ خضرٍ تـْعلق من ثمرِ الجنةِ.**

226. Kab b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Şehidlerin ruhları yeşil kuşlar suretinde cennetin kandillerine asılı dururlar. Kıyamet gününde Allah *(Subhanehu ve Teala)* onları döndürünceye kadar o halde kalırlar."[319]

Bize göre şehidlerin ruhlarının yeşil kuşların karınlarına konulmasının hikmeti şudur: Onlar bedenlerini Allah için feda edince, O'nun rızası ve sevgisi için vücudlarını acılara ve şiddetli zorluklara maruz bırakınca, O'nun emrini yerine getirme ve O'nun rızasını elde etme için vücutlarına fenalığı uygun görünce, onların vücudlarının yerine baki ve nimetler aleminde onlara daha zarif bir cesed verilmiştir. O cesetle yiyip içiyorlar, cennette istediklerini yapmakta serbest kalıyorlar.

Hayvanların en güzelleri kuşlardır. En güzel renk de yeşildir. Şeffaf cisimlerin en güzeli de camdır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onların ruhlarını en güzel cesed olan kuş suretine koymuş, en güzel renk olan yeşil renkte yaratmış, en güzel cisim olan ışık saçan Arş'ın gölgesinde duran ferahlatıcı kandillere konmalarını uygun görmüştür ki Kerim olan Allah'ın huzurunda o ruhların lezzetleri tamamlansın. Onların orada sıkıştıkları nasıl söylenebilir? Hayır! Vallahi bu büyük kurtuluştur. Savaşanların cihad edenlerin bunun için çabalaması gerekir. Ayrıca bilinmesi gerekir ki bu nimetler sadece şehidler için değil, bilakis tüm salih müslümanlar için hazırlanmıştır.

227- عن كعب بن مالك رضى الله عنه عَنِ النَّبِّيصلى الله عليه وسلم قـَالَ: **نَسَمَةُ الْمـ ؤْمِنِ طَائِرٌ يَعْلُقُ مِن شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يـ رْجِعَهُ اللَّهُ إِلَى جَسَدِهِ يَوْمَ يَبْعَثُهُ .**

227. Kab b. Malik'ten rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Müminlerin canları bir kuştur. Kıyamet gününde Allah onları kendi cesedlerine döndürünceye kadar cennetin ağaçlarından yerler."[320]

Bu hadis sahihtir ve varlığına az rastlanan hadislerdendir. Çünkü

---

[319] Tirmizi, 4/176. Hadis sahihtir.

[320] Ahmed b. Hanbel, Musned, 6/455. Hadis sahihtir.

dört imamdan üçü bu hadisin senedinde ittifak etmiştir.

Öyleyse şehidlerle, şehid olmayan diğer müslümanların ruhları arasında nasıl bir fark vardır? Müminlerin ruhları cennette kuş şeklindedir. Şehidlerin ruhları ise yeşil kuşların karnındadır. Şehidlerin ruhları genel müminlerin ruhlarına nisbetle sanki binici konumundadırlar. Kendileri istedikleri yere uçarlar.

Altıncısı; Şehidler kabirlerinde fitneye uğramazlar. Yeniden diriltilecekleri günde de o şiddetli sesi işitmezler. Allah yolunda at bağlayanların kabirlerinde fitneye uğramayacağı hadislerle sabittir. Şehid ise buna daha layıktır. Çünkü diğerinden daha faziletlidir. Şehidin kavuştuğu dereceye at bağlayan ancak şehadete atılmakla ve onu beklemekle kavuşur. O dereceye kavuşan kimseye bu nasıl verilmez?

Başının üzerinde kılıcın parlaması, şehid için fitne olarak yeterlidir. Kabir fitnesi iki meleğin sorularından oluşur. Bu da kişide bulunan imanın hakikatini belirlemek içindir. Savaşa katılan kişi kılıçların üzerinde parladığını ve başlar kopardığını, mızrakların vücudları parçaladığını, okların atıldığını ve bir taraftan girip diğer taraftan çıktığını görür. Başlar kesilir, kanlar fışkırır ve azalar uçuşur. İnsanlar ölü, yaralı ve yere serilenler arasında kalır. O ise bunlar arasında sebat etmekte, arkasını dönüp gitmemekte, yenilmemekte ve Allah'a imanı, O'nun ceza ve mükafatını tasdik etmekle canını Allah için feda etmektedir. Sorularla gelen imtihan yerine bu imtihan, şehid için yeterlidir.

Şehidler, insanların kabirlerinden kalkıp diriltilecekleri günün dehşetinden de selamette olurlar.

228. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'ın Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den rivayet ettiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Cebrail *(aleyhisselam)*'a *"Sura üfürülür, yerde ve gökte olanların hepsi yıkılıverdi. Ancak Allah'ın diledikleri hariç..." (39 Zümer/68)* ayeti hakkında "Allah'ın yıkılmalarını istemediği kimseler kimlerdir?" diye sordu. Cebrail *(aleyhisselam)* "Onlar Allah'ın şehidleridir" buyurdu.[321]

Yedincisi; Şehidler, kendi ailelerinden yetmiş kişiye şefaat edeceklerdir.

---

[321] Hakim, Mustedrek, 2/257. Hadis hasendir.

229- عن نِمْرانَ بْنِ عُتْبَةَ الذِّمَارِيِّ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ الدَّرْدَاءِ وَنَحْنُ أَيْتَامٌ فَقَالَتْ: أَبْشِرُوا! فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يقول: **يَشْفَعُ الشَّهِيدُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ.**

229. Nimran b. Utbe ez-Zemari der ki: Ümmü Derda'nın yanına girdik. Biz yetim idik. Bize şöyle dedi: "Müjde size! Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Şehid, kendi ailesinden yetmiş kişiye şefaat edecektir" diye buyurdu."[322]

230- عن عبادة بن الصامت رضى الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **إِنَّ لِلشَّهِيدَ عندَ اللهِ سبعُ خصال: أن يُغْفَرَ لهُ في أوَّلِ دَفعةٍ مِن دَمِه و يُرى مَقْعَدَهُ مِنْ الجَنَّةِ و يُحَلَّى حليةَ الإيمانِ و يُجارَ مِن عذابِ القَبْرِ و يأَمَنَ من الفزعِ الأكبرِ و يوضع على رأسِه تاجُ الوقارِ الياقوتةُ منه خيرٌ منَ الدنيا و ما فيها و يُزَوَّجَ اثنين و سبعين زوجة من الحور العين، و يشفع في سبعينَ إنساناً من أقارِبِه.**

230. Ubade b. Samit *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Şehidin Allah katında yedi özelliği vardır. Kanının ilk damlasıyla affedilir. Cennetteki yerini görür. İman süsleriyle süslenir. Kabir azabından kurtulur. Büyük korkudan emin olur. Başına vakar tâcı konulur. Ondaki bir yakut taşı dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Hurilerden yetmiş iki hanımla evlendirilir. Akrabalarından yetmiş kişiye şefaat eder."[323]

231- عن سهل بن حنيف رضى الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **إِنَّ أَوَّلَ ما يُراقُ مِنْ دَمِ الشَّهِيدِ تُغْفَرُ لَهُ ذُنُوبُهُ.**

231. Sehl b. Huneyf *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Şehidin akan ilk kan damlasıyla bütün günahları affedilir."[324]

---

[322] Ebu Davud, 3/34; Beyhaki, Sunen, 9/164.

[323] Ahmed b. Hanbel, 4/121; Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 5/293. Hadisin isnadı sahihtir.

[324] Beyhaki, Sunenul Kubra, 9/163; Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 3/90. Hadis hasendir.

Mücahid *(rahimehullah)* der ki: “Yezid b. Şecere arkadaşlarının arasında ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Ben yeşil, kırmızı ve sarının arasında sabahladım. Evlerde de bundan vardır. Yarın düşmanla karşılaştığınız zaman sürekli ilerleyin! Savaşta iki taraf karşılaşınca Allah *(Subhanehu ve Teala)* hurileri yeryüzü semasına indirir. Bir adamın ilerleyişine razı olunca "Allah'ım ona yardım et" derler. Eğer biri kaçarsa ondan gizlenirler ve "Allah'ım onu affet!" derler. Eğer öldürülürse onun yanına inerler ve yüzündeki toprağı silerler ve "Allah'ım! Onu toprağa gömeni sen de toprağa göm! Toprağa bulayanı sen de toprağa bula!" derler.

Sizin birinizin akan kanının ilk damlası ile Allah onun günahlarının hepsini siler. Şehidin kanı yerde kurumadan onun hurilerden olan iki zevcesi onun yanına gelir, yüzündeki tozu siler ve "Merhaba! Biz senin içiniz" derler. Şehid de onlara "Ben de sizin içinim" der.”

Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)* der ki: “Kul Allah yolunda öldürüldüğü zaman, kanından yere düşen ilk damla ile Allah *(Subhanehu ve Teala)* onun bütün günahlarını affeder.”

Sekizincisi; Allah yolunda şehid olan, galip gelip selametle dönen kimseden daha hayırlıdır.

232- عَنْ جَابِرِ بن عبد الله رضِي الله عنهما: أَنَّه سُئِلَ رَسُول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أيّ الجهاد أفضل؟ قال: **أَنْ يُعْقَرَ جَوَادُكَ، و يراقَ دَمُك.**

232. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre bir adam "Ya Rasulallah! Hangi cihad daha efdaldir?" diye sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* “(Mucahidin) Kanının akıtıldığı, azalarının deşildiği cihad!” buyurdu.[325]

233- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُبْشِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سُئِلَ: أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **إِيمَانٌ لاَ شَكَّ فِيهِ، وَجِهَادٌ لاَ غُلُولَ فِيهِ، وَحَجَّةٌ مَبْرُورَةٌ.** قِيلَ: فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **جُهْدُ مُقِلٍّ.** قِيلَ: فَأَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **مَنْ هَجَرَ مَا حَرَّمَ اللهُ.** قِيلَ: فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **مَنْ جَاهَدَ الْمُشْرِكِينَ بِمَالِهِ وَنَفْسِهِ.** قِيلَ: فَأَيُّ الْقَتْلِ أَشْرَفُ؟ قَالَ: **مَنْ أُهْرِيقَ دَمُهُ وَعُقِرَ جَوَادُهُ.**

---

325 Ahmed b. Hanbel, Musned, 3/300; İbn Ebu Şeybe, Musannef, 5/290; Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 5/291. Hadis hasendir.

233. Abdullah b. Habeş el-Hasemi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e "Hangi amel daha efdaldir?" diye sorulduğunda şöyle buyurdu:

- İçinde şüphe olmayan iman ve içinde ganimet hırsızlığının olmadığı, açık bir delilin olduğu cihad...

- Hangi sadaka daha hayırlıdır?

-Fakirliğin zorladığı zamandaki sadaka...

- Hangi hicret daha efdaldir?

- Allah'ın haram kıldığından hicret etmek...

- Hangi cihad daha efdaldir?

- Can ve mal ile müşriklere karşı yapılan cihad...

- Hangi ölüm daha şereflidir?

- Kanının akıtıldığı ve azalarının deşildiği ölüm..."[326]

234- عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الإِسْلَامُ؟ قَالَ: **أَنْ يُسْلِمَ قَلْبُكَ وَأَنْ يَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدِكَ**. قَالَ الرجل: فَأَيُّ الإِسْلَامِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **الإِيمَانُ**. قَالَ الرجل: وَمَا الإِيمَانُ؟ قَالَ: **أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ**. قَالَ الرجل: فَأَيُّ الإِيمَانِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **الْهِجْرَةُ**. قَالَ الرجل: فَأَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **الْجِهَادُ**. قَالَ الرجل: وَمَا الْجِهَادُ؟ قَالَ: **أَنْ تُقَاتِلَ الْكُفَّارَ إِذَا لَقِيتَهُمْ**. قَالَ الرجل: فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: **مَنْ عُقِرَ جَوَادُهُ وَأُهْرِيقَ دَمُهُ**.

234. Amr b. Abese es-Sulemi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre bir adam "Ya Rasulallah! İslam nedir?" diye sorunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle cevap verdi:

- Kalbinin teslim olması ve müslümanların, senin elinden ve dilinden emin olmalarıdır.

- Hangi İslam daha faziletlidir?

- İman...

- İman nedir?

---

[326] Ebu Davud, 2/641; Nesai, 5/85; Darimi, 1/133; Ahmed b. Hanbel, 3/414. Hadis hasendir.

- Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve öldükten sonra dirilmeye inanmandır.

- Hangi iman daha faziletlidir?

- Hicret…

- Hangi hicret daha faziletlidir?

- Cihad…

- Cihad nedir?

- Kafirlerle karşılaştığın zaman onlarla savaşmandır.

- Hangi cihad daha faziletlidir?

- Azalarının deşildiği ve kanının akıtıldığı cihad…”[327]

Yukarıda naklettiğimiz tüm bu hadisler "Galip gelen mucahid, şehid edilen mücahidden daha faziletlidir" sözünün batıl olduğunu ispatlamaktadır.

İbni Mübarek, Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr’den şöyle rivayet etmektedir: “Amr b. As tavaf yaptığı sırada Kureyş'ten bir topluluğun halka oluşturup oturduklarını gördü. Onlar Amr’ı görünce "Sizden Hişam mı daha faziletlidir yoksa Amr mı?" dediler. Amr *(radıyallahu anh)* tavafını bitirince yanlarına geldi ve şöyle dedi:

- Beni görünce bir şeyler söylediğinizi işittim. Ne söylediniz?

- Sen ve Hişam’dan hanginizin daha faziletli olduğunuzu sorduk.

- Bunu size söyleyeyim. Biz Yermuk savaşına katıldık. İkimiz de geceleyince Allah *(Subhanehu ve Teala)*’dan şehadet istedik. Sabah olunca ona nasip oldu, bana nasip olmadı. Bundan da belli oldu ki o benden daha faziletlidir.”[328]

Amr b. As *(radıyallahu anh)*’ın bu sözü de şehid olan mücahidin cihaddan salim olarak dönen mücahidden daha faziletli olduğunu göstermektedir.

Dokuzuncusu; Şehid, Allah yolunda öldürülürken ölüm acısını, sadece bir çimdikleme acısı kadar hisseder.

235- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لاَ يَجِدُ الشَّهِيدُ مِن مَسِّ القَتل إلاَّ كَما يَجِدُ أَحَدُكم مِن مَسِّ القَرصَة.**

---

[327] Ahmed b. Hanbel, 4/114; Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 1/59.

[328] İbn Mubarek, Cihad, 95.

235. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Şehid ölüm acısı olarak sadece, birinizin çimdiklenirken yaşadığı acıyı yaşar."[329]

Onuncusu; Melekler şehidlerin yanına her kapıdan girerek onlara selam verirler.

236-عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضى الله عنهما قال: سَمِعْتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقُول: **أوَّلُ ثلة تَدْخُلُ الجنَّةَ فُقَرَاءُ المهاجِرونَ الذينَ تُتَّقى بهم المَكاره، إذا أُمِروا سَمِعُوا وأطاعُوا، وإنْ كانَتْ للرَّجُلِ منهُم حاجةٌ إلى السلطانِ لَمْ تُقْضَ لَهُ حَتَّى يَموتَ وهِيَ فِي صَدرِهِ. وإنَّ اللهَ عزَّ وَجَلَّ ليدعو يومَ القِيامة الجنة، فتأتي بزخرفِها وزينتها.**

فيقُولُ: أينَ عِبادي الذينَ قاتلوا فِي سَبِيلي وقُتِلُوا وأُوذُوا وجاهَدُوا فِي سبِيلي؟ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ فَيَدْخُلُونَهَا بِغَيْرِ حِسَاب!

وتأتي الملائكةُ فيسجدون فيقولون: ربنا نحنُ نُسَبِّحُ بِحَمدِكَ الليلَ والنهار ونُقدِّسُ لك، من هؤلاء الذين آثرتهم علينا؟ فيقول الرب عز وجل: هؤلاء عبادي الذين قاتَلوا في سبيلي وأُوذوا في سبيلي، فتدخل عليهم الملائكةُ من كل باب: سلامٌ عليكُم بما صَبَرتُم فنعم عُقْبى الدار!

236. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Cennete girecek ilk üç gruptan birisi, hicret eden ve emrolunduklarında "işittik ve itaat ettik" diyen fakirlerdir. Onlardan birinin sultanın yanında bir ihtiyacı olsa, bu ihtiyacını ölene kadar içinde saklar ama yine de sultandan bir şey istemez. Allah *(Subhanehu ve Teala)* kıyamet gününde cenneti çağıracak ve cennet, bütün süs ve güzelliğiyle gelecektir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyuracaktır: "Benim yolumda savaşıp öldürülen veya eziyet çeken, yolumda mücadele eden kullarım nerede? Cennete girsinler!"

Onlar hesap vermeden cennete girerler. Melekler gelir, secde eder ve "Ey Rabbimiz! Gece gündüz seni hamd ile tesbih ve takdis ederiz. Bizlere tercih ettiğin bu kimseler kimlerdir?" derler. Allah *(Subhanehu ve Teala)*

---

[329] Tirmizi, 4/190; Nesai, 6/36; Mevariduz Zaman, 636. Hadis hasendir.

şöyle buyurur: “Onlar, yolumda savaşan veya eziyet çeken kullarımdır." Bütün kapılardan melekler yanlarına girer ve şöyle derler:

- Sizlere selam olsun! Sabrettiğinizden dolayı kalacağınız yer, ne güzel bir yerdir.”[330]

On birincisi; Allah yolunda şehid olandan Allah *(Subhanehu ve Teala)* razı olur ve ondan sonra da azab görmezler.

237. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* der ki: “ Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e bazı insanlar gelip "Bizimle beraber, bize Kuran'ı ve Sünnet’i öğretecek bazı adamlar gönder!" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onlara ensardan yetmiş kişi gönderdi. Onlara Kurra deniliyordu. Dayım Haram da onların içindeydi. Bunlar, geceleri Kuran'ı okuyup aralarında müzakere yapıyor ve öğreniyorlardı. Gündüzleri mescide su getirip koyarlardı. Odun kesip satarlar ve onunla Suffe ashabına ve fakirlere yemek alırlardı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onları gönderdi ama gidecekleri yere varamadan kafirler saldırdı ve onları öldürdü. Onlar öldürülürken şöyle diyorlardı:

- Allah'ım! Sana kavuştuğumuzu, senden razı olduğumuzu ve senin de bizden razı olduğunu rasulüne ilet!"

O gün bir adam dayım Haram'a gelip mızrakla yere yıktı ve öldürdü. O ölürken şöyle diyordu:

- Kâbe’nin rabbine yemin olsun ki kazandım!

Bu olay üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

(إِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ قُتِلُوا وَإِنَّهُمْ قَالُوا اللَّهُمَّ بَلِّغْ عَنَّا نَبِيَّنَا أَنَّا قَدْ لَقِينَاكَ فَرَضِينَا عَنْكَ وَرَضِيتَ عَنَّا)

- Kardeşleriniz öldürüldü. Onlar öldürülürken "Allah'ım! Sana kavuştuğumuzu, senden razı olduğumuzu ve senin de bizden razı olduğunu rasulüne ilet!" diyorlardı.”[331]

On ikincisi; Şehadette, daha önce iyi amellerin yapılması şart değildir, irade ve seçmenin olması yeterlidir.

---

330 Ahmed b. Hanbel, Musned, 2/168; Hakim, Mustedrek, 2/72; Mevariduz Zaman, 636. Hadis hasendir.

331 Buhari, 5/42; Müslim, 3/1511.

238- عن البراء بن عازب رضى الله عنه قال: أَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم رَجُلٌ مُقَنَّعٌ بِالْحَدِيدِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُ وَأُسْلِمُ؟ قَالَ: **أَسْلِمْ ثُمَّ قَاتِلْ**. فَأَسْلَمَ ثُمَّ قَاتَلَ. فَقُتِلَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **عَمِلَ قَلِيلاً وَأُجِرَ كَثِيرًا**.

238. Bera b. Azib *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Bir adam Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* geldi ve "Ya Rasulallah! Savaşayım mı yoksa önce müslüman mı olayım?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Müslüman ol ve sonra savaş!" buyurdu. Adam müslüman oldu. Daha sonra savaştı ve öldürüldü. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Az amel yaptı, çok ecir aldı."[332]

239. Said b. Mansur bu hadisi Bera b. Azib'ten şöyle rivayet etmiştir: "Bir adam savaştayken Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına geldi ve "Müslüman olmam benim için hayırlı mı?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet!" dedi. Adam "Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şahedet ederim ki sen onun rasulüsün" dedi. Sonra "Öldürülünceye kadar savaşmam benim için hayırlı mıdır?" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet!" dedi. Adam saldırıya geçti. Sonra onu sıkıştırdılar ve öldürüldü. Bubun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Az amel yaptı, çok ecir aldı" buyurdu."[333]

240. Ebu Musa el-Eşari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir savaşa çıktı. Müşriklerden biri çıkıp mübareze istedi. Bir müslüman ona karşı çıktı. Müşrik, müslümanı öldürdü. Başka biri daha çıktı. Onu da öldürdü. Sonra gelip Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in karşısında durdu ve "Siz ne için savaşıyorsunuz?" dedi. Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Dininiz için savaşıyoruz. İnsanlar Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in onun kulu ve rasulu olduğuna şehadet edinceye kadar ve Allah için hak alıncaya kadar onlarla savaşacağız" buyurdu. Adam "Vallahi bu güzel bir şeydir. Ben buna iman ettim" dedi. Sonra müslümanların tarafına geçti. Müşriklere saldırdı. Öldürülünceye kadar onlarla savaştı. Öldürülünce getirilip öldürdüğü müslümanların yanına kondu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bunlar cennet ehlinin en çok birbirlerini seven kişi-

---

[332] Buhari, 3/206; Müslim, 3/1509.

[333] Said b. Mansur, Sunen, 2/231.

leridir" buyurdu.[334]

Onlar, cennet ehlinden aralarında sevginin en şiddetli olduğu kimselerdir. Çünkü önce öldürülen müslümanlar, bu büyük nimetlerin ve yüce sevabın kendilerine verilmesine sebeb olan katillerini orada görmektedirler.

On üçüncüsü; Allah yolunda şehid olan kimseyi ancak peygamberler, peygamberlik derecesi ile geçerler.

241- عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **الْقَتْلَى ثَلَاثَةٌ؛ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَقِيَ الْعَدُوَّ فَقَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَذَلِكَ الْمُمْتَحَنُ فِى خَيْمَةِ اللَّهِ تَحْتَ عَرْشِهِ لَا يَفْضُلُهُ النَّبِيُّونَ إِلَّا بِدَرَجَةِ النُّبُوَّةِ.**

وَرَجُلٌ قَرَفَ عَلَى نَفْسِهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا، لَقِيَ الْعَدُوَّ فَقَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَتِلْكَ مُمَصْمِصَةٌ مَحَتْ ذُنُوبَهُ وَخَطَايَاهُ إِنَّ السَّيْفَ مَحَّاءٌ لِلْخَطَايَا وَقِيلَ لَهُ ادْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شِئْتَ فَإِنَّهَا ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ وَلِجَهَنَّمَ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ.

وَرَجُلٌ مُنَافِقٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَقَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَذَاكَ فِى النَّارِ إِنَّ السَّيْفَ لَا يَمْحُو النِّفَاقَ.

241. Utbe b. Abd es-Sulemi *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Ölüm üç çeşittir. Mümin bir adam canı ve malıyla Allah yolunda mücadele eder. Ta ki düşmanla karşılaşır ve öldürülünceye kadar onlarla savaşır. Bu adam, Arş'ın altında Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın cennetiyle ödüllendiilecek şehiddir. Peygamberler onu ancak peygamberlik derecesi ile geçerler.

Bir adam da hata ve günahlarından dolayı nefsinden korkar. Allah yolunda canı ve malıyla mücadele eder. Ta ki düşmanla karşılaşınca öldürülünceye kadar savaşır. Bu adam temizlenmiştir. Hata ve günahları silinmiştir. Kılıç hataların silicisidir. Cennetin istediği kapısından girer. Cennetin sekiz, cehennemin yedi kapısı vardır. Bazısı bazısından daha efdaldir.

Bir adam da münafıktır, canı ve malıyla mücadele eder. Ta ki düşmanla karşılaşınca Allah yolunda öldürülünceye kadar onlarla

---

334 Heysemi, Mecmuuz Zevaid, 3/296. Hadis sahihtir.

savaşır. Bu adam ateştedir. Çünkü kılıç nifakı silemez."[335]

Birinci gruptaki kalbi takvaya yöneltilenler, kalbini İslam'a açmış kimselerdir ve Allah *(Subhanehu ve Teala)* başka bir ayette onlardan şöyle bahsetmektedir:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

"Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısanlar, şüphesiz Allah'ın kalplerini takvâ ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır." (49 Hucurat/3)

Müminler İçin Hazırlanmış Hurilerin Özellikleri

Allah *(Subhanehu ve Teala)* Cennette nüminleri özellikle de şehidleri, hurilerle evlendirir. Huriler eşlerine karşı çok iştiyaklıdırlar. Cennet kadınlarının hepsine huri denilir. Aynı şekilde îyn da denilir. Huri gözünün beyazı çok beyaz, siyahı çok siyah olandır. Îyn ise gözleri büyük olandır. Îynler cennette erkeklerden daha çoktur. Cennette bekar kimse yoktur. Şehidin yetmiş iki tane huri ile evleneceği sabittir.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* hurileri şu şekilde vasıflandırmıştır:

﴿وَحُورٌ عِينٌ (*) كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾

"İri gözlü huriler... Onlar saklı saklı inciler gibidirler." (56 Vakıa/22,23)

﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾

"Onlar sanki yakut ve mercandırlar."(55 Rahman/58)

﴿وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ (*) كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ﴾

"Yanlarında güzel bakışlarını yalnız onlara tahsis etmiş iri gözlü eşler vardır. Onlar, gün yüzü görmemiş yumurta gibi bembeyazdırlar." (37 Saffat/48,49)

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in cennet kadınlarını anlatan hadisleri pek çoktur. Bu hadisler, düşünenlerin aklını başından alır.

---

335 Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/175; Beyhaki, Sunen, 9/164; İbn Hibban, Mevariduz Zaman, sy.388; Mecmuuz Zevaid, 5/291. Hadis hasendir.

242- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَالَّتِي تَلِيهَا عَلَى أَضْوَءِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ، لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ اثْنَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ، وَمَا فِي الْجَنَّةِ أَعْزَبُ.

242. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Cennete ilk girecek olanlar dolunay şeklinde olacaklardır. Onlardan sonrakiler ise gökte ışık saçan yıldız şeklinde olacaklardır. Her birisi için iki hanım vardır ki, onların dizlerindeki kemik, etinin altından görülecektir ve Cennette bekar hiç kimse olmayacaktır."[336]

243- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ اطَّلَعَتْ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَى الأَرْضِ لَمَلأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

243. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Eğer cennet ehlinin kadınlarından biri yeryüzüne indirilecek olsaydı, yer ile gök arasını kokusuyla doldurur ve ikisinin arasını aydınlatırdı. Onun başının üzerindeki örtüsü dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır."[337]

Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın ateşten en son çıkıp cennete girecek olana, yaratıldığı günden yok olduğu güne kadarki dünya kadar ve onun on mislini vereceği sahih rivayetlerle sabittir. Eğer cennet ehlinin en düşük seviyede olanı böyle ise en üst seviyede olanı nasıldır ve ona neler verilir? En düşük derecede olana bu veriliyorsa, Allah'ın yüz derece yükselttiği mücahide neler neler verilir. Bu derecelerin her birinin arası yer ile gök arası kadardır. Peki celal ve ikram sahibi Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın katında şehide verilen nimet ve faziletler nasıldır? Vallahi onun Allah katındaki ecrini insan anlayışı kavrayamaz, hayal ona yetmez, akıl onu idrak edemez. Şehidlerin derecesinden bir derece düşük olanlar için geçerli olan ayete bir bakın! Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

---

336 Buhari, 4/88; Müslim, 4/2178.

337 Buhari, 4/203.

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez.." (32 Secde/17)

244- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فيما يرويه عن رَبِّهِ قال: **أعددتُ لِعِبادِي الصَّالِحِين ما لا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.**

244. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Allah *(Subhanehu ve Teala)* buyurdu ki: Salih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği, hiçbir beşerin kalbine gelmeyen şeyleri hazırladım."[338]

245- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: **سَأَلَ مُوسَى رَبَّهُ: مَا أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً؟ قَالَ اللهُ لَهُ: هُوَ رَجُلٌ يَجِيءُ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ فَيُقَالُ لَهُ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ! فَيَقُولُ: رَبِّ كَيْفَ وَقَدْ نَزَلَ النَّاسُ مَنَازِلَهُمْ وَأَخَذُوا أَخَذَاتِهِمْ؟ فَيُقَالُ لَهُ: أَتَرْضَى أَنْ يَكُونَ لَكَ مِثْلُ مُلْكِ مَلِكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ فَيَقُولُ: لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ! فَقَالَ فِي الْخَامِسَةِ: رَضِيتُ رَبِّ فَيَقُولُ: هَذَا لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ وَلَكَ مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ! فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ قَالَ مُوسَى: رَبِّ فَأَعْلَاهُمْ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: أُولَئِكَ الَّذِينَ أَرَدْتُ غَرَسْتُ كَرَامَتَهُمْ بِيَدِي وَخَتَمْتُ عَلَيْهَا فَلَمْ تَرَ عَيْنٌ وَلَمْ تَسْمَعْ أُذُنٌ وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.**

245. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasululllah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Musa *(aleyhisselam)* Rabbine "Cennet ehlinin en düşük derecede olanı nasıldır?" diye sorunca Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurdu:

Cennet ehli cennete girdikten sonra bir adam gelir ve ona şöyle denir:

- Cennete gir!

---

338 Buhari, 4/86; Müslim, 4/2174.

- Yarabbi! Herkes yerine yerleşmişken ve alacaklarını almışken ben nasıl cennete gireyim?

- Dünya sultanlarından birinin mülkü kadar mülkünün olmasına razı mısın?

- Razı oldum ya Rabbi!

- Bu senindir. Bunun on katı da senindir. Nefsinin istediği, gözünün hoşlandığı da sana verilmiştir.

- Razı oldum Yarabbi!

Musa *(aleyhisselam)* "Ya Rabbi! Peki, en üst derecede olanı nasıldır?" diye sorunca ise Allah *(Subhanehu ve Teala)* "Onlar benim istediğim, kerametlerini elimle diktiğim ve üzerine mühür vurduğum, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği, hiçbir beşerin kalbine gelmeyen şeyleri verdiğim kimselerdir" buyurmuştur."[339]

---

339 Müslim, 1/176.

30. BÖLÜM

Gulul'un (Ganimetten Çalmanın) Haramlığı ve Günahının Büyük Oluşu

Gulul, ordu komutanın veya mücahidlerden birinin, daha mücahidler arasında taksim edilmeden ganimetten bir şeyler alması yani ganimetten çalmasıdır. Çalınan malın az veya çok olması arasında fark yoktur. Gulul, hem hırsızlık hem de mücahidlere karşı yapılmış bir ihanettir. Gulul isminin verilmesinin sebebi; ellerin onları almaktan men edilmiş olmasındandır.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

"Bir peygambere, emanete hıyanet yaraşmaz. Kim ganimetten çalarsa kıyamet günü, gulul ettiği şeyin günahı boynuna asılı olarak gelir. Sonra herkese (haksızlığa uğratılmaksızın) kazandığı tastamam verilir." (3 Al-i İmran/161)

Gulul, büyük günahlardan, isyanın aşırılarından, günah ve azabı gerektiren büyük şeylerdendir. Gululu nehyeden ve cezasının şiddetli olduğunu bildiren hadisler oldukça çoktur.

246-عن عبد الله بن عباس رضى الله عنهما قال: حَدَّثَنِى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ أَقْبَلَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالُوا: فُلاَنٌ شَهِيدٌ، وَفُلاَنٌ شَهِيدٌ حَتَّى مَرُّوا عَلَى رَجُلٍ فَقَالُوا: فُلاَنٌ شَهِيدٌ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **كَلاَّ ! إِنِّى رَأَيْتُهُ فِى النَّارِ فِى بُرْدَةٍ غَلَّهَا أَوْ عَبَاءَةٍ. ثُمَّ قَالَ: يَا ابْنَ الْخَطَّابِ اذْهَبْ فَنَادِ فِى النَّاسِ إِنَّهُ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ الْمُؤْمِنُونَ.**

246. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Bana Ömer *(radıyallahu anh)* şöyle dedi: Hayber savaşında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından bir kişi "Falan şehiddir, filan şehiddir" diyordu. Nihayet bir adam hakkında da "O şehiddir" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Hayır, asla! Muhakkak ki ben onun, ganimetten aşırdığı bir elbise

sebebiyle cehenneme girdiğini gördüm. Ey Hattab'ın oğlu! Git ve insanların içerisinde "Müminlerden başkası cennete giremez" diye nida et!"[340]

Bu hadiste gulul yapanın mümin olmadığına işaret vardır.

247. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* der ki: "Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte Hayber'e gittik. Allah bizlere fetih nasip etti. O gün ganimet olarak altın ve gümüşten elimize hiç bir şey geçmedi. Ganimet olarak sadece mal, elbise ve yiyecek elde etmiştik. Sonra Kur'a vadisine geldik. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanında, Cüzam kabilesinden birinin kendisine verdiği Rufaa b. Yezid adında bir köle vardı. Bu köle Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yükünü indirmeye başladığı sırada kendisine bir ok isabet etti ve ölmesine sebep oldu. Biz "Şehadeti ona mübarek olsun ya Rasulallah!" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Hayır! Muhammed'in nefsi elinde olana yemin ederim ki, ganimet dağıtımında eline geçmeyen bir örtüyü aldı ve o örtü onun üzerinde tutuşan bir ateş oldu" buyurdu. İnsanlar ürktüler. Bir adam, bir veya iki tane ayakkabı getirdi. "Bunları Hayber günü elde etmiştim" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de "Ateşten bir veya iki ayakkabı" diye buyurdu."[341]

248. Abdullah b. Amr b. As *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in eşyasına bakan Kerkere adında bir adam vardı. Adam öldüğünde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "O ateştedir" buyurdu. Gidip adama bakıldığında gulul yoluyla aldığı bir abayı üzerinde buldular."[342]

Ganimetlerden giyeceklerin dışında başka bir şeyi ğulul yoluyla alan kimse, onu kıyamet gününde boynunun üzerinde taşıyarak getirecektir. Zira Allah *(Subhanehu ve Teala) "Kim ganimetten çalarsa kıyamet günü, gulul ettiği şeyin günahı boynuna asılı olarak gelir." (3 Al-i İmran/161)* buyurmuştur.

249 عن أَبي هُرَيْرَةَ رضى الله عنه قَالَ: قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ قَالَ: **لاَ أُلْفِيَنَّ أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا**

340 Müslim, 1/107.

341 Buhari, 7/235; Müslim, 1/108.

342 Buhari, 4/47.

ثُغَاءٌ، عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَغِثْنِى! فَأَقُولُ: لاَ أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا، قَدْ أَبْلَغْتُكَ. وَعَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ، يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِى! فَأَقُولُ: لاَ أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا، قَدْ أَبْلَغْتُكَ. وَعَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ، فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِى! فَأَقُولُ: لاَ أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا، قَدْ أَبْلَغْتُكَ. أَوْ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ، فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِى! فَأَقُولُ: لاَ أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا، قَدْ أَبْلَغْتُكَ.

249. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* der ki: Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir gün aramızda ayağa kalktı, gulul'u zikretti, durumunun büyüklüğünü anlattı ve şöyle buyurdu:

“Kıyamet gününde birinizi boynunda böğüren bir deve ile görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.

Kıyamet gününde birinizi, boynunda kişneyen bir at ile görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.

Kıyamet gününde birinizi, boynunda meleyen bir koyunla görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.

Kıyamet gününde birinizi, boynunda bağıran bir nefisle görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.

Kıyamet gününde birinizi boynunda hereket edip ses çıkaran kağıtlarla görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.

Kıyamet gününde birinizi boynunda bir zırh ile görmeyeyim. Bana gelir ve "Ya Rasulallah! İmdadıma yetiş" der. Ben, ona "Sana yardım edemem. Ben sana daha önceden tebliğ ettim" derim.”[343]

Kağıtların hareket edip ses çıkarmaları, hayvanların konuşması, Allah yolunda iken ğulul edilen herşeyin ğulul edenin boynunun üzerinde kendi dili ile bağırıp konuşmasındaki hikmet, onu korkutmak ve herkesin önünde onu rezil etmektir. Bütün kulların arasında yaptığı ihanetin ortaya çıkmasıyla içinde bulunduğu şiddetli korku, mahşeri

---

343 Buhari, 4/36; Müslim, 3/1461.

kalabalıktaki izdiham, onu taşımaktan dolayı çektiği sıkıntıyla beraber onu rezil etmektedir. Bize görünen hikmeti budur.

İbni Asakir'in rivayet ettiğine göre cihada çıkan bir adamın yolda bineği öldü. Ganimetlerden genç bir deveyi önüne katarak Malik b. Abdullah el-Hasami'nin yanına geldi ve "Beni buna bindir ey Müminlerin emiri!" dedi. Malik "Onu taşıyamam" dedi. Adam "Onu yüklenmeni istemedim. Beni ona bindirmeni istedim" dedi. Malik "Bu ganimetlerdendir. Allah *(Subhanehu ve Teala) "Kim ganimetten çalarsa kıyamet günü, gulul ettiği şeyin günahı boynuna asılı olarak gelir." (3 Al-i İmran/161)* buyuruyor ve ben onu taşımaya güç yetiremem. Fakat bütün orduya sor! Hepsi sana paylarını veriyorlarsa ben de payımı sana veririm" dedi.

250- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ يَوْمَ خَيْبَرَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: **صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ**. فَتَغَيَّرَتْ وُجُوهُ النَّاسِ لِذَلِكَ فَقَالَ: **إِنَّ صَاحِبَكُمْ غَلَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ**. فَفَتَّشْنَا مَتَاعَهُ فَوَجَدْنَا خَرَزًا مِنْ خَرَزِ يَهُودَ لَا يُسَاوِي دِرْهَمَيْنِ.

250. Zeyd b. Halid *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre sahabeden biri Hayber günü vefat etti. Bu durum Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e haber verildiğinde "Arkadaşınızın cenaze namazını kılınız" buyurdu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in bu sözünden dolayı insanların yüzleri değişti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Arkadaşınız Allah yolunda ğulul yaptı" buyurdu. Adamın eşyaları araştırıldığında içinden yahudi yapımı olan, iki dirhem bile etmeyen bir inci çıktı.[344]

Kim gulul yapan birini görür veya bilirse ve bunu gizlerse, gulul yapanın günahına ortak olur.

Gulul, Allah *(Subhanehu ve Teala)* katında büyük bir günahtır. İsterse aldığı şey küçük veya büyük, değerli veya değersiz olsun fark etmez.

251- عن الْعِرْبَاضِ بن سارية رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم أَخَذَ وَبَرَةً مِنَ الْفَيءِ، فَقَالَ: **مَالِي مِنْهُ مِثْلُ هَذِهِ إِلَّا مِثْلَ مَا لِأَحَدِكُمْ إِلَّا الْخُمُسَ وَهُوَ**

---

344 Ebu Davud, 3/155; Nesai, 4/64; Ahmed b. Hanbel, 4/114; İbnu Mace, 2/950. İsnadı sahihtir.

مَيْوِدٌ عَلَيْكُم فَأَدُّوا الْخَيْطَ وَالْمِخْيطَ وَمَا فَوْقَ ذَلِكَ وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُولَ فَإِنَّهُ عَارٌ وَنَارٌ وَشَنَارٌ عَلَى صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

251. İrbad b. Sariye *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın verdiği fey'lerden bir iğneyi alır ve şöyle derdi:

- Bunlardan beşte biri hariç, sizden birinizin aldığı kadarını ben alırım. Beşte bir ise size geri dönecektir. İğne, ip ve daha üstün şeyleri yerine verin! Gululdan sakının! Çünkü o, kıyamet gününde sahibi için utanç, ateş ve rezil edici bir iş olur."[345]

252. Amr b. Şuayb'ın babası vasıtasıyla dedesinden Hevazin heyetinin kıssası ile ilgili rivayet ettiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir deveye yaklaştı ve devenin hörgücünden tutarak "Ey İnsanlar! Bu fey'din sadece beşte birinden alabilirim. Beşte bir de size geri dönecektir. Aldığınız ip veya iğneyi bile yerine verin!" dedi. Bir adam yerinden kalktı. Elinde kıldan bir ip yumağı vardı. "Bunu, hayvanımın yularını sağlamlaştırmak için almıştım" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Benim ve Abdulmuttalib oğullarının onu almaya hakkı yoktur. O senindir" dedi. Adam "Senin tebliğ ettiklerinden sonra benim ona ihtiyacım yoktur" dedi ve onu bıraktı."[346]

253- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَلْقَيْنِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ بِوَادِي الْقُرَى وَهُوَ يَعْرِضُ فَرَسًا فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي الْغَنِيمَةِ؟ قَالَ: لِلَّهِ خُمُسُهَا وَأَرْبَعَةُ أَخْمَاسٍ لِلْجَيْشِ. قُلْتُ: فَمَا أَحَدٌ أَوْلَى بِهِ مِنْ أَحَدٍ؟ قَالَ: لَا! وَلَا السَّهْمُ تَسْتَخْرِجُهُ مِنْ جَنْبِكَ لَسْتَ أَحَقَّ بِهِ مِنْ أَخِيكَ الْمُسْلِمِ.

253. Abdullah b. Şakik'in, onun da Balkiyn'den bir adamdan rivayet ettiğine göre o, şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Kurâ vadisinde iken onun yanına gidip "Ya Rasulallah! Ganimet hakkında ne buyurursun?" diye sorduğumda "Beşte biri Allah'ındır. Beşte dördü ise ordunundur" buyurdu. Ben "Kimse kimseye tercih edilmez mi?" dediğimde ise Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Hayır!

---

345 Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/128; Mecmuuz Zevaid, 6/337. Hadis, sahih li gayrihidir.

346 Ebu Davud,3/142; Nesai, 7/131; Ahmed b. Hanbel, 2/184. Hadis, sahih li gayrihidir.

Vucuduna saplanan okta bile olsa sen müslüman kardeşine tercih edilmezsin" buyurdu."[347]

Ganimetten Çalan Kimseye Verilecek Ceza

Allah yolunda elde edilen ganimetten çalan kimseye dünyada ve ahirette olmak üzere iki tür ceza vardır. Daha önce de geçtiği üzere ahiretteki cezası ateşe girmek, ganimetten almış olduğu şeyden yapılmış ateşten elbise giydirilmektir. Ganimetten birşey çalan kişi kıyamet gününde o çalmış olduğu şeyi boynunda taşır halde getirilir. O çaldığı şey onu azarlıyordur. Şahidlerin yanında onu rezil rüsvay eder. Ganimetten mal kaçırmanın kıyamet gününde bir utanç, rezil edici bir iş ve ateş olduğu daha önce belirtilmişti. Kıyamet gününde ganimetten mal kaçıran kişi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına şefaat ve yardım dilemek için geldiğinde "Sana bir şey yapamam! Bunu sana tebliğ etmiştim" cevabını alır.

Ganimet malını çalan kimse cihad ederken öldürülse bile şehidlikten mahrum bırakılır. Çünkü böyle bir kişi savaşta öldürüldüğünde sahabe onun için şehid olduğunu söylediğinde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Asla! Allah'a yemin ederim ki o ateştedir" buyurmuş, şehidliğini kabul etmemişti.

Zikrettiğimiz şeyler ganimetten çalan kimseye ahirette verilecek cezaların bazılarıdır. Bu cezaların bir kısmı bile gululden vazgeçirmede öğüt olarak yeter. Ahiretteki rezil rüsvaylık ve vebal de cabasıdır. Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın gazabı ise daha büyüktür.

Dahhak b. Mezahim der ki: *"Allah'ın rızasına uyan kimse ile Allah'ın hışmına uğrayan kimse bir midir?" (3 Al-i İmran/162)* ayetindeki *"Allah'ın rızasına uyan kimse"* ganimetten aşırmayan, *"Allah'ın hışmına uğrayan kimse"* ise ganimetten aşıran kimsedir."

Gululun dünyadaki cezası ise, Allah *(Subhanehu ve Teala)* gululun yapıldığı topluluğun kalplerine korkuyu salar ve onlara yardımı geciktirir.

İmam Malik'in İbni Ababas *(radıyallahu anh)*'dan rivayet ettiğine göre o, şöyle demiştir: "Allah *(Subhanehu ve Teala)* gululun bulunduğu topluluğun kalbine korku salar. Zinanın yayıldığı toplumda ölümler çoğalır. Ölçü ve tartıyı eksik yapan toplunun rızkını keser. Hakkın dışın-

---

347 Beyhaki, Sunen-i Kubra, 6/624. İbni Kesir, "İsnadı sahihtir" Zehebi ise "Senedi sağlamdır" demiştir.

da başka bir şeyle hükmedilen toplumda ise kan dökme yaygınlaşır. Sözünde durmayan bir topluluğun üzerine ise düşmanlarını musallat eder.”

254. Ebu Zer el-Gıffarî *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Eğer ümmetim gulul yapmazsa düşmanları onlara asla musallat olamaz.”[348]

Ebu Zer el-Gıffarî *(radıyallahu anh)* Habib b. Mesleme'ye "Düşmanlarınızın koyunlarınızın sütünü aldığı oldu mu?" diye sordu. Habib "Evet sütü bol olan üç koyunun sütünü aldılar" deyince Ebu Zer *(radıyallahu anh)* "Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki gulul yapmışsınız" dedi.

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* gazveden gelen mücahidlere "Düşman size direndi mi?" diye sorardı. Onlar "Evet" derlerse "Öyleyse siz aşırdınız" derdi.

Gulul yapana ne yapılacağı hususunda alimler ihtilaf ettiler. Alimlerin cumhuru, bu kişinin dövüleceği ve çaldığı şeyin yakılacağını söyledi. Ebu Davud, Salih b. Muhammed’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Yanımızda Salim b. Abdullah ve Ömer b. Abdulaziz olduğu halde Velid b. Hişam'la gazveye katıldık. Adamın biri ganimetten aşırdı. Velid çalınan malın getirilmesini emretti. Onu yaktı ve adama kızdı. Ona payını vermedi.”

Köle gulul yaptığında onun akıbeti hakkında emir karar verir. Gulul yaptığı eşya yakılmaz. Çünkü efendisinindir. Şayet istihlak ederse (kullanıp tüketirse) kölenin boynundadır. Sahibi dilerse o malın bedelini öder, isterse köleyi verir. Anlaşmalı kölenin ğulul yaptığı şeyin yakılmasında mahzur yoktur. Diğer bir grup ise yükünün yakılmayacağını, malıyla ilgili cezanın da olmayacağını söyler.

Kurtubi, tefsirinde şöyle demiştir: “Ganimet malında gulul yapan kişiden çaldığı mal geri alınır, te’dib edilir ve tazir cezasına çarptırılır. Malik, Şafii, Ebu Hanife ve ashabının görüşü budur.”[349]

İmam Ebu Bekir ibni Münzir şöyle demiştir: “İlim ehlinin geneli küçük bir kısmı hariç darul harbe giren topluluğun düşmanın yemeğinden yiyebileceği ve hayvanlarını otlatabileceği hususunda icma etmiştir. Burada yemeden kasıt eşyalar arasında ucuz olanlardır, otlatma ise kendi manasındadır. Bir kişi için yemek maksadıyla alınan yiyecek ve

---

[348] Mecmuuz Zevaid, 5/338.

[349] Tefsirul Kurtubi, 4/260.

hayvanların otlatılmasından başka düşman mallarından birşey alması caiz değildir. Bundan sonraki yiyeceğin yarısı, ehlinin götürdüğü fazla yiyecek torbası, ip ve benzeri şeyler gibi ihtilaf ettikleri şeylerin tümü merduttur."

Mücahidlerin yanına bir şey almamak şartıyla düşmanların ağaçlarındaki meyvelerden yemesinde bir sakınca yoktur. İlacın da kendisine ihtiyaç olmadığı zamanlarda alınması caiz değildir. Başka mallardan almak, kullanmak (elbiseyi giymek, hayvana binmek gibi) ise caiz değildir. Buna muhalefet ederse kullanma ücretini ödemesi gerekir.

Savaş meydanında düşman silahının kullanılmasında zaruret olduğu için ruhsat verilmiştir. Üzerinde savaşılan atlar hakkındaki cevaz da silahta verilen cevaz gibidir.

Mücahidler cihad için yola çıktıklarında yanlarında yeteri kadar yiyecek veya hayvanlar için yem yok ise düşmanların yiyeceğinden ve yeminden alabilirler. Ancak yanlarında bunlardan yeterince var ise almaları caiz değildir.

31. BÖLÜM

Müslüman Esirlerin Kurtarılması İçin Savaşmak

Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا﴾

"Size ne oldu da Allah yolunda ve "Rabbimiz! Bizi, halkı zalim olan bu şehirden çıkar, bize tarafından bir sahip gönder, bize katından bir yardımcı yolla!" diyen zavallı erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz!" (4 Nisa/75)

Kurtubi tefsirinde şöyle demiştir: "Allah *(Subhanehu ve Teala)* kelimesinin yüceltilmesi, dininin yayılması ve kullarından zayıf olanların kurtarılması için cihadı vacip kılmıştır. Bu cihadda insanlar telef olsalar da... Müslüman esirlerin kurtarılmaları, müslüman cemaatine vaciptir. Onları savaşta veya fidyelerini ödeyecek malla kurtarmak zorundadırlar. Bunun yapılması vaciptir. Çünkü mal, candan daha az değerlidir. İmam Malik der ki: Müslümanların, esirleri kurtarmak için bütün mallarını vermeleri vaciptir. Bunda hiçbir ihtilaf yoktur."[350]

255- عَنْ أَبِي مُوسَى رضى الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:
فُكُّوا الْعَانِيَ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ.

255. Ebu Musa el-Eşari *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Esirleri kurtarın, açları doyurun ve hastalara yardım edin!"[351]

Şafii mezhebine göre esirin fidyesini vermek müstehabdır. İmam Malik ve İmam Ahmed'e göre ise vaciptir.

Esir, kendisinin izni ile satın alınırsa satın alınıp azad edildikten sonra kendisini satın alana parasını ödemesi gerektiği konusunda ittifak edilmiştir. Eğer esirin izni alınmadan biri gidip onu satın alırsa ve

---

[350] Tefsirul Kurtubî, 5/279.

[351] Buhari, 4/30.

alırken parayı sonra ondan almayı kastederse İmam Malik ve Ahmed'e göre parayı öder, İmam Şafii'ye göre ise ödemek zorunda değildir.

Ömer b. Abdülaziz şöyle demiştir: "Müslüman bir esir gelip fidyesinin ödenmesini isterse onun fidyesinin ödenmesi müslümanlar üzerine vaciptir. Onu tekrar müşriklere geri gönderemezler. Çünkü Allah *(Subhanehu ve Teala) "Sonra siz, birbirinizi öldüren, aranızdan bir takımı memleketlerinden süren, onlara karşı günah ve düşmanlıkta birleşen, onları çıkarmak haramken size esir olarak geldiklerinde fidyelerini vermeye kalkan kimselersiniz..." (2 Bakara/85)* buyurmuştur."

Kurtubi *"Eğer din konusunda sizden yardım isterlerse onlara yardım etmeniz gerekir." (8 Enfal/72)* ayetinin tefsirinde şöyle demiştir:

"Eğer düşman beldesinden hicret edemeyenler mal veya savaş ile yardım etmenizi isterlerse, onlara yardım edin! Bu size farzdır. Onları rezil etmeyin! Ancak eğer sizinle aralarında anlaşma bulunan bir topluluğa karşı sizden yardım isterlerse anlaşmanın zamanı doluncaya kadar anlaşmanızı bozup onlara yardım etmeyin! İbni Arabi der ki: "Bu durumda da onlar için geçerli olan velayet devam etmektedir. Bizden, aşırı giden bir göz kalmayıncaya kadar onlara yardım etmek vaciptir. Eğer sayımız yeterli ise onları kurtarmak için çıkıncaya kadar veya onları aradan çıkarmak için hiç birimizde bir dirhem kalmayıp bütün mallarımızı sarfedinceye kadar... İmam Malik ve bütün alimler de bu görüştedirler.

Müslümanların ellerinde hazinelerle mallar, değerli eşyalar, güç ve yeterli sayı var iken kardeşlerini düşmanın elinde esir olarak terk etmelerine karşılık ancak "İnna lillah ve inna ileyhi raciun" denilir."[352]

İbn Asakir'in rivayet ettiğine göre Ömer b. Abdulaziz, Konstantiniyye'deki Müslüman esirlere şöyle bir mektup göndermiştir: "Sizler kendinizi esir mi sayıyorsunuz? Bundan Allah'a sığınırım. Sizler Allah yolunda hapsedilenlersiniz. Şunu iyi bilin ki ben mahiyetim altında bulunanlara mal dağıtırken, sizin ailelerinize daha çok ve daha iyisini veriyorum. Fulan oğlu falanı beş dinar ile size gönderdim. Eğer Rum tağutlarının alıkoymalarından korkmasaydım size daha çok gönderirdim. Falan oğlu falanı, sizin küçüğünüzün, büyüğünüzün, erkeğinizin, kadınınızın, ailenizin, kölelerinizin istenilen fidyelerini ödemesi için gönderdim. Müjdeler olsun size! Müjdeler olsun size! Selam ile..."

---

[352] Tefsirul Kurtubi, 8/57.

İmam Nevevi der ki: “Eğer düşmanlar bir veya birden fazla müslümanı esir ederlerse, bu düşmanın İslam diyarına girişi gibi midir? Bu konuda iki görüş vardır. Sahih olan görüşe göre düşmanın İslam beldesine girişi gibidir. Çünkü müslümanın hürmeti, diyarın hürmetinden büyüktür. Buna göre esir ve esirleri kurtarmak için gereken her şeyin yapılması gerekir.”

Endülüsteki müslüman sultanların en faziletlilerinden olan Mansur b. Ebi Amr 50 küsur savaşa çıkmıştı. Bu savaşlardan birinde Müslümanlar yenildi. Sadece Mansur, oğlu, katibi ve az sayıda asker kurtuldu. Geniş bir yerde bir çadır kurulmasını emretti. Müslümanlar onun etrafında toplandılar. Rumlarla yapılan ikinci savaşta ise kafirler yenildi. Galibiyeti müslümanlar aldı. Rumları öldürüp esir aldılar. Bunun üzerine Rumlar barış istediler. Mansur "Meliğinizin kızını ve istediğim miktar malı bana verirseniz bunu yaparım" dedi. Ona istediklerini verdiler. Melikin kızı çok güzeldi. Rumların ileri gelenleri kızı hazırlarken "Onun yanında kavminin durumunu iyileştir" dediler. Kız ise "Mal ve servet kadınların bacaklarıyla değil erkeklerin mızraklarıyla istenir" dedi.

Mansur geri dönüp kendi şehrine ulaşınca Müslüman bir kadın gelip "Sen ve insanlar sevinçlisiniz. Ben ise ağlıyorum ve üzüntülüyüm" dedi. Mansur "Niye?" deyince kadın "Oğlum Rum beldelerinden birinde esirdir" dedi. Mansur ordusunu geri döndürerek Rum beldesine geldi. Rumlar kadının oğlunu getirip teslim edince de orayı terk etti.”

Halife Mutasım’a, Frenk askerlerinden birinin Amuriyyeli esir bir kadına "Mutasım ancak alaca bir atın üzerinde gelir" dediği haberi geldi. Mutasım her tarafa haber gönderdi. Çokça harcamada bulunarak alaca atları topladı. O atlara binerek büyük bir ordu ve doğru bir niyetle yola çıktı. Bu seferde daha önce fethedilemeyen bir çok yer fethedildi. Pek çok düşman öldürdü, esir aldı ve birçok yeri yaktı. Müslüman kadın ile o asker huzuruna getirildi. Mutasım alaca bir atın üzerindeydi. Askere: "İşte sana alaca bir atın üzerinde geldim" dedi.

Dinin yüceltilmesi işte böyle olmalıdır. Müslüman imamlar böyle davranmalıdır. Allahım! Ona, bu himmetinin ecrini ver! Bu dertleri kaldırdığı için onu mükafatlandır!

Antakya'da çok sayıda müslüman esir bulunuyordu. Müslümanlar İmaduddin Zenki komutasında büyük bir ordu ile esirleri kurtarmak için Raha şehrine doğru yola çıktılar. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Müslümanlara galibiyeti verdi. O gün çok sayıda esir ve ganimet aldılar ve 500

kadar esir müslümanı kurtardılar.

İmadul Katib, Sultan Selâhaddin el-Eyyubî'nin Hıttin savaşında yirmi binden fazla müslümanı esaretten kurtardığını ve yüzbin kafiri esir aldığını nakletmiştir.

256- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِى السَّلاَسِلِ.**

256. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i "Rabbimiz zincirlerle cennete sürülen bir kavimden hoşlanır" buyururken işittim."[353]

Çünkü zincirlere vurulmuş ve esir edilmiş olan kimseler iman ederlerse cennet ehlinden olur. Dolayısıyla zincire vurulmak onların gerçek kurtuluşuna sebep olmaktadır.

353 Buhari, 4/20.

32. BÖLÜM

Rasulullah'ın Gazve ve Seriyyeleri

İmam Ebu Abdullah el-Halimi "İmanın Şubeleri" kitabında şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in cihad farz kılınmadan önce müşriklerle geçirdiği bazı devreler vardır. Önce kendisine *"Yaradan Rabbinin adıyla oku!" (96 Alak/1)* diye vahyedilmişti. Daha sonra ise *"Ey müddessir! Kalk ve korkut!" (74 Müdessir/1,2)* buyrularak İslam'ı tebliğ etmekle emrolundu.

Rasulullah İslam'ı tebliğ ettiğinde ise O'nu yalanladılar. Bunun üzerine Allah *(Subhanehu ve Teala) "Onların (müşriklerin) söylediklerine katlan ve onlardan güzellikle ayrıl!" (73 Müzzemmil/10)* buyurarak Rasulüne sabretmeyi emretti. Daha sonra *"Ayetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan uzak dur!" (6 Enam/68)* buyurarak onlardan yüz çevirmeyi emretti.

Sonra Medineliler yani Ensar *(radıyallahu anhum)* iman ettiğinde Allah *(Subhanehu ve Teala) "Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde barınacak çok yer ve genişlik bulur." (4 Nisa/100)* buyurarak Müslümanlara Mekke'den Medine'ye hicret etmelerini emretti. Önce müslümanlar, daha sonra da Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Medine'ye hicret ettiğinde Allah *(Subhanehu ve Teala) "Kendileriyle savaşılanlara (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle savaş konusunda izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardım etmeye mutlak surette kâdirdir." (22 Hac/39)* ve *"Allah yolunda sizinle savaşanlarla savaşın! Haddi aşmayın! Şüphesiz Allah haddi aşanları sevmez." (2 Bakara/190)* buyurarak müslümanlara kendileriyle savaşanlarla savaşma izni verdi. Daha sonra Allah *(Subhanehu ve Teala)* müslümanlara kendilerine en yakın olan kafirlerle savaşmalarını emretti ve *"Kafirlerden size en yakın olanlarla savaşın! Onlar sizde bir güç ve sertlik bulsunlar." (9 Tevbe/123)* buyurdu.

Daha sonra Allah *(Subhanehu ve Teala) "Savaş hoşunuza gitmediği halde size farz kılındı. Umulurki hoşunuza gitmeyen birşey sizin için hayırlıdır ve hoşunuza giden bir şey de sizin için şerdir." (2 Bakara/216)* buyurarak müminlere, kafirlerle savaşmayı vacip kıldı. Sonra Allah *(Subhanehu ve Teala)* cihadın bir alışveriş olduğunu bildirdi ve *"Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar. Öldürürler ve öldürülürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve*

Kuran'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getirecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız alışverişten dolayı müjdeleşin! İşte büyük kurtuluş budur." (9 Tevbe/111) buyurdu.

Cihad farz kılınınca, onu kabul edip itaat etmek imandan bir parça oldu. Bu farziyet şu şartla idi: "Kim Allah yolunda öldürür ve öldürülürse ona cennet vardır." Kim bu şekilde cihadı kabul ederse, nefsini feda edecektir. Bu da karşılıklı alışveriş şeklinde olacaktır. Mücahidler satıcı, Allah *(Subhanehu ve Teala)* da müşteri olmaktadır. Her satıcı sattığı malın karşılığını bir müddet sonra alır. Mücahidler, Allah için nefislerini sattılar ve karşılığında cenneti aldılar.

Malın iyi oluşu üç şeyle bilinir:

1. Müşterinin büyüklüğü ile. Çünkü adete göre değeri büyük olan müşteri küçük şeyleri almaya kendisi gelmez.

2. Aracının büyüklüğü ile. Çünkü büyük aracı küçük şeylerin komisyonculuğunu yapmaz.

3. Bedelin büyüklüğü ile. Çünkü değersiz şeylere büyük bedeller ödenmez.

Şehid ve mücahidlerin nefislerine bir bak! Onu Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın bizzat kendisi satın almaktadır. Bu alışverişe mahlukatın en şereflisi olan Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i aracı yapmış ve karşılık olarak da kendi komşuluğundaki cenneti bedel tayin etmiştir. Bu yüce şerefe mücahid müminlerden başkası ulaşamaz. Onlardan başkası bu şerefe kavuşamaz.

Bazı arifler şöyle demiştir: "Nefisler üç çeşittir. Hür oluşlarından dolayı alışveriş konusu olmayan nefisler. Bunlar, peygamberlerin nefisleridir. Değersizliklerinden dolayı alışveriş konusu olmayan nefisler. Bunlar, kafirlerin nefisleridir. Keramet ve değerinden dolayı alışveriş konusu olan nefisler. Bunlar da müminlerin nefisleridir."

Bir Nükte

Müminler Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın köleleridirler. Köle ise efendisine satacağı bir şeye sahip olamaz. Efendisi ne zaman onu azad ederse, o zaman satışı sahih olur. Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın mümin kullarından satın alması, onun satın aldıklarını ezelden beri azat ettiğine işarettir. Nefsini ona şehadet, cihad, korku yerinde nöbet ile teslim etmeye muvaffak olan kimse bütün bunlarda ihlaslı olursa, alışverişin onun hakkında ezelde yapıldığını anlamış oluruz. Allah *(Subhanehu ve*

Teala) ihsanı ile onu ateşten azad etmiştir.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* müminlerden canlarını ve mallarını satın alınca sanki onlar: “Ey Rabbimiz! Bu alışverişte bedel nedir?" diye sordular. Allah *(Subhanehu ve Teala)* da *“Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır”* buyurdu.

Sanki onlar “Ey Rabbimiz! Alışveriş konusu olan bu malı nasıl teslim edeceğiz?" diye sordular da Allah *(Subhanehu ve Teala) “Onlar Allah yolunda savaşırlar. Öldürürler ve öldürülürler”* buyurdu. Bunu yaparsanız, malı teslim etmiş olursunuz, bu alışverişte üzerinize düşeni yapmış olursunuz ve cennet size vacip olur.

Sanki onlar “Ey Rabbimiz! Senin sünnetine göre kullarına verdiğin nimetlere meleklerini şahit tutuyorsun. Ezeli kitabında alıcı ile satıcı arasında güvence yazısının yazılmasını emrettin. Bu alışverişte kimi şahit tuttun?” dediler de Allah *(Subhanehu ve Teala) “Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran'da Allah üzerine hak bir vaaddir”* buyurarak "Ey kullarım! Sizler bir vesikaya güveniyorsunuz. İşte size güveneceğiniz üç vesika... Siz iki şahide güveniyorsunuz. Ben ise onların üzerine indirdiklerime üç ümmeti şahit tuttum. Her ümmet sayılamayacak kadar çoktur" dedi.

Sanki onlar “Ey Rabbimiz! Sen istediğini siler, istediğini bırakırsın ve yaptıklarına karşı sorumlu olmazsın. Belki bunu da silersin ve biz bedeli alamadan zarar ederiz" dediler de Allah *(Subhanehu ve Teala) “Allah'tan daha çok sözünü yerine getirecek olan kimdir?”* buyurdu. Yani "Benden daha çok sözünü yerine getirecek kimse yoktur" buyurdu.

Allah'ım! Ben buna şahid olanlardanım ve buna iman edenlerdenim.

Her alışverişten sonra, alışveriş sahibi zarar ettiğini görünce ondan sonra pişman olur. Eğer kâr etmiş ise ondan sonra sevinç ve mutluluk duyar. Bunun için Allah *(Subhanehu ve Teala) “Şu halde yaptığınız alışverişten dolayı müjdeleşin!”* buyurarak müslümanların bu alışverişten sevinç ve mutluluk duymasını istemiş, *“İşte büyük kurtuluş budur”* buyurarak da bunu pekiştirmiştir.

Bundan dolayı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem) “Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar. Öldürürler ve öldürülürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getirecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız alışverişten dolayı müjdeleşin! İşte büyük kurtuluş budur.” (9 Tevbe/111)* ayetini okurken yanından geçen bir

bedevi "Bu kimin sözü?" diye sormuş, Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Allah'ın sözü" buyurunca adam "Vallahi bu satış kârlıdır. Alışverişi bozmayız, geri de çekilmeyiz" diyerek savaşa çıkmış ve şehid olmuştur.

Rasulullah'ın Katıldığı Gazveler

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in bizzat katıldığı savaşlara "Gazve" adı verilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in katıldığı gazvelerin sayısında alimler ihtilaf etmiştir.

257. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 21 savaşa katılmıştır.[354]

Zeyd b. Erkam *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 29 savaşa katılmıştır. İbn İshak ise Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in 27 savaşa katıldığını söylemiştir.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in katıldığı gazvelerden meşhur olanlar şunlardır:

1. Ebva Gazvesi

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu gazveye hicretin ilk senesinde Safer ayında çıkmış ve savaş olmadan geri dönmüştür.[355]

2. Buvat Gazvesi

Hicretin ikinci yılının Rebiülevvel ayında olmuştur.[356]

3. Uşeyre Gazvesi

Hicretin ikinci yılının Cemaziyel Evvel ayında olmuştur.[357]

4. Birinci Bedir Gazvesi

Uşeyre Gazvesinden birkaç gece sonra hicretin ikinci yılının Cemaziyel Evvel ayında Kurz b. Cabir'i yakalamak için gerçekleştirilmiştir.

5. Büyük Bedir Gazvesi

Bu savaş, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın kendisiyle İslam'ı güçlendirdiği ve kafirlerin ileri gelenlerini helak ettiği bir savaştır. Hicretin ikinci yılının Ramazan ayının on yedinci gününün sabahında

---

[354] Müslim, Cihad, 3/1448.
[355] İbnu Hişam, Siret, 2/170,171.
[356] İbnu Hişam, Siret, 2/176.
[357] İbnu Hişam, Siret, 2/176.

olmuştur. Savaşa katılan müslümanların sayısı üç yüz on kusür idi.

258. Berab. Azib *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Bedir'e katılan ashabının bana söylediklerine göre onların sayısı, Talut'la birlikte nehri geçenlerin sayısı olan üç yüz on küsur kişidir."[358]

259. Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre müslümanların sayısı 319, müşriklerin sayısı ise 1.000 kişi idi.[359]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabı ile yola çıkmıştı. Kureyş'in kervanlarını korumak için çıktıkları haberi kendisine gelmişti. Ashabına Kureyş'in haberini verdi ve onlarla istişare etti. Ebu Bekir Sıddık *(radıyallahu anh)* ayağa kalktı. Güzel bir konuşma yaptı ve daha sonra oturdu. Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* ayağa kalktı, güzelce konuştu ve sonra oturdu. Sonra Mikdat b. Amr *(radıyallahu anh)* kalktı ve "Ya Rasulallah! Allah'ın sana emrettiği şekilde yürü! Biz seninle beraberiz. Allah'a yemin olsun ki biz sana İsrailoğullarının Musa *(aleyhisselam)*'a dedikleri gibi "Sen ve Rabbin gidin savaşın! Biz burada oturuyoruz" demeyeceğiz! Biz "Sen ve Rabbin savaşın! Biz de sizinle beraber savaşacağız" diyoruz. Seni hak ile gönderene yemin olsun ki eğer sen bizimle bulutun ortasına yürüsen, sen oraya ulaşana kadar seninle beraber vuruşuruz" dedi. Bu sözler üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "İyi" dedi ve ona hayırla dua etti.

Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bana yol gösterin ey insanlar!" dedi. Sa'd b. Muaz şöyle dedi: "Sanki bizi kastediyorsun ya Rasulallah!" deyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Evet" dedi. Bunun üzerine Sa'd *(radıyallahu anh)* şöyle dedi:

"Muhakkak ki biz sana iman ettik ve seni doğruladık. Senin getirdiklerinin hak olduğuna şehadet ettik. Bunun için sana işitme ve itaat etme üzerine söz ve teminat verdik. İstediğin yere git ya Rasulallah! Seninle beraberiz. Seni hak ile gönderene yemin olsun ki eğer sen bizi bu denize yönlendirsen sen oraya dalınca biz de seninle beraber dalarız. Bizden bir adam bile geri kalmaz. Yarın düşmanla karşılaşmayı kimse kötü görmez. Biz savaşta sabırlıyız. Karşılaşmada doğruyuz. Umulur ki Allah bizden sana, senin gönlünü hoş edecek şeyler gösterir. Allah'ın bereketiyle bizimle beraber yürü!"

---

[358] Buhari, Megazi, 5/5.

[359] Müslim, Cihad, 3/1383.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Sad b. Muaz'ın sözleriyle sevindi. Bu sözler, onu canlandırdı ve şöyle buyurdu:

“Yürüyün ve müjdelenin! Allah bana iki taifeden birini vaad etti. Vallahi ben şimdi topluluğun ölülerine bakıyorum.”[360]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yola çıktı ve Bedir'in en yakın suyuna gelerek orada konakladı. Habbab b. Münzir b. Cumuh şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Burası Allah'ın indirdiği yer midir? Eğer öyleyse buradan ileriye de gidemeyiz, geri de kalamayız. Yoksa bu, savaş, hile ve kişisel görüş müdür?" Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bu savaş, hile ve kişisel görüştür" deyince Habbab *(radıyallahu anh)* "Ya Rasulallah! Burası iyi bir yer değildir. İnsanları düşmana en yakın olan kuyuyun başına götür! Oraya konaklayalım ve diğer kuyuları kapatalım. Sonra onun başına bir havuz yapıp suyla doldururuz. Biz içeriz, onlar ise içemezler" dedi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Güzel bir görüş söyledin" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve beraberindeki insanlar tekrar kalktılar ve düşmana en yakın olan kuyunun yanına gelip konakladılar. Sonra diğer kuyuların kapatılmasını emretti ve onlar kapatıldı. Sonra başında bulundukları kuyunun başına bir havuz yaptılar. Onu suyla doldurdular. Sonra kuyuya kapkacaklarını attılar.[361]

Kureyş sabaha kadar yol aldı ve geldi. Esved b. Abdülesved el-Mahzumi çıktı. Şerli ve kötü ahlaklı biriydi. "Allah'a söz veriyorum ki ya onların havuzundan içeceğim, ya onu yıkacağım veya ona kavuşmadan öleceğim" dedi. Esved çıkınca Hamza b. Abdulmuttalib ona karşı çıktı. Onun ayağını diz kapağının altından kesti. O daha havuzun dışındaydı. Sırt üstü yere düştü. Ayağından kan fışkırıyordu. Sonra havuza doğru yaklaştı. Sonunda havuza girdi. Yeminini yerine getirmek istiyordu. Hamza onu takip etti. Ona vurarak havuzun içinde öldürdü. Ondan sonra Şeybe b. Rebia, kardeşi Utbe b. Rebia ve oğlu Velid b. Utbe çıktılar ve saflarından ayrılana kadar geldiler. Düelloya çağırdılar.

Onlara karşı Ensardan bazı gençler çıktı. Kureyşliler "Siz kimsiniz?" dediler. Onlar "Ensardan bir topluluk" deyince "Bizim sizinle işimiz yok" dediler. Sonra onların çağırıcısı "Ey Muhammed! Bize kavmimizden dengimiz olanları çıkar" diye bağırdı.

---

[360] İbnu Hişam, Siret, 2/188.

[361] İbnu Hişam, Siret, 2/192.

Ubeyde *(radıyallahu anh)* en yaşlılarıydı ve Utbe b. Rebia ile düelloya girdi. Hamza *(radıyallahu anh)* Şeybe b. Rebia ile, Ali *(radıyallahu anh)* da Velid b. Utbe ile düelloya girdiler. Hamza *(radıyallahu anh)* Şeybe'ye hiç fırsat vermeden öldürdü. Ali de Velid'e fırsat vermedi ve hemen öldürdü. Ubeyde *(radıyallahu anh)* ile Utbe aralarında uğraşıyorlardı. Her biri rakibine bir darbe vurmuştu. Hamza ile Ali kılıçlarıyla Utbe'ye saldırdılar ve onu öldürdüler. Yaralanan Ubeyde'yi alıp arkadaşlarının yanına taşıdılar. Sonra saflar birbirine yaklaştı."[362]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Bedir günü ashabının saflarını düzeltti. Elinde bir okla insanları düzeltiyordu. Sevad b. Gaziye *(radıyallahu anh)*'ın yanından geçerken onun saftan ileri çıktığını gördü. Okla onun karnına dürttü ve "Düz dur ey Sevad" dedi. Sevad "Ya Rasulallah! Karnımı acıttın. Allah *(Subhanehu ve Teala)* seni adaletle gönderdi. Hakkımı ver" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* karnını açtı ve "Hakkını al" dedi. Esved onu kucakladı ve karnını öptü. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Seni bunu yapmaya iten sebep nedir ey Sevad?" dedi. Sevad "Ya Rasulallah! Gördüğün şey yaklaştı. Seninle geçen son anımda, tenimin tenine değmesini istedim" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona dua etti ve hayırla bıraktı. Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* safları düzeltti. Çadıra döndü ve Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* ile beraber çadıra girdi. Yanlarında başka kimse yoktu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Rabbine vadettiği yardımı göndermesi için şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım! Eğer bu topluluk bugün helak olursa sana ibadet edecek kimse kalmaz!"

Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* "Ya Rasulallah! Rabbine bu kadar yalvarışın yeter. Şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* sana verdiği sözünü yerine getirecektir" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* çadırda biraz uyudu. Sonra uyandı ve "Müjde ey Ebu Bekir! Allah'ın yardımı geldi. Bu Cebrail'dir. Atının yularını tutmuş sürüyor, üzerinde toz var!" buyurdu.[363]

Allah *(Subhanehu ve Teala)* Bedir günü müslümanlara yardım olması ve müşriklerle nasıl savaşacaklarını öğretmesi için melekler gönderdi.

---

[362] İbnu Hişam, Siret, 2/194,195.

[363] İbnu Hişam, Siret, 2/195,196.

﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾

“Hani Rabbin meleklere "Muhakkak ben sizinle beraberim. Haydi iman edenlere destek olun! Ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım. Vurun onların boyunlarına! Vurun onların bütün parmaklarına!" diye vahyediyordu.” (8 Enfal/12)

Bedir’e katılan meleklerin sayısı 5.000 idi. Cebrail *(aleyhisselam)* da müşriklerle yapılan bu savaşa katılmıştı. Malum olduğu üzere meleklerden sadece biri bile müşriklerin tümüne yetebilirdi. Peki meleklerin sayısının bu kadar çok olmasındaki hikmet nedir?

Meleklerin çok olmasındaki gaye, müminlerin kalplerinin sakinleşip tatmin olması ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in Rabbi katındaki değer ve kıymetinin açıklanmasıdır.

Allah *(Subhanehu ve Teala)*’nın meleklerle yardım etmesi, sadece Sahabe-i Kiram’a has değildir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* bu melekleri, kıyamet gününe kadar cihad etmeleri için yaratmıştır. Sabreden ve sevabını Allah’tan bekleyen tüm müslümanlara melekler yardım eder ve onlarla beraber savaşırlar.

Hasan Basri *(rahimehullah)* şöyle demiştir: “Bedir günü Müslümanların imdadına gönderilen bu 5.000 melek, müminlere kıyamet gününe kadar yardım etmek için yaratılmışlardır.”

260- عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رضى الله عنه قَالَ: جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: مَا تَعُدُّونَ أَهْلَ بَدْرٍ فِيكُمْ؟ قَالَ: **مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ!** قَالَ جِبريل: وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

260. Rufaa b. Rafi *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: “Cebrail *(aleyhisselam)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e geldi ve "Bedir ehlini aranızda nasıl bilirsiniz?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Müslümanların en faziletlileri olarak biliriz" buyurdu. Bunun üzerine Cebrail *(aleyhisselam)* "Biz de Bedir’e katılan melekleri, meleklerin en faziletlileri olarak biliriz" dedi.”[364]

261. İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)*’dan rivayet edildiğine göre o,

---

[364] Buhari, Megazi, 5/13.

şöyle demiştir: “O gün müslümanlardan biri, müşriklerden birinin peşine düşmüşken bir kamçı sesi işitti. Kamçı sesi müşriğin başından geliyordu. Bir atlının şöyle dediğini işitiyordu: "Göğsünün ortasına ilerle" Önündeki müşriğin yere serildiğini gördü. Ona baktığında burnuna vurulduğunu, yüzünün kamçı değmiş gibi yarıldığını görüyordu. Ensardan biri bunu Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e anlattığında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Doğru söyledin! Bu, dördüncü semadakilerin yardımıdır.”[365]

İbni İshak şöyle rivayet etmiştir: “Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir avuç kum aldı. Kureyş'e doğru döndü ve "Yüzleri kara olsun" diyerek kumları onlara doğru attı. Arkasından da "Saldırın!" diye emretti. Sahabe *(radıyallahu anhum)* müşriklere hucüm etti ve sonuçta Kureyşliler bozguna uğradı. Onların kahramanlarının bir çoğu öldürüldü, şereflilerinin bir çoğu esir alındı. O gün müşriklerden 70 kişi öldürüldü ve 70 kişi esir edildi.”[366]

Muaz b. Amr şöyle demiştir: “Kureyşliler "Ebu Hakem’e (Ebu Cehil) ulaşamıyoruz" diyorlardı. Bunu işitince onu bulmayı kendime görev edindim. Ona doğru yöneldim. Fırsat elime geçince üzerine saldırdım. Ona bir darbe vurdum ve ayağını dizinin yarısından kestim. Vallahi yere düştüğünde taşın altında dağılan çekirdekler gibiydi. Tam bu sırada oğlu İkrime geldi ve omuzuma vurdu. Kolum koptu ve yanıma derimle asılı kaldı. Beni gün boyunca savaştan alıkoydu. O şekilde savaştım. Onu arkamdan sürüklüyordum. Bana eziyet vermeye başlayınca ayağımı üzerine koydum ve koparıp attım.”[367]

Böylece Allah *(Subhanehu ve Teala)* Bedir Savaşında müslümanlara yardım etti ve zafer onların oldu. Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

“Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size yardım etmişti. Öyle ise Allah'tan sakının ki O'na şükretmiş olasınız.” (3 Al-i İmran/123)

6. Beni Suleym Gazvesi

---

365 Müslim, Cihad, 3/1384.

366 İbnu Hişam, Siret, 2/196.

367 İbnu Hişam, Siret, 2/201.

İbni İshak şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Bedir'den Medine'ye gelince, sadece yedi gün kaldı. Arkasından hemen ashabıyla birlikte Suleym oğullarıyla savaşmak için yola çıktı. Onların sularından birine ulaştı. Orada üç gece bekledi. Kimseyle karşılaşmayınca geri döndü.”[368]

7. Beni Kaynuka Gazvesi

Bu savaş hicretin yirminci ayı olan Şevvalin ortasında cumartesi günü olmuştur. Yahudilerden Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e ilk ihanet eden, ilk savaşan ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e karşı ilk kale yapımına giren kabile Kaynuka oğullarıdır.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onları şiddetli bir kuşatmayla kuşatınca Allah *(Subhanehu ve Teala)* onların kalplerine korku saldı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile anlaşmaya yanaştılar. Anlaşmaya göre bütün malları müslümanların olacak, kadın ve çocukları da kendilerinin olacak şekilde topraklarını terk edeceklerdi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onları lanetledi. Öldürmeden bıraktı.[369]

8. Sevik Gazvesi

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hicretin ikinci yılının Zilhicce ayının 5. günü bu savaşa çıktı. Bu gazve ile Ebu Süfyan ve arkadaşlarını hedefliyordu. Fakat onlar kaçtılar ve kaçarken yükleri hafiflesin diye arkalarında şarap kaplarını bıraktılar. Bunun için bu gazveye “Sevik Gazvesi” denildi.[370]

9. Gatafan Gazvesi

Gatafan Necd bölgesindedir. Bu gazveye Enmar ve Zul’Emr gazvesi de denilmiştir. Hicretin üçüncü yılının Rebiülevvel ayında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 450 kişiyle çıktı. Herhangi bir kimseyle karşılaşmadan geri döndü.[371]

10. İkinci Beni Suleym Gazvesi

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu kabileye doğru yöneldi ve yakınlarında bulunan taşlık bir bölgede konakladı. Rebiulahir ve Cemadiyel evvel aylarında orada kaldı ama düşman ile karşılaşamadığı

---

[368] İbnu Hişam, Siret, 3/3.

[369] İbn Sa’d, Tabakât, 2/29.

[370] İbnu Hişam, Siret, 3/403.

[371] İbn Sa’d, Tabakât, 2/34,35.

için savaş olmadan geri döndü.

11. Uhud Gazvesi

Hicrettin üçüncü yılının Şevval ayında gerçekleşmiştir. Bu savaşta müslümanlar 700 kişi, müşrikler ise 3.000 kişi idiler.

İki taraf karşılaştığında müşriklerin sancağını taşıyan Talha b. Ebi Talha mübareze istedi. Ona karşı Ali *(radıyallahu anh)* çıktı ve onu öldürdü. Sonra onların sancağını Osman b. Ebi Talha aldı. Ona karşı da Hamza *(radıyallahu anh)* çıktı. Onun elini ve omuzunu kesti. Adam geldiği yere tekrar sığındı. Sonra sancağı Sa'd b. Ebi Talha aldı. Sa'd b. Ebi Vakkas ona bir ok attı ve ok boğazına isabet etti ve olduğu yerde öldü.

Sonra sancağı Mesafi b. Talha aldı. Asım b. Sabit *(radıyallahu anh)* onu ok ile öldürdü. Sonra sancağı Haris b. Talha aldı. Asım onu da ok ile öldürdü. Sonra sancağı Kilab b. Talha aldı. Zübeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)* onu öldürdü. Sonra sancağı Celas b. Talha aldı. Talha b. Ubeydullah *(radıyallahu anh)* da onu öldürdü. Sonra sancağı Erteâ b. Şürahbil aldı. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* onu da öldürdü. [372]

Sancak taşıyıcıları öldürülünce Kureyşliler yenilip kaçmaya başladılar. Hiçbir şeye dönüp bakmıyorlardı. Kadınları imdat diye bağırıyorlardı. Müslümanlar peşlerine düştüler. Silahlarını istedikleri gibi vuruyorlardı. Askerleri yerlerinden edinceye kadar böyle devam ettiler. Askerlere dikkat ederek ganimetleri toplamaya başladılar. Okçular ihtilafa düştüler ve "Müşrikler yenildiler. Bizim burada durmamıza gerek yok" dediler ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in durmalarını emrettiği yerlerini terk ederek ganimet toplamak için aşağıya indiler. Bu durumu gören Halid b. Velid ve İkrime b. Ebu Cehil bir daha saldırdılar. Okçulardan geriye kalanları öldürdüler. Komutanları Abdullah b. Cübeyri de öldürdüler. Müslümanların safları bozuldu. Durum tersine dönmüştü.

İblis "Muhammed öldürüldü" diye bağırdı. Müslümanlar birbirine karıştılar. Bilinçsizce dövüşüyorlardı. İçine düştükleri dehşetten dolayı bazısı, bazısını öldürüyordu. Müslümanlardan kaçan kaçmıştı. Ancak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yerinde sabit durmuş ve yayı eğilene kadar ok atmıştı. O gün, imtihan ve ayırım günü idi. Allah *(Subhanehu ve Teala)* o gün müslümanlardan bazılarına şehadetle

---

[372] İbn Sa'd, Tabakât, 2/40,41.

ikramda bulunmuştu. Bazıları da yaralanmıştı.

12. Hamrâ'ul Esed Gazvesi

Hamraul Esed Medine'ye sekiz mil uzaklıktadır. Uhud savaşından hemen sonra Şevval ayının 16. günü gerçekleştirilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* orada pazartesi, salı ve çarşamba günleri durdu. Sonra Medine'ye döndü. Çıkışının sebebi düşmana korku vermek, kendilerinde hâlâ güç olduğunu onlara göstermek, başlarına gelenlerin kendilerini düşmana karşı zayıflatmadığını ortaya koymaktı. Ebu Süfyan'a ve diğer Kureyş müşriklerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in kendileri için yola çıktığı haberi ulaşınca Kureyşlilerin cesareti kırıldı ve hemen Mekke'ye geri döndüler. Oysa onlar, bundan önce Medine'ye saldırmak istiyorlardı.[373]

13. Beni Nâdir Gazvesi

Hicretin dördüncü senesinde Rebiülevvel ayında Uhud savaşından beş ay sonra olmuştur. Nadir oğulları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile yaptıkları anlaşmayı bozunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabıyla birlikte yola çıktı ve onları altı gece kuşatma altında tuttu. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onların kalplerine korkuyu saldı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in hükmüne razı oldular. Silah ve değerli mal hariç, bir devenin taşıyabileceği kadar eşya yüklenip topraklarını terk ettiler. Onlardan bazıları Hayber'e bazıları da Şam'a gitti. Arkalarında bıraktıkları mallar da fey olarak müslümanlara kaldı.[374]

Haşr suresi Nadiroğulları hakkında inmiştir.

14. Zatür Rika Gazvesi

Hicretin dördüncü senesinin Cemadiyel Evvel ayında gerçekleştirilmiştir. Bu seferde müslümanların ayakları yaralandığı ve ayaklarına bez parçaları ve çaputlar sardıkları için "Zatür Rika" adı verilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Necd bölgesine doğru yöneldi. Muharib oğulları, Sa'lebe oğulları ve Gatafan oğullarını hedefliyordu. Orada Gatafan oğullarından bir toplulukla karşılaştı. Her iki taraf da birbirinden korkmaya başladı. O gün orada savaş olmadı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanlara korku namazı kıldırdı ve Medine'ye geri döndü.[375]

---

[373] İbn Hişam, Siret, 3/44,45.

[374] İbn Hişam, Siret, 3/109.

[375] İbn Hişam, Siret, 3/119.

15. Küçük Bedir Gazvesi

Bu gazve, hicretin 4. senesinin Şaban ayında gerçekleştirilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ebu Süfyan'a verdiği söz üzerine Bedir'e doğru yola çıktı. Beraberinde 1.500 kişilik bir ordu vardı. Bedir'e gelip konakladı. Ebu Süfyan da Mekke ehli ile yola çıktı. Sonra dönmeye karar verdiler ve Mekke'ye geri döndüler. Onların Mekke'ye dönüş haberi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e ulaşınca o da Medine'ye geri döndü.[376]

16. Dummet'ul Cendel Gazvesi

Bu gazve hicretin beşinci yılında Rebiülevvel ayında olmuştur. Dummet'ul Cendel Şam tarafında, Şam, Irak ve Necd arasında kalan bir yerdi. Dummet'ul Cendel, Araplar arasında kalesiyle meşhur olan bir şehirdi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e kafirlerin bu şehirde toplandığı haberi ulaşınca 1.000 kişilik bir orduyla yola çıktı. Müslümanlar geceleri yol alıyor, gündüzleri saklanıyorlardı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yola çıktığı haberi Dumetül Cendel ahalisine ulaştığında korktular ve her biri bir tarafa dağıldı.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* oraya ulaştığında kimseyi bulamadı. Hayvanlarına ve çobanlarına saldırdı. Onlardan bazıları kaçtı, bazıları ise ele geçirildi. Orada bir kaç gün durup etrafa seriyyeler gönderdi. Fakat hiç kimseyi bulamadan geri döndüler."[377]

17. Hendek Gazvesi

Bu gazveye kafirlerden çeşitli gruplar katıldı. Beşinci yılda Şevval ayında gerçekleşti. Kureyşliler Ebu Süfyan b.Harb'ın komutasında, Firaze oğulları Uyeyne b. Hısn komutasında, Mürre oğulları Haris b. Avf komutasında yola çıktı. Bunlara Gatafan kabilesi ve pek çok savaşçı da katıldı. O gün müşrikler 5.000 kişiden de fazlaydı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e onların yola çıktıkları ve yaptıkları ittifak haberi ulaşınca müslümanlarla iştişare etti. Selman el-Farisi *(radıyallahu anh)* Medine'nin etrafında hendekler kazılmasını önerdi. Rasulullah bu öneriyi beğendi ve Medine'nin etrafında hendekler kazılmasını emretti. Müslümanlar on günden daha fazla bir süre hendek kazdı. O gün Müslümanların sayısı 3.000 civarında idi.

---

376 İbn Hişam, Siret, 3/123.

377 İbn Sa'd, Tabakât, 2/62,63.

Kureyşliler Medine’ye yaklaştıklarında hendeklerle karşılaştılar. Hendeklerin önüne konakladılar. Gatafan ve diğerleri Uhud’un güneyinde bir yerde toplandılar.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanlarla beraber 3.000 kişi oldukları halde çıkıp sırtını dağdaki yarığa doğru verdi. Orada askerlerini düzene soktu. Hendek onlarla Kureyşlilerin arasındaydı.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve müşrikler bu halde tam yirmi küsur gün beklediler. Ok atışı ve kuşatmadan başka aralarında savaş olmadı. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* Amr b. Abduvud ile mübareze yaptı ve onu öldürdü.

Nuaym b. Mesud el-Eşcai Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e geldi ve “Ya Rasulallah! Ben müslüman oldum. Benim kavmim ise bunu bilmiyor. İstediğini bana emret!" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Sen, aramızda tek adamsın. Savaşı terketmeye onları teşvik et! Şüphesiz savaş hiledir" buyurdu. Nuaym b. Mes'ud çıkıp Beni Kurayza'nın yanına gitti. Cahiliyye'de onların hizmetçisi idi. Onlara şöyle dedi:

- Ey Kurayza oğulları! Size olan sevgimi bilirsiniz. Sizinle benim aramda olanları da bilirsiniz.

- Doğru söyledin! Sen bizim yanımızda itham edilmiş değilsin!

- Kureyş ve Gatafan sizin gibi değiller. Burası sizin memleketiniz. Mallarınız ve kadınlarınız buradadır. Buradan çıkıp başka yere gidemezsiniz. Kureyş ve Gatafan, Muhammed ve ashabıyla savaşmak için gelmişler. Siz onları Muhammed ve arkadaşlarının üzerine saldınız. Onların memleketleri başka yerdedir. Malları ve kadınları da burada değildir. Herhangi bir fırsat buldular mı onu değerlendirirler. Eğer olmazsa çekip memleketlerine giderler ve sizinle bu adamın arasından çekilirler. Eğer onunla başbaşa kalırsanız sizin ona gücünüz yetmez. Siz, muttefiklerinizin şerefli ve ileri gelen adamlarını elinizde rehin olarak alıp güvenceye kavuşmadan, onlarla beraber savaşmayın!

- Doğru söyledin!

Sonra Nuaym çıkıp Kureyş'in yanına gitti. Ebu Süfyan ve yanındakilere şöyle dedi:

- Size olan sevgimi ve Muhammed'e olan düşmanlığımı bilirsiniz. Bana bir haber ulaştı. Onu size nasihat olarak ulaştırmak istedim. Bunu benden alıp gizleyin. Benim söylediğimi kimseye söylemeyin!

- Tamam! Öyle yaparız.

- Kurayza oğulları Muhammed'le aralarında geçenlere pişman olmuşlardır. Muhammed'e "Biz yaptıklarımıza pişman olduk. Kureyş ve Gatafan'ın şereflilerini alıp sana teslim etmemiz ve senin de onların boyunlarını vurman, seni razı eder mi? Sonra geriye kalanlarla savaşmada seninle beraber oluruz" dediler. Muhammed de "Evet" diye haber gönderdi. Eğer yahudiler sizden rehin olarak adam isterlerse onlara tek bir adamınızı bile vermeyesiniz! Sonra çıkıp Gatafan kabilesinin yanına gitti ve buna benzer sözler söyledi.

Ebu Süfyan ve Gatafan'ın ileri gelenleri İkrime b. Ebu Cehil ve bir topluluğu Kurayzaoğullarına “Biz sağlam bir yerde değiliz. Ayağımızdaki ayakkabılar ve hayvanlarımızın nalları parçalandı. Muhammed'in işini bitirip onunla aramızdaki meseleyi halletmek için savaşa hazırlanın!” demeleri için gönderdiler. Kurayza oğulları onlara şöyle yanıt verdi:

"Bugün Cumartesi günü. Cumartesi gününü ihlal edenlerin başına gelenleri biliyorsunuz. Bununla beraber bize bazı rehinler vermedikçe sizinle beraber savaşmayacağız."

Elçi bu haberle dönünce Kureyşliler ve Gatafanlılar Nuaym b. Mes'ud’un doğru söylediğini düşünerek Kurayzaoğullarına haber gönderdiler ve onlara asla rehin vermeyeceklerini söylediler. Bu cevap üzerine Kurayzaoğuları da Nuaym b. Mes'ud’un doğru söylediğini düşündü ve gruplar arasındaki anlaşma bozuldu.

Allah *(Subhanehu ve Teala)* çok soğuk bir gecede onların üzerine şiddetli bir fırtına gönderdi. Kapkacakları devrildi, kazan ve tencereleri yuvarlandı. Onların ihtilafa düştükleri haberi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e ulaşınca, onlardan haber getirmesi çin Huzeyfe b. el-Yeman'ı gönderdi. Huzeyfe onların yanına geldi. İçinde bulundukları sıkıntıyı gördü. Ebu Süfyan'ın şöyle dediğini işitti: "Ey Kureyş topluluğu! Herkes yanında oturan adamını tanısın! Ey Kureyş topluluğu! Vallahi sizler sağlam bir yerde bulunmuyorsunuz? Ayağımızdaki ayakkabılar yırtıldı. Hayvanlarımız öldü. Gördüğünüz bu rüzgara da tutulduk. Bizleri koruyacak bir yer kalmadı. Yerinde duran kap kaçağımız ve kazanımız kalmadı. Bir ateşimiz bile yok. Göçünüz. İşte ben göçüyorum."

Devesine bindi ve yola koyuldu. Gatafan, Kureyş'in yaptıklarını duyunca onlar da kolları sıvadılar ve memleketlerine döndüler.[378]

---

[378] İbn Hişam, Siret, 3/137,140.

Böylece Allah *(Subhanehu ve Teala)* müslümanları bu grupların şerrinden korudu ve şu ayeti indirdi:

﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾

"Allah, o küfredenleri hiçbir fayda elde edemeden öfkeleri ile geri çevirdi. Allah'ın yardımı savaşta müminlere yetişti. Hiç şüphesiz Allah güçlüdür, mutlak galiptir." (33 Ahzab/25)

18. Kurayza Oğulları Gazvesi

Hendek savaşındaki müşrik gruplar memleketlerine doğru yola koyulunca Müslümanlar da evlerine döndüler. Silahlarını koydular. Öğle olunca Cebrail *(aleyhisselam)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e geldi ve "Sen silahını bıraktın mı? Oysa melekler hala silahlarını bırakmadılar. Ey Muhammed! Allah *(Subhanehu ve Teala)* Kurayza oğullarının üzerine yürümeni emrediyor. Ben gidip onları sarsıyorum" dedi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müezzine insanlar arasında şöyle bağırmasını emretti: "Kim işitip itaat ediyorsa, ikindi namazını Kurayza oğullarının yurdunda kılsın."

Müslümanlar 3.000 kişilik bir ordu ile Beni Kurayza'ya doğru yola çıktı. Bu savaş hicretin 5. yılının Zilkade ayının son çarşamba günü olmuştur.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* yirmi beş gün onları kuşatma altında tuttu. Yahudiler kuşatmadan daralınca ve Allah kalplerine korku salınca Sa'd b. Muaz *(radıyallahu anh)*'ın hükmüne teslim olarak kalelerinden indiler. Sa'd b. Muaz *(radıyallahu anh)* onların erkeklerinin öldürülmesi, kadın ve çocuklarının esir edilmeleri şeklinde hüküm verdi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Ey Sa'd! Sen yedi göğün üstündeki Allah'ın hükmü ile hükmettin.

Müslümanlar Kurayza oğullarının erkeklerini yakaladılar. Sayıları 800 ile 900 kişi arasındaydı. Sonra Rasulullah Medine'nin çarşısına gitti ve orada bir çukur kazdırdı. Sonra yahudileri getirtti. Boyunları vurularak bu çukura atıldılar. Teker teker getirilip boyunları vuruluyordu. Aralarında Allah'ın düşmanı Huyey b. Ahtab ve Ka'b b. Esed vardı. Bunlar yahudilerin ileri gelenleriydiler.

Kab'ı Rasulullah'a boynunu vurmaya götürürlerken şöyle dediler:

"Ey Ka'b! Bize ne yapılacağını sanıyorsun?" Şöyle dedi: "Her yerde akıl edemiyorsunuz. Görmüyormusunuz çağıran hiç tartışmıyor. Sizden kim giderse geri dönmüyor. Vallahi sonuç ölümdür. Bu şekilde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onların işini bitirdi.

Allah'ın düşmanı Huyey b. Ahtab getirildi. Elleri bir iple boynuna bağlanmıştı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e bakınca şöyle dedi:

- Allah'a yemin ederim ki sana düşmanlık ettiğim için nefsimi kınamadım. Fakat kim Allah'ı rezil etmeye çalışırsa, Allah onu rezil eder. Ey insanlar! Allah'ın emri, kitabı ve İsrailoğullarının üzerine vurulan kaderine karşı çıkılmaz. Sonra oturdu ve onun da boynu vuruldu.[379]

Böylece Kurayza oğulları hakkında verilen hüküm yerine getirildi. Onların malları ve toprakları müslümanlara kaldı.

19. Beni Lihyan Gazvesi

Hicretin altıncı senesinin Rebiülevvel ayında olmuştur. Lihyan oğulları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabına düşmanlık yapıyordu. Hubeyb b. Adiy *(radıyallahu anh)*'ı ve beraberindeki Müslümanları Racia kuyusunun yanında öldürdüler. Bu haber Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e ulaştığında öldürülen ashabının intikamını almak için yola çıktı. Fakat Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* oraya ulaşmadan önce Müslümanların yola çıktığı haberini aldılar ve dağlara kaçtılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve beraberindekiler savaşamadan geri döndüler.[380]

20. Zi-Kared Gazvesi

Zi-Kared, Medine ile Hayber arasındaki bir kuyunun ismidir. Medine'ye uzaklığı iki gecedir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Lihyan oğulları gazvesinden döndü ve Medine'de birkaç gün kaldı.

Uyeyne b. Hısn el-Fezari Gatafan'dan bazı süvarilerle, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ormanda aşıladığı bazı ağaçlara saldırdı. İbn İshak buradan yola çıkarak bu gazvenin, hicretin altıncı yılının ortalarında olduğunu söylemiştir.[381] Sahih-i Buhari ve Müslim'deki rivayetlere göre ise Hudeybiye'den sonra, Hayber'den önce yani yedinci senenin başında olmuştur.

---

379 İbn Hişam, Siret, 3/141.

380 İbn Hişam, Siret, 3/144, 145.

381 İbn Hişam, Siret, 3/175.

Hafız İbni Kesir, Müslim'in Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*'dan rivayet ettiği hadisi delil getirmiş ve ikinci görüşün daha doğru olduğunu söylemiştir.[382]

262. İmam Müslim, Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Biz 1.400 kişi olduğumuz halde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile beraber Hudeybiye'ye geldik... Sonra Medine'ye geldik. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kölesi Rabah ile beni yük taşıyan hayvanlara gönderdi. Ben Rabah ile beraber Talha'nın atının üzerinde, onları otlatarak sürüp getiriyorduk. Sabahlayınca Abdurrahman el-Ferazi'nin Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yük hayvanlarına akın düzenlediğini, çobanı öldürüp hayvanları önüne kattığını gördük. Ben şöyle dedim:

- Ey Rabah! Bu atı al ve Talha b. Ubeydullah'a götür! Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e de otlayan davarlarına müşriklerin saldırdığını ve çobanları öldürdükleri haberini ulaştır.

Daha sonra ben tepenin üstüne çıkıp Medine'ye döndüm. Üç defa: "Ya Sabahahu!" diye haykırdım. Sonra yanımda kılıcım ve oklarımla onları izlemeye başladım. Ağaçların bol olduğu yerde onlara ok atıyor ve atlarını öldürüyordum. Bana doğru bir süvari döndüğünde bir ağacın dibinde oturur ona ok atardım. Bana doğru gelenin mutlaka hayvanını vuruyordum. Onlara hem atıyor hem de şöyle diyordum: "Ben İbnu'l Ekva'yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!"

Ben onlardan birine yetişir bineği üzerindeyken okumu atar hem ata hem de adama isabet ettirirdim. Öyleki omuzu felç olurdu. "Al bunu! Ben İbnu'l Ekva'yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!" derdim. Ağacın dibinde olduğumda onları oklarla yakardım, dağ daraldığında dağın üstüne çıkıp üzerlerine taş yuvarlıyordum. Böylece onları kovalıyor ve recaz söylüyordum. Öyle ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in hayvanlarından bütün develeri onların elinden kurtardım. Sonra onlara ok atarak takip ettim. Nihayet otuzdan fazla elbise, otuzdan fazla mızrak bıraktılar. Hafiflemek istiyorlardı. Bir şey attılar mı üzerine taşlardan nişanlar koyuyordum. Onları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yolu üzerine topladım. Kuşluk vakti güneşi kızıştığında onlar dar bir dağ yolunda iken imdatlarına Uyeyne b. Bedr el-Fezari geldi. Dağa çıktım ve

---

[382] İbn Kesir, El-Bidaye ven-Nihaye, 4/150.

onların üstündeydim. Uyeyne "Bu ne? Şu gördüğüm nedir?" dedi. Müşrikler "Bu adamla belaya çattık! Vallahi alaca karanlığından şimdiye dek peşimizden ayrılmadı. Elimizde ne varsa aldı, arkasına kattı" dediler. Uyeyne "O adam arkasında kendisine yetişecek kimselerinin olduğunu görmeseydi mutlaka sizi bırakırdı. O halde sizden dört kişi ona gitsin" dedi. Onlardan dört kişi derhal dağa yanıma çıktı. Onlara sesim yetiştiğinde "Beni tanıyor musunuz?" diye sordum. Onlar "Sen kimsin?" dediler. "Allah'a yemin olsun ki sizden bir adamı yakalamak istersem mutlaka ona yetişirim. Ama sizden biri beni yakalamak isterse bana asla yetişemez" dedim. Onlardan biri "Ben biliyorum" dedi.

Ben yerimden ayrılmadım. Ta ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in süvarilerini ağaçların arkasına girerken gördüm. Bir de baktım ki başlarında Ahram el-Esedi, onun peşinde Ebu Katade var. Dağdan inip Ahram'a dönüp atının gemini tuttum. "Ey Ahram! Onlardan sakın ki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile ashabı yetişinceye kadar O'nun yolunu kesmesinler" dedim. Ahram "Ey Seleme! Eğer Allah'ın, ahiret gününün, cennetin ve cehennemin hak olduğunu biliyorsan benimle şehidliğin arasına girme!" dedi. Bunun üzerine atının gemini bıraktım. O da Abdurrahman b. Uyeyne ile karşılaştı. Abdurrahman ona saldırdı. O da Abdurahman'ın atını öldürdü. Abdurrahman da onu yaralayıp öldürdü ve atına bindi. Ebu Katade, Abdurrahman ile karşılaştı. Karşılıklı yaralandılar. Ebu Katade onu yaralayıp öldürdü ve Ahram'ın atına geçti. Sonra çıkıp onların izini takip ettim. Hatta arkamdaki Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından ve onların tozundan bir şey göremiyordum. Nihayet güneş batmadan önce içinde Zi-Kared denilen su bulunan bir dağ yoluna saptılar. Susuz olduklarından ondan su içmek istiyorlardı. Bana baktılar, arkalarında koşuyordum. Ondan vaz geçtiler ve sarp bir yola çıktılar. Güneş de batıyordu. Ben de koştum ve onlardan bir adama yetişerek bir ok attım ve "Al bunu! Ben İbnu'l Ekva'yım. Bu gün alçakların helak olduğu gündür!" dedim. Adam "Ey anası ağalayasıca! Sabahki Ekva mı?" dedi. Ben de "Evet, ey kendi nefsinin düşmanı!" dedim. Ona bir ok daha attım. Ben bunları sürerek Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e getirdim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve ashabı geride bıraktığım Zi-Kared suyunun başındaydılar. Bir de ne göreyim Allah'ın nebisinin yanında beşyüz kişi var. Bilal de bir deve boğazlamış, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e ciğerinden ve hörgücünden kızartma yapıyordu. Ben "Ey Allah'ın Rasulu! Bana müsaade buyur da şu cemaatten yüz adam seçeyim

geceleyin kafirlere baskın edip onlardan muhbir olarak tek bir kişiyi bırakmayayım" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*:

"Ey Seleme! Bunları yapacağını zannediyor muydun?" buyurdu. Ben de "Evet! Sana ikram buyuran Allah aşkına!" cevabını yerdim. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* güldü hatta gündüzün aydınlığında yan dişleri göründü ve daha sonra "Onlar şu anda Gatafan topraklarında bulunuyorlar" buyurdu.

Gatafandan biri geldi ve şöyle dedi: "Falan kimse onlara bir deve kesti. Üzerlerindeki tozu görünce "Kavim size saldırdı mı?" dedi onlar da kaçıp gittiler."

Sabah olunca Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Bugün en hayırlı atlımız Ebu Katade, en hayırlı piyademiz de Seleme idi" buyurdu. Sonra bana iki hisse verdi. Biri süvari hissesi, biri de piyade hissesi idi.

Sonra Medine'ye dönerken Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beni, kulağı yarık olan devesinin terkisine aldı. Biz yolda giderken ensardan bir adam koşmada geçilemiyordu. Adam "Medine'ye kadar koşma yarışı yapacak kimse yok mu? Medine'ye kadar yarışacak kimse yok mu?" demeye başladı. Bunu tekrarlamaya başladı. Onun sözlerini işitince "Sen ikramda bulunmaz mısın, şerefli kimselere hibe etmez misin?" dedim.

Adam "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hariç, hayır" dedi. Ben "Ya Rasulallah! Anam babam sana feda olsun! Beni bırak bu adamla yarışayım" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "İstersen yarış!" dedi....

Medine'de üç gece kaldık ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile beraber Hayber'e sefere çıktık."[383]

21. Beni Mustalık Gazvesi

Alimler bu gazvenin ne zaman yapıldığı konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bazıları hicretin 4. senesinde yapıldığını, bazıları hicretin 5. senesinin Şaban ayında Hendek Savaşından önce yapıldığını bazıları da hicretin 6. senesinin Şaban ayında yapıldığını söylemişlerdir. Bunların içerisinde tercih edilen görüş son görüştür.

Bu gazveye Beni Mustalık Gazvesi denilmesinin sebebi, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Mustalık oğulları ile savaştığı içindir. Bu

---

[383] Müslim, Cihad, 3/1433.

kabile Medine ile deniz arasında sahil kenarında yaşayan bir kabile idi. Yine bu gazveye "Mureysia Gazvesi" de denilmiştir. Çünkü Mureysia denilen kuyunun yakınlarında yapılmıştır.

Mustalık oğullarının komutanı Haris b. Ebi Dırar idi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Mustalık oğullarının kendilerine saldırmak üzere toplandıklarını haber alınca yola çıkarak onların sularından birinin başında onlarla karşılaştı. Savaş başladı, insanlar birbirlerine girdiler. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Mustalık oğullarını yenilgiye uğrattı. Onlardan çok sayıda ölen ve esir alınan oldu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onların kadınlarını, çocuklarını ve mallarını ganimet olarak sahabiler arasında paylaştırdı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de Mustalık oğullarının komutanı Haris b. Ebi Dırar'ın kızı Cuveyriye binti Harise ile evlendi. Ayrıca o gün çok sayıda deve ve koyun ganimet olarak ele geçirilmişti.[384]

22. Hudeybiye Gazvesi

Hicretin altıncı senesinin Zilkade ayında olmuştur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 1.400 Müslüman ile savaş kastı olmaksızın Beytullah'ı ziyaret etmek maksadıyla Mekke'ye doğru yola çıktı. Kendisiyle beraber yetmiş tane kurbanlık hayvan da götürmüştü.

Kureyşliler Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in umre kastıyla Mekke'ye doğru geldiğini haber alınca onu engellemek üzere yola çıktılar. Rasulullah Hudeybiye'de konakladı. Osman *(radıyallahu anh)*'ı da geliş niyetlerini Kureyşlilere anlatmak için Mekke'ye gönderdi. Bir süre sonra Mekkelilerin Osman *(radıyallahu anh)*'ı öldürdüğü haberi geldi. Bu haber üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* savaşmaya karar verdi. Müslümanlardan ağacın altında biat aldı. Bu biata "Rıdvan Biatı" denilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* o gün Müslümanlardan ölesiye kadar savaşmak ve kaçmamak üzere biat almıştı.[385]

Daha sonra da siyer kitaplarında genişçe anlatıldığı üzere Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile Kureyşliler arasında anlaşma yapıldı.

23. Hayber Gazvesi

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hudeybiye'den döndükten sonra Zilhicce ayı ve Muharrem'in bir kısmında Medine'de kaldı.

---

384 İbn Hişam, Siret, 3/182.

385 İbn Hişam, Siret, 3/196.

Muharrem'in geriye kalan zamanında Hayber'e savaşa çıktı. Altıncı seneden sadece bir ay ve bir kaç gün kalmıştı. Hayber, bir çok kalesi olan ve yahudilerin ikamet ettiği bir şehirdi.

Amir b. Ekvâ *(radıyallahu anh)* veciz şiirler söyleyen bir sahabi idi. Ordu Hayber'e doğru ilerlerken Müslümanlara şiir söylemeye başladı. O şöyle diyordu:

Vallahi eğer Allah olmasaydı hidayet bulamazdık.

Sadaka vermez, namaz kılmazdık,

Yarabbi senin fazlından yüz çeviremeyiz.

Düşmana karşı ayaklarımızı sabit kıl!

Üzerimize sekinetini indir!

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de onu dinliyordu ve "Allah sana mağfiret etsin" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir kişiye istiğfar edince o kişi mutlaka şehid olur. Bundan dolayı Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* devesinin üzerinden "Ey Allah'ın Rasulü! Bizi Amir ile güçlendirseydin" diye seslendi.

Müslümanlar Hayber'e ulaştığında melikleri Muharrib kılıcını kaldırıp indirerek mübareze istedi. Onun karşısına Amir karşı çıktı. Birbirlerine karşılıklı darbeler vurdular. Muharrib'in kılıcı Amir'in kalkanına saplandı. Amir alttan vurmaya çalıştı ama kılıcı kendisine döndü ve kolundaki damarı kesti. Bu darbe ile öldü.

Amir'in yeğeni olan Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir:

"Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabından bir topluluğun "Amir'in ameli batıl oldu. Çünkü o kendisini öldürdü" dediklerini duydum. Ağlayarak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in huzuruna geldim ve "Ya Rasulallah! Amcam Amir'in ameli batıl mı oldu?" dedim. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim bunu söyledi" dedi. Ben "Ashabından bazıları" dedim. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim bunu söylediyse yalan söylemiş. Bilakis onun ecri iki kattır" buyurdu.

Yahudilerin komutanı Murahhib Hayber kalesinden çıktı ve "Benimle mübareze eden var mı?" diye bağırıyordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kim bunun karşısına çıkar?" dedi. Muhammed b. Mesleme "Ben ya Rasulallah! Vallahi onlardan intikam almak istiyorum. Çünkü dün kardeşimi öldürdüler" dedi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Kalk öyleyse!" dedi ve "Allah'ım ona yardım et" diye dua etti.

Her ikisi birbirlerine yaklaşınca aralarına bir ağaç girdi. Her biri rakibine karşı ağacın etrafında dönüyordu. Her dönüşte her biri ağacın bir dalını kesiyordu. Sonunda ağaç ikisi arasında bir adam gibi kaldı. Sonra Murahhib, Muhammed b. Mesleme'ye bir kılıç darbesi indirdi. Muhammed darbeye karşı ağaçla korundu. Murahhib'in kılıcı ağaca saplandı. Kılıcını kurtarmaya çalıştı fakat kurtaramadı. Muhammed kılıçla vurarak Muharrib'in iki ayağını kesti. Murahhib "Beni bundan kurtar" diye yalvarıyordu. Muhammed "Hayır! Kardeşim Mahmud b. Mesleme'nin ölümü tattığı gibi sen de ölümü tat!" dedi. Ali *(radıyallahu anh)* Murahhib'in yanına geldi ve başını kesti. Savaştan sonra onun selbi konusunda Muhammed'le ihtilaf ettiler. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun kılıcını, miğferini ve başındaki değerli taşı Muhammed b. Mesleme'ye verdi.

Murahhib öldürüldükten sonra kardeşi Yasir meydana çıktı ve mübareze istedi. Karşısına Zubeyr b. Avvam çıktı. Annesi Safiyye binti Abdulmuttalib "Ya Rasulallah! Oğlumu öldürecek" dedi. Bunun üzerine Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Hayır! İnşaallah oğlun onu öldürecek" buyurdu. Karşılaştılar ve Zübeyr *(radıyallahu anh)* Yasir'i öldürdü.

263- عن أَنس ْ نُ مَالِك قال: صلّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم الصبح قريباً من خيبر بغلس ثمَّ قال: **اللهُ أَكْبر! خَرِبَتْ خَيْبر، إِنَّا إِذَا نَزَلنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ.**

263. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hayber'in yakınında sabah namazını kıldı ve şöyle buyurdu: "Allahu Ekber! Hayber harap oldu. Bir kavmin yanına konakladığımızda uyarılanların sabahı ne kötü olur."[386]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hayber'i fethetti. Oradaki savaşçıların hepsini öldürdü. Çocukları da esir aldı. Ayrıca o gün Müslümanlar pek çok ganimet elde ettiler.[387]

24. Kaza Umresi

Alimlerin bazıları bunu Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in gazvelerinden saymamaktadır. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*

---

[386] Buhari, Megazi, 5/73.

[387] İbn Hişam, Siret, 3/215.

Hayber'den Medine'ye dönünce altı ay boyunca Medine'de kaldı. Bu sırada sadece seriyyeler gönderiyordu. Sonra müşriklerin kendisini engelledikleri ay olan Zilkade ayında kaza umresi niyetiyle yola çıktı.

Bir önceki sene kafirler tarafından engellenen umrenin yerine yapıldığı için bu umreye "Kaza Umresi" denilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Mekke'de üç gün kaldı. Dördüncü gün sabah olunca Ebu Rafi'ye Medine'ye dönmek için Müslümanları toplamasını emretti ve yola çıktılar.[388]

25. Mekke'nin Fethi

Sekizinci yılın Ramazan ayında gerçekleşmiştir. Kureyşliler Hudeybiye'de Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile yaptıkları anlaşmayı bozdular. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* beraberinde 12.000 kişi ile Mekke'ye doğru yola çıktı. Allah *(Subhanehu ve Teala)* müslümanlara yardım etti ve Mekke fethedildi. O günden sonra Mekke Darul İslam oldu.[389]

26. Huneyn Gazvesi

Bu gazveye Hevazin gazvesi de denilmiştir. Hevazin kabilesi Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in başarısını ve Mekke'yi feth ettiğini duyunca Malik b. Avf en-Nadri'nin etrafında toplandılar. Havazin ile birlikte Sakif, Nadr ve Cüsem kabilelerinin hepsi toplandı. Sad b. Bekir ve Hilal oğullarından bazıları da onlara katıldılar. Komuta Malik b. Avf en-Nadri'ye verildi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* 12.000 kişiyle yola çıktı. İki ordu karşılasınca Müslümanların büyük çoğunluğu korktu ve kaçmaya başladı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanların bu halini görünce amcası Abbas'a "Ey ensar topluluğu! Ey ağaç altında biat edenler" diye bağırmasını emretti.

Onlardan sözlerine sadık olanlar geri döndüler ve savaştılar. Savaş sonunda müşrik ordusu hezimete uğradı. Müslümanlar Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına elleri bağlı esirlerle döndüler. Allah *(Subhanehu ve Teala)* kafirlerden öldürdüğünü öldürdü. Onları yenilgiye uğrattı. Rasulüne de onların mallarını ve çocuklarını ganimet olarak ihsan etti. Huneynin ganimetleri 6.000 esir, 24.000 deve, yaklaşık

---

[388] İbn Hişam, Siret, 4/3.

[389] İbn Hişam, Siret, 4/5.

40.000 koyun ve 4.000 ölçü gümüştü.[390]

27. Taif Gazvesi

Hicretin 8. yılının Şevval ayında gerçekleşmiştir. Sakif kabilesi Huneyn'de yenilgiye uğradıktan sonra Taif'e geldiler. Şehirlerinin kapılarını kapattılar. Savaşa hazırlanmaya başladılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Huneyn'de işi bitince Taif'e yöneldi. Gelip Taif yakınlarında konakladı. Askerlerini düzene koydu.

Taifliler müslümanları şiddetli bir ok atışına tuttular. Müslümanlardan ok isabet etmesi sonucu 12 kişi şehid oldu ve bazıları yaralandı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şimdiki Taif mescidinin bulunduğu yere çıktı. Onları 18 gün kuşattı. Kuşatma bir görüşe göre 15 gün, başka bir görüşe göre ise 20 gün sürmüştür. Hatta 40 gün olduğu bile söylenmiştir.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Sakiflilerin üzümlerinin kesilmesini emretti. İnsanlar üzümlerin içine girerek kesmeye başladılar. Sonra Sakifliler, üzümleri Allah için ve akrabalık bağı hatırına bırakmasını istediler. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de "Allah ve akrabalık bağı için bırakıyorum" buyurdu.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in görevlendirdiği bir kişi "Kim kaleden çıkıp bize gelirse o hürdür" diye bağırdı. Onlardan on küsur kişi çıktı. Ebu Bekre de bunlardan biridir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onları azad etti.

Taif'in fethi gerçekleşmeyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabından Nevfel b. Muaviye ed-Deyli ile istişare etti. "Ne diyorsun?" diye sorunca Nevfel *(radıyallahu anh)* "Eğer üzerinde durursan onu alırsın. Eğer bırakıp gidersen de bu sana zarar vermez" dedi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Ömer b. Hattab'a insanlara geriye dönüş için hazırlanmalarını söylemesini emretti ve Medine'ye geri dönüldü.[391]

28. Tebuk Gazvesi

Bu gazve hicretin 9. senesinin Recep ayında olmuştur. Bu gazve Rasululah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in katıldığı son gazvedir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Rumların Medine üzerine göndermek üzere

---

[390] İbn Hişam, Siret, 4/60, 62.

[391] İbn Sa'd, Tabakât, 2/157, 159.

ordu hazırladıklarını öğrenince Rumlara karşı bir ordu hazırlamaya başladı. Bu gazve insanların zor zamanına, memleketin kıtlık zamanına denk gelmişti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu seferi ciddiyete aldı. İnsanları cihada teşvik etti. Zenginleri yardım etmeye ve Allah yolunda sıkıntı yüklenmeye davet etti. Zenginler de gerekli yardımları yaptılar. Osman *(radıyallahu anh)* büyük bir yardımda bulundu.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* perşembe günü yola çıkınca askerlerini Veda tepesinde düzene koydu. Otuz binden fazla askeri vardı. Allah'ın düşmanı Abdullah b. Ubey adamlarını askerlerin en arkasına koymuştu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hareket edince münafıklar ve şüphecilerden bir topluluk geride kaldı ve sefere çıkmadılar.

Sahabe-i Kiramdan yedi kişi ağlayarak Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanına geldiler ve kendilerini de götürmesini, seferde binmek için binek vermesini istediler. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Sizleri taşıyacak bir şey bulamıyorum" dedi. Onlar da cihada çıkamadıklarından dolayı üzüntü ve gözyaşıyla geri döndüler.

Rum kayseri Hirakl o sırada Suriye'de bulunan Humus şehrinde idi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e karşı çok büyük bir ordu hazırladı. Orduda Rumlar ve yardımcıları Lahm, Cüzzam, Amile ve Gassan kabileleri de bulunuyordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in kendilerini Tebuk'te beklediğini duyunca daha fazla ilerlemediler ve geri döndüler.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Tebük'te on küsur gün kaldı ve Rum ordusunu bekledi. Tebuk'ten ileriye geçmedi ve Medine'ye geri döndü. Bu seferde savaş olmadığı hususunda ittifak edilmiştir.

Bu gazvelere Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizzat kendisi katılmıştır. Bazısında savaş olmuş, bazısında ise olmamıştır. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Medine'de 10 yıl kalmış ve 28 gazveye katılmıştır. Yani yaklaşık olarak yılda 3 gazveye katılmıştır.

Rasulullah'ın Gönderdiği Seriyyeler

Alimler Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in gönderdiği seriyyelerin sayısında ihtilaf etmişlerdir. Ancak seriyyelerin en büyüğünün Zeyd b. Harise'nin komutasında Mute'ye gönderilen seriyye olduğunda ittifak edilmiştir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in gönderdiği seriyyeler şunlardır:

1. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Bu seriyye Mute savaşını gerçekleştirmiştir. Mute savaşı, hicretin 8. yılının Cemaziyel Evvel ayında olmuştur. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Zeyd b. Harise'nin komutasında 3.000 Müslümanı Şam tarafındaki Belka topraklarına gönderdi ve şöyle buyurdu:

- Eğer Zeyd'e bir şey olursa, komutan Cafer b. Ebu Talip'tir. Eğer Cafer'e bir şey olursa, komutan Abdullah b. Revaha'dır.

İnsanlar hazırlanıp yola çıktılar ve Şam topraklarındaki Maan'a geldiler. Hirakl'in Belka topraklarındaki Mâab'a geldiği ve beraberinde 100.000 kişinin olduğu, Lahm, Cüzzam ve Behra kabilelerinin de Rumlara katıldığı haberi geldi. Müslümanlar bu haberi alınca Maan'da iki gece bekleyerek ne yapacaklarına karar vermeye çalıştılar.

Bazısı "Rasulullah'a düşmanın sayısını bildirelim. Ya bize yardım gönderir veya bize bir şey emreder de biz onu yaparız" dediler. Abdullah b. Revaha *(radıyallahu anh)* ise insanları cesaretlendirerek şöyle dedi:

- Ey kavmim! Vallahi kendisinden ikrah ettiğiniz şey, kendisi için çıktığınız şeydir. O da istediğiniz şehadettir. Biz insanlarla sayı, güç ve çoklukla savaşmıyoruz. Biz sadece Allah'ın bize ihsan ettiği bu din ile savaşıyoruz. Yolunuza devam edin! Sonuçta sizin için iki iyilikten biri vardır. Ya şehadet, ya zafer!

İnsanlar "Vallahi İbni Revaha doğru söyledi" dediler. Yola çıkıp Belka'nın sınırına geldiler. Rum ve Araplardan oluşan Hirakl'in ordusu Belka'nın bir köyü olan Meşari'de idi. Sonra düşman yaklaştı. Müslümanlar Mute denilen bir köyde konakladılar. Savaş burada oldu. Müslümanlar savaşa hazırlandılar. O gün Müslümanların sayısı 3.000, düşmanın sayısı ise 100.000 kişi idi.

Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)* der ki: "Mute savaşına katıldım. Müşrikler bize yaklaşınca daha önce kimsenin sahip olamadığı sayı, silah, ayak takımı, ipek, atlar ve altın gördük. Gözlerim kamaştı. Sabit b. Erkam bana "Ey Eba Hureyre! Sanki büyük bir çoğunluk görüyorsun" dedi. Ben "Evet" deyince "Sen bizimle beraber Bedir'e katılmadın. Biz çoklukla zafere kavuşmadık" dedi."

Sonra iki taraf birbirine girdi ve savaş başladı. Zeyd b. Harise *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in sancağını aldı ve mızraklarla öldürülünceye kadar savaştı. Sonra sancağı Cafer b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* aldı. Düşünmeden kumral olan atına bindi ve

savaşmaya başladı. Savaş çok şiddetlendiğinde atını boğazladı ve öldürülünceye kadar bineksiz, ayakları üzerinde savaştı. Cafer *(radıyallahu anh)* İslam'da at boğazlayan ilk kimsedir. Cafer sancağı sağ eline aldı. Sağ eli kesilince sol eline aldı ve sol eli de kesildi. Sancağı öldürülünceye kadar omuzlarıyla taşımaya çalıştı. Öldürüldüğünde otuz üç yaşında idi. Allah *(Subhanehu ve Teala)* buna karşılık ona iki kanat verdi. Onlarla cennette istediği gibi uçmaktadır.

Cafer *(radıyallahu anh)* öldürülünce sancağı Abdullah b. Revaha *(radıyallahu anh)* aldı. Atının üzerinde sancakla ilerledi. Nefsini alçaltmaya ve bazı tereddütler geçirmeye başladı. O gün şöyle diyordu:

Yemin ettim ey nefis! Ona ineceksin!

Ya ona inersin veya ona zorlanırsın.

İnsanlar yönelmiş şiddetle haykırırken

Seni cennetten ikrah eder halde görüyorum.

İçinde mutmain olduğun durum uzadı!

Oysa sen kötü bir sudan başkası değilsin!

Ey nefis! Eğer öldürülmezsen, ölürsün.

Bu, ölüm hamamıdır ona kavuştun.

Temenni ettiğin şey sana verildi.

Eğer onların yaptığını yaparsan hidayet bulursun.

Eğer gecikirsen şakilerden olursun.

Sonra atından indi. Amcasının oğlu elinde bir parça kurutulmuş et ile yanına geldi ve "Bununla bunaldığında güç kazan! Bugün nasibin bu imiş" dedi. Abdullah onu aldı ve bir parça kopardı. Sonra kendi kendine "Sen hala dünyada mısın?" dedi ve eti elinden attı. Sonra ilerleyerek öldürülünceye kadar savaştı. Böylece savaş başlamadan önce Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in tayin ettiği komutanlar sırasıyla şehid oldular. Zeyd b. Harise, Cafer b. Ebi Talib ve Abdullah b. Revaha... (Allah onlardan razı olsun)

Sonra sancağı Sabit b. Ekram el-Ensari *(radıyallahu anh)* aldı ve "Ey Müslümanlar topluluğu! Sizden biri üzerinde anlaşın!" dedi. Onlar "Sen taşı!" dediler. O "Ben bunu yapamam" deyince Halid b. Velid *(radıyallahu anh)* üzerinde anlaşıldı. Halid sancağı alınca Müslümanları savundu ve korudu. Sabah olunca safın önünde bulunanları arkaya, arkada bulunanları öne, sağ kanattakileri sola, sol kanattakileri sağa aldı. Düşman

sancaklarından karşılarındakileri tanımadılar ve "Onlara yardım gelmiş" dediler. Korktular ve kaçtılar. Onlardan hiç kimsenin öldürmediği şekilde adam öldürüldü.[392]

264- عَنْ أَنَسٍ رضى الله عنه أَنَّ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ
رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ، فَقَالَ: **أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ
فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى
فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ.**

264. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Zeyd, Cafer ve Abdullah b. Revaha'nın ölüm haberlerini haber gelmeden önce bildirdi. Rasulullah şöyle buyurmuştur: "Bayrağı Zeyd aldı ve öldürüldü. Sonra Cafer aldı ve o da öldürüldü. Sonra İbni Revaha aldı ve o da öldürüldü... Sonra bayrağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onlara fetih ihsan etti."[393]

İbn İshak der ki: "Üç komutan da arka arkaya şehid edilince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Bayrağı Zeyd b. Harise aldı ve şehid olarak öldürülünceye kadar savaştı. Sonra onu Cafer aldı şehid olarak öldürülünceye kadar onunla savaştı."

Sonra Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sustu. Ensarın yüzü değişmeye başladı. Abdullah b. Revaha'da istemedikleri bir durumun olduğunu sandılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu:

- Sonra bayrağı Abdullah b. Revaha aldı. Şehid olarak öldürülünceye kadar onunla savaştı. Onlar cennete yükseltildi ve altından yapılmış tahtların üzerine oturtuldular. Abdullah b. Revaha'nın tahtında diğer arkadaşlarının tahtında olmayan düğmeler gördüm. "Bu neden?" diye sorduğumda "Diğer ikisi tereddütsüz ilerlediği, Abdullah b. Revaha ise bazı tereddütler geçirdikten sonra ilerlediği için" denildi."[394]

265. Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* şöyle demiştir: "Bu savaşta onların arasındaydım. Cafer b. Ebu Talib'i aradık. Onu ölülerin arasında bulduk. Cesedinde yetmiş küsur yara, darbe ve ok yarası

---

392 İbn Hişam, Siret, 4/140.

393 Buhari, Megazi, 5/87.

394 İbn Hişam, Siret, 4/14, 15.

vardı."[395]

İbni Ömer *(radıyallahu anhuma)* Cafer b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)*'ın oğluyla karşılaştığı zaman "Allah'ın selamı üzerine olsun ey iki kanat sahibinin oğlu!" derdi.

Alimler, Mute savaşının galibi hakkında ihtilaf etmişlerdir. Bu savaşta Müslümanlar yenilmiş midir yoksa galip mi gelmişlerdir? Bazılarına göre Müslümanlar Rumlar karşısında hezimete uğramışlardır. Onlar bu görüşlerini İbni Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edilen şu hadise dayandırmaktadırlar:

İbn Ömer *(radıyallahu anhuma)* der ki: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bizleri bir seriyye ile gönderdi. Düşmanla karşılaşınca ilk başta yenildik. Bir toplulukla Medine'ye gece geldik ve saklandık. Sonra "Rasululah'ın yanına gitseydik ondan özür dilerdik" dedik ve O'nun yanına gittik. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile karşılaşınca "Biz savaştan kaçanlarız ya Rasulallah!" dedik. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de "Hayır! Bilakis siz dönüp dönüp savaşanlarsınız" buyurdu."[396]

Bazılarına göre ise Müslümanlar ne galip gelmişler ne de yenilmişlerdir. İbni İshak'ın naklettiğine göre Halid b. Velid *(radıyallahu anh)* bayrağı alınca her iki taraf da düşmanından geri çekildi ve uzaklaştı.[397]

Bazılarına göre ise Müslümanlar Mute savaşında Rumlara galip gelmiştir. Vakidî, Beyhakî ve İbni Kesir, bu görüşü tercih eden alimlerdendir. Tercih edilen görüş de budur.

Vakidi der ki: "Halid sancağı alınca safın önünde bulunanları arkaya, arkada bulunanları öne, sağ kanattakileri sola, sol kanattakileri sağa aldı. Düşman karşılarındakileri tanıyamadı ve "Müslümanlara yardım gelmiş" dediler, korktular ve kaçtılar. Onlardan hiç kimsenin öldürmediği şekilde adam öldürüldü."[398]

Müslümanların galip geldiğine dair diğer bir delil de Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in "Sonra bayrağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı. Allah onlara fetih ihsan etti" sözüdür. Çünkü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın Müslümanlara fetih ihsan ettiğini söylemiştir.

---

[395] Buhari, Megazi, 5/87.

[396] Ahmed b. Hanbel, 2/111; Ebu Davud, 3/106; Tirmizi, 4/215.

[397] İbn Hişam, Siret, 4/34.

[398] Vakidi, Megazi, 2/764.

Yine Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edilen "Cafer b. Ebu Talib'i aradık. Onu ölülerin arasında bulduk. Cesedinde yetmiş küsur yara, darbe ve ok yarası vardı" hadisi de Müslümanların galip geldiğini göstermektedir. Eğer Müslümanlar hezimete uğramış olsaydı ölülerin arasında dolaşamaz ve öldürülenlerin üzerindeki yara, darbe ve ok izlerini sayamazlardı. Oysa Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)* savaş bittikten sonra ölüler arasında dolaşmış, Cafer b. Ebi Talib'i arayıp bulmuş ve cesedindeki yaraları saymıştır.

266. Kays b. Ebi Hazim der ki: "Halid b. Velid *(radıyallahu anh)*'ı "Mute günü elimde dokuz kılıç kırıldı. Geriye sadece yemen işi geniş bir kılıç kaldı" derken işittim."[399]

Eğer savaşın başında topluca yenilmiş olsalardı Halid *(radıyallahu anh)* dokuz kılıç kıracak kadar büyük bir direnç gösteremezdi.

267. Avf b. Malik el-Eşcaî *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Zeyd b. Harise ile birlikte Mute savaşına katıldım. Yemen ehlinen olan yardımcım Mededi de bana eşlik etti. Kılıcından başka bir şeyi yoktu. Müslümanlardan biri bir deve kesti. Mededi ondan derinin bir parçasını istedi ve onu kendisine kalkan edindi. Bir süre ilerleyince Rum topluluğu ile karşılaştık. Aralarında kumral bir atın üzerinde bir rum vardı. Atın üzerinde altından bir eğer ve altından bir silah vardı. Müslümanlara meydan okuyordu.

Mededi bir koyunun arkasında durarak onu bekledi. Rum onun önünden geçince atının arka ayak kirişlerini kesti. At yere yığıldı. Üzerindekini de öldürerek atı ve silahı alıp getirdi. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Müslümanları galip getirdikten sonra Halid b. Velid ona haber gönderdi. Selbi ondan aldı. Ben Halid'in yanına geldim ve "Sen Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in selbi, öldürene verdiğini bilmiyor musun?" dedim. Halit "Biliyorum. Fakat bunu çok gördüm" dedi..."[400]

Bu hadisler de gösteriyor ki Mute savaşında Müslümanlar galip gelmiştir. Çünkü müslümanlar ganimet ve selb toplamışlardır.

2. Ubeyde b. Haris Seriyyesi. 60 muhacirden oluşan Rabiğ vadisine gönderilen seriyyedir.

3. Sad b. Ebi Vakkas Seriyyesi. Ebva Gazvesinden önce gönderil-

---

[399] Buhari, Megazi, 5/87.

[400] Müslim, Cihad, 3/1374.

miştir.

4. Abdullah b. Cahş Seriyyesi. Birinci Bedir Gazvesinden sonra gönderilmiştir.

5. Amr b. Adiy Seriyyesi.

6. Salim b. Umeyr Seriyyesi.

7. Ka'b b. Eşref Seriyyesi.

8. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Uhud savaşından önce Karde'ye gönderilmiştir.

9. Ebu Seleme b. Abdul Esed Seriyyesi. Hamra'ul-Esed gazvesinden sonra gönderilmiştir.

10. Abdullah b. Enis Seriyyesi.

11. Muhammed b. Mesleme Seriyyesi.

12. Abdullah b. Atik Seriyyesi. Yahudi Ebi Rafi'nin öldürülmesi için gönderilmiştir.

13. Said b. Zeyd Seriyyesi. Zi-Kared gazvesinden sonra Aranilere gönderilmiştir.

14. Ukkaşe b. Muhsin Seriyyesi.

15. Muhammed b. Mesleme Seriyyesi.

16. Ebu Ubeyde b. Cerrah Seriyyesi.

17. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Cumum'daki Süleym oğullarına gönderilmiştir.

18. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Medine ile arası 4 mil olan Îys şehrine gönderilmiştir.

19. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Medine'ye 36 mil uzaklıktaki “Taraf” isimli kuyuya gönderilmiştir.

20. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Kura vadisinin arkasındaki Hisme’ye gönderilmiştir.

21. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Kura vadisine gönderilmiştir.

22. Abdurrahman b. Avf Seriyyesi. Dummet’ul Cendel'e gönderildi.

23. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Medyen’e gönderilmiştir.

24. Ali b. Ebi Talib Seriyyesi. Fedekteki Sa'd b. Bekr’i öldürmek için gönderildi.

25. Zeyd b. Harise Seriyyesi. Kura vadisindeki Ümmü Karfe'ye

gönderilmiştir.

26. Abdullah b. Revaha Seriyyesi. Yahudi Eşber b. Zuram'a gönderilmiştir.

27. Amr b. Ümeyye ed-Damri Seriyyesi.

28. Ömer b. Hattab Seriyyesi.

29. Ebu Bekir es-Sıddık Seriyyesi.

30. Beşir b. Sa'd el-Ensari Seriyyesi. Fedek'e gönderilmiştir.

31. Galib b. Abdullah el-Leysi Seriyyesi.

32. Beşir b. Sa'd el-Ensari Seriyyesi. Yemme ve Cebar'a gönderilmiştir.

33. İbni Ebi el-Acva Seriyyesi. Suleym oğullarına gönderilmiştir.

34. Galib b. Abdullah el-Leysi Seriyyesi. Kedid'deki Mulevveh oğullarına gönderilmiştir.

35. Galib b. Abdullah el-Leysi Seriyyesi. Fedek'teki Beşir b. Sa'd'ın arkadaşları için gönderilmiştir.

36. Şucaâ b. Vehb el-Esedi Seriyyesi. Galip oğullarına gönderilmiştir.

37. Ka'b b. Umeyr el-Gıffari Seriyyesi.

38. Amr b. As seriyyesi. Zatu's Selasile'ye gönderilmiştir.

39. Ebu Ubeyde b. Cerrah Seriyyesi. Bu seriyyede müslümanlar, kendilerine isabet eden büyük bir açlıktan sonra Anber denilen büyük bir balık bulmuşlar ve bunu yemişlerdi.

40. Ebu Katade el-Ensari Seriyyesi. Necd'deki Muharrib topraklarına gönderilmiştir.

41. Ebu Katade el-Ensari Seriyyesi. Medine'ye 3 mil uzaklıktaki İdem vadisine gönderilmiştir.

42. Ebu Hadrad el-Eslemi Seriyyesi. Medine yakınlarındaki Gabe'ye gönderilmiştir.

43. Halid b. Velid Seriyyesi. Uzza putunu yıkmak için gönderilmiştir.

44. Ebu Amir el-Eş'ari Seriyyesi. Hevazin bölgesindeki Evtas'a gönderildi.

45. Amr b. As seriyyesi. Huzeyl kabilesinin putu olan Suva'yı yıkmak için gönderilmiştir.

46. Sa'd b. Zeyd Seriyyesi. Evs ve Hazrec'in putu olan Menat'ı yıkmak için gönderilmiştir.

47. Halid b. Velid Seriyyesi. Cüzeyme oğullarına gönderilmiştir.

48. Tufeyl b. Amr ed-Devsi Seriyyesi. Zil Keffeyn putunu yıkmak için gönderilmiştir.

49. Uyeyne b. Hısn el-Fezari Seriyyesi. Temim oğullarına gönderilmiştir.

50. Kutbe b. Amir Seriyyesi. Hasem'e gönderilmiştir.

51. Dahhak b. Süfyan el-Kilabi Seriyyesi. Kilab oğullarına gönderilmiştir.

52. Alkame b. Mucezzez Seriyyesi. Habeşistan'a gönderilmiştir.

53. Ali b. Ebu Talib Seriyyesi. Tayy kabilesinin "Fuls" adındaki putunu yıkmak için gönderilmiştir.

54. Ukkaşe b. Muhassen Seriyyesi. Uzre topraklarındaki Habbab bölgesine gönderilmiştir.

55. Halid b. Velid Seriyyesi. Dummet'ul Cendel'e gönderilmiştir.

Bu saydığımız seriyyeler, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in gönderdiği seriyyelerdir.

Rasulullah'ın Vefatından Sonra Yapılan Savaşlar

Buraya kadar Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in bizzat katıldığı gazveleri ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in gönderdiği seriyyeleri zikrettik. Ancak unutmamak gerekir ki cihad sadece Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve Ashab-ı Kiram zamanına has değildir. Bilakis o, Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın Müslümanlara vacib kıldığı, tüm zaman ve mekanlarda gerçerli bir ameldir.

Hiç kimse "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah *(Subhanehu ve Teala)* tarafından desteklenmekte ve ona meleklerle yardım edilmekte idi. O, emredildiği şeyi yapmak, İslam'a çağırmak ve müşriklerle cihad etmekle sorumlu idi" diyerek cihaddan uzak duramaz.

Bu bölümde Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in zamanından sonra yaşamış Müslümanların Allah yolundaki sabırlarını ve düşmanla savaştaki çabalarını kısa ve özet olarak ele almaya çalıştım. Burada aktardıklarımızı, Şemseddin Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed b. Osman b. Zehebi'nin "İslam Tarihi" adlı eserinden özetledik. Müslümanların savaş ve fetihlerini ayrıntılarıyla araştırmak isteyenlerin, konunun

genişçe anlatıldığı siyer ve tarih kitaplarına bakmalarını tavsiye ederim.

Hiç şüphesiz cihad İslam'ın ruhudur. Sadık Müslümanlar Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den sonra da cihad görevini yerine hakkıyla getirdiler. Kafirlere karşı çetin mücadeleler verdiler ve kahramanca savaştılar. Bunun neticesinde de Allah *(Subhanehu ve Teala)* onları başarı ve zaferlerle ödüllendirdi.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefat edip Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* halife olunca arapların bir çoğu İslam'dan döndüler. Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* bunlarla savaşa girişti. Bu savaşlara komutan olarak Halid b. Velid'i atadı. Halid *(radıyallahu anh)* önce Tuleyha el-Esedi ve beraberindeki mürtedlerle savaştı. Halid galip geldi ve Tuleyha Müslüman oldu.

Hicretin 12. senesinde Halid b. Velid *(radıyallahu anh)* Yemame'deki yalancı peygamber Müseyleme'ye gönderildi. Aralarında şiddetli bir savaş oldu. Müseyleme öldürüldü. Bir çok Müslüman şehid oldu.

Hicretin 13. senesinde Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* Amr b. As'ı Filistin tarafına gönderdi. Yezid b. Ebu Süfyan, Ebu Ubeyde b. Cerrah ve Şurahbil b. Hasene'yi de Belka topraklarına gönderdi. Bu senede Rumlara karşı Ecnadin, Suffur ve Fehil Savaşları yapılmıştır. Bu sene içerisinde Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* vefat etti ve yerine Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* halife oldu.

Hicretin 14. yılında ise Şam fethedildi. Ebu Ubeyde *(radıyallahu anh)* Şam'a doğru hareket etti. Halid b. Velid ordunun önünde gidiyordu. O gün Rumlar "Bahan" adındaki bir adamın etrafında toplanmışlardı. Ömer *(radıyallahu anh)* Halid'i azledip yerine Ebu Ubeyde'yi komutan atamıştı. Müslümanlar ile Rumlar Şam'ın etrafında karşılaştılar. Şiddetli bir savaştan sonra Allah *(Subhanehu ve Teala)* Rumlara yenilgiyi tattırdı. Rumlar Şam'a girerek kale kapılarını kapattılar. Müslümanlar Şam'ı kuşatma altına aldılar. Mancınıkla surları döverek yetmiş gün şiddetli bir kuşatma yaptılar. Bahan'ın bir çocuğu doğmuştu, yemek yaptı ve o gün onunla uğraştı. Halit b. Velid uyumuyor ve uyutmuyordu. İpleri merdiven şeklinde hazırladı. Akşam olunca o, Ka'ka b. Amr ve Mez'ur b. Adiy öne çıkıp şöyle dediler:

"Bizim surlar üzerinde tedbir getirdiğimizi duyduğunuz zaman bizim yanımızdan çıkın!"

Halit ve arkadaşları kalenin etrafındaki hendeğin yanına gelince

ellerindeki ipleri kalenin burçlarına attılar. Sırtlarında Hendekteki suyu geçmelerine yardım edecek tulumlar vardı. Ka'ka ve Mez'ur ellerindeki ipleri burçlara tutturdular. Burası Şam'ın en sağlam yeri idi. Surların üzerine bir çok kişi çıktı. Sonra tekbir getirdiler. Halid kale kapısının yanına indi. İki kapıcıyı öldürdü. Şehir ahalisinin hepsi yerlerine koştular. Ne olduğunu anlayamadılar. Her taraftaki adamlar kendi yerlerinde uğraşıyorlardı. Halid kapıyı açtı. Arkadaşları içeri girdiler. Ebu Ubeyde ise başka taraftan anlaşma yaparak şehre girdi. Çünkü Ebu Ubeyde daha önce Rumları anlaşmaya çağırmış fakat onlar reddetmişler idi. Halit bunu yapınca Rumlar, Ebu Ubeyde'den Halid ve arkadaşlarını kendilerinden alıkoyması şartı ile teslim oldular. Ebu Ubeyde de onlarla anlaşma yaptı. Halid'in aldığı bölgeye anlaşma maddelerini uyguladı.

Hicretin 15. senesinde Yermuk Savaşı meydana geldi. Bu savaş, büyük ve meşhur bir savaştır. Rumlar bu savaşta üç yüz bin, Müslümanlar ise Ebu Ubeyde'nin komutasında otuz bin kişi idiler. Rumlar kaçmamaları için beş veya altı kişiyi zincirlerle birbirine bağlamışlardı. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onları büyük bir hezimete uğrattı. Onlardan bir kişi kaçınca veya yaralanıp Yermuk vadisine yuvarlanınca beraberindekileri de sürükleyip götürüyordu. Öyle ki zamanla vadiyi doldurdular. Rivayete göre vadi cesetlerle doldu taştı. Atlar onları çiğnedi. Sayılamayacak kadar insan öldü. Bu savaşta Müslüman komutanlardan da bir cemaat şehid oldu.

O gün Ebu Süfyan b. Harb *(radıyallahu anh)* oğlu Yezid'in sancağı altında savaştı. Sürekli olarak Müslümanlara nasihatte bulunuyor ve "Ey Müslüman topluluğu! Bu gün Allah'ın günlerinden bir gündür. Sizler bugün imtihan ediliyorsunuz. Bu imtihanı kazanın!" diyordu. Ayrıca Ebu Süfyan *(radıyallahu anh)* "Ey Allah'ın yardımı! Yaklaş!" diye dua ederek Allah *(Subhanehu ve Teala)*'dan yardım istiyordu.

Yine bu sene içerisinde Irak'ta Kadisiye Savaşı da oldu. Müslümanlar Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*'ın komutası altında idiler. Müşriklerin komutanı ise Rüstem idi. Müslümanların sayısı yedi ile sekiz bin arasında idi. Rüstem ise altmış bin kişilik orduya sahipti. Allah *(Subhanehu ve Teala)* müşrikleri yenilgiye uğrattı. Komutanları Rüstem öldürüldü ve Müslümanlar büyük bir ganimet elde ettiler.

Hicretin 16. yılında Celvela Savaşı olmuştur. Bu savaşta yüz bin farslı öldürülmüştür. Müslümanlar büyük miktarda ganimet ve esir elde ettiler.

Müslümanlar üç yıl içinde yani hicretin 13. ila 16. yılları arasında Kisra'nın memleketinin tahtına ve Kayser'in memleketinin tahtına sahip oldular. Müslümanlar bu seferlerde benzeri görülmemiş şekilde altın, mücevherat ve ganimetler elde etmişlerdir. Bir çok şehir, kasır vb. şeyler ele geçirmişlerdir. Yine bu sene içerisinde Ömer *(radıyallahu anh)* Şam'a gitmiş ve Beyt'ul Mukaddesi ele geçirmiştir.

Hicretin 20. yılında Mısır fethedildi. Yine bu senede Tuster Savaşı meydana geldi. Bu savaşta Müslümanların komutanı Ebu Musa el-Eşari *(radıyallahu anh)*, Farslıların komutanı da Hürmüzan idi. Tüster üzerinde Müslümanlar bir sene veya ona yakın bir zaman durdular. Kuşatma uzayınca Tüster'den bir adam gelerek komutan Ebu Musa el-Eşari'ye "Sana girişi göstermem karşılığında malımı, canımı ve çocuklarımı korumanı istiyorum" dedi. Ebu Musa ona bu güvenceyi verince adam: "Sana ayrıntılı haberler getirecek akıllı ve yüzme bilen birini benimle gönder" dedi. Ebu Musa *(radıyallahu anh)* onunla Meczee b. Sevr es-Sedûsi'yi gönderdi.

Meczee surun altındaki gizli su yolundan girdi. Bazen yüz üstü bazen de sırt üstü yüzerek şehre girdi. Yolları iyice öğrendi. Adam ona şehrin sahibi Hürmüzan'ı gösterdi. Meczee önce onu öldürmek istedi. Fakat Ebu Musa'nın "Benden habersiz birşey yapmayasın!" sözünü hatırlayıp vazgeçti. Sonra Ebu Musa'nın yanına döndü. Yanına 35 mücahid alarak tekrar şehre girdi. Adamlar sanki suda yüzen ördeklerdi. Şehre girip surlara çıkarak tekbir getirdiler. Surların üzerinde çarpışmaya başladılar, Meczee öldürüldü. Bunlar şehri fethettiler. Hürmüzan bir burca sığınıp orada savunma yaptı. Mücahidler o gün, gün yarılanıncaya kadar sabah namazını kılamadılar.

Sonra Hürmüzan, Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*'ın hükmü altına girdi. Müslüman oldu ve şehirde kaldı.

Hicretin 21. yılında İskenderiyye fethedildi. Amr b. As *(radıyallahu anh)* kıptilerle karşılaştı, şiddetli bir savaştan sonra onları yendi. Sonra onlarla Kanyon yakınlarında karşılaştı. Şiddetli bir savaş oldu. Sonra İskenderiyye'ye geldi. Mısır meliki Mukavvıs ona haber göndererek anlaşma istedi. Amr *(radıyallahu anh)* bunu reddetti. Sonra ciddiyetle savaşarak kılıç zoruyla şehre girdi. Şehirde bulunan Rumları ganimet aldı. Oraya Müslüman askerler bıraktı. Bu haber Konstantin b. Hirakl'a gitti. Kendi özel adamlarından Manuel denilen birini üçyüz gemi ile oraya gönderdi. Bunlar gelip İskenderiyye'ye girdiler. Oradaki Müslü-

manları öldürdüler. Kurtulanlar kaçtı. Amr b. As tekrar onbeşbin askerle kaleyi kuşattı. Mancınıkları kurdu. Savaşa girişerek şehri bir kere daha fethetti ve kalesini yıktı.

Yine bu sene içerisinde Farslılarla Nihavend Savaşı yapıldı. Bu savaşta Acemler kaçmamaları için kendilerini zincirlerle birbirlerine bağladılar. Müslümanlar saldırıya geçip eşi görülmemiş bir sekile onları öldürdü. Öyle kan aktı ki hayvanlar kanlara yapışıp kaldı. Numan b. Mukarrin *(radıyallahu anh)*'ın atı da kana yapışıp kaldı. Atılan bir ok ile öldürüldü. Kardeşi Suveyd b. Mukarrin onu elbisesine sardı ve sancağı Huzeyfe b. el-Yeman'a verdi. Farslarla savaşıldı. Müşrikler yenildiler ve dar bir boğaza girdiler. Bu boğazda onlardan savaşta ölenlerin dışında yüzbin kişi öldürüldü.

Hicretin 27. yılında Muaviye *(radıyallahu anh)* Kıbrıs'a sefer düzenledi. Yanında Ubade b. Samit vardı. Savaş olmadan adayı ele geçirdiler.

Yine bu senede Abdullah b. Sa'd b. Ebi Serh Afrika'ya sefer düzenledi ve orayı fethetti. Yanında Abdullah b. Ömer ve Abdullah b. Zübeyr de vardı. Abdullah b. Zubeyr *(radıyallahu anh)* melik Cercir'i öldürdü. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Müslümanlara zafer nasip etti ve çok sayıda kafir öldürdüler, ganimet elde ettiler.

Hicretin 37. yılında Haris b. Mürre el-Fihri Hind topraklarına sefer düzenledi. Mukran'ı ve Kandabil beldelerini geçti. Kaykan dağlarına vurdu. Birçok ganimet ve esir aldı. Fakat bir boğazda sıkıştırıldı. O ve beraberindekilerin hepsi Allah yolunda öldürüldü.

Hicretin 44. yılında Mihleb b. Ebi Safre de Hind topraklarına sefer düzenledi. O da Kandabil'e yürüdü. Düşmanı kırıp geçirdi. Daha sonra barış yaptı ve ganimet aldı.

Hicretin 63. yılında Ukbe b. Nafi Afrika'ya sefer düzenledi. Berberilerin meliki Kuşeyle ile karşılaştı. Savaş sırasında Ukbe ve arkadaşlarından bazıları şehid edildi. Sonra Ukbe'nin halifesi Züheyr b. Kays el-Belvi, Kuseyle ile savaştı. Onu öldürdü ve askerlerini yenilgiye uğrattı. Berberilerden çok sayıda kimse öldürüldü.

Hicretin 84. yılında Musa b. Nusayr Endulüs beldelerini fethetti. 87. yılında Kuteybe b. Müslim, Buhara'ya sefer düzenledi. Orada büyük bir savaş meydana geldi ve Allah *(Subhanehu ve Teala)* kafirleri yenilgiye uğrattı. Müslümanlar büyük miktarda ganimet elde ettiler.

Hicretin 88. yılında Mesleme b. Abdülmelik Rum beldelerine seferler düzenledi ve çok sayıda savaş meydana geldi. Yine bu sene içerisinde Kuteybe b. Müslim, Türklere karşı seferler düzenledi.

Hicretin 90. yılında Kuteybe, Horasan'daki Talikan beldesinin ahalisiyle savaştı. Onların büyük bir kesimini öldürdü. Meliklerinin ihanet edip sözünü bozmasından dolayı dört fersah boyunca sıra şeklinde onlardan adam astı.

Hicretin 93. yılında Kuteybe b. Müslim büyük bir ordu ile Semerkand'a sefer düzenledi. Oraya gelince Semerkand ahalisi Kuteybe'ye karşı Şaş ve Ferğane sultanlarından yardım istediler. Onlar da yardım etmek ve Müslümanlara karşı çıkmak için harekete geçtiler. Kuteybe komutasındaki Müslüman ordusu bu savaşta Türkleri ve Suğdanlıları hezimete uğrattı. Semerkand ve çevresindeki beldeleri ele geçirdi.

Hicretin 95. yılında Mağrib valisi Musa b. Nusayr, Endülüs'ün fethini tamamladı. Bu savaşlar sonunda çok sayıda kafir öldürdü ve ganimet ele geçirdi.

Hicretin 98. yılında Yezid b. Mihleb b. Ebi Safra, Taberistan'a sefer düzenledi. Ondan anlaşma istediler. Kabul etmedi. Sonra şiddetli bir savaş oldu ve Allah *(Subhanehu ve Teala)* kafirleri yenilgiye uğrattı.

Yine bu senede Halife Süleyman b. Abdülmelik Şam ve Cezire'ye karadan yüz yirmi bin kadar kişiyle sefer düzenletti. Mısır ve Mağribe de denizden bin gemi ile sefer düzenletti. Hepsinde de komutan Mesleme b. Abdülmelik idi. Mesleme ordusuyla Konstantiniyye'ye yürüdü. Mesleme otuz ay şehri kuşattı. İnsanlara yorgunluk ve açlık galebe çaldı. Büyük bir sıkıntı çektiler. Bu sıkıntılardan dolayı da bir türlü şehri ele geçiremediler. Ömer b. Abdülaziz halife olunca kuşatmayı kaldırmalarına izin verdi.

Abbasilerin zamanına kadar pek çok cephede kafirlere karşı savaş devam etti. Hindistan, Çin, Endulüs, Afrika ve Avrupa'da sayısız şehirler ele geçirildi.

Daha sonra Hırıstıyanlar, İslam beldelerine saldırdılar ve pek çok Müslümanı katlettiler. Buna rağmen İslam ümmeti içerisinden Nureddin Zenki ve Selahaddin Eyyubi gibi kahraman komutanlar çıktı ve kafirlere gereken dersi verdi. Sultan Selahaddin Eyyubi komutasında Hırıstıyanlara karşı yapılan Hıttın Savaşı bu savaşlar içerisinde en meşhur olanıdır.

Unutulmaması gerekir ki cihad kapısı Kıyamet'e kadar açıktır ve kafirlerle yapılan cihad, asla durmayacaktır.

Eğer müslümanların doğu ve batıda yaptıkları savaşlar araştırılacak olursa yüzlerce cilt kitaba sığmaz. Bu savaşları zikretmemizin sebebi, kılıçların gölgesinde rahatça yaşayanlara, Müslümanların tarihteki kahraman ve cesur adamlarının dinlerini korumak için sarfettikleri çabayı, bu yolda karşılaştıkları sıkıntıları anlatmaktır.

Şüphesiz Allah iyilik yapanların ecrini zayi etmez. O bize yeter. O ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır.

33. BÖLÜM

Kuvvet ve Cesaretin Övülmesi, Korkaklığın ve Acziyetin Kınanması

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* güçlü müminleri severdi.

268- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلاَ تَعْجِزْ...**

268. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kuvvetli mümin, zayıf müminden daha hayırlı ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya daha sevimlidir. Sana faydalı olan bütün iyiliklerde hırslı ol! Allah'tan yardım iste ve aciz olma!"[401]

269- عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كان يَقُولُ: **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ عَذَابِ الْقَبْرِ!**

269. Enes *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Tasa ve hüzünden, acizlik ve tembellikten, korkaklık, zayıflık, cimrilikten ve kabir azabından sana sığınırım."[402]

وفي رواية أخرى للبخاري: **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ!**

Buhari'nin rivayeti ise şöyledir: "Allah'ım! Tasa ve hüzünden, acizlik ve tembellikten, cimrilik ve korkaklıktan, borcun şiddetinden ve insanların galebesinden sana sığınırım."

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in duasında tasa ve hüznü birleştirmesi ne güzeldir. Çünkü hadiste geçen tasa (kaygı) çeşitli hal-

---

[401] Müslim, Kader, 4/2052.

[402] Müslim, Zikir ve Dua, 4/2079; Buhari, Dualar, 7/159.

lerde meydana gelen korkudan ibarettir. Hüzün ise genellikle kaybedilen bir şeyden dolayı meydana gelen üzüntüdür. Yine acizlik ile tenbelliği de çok güzel birleştirmiştir. Acizlik, kişinin gücünü istediği yönde kullanamamasıdır. Tembellik ise kulların yapması gereken şeylerde zayıflık göstermesidir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* duasında cimrilik ve korkaklığı da birleştirmiştir. Çünkü cimrilik, mal konusunda cömertliğin olmamasıdır. Korkaklık ise savaşta nefisler hususunda cömertliğin olmamasıdır.

Bu gibi insanı hayretler içerisinde bırakan sözler, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Cevami'ul Kelim yani az sözle çok şey ifade etme özelliğinin birer eseridirler.

270- عَنْ مُصْعَبِ بن سعد قال: كَانَ سَعْدٌ يَأْمُرُنا بِخَمْسٍ وَيَذْكُرُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهِنَّ: **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا يَعْنِي فِتْنَةَ الدَّجَّالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ!**

270. Mus'ab b. Sad b. Ebi Vakkas şöyle demiştir: "Sa'd bize beş şey emrediyor ve bunları Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in kendilerine emrettiğini söylüyordu ki bu emirler Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şu duasının içindedir: Allah'ım! Cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. Rezil bir ömre dönmekten sana sığınırım. Dünya fitnesinden (yani deccal fitnesinden) ve kabir azabından sana sığınırım!"[403]

271- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: لاَ أَقُولُ لَكُمْ إِلاَّ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ!**

271. Zeyd b. Erkam *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Ben size Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in söylediğinden başkasını söylemiyorum. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Allah'ım! Acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, pısırıklıktan ve kabir azabından sana sığınırım" diye dua ederdi."[404]

---

[403] Buhari, Dualar, 7/158; Müslim, Zikir ve Dua, 4/2088.

[404] Müslim, Zikir ve Dua, 4/2088.

Nefislerden Korku Nasıl Giderilir?

Bil ki korkaklık, cesaretin zıddıdır. Cesaret ise kalbin, murad edilen şeye yöneldiğinde o şey üzerinde sabit durmasıdır. Bu, bütün olgunlukları elde etmede asıldır. Kurtuluş bütün bu yüce makamlardadır. Kalbin sabit durması ancak akıl ve mizacın selametiyle mümkündür. Eğer kalp bir kusur ve aşırılıktan dolayı zayıflarsa bu, korkaklık sebebi olur. Eğer kuvvette aşırı giderse ve normaldan çıkarsa bu da tehlikelidir. Her ikisi de kötülenmiştir. İstenilen ise kalbin ifrat ile tefrit arasında orta bir yol takip etmesidir. İşte bu orta yol, cesaretin sebebi ve kaynağıdır.

Korkak olan kimsenin, sebeplerini ortadan kaldırmak suretiyle korkaklığı tedavi etmesi gerekir. Korkaklığın sebebi ise ya cahilliktir ki bu tecrübe ile giderilir. Ya da zayıflıktır, bu da kişide tabii ve adet haline gelinceye kadar korkulan fiilleri ardarda yapmaktır. Biz görüyoruz ki ilk başlayan biri tartışmalarda, imamlıkta, hutbede, vaazda ve meliklerin önünde korkuyor, takatsiz kalıyor ve dili dolaşıyor. Bu, ancak kalp zayıflığı sebebiyle ve alışmadığı bir şeyle karşılaşması dolayısıyladır. Eğer bunu defalarca tekrar ederse zayıflık ondan gider. Çünkü çoğunluğa göre ahlak, değişim ve dönüşümü kabul eder. Bu konuda çocuğun, büyütüp terbiye etmek için yılanı korkmadan çekinmeden tutması ve cesur bir kahramanın ise ondan kaçıp korkması sana delil olarak yeter. Bu durum, çocuğun bu işle çokça meşgul olmasından başka bir şey değildir. Nefse yılandan nefret etme duygularını öğreten öğretici şeylerin peyderpey olmasıdır. Ta ki sonuçta nefis, yılanla yakınlık peyda edecek duruma gelir, ona yaklaşır ve korkmaz. Aynı alışkanlığın olmamasından dolayı çocuk kurbağa gibi şeylerden bile korkar. Aynı durumu vahşi ve yırtıcı hayvanların insanoğluna alışmasında da görüyoruz. Bu hayvanlar bu yaklaşımda bulunurken kendi yapılarını, insanoğlundan kaçma, parçalama özelliklerinden sıyrılarak oluştururlar.

Kendileriyle yakınlık oluşturulanların tecrübesi koç vb. gibi kendi cinsinin fertlerini kırıp geçirme, zorla bastırma ve parçalamakla olur. Kedi ve fare gibi sıradan hayvanlar arasında dostluk oluşması da bunun gibidir. Hatta ben defalarca farenin kediye binip indiğini ve tırmandığını gördüm. Kedi fareyi ısırmıyor, fare de kediden kaçmıyordu. Aynı şekilde kedinin köpekten nefret etmesine rağmen onunla dostluk kurduğunu da gördüm. O kadar ki onun üzerine binip iniyordu. Bütün bunlar talim ve terbiye ile neticeye ulaşma hususunda alıştırma yapmakla olur.

Durum böyle olunca insan, talimi kabul etmeye, yapısını bir şeye

alıştırmaya ve ahlakını süratle değiştirmeye hayvandan daha elverişlidir. Çünkü onun cevherinde hayır ve şerrin hepsini kabul etme yeteneği vardır. Bu, sağduyu sahibi ve doğru tabiatlı kimselerin inkar edemeyeceği bir durumdur. Bil ki nefsin kuvveti ve kesin zafer sağlayan azim Ali *(radıyallahu anh)*'nın da dediği gibi zafere ulaşmanın sebebidir. Ali *(radıyallahu anh)*'a "Kahramanı nasıl yendin?" diye sorulduğunda şöyle dedi: "Adamla karşılaştım. Onu öldürmek istiyordum. Aynı şekilde o da beni öldürmek istiyordu. Ancak ben onu öldürdüm. Çünkü ben ve bizzat onun nefsi onun aleyhinde yardımlaşıyorduk."

Bazıları şöyle nasihat etmiştir: "Savaşta kalbinizi cüretle uyarın! Çünkü bu, zaferin sebebidir."

Eskilerin sözlerinden birisi de şöyledir: "Kim düşmanını korkutursa kendine bir asker teçhiz etmiş olur."

Hiç şüphesiz savaştan kaçarken öldürülenler, öne atılırken öldürülenlerden daha çoktur. Şair şöyle demiştir:

İnsanların arkasından gelen üzüntüyle ölür,

Cesur ise lezzetle kurtulur.

Hezimet, ölüm sofralarından bir sofradır. Düşmanı mutlu eden, yenileni rezil eden bir durumdur. Her isteğe kavuşma ve korkulanı defetmek ancak cesaretle elde edilir.

İnsan, bir kişiye malından bir şeyler vermek isterse ve imanı da zayıfsa o şeye ihtiyacı olacak diye nefsine güç yetiremez. Nitekim Allah *(Subhanehu ve Teala) "Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size kötülüğü emreder." (2 Bakara/268)* buyurmuştur.

Sadakayı gizleyen kimseler, mahlukatın en şiddetlileridir. Burada kast edilen bedeninin şiddeti değil, kalp kuvveti, emirleri yerine getirmek ve yasaklardan sakınmaktır. İnsan iyiliklere meyletmeyi ve kötülükleri defetmeyi kalp kuvveti denilen cesaretten başkasıyla elde edemez.

İmam Ebu Bekir et-Tartuşi "Sirac'ul Muluk" adlı eserinde şöyle demiştir: "Kalp kuvvetiyle emirler yerine getirilir ve kötülükler son bulur. Faziletler elde edilir. Rezilliklere bulaşmak ve hevaya tabi olmak da son bulur. Yine kalp kuvvetiyle arkadaş arkadaşının eza ve cefasına sabreder. Kalp kuvvetiyle sırlar tutulur ve ayıplar örtülür. Kalp kuvvetiyle zor işlere girişilir ve büyük yükler yüklenilir. Yine kalp kuvvetiyle kişilerin ahlakına sabredilir. Kalp kuvvetiyle adalet ve basiretin gerekli kıldığı işler başarılır. Yine kalp kuvvetiyle, kalpleri kin

ve hınçla dolu olan kimselere karşı gülünür.”

Ebu Derda *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Bazı kimselere kalplerimiz lanet etse de yüzlerine gülerdik.”

Ali b. Ebu Talib *(radıyallahu anh)* da şöyle demiştir: “Uzak durmamız gereken bir çok kimseyle tokalaşırdık.”

İmam Ebu Bekir et-Tartuşi der ki: “Bil ki cesaret üç çeşittir:

1. İki taraf karşılaşıp birbirine girdiğinde ve birbirlerine kini olanlar kozlarını paylaştıkları sırada saftan öne çıkıp "Savaşacak kimse yok mu?" diyen kimsenin cesareti.

2. İki topluluk birbirine karıştığında ve kimse ölümün nereden geldiğini bilemediğinde sakin olan, dehşetin kendisini yıldırmadığı ve işine hakim olup bizzat ayakta kalan kimsenin cesareti.

3. Arkadaşları hezimete uğradığı zaman idareyi ele alıp topluluğu düşmana yönlendiren, arkadaşlarının kalbini güçlendiren, onlara güzel sözler söyleyip cesaretlendiren, düşeni doğrultup duranı hareketlendiren kimsenin cesareti ki düşman ondan ümitsizliğe düşer.

İşte bu sonuncusu cesaretlerin en güzelidir. Bu gibi kimseler hakkında şöyle denilmiştir:

“Kaçanların arkasındaki savaşçı, gafillerin arkasında mağfiret dileyen kimse gibidir.”

Kaybeden üzerindeki hakkından vazgeçmek kerim olanın iyiliğindendir. Bil ki cesurların en cesuru, Allah'ın kendisine mülk verip de bu mülkle düşmanların en yamanını kahreden kimsedir. Hiç şüphesiz bu düşman kişinin kendi nefsidir. Kim nefsine sahip olup şeriatın vacip kıldığı savaşta öne geçme, hücum etme, geri durmama, günah işlememe ve düşmana sırt çevirmeme gibi emirlere riayet ederse işte o, gerçek cesurdur. Yoksa hevasına uymada ve sapıklıkta ısrar eden, arzusunda inat eden, zorluk, sıkıntı ve elemlere karşı ilk cahiliye alışkanlığında olduğu gibi direnen kimse cesur değildir.

272- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِى يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.**

272. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: “Güçlü kimse güreşte hasmını yenen değildir. Asıl güçlü, öfke anında kendine hakim

olandır."[405]

Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Kişinin iyiliği takvasıdır. Dini ve mahlukata karşı olan olgunluğu ona yeter. Cesaret ve korkaklık, Allah'ın dilediği şekilde fıtrata yerleştirdiği huylardır. Korkak olan anasından babasından kaçar. Cesur olan ise kendisini ilgilendirmeyen konularda bile dövüşür. Şehid ise nefsini hesaba çekendir."

Bil ki öne geçmek eceli öne almaz. Korkaklık da hiçbir emele ulaştırmaz. Bilakis korkaklık fırsatların elden gitmesine sebeptir, düşmana ve hasma yardımdır. Ölüm meydanından ayakların kaymasıdır. Bu yüzden araplar şöyle demiştir:

Cesaret korunma, korku ölümdür.

Şüphesiz korku, kişinin en şerli huyudur.

273عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضى الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **شَرُّ مَا فِي الرَّجُلِ شُحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ.**

273. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "İnsandaki en şerli özellik, ısrar edilen cimrilik ve alıkoyucu korkaklıktır."[406]

Hadiste geçen "alıkoyucu korkaklık" sözünün manası; kalbi şiddetle istila eden ve başka şeyleri kalpten çıkaran korkaklıktır. Gerçekte korkaklık, kişiyi kader hakkında şüphe etmeye ve Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya karşı su-i zanda bulunmaya iter.

Cesur kimseler ise Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya karşı hüsnü zan beslerler. Çünkü onlar, ecelin azalmayacağını veya çoğalmayacağını yakin derecesinde bilirler. Nitekim Allah *(Subhanehu ve Teala)* şöyle buyurmuştur:

﴿ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾

"Onların eceli geldiğinde ne bir saat ileri ne de geri alınır." (16 Nahl/61)

274عن ابن عباس قَالَ: كُنْتُ خلف النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: **يَا غُلَامُ! إِنِّى أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ**

[405] Buhari, Edeb, 7/19; Müslim, Birr ve Sıla, 4/2014.

[406] Ebu Davud, Cihad, 3/26; Mevariduz Zaman, sy.207. Hadis sahihtir.

وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ
يَنْفَعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ
يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الأَقْلاَمُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.

274. Abdullah b. Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: " Bir gün Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in terkisinde iken bana "Ey oğul! Sana bazı kelimeler öğreteceğim. Allah'ı (dinini) koru ki, Allah da seni korusun. Allah'ı koru ki O'nu karşında bulasın. İstediğin zaman Allah'tan iste! Yardım dilediğin zaman da Allah'tan yardım dile! Bil ki ümmet eğer sana bir şeyle fayda vermek üzere toplansa, sana ancak Allah'ın yazdığı şey ile fayda verebilirler. Yine eğer sana bir şey ile zarar vermek üzere toplansalar ancak Allah'ın yazdığı şeyle sana zarar verebilirler. Kalemler kaldırıldı ve sahifeler kurudu" buyurdu."[407]

Rasulullah'ın Cesareti

İnsanların en cesuru, en yüreklisi ve en güçlüsü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* idi. Pek çok sıkıntılı durumda kahramanlar ve savaşçılar kaçtığı halde O, sabit durmuş ve yerinden kımıldamamıştır. İleri atılmış ve düşmana asla sırtını dönmemiştir. Bütün cesurların kaçtığı bir zaman vardır ama Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* için bu durum söz konusu bile değildir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* düşmandan kesinlikle kaçmamıştır. O, bundan münezzehtir.

275. Enes b. Malik *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* insanların en güzeli, en cömerdi ve en cesuru idi. Bir gece şehir halkı paniğe kapıldı. İnsanlar sesin geldiği tarafa doğru koştular. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dönüşte onları karşıladı. Yani Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sesin geldiği yere ilk olarak yönelmiş ve durumun sakin olduğunu görünce geri dönmüştü. O *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu esnada Ebu Talha'nın atına binmiş ve boynunda kılıç asılı olduğu halde "Geri dönün! Geri dönün! Bir şey yok!" diyordu."[408]

Başka bir rivayette şöyledir: "İnsanlar paniğe kapılmıştı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hemen Ebu Talha'nın atına bindi ve tek başına

---

407 Tirmizi, 2516. İmam Tirmizi hadisin "Hasen sahih" olduğunu söylemiştir.
408 Buhari, Cihad, 3/228; Müslim, Fadail, 4/1803.

hızlıca çıktı. İnsanlar süratle arkasından gitti.”

276. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Sıkıntı şiddetlendiğinde ve gözler kızardığında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e sığınırdık. Hiç kimse düşmana ondan daha yakın olmazdı. Biz Bedir günü, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e sığınmıştık. O *(sallallahu aleyhi ve sellem)* düşmana en yakın olanımız ve sıkıntıya katlanmada insanların en güçlüsüydü.”[409]

277. Ebu İshak'tan şöyle rivayet edilmiştir: “Adamın biri Bera b. Azib *(radıyallahu anh)*’a "Huneyn günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’den kaçtınız mı?" diye sorduğunda şöyle demiştir:

O gün Rasullullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hiç kaçmadı. Hevazin kabilesi çok iyi mızrak atıyordu. Üzerlerine hamle ettiğimizde dağıldılar. Biz de ganimete yöneldik. Onlar ise oklarla geri döndüler. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i beyaz devesinin üzerinde "Ben peygamberim, yalan yok! Ben Abdulmuttalib'in torunuyum" derken gördüm.”[410]

278. Abbas *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Huneyn günü iki ordu karşılaşınca Müslümanlar arkalarını dönüp kaçmaya başladılar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* katırını kafirlere doğru sürmeye başladı. Ben, hızlanmasın diye katırın yularını tutuyordum. Ebu Süfyan da onun üzengisinden tutuyordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bana şöyle bağırdı: Ey Abbas! Ashab-ı Sumure’yi çağır!”[411]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Uhud savaşında da çok büyük sebat gösterdi. Ubey b. Halef atına binmiş ve öldürmek için Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’e yönelmişti. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i görünce "Eğer o kurtulursa ben kurtulmayayım" dedi. Müslümanlardan biri ona saldırmak isteyince Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Onu bana bırak!" diye seslendi. Daha sonra mızrağını aldı ve onu devenin sırtındaki tüylerin sallandığı gibi salladı. Sonra Ubey'e yöneldi. Mızrağı onun boynuna sapladı. Ubey, atının üzerinde sallanmaya başladı. Bu halde Kureyş'in yanına döndü ve "Beni Muhammed yaraladı" diyordu. Onlar "Birşey olmaz" diye cevap verdiler. Ubey "Eğer benimle birlikte bütün insanlar olsaydı Muhammed hepimizi de öldürürdü. Vallahi eğer üzerime tükürseydi bile beni öldürürdü" dedi. Daha sonra

---

409 Müslim, Cihad, 3/1401.

410 Buhari, Megazi, 5/99; Müslim, Cihad, 3/141.

411 Müslim, Cihad, 3/1401.

Ubey Uhud’dan Mekke’ye dönüş yolunda öldü.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in kahramanlıkları burada sayılamayacak kadar çoktur. O’nun cesaretini ayrıntılı olarak öğrenmek isteyenler onun siyerine baksınlar. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in cesaretine, kalbinin sebatı, coşkunluğunun az oluşu ve İsra gecesi Allah'ın huzurunda dilinin serbestliği de delalet etmektedir.

İslam Ümmetinin Meşhur Kahramanları

Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in ümmetinin cesur ve kahramanları sayılamayacak kadar çoktur. Ümmet içerisinde en cesur kimseler, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte savaşlara katılan ashabıdır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onları *(radıyallahu anhum)* şu sözlerle övmüştür:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾

“Muhammed Allah'ın elçisidir. Onunla beraber olanlar kafirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise merhametlidirler.” (48 Fetih/29)

Bu ümmetin en cesurları:

1. Ebu Bekir es-Sıddık *(radıyallahu anh)*

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in halifesi ve ümmetinin en faziletlisidir. Ali b. Ebu Talib *(radıyallahu anh)* onun, insanların en cesaretlisi olduğuna şahitlik etmiştir.

Ali *(radıyallahu anh)* hilafeti sırasında insanlardan bir topluluğun arasında "İnsanların en cesuru kimdir?" diye sordu. Cemaat "Sensin ey müminlerin emiri!" dediler. Bunun üzerine Ali *(radıyallahu anh)* şöyle dedi:

- Ben kiminle düello yaptıysam ona galip geldim. Ancak insanların en cesuru Ebu Bekir'dir. Bedir günü Rasulullah’a bir çadır kurduk. Müşriklerin Rasulullah’a yaklaşmaması için kim onunla kalacak" dedik. Allah’a yemin olsun ki Ebu Bekir’den başka kimse buna yaklaşmadı. Ebu Bekir yalın kılıç Rasulullah’ın başında durdu.

Ali *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Mekke’de müşrikler Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in başına toplandılar. Kimi onu çekiştiriyor, kimisi de vuruyor ve şöyle diyorlardı: "Sen ilahları bir ilah mı yaptın!" Allah'a yemin olsun ki bizden Ebu Bekir hariç kimse ona yaklaşamıyor idi. Ebu Bekir müşriklerden kimine vuruyor, diğerini dövüyor veya elbisesini çekiştiriyor ve "Yazıklar olsun size! Rabbim Allah'tır diyen

birini mi öldüreceksiniz" diyordu."

Ali *(radıyallahu anh)* yanındaki cemaate dönerek şöyle dedi:

- Allah için söyleyin! Size göre Firavun ailesinin içindeki iman eden adam mı yoksa Ebu Bekir mi daha hayırlıdır? Cemaat susunca Ali *(radıyallahu anh)* şöyle dedi:

- Allah'a yemin ederim ki Ebu Bekir'in bir saati, Firavun ailesinden iman eden adamla dolu yeryüzünden daha hayırlıdır. O, imanını gizleyen bir adamdı ama Ebu Bekir hiçbir zaman imanını gizlemedi.

Hiç şüphesiz Ebu Bekir es-Sıddık *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den sonra insanların en cesaretlisi idi. O, insanların kalbi en sabit ve en güçlü olanıdır. Bunun için onun Bedir günü ortaya koyduğu tavra bakmak yeterlidir. O gün Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e şöyle diyordu: "Ya Rasulallah! Rabbinin sana verdiği sözler yeterlidir. Şüphesiz O, sana verdiği sözünü yerine getirecektir."

Uhud savaşında onun kalbinin direncine bak! O gün şeytan "Muhammed öldü" diye bağırıyor ve kimse kimsenin yanında durmuyordu. O böyle bir günde bile sarsılmadan ve heyecanlanmadan Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanında duruyordu.

Hendek günü kalbinin direnci... O gün gözler kaymış, yürekler ağızlara gelmişti.

Hudeybiye barışının olduğu günkü tavrı...

İnsanların kaçtığı Huneyn günündeki direnişi... O, o gün kaçmamıştı. Onun cesaretine, kalbinin güçlülüğü ve sarsılmazlığına delil olarak bütün müslümanları, büyük olaylar ve zor durumlar karşısında bir araya toplaması yeterlidir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in vefatında insanlardan çoğunun kalbi kaymış, onun ölümüyle şiddetli bir şekilde sarsılmışlardı. Bazıları geri dönmüşler, bazıları şüpheye düşmüşlerdi. Bu onun büyük cesaretinin ve kalbinin gücünün delilidir. Böyle bir ortamda, bütün dünyanın sarsıldığı böyle bir durumda onun ortaya koyduğu tavır meşhurdur. Onun kalbi bütün ümmetin kalbiyle tartılsaydı, onun kalbi daha ağır gelirdi.

Mürtedlerle savaştaki azminde onun cesareti bütün korkaklara paylaştırılacak olsaydı hepsi birer kahraman olurdu. O cesaretiyle, eğrilen bazı İslami kurumları düzeltmiştir. Daha sonra bu ümmet onun yolundan gitmiştir.

Allah’a yemin olsun ki ümmetin kahramanları onun cesaretine ulaşmaktan aciz kalmışlardır.

2. Ömer b. Hattab *(radıyallahu anh)*

Ömer b. Hattab… Şeytanın, korkusundan dolayı yolunu değiştirdiği yiğit!

Kitaplarda onun demirden bir dağ şeklinde vasıflandırılması onun cesaretini ve dindeki gücünü ispatlamaya yeterlidir.

279- عن سعد بن أبي وقاص أنّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال: **يَا ابْنَ الْخَطَّابِ! وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا إِلاَّ سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.**

279. Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, Ömer *(radıyallahu anh)*’a şöyle demiştir: “Ey İbni Hattab! Nefsim elinde olana yemin ederim ki şeytan, yolunda yürürken seninle karşılaşsa yolunu değiştirir.”[412]

Ömer *(radıyallahu anh)* müslüman olduğunda Allah *(Subhanehu ve Teala)* onunla İslam’ı ve müslümanları izzetlendirdi.

Abdullah b. Mesud *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Ömer Müslüman olmadan önce biz Kabe'nin yanında namaz kılamıyorduk. O Müslüman olunca Kabe'nin yanında namaz kılıncaya kadar Kureyş'le savaştı. Biz de onunla beraber orada namaz kıldık.”

Ömer *(radıyallahu anh)*’ın cesareti ve kahramanlıklarıyla ilgili haberler burada sayılamayacak kadar çoktur.

3. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)*

Sahabenin hepsi cesaretli olmalarına rağmen onların cesaretiyle en meşhur olanı, kalelerin arslanı, sürekli yağan yağmur, müşriklerin saflarını ayıran, cesaretin çeşitli şekilleriyle insanları hayrete düşüren, müminlerin emiri Ali b. Ebu Talib'tir.

Ali *(radıyallahu anh)* Tebuk seferi hariç Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in katıldığı hiç bir savaştan geri kalmamıştır.

280- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لِعَلِيٍّ **أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلاَّ أَنَّهُ لاَ نَبِيَّ بعدي.**

280. Müslim’in rivayet ettiğine göre Tebuk savaşında Rasulullah

---

412 Buhari, Menakıbu’s Sahabe, 4/199; Müslim, Fadailu’s Sahabe, 4/1864

(sallallahu aleyhi ve sellem) Ali *(radıyallahu anh)*'ı Medine'de vekil bırakmış ve şöyle buyurmuştur: "Senin benim yanımdaki yerin, Harun'un Musa'nın yanındaki yeri gibidir. Ancak benden sonra peygamber yoktur."[413]

281- قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ خَيْبَرَ: **لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ رَجُلاً يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، لَيْسَ بِفَرَّارٍ وَيَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ.**. ثُمَّ دَعَا بِعَلِيٍّ وهو أرمد فَتَفَلَ فِي عَيْنِهِ فَبَرَأَ وَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ، فَفَتَحَ اللهُ عَلَى يَدِيهِ.

281. Buhari'nin Sehl b. Sad'dan, Müslim'in de Seleme b. Ekva'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Hayber günü şöyle buyurmuştur: "Bu gün sancağı öyle bir kişiye vereceğim ki o, Allah'ı ve Rasulunu sever, Allah ve Rasulu de onu severler. O kaçak değildir. Allah onun eliyle kalenin fethini nasip edecektir.

Sonra Ali *(radıyallahu anh)*'ı çağırttı. O gün gözleri ağrıyordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun gözlerine tükürüğünü sürdü ve göz ağrısı geçti. Sancağı ona teslim etti. Allah onun eliyle kalenin fethini nasip etti."[414]

Ebu Rafi, Ali *(radıyallahu anh)*'ın kahramanlığı konusunda şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ona sancağı verince birlikte yola çıktık. Kaleye yaklaşınca kaledeki yahudiler ona karşı çıktılar. Onlarla savaştı. Yahudilerden bir adam ona vurdu. Ali kalkanını elinden attı. Kalenin kapısını kucakladı ve kendi eliyle kaleyi fethetti. Sonra kapıyı elinden attı. Yedi kişiyle kapıyı ters çevirmeye çalıştık ama başaramadık."

Mus'ab b. Abdullah şöyle demiştir: "Ali b. Ebu Talib savaşta sakınırdı. İki kişinin arasında kalmaktan süratle kaçınırdı. Hücuma kalktığı zaman her tarafını düşmandan korurdu. Geri dönerken daha çok etrafını korurdu. Kimse ona yaklaşamıyordu. Zırhının sadece ön tarafı vardı. Arkası yoktu. Ona "Arkandan birilerinin saldırmasından korkmuyor musun?" diye sorulunca şöyle cevap verdi: "Eğer düşman arkamdan gelebilme imkanı bulabiliyorsa ve bana galip gelebiliyorsa, Allah ona galip gelecek kimseyi bırakmamıştır."

4. Talha b. Ubeydullah *(radıyallahu anh)*

---

[413] Müslim, Fadailu's Sahabe, 4/1870.

[414] Buhari, Cihad, 4/5; Müslim, Fadailu's Sahabe, 4/1872.

Cennetle müjdelenen on kişiden biridir. Talha b. Ubeydullah *(radıyallahu anh)* bu ümmetin cesurlarından, kahramanlarından ve mahir atlılarındandır. Uhud Savaşının kahramanlarındandır. Kafirlere karşı Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i korumaya çalışmış ve yetmiş küsur yara almıştır.

Aişe *(radıyallahu anha)* şöyle demiştir: "Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* Uhud günü hatırlatılınca şöyle derdi: O günün hepsi Talha b. Ubeydullah'ındır. Ben o gün ilk dönen kişiydim. Rasulullah'ın önünde ve onunla beraber savaşan bir kahraman gördüm. Ben "Bu, Talha olsa gerek" dedim. O gün Talha'nın vucüdunda yetmiş küsur kılıç yarası, ok yarası ve mızrak yarası vardı. Ayrıca eli de kopmuştu."

Uhud günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* insanlara bakmak için çıktığında Talha "Ya Rasulallah! Anam babam sana feda olsun. Çıkma! Attıkları oklardan biri sana isabet edebilir. Benim ölümüm senin ölmenden daha iyidir" diyordu.

Kays b. Hazim şöyle demiştir: "Talha b. Ubeydullah'ın eli felçli idi. O eliyle Uhud günü Rasulullah'ı korumuştu."

5. Zübeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)*

Cennetle müjdelenen on kişiden biridir. İslam'da ilk kılıç sallayan kişidir. İslam'ın ilk günlerinde Mekkeliler Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'i rahatsız etmişlerdi. Bunu duyduğu gibi kılıcını çekerek insanları yarmış ve Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'nin yanına varmıştı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu görünce "Sana ne oluyor ya Zübeyr?" diye sordu. Zübeyr "Sana eziyet ettikleri haberini aldım. Onları öldürmek için geldim" deyince Rasulullah ona ve kılıcına dua etti.

282. Buhari'nin Zübeyr *(radıyallahu anh)*'dan rivayet ettiğine göre o, şöyle demiştir: "Bedir günü Ubeyde b. Said b. As'ı gördüm. Silahlanmış ve sadece gözleri görünüyordu. O "Ebu zati'l Kerş" diye künyelenirdi. Ona kısa bir mızrakla saldırdım. Onu gözlerinden yaraladım ve öldü."[415]

283. Urve b. Zübeyr *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Zübeyr, Yermuk Savaşına katılmıştı. Sahabeler Yermuk günü Zübeyr'e şöyle dediler: "Sen şiddetlenmiyor musun ki, biz de seninle birlikte şiddetlenelim." Zubeyr hücuma kalktı ve boynundan iki yerden yara aldı. İkisinin arasında Bedir günü aldığı bir yara daha vardı.

---

[415] Buhari, Megazi, 5/14.

Urve der ki: “Ben çocuk iken bu yara izlerine parmağımı sokup oynuyordum.”[416]

Urve, babası hakkında şöyle demiştir: “Zübeyr uzun boyluydu. Bineğe bindiği zaman ayakları yere değerdi. Ayrıca çok kıllı birisi idi. Çocukken onun kürek kemiklerinin üzerindeki kıllara tutunarak kalktığımı hatırlıyorum.”

İbni Cermuz, Cemel olayında onu öldürünce kılıcını alıp Ali'ye getirdi. Ali şöyle dedi:

- Bu kılıç, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in başındaki darlığı açmıştı.

6. Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*

O da cennetle müjdelenen on kişiden biridir. İslam'ın atlısı ve Allah yolunda ilk ok atan kimsedir. Sad b. Ebi Vakkas, Uhud günü insanların en çok cesaretlisi ve en fedakârı idi. Hatta o gün Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Sad için “Anam babam sana feda olsun” demiştir.

Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: “Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in Sad'dan başka kimseye ana babasını feda ettiğini görmedim. O’nu Uhud günü "At Sad! Anam babam sana feda olsun!" derken işittim.”

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)* için "Allah'ım onun atışını isabet ettir. Duasını da kabul et!" buyurmuştur.

Sad, Kureyş’in cesurlarından ve kahramanlarından biridir. Savaşlarında Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’i bekleyen ve yanından ayrılmayan birisidir. Ömer *(radıyallahu anh)* hilafeti sırasında Sad b. Ebi Vakkas *(radıyallahu anh)*’ı Farslılarla savaşmak için gönderilen orduya komutan olarak atamıştır. Allah *(Subhanehu ve Teala)* onun eliyle Müslümanlara Fars beldelerinin çoğunu fethetmeyi nasip etmiştir. Kadisiye günü gösterdiği kahramanlıklar meşhurdur. Ayrıca Basra ve Kufe şehirlerini inşa eden de Sad b. Ebi Vakkas’tır.

Zühri şöyle demiştir: “Sad b. Ebi Vakkas'ın eceli gelince, ev halkından yünden cübbesini getirmelerini istedi ve şöyle dedi: Beni bununla kefenleyin! Ben Bedir günü bunun içindeyken müşriklerle karşılaştım. Onu bugün için sakladım.”

---

[416] Buhari, Fadailu’s Sahabe, 4/211.

7. Ebu Ubeyde b. Cerrah *(radıyallahu anh)*

İsmi Amir b. Abdullah b. Cerrah'tır. Cennetle müjdelenen on kişiden biridir ve bu ümmetin eminidir.

Bedir, Uhud ve diğer savaşlara Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile beraber katılmıştır. Uhud'da Rasulullah'ın miğferinden yüzüne batan iki halkayı çıkarmıştır. O gün onun da iki dişi sökülmüştü. Bundan dolayı "Ebu Ubeyde'nin ağzından daha güzel ağız görülmemiştir" denilir.

Yine "Kureyş'in iki dehası Ebu Bekir ve Ebu Ubeyde'dir" denilmiştir.

Ömer *(radıyallahu anh)* onu, Şam'a vali olarak göndermiştir. Allah onun eliyle Yermuk, Cabiye ve başka yerlerin feth edilmesini takdir etmiştir.

8. Hamza b. Abdulmuttalib *(radıyallahu anh)*

Allah'ın ve Rasulunun aslanı!

Onun şecaati dillere destandır, cesareti ise herkes tarafından bilinmektedir. Bedir Savaşında gösterdiği kahramanlık düşmanları tarafından bile itiraf edilmiştir. O gün müşriklerden çok sayıda adam öldürmüştür. Umeyye b. Halef Bedir savaşında esir olarak ele geçirilince Abdurrahman b. Avf *(radıyallahu anh)*'a "Sizden demir uçlu kalemle öğreticilik yapan göğsünde nişan bulunan kimdir?" diye sordu. Abdurrahman b. Avf "Hamza b. Abdulmuttalib'dir" deyince Umeyye "İşte o, bizi perişan eden adamdır" dedi.

Uhud günü de çok büyük işler yapmış, müşriklerden 31 kişiyi öldürmüştü. Hind, Utbe'nin kızı ve Ebu Süfyan'ın karısı idi. Uhud savaşına çıkmadan önce Vahşi adındaki bir köleyle Hamza'yı öldürmesine karşılık azad edilmek üzere anlaştı. Vahşi savaş boyunca Hamza'yı takip etti. O, müşriklere amansız darbeler indiriyor ve onlardan pek çok kişiyi öldürüyordu. Bir an ayağı takılıp sırt üstü düştü. Zırhı karın tarafından açıldı. Vahşi fırsattan istifade ederek Hamza'yı şehid etti. Ebu Süfyan'ın karısı Hind, onun karnını yararak ciğerini çıkardı ve çiğnedi. Yutamayınca da ağzından attı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* amcası Hamza'nın bu halini görünce şiddetli bir şekilde üzüldü ve ağladı.

9. Cafer b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)*

Kardeşi Ali'den on yaş büyüktü. Mute'de şehid olanlardan biridir. Ordu komutanı Zeyd b. Harise şehid edildiğinde sancağı eline alıp Rumlarla savaşmıştı. Sancağı önce sağ eline almıştı. Sağ eli kesildi. Bu

sefer sancağı sol eline aldı ama çok geçmeden o da kesildi. Buna rağmen o, öldürülünceye kadar sancağı bırakmamıştı. O savaşta sırtını çevirip kaçmadı. Şehid edildiği zaman cesedinin ön yüzünde doksan küsur kılıç, mızrak ve ok yarası sayılmıştı.

10. Muaz b. Amr b. Cemuh *(radıyallahu anh)*

Güçlü, cesur ve kahramandı. Bedir günü Ebu Cehil'i öldürdü. O günü şöyle anlatmıştır: "Bedir günü Ebu Cehil'i öldürmeyi kendime görev edindim. İmkan elime geçince hemen saldırdım. Ona vurdum ve bacağını yarısından kestim. Bu arada oğlu İkrime omuzuna vurdu. Elim koptu ve deriye asılı kaldı. Bu durum beni savaştan alıkoyuyordu ama gün boyu böyle savaştım. Kolumu arkamdan sürüklüyordum. Bana eziyet vermeye başlayınca ayağımı üzerine koydum. Sonra doğruldum ta ki koparıncaya kadar..."

11. Bera b. Malik *(radıyallahu anh)*

Enes b. Malik *(radıyallahu anh)*'ın kardeşidir. Kendisi şiddet ve kahramanlığın timsalidir. Savaş esnasında öldürdükleri hariç, mübareze ederek yaklaşık yüz kişiyi öldürdükten sonra şehid edilen bir yiğittir.

Yemame Savaşında Müslümanlar, Museyleme'nin ordusunu bir bahçe içerisinde kuşattılar. Bahçenin duvarları içeriye girmeye mani oluyordu. Müslümanlar duvarı geçip bahçeye dalamıyorlardı. Bera b. Malik bir kalkanın üzerine oturdu ve "Beni mızraklarınızla kaldırıp onların tarafına atın" dedi. Onu duvarın arkasına attılar. Müşrikler onun başına toplandılar. Onlardan on kişiyi öldürdü ve bahçenin kapılarını açtı. Müslümanlar içeri girerek onların tamamını öldürdüler. O zaman Bera *(radıyallahu anh)*'ın vücudunda seksen küsur yara meydana gelmişti. Halit b. Velid bir ay başında durarak onun yaralarını tedavi etmiştir.

Bera *(radıyallahu anh)* Farslılarla yapılan savaşlara katılmıştır. Tuster Savaşında çok büyük kahramanlıklar göstermiştir. Bera *(radıyallahu anh)* aynı zamanda duası makbul bir kişi idi. O gün Müslümanlar Bera'ya gelip zafer ihsan etmesi için Allah *(Subhanehu ve Teala)*'ya dua etmesini istediler. Bunun üzerine Bera *(radıyallahu anh)* "Allahım! Müslümanlara zafer ihsan et ve beni de şehidlikle rızıklandır!" diye dua etti. Allah *(Subhanehu ve Teala)* Bera b. Malik *(radıyallahu anh)*'ın duasını kabul etti. O gün müslümanlar zafer kazandı, Bera *(radıyallahu anh)* da şehid edildi.

12. Ebu Dücane Semmak b. Hurşe *(radıyallahu anh)*

Ebu Dücane cesaretiyle meşhur bir sahabidir. Uhud günü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* elinde bir kılıç tutup "Kim bunu hakkını vermek şartıyla almak ister?" diye sorunca birçok kişi kalkıp onu almaya çalışmıştı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hiç birine vermedi. Ebu Dücane kalkıp "Onun hakkı nedir ya Rasulallah?" diye sordu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Eğrilinceye kadar onunla düşmanın yüzüne vurmaktır" buyurdu. Ebu Dücane "Onu hakkını yerine getirmek şartıyla ben alırım ya Rasulullah!" demiş, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de kılıcı ona vermişti.

Cesaretli bir kişiydi. Savaş meydanında çalımlı bir şekilde yürürdü.

Zübeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kılıcı kimseye vermeyip Ebu Dücane istediğinde ona verince "Vallahi onu takip edeceğim. Bakacağım ne yapacak?" diye kendime söyledim. Onu takip ettim. Kırmızı sarığını aldı ve başına sardı. Bu durumu görenler "Ebu Dücane ölüm sarığını çıkardı!" diyorlardı. Ebu Dücane öne atıldı ve şöyle dedi: "Ben ki dostum benimle sözleşmiştir. Biz savaşta kan akıtanlarız. Hiçbir zaman arka saflarda bulunmam. Allah ve Rasulunun kılıcıyla kafirlerin boyunlarına vururum!" Kılıcı kime sallarsa onu mutlaka öldürüyordu.

Museyleme'nin ordusuna karşı yapılan Yemame savaşında Ebu Dücane bahçe duvarından atlarken bacağı kırılmıştı. Ama o yine de yılmadı ve şehid edilinceye kadar ayağı kırık olduğu halde müşriklerle savaştı.

13. Ebu Talha el-Ensari *(radıyallahu anh)*

İsmi Zeyd b. Sehl'dir. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in önünde dizlerinin üzerine oturmuş ve şöyle demiştir: "Yüzüm yüzüne koruma, canım canına feda olsun!"

Birden fazla kişinin rivayet ettiğine göre Ebu Talha *(radıyallahu anh)* Huneyn günü yirmi müşriği öldürmüş ve eşyalarını almıştır.

14. Halid b. Velid *(radıyallahu anh)*

Allah'ın keskin kılıcı... Cahiliyesinde ve Müslümanlığında kahraman ve yiğitlerin reisi...

Müslüman oluşundan itibaren Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu süvarilerin komutanı yapmıştır. Onların başında giderdi. Sonra Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* onu, mürtedlerle yapılan savaşa komutan yaptı. Fars ve Rumlarla yapılan savaşlarda büyük kahramanlıklar göstermiştir.

Kays b. Ebu Hazim şöyle demiştir: “Halid b. Velid'e zehir getirildi. "Bu ne?" diye sordu. Onlar "Zehirdir" dediler. Halid "Bismillah" dedi ve onu içti ama zehir ona zarar vermedi.”

Halid b. Velid'in eceli gelince şöyle dedi: "Yüz veya daha fazla savaş ve çatışmada bulundum. Ama develerin öldüğü gibi yatağımda ölüyorum. Korkakların gözüne uyku girmesin."

Yatağında öldüğünde altmış yaşındaydı. Vücudunun her tarafında şehidlerin damgaları vardı.

15. Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*

Müslümanların atıcılarından ve cesurlarından biridir. Onun cesaretine örnek olarak tehlikeye atılma konusunda anlattıklarımız yeterlidir. Uyeyne b. Hisn ve beraberindeki müşrikler, Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*’in aşıladığı hurmalığa akın edince onları takip etmiş ve orayı onlardan kurtarmış ve onlara yapacağını yapmıştır.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun hakkında "Bugün en hayırlı atlımız Ebu Katade, en hayırlı piyademiz de Seleme idi" buyurmuştur.

16. Hişam b. As *(radıyallahu anh)*

Amr b. As *(radıyallahu anh)*’ın kardeşidir. Bilinen cesur bir süvaridir. Sürekli şehadeti temenni ederdi. Nihayet Ecnadin veya Yermuk savaşında ona şehadet nasip oldu.

Amr b. As şöyle demiştir: “Ben ve kardeşim Hişam, Yermuk savaşına katıldık. Gece olunca bize şehadet vermesi için birlikte Allah'a dua ettik. Sabahlayınca ona şehadet nasip oldu, bana ise nasip olmadı.”

Şöyle denilmiştir: “Hişam b. As *(radıyallahu anh)* Yermuk Savaşında hücuma kalkıyor ve hücumunda düşmandan birilerini öldürüyordu. Ta ki öldürülünceye kadar... Öldürülünce atlar onu çiğnedi. Kardeşi Amr, onun etlerini topladı ve örttü.

Hişam'ın şehadet haberi Ömer *(radıyallahu anh)*’a ulaşınca şöyle dedi:

- Allah ona rahmet etsin! İslam için ne güzel yardımcıydı.

17. Ukkaşe b. Muhsin *(radıyallahu anh)*

Cesaretiyle meşhur bir kişidir. İbni İshak'ın naklettiğine göre Gabe savaşında Evbar ile oğlu Amr b. Evbar'a kavuşmuştu. İkisi de bir devenin üzerindeydi. İkisini de mızrak darbesiyle öldürmüş ve bazı hurmaları

kurtarmıştır.

18. Havvat b. Cübeyr *(radıyallahu anh)*

Cesaretiyle meşhurdu. Uhud savaşına katıldı ve büyük kahramanlıklar gösterdi. Kardeşi Abdullah b. Cubeyr *(radıyallahu anh)* Uhud Savaşında dağda görevlendirilen okçuların komutanı idi ve şehid edildi.

Havvat b. Cübeyr *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Üç şey yaptım ki kimse onları yapmamıştır. Kimsenin gülmeyeceği yerde güldüm. Öyle bir yerde cimrilik yaptım ki, kimse orada cimrilik yapmamıştır. Öyle bir yerde uyudum ki kimse orada uyumamıştır. Uhud'da kardeşim öldürülmüştü. Onun yanına gittiğimde karnı yarılmış, bağırsakları dışarı çıkmıştı. Bir arkadaşımdan yardım alarak onu yüklendik. Bu sırada Kureyş'in süvarileri etrafımızdaydı. Onun bağırsaklarını karnına doldurdum ve sarığımla bağladım. Arkadaşımla aramıza alıp taşırken onun bağırsaklarının uğuldama sesini duydum. Arkadaşım korktu ve onu elinden attı. Ben de güldüm. Sonra yürüdük. Yayımla ona bir çukur kazmaya başladım. Yayımın kirişinin kopmaması için cimrilik ettim. Ona çukuru başka şekilde kazdım ve onu defnettim. Giderken bir atlı gördüm. Mızrağını bana nişanlamış beni öldürmek istiyordu. Bu sırada beni uyku aldı. Kimsenin uyumayacağı o yerde uyudum. Uyandığımda ne atlıyı ne de başkasını gördüm. O atlıya ne oluğunu bilemiyorum."

19. Amr b. Ma'di Yekrub *(radıyallahu anh)*

İri cüsseli, büyük bir süvariydi ve gür sesli birisiydi. Farslılarla yapılan savaşlarda gösterdiği kahramanlıklar meşhurdur.

Kadisiye savaşında farsların komutanı Rüstem'e saldırdı. Rüstem büyük bir filin üzerindeydi. Amr filin dizinin arka kirişini kesti. Rüstem üzerinden düştü. Fil de onun üzerine düştü. Rüstem'in yanında bir heybe vardı. İçinde kırkbin dinar vardı. Amr Rüstem'i öldürdü. Farslar bozguna uğrayıp dağıldılar.

Ali b. Ebi Talib ile birlikte Sıffın Savaşına katıldığında 150 yaşındaydı.

20. İkrime b. Ebi Cehil *(radıyallahu anh)*

Cahiliyyede cesurların başlarından biri idi. Sonra müslüman oldu ve teslimiyeti de güzel oldu.

Yermuk Savaşında mızrağıyla saldırıya geçti. Göğsü ve yüzü yaralanıncaya kadar savaştı. Hiç korkmadan düşman saflarının ortasına dalıyordu. Müslümanlar ona "Allah'tan kork! Nefsine acı" dediler. O ise

"Ben Lat ve Uzza putları için canımı ortaya koyup savaşıyor ve onları savunuyordum. Bugün Allah ve Rasulu için savaştan mı geri duracağım. Hayır vallahi kesinlikle durmam!"

Sonra Rumlara şöyle seslendi: "Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile her yerde savaştım. Bugün sizden mi kaçacağım?" Daha sonra müslümanlara dönerek “Bugün kim benimle ölüm üzere biatlaşır?” dedi. Haris b. Hişam, Dirar b. Ezver ve dörtyüze yakın müslümanla biatlaştı.

Sonra kahramanca savaştı ve öldürüldü. Öldürüldüğünde üzerinde yetmiş küsur yara vardı.

21. Tuleyha b. Huveylid el-Esedi *(radıyallahu anh)*

Büyük kahraman ve cesurluğuyla meşhur bir sahabidir. Tuleyha, cesaret ve şiddetinden dolayı bin atlıya bedel sayılırdı.

Kadisiye savaşına katıldı ve büyük kahramanlıklar gösterdi.

Ömer *(radıyallahu anh)*, Sa'd b. Ebi Vakkas'a Amr b. Ma'di Yekrub ve Tuleyha b. Huveylid’i göndermiş ve şöyle bir mektup yazmıştır:

“Sana iki bin kişi göndererek destek veriyorum. Amr b. Ma'di Yekrub ve Tuleyha b. Huveylid. Savaş hususunda onlarla istişare et ama onlara komutanlık verme!”

Kadısiye günlerinde Tuleyha, Kays ve Amr yola çıktılar. Amr ile Kays birkaç düşman askeriyle geriye döndüler. Tuleyha, Rüstem'in askerlerinin içine girinceye kadar ilerledi. Orada geceleyerek onları gözetledi. Gece geçince en iyi süslerle süslenmiş bir atın geldiğini gördü. Ata bakınca o at gibisinin kendi taraflarında kimsede bulunmadığını gördü. Kılıcını çekti ve atın yularını kendi atının semerine bağladı. Sonra atını harekete geçirerek sürmeye başladı. Diğer atın sahibi ile askerler bunu gördüler. Ata binip peşine düştüler. Arkasından bir atlı yetişti. Tuleyha ona dönerek mızrakla sırtını parçaladı. Atını aldı. Sonra başka biri daha yetişti. Onu da ilki gibi yaptı. Üçüncüsü yetişince Tuleyha üzerine gitti. Onu teslim olmaya çağırdı ve esir alarak Sad *(radıyallahu anh)*’a getirdi. Olanları anlattı.

Sad b. Vakkas "Konuş" deyince esir şöyle dedi:

“Ben birçok savaşa katıldım. Zorluğunu gördüm. Kahramanları işitip onlarla karşılaştım fakat bu adam gibisini ne gördüm, ne de işittim. İki askeri öldürdü ki kahramanlar bile onların üzerine varmaya cesaret edemiyorlardı. İçerisinde yetmiş bin kişinin olduğu bir orduya yanaştı. Ordunun süvarisinin atını almadan çıkmadı. Atı alınca kaçtı. Arkasından

gittik. Bin atlıya bedel bir süvari kendisine yetişince onu öldürdü. Birincisi gibi olan diğeri yetişti, onu da öldürdü. Sonra ben yetiştim. Zannetmiyorum ki arkamda kendim gibisini bırakmış olayım. Karşısında ölümü gördüm ve esir olmayı istedim."

Sonra düşman askerinin yüzyirmi bin olduğunu söyledi. Arkadan da onun kadarının hazır olduğunu söyledi. Sonra da Müslüman oldu. Müslümanlarla birlikte kavmine karşı kahramanca savaştı.

22. Abdullah b. Zübeyr b. Avvam *(radıyallahu anh)*

O, cesur oğlu cesur, kahraman oğlu kahraman, cesarette ve ibadette önde gidenlerden idi. Mısır ve Afrika seferlerine iştirak etmiştir. Afrika kralı ile yapılan Cercir Savaşında kahramanlıklar göstermiştir.

Yezid b. Muaviye Dımeşk'te vefat edince Abdullah b. Zübeyr hilafeti talep etti. O Mekke'de ikamet ediyordu. İslam beldelerinin çoğu Abdullah b. Zübeyr'e itaat etti. Ancak Mervan b. Hakem Beni Umeyye hilafetinden önce Dımeşk'te halifeliğini ilan etmişti. Zamanla hilafetinin sınırları genişlemişti. Yerine oğlu Abdulmelik b. Mervan halife olduğunda Abdullah b. Zübeyr'le savaşmak için bir ordu hazırladı ve komutanlığına Haccac b. Yusuf es-Sakafi'yi atadı.

Haccac, Abdullah b. Zübeyr'i Mekke'de kuşatma altına aldı. Kabe'yi mancınık atışına tuttu. Sonuçta İbni Zübeyr'e galip geldi ve onu öldürdü.

Amr b. Dinar şöyle demiştir: "İbni Zübeyr Kabe'de namaz kılarken Haccac'ın mancınıkla attırdığı taşlar gelir, onun elbisesine değerek yere düşerdi. Fakat o dönüp bakmazdı bile..."

Osman b. Ebi Talha şöyle demiştir: "Abdullah b. Zübeyr'in üç şeyi tartışılmazdı: Cesareti, ibadeti ve belâgatı..."

23. Abdullah b. Zübeyr b. Abdulmuttalib *(radıyallahu anh)*

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in amcasının oğludur. Huneyn'de Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile birlikte sabredip duranlardan biridir. Ebu Bekir *(radıyallahu anh)*'ın hilafeti sırasında Filistin'de yapılan Ecnadin Savaşında şehid edilmiştir. Şehid edildiği zaman yaşı 30 idi.

Ecnadin Savaşında Rum komutanlarından birisi müareze istedi. Onun karşısına Abdullah b. Zubeyr b. Abdulmuttalib çıktı ve onu öldürdü. Sonra Rum komutanlarından başka birisi çıktı, Abdullah onu da öldürdü. Daha sonra başka bir komutan mübareze istedi. Abdullah b. Zübeyr onun karşısına çıktı ve onu da öldürdü. Sonra da Rum ordusu-

nun safları arasına daldı ve şehid olarak Rabbine kavuştu. Bu savaş Müslümanların zaferi, Rumların hezimeti ile sonuçlanmıştır.

Müslümanlardan bazıları Abdullah b. Zübeyr'in müşriklerden on kişinin içerisine daldığını ve onları öldürdüğünü görmüşlerdir.

24. Abdullah b. Hanzala el-Ensari *(radıyallahu anh)*

Babası meleklerin yıkadığı Hanzala'dır. O Uhud günü cihad çağrısını duyunca cünüp olduğu halde hemen çıkmış, yıkanma fırsatı bulamamıştı. Orada şehid edildi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* meleklerin onu yıkadığını haber vermiştir. Oğlu Abdullah da Müslümanların cesurlarından, kahramanlarından ve abidlerindendir. Medine ehli ile Yezid b. Muaviye'nin ordusu arasında gerçekleşen Harre vakasında şehid edilmiştir.

25. Dahhak b. Süfyan b. Avf *(radıyallahu anh)*

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* zamanında yaşayan cesur kahramanlardandı. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in başında yalın kılıç durur ve O'nu korurdu. Yalnız başına yüz atlıya bedeldi.

26. Dırar b. Ezver *(radıyallahu anh)*

Müseyleme ile yapılan Yemame savaşına katılmış ve büyük kahramanlıklar göstermiştir. Yemame Savaşında şehid edildiği, başka bir rivayete göre ise orada öldürülmediği Yermuk ve Şam'ın fethine katıldığı söylenmiştir. Şam'ın fethinde onun hakkında acayip haberler, garip olaylar ve üstün davranışlar anlatılmıştır.

27. Dirar b. Hattab b. Mirdas *(radıyallahu anh)*

Mekke'nin fethinde müslüman olanlardandır. Kureyş'in cesurlarından ve süvarilerindendir. Müslümanlara karşı Uhud savaşına katılmış ve pek çok mücahidi şehid etmiştir.

Bir gün Ebu Bekir *(radıyallahu anh)*'a şöyle dedi: "Biz Kureyş için sizden daha hayırlı idik. Biz onları cennete soktuk. Siz ise onları ateşe soktunuz." Yani biz müşrik iken Kureyş'ten Müslüman olanları öldürdük ve cennete girmelerine sebep olduk. Siz ise müşriklerini öldürdünüz ve cehenneme girmelerine sebep oldunuz.

Bir gün Evs ve Hazreçliler "Uhud'da en cesur kimdi" diye tartışıyorlardı. Dirar b. Hattab yanlarından geçerken "Bu o savaşa katıldı, bunu bilir" dediler ve ona sordular. Şöyle cevap verdi: "Ben sizden onbir kişiyi hurilerle evlendirdim."

28. Culeybib el-Ensari *(radıyallahu anh)*

Ensar'ın en cesurlarından birisidir.

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir savaştan hemen sonra ashabına dönüp "Kimseyi kaybettiniz mi?" diye sordu. Sahabe "Evet! Falan, falan ve falan" dediler. Sonra yine "Kimseyi kaybettiniz mi?" diye sordu. Onlar "Falan ve falan" dediler. Sonra yine "Kimseyi kaybettiniz mi?" diye sordu. Onlar "Hayır" dediler. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Fakat ben Cüleybib'i kaybettim. Onu arayın!" dedi. Onu ölülerin arasında aradılar. Yedi cesedin yanında buldular. Onu Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e getirdiler. Başında durdu ve şöyle buyurdu:

- Yedisini öldürdü. Sonra onu öldürdüler. O bendendir, ben de ondanım.

29. Abdullah b. Sa'd b. Ebi Sarh *(radıyallahu anh)*

Cesaretli, kahraman ve akıllı bir mücahid idi. Bir çok kez orduyla beraber Fas'a savaşa gitti. Afrika'da savaştı. Oranın sahibi Cercir'i öldürdü. Onun oku üç bin dinar ediyordu.

Zatis Sevari'de savaştı. Rumlarla karşılaştı. Bin atlı idiler. Onları öyle bir şekilde öldürdü ki daha önce hiç bu şekilde öldürülmemişlerdi.

Osman *(radıyallahu anh)* onu Mısır'a vali tayin etmiştir. Uzun yıllar orada kalmıştır. Sonra fitneler ortaya çıkınca yönetimle ilgili işlerin hepsini terk edip Filistindeki Remle şehrine gitmiş ve vefat edinceye kadar orada kalmıştır.

30. Ka'ka b. Amr et-Teymi *(radıyallahu anh)*

Müslümanların cesur ve kahramanlarından biridir. Sahabelerden sayılmaktadır. Fars'larla savaşta Kadısiye ve başka yerlerde büyük kahramanlıkları vardır.

Ebu Bekir *(radıyallahu anh)* şöyle demiştir: "Orduda Ka'ka'nın sesi, bin kişiden daha hayırlıdır."

Kadısiye günlerinden, Eğvas gününde otuz saldırı yapmış ve her saldırısında birini öldürmüştür. Osman ve Ali *(radıyallahu anhuma)* zamanında çıkan fitnelerde bir kenara çekilmiş ve o hal üzere vefat etmiştir.

31. Hakim b. Cebele el-Abdi

Cesur, itaatkar ve dindar birisiydi. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e yetişememiştir. Osman *(radıyallahu anh)* onu Sind seferine

göndermiştir. O gün çok büyük kahramanlıklar göstermiştir.

32. Suveyd b. Gafele el-Cu'fi

Fil vakıasının meydana geldiği sene doğdu. Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in hayatında müslüman oldu. Fakat onu görmedi. Bundan dolayı sahabi sayılmamaktadır.

Kadısiye savaşına katıldı ve kahramanlar gibi savaştı. Yüz yirmi yaşında iken bir bakire ile evlendi. Öldüğünde yüz yirmi sekiz yaşındaydı.

33. Yezid b. Muaviye

Bilindiği üzere çok cesur birisiydi.

34. Abdullah el-Battal

Ebu Muhammed tabiinin kahramanlarından biridir. Kendisi cesurluk konusunda örnek gösterilir. Rumlarla yapılan savaşlara katılmış ve kahramanlıklar göstermiştir.

35. Ebu'l Gadiye

Muaviye *(radıyallahu anh)* zamanının atıcılarından ve cesurlarından birisidir.

36. İbni Cezeri

Harun Reşid döneminde yaşamıştır ve zamanının en cesur savaşçılarındandır.

37. Musa b. Nasir

Endülüsü fetheden ve Fransızları hezimete uğratan büyük imam.

38. Mihleb b. Ebu Sufre

Kahraman cesur ve abid bir kişiydi. Onun savaşlarda gösterdiği kahramanlıklar meşhurdur.

39. Ebu Velid ibni Fethun

Endulüs kahramanlarının en meşhurlarındandır. Arapların ve acemlerin en cesuru idi.

40. Müminlerin Emiri Mu'tasım b. Reşid

Abbasi halifelerindendir. Halife Me'mundan sonra hilafete geçmiştir. Güçlü ve cesur birisiydi. Rumlara karşı pek çok savaşa katılmıştır. Rum meliki bir gün ona mektup yazarak tehdit etti ve “Seninle öyle bir orduyla savaşacağım ki başı senin yanında, sonu benim yanımda Konstantiniyye'de olacak” dedi. Mu'tasım "Ona cevap yazın" dedi.

Yazılanların hiçbiri hoşuna gitmedi. Daha sonra "Annemin halifesi ile annemin katibi anlaşamıyorlar. Ona gördüğünü yaz, okuduğunu değil! Kafir, güzel sonun kimin olacağını yakında bilecektir" dedi. Sonra sefere çıktı ve yapacağını yaptı. Onlardan çok sayıda esir ve ganimet aldı.

41. Halife el-Hâdi

Musa el-Hâdi. Halife Harun Reşid'in kardeşidir ve kendisinden önce halifelik yapmıştır. Çok cesur ve yiğit birisiydi.

42. Halife el-Emin

Halife Harun Reşid'in oğludur ve ondan sonra halife olmuştur. Cesur ve güçlü birisiydi.

43. Ahmed b. İshak el-Buhari es-Sirmari

Buhara'nın şeyhi, mücahid, zahid, savaşçı, cesur ve cesaretiyle örnek gösterilen birisi idi.

Ebu Abdullah el-Buhari onun hakkında şöyle demiştir: “Bize ulaştığına göre cahiliyyede de, İslam'da da onun gibisi yoktur.”

İbrahim b. Şemmas şöyle demiştir: “Ben Ahmed b. İshak es-Sirmani ile mektuplaştırıyordum. Bir gün bana "Esir satın almak için savaş beldelerine gitmek istersen bana yaz" diye bir mektup göndermişti. Ben de mektup yazdım. Semerkand'a geldi. Cağoveyh bizim gelişimizi öğrenince, bir kaç askeriyle bizi karşıladı. Onun yanında kaldık. Esir alışverişini bitirinceye kadar durduk. Cağoveyh atına bindi ve askerlerini bize arzederek birini çok övdü. Onu büyüttü. Sirmari bana askeri sordu. Ben de "Bu adam düellolara çıkan biridir. Bin atlıya bedel sayılır. Bin kişiden kaçmaz" dedim. Sirmari "Ben Onunla düello ederim" dedi. Ben onun sözüne aldırış etmedim. Cağoveyh onun sözünü işitmişti. "Bu adam ne diyor?" dedi. Ben "Şöyle şöyle diyor" dedim. Cağoveyh "Belki adam sarhoştur, ne dediğini bilmiyordur. Fakat yarın atlara bineriz" dedi. Ertesi gün olunca atlara bindiler. O asker de bindi. Ahmed Sirmari de bindi. Yanında elbisesinin içinde bir kılıç kamçısı vardı. Adamın karşısında durdu. Asker saldırınca Sirmari yenilmiş gibi yapıp onu askerlerden uzaklaştırdı. Sonra kamçıyla ona vurarak öldürdü ve İbrahim b. Şemmas'ın arkasından gitti. Çünkü o daha önce müslüman beldelerine doğru yola çıkmıştı. Arkadan ona kavuştu. Cağoveyh durumu öğrenince seçme askerlerinden elli kişiyi onu getirmeleri için gönderdi. Askerler Sirmari'ye arkadan kavuştular. Sirmari bir tümseğin altında durarak gizlendi. Askerlerin hepsi geçip gittiler. Sonra yerinden çıkarak

kamçı ile teker teker onları öldürmeye başladı. Öndeki arkadakine ne olduğunu görmüyordu. Kırk dokuzunu öldürdü. Birini de yakaladı ve onu Cağoveyh'e haber vermesi için gönderdi."

Ahmed b. İshak es-Sirmari 241 yılında yatağında vefat etti. Allah ona rahmet etsin.

SONUÇ

Cihad İle İlgili Bazı Meseleler ve Hükümler

Şüphesiz ki ilmin sınırı yoktur. Olaylar da sınırlanamayacak kadar fazladır. Her ilmin belli bir alanı vardır. Bununla birlikte hiç kimse basit olayları bilmemek hususunda mazur değildir. Meselelerin asıllarını bilmek gerekir. Teferruat ve tali meseleler ise meydana geldikçe hükümlerine bakılır. Meydana gelme yerlerine göre hüküm verilir. Allah *(Subhanehu ve Teala)* bazı insanları bu konularda taklid mercii kılmıştır.

Her müslümanın kendisine gerekli olan ilmi öğrenmesi vaciptir. Muhakkik alimlere göre buradaki ilimden maksat bir işe başlarken amelin sahih olmasının kendisine bağlı olduğu ilimdir. Bizim şimdi burada zikrettiklerimizin çoğu, her mücahidin bilmesi gereken şeylerdir. Cihadlarının verimli ve sahih olması için bu hükümleri öğrenmeleri ve uygulamaları gerekir.

Mücahidin Bilmesi Gereken Hükümler

1. İmamın veya tayin edilen amirin izni olmadan savaşmak haram değil, mekruhtur. Bu kerahetten de şu durumlar istisna edilmiştir:

Birincisi; Savaşmak isteyen kişi veya grup izin istemeye gittiklerinde hedefleri kaybolacaksa izinsiz savaşmaları mekruh değildir.

İkincisi; Eğer imam cihadı terk etmiş, o ve askerleri dünya işlerine dalmışsa (günümüzde durum aynen böyledir) savaşmak isteyen kişi veya gruplar için mekruhluk söz konusu değildir. Çünkü onlar ihmal edilmiş bir farzı yerine getirmektedirler.

Üçüncüsü; Savaşmak isteyen kişi izin alamıyorsa ve izin istese de izin alamayacağı kanaatinde ise onun için de kerahet söz konusu değildir.[417]

İbnu Kudame el-Hanbeli şöyle demiştir: "İmamın yokluğunda cihad tehir edilemez. Çünkü cihadın maslahatları tehir edilmesiyle kaybolur."[418]

Komutanın ordusuyla veya askerleriyle kaçmamak üzerine biatlaşması sünnettir. Çünkü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* de

---

[417] Muğnil Muhtac, 4/220

[418] El-Muğni, 10/374.

Hudeybiye senesinde böyle yapmıştır.

Öncü kuvvetler çıkarması, düşmana karşı casuslar göndermesi, perşembe günü sabah yola çıkması, sancaklar oluşturması ve her bölüğü bir sancak altında toplaması, birbirlerini öldürmesinler diye her bölük için belli bir alamet koyması ve cihad meydanına savaş düzeniyle girmesi sünnettir.

Zayıfların yardımına koşması, iki tarafın karşılaşma anında dua etmesi, insanları savaş, sabır ve sebata teşvik etmesi, savaşı öğle sıcağından sonraya veya rüzgar kesilinceye kadar ertelemesi sünnettir.[419]

İmam Kurtubi *"Ey iman edenler! Düşman ordusuyla karşılaştığınızda sebat edin ve Allah'ı çokça zikredin! Umulur ki felah bulursunuz." (8 Enfal/45)* ayetinin tefsirinde şöyle demiştir:

"Bu zikrin hükmü, gizli olmasıdır. Çünkü zikreden yalnız başına ise savaşta sesi yükseltmek kötü ve mekruhtur. Ancak saldırı sırasında grup halinde iseler ses yükseltmesi güzeldir. Çünkü düşman askerlerine korku salar.

2. İslamı bilmeyen, İslam davetinin kendilerine ulaşmadığı kimseleri, savaştan önce İslam'a davet etmek veya cizye ehlinden iseler cizye vermeye davet etmek vaciptir. Kendisine İslam daveti ulaşmış olanları ise yeniden davet etmek müstehaptır, vacip değildir. Onlarla savaşmak ilim ehlinin çoğuna göre mubahtır. Umulur ki onlar, daveti kabul ederler ve nefislerini öldürülmekten ve cehennemden korumuş olurlar.

Eğer düşman, Müslümanlara saldırmış ve savaşı başlatmış ise Müslümanlar üzerinden davet görevi düşer. Çünkü böyle bir durumda öncelik düşmanın defedilmesindedir.

Sünnetin zahirine göre seriyyede davet şart değildir. Seriyye gibi olan savaşlarda da durum aynıdır. Ka'b b. Eşref, İbni Ebi Hukeyk ve başkalarının öldürülmelerinde olduğu gibi...

3. Yahudi ve Hristiyanların cizye vermekle dinleri üzerinde kalmalarına icma ile izin verilir. Kendilerinde kitap şüphesi bulunan Mecusilerin de cizye karşılığında dinleri üzerinde kalmalarına izin verilir.

Yahudi, Hıristiyan ve Mecusilerden başkalarına yani putperestlere cizye verseler de dinleri üzerinde kalmalarına izin verilmez. Bunlar ister

---

[419] Muğnil Muhtac, 4/220.

Arap olsun ister acem olsunlar fark etmez.[420]

Onları gece yakalamak yani gece baskını ile gafil avlamak caizdir. İçlerinde kadın, çocuk ve müslümanlar olsa da caizdir. Çünkü bu, cihadın zaruretlerindendir.[421]

Düşman İslam beldelerine savaş açarsa, Müslümanlar da onlara karşı çıkmazlarsa bu, onların savaştan kaçmaları ve düşmana arkalarını dönmeleri gibidir. Bu durum Müslümanların düşmandan çok olduğu durumlar için geçerlidir. Ancak Müslümanlar sayıca daha az iseler, o zaman karşı çıkmamakla günahkar olmazlar. Bu durumda Müslümanlara kendilerine yardım gelinceye kadar veya güçleninceye kadar dayanmaları için baskı yapılmaz.[422]

Eğer imam bir kişi veya grubu farzı kifaye olan bir cihad için çağırırsa, cihad onlar için farzı ayn olur. Çünkü imama itaat vaciptir.[423]

İmamın zulmetmesi Cihad'ın terkedilmesini caiz kılmaz. Eğer komutan içki içmesiyle ve günah işlemesiyle biliniyor ise onunla beraber cihada çıkılır. Çünkü onun günahları kendisini etkiler. Oysa burada öncelikle talep edilen düşmanlara karşı savaşmaktır.[424]

4. Kadın ve çocuklar eğer savaşmıyorlarsa öldürülmeleri haramdır. Ancak savaşırlarsa öldürülecekleri konusunda şüphe yoktur.[425]

Alimler ihtiyar adam, zayıf, kör, yatalak, eli veya ayağı kesik olanların Müslümanlarla savaştıkları zaman öldürüleceği hususunda ittifak etmişlerdir.

Halk arasından çekilen kilise adamları ile, kör, sakat, deli, çiftçi, işçi ve savaş yapamayan ihtiyarlar hakkında ise ihtilâf etmişlerdir. İmam Mâlik “Kör, deli ve kilise adamları öldürülemez ve mallarından yaşayabilecekleri kadar ellerinde bırakılır” demiştir. İmam Ebu Hanife ile tabileri de buna katılır. Süfyan Sevrî ise “Bunlardan sadece ihtiyarlar öldürülemez” demiştir. Evzâî “Çiftçiler de öldürülemez” demiştir. İmam Şâfii ise kendisinden gelen en sıhhatli rivayete göre “Onların hepsi öldürülebilir”

---

[420] Haşiyetul İbn Abidin, 4/223; El-Muğni, 10/385; Muğni'l Muhtac,1/403.

[421] Keşşafu'l Kanaî, 3/47.

[422] Muğni'l Muhtac,4/219.

[423] El-Muğni, 10/366.

[424] El-Muğni, 10/371.

[425] Bidayetu'l Müctehid, 1/400.

demiştir.[426]

Alimlerin çoğunluğuna göre köşelerine çekilmiş ruhbanlar öldürülmezler. Yine savaşmayan tüccar ve mesleği ile meşgul olan sanatkârlar da öldürülmezler.[427]

Kafirlerin üzerlerine mancınığın yöneltilmesi, ateş atılması veya tazyikli su gönderilmesi de caizdir. İçlerinde kadın, çocuk ve esir alınmış Müslümanlar olsa da... Çünkü bu savaşın zaruretlerindendir.[428]

5. Darul Harp'te kafirlere ait ziraat bitkileri ve ağaçlar üç kısımdır:

Birincisi: Telef edilmelerine ihtiyaç duyulanlar. Kalelerine yakın olan ve onlarla savaşmaya engel olanlar, yolu genişletmek için kesilmelerine ihtiyaç duyulanlar, savaşabilmek için kesilmeleri gerekenler ya da "Onlar bize yaptılar, biz de onlara yapacağız ki bir daha yapmasınlar" durumunda olan ağaçların kesilmesi ittifakla caizdir.

İkincisi: Kesilmelerinden dolayı müslümanların zarar gördükleri ağaçlar. Mesela; Müslümanların faydalandığı, hayvanlarını yemledikleri ve gölgesinde barındıkları ağaçların kesilmesi Müslümanlar zarar gördüğü için haramdır.

Üçüncüsü: Kafirlere olan kin ve onlara zarar verme duygusundan başka Müslümanlara fayda veya zararı olmayan ağaçlar. Bunların kesilmesi caizdir. Eğer bunlar Müslümanlara kalacaktır şeklinde bir zan var ise kesilmeleri mekruhtur.[429]

6. Komutan Muhazzil'in orduya katılmasını engelleyebilir. Eğer o cihada çıkarsa, onu geri gönderir. Eğer savaşa katılırsa herhangi bir şeye hak kazanamaz. Eğer bir kafiri öldürürse onun eşyasını alamaz.

Muhazzil "Düşmanımız çoktur veya atlarımız zayıftır. Bizim onlara gücümüz yetmez" gibi sözler söyleyerek insanları korkutan kimsedir.

Aynı şekilde "Şöyle bir seriyye bize doğru yola çıktı veya onlara şu yönden şu kadar düşman kuvveti katıldı veya onların şu yerde şu kadar askerleri var" gibi sözler söyleyenlerin durumu da böyledir.

Ücret karşılığı savaşa çıkma konusunda ihtilaf edilmiştir. Eğer adam muhtaç ise ona ücret verilmesinin bir sakıncası yoktur. Allah yolunda

---

426 Bidayetu'l Müctehid, 1/400.

427 Keşşafu'l Kanaî, 3/50; Muğni'l Muhtac,4/223.

428 Muğni'l Muhtac,4/223.

429 Keşşafu'l Kanaî, 3/49; Muğni'l Muhtac,4/226.

savaşmak üzere çıkar. Savaşta esir edilme korkusuyla başkasına Allah yolunda savaşması için ücret veren biri için bir mahzur yoktur. Alimlerden bazıları buna cevaz verirken bazıları da menetmişlerdir.

İmam Şafii şöyle demiştir: "Ücretle savaşmak caiz değildir. Bir kişi başkasının malı ile savaşa çıkarsa, o ücreti geri vermesi lazımdır. Ancak sultanın verdiği ücret ona caiz olur. Örneğin sultanın malından birşey ile savaşması gibi.."

Sahih görüşe göre imam için de, başkaları için de ücretle bir Müslümanı cihada göndermeleri caiz değildir. Çünkü savaş, sadece o kimse için muayyen kılınmış değildir. Savaş safına gelmiş ise o zaman kendisine de farz-ı ayn olur. Bu durumda ise farzı ayn olan bir göreve karşılık ücret almak caiz değildir.[430]

İmam Nevevi şöyle demiştir: "Fey'den verilenler veya sadakalar alanların normal haklarıdır. Bu onların cihadının ücreti değildir. Onların cihadı kendileri tarafından yapılmıştır."[431]

İmam Ahmed de şöyle demiştir: "Birisi başka birine savaşta kullanmak üzere bir şey verirse ondan kendi ehline hiçbir şey bırakamaz. Çünkü savaş alanına varıncaya kadar o mala sahip değildir. Ancak oraya varınca artık kendi malı olur. Oradan kendi ailesine gönderebilir..."[432]

7. Mücahidin zekattan alması caizdir. Zengin olsa da cihada gidip dönünceye ve memleketine gelinceye kadarki yemek ve giysi ihtiyacı karşılanır. At ve silah alabilecek kadar kendisine mal verilir. Bu verilenler onun malı olur. İsterse birazını ailesine verebilir.[433]

Kurtubi Allah *(Subhanehu ve Teala)*'nın *"Allah yolunda.."* ayeti hakkında şöyle demiştir: "Onlar savaşanlar ve sınırda nöbet bekleyenlerdir. İster zengin olsunlar, ister fakir olsunlar, savaşlarında kullanmaları için onlara zekat verilir.."

Zekattan savaşa giden herkese verilebilir. Gazvesinde kendisine yetecek malı olsa da, memleketinde zengin olsa da yine verilir.

8. Eğer atış yapmak zaruri ise ve kafirler onlarla savaşın tam kızgın zamanında korunuyorlarsa ve onları terkettiğimizde bize galip gelecekler

---

430 Muğni'l Muhtac,4/222; El-Muğni, 6/143.

431 Ravda, İmam Nevevi, 10/240.

432 El-Muğni, 10/398.

433 El-Mecmu, Nevevi, 6/237.

ise veya bu durumda kaleyi almak imkansızlaşıyorsa kaleyi mancınık atışına tutmak caizdir.

Eğer kafirler bir savaşta müslüman esirler, kadın ve çocuklarıyla kalelerinde Müslümanlardan korunuyorlarsa, eğer onları mancınık atışına hedef alma zaruri değilse Müslümanların telef olmaması için onları terkederiz.

Eğer atış yapmak zaruri ise ve kafirler onlarla savaşın tam kızgın zamanında korunuyorlarsa ve onları terkettiğimizde bize galip gelecekler ise veya bu durumda kaleyi almak imkansızlaşıyorsa mancınık atışına tutmak caizdir. Bazı alimler ise kafirlerin mancınık gibi silahlarla atışa tabi tutulmasını mümkün olduğu kadar Müslümanları koruma şartıyla mutlak olarak caiz görmektedir.[434]

Kafirler Müslümanların gemisine ateş atarlarsa ve gemi tutuşursa, içindekilerin zannına göre gemide kalma veya suya atlamadan hangisi kendilerini kurtarmaya daha yakın ise onu yaparlar. Çünkü hayatı mümkün olduğu kadar korumak vaciptir.[435]

9. Eğer Müslümanların zayıflığına karşın kafirler çok sayıda ise, Müslümanların kaçması caizdir. Savaşta kafirlerden yardım isteme hususunda alimler ihtilaf etmişlerdir. Bazılarına göre ihanetlerinden emin olunduğu sürece onlardan yardım alınabilir. Bazılarına göre ise hizmetçilik gibi hâkir işlerin dışında yardım almak caiz değildir. Bazılarına göre ise kafirlerden yardım almak mutlak olarak caiz değildir.[436]

10. Alimler, mücahidin öldürdüğü kafirin selbini (eşyasını) alması hususunda ihtilaf etmişlerdir. Onlardan bazıları şu şartları yerine getirdiği takdirde mücahidin, öldürdüğü kimsenin eşyalarını almaya hak kazanacağını şöylemişlerdir:

Birincisi: Öldürülen kimse savaşçılardan olmalıdır. Eğer bir kadın, çocuk, yaşlı veya yatalak bir zayıf öldürmüş ise eşyasını almaya hak kazanamaz.

İkincisi: Eğer öldürme ve yaralamada aşırı gitmişse veya uykuda iken ya da yemek yerken öldürülmüş ise, öldüren onun eşyasını almaya hak kazanamaz.

---

[434] Muğni'l Muhtac,4/224.

[435] El-Muğni, 10/554.

[436] El-Muğni, 10/456.

Üçüncüsü: Adamı öldürmesi veya aşırı bir şekilde yaralaması sonucu adam ölü hükmüne gelmiş ise, örneğin iki elini ve ayağını kesmiş veya ellerini ayaklarını kesmiş ve gözlerini oymuş ise, yine eşyasını alamaz.

Dördüncüsü: Onu öldürmek için nefsini tehlikeye atmış olması gerekir. Örneğin düelloda öldürmüş ise veya onların saflarına sızarak öldürmüş ise eşyasını alır. Ancak düşman safında iken veya kalede iken bir ok ile veya başka bir şey ile öldürmüş ise eşyasını alamaz.

Alimlerden bazılarına göre ise savaşta bir kafiri savaşırken veya sırtını dönmüşken, kaçarken veya Müslümanlara saldırırken yani her ne durumda olursa olsun öldürürse eşyasını almaya hak kazanır. Buna Seleme b. Ekva *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edilen hadisi delil getirmişlerdir.[437]

Bazı alimler ise şu şartı koşarlar: İmam ya da komutan "Kim birini öldürürse eşyası onundur" demiş ise öldüren eşyayı alır. Eğer imam bunu dememiş ise eşya genel ganimettendir. Bazı alimler ise böyle bir şart koşmazlar ve "İmam böyle bir şey demese de selb, öldüren kimsenin hakkıdır" derler.[438]

Bazı alimler selbin, ganimetin beşte biri alınmadan önce sahibine verileceğini söylemişler ve bunlardan bazıları da selbin, sahibine verilmezden önce beşte birinin alınmasını şart koşmuşlardır.

Bazı alimler ölülerin eşyalarının alınıp çıplak halde bırakılmalarını kerih görmüşlerdir.[439]

11. Selb, ölünün üzerinde bulunan elbise, mest, ayak kısmı olmayan dizlik, savaş aletleri, zırh, miğfer, silah, üzerinde savaşılan binek ve yaya olarak savaştığı halde yularından tuttuğu bineğin üzerindeki eğer, semer, gem, yular gibi eşyalardır. Yine takılar, süsler, kemerler, yüzükler, para kesesi ve içinde olan paralar ve binilen deve de zahir görüşe göre selbdendir.[440]

Alimler selbin öldürene delilsiz verilip verilmeyeceği konusunda ihtilaf etmişlerdir. Şafii ve Ahmed'e göre selb ancak delile karşılık öldürene verilir. İmam Malik'e göre ise selb delilsiz olarak öldürene

---

[437] Nevevi, Ravda, 6/372.

[438] Nevevi, Ravda, 6/376; el-Muğni, 10/426.

[439] El-Muğni, 10/431.

[440] Nevevi, Ravda, 6/375.

verilir.

Cumhuru ulema imamın izni olmadan selbin alınamayacağı görüşündedir.[441]

12. İmamın "Kim herhangi bir şey almışsa, o onundur" demesinin caiz olup olmadığında alimler ihtilaf etmişlerdir. Bazıları bunun caiz olduğunu söylemişler, bazıları da caiz olmadığı görüşünü benimsemişlerdir. Çünkü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ve halifeler ganimetleri paylaştırırlardı.

İmamın ganimetin beşte birini ayırmazdan önce ondan bir şeyler hibe etmesi caiz görülmemiştir. Ancak bazı alimler bu hususta imamın muhayyer olduğunu ve dilerse beşte biri ayrılmazdan önce ganimetten mücahidlere bir şeyler hibe edebileceğini dilerse etmeyeceğini söylemişlerdir.[442]

13. Ganimette ilk yapılacak şey, bunların korunma ve taşınma masraflarının çıkarılmasıdır. Ayrıca selbi beşte biri almadan çıkarmak gerekir diyenlere, genel ganimetten selb de çıkarılır.

Sonra geriye kalanlar beş kısma ayrılır. Bunun dördü mücahidlere paylaştırılır. Geriye kalan beşte birlik kısım ise yine beşe bölünür.

Birinci kısım; Allah ve Rasulüne aittir. Müslümanların maslahatları için ayrılır. Kale ve mescid yapımı, kadı, alim ve müezzinlerin nafakası için harcanır.

İkinci kısım; Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in akrabalarına aittir. Bunlar Haşimoğulları ve Abdulmuttalib oğullarıdır. Onların fakirleri zenginleri ve kadınlarına dağıtılır.

Üçüncü kısım; Yetimler içindir. Bunlar babası olmayan küçüklerdir. Meşhur görüşe göre fakir olmaları şarttır.

Dördüncü kısım; Miskinler içindir.

Beşinci kısım; Yolda kalanlar içindir.

Fey, kafirlerden savaş etmeksizin alınan mallardır ve devlet hazinesine konulur. Onun mücahidlere dağıtılması caiz değildir.

Alimler cihad niyetiyle savaş meydanına gelen hür, baliğ, müslüman ve sağlam her erkeğin ganimetten pay almaya hak kazandığı hususunda ittifak etmişlerdir. Bunlar ister savaşsınlar, ister savaşmasınlar...

---

[441] Şerhu Nevevi ala Müslim, 12/59.

[442] El-Muğni, 10/462; Kurtubi Tefsiri, 8/2-3.

Erkekler hasta olarak savaşta hazır bulunsalar yine de ganimetten pay alırlar. Aynı şekilde kör ve topal kimseler de eğer savaşta bir fayda sağlıyorlarsa onlara da pay verilir.[443]

Ganimetlerin paylaştırılması hususunda tercih edilen görüş; atlıya (kendisine bir, atına iki pay olmak üzere) üç pay verilir. Yayaya ise bir pay verilir. Bazı alimler bu taksime muhalefet etmişlerdir. Mesela Ebu Hanife'ye göre atlıya iki, yayaya bir pay verilir. Ancak bu görüşe kimse katılmamıştır.[444]

Beraberinde birden fazla at bulunan mücahide verilecek pay hususunda alimler ihtilaf etmiştir. İmam Malik, Şafii ve Ebu Hanife'ye göre birden fazla ata pay verilmez. İmam Ahmed'e göre ise iki ata pay verilir, fazlasına verilmez. Katır, eşek veya deve üzerinde savaşa katılan mücahide yaya gibi sadece bir pay verileceği konusunda alimler ittifak etmiştir.

Gemide savaşa çıkan mücahidlerin yanında at var ise karada olduğu gibi onun atına da pay verilir. Atlı olarak savaşa çıkıp düşmanla savaşır iken atı öldürülen kimse hakkında ihtilaf edilmiştir. Bazı alimler atının payı sahibine verilir demiş, bazıları da verilmez demiştir.

Ödünç alınan veya kiralanan atın iki payı, ödünç alan veya kiralayan kimsenindir.

Bir köle efendisinin atıyla savaşa katılırsa ata verilen paylar efendisinindir.

Ata verilen payların kendisine verilmesi karşılığında, atını başkasına veren kimse hakkında ihtilaf edilmiştir.

Savaş esnasında öldürülen kimsenin varislerine ganimetten pay verilip verilmeyeceği hususunda ihtilaf edilmiştir. Aynı şekilde ganimetlerin toplanıp da dağıtılmasından önce ölen kimselere pay verilip verilmeyeceği hususunda da ihtilaf edilmiştir. İmam Şafii'ye göre bu kişinin hakkı varislerine geçer. İmam Malik ve Ahmed de bu görüştedir. Ebu Hanife'ye göre ise ganimetlerin İslam diyarında dağıtılmasından önce ölen kimseye bir şey verilmez.

Ganimet elde etmiş bir orduya sonradan katılan kimse hakkında da ihtilaf edilmiştir. İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre

---

443 El-Muğni, 10/449.

444 El-Muğni, 10/443.

ganimetten bu kişiye pay yoktur. Ganimet savaşa katılanlara verilir. Ebu Hanife'ye göre ise eğer ordu ganimetleri İslam diyarına getirmeden önce darul harpte katılmış ve onların getirilmesine iştirak etmiş ise pay alır.

İmamın izni olmadan darul harbe giren ve ganimet alan kişi veya grup hakkında ihtilaf edilmiştir. İmam Şafii'ye, İmam Ahmed'den gelen bir görüşe ve ilim ehlinin çoğunluğuna göre bu ganimetlerden beşte biri alınır. Gerisi ise onlara verilir.

İmamın olmadığı durumlarda cihad ihmal edilip geciktirilmez. Eğer bunun sonucunda ganimet elde edilirse, ganimet sahipleri bunu şeriata göre bölüştürürler.

Bir kimse savaşma niyeti ile orduya katılırsa, ordu içerisinde yaptığı bir iş sebebiyle ücret alırsa ve bu ticareti cihad niyetine tabi olan bir durum ise ona ganimetten pay verilir. Eğer adamın asıl niyeti ücret alma veya ticaret yapma ise ona ganimetten pay verilmez. Ancak savaşırsa pay verilir.

Askerler içerisindeki tüccar, terzi, eyer ve elbise ustaları gibi meslek sahipleri, savaştıkları zaman kendilerine ganimetten pay verilir. Bu İmam Malik, Ebu Hanife, İmam Ahmed ve Şafii'nin görüşüdür.

Ganimetlerin darul harpte iken dağıtılması konusunda ihtilaf edilmiştir. Ebu Hanife'ye göre ganimetler İslam diyarına getirilinceye kadar darul harpte dağıtılmaz. Eğer dağıtılırsa, dağıtan günah işlemiş olur. İmam Malik ve İmam Şafii'ye göre ise darul harpte ganimetin dağıtılması caizdir.

14. Ganimetin beşte dörtü mücahidler arasında paylaştırılır. Bundan mücahidler dışında hiç kimseye pay verilmez. Taşınamayan arazi ve ev gibi malların ise savaşanlar arasında dağıtılması gerekir. Ebu Hanife şöyle demiştir: "İmam bunları savaşçılar arasında dağıtabilir. Öylece de tutabilir. Onların eski sahiplerini orada tutabilir ve onları eski sahiplerine verip haraç ve cizyeye bağlayabilir. Eğer arazi sahipleri sonradan Müslüman olsalar bile haraç onlardan kaldırılmaz."

15. Hür olup esir alınan erkekler hakkında ihtilaf edilmiştir. Tercih edilen görüşe göre bu hususta imam muhayyerdir. Müslümanların maslahatına uygun olanı seçer. Onların boyunlarının vurularak öldürülmesini emredebilir. Ya da onlara iyilikte bulunup bedelsiz olarak serbest bırakabilir. Ya da Müslüman esirlere karşılık veya ücret karşılığı serbest

bırakabilir ya da onları köle yapabilir.[445]

Kitap ehlinden olan esirleri imamın cizyeye bağlayıp İslam diyarında zımmi olarak hür bırakması konusunda ihtilaf edilmiştir. Cumhur-u Ulema bunun caiz olduğunu kabul etmiştir.[446]

Kafirlerin esir alınan kadın ve çocukları ise ittifakla köleleştirilirler.[447]

Puta tapan kafir arapların köleleştirilmeleri hususunda ihtilaf edilmiştir. İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed'e göre onların köleleştirilmeleri caiz değildir.

Bir müslüman erken davranıp imamın izni olmadan bir esiri öldürürse ona ta'zib cezası uygulanır.[448]

16. Evli bir kafir, karısı ile beraber esir edilirse nikahları iptal olmaz. Ebu Hanife bu görüştedir. İmam Malik ve Şafii'ye göre ise nikahları iptal olur. Eğer kadın yalnız başına esir edilirse ittifakla nikahları iptal olur. Ancak Ebu Hanife'ye göre eğer kocası da ondan bir gün sonra esir edilirse nikahları iptal olmaz. Eğer adamın kendisi yalnız başına esir edilirse nikahı iptal olmaz. Ebu Hanife'ye göre iptal olur. Ancak eğer kendisine iyilikte bulunulup serbest bırakılırsa ve fidye ile serbest bırakılırsa nikahı iptal olmaz.

17. Hür ve akıllı olan bir kafir, kendisine galip gelinmeden önce teslim olursa, canı ve malı korunmuş olur. Bunda ihtilaf yoktur. İster emniyette iken müslüman olsun, ister korku halinde müslüman olsun, fark etmez. Aynı şekilde küçük çocuklarını da esir edilmekten kutarmış olur. Ondan dolayı çocuklarına da İslam hükümleri uygulanır. Bu durum kadın ve erkek için geçerlidir.[449]

Bir esir, imam kendileri hakkında herhangi bir hüküm vermeden önce müslüman olursa canını korumuş olur. Aynı şekilde köleleştirilmekten de kurtulur. Bu cumhur ulemanın görüşüdür.[450]

18. Cumhur-u Ulema'ya göre ana babasıyla beraber esir edilen çocuk ana babasının dininden sayılır. Bir çocuk sadece babası ile birlikte esir

---

445 El-Mecmûu, 18/102; El-Muğni, 10/400.

446 Muğni'l Muhtac, 4/228.

447 El-Muğni, 10/403.

448 El-Muğni, 10/407; El-Mecmûu, 18/105.

449 El-Muğni, 10/475.

450 El-Muğni, 10/402.

edilmişse bu konuda ihtilaf edilmiştir. İmam Ahmed'e göre çocuk müslümandır. İmam Malik, Şafii ve Ebu Hanife'ye göre ise çocuk küfürde babasına tabidir.

Eğer çocuk annesiyle beraber esir edilirse İmam Malik ve İmam Ahmed'e göre müslümandır. Şafii'ye göre annesinin hükmüne tabidir. Eğer çocuk yalnız başına esir edilirse alimlerin çoğunluğuna göre müslüman kabul edilir.[451]

Alimlerin çoğunluğunun tercih ettiği görüşe göre esirler arasında baba, oğul, kardeş, kızkardeş, amca, hala, dayı ve teyzenin arasını ayırmak caiz değildir.[452]

Eğer müslümanlar, müşriklerin bineklerini veya diğer hayvanlarını ele geçirirse onları telef etmeleri veya yakmaları caiz değildir. Onları da ganimetin arasına katmaları gerekir. Eğer onları İslam diyarına götürmeye güç yetiremiyorlarsa boğazlar ve yakarlar. Diğer mal ve silahlar için de aynı durum geçerlidir.[453]

19. Savaşta hazır bulunan çocuk ve kadın konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir. İmam Şafii ve Ebu Hanife'ye göre bunlara mücahidlerin payından daha az miktarda bir mal verilir.

Buluğa ermemiş çocuk eğer savaşırsa, kadınlar hastaların başında durur ve yaralıları tedavi ederse ve köleler de savaşa katılır ve savaşırsa ganimetten kendilerine pay verilir.[454]

Kadın, çocuk ve kölelere verilecek bu az mal, alimlerin bazılarına göre ganimetin beşte dördünden verilir. İkinci görüşe göre ise ganimetin aslından (yani paylaşımdan önce) verilir. Üçüncü bir görüşe göre ise, ganimetlerin beşte birlik kısmından verilir.[455]

Ancak alimlerin cumhuru, bunlara verilecek payın mücahidlere verilen pay kadar olmayacağı görüşündedirler.[456]

İmamın fedakarlığının daha fazla olduğu kanaatine vardığı kimseye normal payından fazla vermesi caizdir. Bunun delili; Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Zu-Kared Gazvesinde Seleme b. Ekva'ya bir

---

451 El-Muğni, 10/472; El-Mecmûu, 18/120.

452 El-Muğni, 10/467; El-Mecmûu, 18/125.

453 El-Muğni, 10/507.

454 El-Mecmûu, 18/167; El-Muğni, 10/451.

455 El-Mecmûu, 18/167; El-Muğni, 10/458.

456 El-Mecmûu, 18/169.

atlının ve bir yayanın payı kadar pay vermesidir.[457]

20. Nefl: İmam veya komutanın hücumda, öncülere karşı ilerlemede veya bir pusuyu korumada tehlikeye atılan, fedakarlıkta bulunan birine normal payından fazla verdiği maldır.[458]

Nefl'in bir kişiye veya bir cemaate verilmesi caizdir. Belli olmayan birine de verilebilir. Örneğin imam veya komutan "Kim bu kaleye çıkarsa veya kim bu suru yıkarsa veya kim burayı delerse onun için şu vardır" demesi gibi... Bu, ilim ehlinin çoğunluğunun görüşüdür. Ancak bazı alimler bunu kabul etmemişlerdir.[459]

Alimler neflin nereden temin edileceği hususunda ihtilaf etmişlerdir. İmam Malik'e göre nefl sadece Humus'tan kullanılır. İmam Şafii'ye göre nefl, maslahatlar için humustan ayrılan beşte birlik kısımdan kullanılır. İmam Ahmed ve bir cemaatin görüşüne göre ganimetlerin beşte dörtlük kısmından verilir. İmam Ebu Hanife'ye göre ise imam, ganimetlerin beşte dörtlük kısmını dağıtmadan önce ondan kullanabilir. Ancak dağıttıktan sonra ancak Humus'tan kullanabilir.

İmam veya komutan, darul harbe girdiği zaman önden düşmana baskın yapması için bir seriyye gönderirse ve onlara humusu çıkardıktan sona ganimetlerin dörtte birini vermesi caizdir.

21. Fey': Kafirlerden savaş yapılmadan alınan mallardır. Müslümanların haberini alınca, onlardan korkup kaçan kafirlerin bıraktıkları ya da Müslümanlarla savaşmamak için vermeyi kabul ettikleri mallar ya da zimmet ehlinin verdiği cizye ve belde ehlinin üzerinde ittifak ettikleri şeylerdir.[460]

Fey'in bölüştürülmesi ve beşte birinin alınması konusunda ihtilaf edilmiştir. İmam Malik'e göre beşte birinin alınması vacip değildir. Bu imamın içtihadına bağlıdır. Onu isterse Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in akrabalarına ve ailesine dağıtır. İsterse de sonradan gelecek müslüman yöneticiler için bırakır ve elde tutar. İmam Ebu Hanife'ye göre müslümanların maslahatında kullanılır. İmam Malik'in görüşünde olduğu gibi beşte biri alınmaz. İmam Şafii'ye göre ise beşte biri alınır. Bu beşte birlik kısım ganimetlerin humusunun kullanıldığı gibi kullanılır.

---

457 El-Muğni, 10/417.

458 Nevevi, Ravda, 6/370.

459 El-Muğni, 10/412; El-Mecmûu, 18/134.

460 El-Mecmûu, 18/184.

Geriye kalan beşte dörtlük kısım konusunda ise üç görüş vardır:

Birincisi: Cihad için hazırlanmış ücretli askerlere harcanır.

İkincisi: Maslahatlar için harcanır.

Üçüncüsü: Humusun bölüştürüldüğü gibi bölüştürülür.

22. Esir alınan bir müslümanın kafirlerden kaçmaya fırsat bulduğu zaman hemen kaçması gerekir. Eğer kafirler bir müslümanı şartsız serbest bırakırlarsa o müslüman onlarla savaşabilir, onları öldürebilir, esir alabilir ve mallarına el koyabilir.[461]

Ancak onu bazı şartlar öne sürerek saldılarsa müslümanın o şartlara riayet etmesi gerekir. Bu Cumhur-u Ulemanın görüşüdür. Çünkü onun sözüne riayet etmemesi müslümanlara zarar verir. Düşman elindeki müslüman esirlerin sıkıştırılmasına ve müslümanların sözlerini yerine getirmedikleri kanaatinin oluşmasına sebep olur.[462]

23. Eğer kafirlerin savaşçıları yolunu şaşırır ve yanlışlıkla müslümanların beldesine girerse onlar ve malları, o belde sakinleri için fey olurlar. Rüzgar veya denizin müslümanların beldesine sürüklediği kafirlerin eşyaları da aynı şekilde o belde halkı için fey hükmündedir.[463]

Kendileriyle savaşılan kafirlerden biri emansız olarak İslam beldesine girerse, alimlerin çoğunluğuna göre o kişi eman altında değildir. Onu öldürmek ve yanında bulunan malı almak caizdir. Çünkü onun için eman geçerli değildir.[464]

Kendileriyle savaşılan kafirlerden birisi, eman ile İslam diyarına ticarete gelip alışveriş yaparsa müslümanların ahidlerine sadık kalmaları ve ona dokunmamaları gerekir. Çünkü o, eman alarak İslam topraklarına girmiştir.

24. Kafirler savaşarak veya başka bir yolla müslümanların mallarından bir kısmını ele geçirirlerse bu mallar onların mülkiyetine geçer mi? Bu konuda alimler ihtilaf etmişlerdir. İmam Malik ve Ebu Hanife'ye göre bu mallar onların mülkiyetine geçer. Alimlerin çoğunluğuna göre ise kafirler müslümanların mallarından herhangi bir şeye sahip olamazlar. Kafirlerin o malı ellerine geçirmesi, müslümanın o mal üzerindeki

---

461 El-Muğni, 10/548.

462 Kavanîynu Ahkami'ş Şerriye, sy.173.

463 El-Muğni, 10/564.

464 El-Muğni, 10/441; Ravda, 10/280.

mülkiyet hakkını düşürmez.[465]

Eğer imam mücahidlerin ele geçirdiği ganimeti paylaştırırken müslümanlar, kafirler tarafından daha önce ele geçirilmiş olan mallarını tanırlarsa alimlerin çoğunluğuna göre o mal sahibine geri verilir.[466]

25. Bir kafir, zımmi olmaya rıza göstermiş ve Müslümanların zimmeti altına girmiş ise daha sonradan da muharib kafirlerin arasına katılmak isterse müslümanların onun bu işi yapmasına engel olmaları gerekir ve onunla savaşmaları gerekir. Çünkü o, kafirlere katılırsa müslümanlarla yapacakları cihadda onlara yardım edecektir.[467]

26. Müşriklerin başlarının kesilmesi ve bir beldeden başka bir beldeye taşınması konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir. Bazı alimler bunu yasaklamışlardır. Çünkü bu kafirlere benzemek ve onları taklid etmektir. Malum olduğu üzere kafirler böyle yaparlar.

Bazı alimler ise buna cevaz vermişlerdir. Çünkü bunda kafirlerin kalbine korku salmak vardır ve sahabeden bazıları böyle yapmışlardır.[468]

27. Kendileriyle savaşılan kafirlerden hediye kabul edilmesi caizdir. Çünkü Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Mısır sultanı Mukavkıs'ın hediyesini kabul etmiştir.

Alimler bu hediyenin, gönderilen kimsenin malı mı olacağı yoksa ganimete mi katılacağı konusunda ihtilaf etmişlerdir.

Müşriklerin ordu komutanına veya kuvvet komutanlarına verdikleri hediyeler ganimettir. Çünkü müşrikler bunu müslümanların korkusundan dolayı yapmaktadırlar. Eğer darul harpten İslam diyarına gönderilmiş ise onlar, hediye edilenindir. Şayet hediye verildiği zaman savaş devam ediyor ise bunlar ganimettir. Müslümanların hepsinindir. Eğer savaştan sonra verilmiş ise, o zaman hediye edilenindir.[469]

28. Müslümanların kafirlerden birine veya belli sayıdaki bir gruba eman vermesi caizdir. Geriye kalan müslümanların da verilen bu emanın gereklerini yerine getirmesi gerekir.[470]

---

465 Haşiyetu İbni Abidin, 4/160.

466 Nevevi, Ravda, 10/293.

467 El-Kâfi fi'l Fıkıh, 1/417.

468 El-Muğni, 10/565.

469 El-Muğni, 10/566; El-Mecmûu, 18/328.

470 Keşşâfu'l Kanaî, 3/104; Şerhu Fethu'l Kadir, 5/462.

Müslüman bir kölenin eman verip veremeyeceği konusunda ise ihtilaf edilmiştir. Tercih edilen görüşe göre kölenin savaşmasına izin verilmişse emanı sahihtir. İzinli değilse emanı da caiz değildir.[471]

Kadının eman vermesinin caiz olduğu hususunda ittifak edilmiştir.[472]

Mümeyyiz (eşyayı birbirinden ayırt edebilme yaşına gelmiş) çocuğun emanı konusunda ise ihtilaf edilmiştir. Racih olan görüşe göre emanı caiz değildir.[473]

29. Cumhur ulemaya göre eman manasına gelen bir işaret yapılması da emanın yerini tutar.

Eman, maksadı ifade eden her türlü lafızla meydana gelir. Bu lafzın açık veya kinaye olması arasında fark yoktur. Açık lafızlar "seni mükafatlandırdım, seni emniyetlendirdim, sen emniyettesin" gibi lafızlardır. Açık olmayan lafızlar ise "istediğin gibi olman bana aittir, istediğin gibi ol" gibi lafızlardır.

Eman, mektup, yazı veya ibareyi anlamaya gücü yetenin anlayacağı işaret ile de verilir. Eman verilen kişinin eman verildiğini bilmesi, eman haberinin ona ulaştırılması gerekir. Eğer eman haberi ona ulaşmadan bir müslüman tarafından öldürürse müslümanın üzerine bir vebal yoktur.[474]

30. Bir müslüman, bir kafirle karşılaşırsa ve ona "Dur!" veya "Silahını at!" derse ona eman vermiş olur. Çünkü kafir, bunun eman olduğunu zanneder.[475]

Eğer kafirlerin casuslarına eman verilirse, bu eman geçerli değildir. Çünkü böylelerinin İslam diyarına girmesi ihanettir ve onun derhal öldürülmesi gerekir.

Kafirlerin casusları, kendilerini tüccar olarak göstererek müslümanlardan eman alırsa ve daha sonra casus olduğu ortaya çıkarsa eman iptal olur ve öldürülmesi caiz olur.[476]

31. Bir müslüman küfür diyarında zayıf durumda ise ve dinini izhar edemiyor ise orada kalması haramdır. İslam diyarına hicret etmesi

---

[471] Nevevi, Ravda, 10/279.

[472] El-Muğni, 10/432.

[473] Nevevi, Ravda, 10/271.

[474] Nevevi, Ravda, 10/279, 280.

[475] El-Muğni, 10/558.

[476] Neylu'l Evtar, 8/8-10.

gerekir. Hicret etmesi vaciptir. Hicrete güç yetiremiyor ise gücü yetene kadar mazurdur.

Daru'l Küfürde yaşayan bir müslüman, kendisini koruyacak bir aşiretin olmasından dolayı dinini açığa vurabiliyor ise hicret etmesi vacip değildir. Eğer İslamın kavmi arasında yayılmasını ümid ediyorsa orada kalması daha faziletlidir.[477]

Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* müslümanları Daru'l Küfür'de ikamet etmekten nehyetmiş, daha önceden oraya yerleşenlerin de Daru'l İslam'a hicret etmelerini emretmiştir.

Cumhur-u Ulema esirin düşman elinde olduğu müddetçe evlenmesinin caiz olmadığı görüşündedir. Ehli Kitab bir kadınla da evlenemez. Çünkü hanımı çocuk doğurduğunda, kafirlerin çocuğa sahip çıkıp onu kendi dinlerine göre büyüteceğinden emin olamaz. Aynı şekilde müslüman bir kadınla da evlenemez. Çünkü bunda da kafirlerin çocuğuna sahip çıkmaları korkusu vardır. Onu alıp köleleştirebilir veya kendi dinlerine tabi kılarlar. Bu durumda müslümanın yapacağı en güzel şey, esaretten kurtulup Daru'l İslam'a ulaşıncaya kadar sabretmesidir.[478]

32. Alimler ticaret maksadıyla kafirlerin topraklarına girme hususunda ihtilaf etmişlerdir. Alimlerin çoğunluğu bunu kerih görmüş ve fısk olduğunu söylemişlerdir. Kafirlere silah satmanın ise haram olduğunu, bu işi yapanın cezalandırılması gerektiği görüşünü benimsemişlerdir.[479]

33. Alimler Darul Harple hudud oluşturma konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bazıları bunu Sedd-i Zerai babından menetmişlerdir. İmam Ahmed'e göre onların beldesinden çıkıncaya kadar orada sınır oluşturulmaz. İmam Malik ve İmam Şafii'ye göre ise İslam diyarından sınır oluşturulduğu gibi harp diyarında da sınır oluşturulur.[480]

34. Alimler müslüman kadınlarla beraber düşman topraklarına sefere çıkılmayacağı konusunda ittifak etmişlerdir. Ancak onları koruyacak ve onlardan emin olunacak kadar büyük bir ordu ile çıkarlarsa bu caizdir.

İmam Malik'e göre emniyetli bir orduyla dahi olsa kadınlarla birlikte düşman toprağına sefere çıkmak caiz değildir. Çünkü kadınları kafirlerin

---

477 Nevevi, Ravda, 10/282.

478 El-Muğni, 10/511.

479 Âsaru'l Harbi fi Fıkhı'l İslami, Vehbe Zuhayli, sy.512.

480 El-Muğni, 10/537.

topraklarında unutma korkusu vardır.

Yine mushaf ile düşman topraklarına çıkmanın da caiz olmadığı konusunda alimler ittifak etmişlerdir. Ancak mushafı koruyacak kadar büyük bir ordu ile olursa caizdir. Alimlerden bazıları bunu da kabul etmemiş ve kafirlerin topraklarına mushaf götürmeyi mutlak olarak menetmişlerdir. Çünkü mushafın kafirlerin eline geçme korkusu vardır.

Bu hükümler bu kitaba almayı uygun gördüğüm hükümlerdir. Ana hatlarıyla zikrettiğim her meselenin ayrıntıları fıkıh kitaplarında detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Hiç şüphesiz Allah *(Subhanehu ve Teala)* muvaffakiyet verendir.

Harbin Hileleri ve Adabı

Alimler savaşın hile, tuzak ve adabı hakkında pek çok kitap yazmışlardır. Bu kitap bu konuda geniş bilgi ihtiva etmemektedir. Fakat bilinmesi gereken önemli bilgileri burada kısaca zikredeceğiz.

* Bazı hikmet sahipleri şöyle demiştir: "Allah *(Subhanehu ve Teala)* savaşın adabını *"Ey iman edenler! Bir topluluk ile karşılaştığınızda sebat edin! Allah'ı çokça anın. Umulur ki felaha erersiniz. Allah'a ve Rasulune itaat edin ve ayrılığa düşmeyin! Yoksa dağılırsınız ve havanız gider. Sabredin, şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir." (Enfal: 8/45-46)* ayeti kerimesinde bizler için toplamıştır."

Bu sözü söyleyen doğru söylemiştir. Çünkü Allah *(Subhanehu ve Teala)* bu ayette savaşanlara beş şeyi emrediyor. Bu beş şey bir toplulukta bulunduğu zaman sayıları ister az, ister çok olsun mutlaka galip gelirler. Bunlar: Sebat, Allah'ın çokça zikredilmesi, Allah'a ve Rasulune itaat, zayıflık ve dağılmayı gerektiren tartışmalardan kaçınmak ve sabırdır.

Bunlar bir araya geldikleri zaman oklardan oluşan bir bağ gibi olurlar. Onları kırmaya güç yetirilemez. Ayrıldıkları zaman tek tek kırılan oklar gibi kolayca kırılırlar. Bu beş özellikten ne kadar kaybedilirse, galibiyetten de o kadar kaybedilir.

284- قال رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **الْحَرْبُ خَدعةٌ.**

284. Ebu Hureyre ve Cabir *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* "Savaş hiledir"[481] buyurmuştur.

---

[481] Buhari, Cihad, 4/24; Müslim, Cihad, 3/1361.

"Savaş hiledir" sözü "Savaş bir hile ile yön değiştirir" manasına gelmektedir.

Bazı hikmet sahipleri de şöyle demiştir: "Düşmanını gücün ile istediğin zaman, onun sana göre zayıf yönünü bilene kadar ona yaklaşma! Onu hile ile istediğin zaman, her ne kadar büyük olsa da onu yanında büyütme!"

Rivayet edildiğine göre Amr b. Abdivûd, Ali b. Ebu Talib ile düello isteyince Ali *(radıyallahu anh)* ona doğru geldi ve "Ben iki kişi ile savaşmaya gelmedim" dedi. Amr arkasına dönünce Ali ona vurdu. Amr "Beni aldattın" deyince Ali "Savaş hiledir" dedi.

* Bir topluluğa savaşa gideceği zaman yakındaki ve uzaktakilerin şüphe etmeyecekleri şekilde başka tarafa gidiyormuşçasına yönünü gizlemek sünnettir.

285. Ka'b b. Malik *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ne zaman savaşa çıkarsa maksadını başka bir yere gidiyormuş izlenimi vererek gizlemiştir.[482]

Ancak Tebuk seferinde sefere uygun hazırlık yapsınlar ve uzaklığından dolayı tedbirli davransınlar diye niyetini sahabilerine açıklamıştır.

* Elçi, gönderenin durumunu ortaya koyar. Çünkü onun cesaretinin ve ilerleyişinin bir örneğini taşımaktadır. Onun aklının ve anlayışının tercümanıdır, kemal sıfatlarının aynasıdır. Nice elçiler vardır ki acizliği, korkaklığı, pejmürdeliği, zayıflığı ve dilinin kekemeliği ile düşmanının kalbinden kendisini gönderenin korkusunun silinmesine sebep olmuştur. Nice elçiler de vardır ki iyi görünüşü, şiddetle ilerleyişi, coşkunluğu, sebatı, kalbinin güçlülüğü, dilinin açıklığıyla kendisini gönderenin korkusunu düşmanlarının kalbine sokmuştur.

Komutanın elçi konusunda dikkatli olması ve göndereceği elçiyi iyi seçmesi gerekir. Açık gözlülüğünü, söz ve davranışlarındaki ferasetini, aklını, coşkunluğunu, sebatını bir çok defa tecrübe etmelidir. Bir elçiyi birçok defa aynı yere göndermemesi gerekir. Çünkü aynı yerden o elçiye yakınlık gösterilip iyilikte bulunulabilir. Kalpler iyilik yapana doğru kaymaya meyillidirler. Bunun sonucunda elçi gerekli sözlerle düşmanını tanıdığı için üzerine gidemez. Vefa duygusundan dolayı onunla karşılaşmaktan çekinir. Nice devletler vardır ki yok oluşlarının sebebi, elçilerinin

---

[482] Buhari, Cihad, 4/6; Müslim, Tevbe, 4/2128.

ihaneti ve kalplerinin başka tarafa meyletmesidir.

* Komutanın, göndereceği seriyyeler konusunda da dikkatli davranması gerekir.

286عن ابن عباس قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **خَيْرُ الأصحاب أربعة، خَيْرُ السَّرايا أَربعمائةٍ، خَيْرُ الجُيُوش أُربعة آلاف، ولَنْ تُغلَبَ اثنا عَشَر ألفاً مِن قِلّةٍ.**

286. İbni Abbas *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur: "Arkadaşların hayırlısı dörttür. Seriyyenin hayırlısı dörtyüzdür. Ordunun hayırlısı dört bindir. On iki bin kişilik ordu azlıktan dolayı yenilmez."[483]

Seriyyenin komutanının, savaşı ve tuzaklarını iyi bilen birisi olması vaciptir. Eğer seriyye hezimete uğrarsa, ordu için büyük bir zayıflık olur. Yaralayıcı bir darbedir. Düşmanına karşı attan daha duyarlı, kartaldan daha açık gözlü, saksağandan daha çok sakınan, kaplandan daha çevik ve aslandan daha cesur olması gerekir. Bölüğün tek vücud halinde ilerlemesi gerekir. Konakladığında kurşunla kaynatılmış bina gibi konaklaması gerekir.

Ashab-ı Kiram *(radıyallahu anhum)* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ile beraber konakladıkları zaman, bazısı bazısına sokulurdu. Öyle ki üzerlerine bir örtü atılsaydı hepsini kapatırdı.

* Ordu komutanının sıkça cihadın fazileti ve çeşitlerini anlatan hadislerin anlatıldığı ve savaş kitaplarının okunduğu toplantılar tertiplemesi gerekir. Müslümanların fetihlerini, savaşçıların hilelerini, süvarilerin saf oluşturmalarını, kahramanların kıssalarını, cesurların savaşlarını, onlardan nakledilen sabrı ve kalabalık düşmana galip gelmeyi anlatan toplantıları yaygınlaştırması gerekir. Bütün bunlar iman sahiplerinin kalplerini güçlendirir. Korkakların kalplerinden korkuyu giderir. Cesurların cesaretlerini artırır. İnsan tabiatı iyi işler yapanlarla yarışmaya, onlara benzemeye, kendini emsalleriyle karşılaştırma yapmaya meyillidir. Buna bir de İslam'ın cihadı teşviki, onu övmesi, onu yapmaya karşılık mükafaat vadetmesi, güzel olduğuna dair kesin deliller

---

483 Ebu Davud, Cihad, 3/82; Tirmizi, Cihad, 4/125; İmam Ahmed, 1/294; Hakim, 1/443. Hadis sahihtir.

ortaya koyması, imam veya komutanın cihadda başarı gösterenleri sevmesi, onu kendisine yaklaştırması ve diğerlerinden üstün tutması eklenince, cihadla mükellef tutulan kişinin bunu yapması zaruri bir hal alır. Bu söylediklerimiz yaşanmış, delile ihtiyaç duymayan durumlardır.

* Savaş tedbirlerinde asıl olan, komutanların ve sancak sahiplerinin seçilmesidir. Ordu komutanının sancak taşıyıcılarını cesaret, güç, cüret ve din ehlinden seçmesi vaciptir. Kalbinin sebatkâr ve güçlü olması, kuvvetinin yerinde olması, savaş tecrübesini yaşamış olması, adamlarını tanıyor olması, kahramanları cezbeder olması ve savaş sırasında sesinin gür çıkıyor olmasına dikkat etmesi gerekir.

Komutanın ordu içerisindeki konumu, kalbin vücuttaki konumu gibidir. Komutan bozulursa ordu da bozulur. O düzelir ve sebat ederse ordu da düzelir ve sebat eder.

Acemlerin hikmetli söz söyleyenlerinden birisi şöyle demiştir:

"Bin tilkiye hükmeden bir arslan, bin arslana hükmeden bir tilkiden evladır."

Meşhur kahraman Sirmanî şöyle demiştir: "Savaş komutanında şu 10 özelliğin bulunması gerekir:

1. Kalp kuvvetinde aslan gibi olması ve korkmaması gerekir.

2. Kaplanın kibirliliğinde olması ve tevazu etmemesi gerekir.

3. Ayının cesaretinde olması ve bütün azalarıyla öldürmesi gerekir.

4. Hücumda domuz gibi olması ve asla geriye dönmemesi gerekir.

5. Saldırıda kurt gibi olması ve bir taraftan ümidini kesince diğer tarafa yönelmesi gerekir.

6. Silahı yüklenmede karınca gibi olması ve kendi ağırlığından daha fazla silah taşıması gerekir.

7. Direnmede kaya gibi olması gerekir.

8. Sabretmede eşek gibi olması gerekir.

9. Utanmama hususunda köpek gibi olması ve avı ateşe girse onun arkasından girmesi gerekir.

10. Fırsatları değerlendirmede de horoz gibi olması gerekir."

* Ordu komutanının savaştan önce, güvenilir casuslarını düşman askerlerine göndermesi, her an onlardan haber alması, sayılarını ve silahlarını öğrenmesi, sayılarını kontrol altında tutması, oluşturdukları tuzakları öğrenmesi gerekir. Komutan ve ileri gelen cesur ve kahraman-

larının isimlerini öğrenmesi, meliklerinin yanındaki durum ve konumlarını öğrenip onlara hile yapması gerekir.

Mümkün olduğu kadar tabiatlarının meyilli olduğu yönlerden onları tuzağa düşürmesi gerekir. Ta ki savaş sırasında ya komutanlarına karşı gelsinler ya da savaştan uzaklaşsınlar. Onları rezil etmesi, onların büyüklerinin, komutan ve din adamlarının diliyle sahte yazılar üretmesi ve bunları kendi askerleri arasında yayması gerekir.

Rivayet edildiğine göre Mihleb'in askerleri kendisine "Haricilerin attığı ve Ebzi denilen birinin yapmış olduğu zehirli oklara karşı dayanamıyoruz" dediler. Mihleb "Onu hallederim inşaallah" dedi ve "Mihleb'den Ebzi'ye! Hediyen kabul edildi. Çok değerli bir hediye idi. Bu mektubumla beraber sana bin dirhem gönderiyorum. Onu al ve benimle irtibatını koparma! Ben sana daha büyük hediyeler vereceğim ve seni memnun edeceğim" diye bir mektup yazdı. Elçiye "Haricilerin içerine gir ve dolaş! Sonra bu mektubu onlardan birisine ver. Onlar mektubumu alır ve başkanlarına verirler" dedi. Elçi söylenenleri yaptı. Mektub haricilerin lideri Katra'ya ulaştırıldı. Katra haberin doğruluk derecesini araştırmadan Ebzi'nin öldürülmesini emretti.

Bu, düşmanla savaşta caizdir. Çünkü harb hiledir.

* Komutan, casusların kendisine ulaştırdığı haberlere uygun olarak sahte haberleri okların üzerine bağlayarak düşman ordusuna atmalıdır. Bu konuda yapacağı hiç bir masraftan kaçınmamalıdır. Eğer galip gelirse yaptığı harcamalar ona zarar vermez. Eğer yenilirse de geriye kalacak olan şeylerin kendisine faydası yoktur. Hile ve tuzaklar için harcamada bulunmak, savaş ve çatışmada insanların telef olmasından iyidir.

* Savaşta en önemli tuzaklardan biri de arkadan gelecek askerlerdir. Bunlar çok az sayıda da olsalar ortaya çıktıklarında kalbe korku, azalara zayıflık, akılda donukluk, ilerlemede duraklama meydana getirirler. Savaşçı arkasını emniyette hissetmeyince rakibine saldıramaz. Arkasından birilerinin geleceğini varsaydığı anda dikkati dağılır. Saldırı ile savunma arasında bocalar. Karşı koymadaki azmi ve cesareti zayıflar. Meydana geleceklerle kalbi korkuyla dolar. Arkasında kendisini yönlendiren bir ses veya konuşan birilerini duyunca isterse bir kişi olsun hemen ona döner. Arkadan gelenlerle öldürülen askerlerin sayısı sayılamayacak kadar çoktur.

* Savaş için saf oluşturulurken güneşin düşmanın gözüne, rüzgarın da onun yüzüne gelmesine çalışılmalıdır. Eğer düşman erken davranıp

bunu sağlamış ise ve onu oradan çıkarmak mümkün değilse, askeri başka bir yere çekmeli ki durum kendi lehine dönüşşün. Düşmanın kalbine korku salmak için çalışması, sancakları dağıtması, davulları çaldırması, borazanları öttürmesi, kahramaları kendisinin düzene koyması gerekir. Başkalarına dayanmaması gerekir. Cesur ve kahramanları ordunun merkezine alması gerekir. Kanatlar bozguna uğrarlarsa, gözler merkeze bakar. Sancağı dalgalanıyor, davulu çalıyor ise merkez kanatların kalesine dönüşür. Kaçanın sığındığı yer olur. Ancak merkez bozguna uğrarsa kanatlar da parçalanır.

Ordu komutanının düşman askerleri arasındaki kahramanları ve komutanlarını takip etmesi gerekir. Yeterli sayıdaki cesur ve yürekli savaşçılarını onlara yöneltir. Eğer düşmanların komutan ve kahramanlarını öldürürse diğerleri de onların arkasından gelirler. Onlardan sonra diğerleri bir şey yapamaz. Düşmanın zayıflayan tarafını gözetip oraya saldırı yapmalıdır. Buna mukabil ordu komutanının kendisine saldırı yapılmaması için yerini gizleyip düşmana göstermemesi de gerekir. Bunun için kendisine ve yakın adamlarına değişik yerler seçmelidir.

* Emir, bir şehri almak istediği zaman önce çevresindeki köy ve beldeleri almakla işe başlamalıdır.

Rivayet edildiğine göre bir Rum meliki, Sakaliye'yi almak isteyince yere bir örtü serilmesini emreder. Sonra ortasına bir dinar atar, ileri gelenlere ve komutanlara "Kim örtüye basmadan bu dinarı alırsa, onun mülk edinmeye layık olduğunu anlamış olacağız" der. Hepsi örtünün etrafında dururlar ve hiç kimse onu alamaz. Bunu görünce örtünün bir tarafını katlar ve hepsi de dinarı alır. Bunun üzerine onlara şöyle der:

"Eğer Sakaliye şehrini almak istiyorsanız önce etrafındaki kaleleri ve küçük şehirleri fethedin! Zayıflayınca şehrin kendisini de alırsınız."

* Annesi, arapların en cesurlarından birisi olan Zeyyal el-Abesiyye'ye şöyle bir tavsiyede bulunur:

"Ey oğlum! Gücüne güvensen de kaçacak kişinin yüzünü görmeden savaşta hemen saldırma! Nefis en güçlü şeydir. Hile yapmaya imkan bulursan yap! Hile yapamazsan rakibinin en zayıf yönünü bul! En güzel şiddet ve güç, hilenin arkasında olduğu güçtür. Savaştığın kimse ile kurdun oturuşu gibi otur. Karganın kaçışı gibi ondan kaç! Sakınmak, cesaretin yularıdır. Umursamadan saldırmak ise gücün düşmanıdır."

Kim düşmanını zayıf görürse gururlanır. Kim gururlanırsa, düşmanı

ona galip gelir. Savaşta kalplerinizi cesaretle uyarın! Cesaret galibiyetin sebebidir. Kininizi hatırlayın! Çünkü savaşta saldırıp ilerlemeyi sağlar. İtaati elden bırakmayın! Çünkü savaşçının kalesidir. Nice hileler vardır ki güçten daha değerlidir. Nice kelimeler vardır ki bir orduyu yenmiştir. Sabır galibiyetin sebeplerindendir. Düşmanınla savaşmayı, en son hilen yap! Galibiyet, tedbirle beraberdir. İsyanla beraber, galibiyet olmaz. Çatışma anında korkmayın! Güç yetirdiğiniz zaman sarsılmayın! Çıktığınız zaman aşırı gitmeyin! Ganimetlerden bir şeyler saklamayın ve cihadı, küçük dünyalık şeylerden arındırın!

* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyi yasaklamış ve sabretmeyi emretmiştir.

287- عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى أُوفَى رضى الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قال:
لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ. فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا!

287. Abdullah b. Ebi Evfâ *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin ve Allah'tan afiyet dileyin! Onlarla karşılaştığınız zaman da sabredin!"[484]

* Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* düşmanların azalarını kesmekten, ateşle yakmaktan, ihanet etmek ve sözünde durmamaktan men etmiş, sözünde durmamanın münafıklık alameti olduğunu bildirmiştir.

288- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا؛ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا، إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَإِذَا، حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.**

288. Abdullah b. Amr *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Şu dört özellik kimde bulunursa o, halis bir münafıktır. Kimde de bunlardan birisi bulunursa onu terk edinceye kadar nifaktan bir şube üzerindedir: Emanet verilince ihanet eder, konuştuğu zaman yalan söyler, anlaşma yaptığı zaman ihanet eder ve husumet gösterdiğinde aşırı gider."[485]

---

484 Buhari, Cihad, 4/23; Müslim, 3/1362.

485 Buhari, İman, 1/12; Müslim, İman, 1/78.

289- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: **ثَلاَثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ الْعَمَلَ، وَلَمْ يُوفِّهِ أَجْرَهُ.**

289. Ebu Hureyre *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde şu üç kişiyle hesaplaşacağım: Bana söz verip de ihanet eden, hür birini satıp parasını yiyen, bir işçi tutarak emeğinden istifade edip ücretini vermeyen..."[486]

290- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: **إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يُرْفَعُ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ فَقِيلَ: هَذِهِ غَدْرَةُ فُلاَنِ بْنِ فُلاَنٍ.**

290. Abdullah b. Ömer *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Allah *(Subhanehu ve Teala)* kıyamet günü önceki ve sonrakileri topladığı zaman her hain için bir bayrak dikilir ve şöyle denilir: Bu falan kimsenin ihanetidir."[487]

291- عَن عليّ بن أبي طالب عن رَسول الله صلى الله عليه وسلم: **ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ، فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ يوم القيامة صَرْفًا وَلاَ عَدْلاً.**

291. Ali b. Ebi Talib *(radıyallahu anh)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Müslümanın zimmeti birdir. Kim bir müslümana ihanet ederse Allah'ın, meleklerin ve insanların hepsinin laneti onun üzerine olsun. Allah kıyamet gününde ondan kefaret ve fidye kabul etmez."[488]

Ordu komutanı başta olmak üzere tüm müslümanların ihanet ve verdiği sözü tutmamaktan sakınmaları gerekir. Bu özellik, insanların üzerinde bulunan en kötü özelliklerdendir. Büyük günahlardan olmakla

---

[486] Buhari, Buyû, 3/41.

[487] Müslim, Cihad, 3/1359.

[488] Müslim, Hacc, 2/999; Buhari, Fadailu'l Medine, 2/221.

birlikte cezası çabuk gelir ve insanı rezil eder.

Sonsöz

292- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُثْنِ بِهِ فَمَنْ أَثْنَى بِهِ فَقَدْ شَكَرَهُ وَمَنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ.

292. Cabir b. Abdullah *(radıyallahu anhuma)*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

"Kim size bir iyilikle gelirse onu mükafatlandırın. Bir şey bulamazsanız yaptığı iyiliği övün! Kendisine yapılan iyiliği öven, onun şükrünü yerine getirmiş, gizleyen ise nankörlük etmiş olur."[489]

Her müslümanın üzerindeki haklardan biri de içinde bulunduğu nimetleri görmesi ve o nimetlere sebep olan kimseye teşekkür etmesidir. Her müslümanın Allah yolunda canını ortaya koyanlara dua etmesi gerekir ki acizliğine rağmen kendisi de o yola kavuşsun. Her müslümanın onlara tabi olmaktan aciz oluşunu ve güçsüzlüğünü görüp malını bu yolda sarfetmesi gerekir.

Eğer Allah'ın muvaffak kıldığı sahabe, tabiin, onların yolundan giden mücahid ve savaşçılar dinin koruyucuları ve yardımcıları, İslam'ın kahramanları, doğu ve batıyı fethedenler, onlara askerlik yapan askerler, topladıkları ordular ve bölükler, bu yolda harcamış oldukları çaba ve mallar, püskürttükleri saldırılar, İslam'dan dönen mürtedleri tekrar dine dönderinceye kadar savaşan ordular olmasaydı Rum ve Fars sultanlarını tahtlarından indirip onları küçük düşürmeleri, onlardaki asalet ve izzet giysilerini çıkarmaları, onların mülklerini parçalamaları, onlarda var olanları yok etmeleri, havadaki burunlarını yerlerde süründürmeleri, muhkem kale ve şehirlerini yok etmeleri olmasaydı durumumuz ne olurdu?

Onların canlarıyla, cömertlikleri ve keremleriyle çoğaldıkları emniyet içerisinde yaşayamazdık. Öyle ki sonuçta onların üzerinde çalıştıkları değerleri unutur ve bilemez hale gelirdik. Dine karşı inat

[489] Ebu Davud, Edeb, 5/158.

edenleri ve onlara karşı çıkmayı akıl edemezdik. Bizlere sağladıkları imkanlarla mızrak ve kılıçlarla gelen ölüm tasından içmekten kurtulduk. Eski alışverişin üzerimize vacip kıldığı teslimattan kurtulduk. Elimizdeki imkanlar ve sebeplerle kanaat ettik. Kaybolup elden giden dereceler ve sevdiklerimizle nefislerimize gıpta ettik. Susamış kimsenin çöldeki seraba eğilişi gibi dünyaya eğildik. Aldanış diyarı olan dünyada dönüşü ve gidişi olmayanın duruşu ile durduk. Cihaddan yüz çevirdik. Halbuki cihadı gerektiren sebepler hiç de farklı değil! Gayret dalgasından tembellik çukuruna düştük. Şu anda cihadın adını anan yok! Yeni gelen din güzel ve zarif olmasıyla birlikte emanda cihadın elbisesi vardır şeklinde bir anlayış oluşturdu. Bu anlayış heva ve umursamazlıkla kurudu. Onun yıldızı daha önce parlıyor iken izzet semasından kayboldu. Onun ismi ve şekli sanki hiç yokmuş gibi silindi. Bundan dolayı daha önce güçlü ve kuvvetli olan din zayıfladı. Müslümanlar daha önce güçlü ve korunuyor iken zayıflayıp korumasız kaldı. Karada ve denizde saldıran düşmandan yardım diler hale geldik. Bir kuşun bir taneyi gizli ve açıkta yuttuğu gibi yutulduk. Denizde ve karada fert ve topluluklar halinde alınıp götürüldük. Hiçbir kalp bunun için hareket etmedi. Sanki onlar hak, bizler batıl üzerindeyiz!

Ey kardeşim! İçinde bulunduğumuz kötü durumu inkar etme! Kemale erdikten sonra zevale dönen durumumuzu görmezlikten gelme! Çünkü biz dinin en büyük şiarlarını terk ettik. Sorumlu olduğumuz müşriklerin bazı durumlarını ihmal ettik. Yüksek bina ve meskenler kurmaya yöneldik. Bu şer diyarında her sakıncalı işe rağbet ettik. Uzun emeller içinde, çalışmaya sevkeden hiçbir sebeb görmedik. İçinde bulunduğumuz durumda hazineler kazanıp biriktirmemiz söz söylemekten evla oldu.

Allahım! Sonsuz rahmetinle bu zillet ve acziyetten bizleri kurtar!

Ey bizim açığa vurduklarımızı ve kalbimizde gizlediğimizi bilen Rabbim! Kalplerimizi ıslah et ve niyetlerimizi güzelleştir. Bizleri Senin yolunda cihad eden ve şehadete eren kullarının arasına kat! Kıyamet gününde yüzlerimizi ağart! Hiç şüphesiz Sen, kullarına merhamet edensin!

Allah'ım! Sen kimi hidayete erdirdiysen o hidayet bulmuştur. Kimi de delalette bıraktıysan onu Senden başka kurtaracak yoktur.

Velhamdulillahi rabbil alemin...

Çıkan Kitaplarımız

1- Tevhid Risaleleri

Derleme

2- Kurtuluşun Anahtarı

Hamd bin Ali bin Atik

3- Kelimetu-l İhlâs

İbn-i Receb el-Hanbelî

4- Cahiliye Toplumunun Özellikleri

Muhammed bin Abdulvehhab

5- İslam Akidesinin Esasları

Ebu Humâm el-Belkâvî

6- Cihad

Ahmed b. İbrahim b. Nehhas

Çıkacak Kitaplarımız (İnşaallah)

1- Kuran'ın Gölgesinden Mesajlar

Seyyid Kutub

2- Nurul İktibas (Rasulullah'ın İbn Abbas'a Vasiyeti)

İbn-i Receb el-Hanbelî

3- Cennete Giden Yol

Abdulmecid b. Yusuf eş-Şâzilî

4- Amansız Hastalık Gaflet

Ebu Abdullah Sadık b. Abdullah

5- İslamî Hareket Metodu

Seyyid Kutub